

Lög og reglur um skóla- og menningarmál á Íslandi sem í gildi eru í marzlok 1944 (1944)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundaréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (almennt útlán).

Skrifað inn á bls. 9, 13, 17, 23-24, 261.

Formála er sleppt í þessari stafrænu útgáfu þar sem það er (líklega) virkur höfundaréttur á honum.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

344.070949/
7379.491,
72

LÖG OG REGLUR

UM

SKÓLA- OG MENNINGARMÁL Á ÍSLANDI

SEM Í GILDI ERU Í MARZLOK 1944

HELGI ELÍASSON

BJÓ UNDIR PRENTUN

GEFID ÚT AF FRÆDSLUMÁLASTJÓRNINNI

Bókin er eign skólans

REYKJAVÍK — 1944

HÁSKÓLABÓKASAFN

RÍKISPRENTSMÍÐJAN GUTENBERG

Efnisyfirlit.

(Tilvitnanirnar í svigum () merkja þær breytingar, sem gerðar hafa verið á hlutaðeigandi lögum eða reglugerðum og felldar hafa verið inn í meginmálið.)

	Bls.
Aldurshámark embættismanna, lög nr. 27 1935 (nr. 13 1936)	256
Barnafræðslan: Lög um fræðslu barna, nr. 94 1936 (nr. 44 1940)	9
— Barnapróf, reglug. nr. 43 1937	24
— Erindisbréf fyrir kennara, nr. 75 1940	22
— — fyrir skólastjóra, nr. 8 1939	20
— — fyrir skólanefndir, nr. 67 1939	17
— Kennsluviknafjöldi í barnaskólum eftir starfsmán.	16
— Námskrá fyrir barnaskóla 21. ág. 1929	26
Barnavernd, lög nr. 43 1932 (nr. 76 1933)	43
Berklavarnalög, útdráttur	226
Bifreiðastjórnar, prófreglug. nr. 132 1936 (nr. 39 1943)	95
Bindindisfræðsla, reglug. nr. 5 1936	229
Bændaskólar, lög nr. 26 1938 (nr. 39 1942)	108
— reglug. um bændask. á Hólum og Hvanneyri, nr. 75 1939 (nr. 60 1941) ..	110
Eiðaskóli, lög nr. 36 1917 (nr. 59 1933)	61
Fávitahæli, lög nr. 18 1936	42
Ferming, tilskipun 25. maí 1759	38
— tilskipun 23. marz 1827 um vald biskupa til að veita undanþágu frá fermingu	39
Fræðslumálanefndir, lög nr. 19 1928	8
Fræðslumálastjórn, lög nr. 35 1930	7
Gagnfræðaskólar, lög nr. 48 1930 (nr. 5 1936 og nr. 125 1941)	62
— Gagnfræðaskóli Reykvikinga, reglur	65
Garðyrkjuskóli, lög nr. 91 1936	114
— á Reykjum, reglug. nr. 134 1938 (nr. 201 1939)	115
Handiðaskólinn	103
Háskóli Íslands, lög nr. 21 1936 (nr. 78 1941)	204
— reglug. nr. 47 1942 (nr. 70 og 71 1943)	208
— Tannlæknakennsla, lög nr. 44 1941	208
Heilbrigðiseftirlit: Ráðuneytisbréf, nr. 110 1916, um skólaeftirlit héraðsl.	224
— Augl. landlæknis í Lögbirtingabl. 7. sept. 1916	224
— landlæknis um skólaeftirlit, Lögb.bl. 28. okt. 1921	226
— Berklavarnalög, nr. 66 1939 (viðv. skólum)	226
— Reglur um undanþágu frá námi í einstökum greinum	227

	Bls.
Héraðsskólar, lög nr. 33 1940	58
Hjúkrunarkvennaskóli, sjá Ljósmaðra- og hjúkrunarkvennaskóli Íslands	
Húsmæðrafræðslan: í sveitum, lög nr. 60 1938 (nr. 67 1941 og 44 1942)	55
— í kaupstöðum, lög nr. 65 1941	57
Húsmæðrakennaraskóli Íslands, reglug. nr. 7 1942	189
Húsvitjanir, tilskipun frá 27 maí 1746	37
Iðnfræðslan, lög nr. 100 1938 (nr. 43 1940)	118
— reglug. nr. 38 1941 (nr. 100 1942 og 6. nóv. 1943)	123
Íþróttakennaraskóli Íslands, lög nr. 12 1942	188
Íþróttamál: Íþróttalög, nr. 25 1940	228
— Íþróttasjóður, tekjuöflun, lög nr. 84 1940	233
— Leikfimi- og íþróttir í skólum, reglug. 8. marz 1944	235
— Sundnám í skólum, reglug. nr. 66 1943	233
Kennaraskóli Íslands, lög nr. 50 1943	178
— reglug. nr. 82 1934 (nr. 166 1941)	179
— reglug. nr. 96 1937, um kennarapróf í sérgreinum	187
Kvennaskólinn í Reykjavík, reglug.	52
Launamál: Skipun og laun barnakennara, lög nr. 75 1919 (nr. 21 1930, nr. 58 1932 og nr. 20 1936)	246
— Skipun og laun embættismanna, lög nr. 71 1919	250
— Verðlagsuppbót á laun embættismanna og annarra ríkisstofnana, lög nr. 48 1942	253
— Reglur um greiðslu ómagastyrks	254
— Augl. um aukauppbót á laun, nr. 159 1942	255
— Ráðuneytisbréf 22. ág. og 9. sept. 1941, um breyt. á greiðslu á aldurs- uppbótum kennara o. fl.	249
— Þingsál. 28. ág. 1942 um sérstakar launabætur embættismanna o. fl.	255
Lífeyrissjóður barnakennara og ekkna þeirra, lög nr. 102 1943	256
— embættismanna og opinberra starfsmanna, lög nr. 101 1943	260
— hjúkrunarkvenna, lög nr. 103 1943	267
— Ljósmaðra, lög nr. 86 1938 (nr. 114 1940)	264
Ljósmaðra- og hjúkrunarkvennaskóli Íslands, lög nr. 13 1932	193
— reglug. nr. 82 1932	194
Lestrarfélag og kennsluvikmyndir, lög nr. 57 1937 (nr. 57 1942 og nr. 120 1944)	242
Loftskýtaskólinn, reglugerð 30. nóv. 1938	137
Lyfjafraeðingaskóli Íslands, lög nr. 112 1940	198
— reglugerð nr. 18 1941	199
Lýðskólalærd, heimildarlög nr. 28 1936	49
Málleysingjaskólinn, lög nr. 24 1922	40
Menningarsjóður, lög nr. 54 1928 (nr. 55 1929 og nr. 70 1936)	243
Menntamálaráð, lög nr. 7 1928	245
Menntaskólinn á Akureyri, lög nr. 32 1930 (nr. 89 1933 og nr. 19 1914)	81
— í Reykjavík, reglug. nr. 3 1937	66
Myndlista- og handiðaskólinn	103
Námsbækur, ríkisútgáfa, lög nr. 82 1936 (nr. 116 1940)	33
— reglur um útsendingu og varðveislu námsbóka 11. apríl 1938	37
— um samstarf ríkisút. námsb. og fræðslumálastj. nr. 24 1941	36
Námsflokkar, reglur um styrksúthlutun	51
Samvinnuskólinn, reglugerð	93
Stafsetning, augl. í Lögbirtingabl. 25. febr. 1929	32
— ráðuneytisbréf 7. ág. 1934 um undanþágu frá því að kenna z í barnask.	33

	Bls.
Stýrimannaskólinn í Rvík, lög nr. 100 1936 (nr. 37 1942)	141
— reglug. nr. 164 1942	147
— um námsskeið og próf í siglingafræði utan Rvíkur, nr. 102 1936 (nr. 31 1938)	151
Tannlæknaskóli	208
Tónlistaskólinn, reglugerð	100
Ungmennaeftirlit, lög nr. 62 1942	47
Unglingafræðsla utan kaupstaða, reglug. nr. 154 1939	50
Vélskólinn í Reykjavík, lög nr. 71 1936	156
— reglugerð nr. 103 1936	162
— mótornámsskeið, reglug. nr. 104 1936	172
Verzlunarskóli Íslands, reglug. 1. sept. 1943	83
— um lærdómsdeild, reglug. nr. 95 1942	90

Atriðaskrá er á bls. 270.

Fræðslumálastjórnin

Lög um fræðslumálastjórn.

(Nr. 35 19. maí 1930.)

1. gr. Kennslumálaráðuneytið hefur yfirstjórn allra kennslu- og skólamála.

2. gr. Fræðslumálastjóri stýrir framkvæmdum í kennslu- og skólumálum. Hann sér um, að gildandi lögum og fyrirmælum um fræðslumál sé hlýtt, og heimtar allar nauðsynlegar skýrslur um skólahald í landinu. — Álits fræðslumálastjóra skal leitað um öll skólamál, sem undir fræðslumálaráðuneytið falla. Þó er Háskóli Íslands undanskilinn ákvæðum þessara laga. — Kennslumálaráðuneytið getur falið fræðslumálastjóra fullnaðarafgreiðslu þeirra mála, sem ráðuneytið telur sig ekki þurfa að hafa bein afskipti af, enda sendi hann ráðuneytinu ársfjórðungslega skrá um þau mál, er þannig hafa verið afgreidd. — Nánar skal ákveða í reglugerð um skyldur og störf fræðslumálastjóra.

3. gr. Fræðslumálastjóri hefur að byrjunarlaunum 6000 kr., er hækka eftir 3, 6 og 9 ár í þessari röð um 300 kr., 300 kr. og 400 kr. upp í 7000 kr., en skrifstofukostnaður greiðist eftir reikningi, samþykktum af ráðuneytinu.

4. gr. Fyrir barnaskóla, héraðsskóla og gagnfræðaskóla skulu vera skólaráð. Fræðslumálastjóri er formaður og framkvæmdarstjóri þeirra. Í skólaráði sitja auk hans: 1. Fyrir héraðs- og gagnfræðaskóla: Einn maður kosinn af félagi héraðsskólakennara og annar kosinn af föstum kennurum gagnfræðaskóla í kaupstöðum. 2. Um skólaráð barnaskóla fer eftir lögum nr. 19 1928, um fræðslumálanefndir. — Ráðuneytið setur reglugerð um kosningar, skyldur og störf skólaráða.

5. gr. Skólaráð gera tillögur til kennslumálaráðuneytisins um námskrár, kennslubækur, kennsluáhöld og tilhögun prófa, hvert á sínu sviði. — Kostnaður við skólaráð telst til skrifstofukostnaðar fræðslumálastjóra. — Skólaráðsmenn gegna störfum endurgjaldslaust.

6. gr. Við barnaskóla skal vera kennslueftirlit. Til eftirlitsins skulu skipaðir hinir hæfustu barnakennarar, einn fyrir hvert eftirlitssvæði til fimm ára í senn. Eftirlitssvæði skulu einkum fara eftir sýslum og kaupstöðum, en þó má vikja frá því, þegar annað þykir hentara. — Eftirlitsmenn skulu a. m. k. einu sinni á ári koma í hvert skólahérað í sínu umdæmi, á þeim tíma, sem kennsla fer fram, og senda skólanefnd og fræðslumálastjóra árlega skýrslu um fræðsluástand síns héraðs. — Eftirlitskennurum skal skytt að halda þau próf, sem fræðslumálastjórnin fyrirskipar, og veita leiðbeiningar um kennslu og skólaskipun.

Fræðslumálastjórnin setur í reglugerð nánari ákvæði um starfssvið eftirlitskennara og störf þeirra.

7. gr. Laun og ferðakostnaður eftirlitskennara barnaskólanna greiðist úr ríkissjóði eftir þeim reglum, sem fræðslumálastjórnin setur. Launa- og ferðakostnaðargreiðslur til þeirra mega ekki fara fram úr 15 þús. kr. á ári, og falla þá niður launagreiðslur úr ríkissjóði til prófdómenda samkv. 18. gr. laga nr. 40 1926, um fræðslu barna. Kostnaður, sem af prófum leiðir, greiðist hér eftir úr sveitar- eða bæjarsjóðum, enda skulu skólanefndir skipa prófdómendur.

8. gr. Til kennslueftirlits við aðra skóla skulu settir skólafróðir menn um stundarsakir, eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum.

9. gr. Fræðslumálastjóri hefur yfirstjórn kennslueftirlitsins og litur eftir skólum sjálfur, eftir því sem ástæður leyfa.

10. gr. Fræðslumálastjóri hefur yfirumsjón með þeim skólabókasöfnum og alþýðubókasöfnum, námskeiðum og fyrirlestrum, er styrk fá úr ríkissjóði, og heimtar um allt þetta árlegar skýrslur.

11. gr. Fræðslumálastjóri skal árlega gefa út yfirlitsskýrslu um allt skólahald í landinu.

12. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað. Jafnframt eru úr gildi numin ákvæði, er fara í bág við þessi lög.

Lög um fræðslumálanefndir.

(Nr. 19 7. maí 1928.)

1. gr. Stjórn barnakennarafélags Íslands, forstöðumaður kennara-skólans og fræðslumálastjóri skulu skipa fræðslumálanefnd barnaskóla Íslands. Stjórn barnakennarafélagsins skal kosin skriflega um land allt, enda hafi allir starfandi barnakennarar rétt til að vera félagsmenn.

2. gr. Fræðslumálanefnd barnaskólanna gerir tillögur til ráðuneytisins um námsskrár fyrir barnafræðslu landsins, löggilding kennslubóka, tilhögun prófa og um hámark og lágmark kennslustundafjölda fyrir hvert barn á dag. Ráðherra staðfestir tillögur nefndarinnar og auglýsir þær með hæfilegum fyrirvara. Samþykki fræðslumálastjórnarinnar þarf til að vikja frá námsskrá.

3. gr. Með reglugerð má fyrirskipa þriggja manna fræðslunefnd við ungmennaskóla landsins. Skal fræðslumálastjóri sjálfkjörinn í nefndina, en meðnefndarmenn skipar ráðherra til þriggja ára í senn úr hópi starfsmanna við framangreinda skóla. Fræðslumálanefnd þessi hefur með höndum hliðstætt starf fyrir ungmennaskólana eins og til er tekið í 2. gr. að því er snertir barnaskóla landsins.

4. gr. Fræðslumálanefndir starfa launalaust, en fá endurgreidd nauðsynleg útgjöld til síma, bréfaskrifta og aðstoðar.

5. gr. Nú brytur skóli í verulegum atriðum í bága við fyrirskipanir þær, sem gefnar eru eftir lögum þessum, og skal þá landsstjórninni skylt að halda eftir styrk eða launagreiðslum til hans þar til úr er bætt.

6. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin eldri lög og fyrirmæli, er fara í bága við þessi lög.

Barnafræðslan o. þ. u. l.

Lög um fræðslu barna.

(Nr. 94 23. júní 1936.)

1. kafli. Um skólaskyldu, undanþágu og kröfur við fullnaðarpróf.

1. gr. Öll börn á landinu eru skólaskyld á aldrinum 7—14 ára. Skólaskyldan hefst 1. maí það almanaksár, sem barnið verður fullra 7 ára, og endar með fullnaðarprófi það ár, sem það verður fullra 14 ára.

2. gr. Fræðsluráð getur veitt skólahverfum utan kaupstaða heimild til að ákveða, að skólaskylda í hverfinu skuli ekki hefjast fyrr en við 8, 9 eða 10 ára aldur barna. Þar, sem slík ákvörðun er gerð, skulu heimilin annast sjálf og kosta barnafræðsluna fram að skólaskyldualdri, nema þar, sem öðruvísi er ákveðið með skólareglugerð. — Nú hefur skólahverfi vanrækt fræðslu barna og hefur eigi skipað við itrekaða áminningu fræðslumálastjóra, og getur þá fræðslumálastjórnin fyrirskipað skólaskyldu barna á aldrinum 7—10 ára í hverfinu.

3. gr. Skólanefnd má veita undanþágu frá skólavist, ef trygging þykir vera fyrir því, að barn fái lögmælt fræðslu þrátt fyrir undanþáguna. — Skólanefnd má veita heimild til fullnaðarprófs börnum, sem eru yngri en 14 ára, þegar tryggt er, að barnið njóti framhaldsfræðslu til fulls 14 ára aldurs. — Heimilt er skólastjóra, í samráði við fræðsluráð eða skólanefnd í kaupstöðum, að undanþiggja börn, sem ekki taka fullnaðarpróf, skólavist eftir 14. maí vegna sumardvalar, enda sé kunnátta barnsins og aðrar ástæður ekki til fyrirstöðu. — Skólanefnd varnar þeim börnum skólavistar, sem að dómi skólastjóra og kennara eru óhafandi með öðrum börnum sakir siðleysis eða einstakrar óhlýðni. — Þau börn eru undanþegin skólaskyldu, sem samkvæmt vottorði læknis skortir andlega eða líkamlega hæfileika til að stunda nám með öðrum börnum.

4. gr. Hvert barn 10 ára að aldri á að geta lesið islenzkt mál skýrt og hiklaust, skrifað alla islenzka bókstafi og einföld orð skýrt og hreinlega og reiknað í huganum einföld dæmi um efni, sem því eru kunn.

5. gr. Hvert barn, sem er fullra 14 ára, er fullnaðarprófskytt. Til fullnaðarprófs er krafist: 1. að geta lesið móðurmálið skýrt, hljóðvillulaust og áheyrilega og sagt munnlega frá því, er það les. Það skal og geta gert skriflega og nokkurn veginn ritvillulausa og mállýtalausa grein fyrir því efni, er það þekkir vel. Kunna skal það utanbókar nokkur islenzk kvæði og greina höfund þeirra, einkum ættjarðarljóð og söngljóð, og geta skýrt rétt frá efni þeirra með eigin orðum; 2. að geta skrifað læsilega og hreinlega rithönd; 3. að hafa lesið með leiðsögn og skýringum valda kafla úr biblíunni eða biblíusögur, sérstaklega um líf og kenningu Krists. Skal lögd áherzla á, að það hugfesti einkum orð hans

og hafi þau rétt eftir. Kunnna skal barnið utanbókar nokkra valda sálma; 4. að kunnna fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og höfuðatriði almennra brota, tugabrota og prósentureiknings og vera leikið i að beita þessari kunnáttu til úrlausnar auðveldum dæmum, sem fyrir koma i daglegu lífi, meðal annars til að reikna flatarmál og rúmmál einfaldrá hluta. Það skal og vera leikið i að reikna með lágum tölum i huganum; 5. að vita nokkuð um merkustu menn þjóðar vorrar að fornu og nýju og um höfuðdrætti i sögu þjóðarinnar; 6. að vera leikið i að nota landabréf og hafa fengið sem ljósasta þekkingu á áttihögum sínum, náttúru Íslands, hógum þjóðar vorrar og þjóðskipulagi. Það skal og bera skyn á legu og atvinnuvegi helztu landa i Evrópu, vita hvernig álfur og höf liggja á hnettinum og hafa fengið nokkra fræðslu um eðlishætti jarðar og stöðu hennar i sólkerfinu; 7. að hafa vanizt á að athuga algengustu fyrirbrigði náttúrunnar, sem það hefur fyrir augum, svo að það geti lýst þeim, það skal vita um helztu atriði, er að hollustuháttum lúta, meðal annars um áhrif heilsuspillandi nautnameðala, t. d. vínanda og tóbaks, og hafa nokkra þekkingu á byggingu og störfum mannslegs líkama. Enn fremur skal það þekkja nokkrar íslenskar jurtir og geta skýrt frá lífnaðarháttum og einkennum helztu dýra, einkum innlendra; 8. að kunnna nokkur einföld sönglög, einkum sálmalög og lög við íslensk ættarðarljóð; 9. að geta gert einfaldrá dráttmyndir; 10. að hafa fengið nokkra tilsögn i handiðju og 11. að hafa stundað leikfimi, a. m. k. þá leikfimi, sem hægt er að stunda áhaldalítið og án sérstaks húsnæðis.¹⁾ — Útlend tungumál má ekki kenna i barnaskólum nema þeim börnum, sem eru orðin vel læs, skrifa móðurmálið ritvillulítið og eru vel að sér i íslenskri greiningu.

6. gr. Heimilt er skólanefnd (i Reykjavík fræðsluráði), með samþykki fræðslumálastjórnar, að ákveða i reglugerð skóla, að kenna skuli fleiri námsgreinar en i 5. gr. segir.

2. kafli. Um skólahald og kennsluskipun.

7. gr. Í hverju skólahverfi skal gera skólahús á hentugum stað, sem fræðslumálastjórn samþykkir, heimangönguskóla þar, sem staðhættir leyfa, en heimavistarskóla þar, sem þess er óskað og heimangöngu verður ekki við komið sakir vegalengda i skólahverfinu. Framfarandi barns kostar skólavist þess i heimavistarskóla. — Lágmark árlegs námstima skólaskyldra barna er: a. Í heimangönguskólum með 3 kennara eða fleiri: 1. Fyrir 7—9 ára börn 33 vikur á ári, 500 kennslustundir; 2. fyrir 10—14 ára börn 24 vikur á ári, 700 kennslustundir. b. Í heimangönguskólum með 1—2 kennurum: 1. Fyrir 7—9 ára börn 33 vikur á ári, 500 kennslustundir; 2. fyrir 10—14 ára börn 24 vikur á ári, 600 kennslustundir. — Í heimangönguskólum i sveitum er þó eigi skylt að ætla hverju barni meiri kennsluviknafjölda en i heimavistarskólum. c. Í heimavistarskólum á hvert skólaskyldt barn að stunda námið minnst 12—13 vikur á ári, og séu námsvikur aldrei færri en 88 samtals á aldrinum 7—14 ára, nema undanþága hafi verið veitt. Nú er undanþága frá

1) Um sundskyldu, sjá bls. 234, 4. gr.

skólahaldi fyrir yngri börn en 10 ára veitt heilu skólahverfi, og á þá námstími 10—14 ára barna að vera minnst 16 vikur á ári. — Heimilt er, með samþykki fræðslumálastjórnarinnar, að færa námstíma til milli aldursflokka, enda verði samantaldar kennslustundir eða námsvikur á hvert barn á skólaskyldualdri þess aldrei færri en áður er talið.

8. gr. Nú óhlýðnast framfærandi skólaskylds barns fyrirmælum þessara laga, og varðar það dagsektum, 2—5 kr., eftir úrskurði valdsmanns. Sé um alvarlegt brot að ræða, getur skólastjóri skotið málinu til barnaverndarnefndar til frekari aðgerða.

9. gr. Geti framfærandi barns á lögskipuðum skólaaldri fyrir fátæktar sakir ekki staðizt kostnað þann, er leiðir af lögboðinni skólastvist þess, skal sá kostnaður að einhverju eða öllu leyti, eftir ákvörðun hreppsnefndar (fátækraustjórnar), greiddast úr fræðslusjóði (bæjarsjóði) sem önnur gjöld til skólahalds. Umsóknir um slíkan styrk séu komnar til skólanefndar fyrir 30. okt. ár hvert.

10. gr. Hin lögskipaða fræðsla skólaskyldra barna veitist ókeypis, og greiddist kostnaðurinn við hana úr fræðslusjóði (bæjarsjóði) að öðru en því, sem lagt er fram úr ríkissjóði. Greiða skal sérstaklega úr ríkissjóði til heimavistarskóla fé, sem svarar ráðskonukaupi, og úrskurðar fræðslumálastjórnin til 5 ára í senn, hve há sú fjárhæð skuli vera. — Lögskipaða fræðslu þeirra barna, sem fá undanþágu frá skólaskyldu, skulu heimilin annast á sinn kostnað.

3. kafli. Um skólahverfi og skólanefndir, fræðsluhéruð og fræðsluráð.

11. gr. Hver sýsla og hver kaupstaður í landinu er fræðsluhérað út af fyrir sig. Þó skal sameina hrepp eða hluta úr hreppi fræðsluhéraði annarar sýslu, ef slíkt hentar betur vegna staðhátta, þegar fræðslumálastjórn mælir svo fyrir. — Hvert fræðsluhérað er eitt eða fleiri skólahverfi, og er einn barnaskóli í hverju.

12. gr. Í hverju fræðsluhéraði skal vera fræðsluráð, skipað 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu 4 þeirra kosnir af nýkosinni bæjarstjórn með hlutfallskosningu, en utan kaupstaða af sýslunefnd. Bæjarstjóri eða sýslumaður er sjálfkjörinn formaður fræðsluráðs. — Nú er kaupstaður aðeins eitt skólahverfi, og skal þá fræðsluráðið jafnframt vera skólanefnd kaupstaðarins, enda skipar fræðslumálastjórnin þá formanninn. — Í hverju skólahverfi er skólanefnd skipuð 3 mönnum, og skulu 2 þeirra kosnir samtímis og hreppsnefnd utan kaupstaða, en í kaupstöðum af nýkosinni bæjarstjórn með hlutfallskosningu. — Nú eru 2 hreppar eða fleiri í skólahverfi, og setur fræðslumálastjórnin þá reglur um kosning skólanefndarmanna í samræmi við fólksfjölda. Þegar svo á stendur, er heimilt, að 5 menn séu í skólanefnd. — Fræðslumálastjórnin skipar formann skólanefnda. — Um atkvæðisrétt og kjörgengi í skólanefndir gilda sömu reglur og um sveitarstjórnarkosningar. Varamenn skulu kosnir á sama hátt og aðalmenn og samtímis.

13. gr. Formaður kallar fræðsluráð eða skólanefnd saman til funda svo oft sem þörf krefur. Skytt er honum að kveðja nefndina til fundar, þegar þess er krafizt af einum nefndarmanna eða skólastjóra. Skóla-

stjóri skal ávallt boðaður á fundi skólanefndar og hefur þar málfrelsi og tillögurétt. — Fræðsluráð eða skólanefnd getur enga ályktun gert, nema meiri hluti hennar sé á fundi. Afl atkvæða ræður úrslitum. Þegar atkvæði eru jöfn, skal atkvæði formanns ráða. Allar ályktanir skulu ritaðar í gerðabók. Enginn skólanefndarmaður hefur atkvæðisrétt um þau mál, er snerta hann sjálfan.

14. gr. Skólanefnd hefur umsjón með allri barnafræðslu í skóla-hverfi sínu. Hún auglýsir eða lætur auglýsa kennarastöður, þegar þær eru lausar, og tekur á móti umsóknum um þær. — Skólanefnd skal, þegar fjöldi umsókna leyfir, mæla með eigi færri en þremur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu, sem auglýst hefur verið, og telur hún þá þann umsækjanda fyrstan, er hún mælir fastast með, og síðan aðra í þeirri röð, er hún telur að þeir komi til greina. Nú hafa þrjár eða fleiri kennarastöður verið auglýstar, og er skólanefnd þá eigi skylt að mæla með fleiri en tveimur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu. — Skylt er skólanefnd að leita álits skólastjóra um umsækjendur, ef velja á kennara, en námsstjóra, ef um skólastjóra er að ræða. Verði ágreiningur um umsækjendur innan skólanefndar eða milli skólanefndar annarsvegar og skólastjóra eða námsstjóra hinsvegar, getur hver aðili um sig gert tillögur til fræðslumálastjórnarinnar, og skal fylgja tillögunum rökstudd greinargerð. — Stundakennara og forfallakennara ræður skólastjóri í samráði við skólanefnd. — Skólanefnd hefur eftirlit með skólasókn skólaskyldra barna í skólahverfinu og annast um það, með aðstoð skólastjóra, að skólavistin komi þeim að sem fyllstum notum. Skylt er henni að hafa umsjón með skólahúsum og annast um, að herbergi þau, sem þar eru ætluð til kennslu og íbúðar, séu útbún í fullu samræmi við þær reglur, sem heilbrigðisstjórnin setur. Hún sér um útvegum kennsluáhalda þeirra, sem skylt er að hafa í skólum, semur eða felur skólastjóra að semja skýrslur um skólaskyld börn í skólahverfinu og áætlun um útgjöld vegna skólahalds næsta ár, og sendir hvortveggja fræðsluráði innan þess tíma, er það ákveður. — Utan kaupstaða skal einn skólanefndarmanna vera fírhirðir skólans. Hann tekur á móti því fé, sem veitt er úr fræðslusjóði til skólahalds í skólahverfinu, og annast allar greiðslur fyrir skólann. Í lok hvers reikningsárs semur hann reikning yfir tekjur og gjöld skólans og leggur hann fyrir skólanefnd. Síðan skal senda reikninginn fræðsluráði til endurskoðunar og samþykktar. — Afrit af reikningum skal senda fræðslumálastjóra. — Reikningsár skólanna er almanaksárið. — Aðrar framkvæmdir fyrir skólanefnd hefur formaður á hendi eða felur þær einstökum nefndarmönnum, enda ber honum að sjá um, að störf nefndarinnar séu vel af hendi leyst. — Fræðslumálastjórnin gefur út fyrirmyndir að skólareglugerðum, aðra fyrir heimangönguskóla og hina fyrir heimavistarskóla. Skólanefnd semur síðan frumvarp til reglugerðar og sendir það fræðslumálastjórninni til staðfestingar. — Skólanefnd sér um alla skýrslugerð, sem fræðslumálastjórnin heimtar um hag barnafræðslunnar í skólahverfinu. — Verði ágreiningur milli skólanefndar og fræðsluráðs eða fræðsluráðs og bæjarstjórnar (sýslunefndar) um fjárframlög til skólahalds, skal hann lagður undir úrskurð fræðslumálastjórnarinnar.

4. kafli. Um fræðslusjóði og skólabyggingarsjóði.

15. gr. Í hverju fræðsluhéraði getur sýslunefnd, að fengnum tillögum um heppsnefnda, stofnað fræðslusjóð, er stendur straum af árlegum útgjöldum til barnafræðslunnar. Þegar fræðsluráð hefur gert heildaráætlun um kostnað við skólahald í fræðsluhéraðinu, að fengnum skýrslum og áætlunum skólanefndar, skal reikna út meðaltalskostnað á hvert barn í fræðsluhéraðinu. Skal síðan heildarkostnaðinum af barnafræðslunni jafnað niður á hreppa fræðsluhéraðsins í hlutfalli við tölu skóla- skyldra barna í hverjum hreppi. Jafna skal niður svo hárrí fjárhæð árlega, að öruggt megi telja, að hún hrökkvi fyrir útgjöldum sjóðsins næsta ár, auk tillags til skólabyggingarsjóðs samkv. 16. gr. — Fræðslusjóðsgjald skal innheimt með sýslusjóðsgjaldi og á sama hátt. — Þar, sem ekki eru stofnaðir fræðslusjóðir, fer um greiðslu kostnaðar við barnafræðslu eftir núgildandi reglum.

16. gr. Heimilt er að stofna skólabyggingarsjóð í fræðsluhéraði eða hluta fræðsluhéraðs utan kaupstaða, og skal honum varið til skólabygginga, viðhalds og endurbóta á skólahúsum og vaxta og afborgana af lánun, sem tekin hafa verið til slíkra bygginga. — Tekjur sjóðsins eru þessar: a. Allt að 10% af þeim tekjum sýslusjóðs, sem lagðar eru á hvern hrepp eftir skattaframtali, íbúatölu og fasteignamati. b. Allt að 20% af tekjum fræðslusjóðs héraðsins. c. Andvirði gamalla skólahúsa og skólalóða, er seld kunna að verða. d. Samskot, gjafir, vinnu- loforð o. fl., sem sjóðnum kann að áskotnast. — Heimilt er, að framlög skólahverfa til sjóðsins séu séreign hverfis um sig, þegar þess er óskað. — Fræðsluráð getur fyrirskipað stofnun skólabyggingarsjóðs fyrir skólahverfi, sem telst hafa vanrækt skyldur sínar um byggingu skólahúss eða viðhald, ef skólanefnd skólahéraðsins hefur ekki bætt úr vanrækslunni eftir itrekaða áskorun fræðsluráðs. — Nú á skólahverfi skólahús og lóð, þegar heimild þessa kafla kemur til framkvæmda, og skal húsið og lóðin þá falla til skólabyggingarsjóðs, en matsverð eignarinnar telst þá framlag skólahverfisins til sjóðsins og séreign þess, þegar óskað er.

17. gr. Fræðsluráð hefur á hendi stjórn fræðslusjóðs og skólabyggingarsjóðs. — Fræðsluráð og skólanefnd annast um framkvæmdir á byggingu nýrra skóla, endurbótum og viðhaldi.

18. gr. Skólahús skulu byggð í þeirri röð, sem fræðslumálastjórnin ákveður, að fenginni umsögn fræðsluráða. — Ríkissjóður greiðir allt að þriðjungi kostnaðar við að reisa heimangönguskóla utan kaupstaða, en helming kostnaðar við byggingu heimavistarskóla af því fé, sem til þess er veitt í fjárlögum ár hvert. — Ríkisstyrkurinn er bundinn því skilyrði, að skólalóðin sé eign skólahverfis eða skólabyggingarsjóðs, eða afnotaréttur hennar sé tryggður með óuppsegjanlegum leigusamningi, og að fræðslumálastjórnin hafi samþykkt stærð hennar, skóla- staðinn og uppdrátt að húsinu, og að það sé byggt undir efirliti trúnaðarmanns hennar.

5. kafli. Um einkaskóla.

19. gr. Heimilt er fræðslumálastjórninni að löggilda barnaskóla, sem reknir eru fyrir fé einstakra manna eða stofnana, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda lúti slíkir skólar sama eftirliti og sömu reglum og aðrir barnaskólar. — Kennarar við slíka skóla verða að uppfylla öll skilyrði, sem sett eru eða sett kunna að verða um rétt til að kenna í barnaskólum landsins. — Fyrir þau börn, sem slíka skóla sækja, þarf ekki undanþágu samkvæmt 2. gr., en forstöðumaður skal í byrjun hvers skólaárs senda viðkomandi skólanefnd í hreppnum og fræðsluráði í kaupstöðum skýrslu um það, hvaða börn sækja skólann, og tilkynna sömu aðiljum allar breytingar jafnóðum og þær verða. — Ekki eiga slíkir skólar heimtingu á styrk af almannafé.

6. kafli. Um próf.

20. gr. Próf skal árlega halda í kunnáttu og leikni allra barna frá 8—14 ára aldurs. — Prófdómarar skulu vera við fullnaðarpróf og landspróf, og eru þeir skipaðir af skólanefnd. — Prófdómarar hafa sama kaup og stundakennarar. — Kostnaður við próf greiðist úr fræðslusjóði. — Próf skulu haldin að lokinni kennslu, og þó aldrei fyrr en 1. apríl. — Nú kemur prófskylt barn ekki til prófs án gildra forfalla, og er þá heimilt að leita aðstoðar lögreglustjóra til þess að barnið verði prófað og að beita sektarákvæðum 8. gr. — Heimilt er, ef barn kemur ekki á prófstað, að prófa það á heimili þess.

21. gr. Nú hefur 14 ára barn ekki náð þeirri kunnáttu, sem áskilin er í 5. gr., og skal þá skólanefnd, í samráði við skólastjóra, sjá því fyrir frekari fræðslu, unz það stentz próf í þeim námsgreinum, er því var einkum ábótavant í, en skólastjóri og skólalæknir ákveða, hvers krafizt skal af barninu til fullnaðarprófs.

22. gr. Þau börn, sem með fullnaðarprófi hafa sýnt, að þau hafi lokið lögskipuðu námi, skulu fá vottorð um kunnáttu sína og þroska, undirritað af skólastjóra (eða prófanda) og prófdómara.

23. gr. Fræðslumálastjórnin setur reglur um tilhögun prófa og skýrslur þær, er henni skal senda árlega um prófin.

24. gr. Prófdómarar skulu undirrita prófskýrslur ásamt skólastjóra, og senda skólanefnd eða námsstjóra skriflegt álit sitt um kennsluna og skólastarfið, ef þess er óskað.

7. kafli. Um námsstjóra.

25. gr. Eftirlitsmenn skulu skipaðir með barnafræðslunni í landinu þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, og nefnast þeir námsstjórar. Skulu valdir til þess starfs hinir hæfustu barnakennarar. Skal fræðslumálastjórnin skipta landinu í allt að 6 eftirlitssvæði, og sé einn námsstjóri fyrir hvert. Skulu námsstjórar hafa eftirlit með kennsluskipun, kennslu- aðferðum og árangri kennslunnar samkvæmt erindisbréfi, er fræðslumálastjórnin setur.

26. gr. Fræðslumálastjórnin gefur út erindisbréf fyrir kennara, skólajóra, námsstjóra, skólanefndir og fræðsluráð. Skal þar nánar tekið fram um skyldur þeirra og störf. Hún skal og í samráði við skólaráð semja skrá yfir þau kennslutæki, er hverjum skóla ber að hafa til afnota.

8. kafli. Ýmis ákvæði.

27. gr. Lækniseftirlit með heilbrigði skólabarna og kennara og hollustuháttum skólanna skal haga eftir því, sem fræðslumálastjórnin ákveður í samráði við yfirstjórn heilbrigðismálanna.

28. gr. Lögboðin leyfi í barnaskólum landsins skulu vera þessi: 1. desember, jólafrí frá 16. des. til 3. jan., að báðum dögum meðtöldum, öskudagurinn, páskaleyfi frá pálmásunnudegi til 3. í páskum, að báðum dögum meðtöldum, sumardagurinn fyrsti og hvítasunnuleyfi frá laugardegi til þriðjudags, að báðum dögum meðtöldum. — Þó má í reglugerðum einstakra skóla setja önnur ákvæði um jólaaleyfi.

29. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og eru frá sama tíma numin úr gildi lög um fræðslu barna, nr. 40 1926, og önnur ákvæði, sem kunna að koma í bága við lög þessi, sbr. þó ákvæði til bráðabirgða.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þar, sem ekki eru komnir heimangöngu- eða heimavistarskólar, og á meðan svo stendur, gilda ákvæði hinna eldri fræðslulaga um farkennara og farkennslu, sbr. þó ákvæði 11. og 12. gr. Tala kennslustaða í farskólahéruðum skal ákveðin í samráði við fræðslumálastjóra. — Þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, skal fram fara rannsókn á því, hvernig hagkvæmast verði að skipta landinu í skólahverfi. Að þeirri rannsókn lokinni gerir fræðslumálastjórnin tillögur um skiptingu og leggur þær fyrir skólanefndir og fræðsluráð. Nú næst ekki samkomulag milli þessara þriggja aðila, og ræður þá fræðslumálastjórnin úrslitum. — Hvert skólahverfi hefur rétt til eins kennara, en kennarafjöldun skal miða við, að 50¹⁾ börn á aldrinum 7—14 ára eða 30 börn 10—14 ára komi á hvern kennara að jafnaði við heimangönguskóla, og 40 börn á aldrinum 10—14 ára við heimavistarskóla, en 20 í farskólum. Þó er fræðslumálastjórninni heimilt að vikja frá þessum ákvæðum, ef staðhættir og skilyrði leyfa ekki samflutning. — Ákvæði þessi skulu framkvæmd jafnóðum og kennarastöður losna. — Heimilt er að greiða úr ríkissjóði styrk til stundakennslu, þegar kennarahald sparast við það, hlutfallslega jafnháan og nemur framlagi ríkissjóðs til kennaralauna. — Skólastjórar í kaupstöðum, þar sem eru 20 barnakennarar eða fleiri, taka laun fyrir tvo mánuði umfram barnakennara, og skólastjórar í öðrum kaupstöðum, í kaupsýnum með yfir 1000 íbúa og við heimavistar-skóla, fyrir einn mánuð umfram kennslutíma. — Heimilt er fræðsluráði, með samþykki kennslumálaráðherra, að ákveða til eins árs í senn, fyrir kaupsýn og kaupstaði, að skólaskylda skuli gilda þar yfir sumartímann

1) Samkv. ráðuneytisbréfi, dags. 21. okt. 1942, gildir sú regla um tölu barna á hvern kennara, að 25 börn koma á hvern kennara, er kennir í 6 mánuði, og svo 5 börn fyrir hvern mánuð sem hann kennir lengur.

fyrir börn, sem byrjuð eru á skólagöngu, en hafa ekki lokið fullnaðarprófi, ef þau eru iðjulaus á heimilum sínum. Skulu fastir kennarar skólans kenna þeim íþróttir, leikfimi, skógrækt, garðrækt, handavinnu og smíðar, eftir reglugerð, sem samin er af kennslumálaráðuneytinu. Það skal talið fullt starf, ef kennari hefur á þann hátt umsjón með 50 börnum 5 stundir á dag. Enginn kennari má þó taka kaup samanlagt fyrir meira en 44 vikur. — Skólastjórar og kennarar í heimavistarskólum skulu ekki skipaðir fyrir en eftir þriggja ára reynslutíma. — [Meðan núverandi ófriður í Norðurlálfu varir, skal kennslumálaráðherra heimilt, að fengnum tillögum fræðslumálastjóra, að sameina fámenn skólahverfi um einn og sama kennara, þar sem því verður við komið. Enn fremur er ráðherra heimilt að ákveða, að fjölga skuli kennslustundum í íslenzku, taka upp og auka vinnu- og íþróttakennslu, en minnka að sama skapi kennslu í öðrum bóklegum fræðigreinum. — Heimilt er ráðherra að setja nánari ákvæði um framkvæmd þessara mála í reglugerð.]¹⁾

Kennsluviknafjöldi í barnaskólum.

verður samkv. fræðslulögunum frá 1936 — eftir starfsmánuðum — að jafnaði sem hér segir:

I.	Kennsludagar	Sunnudagar	Lögboðin leyfi
i september	26	4	0
- október	27	4	0
- nóvember	25	5	0
- desember	15	2	14 (1. des. og 13 dagar af jólal.
- janúar	22	3	6 (jólaleyfi)
- febrúar	23	4	1 (öskudagur)
- marz	26	5	0
- apríl	17	2	11 (sumard. 1. og páskeleyfi)
- maí	22	4	5 (uppstigningard. og hvítas.)
- júní	24	5	1 (17. júní)
II. Kennsludagar + próf i:			
9½ mán. skóla 1. sept. til 15. júní	ca. 215 dagar	(36 vikur)	
9 — — 1. sept. til 31. maí	203 —	(34 —)	
8 — — 15. sept. til 15. maí	180 —	(30 —)	
7½ — — 1. okt. til 15. maí	166 —	(28 —)	
7 — — 1. okt. til 30. apríl	155 —	(26 —)	
6 — — 15. okt. til 15. apríl ...	134 —	(22½ —)	

1) Sbr. I. nr. 44 1940.

Erindisbréf fyrir skólanefndir.

(Nr. 67 12. maí 1939.)

Samkvæmt lögum nr. 94 1936, um fræðslu barna og lögum nr. 35 1930, um fræðslumálastjórn og enn fremur lögum nr. 82 1936, um ríkisútgáfu námsbóka, eru sett eftirfarandi ákvæði um starfssvið skólanefnda.

I. Um fræðslumálastjórn og kennara.

1. gr. Skólanefnd hefur á hendi stjórn fræðslumálanna í sínu skólahverfi undir yfirumsjón fræðslumálastjórnarinnar.

2. gr. Losni kennarastaða í skólahverfinu eða þörf sé á viðbótarkennara, skal skólanefnd þegar tilkynna það fræðslumálastjóra, og sér hann þá um, að staðan verði auglýst í útvarpi og Lögbirtingablaðinu. Þurfi að útvega kennara með minna en eins mánaðar fyrirvara, getur fræðslumálastjóri útvegað hann í samráði við skólanefnd án þess að staðan sé auglýst.

3. gr. Hafi kennarastaða verið auglýst, skal skólanefnd, eins fljótt og auðið er, að loknum umsóknarfresti, halda fund og senda síðan fræðslumálastjóra allar umsóknirnar ásamt tillögum sínum um val kennara. Skólanefnd skal láta sér annnt um að mæla með góðum og vel hæfum mönnum. — Skólanefnd skal, þegar fjöldi umsókna leyfir, mæla með eigi færri en þremur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu, sem auglýst hefur verið, og telur hún þá þann umsækjandann fyrstan, er hún mælir fastast með, og síðan aðra í þeirri röð, er hún telur að þeir komi til greina. Nú hafa þrjár eða fleiri kennarastöður verið auglýstar, og er skólanefnd þá eigi skylt að mæla með fleirum en tveimur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu. Afl atkvæða ræður innan skólanefndar um það, í hvaða röð mælt er með umsækjendum, þannig að séu skólanefndarmenn ekki sammála um það, í hvaða röð þeir mæla með umsækjendum, þá verður t. d. sá umsækjandi í 2. sæti, sem fékk næstflest atkvæði í 1. sæti. Séu jöfn atkvæði, ræður atkvæði formanns. — Skólanefnd er skylt að leita álits skólastjóra um umsækjendur, ef velja á kennara, og námsstjóra — sé hann starfandi — ef um skólastjóra er að ræða. Verði ágreiningur innan skólanefndar eða milli skólanefndar og skólastjóra eða námsstjóra, getur hver aðili um sig gert tillögur til fræðslumálastjórnarinnar, og skal fylgja tillögnum rökstudd greinargerð. — Þeir einir, sem lokið hafa kennaraprófi, geta orðið skipaðir kennarar við barnaskóla. — Stundakennara ræður skólastjóri með samþykki skólanefndar. — Annað starfsfólk skólans ræður skólanefnd í samráði við skólastjóra, nema öðruvísi sé ákveðið í reglugerð skólans. — Nú þarf færri kennara vor og haust við smábarnafræðslu, en fastir kennarar eru við skóla og ákveður þá skólanefnd að fengnum tillögum skólastjóra, hverjir skulu hafa það starf á hendi. Verði ágreiningur milli skólanefndar og skólastjóra, sker fræðslumálastjórnin úr.

II. Um skólasókn.

4. gr. Ef ástæða þykir til, skal skólanefnd, áður kennslutíminn hefst, auglýsa fyrir hvaða tíma beiðnir um undanþágu frá skólaskyldu skuli sendar. Undanþágu veitir hún, að fenginni umsögn skólastjóra, og þó því aðeins að trygging þyki fengin fyrir því, að barnið fái lögmaella fræðslu þrátt fyrir undanþáguna. — Skólanefnd skal sjá um, að öll börn á skólaskyldualdri, sem ekki hafa fengið undanþágu frá skólagöngu, sæki skóla hverfisins. Vanræki foreldrar eða þeir, sem hafa börn til framfærslu, að senda þau í skóla hinn lögskipaða tíma, án þess að undanþága hafi verið veitt, skal skólanefnd, að undangenginni áminningu, kæra framfæranda til sekta fyrir lögreglustjóra. — Skólanefnd varnar þeim börnum skólavistar, sem að dómi skólastjóra og kennara eru óhafandi með öðrum börnum sakir siðleysis eða einstakrar óhlýðni. Skal skólanefnd þá í samráði við skólastjóra og barnaverndarnefnd (i kaupstöðum) gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess, að barninu verði séð fyrir hentugri fræðslu utan skólans.

5. gr. Það er skylda skólanefndar að lita eftir því, að börn á námsaldri njóti fullnægjandi fræðslu þar til skólaskylda hefst. Komist hún að raun um, að kennsla sé ófullnægjandi, svo að líkur séu til, að börn nái ekki fyrirskipuðu fræðslumarki, ber henni að vanda um við foreldra eða aðstandendur barnsins, en reynist það árangurslaust, skal hún koma slíkum börnum fyrir þar, sem þau fá nauðsynlega tilsögn. — Skólanefnd skal og fylgjast með starfi skólans. Komist hún að raun um, að barn sé svo vankunnandi, að líkur séu til, að það nái ekki lögskipaðri kunnáttu fullra 14 ára, ber henni að gera ráðstafanir til þess, að lögð verði meiri rækt við það en áður. — Hafi námshæft barn ekki náð hinu fyrirskipaða fræðslumarki við 14 ára aldur, ber skólanefnd að sjá því fyrir áframhaldandi tilsögn í íslenzku og reikningi og í þeim öðrum námsgreinum, sem því er ábótavant í.

III. Um einkaskóla.

6. gr. Skólanefnd skal ganga eftir því, með auglýsingum eða á annan hátt, að þeir einstaklingar, sem hafa smábarnaskóla eða auglýsa eftir kennslu á skólaskyldum börnum, sendi skólanefnd fullnægjandi skýrslu um húsakynni, hollustuhætti skólans og þeirra, sem þar eiga að starfa. Hafi kennari ekki kennararéttindi, skal skólanefnd senda kennslubeiðnina til fræðslumálastjóra ásamt umsögn sinni og skólastjóra. Aðrar beiðnir afgreiðir skólanefnd í samráði við skólastjóra. Börn þessi eru prófskyld í barnaskóla skólahverfisins. — Þá skal skólanefnd og heimta skýrslu um börn, er ganga í þá einkaskóla, er löggiltir hafa verið samkvæmt 19. gr. fræðslulaganna.

IV. Um próf.

7. gr. Skólanefnd skipar prófdómara. Skal hún í samráði við skólastjóra ákveða, hvenær árspróf og fullnaðarpróf skuli fara fram. Próf má þó aldrei byrja fyrir 1. apríl, nema með leyfi fræðslumálastjóra.

V. Um húsnæði til skólahalds.

8. gr. Skólanefnd hefur umsjón og eftirlit með skólum hverfisins, sér um skólahús eða felur öðrum að gera það fyrir sína hönd. — Í samráði við skólastjóra hefur skólanefnd full umráð yfir skólahúsum. Skólastjóra er heimilt að nota húsnæði skólans utan kennslustunda fyrir holla starfsemi meðal skólabarna. — Hafi félag lagt fram fé eða vinnu til byggingar skólans gegn afnotum af húsinu, skal í samráði við skólastjóra gera samning um það. Sama gildir og, ef um aðra starfsemi er að ræða, barnafræðslunni óviðkomandi.

9. gr. Það er skylda skólanefndar að sjá um, að skólahús eða annað húsnæði til skólahalds sé svo gott og hentugt sem kostur er á, og að það fullnægi þeim reglum um hollustuhætti, sem yfirstjórn heilbrigðismálanna setur. — Þurfi skólanefnd að gera bindandi leigusamning um húsnæði til skólahalds til lengri tíma en tveggja ára í senn, skal leitað álits fræðslumálastjóra um það.

VI. Um námsbækur og kennslutæki.

10. gr. Í tæka tíð, áður en skólaárið hefst — eða kennslutíminn að haustinu — skal skólanefnd eða skólastjóri (kennari) fyrir hennar hönd senda ríkisútgáfu námsbóka skrá yfir þær námsbækur, sem talið er að þurfi á því skólaári til útbýtingar meðal prófskyldra barna í skólahverfinu. Ríkisútgáfan sendir eyðublöð til útfyllingar í þessu efni og fleiru, sem máli skiptir í þessu sambandi (sbr. lög um ríkisútgáfu námsbóka). — Ef þörf krefur, er skólanefnd skylt að annast um útvegum á þeim bókum öðrum, ritföngum, kennsluáhöldum og öðru, sem þarf til þess, að kennslan geti komið að tilætluðum notum.

VII. Um kostnað við skólahald.

11. gr. Áætlun um kostnað við skólahaldið ár hvert skal skólanefnd semja og senda bæjarstjórn (í Reykjavík: fræðsluráði), eða hreppsnefnd í tæka tíð. — Utan kaupstaða skal einn skólanefndarmanna vera fêhírdír skólans. Hann tekur á móti því fé, sem veitt er til skólahaldsins, annast allar greiðslur fyrir skólann. Í lok hvers reikningsárs semur hann reikning yfir tekjur og gjöld skólans og leggur hann fyrir skólanefnd. Síðan skal senda skólareikninginn til hreppsnefndar til endurskoðunar og samþykktar. — Sé ekki starfandi fræðsluráð í fræðsluheruðum utan kaupstaða, er skólanefnd heimilt að fela oddvita hreppsins að annast greiðslur vegna skólamálanna í skólahverfinu eftir ávisun skólanefndar eða skólanefndarformanns í umboði nefndarinnar. — Verði ágreiningur milli skólanefndar og hreppsnefndar eða fræðsluráðs og bæjarstjórnar um fjárframlög til skólahalds, skal hann lagður undir úrskurð fræðslumálastjórnarinnar. — Reikningsár skólanna er almanaksárið.

VIII. Um skýrslur o. fl.

12. gr. Skólanefnd semur eða felur skólastjóra að semja allar þær skýrslur, sem fræðslumálastjórnin heimtar. Skýrslur um próf, kennslu

og skólahald, enn fremur reikningar um skólahald héraðsins, skulu sendir til fræðslumálastjóra eigi síðar en 1. júlí ár hvert.

13. gr. Rita skal í gerðabók allar ályktanir skólanefndar um kennslu- og skólamál skólahverfisins og skal gerðabókin, samrit af skýrslum o. fl., vera í vörslum formanns skólanefndar.

14. gr. Formaður skólanefndar, sem jafnframt er trúnaðarmaður fræðslumálastjórnarinnar, sér um að framkvæmdar verði allar settar reglur og ályktanir skólanefndar um kennslu- og skólamál skólahverfisins, enda ber honum að sjá um, að störf nefndarinnar séu vel af hendi leyst. — Formaður kveður nefndina til funda svo oft sem þörf krefur. Skylt er honum að kveðja nefndina til fundar, þegar þess er krafist af einum nefndarmanna eða skólastjóra. — Skólastjóri skal ávallt boðaður á fund skólanefndar, og hefur hann þar málfrelsi og tillögurétt.

15. gr. Verði ágreiningur út af ákvæðum erindisbréfs þessa, má skjóta honum undir úrskurð fræðslumálastjórnarinnar.

Erindisbréf fyrir skólastjóra.

(Nr. 68 12. maí 1939.)

1. gr. Skólastjóri fer í skóla sínum með umboð fræðslumálastjórnar og skólanefndar gagnvart kennurum skólans, nemendum og foreldrum eða aðstandendum þeirra. Hann stjórnar allri starfsemi skólans eftir þeim lögum og reglum, er þar um gilda á hverjum tíma, og ber ábyrgð á henni gagnvart skólanefnd og fræðslumálastjórn.

2. gr. Skólastjóri skal hafa ákveðinn viðtalstíma fyrir almenning og haga þeim tíma þannig, að sem minnst truflun verði á skólastarfinu.

3. gr. Skólastjóri skiptir störfum með kennurum við kennslu og eftirlit og umsjón í skóla og á leiksvæði. Hann semur stundatöflur og skipar börnunum í deildir. Gæta skal hann þess, að þessum atriðum verði þannig hagað, að árangur af skólastarfinu megi verða sem bestur. — Skólastjóri sér um undirbúning og framkvæmd árlegra prófa. Enn fremur litur hann eftir því, að kennarar færi skipulega dagbækur og nemendaskrár deildanna og annast að öðru leyti um bókhald skólans, skýrslugerðir og því um líkt, eftir því sem fyrir er mælt af fræðslumálastjórn og skólanefnd.

4. gr. Skólastjóra ber að gera skólanefnd aðvart, þegar endurbóta eða aðgerða er þörf á skólahúsi, húsbúnaði eða kennslutækjum. Ef um nýbyggingu er að ræða, skal hann vera með í ráðum um alla tilhögun. Skólastjóri hefur umráðarétt yfir öllum innanstokksmunum skólans, áhöldum og söfnum, en getur þó ekki ráðstafað þeim á sitt eindæmi nema í þágu skólastarfsins. Hann hefur og fullan umráðarétt yfir skólahúsi til afnota fyrir skólabörn. Hann hefur eftirlit og umsjón með að hitun, lýsing og ræsting sé í lagi.

5. gr. Skólastjóra er skylt að kynna sér daglegt starf kennara og árangur þess á þann hátt, sem hann telur best henta. Þá skal hann og gera sér far um að veita kennurum allt það lið, sem hann má, með ráðum og leiðbeiningum, og þá einkum ungum og óreyndum kennurum. Ef skólastjóri telur, að einhver kennari sé ekki starfi sínu vaxinn

sakir elli eða vanheilsu eða af öðrum ástæðum, ber honum að tilkynna það skólanefnd og fræðslumálastjórn og rökstyðja mál sitt. Jafnframt skal hann gera hlutaðeigandi kennara grein fyrir tilkynningu þessari og tilefni hennar.

6. gr. Skólastjórar eru skyldir að kenna í skóla sínum þann tíma, er skóli starfar, sem hér segir:

Í skóla með	1 kennara	30 std. á viku.
- — —	2 —	27 — - —
- — —	3 —	24 — - —
- — —	4—5 —	21 — - —
- — —	6—8 —	18 — - —
- — —	9—11 —	15 — - —
- — —	12—15 —	12 — - —
- — —	16—19 —	9 — - —
- — —	20 o. fl. —	6 — - —

Skólastjóri er ekki talinn með í þessari kennaratölu. — Heimilt er skólanefnd í samráði við fræðslumálastjóra að leysa skólastjóra frá þessari kennsluskyldu að einhverju leyti, þegar þess er talin þörf vegna annarra starfa hans við skólann.

7. gr. — Ef kennari vanrækir starf sitt, eða gerir sig sekan um vita-vert athæfi, er skólastjóra skylt að tilkynna það skólanefnd og fræðslumálastjórn. Sé ekki um mjög alvarlegt brot að ræða, skal hann fyrst ræða málið við hlutaðeigandi kennara, og leitast þannig við að bæta úr misfellum. Beri það ekki árangur, skal skólastjóri leggja málið fyrir skólanefnd og fræðslumálastjórn. Ef skólastjóri kærir misfellur á starfsemi eða framferði kennara, skal hann ávallt tilkynna það hlutaðeigandi kennara jafnframt, og gera grein fyrir ástæðum.

8. gr. Skólastjóra er skylt, þegar fræðslumálastjórn eða skólanefnd óskar þess, að gera grein fyrir því, hvernig hver einstakur kennari innir starf sitt af hendi.

9. gr. Skólastjóra er heimilt að veita kennurum leyfi frá störfum allt að þrem dögum samtals á skólaári. Sé um lengri leyfi að ræða, þarf samþykki skólanefndar. — Til skólastjóra skal sækja um undanþágu fyrir börn frá skólavist um stundarsakir af öðrum ástæðum en veikindum. — Heimilt er skólastjóra, í samráði við skólanefnd, að veita börnum undanþágu frá skólavist eftir 1. maí vegna sumarðvalar eða sumarstarfs, enda sé kunnáttu barnsins og aðrar ástæður því ekki til fyrirstöðu.

10. gr. Skólastjóri hefur rétt til að vikja barni úr skóla um stundarsakir, ef það gerist brotlegt, en skólanefnd ákveður um brottvisun þeirra barna að fullu og öllu, sem að dómi skólastjóra og kennara eru óhafiandi með öðrum börnum sakir siðleysis eða einstakrar óhlýðni.

11. gr. Skólastjóri skýtur þeim málum skólans til barnaverndarnefndar, sem undir nefndina heyra, og gerir tillögur um ráðstafanir á vandræðabörnum eða hjálparþurfa.

12. gr. Skólastjóri á sæti á skólanefndarfundum og hefur þar mál-frelsi og tillögu rétt.

13. gr. Skólanefnd er skytt að leita álots skólastjóra um umsækjendur um kennarastöður. Verði ágreiningur um umsækjendur milli skólastjóra og skólanefndar, er skólastjóra heimilt að gera tilögur um kennaraval til fræðslumálastjórnarinnar, enda fylgi þeim rökstudd greinargerð. — Stundakennara og forfallakennara ræður skólastjóri í samráði við skólanefnd.

14. gr. Dyraverði og starfsfólk allt við skóla, annað en kennaralið, ræður skólanefnd að fengnum tillögum skólastjóra. Skal skólastjóri líta eftir, að starfsfólk leysi störf sín vel og samvirkusamlega af hendi.

15. gr. Skólastjóri gerir, þegar þörf krefur, í samráði við skólalækni og barnaverndarnefnd, tillögur til skólanefndar um almennar hreinlætis- og heilbrigðisráðstafanir í skólunum (t. d. matar-, lýsis- eða mjólkurgjafir).

16. gr. Nú verður ágreiningur milli skólastjóra og annarra aðilja um ákvæði þessa erindisbréfs, og skal þá leita úrskurðar fræðslumálastjórnarinnar.

Erindisbréf þetta er sett samkvæmt lögum nr. 94 23. júní 1936.

Erindisbréf fyrir barnakennara.

(Nr. 75 11. apríl 1940.)

1. gr. Kennara, sem skipaður er, settur eða ráðinn til þess að gegna stöðu við barnaskóla, er skytt að gegna starfi sínu í samræmi við lög um fræðslu barna og þær reglur og fyrirmæli um kennslu og skólamál, sem gilda á hverjum tíma.

2. gr. Kennara er skytt að kenna að jafnaði 30 klukkustundir á viku. Á þeim tíma, sem kennara ber að vera í skólanum, skal hann: 1) annast kennslu samkvæmt stundaskrá eða önnur störf í þágu skólans eftir fyrirmælum skólastjórnar; 2) gæta þess vandlega, að borð, sæti, birta, loftþræsting, hreinlæti og annað, er snertir aðbúð barna í skólanum, sé þannig, að börnin fái sem best notið kennslunnar og á svo heilsusamlegan hátt sem frekast er unnt (ath. sjón, heyrn, hryggскеkkju, vösbúð og því um líkt); 3) hafa umsjón með einstökum deildum skólans og söfnum; 4) hafa eftirlit í stundahléum og annast um að börnin hlýði settum reglum og fyrirmælum meðan þau eru í skólanum, bæði innan húss og á leiksvæði; 5) færa reglulega dagbækur, nemendaskrár og aðrar skýrslur, sem gera þarf; 6) úthluta bókum og áhöldum til skólabarna eftir því, sem fyrir hann er lagt; 7) gefa stjórn skólans upplýsingar um nemendur, þegar þess er óskað; 8) aðstoða við mót-töku og skráningu nýrra nemenda og próf; 9) veita að öðru leyti þá hjálp í þágu skólans og starfsemi hans, sem óskað kann að verða eftir af stjórn skólans og er í samræmi við gildandi lög og reglur um kennslu og skólamál.

3. gr. Telji kennari þörf á endurbótum á áhöldum skólans eða öðru, sem snertir kennslustarfið, skal hann ræða um það við skólastjóra.

4. gr. Kennarinn á að vera börnunum til fyrirmyndar í hegðun sinni og framkomu allri, Hann skal leggja kapp á að glæða starfsáhuga barnanna og skapa hjá þeim hollar og heilbrigðar venjur. Refsingum skal

aldrei beitt nema að yfirlögðu ráði, þegar mildari aðferðir hafa ekki borið árangur. Gæta skal kennarinn þess að ámæla aldrei barni eða hegna fyrir hæfileikaskort, og yfirleitt ber honum að varast allt, er vakið getur eða þróað minnimáttartilfinningu hjá börnunum.

5. gr. Kennari skal gera sér far um að fylgjast sem best með börnunum í þeim deildum, er hann hefur aðalumsjón með, einnig utan kennslustunda. Telji kennarinn framkomu barnsins, námsgetu, ástundun eða aðbúð athugaverða, skal hann eftir föngum kynna sér orsakir þess, og ræða við hlutaðeigendur (húsbændur) um úrbætur. Kennari leiðbeinir börnum og aðstandendum þeirra um heimanám eftir því, sem við verður komið.

6. gr. Sýni einstakir nemendur mótþróa og óhlýðni, eða veitist kennaranum erfitt að halda aga, og geti hann ekki kippt því í lag sjálfur, ber honum að tilkynna það skólastjóra og tjá honum alla málavöxtu.

7. gr. Kennarinn skal leggja áherzlu á, að börnin læri að hugsa og starfa sjálfstætt. Gæta skal hann þess að stilla öllum kröfum til barnanna svo í hóf, að þeim verði ekki ofvaxið að uppfylla þær, en ganga hins vegar ríkt eftir því, að þau uppfylli samvirkusamlega þær kröfur, sem til þeirra eru gerðar. Höfuðáherzla skal lögð á að ná sem bestum árangri í móðurmáli, skrift og reikningi.

8. gr. Það er skylda kennara að gæta hinnar ítrustu samvirkusemi í öllu starfi sínu og líta eftir því með skólastjóra, að börnin mæti á réttum tíma og fylgi öðrum reglum skólans og fyrirmælum. Geti kennari ekki mætt á réttum tíma, eða forfallist hann frá kennslu vegna veikinda eða af öðrum ástæðum, ber honum að tilkynna skólastjóra það þegar í stað.

9. gr. Þurfi kennari að fá leyfi frá störfum þrjá daga eða skemmri tíma af skólaárinu, skal hann sækja um það til skólastjóra, en sé um lengri tíma að ræða, þarf samþykki skólanefndar og fræðslumálastjóra.

10. gr. Beri kennara og skólastjóra á milli um einhver atriði, sem snerta starf kennarans, og náist ekki samkomulag, getur annarhvor aðili eða báðir lagt málið undir úrskurð skólanefndar. Kæri annar aðili, er honum skylt að tilkynna það hinum aðilanum og færa fram ástæður. Nú tekst skólanefnd ekki að koma á sættum, eða annar aðili er óánægður með úrskurð hennar, getur hann þá skotið málinu til fræðslumálastjórnar, og verður úrskurði hennar ekki áfrýjað, nema málið heyri undir dómstólana. Sé um þungar sakir að ræða á hendur kennara, og hann láti eigi skipast við áminningu, getur skólanefnd vikið honum úr kennarastöðunni um stundarsakir fyrirvaralaust. Málinu skal síðan skotið undir úrskurð kennslumálaráðuneytisins.

11. gr. Þegar kennari fær aðra stöðu, skal hann tilkynna það skólanefnd þegar í stað.

Erindisbréf þetta er sett samkvæmt lögum nr. 94 23. júní 1936 og nr. 75 28. nóv. 1919.

Reglugerð um barnapróf.

(Nr. 43 17. marz 1937.)

1. gr. Prófskyld eru öll börn, sem verða 8 ára á árinu og þar til þau hafa staðizt fullnaðarpróf (sbr. þó 12. gr.). Undanþágu má eigi veita frá prófi, nema sakir sjúkleika, sem sannaður er með vottorði læknis, eða af öðrum knýjandi ástæðum, sem skólastjóri (kennari) tekur gildar.

2. gr. Próf skal halda að vorinu í lok námstíma 10—14 ára barna og þó ekki fyrr en 1. apríl. Landspróf eru undanþegin þessu ákvæði.

3. gr. Komi prófskylt barn ekki til prófs án gildra forfalla, skal sækja það til prófs eða prófa það á heimili þess á kostnað forráðamanns (heimilisföður). Sé um mótþróa að ræða, er heimilt að leita aðstoðar lögreglustjóra og beita dagsektum, 2—5 kr., eftir úrskurði valdsmanns.

4. gr. Kunnátta 10 ára barna skal sérstaklega athuguð í lestri, skrift og reikningi. Sé ástæða til þess að ætla, að barn verði ekki læst 10 ára, skal skólanefnd í samráði við skólastjóra (kennara) annast um, að úr því verði bætt með sérstakri fræðslu.

5. gr. Á ársprófi er eigi skylt að prófa í öðrum greinum en íslenzku, skrift og reikningi. Í öðrum greinum getur fræðslumálastjórnin veitt leyfi til, að í stað prófa verði lagðar fram vinnubækur og verklegar úrlausnir barnanna yfir veturinn. Skal skólastjóri (kennari) þá athuga þær og senda skólanefnd og forráðamanni barnsins skriflegt álit sitt um árangur námsins.

6. gr. Fullnaðarpróf skulu börn að jafnaði taka á því ári, sem þau verða fullra 14 ára. Nú stenz barn, sem er 14 ára, ekki próf, og er það þá skólaskyld og prófskyld næsta ár í íslenzku, reikningi og þeim greinum öðrum, er því var ábótavant í. Skólanefnd getur, að fengnum meðmælum skólastjóra (kennara), veitt yngri börnum en 14 ára heimild til að taka fullnaðarpróf, þegar tryggt er, að barnið njóti framhaldsfræðslu til fulls 14 ára aldurs, enda hafi barnið hlotið góða fyrstu einkunn (8) í móðurmáli og reikningi. Fræðslumálastjórnin lætur skólanefnd í té eyðublöð fyrir umsóknir þessar.

7. gr. Próf skulu vera skrifleg í þeim námsgreinum, sem því verður við komið.

8. gr. Einkunnir skulu gefnar með tölunum frá 0 til 10 með einum tugastaf. Einkunnir í móðurmáli, skrift og reikningi skulu gefnar eftir getu án tillits til aldurs.

9. gr. Til þess að standast fullnaðarpróf þarf meðaleinkunnina 4, en þó eigi lægri einkunn en 5 í þessum greinum: Íslenzku, skrift og reikningi. Þriðja einkunn telst frá 4 upp að 5; önnur einkunn 5 og upp að 7; fyrsta einkunn 7 og upp að 9; ágætiseinkunn 9 og upp í 10.

10. gr. Lágmarkskröfur við fullnaðarpróf eru þessar: — Hvert barn skal: 1. geta lesið móðurmálið skýrt, hljóðvillulaust og áheyrilega og sagt munnlega frá því, er það les. Kunna skal það utanbókar nokkur íslenzk kvæði og greina höfunda þeirra, einkum ættjarðarljóð og söngljóð, og geta skýrt rétt frá efni þeirra með eigin orðum; 2. geta gert skriflega, nokkurn veginn ritvillu- og mállýtalaust, grein fyrir því efni,

er það þekkir vel; 3. geta skrifað læsilega og hreinlega rithönd; 4. hafa lesið með leiðsögn og skýringum valda kafla úr biblíunni eða biblíusögur, sérstaklega um líf og kenningar Krists. Skal lögð áherzla á, að það hugfesti einkum orð hans og hafi þau rélt eftir. Kunna skal barnið utanbókar nokkra valda sálma; 5. kunna fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og höfuðatriði almennra brota, tugabrota og prósentureiknings og vera leikið í að beita þessari kunnáttu til úrlausnar auðveldum dæmum, sem fyrir koma í daglegu lífi, meðal annars til að reikna flatarmál og rúmmál einfaldra hluta. Það skal og vera leikið í að reikna með lágum tölum í huganum; 6. vita nokkuð um merkustu menn þjóðar vorrar að fornu og nýju og um höfuðdrætti í sögu þjóðarinnar; 7. vera leikið í að nota landabréf og hafa fengið sem ljósasta þekkingu á áttögum sínum, náttúru Íslands, högum þjóðar vorrar og þjóðskipulagi. Það skal og bera skyn á legu og atvinnuvegi helztu landa í Evrópu, vita hvernig álfur og höf liggja á hrettinum og hafa fengið nokkra fræðslu um eðlishætti jarðar og stöðu hennar í sólkerfinu; 8. hafa vanið að athuga algengustu fyrirbrigði náttúrunnar, sem það hefur fyrir augum, svo að það geti lýst þeim, það skal vita um helztu atriði, er að hollustuháttum lúta, meðal annars um áhrif heilsuspillandi nautnameðala, t. d. vinanda og tóbaks, og hafa nokkra þekkingu á byggingu og störfum mannlegs líkama. Enn fremur skal það þekkja nokkrar íslenzkar jurtir og geta skýrt frá lifnaðarháttum og einkennum helztu dýra, einkum innlendra; 9. kunna nokkur einföld sönglög, einkum sálmalög og lög við íslenzk ættjarðarljóð; 10. geta gert einfaldar dráttmyndir; 11. hafa fengið nokkra tilsögn í handiðju og 12. hafa stundað leikfimi, a. m. k. þá leikfimi, sem hægt er að stunda áhaldalítið og án sérstaks húsnæðis.¹⁾ — Við fullnaðarpróf er skylt að gefa einkunnir í öllum framantöldum námsgreinum, nema söng og leikfimi.

11. gr. Prófdómarar skulu vera við fullnaðarpróf og landspróf. Þeir eru skipaðir af skólanefnd og skulu fá sömu laun og stundakennarar við hliðstæða skóla.

12. gr. Vanþroska börnum, 14 ára eða eldri, má veita burtfararpróf og undanþágu frá frekari skólaskyldu, ef þau hafa að dómi skólastjóra (kennara), læknis og prófdómara fengið þá fræðslu, sem þau virðast hafa hæfileika til að tileinka sér. Gefa skal þessum börnum burtfararprófsskirteini, undirritað af skólastjóra (kennara) og prófdómara.

13. gr. Börn, sem ljúka fullnaðarprófi, skulu fá skirteini um kunnáttu sína og þroska, undirritað af skólastjóra (eða kennara) og prófdómara. — Skirteini um fullnaðarpróf má þó ekki afhenda þeim börnum, sem fá aldursleyfi (sbr. 6. gr.) fyrr en full víska er fengin um framhaldsnám.

14. gr. Kostnaður við barnapróf greiðist úr bæjar- eða sveitarsjóði.

15. gr. Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum nr. 94 1936, um fræðslu barna, og öðlast þegar gildi. Um leið falla úr gildi öll ákvæði, sem fara í bága við hana.

1) Um kröfur til sundprófs, sjá bls. 234, 4. gr.

Námsskrá fyrir barnaskóla.

(21. ágúst 1929.)

A. Fastir skólar.

1. Móðurmál.

1. ár.¹⁾ Talæfingar. Samtöl um þau efni, sem börnum eru kunn og hugþekkt. Sagðar sögur og ævintýri. Sungin auðveld lög og visur við hæfi barna. — Lestur. Hljóð og tákn þeirra. Auðveld orð og setningar. Áherzla lögð á skýran framburð og skilning á því, sem lesið er. — Skrift. Öbreyttir stafir, auðveld orð og setningar, samhliða lestrarnáminu. Meiri áherzla lögð á, að börn fái að setja saman orð og setningar, sem þau skilja, en stafagerð.

2. ár. Talæfingar. Talæfingar með svipuðum hætti og fyrra ár. — Munnlegar endursagnir og frásagnir úr lífi barnsins. Eðlileg frásögn og skýr framburður. — Lestur. Lestarleikni, skýr og eðlilegur framburður, enda sé lesefnið barninu hugþekkt og á léttu, barnalegu máli. Samtöl um það, sem lesið hefur verið. Lestrarmerkin lærð og lesið eftir þeim. Stafrofið lært og nokkur smákvæði eða visur. — Skrift og réttritun. Allir íslenzkir bókstafir, breyttir og óbreyttir, og greinarmerki. Ritað eftir uppskrift á töflu og prentuðu máli. Örstutt bréf rækilega undirbúin.

3. ár. Lestur. Hærri kröfur um lestrarleikni og fagran framburð. Barnið geri grein fyrir því, sem það hefur lesið. Nokkur létt kvæði. — Réttritun. Ritæfingar með svipuðum hætti og áður, en þyngdar. Útfylling í eyður og svör við léttum spurningum um kunnugt efni. Stuttar frásagnir rækilega undirbúnar.

4. ár. Lestur. Hiklaus, áheyrilegur lestur. Sæmilega glögg greinargerð fyrir efni þess, sem lesið var. Nokkur auðveld kvæði. — Réttritun. Svipaðar ritæfingar og áður, þyngdar. Ritaðir flokkar orða með skyldri stafsetningu. Skrifað eftir upplestri, greinarmerkja gætt. — Málfræði. Nafnorð (samn., sérnöfn og kyn). Greinir (kyn).

5. ár. Lestur. Örugg lestrarleikni og áheyrilegur framburður. Skipuleg endursögn leskaflans. Samlestur á auðveldum samtölum. Nokkur æfing í hljóðlestri og grein gerð fyrir efni. Nokkur kvæði lærð. — Réttritun. Byrjað með sömu aðferðum og áður. Ritaðar stuttar sögur, visur eða annað, sem börnin kunna, rækilega undirbúið. Lýsing eða saga um mynd, dýr eða hlut, sem barnið hefur fyrir augum. Endursögn á þaukunnun efni. Orðalistar. Í setningu greinarmerkja mest áherzla lögð á punkt, spurnarmerki og auðvelða kommusetningu. — Málfræði. Lýsingarorð (stigbr.), sagnir (nútið og þátið), persónufornöfn. Einföldustu málsgreinar (aðalsetning sem heil málsgrein).

6. ár. Lestur. Eins og að undanfögnu skal leggja höfuðáherzlu á skilning á efninu, góðan framburð og eðlilegan hraða. Samlestur æfður allmikið. Hljóðlestur meira en áður, og fyllri grein gerð fyrir efni. Kvæði lærð og skýrð. Börnin geri nokkra grein fyrir efni þeirra og viti deili á höfundum kvæðanna. — Réttritun. Byrjað með svipuðum

1) 1. ár = 7 ára börn, 7. ár = 14 ára börn.

aðferðum og áður. Endursagnir. Lýsingar og frásagnir um þekktu hluti, dýr og atburði. Sendibréf og auglýsingar. Áherzla á setningu greinarmerkja í sömu atriðum og áður. Tvípunktur, gæsalappir, upphrópunarmarki og fyllri kommusetning en fyrr. — Málfræði. Fornöfn, atviksorð og smáorð. Helztu beygingar nafnorða, lýsingarorða, sagna og forna. Aðalsetning og einfaldar aukasetningar. Helztu hljóðvörp.

7. ár. Lestur. Áherzla lögð á fagran framburð eins og áður, rétta og skipulega endursögn. Hljóðlestur aukinn. Lesnir valdir kaflar úr íslenskum bókmenntum, sögur og kvæði. Talað um höfunda, helztu íslensku skáld og aðalrit bókmennta vorra. Lærð og skýrð nokkur valin kvæði, heil eða brot. — Réttiritun. Viðfangsefni fyrra árs þyngd. Ritgerðir um tiltekið efni. Stuttir útdráttir úr bundnu og óbundnu máli, sem til þess er fallið. Öll helztu greinarmarki. — Málfræði. Farið yfir alla orðflokka og helztu beygingar. Rifjuð upp setningafræði fyrra árs. Helztu setningahlutar. Helztu hljóðbreytingar.

2. Reikningur.

1. ár. Tölurnar frá 1—20. Æfingar í samlagningu og frádrætti þessara talna.

2. ár. Tölurnar frá 1—100 og samlagning og frádráttur með þeim tölum. Margföldun og deiling með 2—5.

3. ár. Tölurnar frá 1—1000. Samlagning, frádráttur, margföldun og deiling með þeim tölum. Margfaldað og deilt með 1—10. Margföldunartaflan öll.

4. ár. Samlagning, frádráttur, margföldun og deiling með heilum tölum. Samsett dæmi. Flatarmál rétthyrninga.

5. ár. Æfingar með heilum tölum. — Brot, eðli brota og nöfn. — Samlagning og frádráttur brota með lágum nefnara. Almennum brotum breytt í tugabrot. — Tugabrot, samlagning þeirra og frádráttur, margföldun og deiling þeirra með heilum tölum. — Metrakerfið lært. Auðveldur flatarmálsreikningur og rúmmál ferstrendinga.

6. ár. Æfingar í meðferð heilla talna og brota. — Tugabrot lærð til fullnustu. — Margföldun og deiling brota. — Flatarmál þríhyrninga og marghyrninga.

7. ár. Framhaldsæfingar með heilum tölum og brotum. Erlend mynt. Einföld bókfærsla og fylling eyðublaða. — Flatarmál hringa og rúmmál hluta, sem hafa rétthyrning, þríhyrning og hring að grunnfleti og löðrétta hlið á grunnflötinn. Landmælingar.

3. Kristin fræði.

2. ár. Frásögn: Kennarinn segir sögurnar um fæðingu Jesú, æsku hans og uppvöxt og nokkrar af hinum barnalegri sögum úr Gamla-testamentinu. — Sálmaðers og lög.

3. ár. Frásögn: Einfaldar sögur um ævi Jesú og starf, helztu kirkjulegar hátíðir og viðeigandi sögur og sálmaðers. Nokkrar dæmisögur. Nokkrar sögur úr Gamla-testamentinu. Faðirvor og Blessunarorðin.

4. ár. Sögur úr Gamla-testamentinu lesnar í tímaröð — boðorðin tíu og sálmaðers.

5. ár. Valdir kaflar úr Nýja-testamentinu eða biblíusögur, sérstaklega um líf Krists, og skal lögð áherzla á, að börnin hugfesti sér orð hans og hafi þau rétt eftir. Nokkur sálmafers.

6. ár. Starfsemi postulanna og kristniboð. Dæmisögur Jesú og ræður. Leskaflar úr spámannaritum og Pálsbréfum. Sálmar.

7. ár. Stórmenni kirkjusögunnar og höfuðhreyfingar. Passíusálmar. Upplstur á námsefni 4.—6. árs.

4. Áttahagafræði.

Markið er: 1. að glæða hæfileika barnsins og löngun til að afla sér þekkingar; 2. að barnið geti gert sér og öðrum glögga grein fyrir því, sem fyrir það ber og því býr í brjósti; 3. að barnið öðlist við eigin reynd þekkingu, sem bóklegt nám verði byggt á í efri deildum skólans. — Próf skal ekki haldið í áttahagafræði, enda mest áherzla lögð á uppeldi barnsins. En hér skal drepið á það helzta, sem ætlað er til, að barnið hafi numið, þegar áttahagafræðinni lýkur, og á því er byggð námsskrá í landafræði, náttúrufræði og sögu: 1. Barnið þekki helzta líti, lögun og aðra höfuðeiginleika hluta; 2. kunni helzta mælieiningar tíma — klukkan, dagar, vikur, mánuðir, ártal —, verðs — kr., aurar, — og efnis — metrar, kg, litrar; 3. viti hið helzta um daglegt líf og staðhætti umhverfisins — áttir, legu sveitarinnar, landslag, jarðveg, örnefni, veðráttu, atvinnuvegi, viðskipti, mannvirki; helzta plöntur og dýr, gróður, dýralíf og skilyrði þess, ársfjórðunga, orsök dags og nætur, merkisdaga ársins (17. júní, 1. desember, sumardaginn fyrsta, helzta kirkjulegar hátíðir); þekktustu stjörnur og stjörnumerki; landnám sveitarinnar og helzta sögur, sem við hana eru tengdar; helzta líkamshluta barnsins, almenna hollustuhætti, þrifnað og kurteisi; 4. skilji helzta landfræðileg og náttúrufræðileg heiti og hugmyndir og þekki tákni þeirra á landafráfum og myndum, enda þótt veruleikinn, sem þau tákna, sé ekki í umhverfi barnsins — t. d. haf, land, strönd, hálendi, hraun, skógur, á, foss, sveit, borg, atvinnuvegur o. s. frv.; spendýr, fugl, fiskur, jurt, helzta líkamshlutar jurtar og dýra o. s. frv.; 5. nokkur sönglög og kvæði, sem við þetta eru tengd (t. d. mann, stað, dýr, árstið).

1. ár. Aðaláherzla lögð á þroska skyns og skynfæra og móðurmál (samtöl og frásögn). Þau viðfangsefni valin, sem börnum eru hugþekk og algeng eru í umhverfi þeirra. Augljósustu einkenni viðfangsefna og eiginleikar valdir til meðferðar. Ekki mjög hirt um að samræma viðfangsefnin hvert við annað eða farið nákvæmlega út í hvað eina. — Mælingar með einföldustu mælieiningum. Teikning á töflu og blöð, rissað í sand, klippt út o. s. frv. — Leikir, sögur og söngvar.

2. ár. Áherzla lögð á þroska skyns og skynfæra eins og fyrra ár. En nú skal leggja meiri áherzlu á nákvæma og samræma þekkingu um einstök atriði og viðfangsefni; nákvæmari mælingar með smærri og fjölbreyttari mælieiningum; ítarlegri greinargerð af barnsins hálfu í frásögn og teikningu. Frá þekktum hlutum og umhverfi horfið að því, sem barnið getur ekki séð eða reynt. — Leikir, sögur og söngvar.

3. ár. Rifjað upp það, sem áður var numið. Svipuð viðfangsefni og áður, en þýngd. — Grundvöllur lagður með ráðnum hug að bóklegu

námi í landafræði, náttúrufræði og sögu. — Gerður uppdráttur af kennslustofunni og leikvellingum eftir mælingu.

5. Náttúrufræði.

4. ár. Spendýr. Áherzla lögð á samræmi milli umhverfis, líkamsgerðar og lifnaðarháttar.

5. ár. Fuglar. Jurtir. Kenna skal að þekkja nokkrar hinar helztu islenzkar jurtir og skilja lífsstörf þeirra.

6. ár. Fiskar og lægri dýraflokkar. Mannfræði. Kenna skal um byggingu og lífsstörf mannslikamans og helztu atriði, sem að hollustuháttum lúta, þar á meðal um næma sjúkdóma, áhrif heilsuspillandi nautnaulyfja og gildi iðrótta.

7. ár. Frumatriði eðlisfræðinnar. Upplestur námsefnis 4.—6. árs.

Börnum í hverju skólahéraði skal fjórum sinnum á sumri hverju eða vori 4.—7. námsárs gefinn kostur á að læra að þekkja algengustu plöntur, sem nærtækar eru.

6. Landafræði.

4. ár. Ísland. Sérstök áherzla lögð á allt, sem nágreinninu viðkemur. Landabréf.

5. ár. Norðurálfan. Mest áherzla lögð á þau lönd, sem skyldar þjóðir byggja eða vér höfum helzt viðskipti við. Lögum jarðar og frumdrættir úr myndunarsögu hennar.

6. ár. Aðrar heimsálfur, helztu lönd og þjóðir, sem oss varða. Sólkerfið og stjörnurnar.

7. ár. Upplestur alls. Ítarleg fræðsla um Ísland, atvinnuvegu vora og þjóðskipulag.

7. Saga.

5. ár. Saga Íslands frá landnámstið fram að 1262.

6. ár. Saga Íslands frá 1262 til vorra daga.

7. ár. Stutt yfirlit yfir sögu mannkynsins. Endurlestur Íslandssögunnar allrar.

8. Teikning.

1.—3. ár. Auðveldar dráttmyndir í sambandi við áttthagafræðina. Litir notaðir.

4.—5. ár. Teiknað eftir fyrirmyndum og eftir minni. Fyrirmyndir valdar með tilliti til annara námsgreina og áttthaga. Skygging og litun.

6.—7. ár. Áframhaldandi æfingar í flatarteikningu. Teikning í sambandi við handavinnukennslu, eftir því sem við verður komið. Rúmteikning, byggð á sjón og reynd, en síður á almennum reglum. Skygging og litun.

9. Söngur.

1.—3. ár. Sungin létt og barnsleg ljóð, eftir því sem við á, í öllum kennslustundum til hvíldar, fjörgunar og skemmtunar.

4. ár. Einródduð lög, sem liggja vel fyrir raddsviðið. — Tónaröðin frá einstrikudu C til tvístrikaðs C æfð með tónmyndaræfingum og nótnalestri. — Nótnasæti, linur og millibil með G-lykli. Gildi nótna og þagna, hinar stærri, 2-, 3- og 4-skiptur takt.

5. ár. Haldið áfram tónmyndun og söng eftir nótum, aðallega í C-dúr, og lög æfð í þeirri tóntegund. Æft raddsviðið frá A í litlu áttund til F í tvískriðri áttund, ýmist í ferundum eða heilum dúrtónaröðum. — Hin minni gildi nótna og þagna. Önnur nótnamerki og söngfræðiatríði skulu tekin jafnóðum og lögin gefa tilefni til og æfing þeirra krefst. — Áður lærð lög endurtekin og ný lög lærð.

6.—7. ár. Æfingar í tónmyndun og söng eftir nótum endurteknar. Meiri kröfur gerðar en áður. Framburður og flutningur á ljóði og lagi hreinn, skýr og réttur. — Munur á dúr og moll. Söngfræði í sambandi við lög og æfingar. — Nýjum lögum bætt við eins og tími vinnst til og nokkur lög æfð tvi- og þríröðduð.

B. Farskólar.

1. Móðurmálið.

Námsskrá fastra skóla nr. 1, 4.—7. ár.

2. Reikningur.

10 ára. Samlagning, frádráttur. Margföldun og deiling með 2—5. Flatarmál rétthyrninga.

11 ára. Samlagning, frádráttur, margföldun og deiling. Margföldunartaflan öll. Metrakerfið lært. Auðveldur flatarmálsreikningur og rúmmál ferstrendinga.

12 ára. Æfingar í meðferð heilla talna. Eðli brota og nöfn. Samlagning og frádráttur brota með lágum nefnara. Almennum brotum breytt í tugabrot. Tugabrot. Flatarmál þríhyrninga og marghyrninga.

13 ára. Framhaldsæfingar með heilum tölum og brotum. Margföldun og deiling brota. Erlend mynt. Einföld bókfærsla og fylling eyðublaða. Flatarmál hringa. Landmælingar.

3. Kristin fræði.

Námsskrá fastra skóla nr. 3, 4.—7. ár.

4. Náttúrufræði.

Námsskrá fastra skóla nr. 5.

5. Landafræði.

12 ára. Ísland og Norðurálfan. Sérstök áherzla skal lögð á allt, sem nágreininu viðvikur og þau lönd Norðurálfunnar, sem skyldar þjóðir byggja og vér höfum helzt skipti við. Landabréf, jarðlíkan.

13 ára. Aðrar heimsálfur, helztu lönd og þjóðir, sem oss varða. Sólkerfið og stjörnur. Upplstur. Þjóðskipulag á Íslandi.

6. Saga.

12 ára. Saga Íslands frá landnámstíð fram að 1262.

13 ára. Saga Íslands frá 1262 til vorra daga. Upplstur.

7. Teikning.

Námsskrá fastra skóla nr. 8, 4.—7. ár.

8. Söngur.

10—13 ára. Lærð og sungin létt og barnaleg ljóð og einföld sönglög, einkum sálmalög og lög við íslensk ættjarðarljóð. Helztu atriði söngfræðinnar eftir því, sem við verður komið.

C. Stundaskrá.

Fastir skólar.

Námsgreinir	Tala kennslustunda í viku							Alls	
	1. ár	2. ár	3. ár	4. ár	5. ár	6. ár	7. ár	1.-3. ár	4.-7. ár
Kristin fræði	„	1	1	2	2	2	2	2	8
Móðurmál	12	9	9	{ 6	{ 6	{ 6	{ 6	30	{ 24
Skrift				{ 4	{ 3	{ 2	{ 1		{ 10
Reikningur	1	2	2	4	5	5	5	5	19
Áttahagafræði	2	3	3	„	„	„	„	8	„
Náttúrufræði	„	„	„	2	2	4	3	„	11
Landafræði	„	„	„	1	1	2	2	„	6
Saga	„	„	„	„	2	2	3	„	7
Teikning	„	„	„	2	2	2	2	„	8
Söngur	„	„	„	1	1	2	2	„	6
Leikfimi og íþróttir	1	1	1	2	2	2	2	3	8
Frjálsir timar	2	2	2	6	4	1	2	6	13
	18	18	18	30	30	30	30	54	120

Farskólar.

Námsgreinir	Tala kennsustunda í viku				Alls
	10 ára	11 ára	12 ára	13 ára	
Kristin fræði	2	2	2	2	8
Móðurmál	8	8	6	6	28
Skrift	4	4	2	2	12
Reikningur	6	6	5	5	22
Náttúrufræði	2	2	2	2	8
Landafræði	„	„	2	2	4
Saga	„	„	2	2	4
Teikning	2	2	2	2	8
Söngur	2	2	2	2	8
Frjálsir timar	4	4	5	5	18
	30	30	30	30	120

D. Kennslubækur, löggiltar af dóms- og kirkjumálaráðuneytinu 21. ágúst 1929.

Kristin fræði. Barnabiblia, I.—II., saman hafa tekið Haraldur Niels-son og Magnús Helgason. — Klaveness, Th.: Bibliusögur og ágríp af kirkjusögunni handa börnum. — Markúsarguðspjall og dæmisögur og ræður úr Lúkasar- og Mattheusarguðspjalli.

Reikningur. Elías Bjarnason: Reikningsbók handa börnum I.—II. — Sigurbjörn Á. Gislason: Reikningsbók I.—IV. — Steingrímur Arason: Reikningsbók handa börnum og unglingum.

Náttúrufræði. Ásgeir Blöndal: Líkams og heilsufræði. — Bjarni Sæmundsson: Ágrip af náttúrufræði handa barnaskólum. — Jónas Jónsson: Dýrafræði, kennslubók handa börnum, I.—III. — Valdemar V. Snevarr: Kennslubók í eðlisfræði handa barnaskólum.

Landafræði. Karl Finnogason: Landafræði handa börnum og unglingum. — Steingrímur Arason: Landafræði.

Saga. Jónas Jónsson: Íslandssaga handa börnum I.—II. — Þorleifur H. Bjarnason: Mannkynssaga handa unglingum.

Auglýsing dóms- og kirkjumálaráðuneytisins 25. febr. 1929, um íslenzka stafsetningu.

(Birt í Lögbirtingablaðinu 29. febr. 1929.)

Ein skal vera stafsetning íslenzkrar nútímatungu: 1. sem kennd er í öllum skólum, er styrks njóta af ríkisfé; 2. sem höfð er á öllum bókum, er prentaðar verða til þess að nota við kennslu í þeim skólum, eftir að þessi auglýsing hefur verið birt, enn fremur öllum ritum, sem gefin eru út af ríkinu, með styrk af ríkisfé, eða af félögum og stofnunum, sem njóta ríkisstyrks. Þó má halda óbreyttri stafsetningu á þeim ritum, sem byrjuð eru að koma út í heftum eða bindum, unz þeim ritverkum er lokið. — Um flest aðalatriði íslenzkrar stafsetningar eru allar stafsetningarreglur, sem almenningur hefur fylgt á síðustu mannsöldrum, svo samhljóða, að þess er ekki þörf að gera grein fyrir þeim í þessari auglýsingu. En um þau fjögur atriði, sem ágreiningur hefur orðið um, skulu gilda þær reglur, sem nú segir:

I. Ríta skal yfirleitt é, þar sem svo er fram borið (þó aldrei á eftir g og k), hvort sem þar er um að ræða fornt é, eða fornt e, sem lengzt hefur, t. d. léð, vér, vél, fé; — hérað, hélt, féll. — Þó skal rita je í fleirtölu af lýsingarhætti nútíðar með nafnorðsbeygingu, þar sem nafnháttur enda á ja, enda skiptast þá atkvæði á milli j og e, t. d. kveðjendur, seljendur, þiggjendur, sækjendur. — Í upphafi nafna af erlendum uppruna skal og rita je, t. d. Jens, Jerúsalem, Jesús.

II. Ríta skal f, en ekki p, á undan t í sama atkvæði, þar sem hvorki kemur fyrir p né pp í öðrum beygingarmyndum sama orðs né öðrum orðum af sama stofni, t. d. aftur, eftir, loft, Skafti, lyfta, rifta. En aftur á móti skal rita gljúpt (gljúpur), hleypt (hleypa), dýpt (djúp), sleppti (sleppa), hneppt (hneppa), yppa (upp, yppa).

III. Ríta skal z fyrir upprunalegt ds, ðs, ts, bæði í stofni og endingum, þar sem tannstafurinn (d, ð eða t) er fallinn burt í skýrum framburði, t. d. hanzki (handski), lenzka (lendska), gæzka (gæðska); — þið (þér) kallizt (kallið-st), berjizt (berjið-st), setjizt (setjið-st); — hefur (hafði) kallazt (kallað-st), barizt (barið-st), snúizt (snúið-st); — flutizt (flutti-st), breytizt (breytt-st), hitizt (hitt-st); styttur (stytt-slur); — hann sezt (set-st), brýzt (brýtt-st), flyzt (flyt-st).

IV. Rita skal tvöfaldan samhljóða á undan samhljóða, þar sem stofn visar til, t. d. dyggð (dygg-ur), styggði (stygga), felldi (fella), kenndi (kenna), grynna (grunn-ur), böggla (böggull), krypplingur (kryppa), allra, alls, allt (all-ur), manns, menntir (mann), nokkrir (nokk-ur), rökkri (rökk-ur). — Aftur á móti skal rita einfaldan samhljóða, þar sem uppruni sýnir, t. d. sagði (segja, saga), dugði (duga), heild (heil-ir), reynd (reyna), þöglir (þöggull), stöplur (stöpull), depla (depill), opna (opinn), eins (ein-ir), hans (stofn: han, sbr. honum, hana), hins (hin-ir), als (alur), heilt (heil-ir), seint (sein-ir). — Gæta verður þess, að í orðunum hyggja, leggja er að uppruna einfalt g (sbr. hugur, lag), og er því rétt að rita hugði, lagði, lagt.

Stafsetningarreglur þessar ganga að fullu í gildi 1. okt. 1929, og mun ríkisstjórnin sjá um, að þá verði tilbúna ritreglur og stafsetningar-orðabók samkvæmt þeim. En heimilt er kennurum og útgefendum bóka að fylgja þeim þegar eftir birtingu þessarar auglýsingar.

Bréf dóms- og kirkjumálaráðuneytisins 7. ágúst 1934, um undanþágu frá því að kenna z í barnaskólum.

Eftir móttöku bréfs yðar, herra fræðslumálastjóri, dags. 19. júní síðastliðinn, um erindi Sambands íslenzkra barnakennara, þar sem þeir fara fram á, að stafsetning íslenzkrar tungu í skólum verði breytt þannig, að rita megí s eða st í stað z, er yður hér með til vitundar gefið til leiðbeiningar og til frekari birtingar, að ráðuneytið getur fallið á, að þess skuli ekki krafist í barnaskólum, að lært sé að nota z, heldur megí í þess stað nota s í skólum þessum.

Lög um ríkisútgáfu námsbóka.

(Nr. 82 23. júní 1936.)

1. gr. Ráðherra gefur út, að fengnum tillögum fræðslumálastjóra og ritstjórnar (sbr. 3. gr.), skrá yfir námsbækur þær, sem nauðsynlegar eru til barnafræðslunnar í landinu, þannig, að uppfylltar verði kröfur fræðslulaganna. Í skránni skal greina, til hverra námsgreina bækurnar skuli ná og hverjar kröfur skuli gera um efni og efnismeðferð hverrar bókar.

2. gr. Ríkið gefur út allar námsbækur, sem nauðsynlegar eru til barnafræðslunnar í landinu samkvæmt skrá þeirri, er um getur í 1. grein, og dreifir þeim út á meðal allra skólaskyldra barna í landinu, hvorttveggja í samræmi við ákvæði þessara laga.

3. gr. Ritstjórn námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, annast þriggja manna nefnd, skipuð til fjöggra ára í senn og á þennan hátt: Einn skipar ráðherra, annar er tilnefndur af fulltrúafundi Sambands íslenzkra barnakennara, hinn þriðji er tilnefndur af félagi kennara við héraðsskólana, þar með talinn Eiðaskóli, og gagnfræðaskólana. Nú er slíkt félag ekki til, og skipar ráðherra þá einnig

þriðja manninn í nefndina. Varamenn skulu skipaðir og tilnefndir af sömu aðilum og til sama tíma, og taka þeir sæti í nefndinni í forföllum aðalmanna. Nefndin skiptir sjálf með sér verkum. Ritstjórnin velur bækur til útgáfu í samræmi við skrá þá, er um getur í 1. grein, og eftir því sem fræðslulög og þörf skólanna krefja á hverjum tíma, og er útgefanda (sbr. 4. gr.) að öllu öðru leyti til aðstoðar og ráðuneytis um allt, sem útgáfuna varðar. Sérstaklega lætur nefndin til sín taka alla gerð og fyrirkomulag kennslubóka, samninga við höfunda, stærð upp-laga og allan frágang bókana. Ritstjórnin fær 10 kr. kaup á mann fyrir hvern fundardag, og telst sú þóknun til kostnaðar við útgáfuna.

4. gr. Ríkisprentsmiðjan annast útgáfu námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Hún annast prentun þeirra, bókband og útsendingu. Forstöðumaður ríkisprentsmiðjunnar annast framkvæmdir starfa fyrir ritstjórnina.

5. gr. Í tæka tíð fyrir byrjun hvers skólaárs senda skóla- og fræðslunefndir, hver úr sinu skóla- eða fræðsluhéraði, ríkisprentsmiðjunni greinargerð um, hverjar og hve margar námsbækur muni þurfa handa skólaskyldum börnum í héraðinu á skólaári því, er í hönd fer. Greinargerðinni skal fylgja skýrsla yfir tölu skólaskyldra barna héraðsins, og skal þess getið, á hve mörgum heimilum hin skólaskyldu börn séu. Ríkisprentsmiðjan sendir síðan öllum skóla- og fræðslunefndum nægan námsbókaforða til skólaársins. — Ríkisprentsmiðjan og ritstjórnin setja nánari reglur um tilhögun á útsendingu námsbókanna, til tryggingar því, að hvergi verði skortur á námsbókum, og til varnar því, að upp-lögunum verði eytt í óhöfi.

6. gr. Ríkissjóður greiðir ríkisprentsmiðjunni kostnað við útgáfu og útsendingu námsbóka þeirra, sem ríkisprentsmiðjan gefur út samkvæmt þessum lögum. Skal sú greiðsla nema réttu kostnaðarverði.

7. gr. Til þess að standast kostnaðinn við útgáfu námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, lætur ríkisstjórnin innheimta námsbókagjald af hverju heimili, þar sem er skólaskyld barn, eitt eða fleiri. Námsbókagjaldið skal nema 5—8 kr. á heimili tvö fyrstu árin eftir að lögin koma í gildi, en eftir það 5 kr. árlega.¹⁾ Húsráðandi greiðir námsbókagjaldið fyrir heimilið, og innheimtir lögreglustjóri það á manntalsþingum, samkv. skrám, er sveitar- eða bæjarstjórnir semja fyrir lok janúarmánaðar ár hvert og lagðar skulu fram um leið og skattskrár. Ráðherra kveður á um, að fengnum tillögum ritstjórnar, hve hátt gjaldið skuli vera. Gjaldið hefur lögtaksrétt, og er innheimtugjaldið 2% hjá þeim innheimtumönnum, sem ekki hafa skrifstofufé eftir reikningi. Geti framferandi skólaskylds barns ekki greitt námsbókagjaldið, skal það greiddast úr sveitarsjóði sem önnur gjöld til skólahalds. — Nú nægja ekki greidd námsbókagjöld til að standast áfallinn útgáfu- og útsendingarkostnað, og er þá ráðherra heimilt að taka lán til útgáfunnar með allt að 6% ársvöxtum, er síðar verður greitt af námsbókagjöldum, ef þau hrökkva til. Ef afgangur verður hins vegar af námsbókagjöldum, að greiddum útgáfu- og útsendingarkostnaði, skal

1) L. nr. 116 1940 ákveða, að meðan dýrtíð helst vegna núverandi styrjalдар skuli námsbókagjaldið vera 5—7 kr. á heimili.

hann lagður í sérstakan sjóð, námsbókasjóð, til eflingar útgáfunni, og skal sjóðurinn vera í vörslum fjármálaráðherra.

8. gr. Skólanefndir og fræðslunefndir fela skólustjórum við fasta skóla og umferðakennurum við umferðakennslu að útbýta námsbókum þeim, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, ókeypis á meðal skólaskyldra nemenda sinna, eftir þörfum þeirra, en gæta skulu þeir alls hófs um eyðslu bókaforðans og ganga ríkt eftir því, að nemendurnir fari vel með bækurnar, enda taki eitt barnið við af öðru á sama heimili um notkun námsbókanna. Um allt þetta má setja nánari ákvæði í reglum þeim, er um getur í 5. grein.

9. gr. Námsbækur þær, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, mega ekki án heimildar ráðherra ganga kaupum og sölum, að viðlögðum sektum, 10—100 krónum, enda skal þess getið með greinilegri áletrun á hverju eintaki.

10. gr. Ráðherra skal, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út eða útvega og útbýta til skólaskyldra barna á sama hátt sem námsbókum þeim, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, öðrum skólanauðsynjum, svo sem forskriftarbókum, stílabókum, teiknibókum, vinnubókum, pappír og ritföngum, enda sýni það sig, að greidd námsbókagjöld hrökkvi fyrir slíkum viðbótarkostnaði.

11. gr. Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út námsbækur í lestri fyrir byrjendur og aðrar bækur til smábarnakennslu, til undirbúnings hinni opinberu barnafræðslu, og útbýta þeim á tilsvarendi hátt við það, sem fyrir er mælt um aðrar námsbækur, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Ráðherra leggur ekki fyrir ríkisprentsmiðjuna að hefja þessa útgáfu fyrr en jafnóðum og að svo miklu leyti sem greidd námsbókagjöld hrökkva fyrir kostnaðinum.

12. gr. Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út fleiri eða færri námsbækur og aðrar skólanauðsynjar fyrir nemendur annarra almennra skóla en barnaskóla og útbýta þeim á sama hátt sem námsbókum til barnafræðslunnar, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Ráðherra leggur ekki fyrir ríkisprentsmiðjuna að hefja þessa útgáfu fyrr en jafnóðum og að svo miklu leyti sem greidd námsbókagjöld hrökkva fyrir kostnaðinum, en jafnframt því, sem útgáfa námsbóka er hafin samkvæmt þessari grein, er ráðherra heimilt að ákveða, að námsbókagjöld þau, sem innheimt eru samkvæmt 7. grein, skuli hækka á hverju því heimili, þar sem er nemandi, einn eða fleiri, í almennum skóla, öðrum en barnaskóla, enda gangi útgáfa þeirra námsbóka fyrir, sem sameiginlegar geta verið sem flestum skólum. Ráðherra hækkar námsbókagjaldið samkvæmt þessari grein smátt og smátt, eftir því sem útgáfan er aukin samkvæmt henni, en aldrei má námsbókagjaldið nema meiru en 15 krónum á heimili. Af heimili, þar sem er skólaskyld barn og jafnframt nemandi í öðrum skóla en barnaskóla, skal aðeins tekið hið herra námsbókagjald. Ráðherra setur sérstakar reglur til tryggingar því, að hið herra námsbókagjald innheimtist með skilum af hverju gjaldskyldu heimili.

13. gr. Um afskipti fræðslumálastjórnarinnar, ritstjórn, útgáfu, útsendingu og dreifingu námsbóka þeirra og skólanauðsynja, sem um getur í 10., 11. og 12. grein, fer að öllu leyti á tilsvaramandi hátt við það, sem fyrir er mælt um námsbækur handa skólaskyldum börnum, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum.

14. gr. Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að fela ríkisprentsmiðjunni að gefa út eða útvega og selja við kostnaðarverði til almennra skóla landabréf, veggmyndir og aðrar slíkar skólanauðsynjar.

15. gr. Nú eru fyrir á markaðinum námsbækur, sem að dómi ritstjórnarinnar fullnægja kröfum þeim, sem gerðar eru til slíkra námsbóka í skrá þeirri, er um getur í 1. grein, og er þá ríkisprentsmiðjunni heimilt, í samráði við ritstjórnina, að semja um kaup á upplögum þeirra bóka við því verði, er miðað sé við kostnaðarverð. Leita skal staðfestingar ráðherra á öllum slíkum kaupsamningum. Um námsbækur þær, sem keyptar hafa verið samkvæmt þessari grein, gilda að öllu leyti sömu reglur sem um námsbækur þær, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Þó nær bann 9. greinar við sölu bókana ekki til annarra eintaka en þeirra, sem ríkisprentsmiðjan hefur látið úti og letrað á slíkt bann.

16. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og skal skólaskyldum börnum séð fyrir ókeypis námsbókum frá og með skólaárinu 1937—1938, enda skal námsbókagjald samkvæmt 7. gr. innheimt í fyrsta sinni 1937.

Reglur um samstarf ritstjórnar ríkisútgáfu námsbóka og fræðslumálastjórnar.

(Nr. 24 27. jan. 1941.)

1. gr. Ráðherra gefur út, að fengnum tillögum fræðslumálastjóra og ritstjórnar skrá yfir námsbækur þær, sem nauðsynlegar eru til þess, að uppfyllt verði ákvæði fræðslulaganna um það, sem krafist er til fullnaðarprófs. Jafnframt gera sömu aðilar tillögur um efni og efnismeðferð námsbókanna.

2. gr. Í hvert skipti, sem gefa þarf út námsbók, skal ríkisútgáfan gera fræðslumálastjóra aðvart. Hafi ekki komið fram óskir til ríkisútgáfu eða fræðslumálastjóra um breytingar á viðkomandi námsbók má gefa hana út áfram, að öðrum kosti skal fræðslumálastjóri leita álits skólaráðs.

3. gr. Telji skólaráðið að gefa þurfi út nýja bók í einhverri lögboðinni námsgrein, skal það senda ríkisútgáfunni rökstuddar tillögur um það ásamt kröfum sínum eða leiðbeiningum um efni og efnismeðferð bókarinnar.

4. gr. Verði um 2 eða fleiri ólíkar námsbækur að ræða í sömu námsgrein — eða ákveðnar og rökstuddar tillögur komi um að svo verði (sbr. 3. gr.) — skal ríkisútgáfan verða við þeim óskum eins fljótt og ástæður leyfa.

5. gr. Ríkisútgáfan ræður í samráði við fræðslumálastjóra mann eða menn, til þess að semja námsbækur eða búa undir prentun. Skylt er að senda skólaráði öll handrit til álits og umsagnar.

6. gr. Ríkisútgáfan annast um útgáfu, frágang og útsendingu námsbókanna. Stærð upplaganna skal ákveðin í samráði við fræðslumálastjóra.

7. gr. Verði ágreiningur út af reglum þessum sker kennslumálaráðherra úr.

Reglur þessar eru settar samkvæmt lögum nr. 82 23. júní 1936, um ríkisútgáfu námsbóka, lögum nr. 35 19. maí 1930, um fræðslumálastjórn og lögum nr. 19 7. maí 1928, um fræðslunefndir.

Reglur um útsendingu og varðveislu námsbóka.

(Gefnar út af framkvæmdarstjóra og ritstjórn ríkisútg. námsbóka 11. apríl 1938.)

1. gr. Ríkisprentsmiðjan sendir fyrir byrjun skólahalds að hausti skólastjórum, skólanefndum eða kennurum námsbækur þær, er vantar í hvert skólahverfi, enda liggi fyrir í tæka tíð beiðni um bækurnar á þar til gerðu eyðublaði.

2. gr. Kennarar afhenda börnunum námsbækur í hverri grein jafnóðum og þeir telja þeirra þörf og brýna fyrir þeim að fara vel með bækurnar.

3. gr. Að starfstíma skólanna loknum á vori skulu börnin afhenda kennurum allar námsbækur til varðveislu, til þess er skólahald byrjar aftur að hausti. Veita má undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi. — Kennarar skulu merkja bækurnar, um leið og þeir taka þær til varðveislu, til tryggingar því, að hvert barn geti fengið sína bók aftur. Í farskólahéruðum, þar sem kennaraskipti verða, annast formaður skólanefndar varðveislu bókanna.

4. gr. Senda skal ríkisprentsmiðjunni skrá um bókabirgðirnar árlega, á þar til gerðu eyðublaði, eigi síðar en um leið og beðið er um bækurnar til viðbótar til notkunar á næsta vetri.

Reglur þessar eru settar samkv. ákvæðum laga nr. 82 23. júní 1936, um ríkisútgáfu námsbóka.

Tilskipun um húsvitjanir.

(27. maí 1746.)

... 1) Prestarnir á Íslandi skulu, hver einn fyrir sig, vera skyldir til, í minnsta máta tvisvar á ári, að vitja þeirra safnaða í þeirra hús og híbýli, og það hvers húss og bústaðar í þeim sama; en hvar sóknin er lítil, ellegar engin annexía finnst, skal hann oftár taka sér fyrir þessa nauðsynlegu höndlun, hvar með prófasturinn í hverju héraði skal hafa kostgæfilega tilsjón, og sömuleiðis biskupinn með sérhverju tækifæri alvarlega tilhalda honum viðkomandi og próföstum og prestum, að þeir forsómi hér ekkert í. Finnist nokkur prestur vanrækin

þar i, þá áminnist hann i fyrsta sinni af prófasti, en verði það annað sinn, þá multerist hann eftir síns kalls inntekt, og sinni formegan, hverri peningamulet að vixlast skal til fátækra barna uppfræðingar. — 2) Timann, á hverjum þessi húsvitjun skal fram fara, er prestinum leyft sjálfum að útvelja, þó svo, að þar til séu útséðir þeir tímar á árinu, sem sóknarfólkinu eru hentugastir, og það er sem allra flest heima, upp á það að nytsemdin, hvar að allt lýtur, fái orðið þess stærri. — 3) Áður en þessi húsvitjan byrjast, skal presturinn saman bera við sína meðhjálpara, og af þeim sannspyrja ásigkomulag sérhvers heimilis og persónu, upp á það að hann fyrirfram geti haft þeim mun vissari undirréttungum um eins og sérhvers framferði; og skulu meðhjálpararnir vera skyldir til, eftir lögmálsins tilskipan og þeirra samvizku, að gefa til kynna, hvað þeim hér i kann að vera vitanlegt, hvar á móti um nöfn þeirra, þá þess finnst þörf, skal þagað vera. — 4) Til meðhjálpara skulu ... útveljast þeir upprigtugustu, beztu og umhyggjusömustu menn i hverri sókn, og ber engum, hvort þeir eru hreppstjórar eða virðingarmenn frá þessu embætti undantakast, þá þeir eru þar til af prestinum útséðir, ekki heldur byrjar þeim þar fyrir að uppástanda, að friast frá öðrum verzlegum útréttingum ... 23) Fyrir utan þessa ... húsvitjan skulu prestarnir og vera til reiðu og reiðubúnir að vitja hinna sjúku i þeirra söfnuðum, nær þess er óskað. ... Þá presturinn er sóttur til hins sjúka, byrjar húsbóndanum að láta færa hann fram og tilbaka, nær presturinn þess óskar.

Tilskipun um ferminguna.

(25. maí 1759.)

1)¹⁾ Það skal vera aðalregla, að prestar megi eigi taka börn til fermingar, þau er fermast eiga, fyrr en þau eru orðin fullra 14 eða 15 ára, með því að börn, sem yngri eru, kunna sjaldan að meta rétt, eða hafa hugsun á að færa sér i nyt það, er kennarar þeirra leiða þeim fyrir sjónir og brýna fyrir þeim, og skynja eigi, hve þýðingarmikill sáttmáli sá er, er þau i fermingunni endurnýja og staðfesta. Þó er þess að gæta um tímaákvörðun þessa, að börn, sem eiga að fara i langferðir, svo sem til Indlands eða Vesturheimseyja, má taka til fermingar, þó að hálf t. ár eða nokkuð meira skorti til þess, að þau hafi náð greindum aldri; og eins er það, ef það ber við, að barn, sem eigi er orðið fullra 14 ára, verður hættulega sjúkt, og heiðist þess á sóttarsæng sinni, að mega njóta hins heilaga sakramentis, og hefur innilega þrá eftir því, þá skal það prestinum leyft vera, ef hann telur barnið vera vel upplýst, að veita því hluttöku i þessu sálhjálparmeðali. En ef barninu batnar aftur, þá skal það þó hið fyrsta mæta fyrir söfnuðinum i kirkjunni og vera þar yfirheyrt opinberlega og fermt ásamt öðrum fermingarbörnum. Hvað þau börn áhræris, sem eru i vist eða eiga að fara i vist eða læra handið einhverja, þá viljum Vér alvarlega banna húsbændum þeirra eða meisturum að draga nokkuð frá launum

1) Sbr. tilsk. 23. marz 1827, sbr. kgsbr. 14. nóv. 1832.

barnanna eða láta þau vera lengur að náminu en annars skyldi verið hafa, fyrir þá sök, að nokkur tími eyðist til uppfræðslu þeirra og undirbúnings undir fermingu. En þótt Vér viljum þannig allramildilegast setja þá reglu, að börn eigi ekki yfir höfuð að ferma fyrir en þau 14—15 ára gömul, þá viljum Vér þó eigi að hlutaðeigendur skilji þetta svo, sem prestar með því séu skyldaðir til að taka börnin til fermingar fyrir það, að þau eru svo gömul orðin, hvort sem þau hafa næga þekkingu til þess eður eigi; en það skal vera komið undir álit hlutaðeigandi fræðara og ábyrgð, hvort slík börn eru nægilega uppfrædd og hæf til að takast til fermingar.¹⁾ — 2)²⁾ Vér viljum allramildilegast, að yfir höfuð sé búið að ferma ungmenni áður en þau eru fullra 19 ára, ef þau eru talin hæf til þess að þekkingu og öðru. Ef nokkur verður eldri ófermdur, skal hlutaðeigandi prestur tilkynna það prófasti, en hann aftur biskupi, og skýra frá ástæðunni til þess, að presturinn treystist eigi til þess að ferma slíkan ungling. Skal prófastur láta unglinginn koma til sín og yfirheyra hann sjálfur, og biskup leggja ráð á um, hvernig prestur eigi að haga sér eftirleiðis í því máli. En ef nokkur skyldi þykjast aflaga borinn í þessu efni af presti, þá er honum frjálst að kæra það fyrir yfirboðurum prests, prófasti eða biskupi. ... 4)³⁾ ... og viljum Vér því allramildilegast, að þá er börn hafa fermd verið, þá neyti þau þegar næsta sunnudag eftir ferminguna altarissakramentisins og skulu hlutaðeigandi prestar í því skyni láta unglingana koma til sín daginn fyrir, halda yfir þeim upphvatningarræðu og brýna fyrir þeim af nýju hinn þýðingarmikla sáttmála, er þeir svo nýlega hafa endurnýjað við guð, svo og útlista fyrir þeim, hvernig þeir eigi réttilega að búa sig undir hið mikla sáluhjálpar-meðal, er þeir daginn eftir eiga að verða hluttakandi í.

Tilskipun um vald biskups til að veita undanþágur frá fermingartilskipunum.⁴⁾

(23. marz 1827.)

1) Eftirleiðis skal það vera á valdi biskupanna, að veita leyfi til þess, að börn séu tekin til fermingar, þó að nokkuð vanti á, að þau hafi náð hinum lögboðna 14 ára aldri. Slíka undanþágu má þó eigi veita, nema svo sérstaklega sé ástatt um hagi foreldranna eða ákvörðun barnsins, að hún verði að álitast áriðandi fyrir velferð þess, og auk þess skal þess nákvæmlega gætt, að barnið hafi að fullu öðlzt þá þekkingu, sem gert er ráð fyrir í skólatilskipununum, og að siðferði þess sé svo, að ekkert geti að því leyti verið til fyrirstöðu slíkri ivilnun. Það má heldur ekki vanta nema lítið á aldur barnsins, ef undanþágan á að fást, og jafnvel þótt allt annað mæli með undanþágunni, eigi

1) Sbr. I. nr. 94 23. júní 1936, 5. gr.

2) Sbr. I. nr. 4 19. febr. 1886, 11. gr.

3) Sbr. sömu lög.

4) Sjá kgsbr. 14. nóv. 1832.

meira en 6 mánuðir. Að öðru leyti skal biskup leita álits hlutaðeigandi prests og prófests, áður hann veitir undanþáguna. — 2) Biskup skal, þegar svo stendur á, sem nú skal sagt, hafa heimild til að leyfa, að fermt sé á öðrum dögum en boðið er: 1. þegar prestur sá, er ferma átti, verður veikur; þó má eigi fresta fermingunni af þeirri orsök lengur en 3 vikur, og ef prestur eigi innan þess tíma getur fermt sjálfur, ber að fá annan til þess; 2. þegar barn, sem ferma á, getur eigi fyrir sjúkleika sakir mætt á fermingardeginum, getur biskup leyft presti að ferma það einhvern annan sunnudag, eða virkan dag, þá er messað er; 3. þegar sóknarmenn lifa mestmegnis af siglingum, og sumum þeirra er mikilsvert að fermt sé fyrr en á fyrsta sunnudag eftir páska,¹⁾ sökum þess að siglingarnar hefjast fyrr, og má biskup, þegar svo stendur á, leyfa að fermt sé 3 eða 4 vikum fyrr; 4. þegar einstakt barn, annaðhvort af því að það á að fara í siglingar eða af öðrum ástæðum myndi biða tilfínnanlegan hnekki fyrir framtíð sína, ef það þyrfti að biða hins venjulega fermingardags, og má þá leyfa að ferma það barn eitt sér einhvern sunnudag eða annan dag, er messað er; 5. þegar tveir prestar eru við sömu kirkju og þeir vilja ferma börn sin sinn daginn hvor, í stað þess að þeir eiga eftir tilskipuninni 13. janúar 1736, 12. gr., og reglugerð 26. apríl 1754, 6. og 10. gr., að ferma sama daginn og í sameiningu; og má biskup þá leyfa öðrum þeirra að ferma annan dag en hinn tilskipaða fermingardag. — 3) Nú er barn, sem ferma á, krypplingur, svo að það á bággt með að koma í kirkju til fermingar, eða það getur það eigi að hættulausu vegna stöðugra veikinda, eða það hefur svo stórkostleg líkamslýti, að koma þess og yfirheyrsla í kirkjunni gæti vakið hneyksli; og skal þá biskupi heimilt að leyfa, að það sé fermt heima í votta viðurvist.

Lög um kennslu heyrnar- og málleysingja.

(Nr. 24 19. júní 1922.)

1. gr. Foreldrum og forráðamönnum dauðdumbra barna skal skylt að senda þau til uppfræðslu í Dauðdumbraskóla landsins það haust, sem þau eru 8 ára, nema sönnur séu færðar á það fyrir yfirstjórn fræðslumála, að þeim verði veitt jafngóð kennsla og uppeldi á annan hátt, og skulu börnin vera í skólanum til 17 ára aldurs, nema þau hafi lokið námi fyrr eða yfirstjórn fræðslumálanna þyki af öðrum ástæðum rétt að láta þau fara fyrr frá skólanum, en það skal að jafnaði gert, ef barnið reynist óhæft til náms eða hæft til að njóta kennslu í öðrum skóla. — Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, getur yfirstjórn fræðslumála veitt undanþágu frá framangreindu ákvæði um aldur heyrnar- og málleysingja, er þeim skuli komið til kennslu.

2. gr. Foreldrar barns eða barnið sjálft greiða kostnað við ferð þess til skólans og frá honum að afloknu námi, svo og fatnað þann, er barnið á að hafa með sér í skólann. Geti þau það ekki fyrir fátæktar sakir, greiðir hreppur sá, sem barnið á lögheimili í, kostnaðinn sem

1) Sbr. kgsbr. 29. maí 1744, 1. gr.

önnur útgjöld til barnafræðslu. Borgun fyrir fæði barnsins og fót, meðan það dvelur í skólanum, greiðist af foreldrum eða barninu sjálfu, að svo miklu leyti sem efnahagur þeirra leyfir, að dómi yfirstjórnar fræðslumála, þó aldrei meira en $\frac{2}{3}$ kostnaðar. Allur annar kostnaður við skólalahaldið greiðist úr ríkissjóði.

3. gr. Börn þau, er eiga að góðu heimili að hverfa, fara þangað í sumarleyfinu, og greiðir ríkissjóður hálfan ferðakostnað. Öðrum börnum útvegar skólinn hentugan verustað til sumardvalar eða hefur þau sjálfur, og greiðist þá kostnaðurinn af framfæranda, eftir sömu reglum og segir í síðari lið 2. gr.

4. gr. Þegar daufdumbt barn hefur lokið námi og foreldrar þess eða aðrir vandamenn eru dánir eða eru ekki færir um að annast það sem skyldi, skal presti og oddvita í þeim hreppi, sem barnið á heimili í, vera skylt að sjá um, að því verði komið fyrir á góðu heimili, þar sem það getur haft sem bezt not þess, er það hefur numið.

5. gr. Yfirstjórn fræðslumála getur sett reglugerð um tilhögun kennslunnar í Daufdumbraskólanum og önnur atriði, er skólann varða. Í reglugerðinni má ákveða, að taka megi til kennslu í skólanum, um lengri eða skemmri tíma, málhólt og heyrnarsljó börn, sem geta ekki notið kennslu í öðrum skólum, blind börn og vitsljó börn, að svo miklu leyti sem fjárveiting til þess er fyrir hendi.

6. gr. Með lögum þessum er úr gildi numin tilskipun 26. febr. 1872 um kennslu heyrnar- og málleysingja.

Barnavernd o. fl.

Lög um fávítahæli.

(Nr. 18 1. febr. 1936.)

1. gr. Ríkisstjórnin sér um, jafnóðum og fé er veitt til þess i fjárlögum, að stofnuð séu: a. Skólaheimili, eitt eða fleiri, fyrir unga vávita og hálfvita eða börn og unglinga, sem kenna má ofurlítið til munns eða handa. b. Hjúkrunarhæli fyrir örvita eða þá fávita, unga og gamla, sem ekkert geta lært og ekkert unnið til gagns. c. Vinnuhæli, eitt eða fleiri, fyrir fullorðna fávita, sem vinnufærir eru að einhverju leyti, en verða þó að teljast ófærir til að vinna alveg fyrir sér eða stunda vinnu á almennum heimilum.

2. gr. Semja má um námsvist, eða hjúkrunar- og vinnuvist, fyrir fávita i stofnunum bæjar- eða einkafélaga, ef eftirlitsnefnd fávítahæla og landlæknir samþykkir, enda hafi stofnanir þessar þeim starfsmönnum á að skipa, er fullnægja skilyrðum kennslumálaráðherra um undirbúning eða reynslu i starfinu.

3. gr. Skólaheimili taki börn og unglinga fram að tvitugsaldri og leitist við að kenna þeim undirstöðuatriði almennustu barnaskólánámsgreina, en leggi þó sérstaklega rækt við að kenna þeim einhverja þá vinnu, sem að gagni má verða. — Þegar nægileg skólaheimili eru i landinu, getur kennslumálaráðherra sett með reglugerð ákvæði um almenna námsskyldu þeirra fávita, sem unnt þykir að veita nokkra fræðslu, svo og um undirbúningsmenntun fávítakennara.

4. gr. Hjúkrunarhælið sé i þremur aðgreindum deildum, fyrir karla, konur og börn. Örvitum, eða fávítum á lægsta þroskastigi, sé þar veitt öll sú nærgætni og aðhlyning sem auðið er.

5. gr. Vinnuhæli skulu vera i tveim deildum, fyrir karla og konur, og skal þar veita starfhæfum fávítum, sem ekki eiga annars úrkosta, vinnu við þeirra hæfi, samkvæmt nánari ákvæðum i reglugerð, sem eftirlitsnefnd fávítahæla semur, en kennslumálaráðherra staðfestir.

6. gr. Ráðherra skipar þriggja manna eftirlitsnefnd með öllum þessum heimilum eða hælum fávita, til 4 ára i einu. — Formaður nefndarinnar sé læknir, sérfróður um mein fávita, ef kostur er, en auk þess séu jafnan kennari og kona i nefndinni. Kostnaður við eftirlitsferðir nefndarinnar greiðist úr ríkissjóði.

7. gr. Framfærslustyrkur fávita telst ekki fátækrastyrkur, en fávitar vinna sér ekki sveitfesti, þótt þeir dvelji utan fæðingarsveitar sinnar.

8. gr. Ráðuneytið setur með sérstakri reglugerð ákvæði um: a. hvernig safna skal nákvæmum skýrslum um tölu fávita og hagi þeirra.

b. Hvernig aðgreina skal börnin, sem ælluð er vist á skólaheimili eða hjúkrunarhæli. c. Hvernig eftirliti skal hagað með aðbúð þeirra fávita, sem dvelja ekki í fyrrnefndum hælum.

9. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Bráðabirgðaákvæði.

Á meðan ekki eru samþykkt lög um framfærslu sjúkra manna og örkuðla almennt, greiðir ríkissjóður $\frac{1}{2}$ hluta meðgjafar með efnalausum fávítum á fyrrgreindum hælum, en framfærslusveitin $\frac{1}{2}$ hluta.

Lög um barnavernd.

(Nr. 43 23. júní 1932.)

I. kafli.

1. gr. Barnaverndarnefnd skal vera í öllum kaupstöðum landsins. Utan kaupstaða vinna skólanefndir störf barnaverndarnefnda og hafa að því leyti réttindi þeirra og skyldur.

2. gr. Bæjarstjórn kýs barnaverndarnefnd með hlutfallskosningum, í Reykjavík 7 og í öðrum kaupstöðum 5 menn. Um kjörgengi í nefndirnar fer með sama hætti sem um kjörgengi í bæjarstjórn. Að jafnaði skulu vera 2—3 konur í hverri nefnd. Enn fremur skal kjósa með sama hætti varamenn í nefndina, 3 í Reykjavík og 2 í öðrum kaupstöðum. Starfsmönnum ríkis og kaupstaða er skylt að veita barnaverndarnefnd þá aðstoð, sem hún óskar, og eftir því sem við verður komið.

3. gr. Kjörtími barnaverndarnefnda er hinn sami sem bæjarstjórna. Fyrsta kosning gildir þó aðeins þar til bæjarstjórnarkosningar fara næst fram.

4. gr. Það er borgaraskylda að taka kosningu í barnaverndarnefnd. Þó geta þeir skorast undan kosningu, er átt hafa sæti í nefndinni allt síðasta kjörtímabilið. — Bæjarstjórn ákveður þóknun nefndarmanna, enda greiðist kostnaður af nefndarstörfunum úr bæjarsjóði.

5. gr. Nefndin kýs sér sjálf formann, varaformann og ritara, er heldur nákvæma fundarbók um öll störf nefndarinnar og sendir barnaverndarráði ársskýrslu um þau fyrir miðjan febrúar hvert ár (sbr. 21. gr.). — Varamenn taka sæti í nefndinni, þegar einhverjir aðalmenn geta ekki mætt á fundum hennar.

6. gr. Hlutverk nefndarinnar er sem hér segir: 1. Hún hefur eftirlit með uppeldi barna innan 16 ára aldurs, svo og vanþroska eða veikra unglinga fyrir ofan þann aldur, er dveljast á heimili vandalausra og njóta ekki fullrar umsjár foreldra. 2. Hún hefur og eftirlit með barnahælum og dagheimilum í umdæmi sínu, svo og með meðferð barna úr kaupstaðnum, sem komið hefur verið fyrir á slíkum stofnunum utan umdæmis hennar. 3. Hún rannsakar kærur eða kvartanir, sem henni berast um meðferð barna eða unglinga (sbr. 1. tölul.) í umdæmi hennar. Einnig hefur hún sjálf frumkvæði að slíkri rannsókn. 4. Hún útvegar í samráði við foreldra, aðra forráðamenn eða sveitarstjórn börnum þeim, sem þurfa þykir, góðan samastað, um lengri eða skemmri tíma, eftir ástæðum. 5. Hún stuðlar að aukinni fræðslu um meðferð og uppeldi

barna, t. d. með því að sjá um, að flutt séu erindi um slík efni og veittar leiðbeiningar þeim, er þeirra óska eða þarfnast þeirra. 6. Hún veitir þeim, er þess óska, leiðbeiningar eða aðra slíka aðstoð við uppeldi barna þeirra. 7. Hún getur sett barni sérstakan eftirlitsmann, ef þörf krefur. 8. Hún litur eftir því, að börnum sé ekki ofþjakað með þungri vinnu né löngum vinnutíma. 9. Hún hefur vald til þess, er hún óskar, að rannsaka og kveða upp rökstudda úrskurði um mál barna innan 16 ára aldurs, þau er annars bera undir dóms- og lögregluvaldið. 10. Þar, sem kvikmyndahús starfa, er nefndinni skylt að afla sér áreiðanlegrar vitneskju um hverja mynd, áður en hún er sýnd börnum; og er eigendum kvikmyndahúss skylt að sýna nefndinni hana á undan almenningi, ef hún óskar þess. Telji meiri hluti nefndar mynd skaðlega eða óholla sálarlífi barna, getur hún bannað, að hún verði sýnd börnum. [Í Reykjavík er kennslumálaráðherra heimilt að skipa einn eftirlitsmann og annan mann til vara, að fengnum tillögum barnaverndarráðs, og annast hann þá skoðun allra kvikmynda, sem þar eru sýndar, og úrskurðar, hvort börnum skuli heimill aðgangur að þeim. Úrskurð sinn stimplar eftirlitsmaður á hverja mynd, og gildir hann um þá mynd hvar sem er á landinu. Kvikmyndahús greiðir eftirlitsmanni eða varaefstirlitsmanni þóknun þá, er ráðherra ákveður, fyrir hverja mynd. 11. Í reglugerð, er nefndin setur og ráðherra staðfestir, má setja ákvæði, er banna í umdæmi nefndarinnar sölu á tóbaki til barna og unglinga innan 16 ára aldurs, banna að setja sөлgætis- og tóbaksverðanir á stofn í nánd við barnaskóla, leikvelli eða aðra samkomustaði barna, banna umferðasölu sөлgætis og tóbaks og takmarka eða banna með öllu einstakar sөлgætistegundir, sem talizt geta, beinlínis eða óbeinlínis, hættulegar börnum o. s. frv. Enn fremur má í slíkri reglugerð fela barnaverndarnefndum að hafa eftirlit með sjónleikum, sem börn hafa aðgang að, og að heimila þeim að leggja bann við sýningu á þeim fyrir börn, ef þeim þykir ástæða til. 12. Í reglugerð, er nefndin setur og ráðherra staðfestir, má takmarka opinbera blaðasölu barna í umdæmi nefndarinnar.]¹⁾

7. gr. Þegar nefndin æskir þess, ber hlutaðeigandi valdsmanni að láta fara fram réttarrannsókn á slæmri meðferð á barni. Sú rannsókn fer fram fyrir lokuðum dyrum, enda hvílir jafnan á nefndarmönnum full þagnarskylda gagnvart almenningi.

8. gr. Nefndinni er rétt að úrskurða, að barn eða ungling (sbr. 6. gr. 1. tölul.) skuli taka af heimili þess og ráðstafa því annarsstaðar: 1. Þegar barn undir 16 ára aldri hefur brotið almenn hegningarlög. 2. Þegar það er svo ódælt, að bersýnilegt þykir, að foreldrar þess eða húsbændur ráði ekki við það. 3. Þegar drykkjuskapur, illindi eða annað siðleysi hefur spillt heimilinu svo, að velferð barnsins er hættu þúin. 4. Þegar barninu er misboðið með líkamlegu ofbeldi, illu atlæti, of mikilli vinnu, slæmum aðbúnaði, eða heimilisástæðurnar eru þannig, að leitt geti til heilsutjóns fyrir það, svo og ef því er ekki séð fyrir lögskipuðu námi. 5. Þegar barnið er ekki heilt á sál eða líkama, og heimili þess getur ekki veitt því þá hjúkrun og uppeldi, sem það þarfnast.

1) Sbr. lagabr. nr. 76 1933.

9. gr. Ráðstafanir þær, sem getur í 8. gr., má þó eigi gera gegn vilja foreldranna, nema 2 af hverjum 3 skólanefndarmanna (sbr. 1. gr.), 4 af hverjum 5 eða 5 af 7 barnaverndarnefndarmönnum séu sammála um þær, enda hafi nefndin áður gert foreldrunum viðvart. — Ráðstafanir nefndarinnar koma til framkvæmda þegar í stað, og er foreldrum barnsins eða forráðamönnum óheimilt að flytja það aftur til sín, fyrr en nefndin leyfir. — Ráðstöfunum og úrskurðum barnaverndarnefnda samkvæmt 6. og 8. gr. má skjóta til fullnaðarúrskurðar barnaverndarráðs.

10. gr. Þegar meiri hluti skólanefndar (sbr. 1. gr.) eða barnaverndarnefndar telur rétt að taka barn af heimili þess gegn vilja foreldra eða forráðamanna, geta þeir horið málið undir barnaverndarráð, og skal hlíta úrskurði þess (sbr. 21. gr.).

11. gr. Þegar nefndinni er kunnugt um, að heimilismaður, þar sem börn eru, spillir heimilinu með ofdrykkju eða öðru ósæmilegu athæfi, er henni skylt að vanda alvarlega um við manninn, en beri ítrekaðar umvandanir engan árangur, ber nefndinni að fela viðkomandi valdsmanni að rannsaka framferði mannsins á heimilinu og hver áhrif það hafi á hagi barnanna. Verði það ljóst, að þeim sé háski búinn af framferði mannsins, en þeim gæti annars liðið vel á heimilinu, er valdsmanni skylt, í samráði við barnaverndarnefnd, að gera ráðstöfun til þess að tryggja hag barnanna, og er honum þá heimilt að vikja manninum burt af heimilinu um stundarsakir, eða um lengri tíma, bæti hann ekki ráð sitt.

12. gr. Komist nefndin að raun um, að húsráðendur, sem hafa töku-barn, vanræki uppeldi þess, eða fari illa með það, þá er henni ekki aðeins heimilt að taka barnið frá þeim, heldur einnig — þegar miklar sakir eru — að banna þeim að taka vandalaus börn framvegis. — Þessi ákvæði ná og til barnahæla og annarra stofnana, er taka börn til fósturs. En heimilt er bæði þeim og fyrrgreindum húsráðendum að skjóta til barnaverndarráðs úrskurði, er sviptir þau rétti til að taka önnur vandalaus börn (sbr. 21. gr.).

13. gr. Börnum þeim, sem getur í 8. gr. 1., 2. og 5. tölulið, ber nefndinni, ef unnt er, að koma fyrir um stundarsakir á barnahæli eða öðrum þeim stað, þar sem vól er á sérfræðiathugunum á þeim. Sé um fávita að ræða eða vanþroska börn að vitsmunum, ber nefndinni að hlutast til um, að þau komist til langdvalar á hæli, er hentar slíkum börnum, jafnskjótt sem það verður reist.

14. gr. Foreldrar eða framfærslumenn eru skyldir að gefa með börnum sínum þangað, sem nefndin ráðstafar þeim, þó eigi yfir meðalmeðgjöf, þar sem barninu er komið fyrir, nema lögreglustjóri telji aðilja, að undangenginni rannsókn á efnum aðilja og ástæðum hans, færan um að greiða meira. Að því leyti, sem framfærslumaður greiðir eigi meðlag, eða hluta þess, samkvæmt framanskráðu, geldur sveitar-sjóður eða bæjar það, og telst þá það af meðlaginu, sem aðilja var skylt að greiða, sveitarstyrkur til hans. Nú semur barnaverndarnefnd um herra meðlag með barni en meðalmeðlag, og þarf þá samþykki viðkomandi fátækrastrjórnar til þess að bæjar- eða sveitarfélagi verði skylt að greiða herra meðlag en sem því nemur. — Kostnaður við nauðsynlegan flutning barns greiðist af framfærslumanni, ef hann

þrýtur, af bæjarsjóði eða sveitar. [Heimilt er bæjarstjórn eða sveitarstjórn að veita, samkvæmt tillögum barnaverndarnefndar eða skólanefndar, fátækum barnaheimilum styrk, sem eigi telst þurfamanna-styrkur, enda sjái nefndin um það, að styrknum sé varið börnunum til hjálpar.]²⁾

15. gr. Sérhverjum þeim, sem kunnugt er um börn eða heimili, sem getið er um í 8. gr. þessara laga, er skylt að tilkynna það nefndinni tafarlaust.

16. gr. Nefndarmenn eða umboðsmenn þeirra hafa jafnan rétt á að koma á þau heimili eða hæli, þar sem börn eru, sem þeir eiga að hafa eftirlit með, og má ekki hindra það.

17. gr. Nefndirnar styðja hver aðra eftir því sem kostur er á. Sérstaklega benda nefndir í sveitum kaupstaðanefndum á góð sveitaheimili, sem fánleg væru til að taka börn úr kaupstöðum.

18. gr. Brot gegn 6. gr. 10. tölul., 9. gr. 2. málsg., 11., 12., 15. og 16. gr. varða sektum, allt að 500 kr., eða fangelsi, ef miklar sakir eru, enda liggi ekki þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum. Mál vegna brota þeirra, er hér segir, fara að hætti almennra lögreglumála.

II. kafli.

19. gr. Ráðherra skipar barnaverndarráð, og á það heimili í Reykjavík. Í barnaverndarráði eru 3 menn. Skal 1 skipaður samkvæmt tillögu Prestafélag Íslands, 1 samkvæmt tillögu Kennarafélags Íslands, en einn tilnefnið kennslumálaráðherra, og er hann formaður. Barnaverndarráðsmenn skulu skipaðir til 4 ára.

20. gr. Heimilt er barnaverndarráði að kjósa sér fulltrúa í fjarlægum héruðum eða kaupstöðum, ef kennslumálaráðherra samþykkir.

21. gr. Hlutverk barnaverndarráðs eru þessi: 1. Að hafa yfirumsjón með barnaverndarstarfi allra nefnda landsins, veita þeim leiðbeiningar, er þess óska, og vanda um við þær, er vanrækslu sýna. 2. Að taka á móti ársskýrslum allra nefndanna og gefa út stuttan údrátt úr þeim annaðhvert ár. 3. Að hafa eftirlit með öllum barnahælum landsins og láta einhvern barnaverndarráðsmann eða fulltrúa heimsækja þau, ekki sjaldnar en tvisvar á ári, til að kynna sér heimilishætti og meðferð barnanna. 4. Að leggja úrskurð á þau mál, sem undir hana eru borin (sbr. 5., 9., 10. og 12. gr.).

22. gr. Kostnaður af barnaverndarráði greiðist úr ríkissjóði.

23. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1932. Frá sama tíma falla úr gildi öll þau ákvæði í lögum, er í bága fara við lög þessi.

2) Sbr. lagabr. nr. 76 1933.

Önnur lagafyrirmæli viðvíkjandi barnavernd (takmörkun vinnutíma unglinga og lágmarksaldur).

1. Verzlunarstörf. Í lögum nr. 45 1909, um námsskeið verzlunarmanna,
2. og 7. gr., segir svo:
 2. gr. Engan pilt eða stúlku má taka til náms, sem yngri er en 12 ára.
.....
 7. gr. Sé nemandi yngri en 18 ára, má vinnutími ekki fara fram úr 12 stundum á dag að meðtöldum námstíma og 2 stundum til að hvílast og matast. Nema brýn nauðsyn beri til, má verzlunarstjórnandi ekki láta nemandann vinna neina vinnu frá kl. 9 á kvöldin til kl. 6 á morgna.
2. Vinnutími sendisveina. Í lögum nr. 17 1936 um samþykktir um lokunartíma sölubúða eru í 5. málsg. 2. gr. þessi ákvæði: Þá er og bæjarstjórnnum heimilt að gera samþykktir um takmörkun á vinnutíma sendisveina, er starfa hjá hvers konar verzlunar- eða iðnfyrirtækjum eða skrifstofum. Til að tryggja vinnutíma sendisveina má í samþykkt meðal annars ákveða, að útsendingu á vörum, bréfaburði og innheimtu, er sendisveinar starfa að, skuli lokið eigi síðar en á lokunartíma. Heimilt er að ákveða vinnutíma sendisveina misjafnlega stuttan, eftir aldri þeirra.
3. Lágmarksaldur og vinnutíma iðnnema, sjá hér bls. 119, 8. gr.
4. Lágmarksaldur skipverja. Í 10. gr. sjómannalaga, nr. 41, eru svo hljóðandi ákvæði:
 10. gr. Eigi má hafa börn yngri en 14 ára til vinnu á skipi. — Yngri menn en 18 ára mega eigi vera kyndarar eða kolamokarar, og eigi hjálpardrengir við vélgæzlu, þeir sem yngri eru en 16 ára.

Lög um eftirlit með ungmennum.

(Nr. 62 4. júní 1942.)

1. gr. Barnaverndarnefndir og skólanefndir hafa eftirlit með uppeldi og hegðun ungmenna innan 18 ára aldurs. Ber löggæzlumönnum að aðstoða nefndir þessar eftir þörfum og gera þeim við vart, ef þeir verða visir athugaverðs framferðis ungmenna.
2. gr. Nú verður barnaverndarnefnd eða skólanefnd þess vís, að hegðun ungmennis sé ábótavant, svo sem vegna lauslætis, drykkju-skapar, slæpingsháttar, óknytta eða annarra slíkra lasta, og skal hún þá gera foreldri eða lögráðamanni við vart, áminna ungmennið, reyna eftir föngum að leiða það á rétta braut og aðstoða það við atvinnuleit eða útvega því vist á góðu heimili, ef því er að skipta. Ef ungmenni er í skóla, ber barnaverndarnefnd að ráðgast við kennara um betrun á hegðun þess. Ef framferði ungmennis er refsivert að lögum, skal barnaverndarnefnd starfa í sambandi við héraðsdómara.
3. gr. Ef úrræði þau, sem í 2. gr. getur, koma ekki að haldi eða telja má þau óframkvæmanleg, má beita hæfilegum uppeldisráðstöfunum og

öryggis, t. d. vistun ungmennis á góðu heimili, hæli eða skóla. Vist á slíkum stöðum má koma í stað refsivistar, ef framferði ungmennis er refsivert. Veitist ríkisstjórninni heimild til að koma upp stofnunum i nefndu skyni og setja reglugerð um framkvæmd uppeldis þar. Kostnaður við vist ungmennis samkvæmt grein þessari greiðist úr ríkissjóði.

4. gr. Héraðsdómari fer ásamt tveimur meðdómendum, er viðkomandi sveitar- eða bæjarstjórn velur til 4 ára i senn, með mál samkvæmt 3. gr. Skal dómur þessi halda réttarrannsókn um mál og kveða upp i þeim rökstuddan úrskurð, ef ungmenni er úrskurðað i hælsvist eða heimilis. Héraðsdómari hefur forsæti i dómnum. Dómsmálaráðherra ákveður þóknun meðdómenda, er greiðist úr ríkissjóði.

5. gr. Úrskurður um vistun ungmennis á stofnun samkvæmt 3. gr. skal gilda um ótiltekinn tíma. Dómur sá, sem i 4. gr. getur, leysir ungmenni úr hælsvist eða heimilis, ef slíkrar vistar þykir ekki lengur þörf. Greind vist má þá ekki fara fram úr tveimur árum, nema nýr úrskurður sé upp kveðinn. Aðili eða lögráðamaður hans getur og krafizt nýs úrskurðar, þegar 6 mánuðir eru liðnir frá uppkvaðningu síðasta úrskurðar.

6. gr. Úrskurðum um hælsvist eða heimilis samkvæmt 3. gr. má áfrýja til hæstaréttar innan fjögurra vikna frá birtingu þeirra af hálfu dómsmálaráðuneytisins eða aðila eða lögráðamanns hans. Áfrýjun frestar ekki framkvæmd úrskurðar.

7. gr. Kennurum skal rétt og skylt að fylgjast eftir föngum með hegðun og uppeldi þeirra ungmenna, sem á vegum þeirra eru, og gera foreldrum, lögráðamönnum og barnaverndarnefnd eða skólanefnd við vart, ef þeir fá grun um ábótavant framferði ungmennis.

8. gr. Nú telur ríkisstjórnin, að fengnum tillögum barnaverndarnefndar eða ungmennadóms, hættu á því, að tilgreind störf séu, miðað við aðstæður á tilteknum stað, skaðsamleg þroska eða siðferði ungmenna, og getur hún þá bannað ungmennum innan tilgreinds aldurs að stunda þar slík störf. Ef fyrirsvarsmenn atvinnufyrirtækis brjóta gegn banni þessu, varðar það refsingu og réttindamissi samkv. 9. gr.

9. gr. Ef maður leiðir ungmenni innan 21 árs á siðferðislega glapstigu eða lætur saurlifi viðgangast i húsum, skipum, bifreiðum eða öðrum stöðum, sem hann ræður yfir, varðar það sektum, varðhaldi eða fangelsi allt að fjórum árum. Auk refsingar má svipta hann réttindum samkvæmt 68. gr. almennra hegningarlaga, nr. 19 1940.

10. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Framhalds- og sérskólar

Lög um heimild fyrir lýðskólahald.

Lög um heimild fyrir sýslu- og bæjarfélög til að starfrækja lýðskóla með skylduvinnu nemenda gegn skólaréttindum.

(Nr. 28 1. febr. 1936.)

1. gr. Heimilt skal sýslunefndum og bæjarstjórnnum að ákveða það lýðskólafyrirkomulag innan sýslu- eða bæjarfélagsins, að allir ungir menn verkfærir á aldrinum 18 ára vinni kauplaust líkamleg störf í þarfir sins sýslu- eða bæjarfélags, þar sem þeir eiga heimili, 7 vikur að vorlagi, gegn ókeypis húsavist og kennslu við verklegt og bóklegt nám í skóla í 6 mánaða tíma annanhvorn næstu tveggja vetra eftir að vinnan hefur farið fram. — Þó skulu undanþegnir skylduvinnu allir þeir, er innan 18 ára aldurs hafa stundað að minnsta kosti eins vetrar nám við annan skóla en barnaskóla. — Heimilt skal og sýslu- og bæjarfélögum að ákveða sams konar skólafyrirkomulag fyrir ungar stúlkur á aldrinum 18 ára, með öllum hinum sömu skyldum og réttindum og ákveðið er í lögum þessum, að skuli gilda fyrir pilt. — Þó skal ekki byggja skóla fyrir stúlkur í neinu sýslu- eða bæjarfélagi fyrr en reynsla nokkur er fengin af piltaskóla í sama héraði.

2. gr. Nú lizt meiri hluta sýslunefndar eða bæjarstjórnar að starfrækja lýðskóla með slíku fyrirkomulagi, og skal það þá með leynilegri atkvæðagreiðslu borið undir alla kjósendur til sýslunefndar eða bæjarstjórnar, og skal um atkvæðagreiðsluna fara á sama hátt og segir í lögum um kosningar til Alþingis.

3. gr. Ef $\frac{2}{3}$ hlutar allra kosningabærra manna í sýslunni eða bæn- um samþykkja starfrækslu lýðskóla með slíku fyrirkomulagi, þá skal fullkomið skólahús, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, af þeirri stærð, er ætlað nemendatali í sýslunni eða bæjarfélaginu útheimtir, byggt á kostnað rikissjóðs á þeim stað, er viðkomandi sýslunefnd eða bæjarstjórn ákveður og yfirstjórn fræðslumála getur fallið á.

4. gr. Hætti sýslu- eða bæjarfélag að starfrækja skóla með þessu fyrirkomulagi áður en 40 ár eru liðin frá þeim tíma, að skólahúsið var fullgert, skal sýslu- eða bæjarfélag endurgreiða til rikissjóðs byggingarkostnaðinn á 40 árum. Þó skal dragast frá $\frac{1}{40}$ hluti þess fjár fyrir hvert ár, sem skólinn hefur verið starfræktur samkvæmt lögum þessum.

5. gr. Með reglugerð, er viðkomandi sýslunefnd eða bæjarstjórn semur og samþykkir og yfirstjórn fræðslumála staðfestir, skal ákveða stjórn, tilhögun vinnunnar og skólans. — Þar má setja ákvæði um undanþágu að því er aldurstakmark nemenda snertir, svo og sektarákvæði gagnvart þeim, sem eru þess valdandi, að nemandi kemur eigi til skóla- vinnunnar, þegar hann er kallaður. — Skulu sektirnar renna í sýslu-

eða bæjarsjóð. — Loks má í reglugerð setja ákvæði um það, að þann tíma skólaársins, er vinnan og skólinn stendur eigi yfir, sé hverjum nemanda heimilt að leita sér atvinnu þar, sem hann vill, án þess að leysa lausamennskuleyfi, og sömuleiðis ákvæði um það, að ef einhver nemandi vill eigi nota rétt sinn til skólans, þá standi plássíð hverjum þeim opið, er stunda vill nám í skólanum lengur en einn vetur.

Reglur um unglingafræðslu utan kaupstaða.

(Nr. 154 29. ágúst 1939.)

1. gr. Til þess að geta fengið styrk úr ríkissjóði til að reka unglingaskóla, verður að hafa fengizt samþykki fræðslumálastjóra fyrir stofnun skólans og ráðningu kennara. Forráðamenn skólans, starfsmenn hans og nemendur skulu forðast allan pólitískan áróður. Enn fremur skal skólinn starfa í aðalatriðum í samræmi við reglur þessar.

2. gr. Kennslan verður að fara fram í húsakynnum, sem héraðslæknir telur fullnægja þeim kröfum, sem heilbrigðismálastjórnin gerir um hollustuhætti skólahúsa og aðbúð nemenda. Skólinn skal hafa þau kennslutæki, sem nauðsynleg verða að teljast til afnota við kennsluna.

3. gr. Nemendur unglingaskóla skulu hafa lokið fullnaðarprófi úr barnaskóla og hafa læknisvottorð um, að þeir séu ekki haldnir smitandi sjúkdómi.

4. gr. Skóli má ekki starfa skemur en 12 vikur, kennslustundir á viku séu ekki færri en 12, og tala reglulegra nemenda a. m. k. 10. Eigi skal skipt í deildir nema þess sé brýn þörf vegna nemendafjölda.

5. gr. Leggja skal aðaláherzlu á hagnýtar námsgreinar og fari fjöldi þeirra eftir tölu kennslustunda á viku og kennsluviknafjölda, þannig, að tryggt sé, að sem mestur árangur verði af náminu í hverri grein. Í eftirtöldum námsgreinum skal sérstaklega lögð stund á eftirfarandi atriði: 1. Í íslenzku: Höfuðdrætti málfræði og setningafræði, hreint mál og vandaðan frágang og skipulegan á bréfum og ritgerðum. 2. Í reikningi: Auk hagnýts reikningsnáms verði nemendum kennt að færa einfaldar „kontó“-bækur fyrir sjálfa sig, nótur og reikninga, enn fremur að útfylla víxla og önnur sparisjóðs- og bankaeyðublöð, sem notuð eru í viðskiptalífinu. 3. Í náttúrufræði: Almenna þekkingu á byggingu og starfi líkamans, heilsuvernd og hjálp í viðlögum. Fræðslu um íslenzkar jurtir og dýr. 4. Í landafræði: Aðallega um þau lönd og þjóðir, sem við höfum viðskipti við; enn fremur höfuðdrætti jarðeðlisfræðinnar og þá sérstaklega það, sem viðkemur loftslagi, gróðri, dýralífi o. þ. u. l. 5. Í sögu og þjóðfélagsfræði: Glögg yfirlit um ævi frægra og merkra manna og megintímabil og atburði í sögu Íslendinga (og almennri mannkyns-sögu, ef því verður við komið.) Helztu atriði núverandi þjóðskipulags Íslendinga. 6. Í erlendum tungumálum: Að nemendur geti tileinkað sér efni úr bókum á meðalþungu máli. 7. Tilsögn í leikfimi, teiknun og söng skal og veita, þar sem nokkur tæk eru á því.

6. gr. Í lok námstímans skal halda próf a. m. k. í þeim greinum, sem höfuðáherzla hefur verið lögð á. Skólanefnd barnaskóla viðkomandi skólahverfis skipar prófdómara.

7. gr. Í þeim skólahverfum, sem hafa skólahús fyrir barnaskóla, er fengið hafa byggingarstyrk úr ríkissjóði, skal skólahverfið leggja til ókeypis afnot af húsinu til unglingaskólahalds, svo framarlega sem það er fært vegna barnafræðslunnar, enn fremur ókeypis ljós og hita.

8. gr. Skólagjöld nemenda skulu ákveðin í samráði við fræðslumálastjóra.

9. gr. Skólastjóri gerir þær skýrslur, sem fræðslumálastjórnin mælir fyrir um, og sendir þær sem fyrst eftir að skóla er lokið, ásamt reikningi yfir tekjur og gjöld skólans.

Reglur þessar eru hér með settar samkvæmt 20. gr. laga nr. 48 19. maí 1930, um gagnfræðaskóla, til þess að öðlast þegar gildi og birtast til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Námsflokkar.

Reglur um úthlutun kennslustyrks úr ríkissjóði til námflokka þeirra, er starfa undir umsjón og eftirliti eftirlitsmanns námsflokka.

Eftirfarandi reglur eru settar af eftirlitsmanni námsflokka í samráði við fræðslumálastjóra.

1. gr. Markmið flokkanna sé að veita þátttakendum hjálp til sjálfsnáms og nauðsynlega tilsögn í skólanámsgreinum.

2. gr. Flokkarnir starfi minnst 3 mánuði á vetri og hafi að minnsta kosti til jafnaðar 2 st. á viku í hverri námsgrein.

3. gr. Flokkarnir hliti nánari fyrirmælum um starfsemina frá eftirlitsmanni flokkanna á Íslandi og séu undir eftirliti hans eða þeirra manna, er hann sendir í sinn stað, enda samþykki hann val forstöðumanns og kennara á hverjum stað, sömuleiðis val námsgreina.

4. gr. Nemendur flokkanna skulu hafa lokið fullnaðarprófi úr barnaskóla og hafa læknisvottorð um, að þeir séu ekki haldnir smitandi sjúkdómi..

5. gr. Kennslan verður að fara fram í húsakynnum, sem héraðslæknir telur viðunandi.

6. gr. Í flokkunum mega hvorki kennarar né nemendur reka pólitísk áróðursstarfsemi af neinu tagi.

7. gr. Að lokinni starfsemi hvers vetrar sé nákvæm greinargerð fyrir starfseminni ásamt reikningum flokkanna á hverjum stað, send eftirlitsmanni flokkanna á Íslandi, og úthlutar þá fræðslumálaskrifstofan styrktarfénu eftir tillögum hans, enda sé fræðslumálastjórnin þeim samþykk.

8. gr. Þeir námsflokkar, sem fullnægja ofangreindum skilyrðum, fá eftir því, sem fjárveiting leyfir, eina krónu í grunnstyrk fyrir hverja kennslustund og enn fremur 10 auru fyrir hverja kennslustund sérhvers nemanda í flokknum.

9. gr. Reglur þessar ganga í gildi frá og með skólaárinu 1941—42.

Reglugerð fyrir Kvinnaskólann í Reykjavík.

(Staðfest af forstöðunefnd skólans 1. okt. 1943.)

Stjórn skólans hefur með höndum fimm manna nefnd, er nefnist forstöðunefnd Kvinnaskólans í Reykjavík. — Nefndin kys sér sjálf formann, gjaldkera og ritara. Falli einhver nefndarmanna frá eða leggi niður störf af öðrum ástæðum, tilnefna hinir nefndarmennirnir mann í þess stað, er fellur frá eða leggur niður störf í nefndinni.

1. kafli. Markmið skólans og skipulag.

1. gr. Markmið skólans er að veita nemendum sínum bæði almenna menntun og staðgóða kunnáttu í kvenlegum hannyrðum.

2. gr. Í skólanum eru fjórar ársdeildir. Hann er eingöngu fyrir stúlkur.

2. kafli. Um inntöku nemenda í skólann.

3. gr. Þessi eru inntökuskilyrði: Að nemandi, sem tekinn er í fyrsta bekk skólans, sé fullra 13 ára um næstu áramót. — Að nemandi sé eigi haldinn neinum næmum kvilla eða sjúkdómi, er öðrum geti stafað hættu af eða geri hann sjálfan óhæfan til náms. — Að nemandi sé óspilltur að siðferði.

4. gr. Til þess að komast í fyrsta bekk, verður nemandi að ganga undir inntökupróf, er sýni, að hann hafi numið vel a. m. k. það, sem heimtað er af börnum til fullnaðarprófs eftir gildandi fræðslulögum. Í því skyni eru nemendur prófaðir í þessum námsgreinum: íslenzku, munnlegri og skriflegri, dönsku (hafi hún verið numin), Íslendinga-sögu, landafræði og stærðfræði.

5. gr. Ef nemandi ætlar sér að ganga upp í aðra bekk skólans en fyrsta bekk, verður hann að ganga til bekkjarprófs með þeim nemendum skólans, sem próf taka upp í þann bekk, er hann ætlar sér í, og fullnægja með kunnáttu sinni kröfum þeim, sem settar eru.

3. kafli. Um kennsluna.

6. gr. Í skólanum skal kenna þessar námsgreinar: Íslenzku, dönsku, sænsku, ensku, þýzku, sögu, félagsfræði, landafræði, náttúrufræði, eðlisfræði, heilsufræði, hjúkrun í heimahúsum, stærðfræði, bókfærslu, vélritun, teiknun, skrift, fatasaum, útsaum, leikfimi og sund.

7. gr. Skipta skal kennslunni milli námsgreina sem hér segir:

	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur	4. bekkur
Íslenzka	3 st.	4 st.	3 st.	3 st.
Danska	3 —	3 —	3 —	„
Sænska	„ —	„	„	3 —
Enska	3 —	3 —	3 —	5 —
Þýzka	„	„	3 —	4 —
Saga	3 —	3 —	3 —	3 —
Félagsfræði	„	„	„	1 —

	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur	4. bekkur
Landfræði	2 —	2 —	2 —	„
Náttúrufræði	„	2 —	2 —	„
Eðlisfræði	„	1 —	1 —	„
Heilsufræði	1 —	1 —	1 —	1 —
Hjúkrun í heimahúsum ..	„	„	„	1 —
Stærðfræði	3 —	3 —	3 —	3 —
Bókfærsla	„	„	„	2 —
Vélritun	„	„	„	2 —
Teiknun	2 —	2 —	2 —	„
Skrift	1 —	1 —	1 —	„
Fatasaumur	6 —	3 —	3 —	3 —
Útsaumur	3 —	3 —	3 —	„
Leikfimi	2 —	2 —	2 —	2 —
	32 st.	33 st.	35 st.	33 st.

Sundnám stunda nemendur á námsskeiðum, er fræðslumálastjórn og íþróttafulltrúi ríkisins setja reglur um; eiga þeir að ljúka prófi í því eftir fyrirætlum þeim, er þessir aðilar setja.

4. kafli. Um próf og einkunnir.

8. gr. Í skólanum skulu, auk inntökuprófs, vera árspróf að vori í lok námsársins; enn fremur burtfararpróf úr fjórða bekk. — Til prófs skal að jafnaði hafa það, er lesið hefur verið í hverri grein, þó mega kennarar með leyfi forstöðukonu sleppa köflum, er litlu máli þykja skipta.

9. gr. Svo skal prófum haga, að í islenzku, dönsku, sænsku, ensku, þýzku og stærðfræði sé tvöfalt próf, bæði munnlegt og skriflegt. Verklegt próf skal vera í bókfærslu, vélritun, skrift og teiknun. — Í handavinnu skal ekkert próf vera, en hannyrðir þær, er nemendur hafa unnið á námsárinu lagðar fram í þess stað. — Í öðrum námsgreinum skal vera annað hvort munnlegt eða skriflegt próf. Ákvörðun um þetta taka kennarar í samráði við forstöðukonu.

10. gr. Kennarar skólans prófa, en forstöðunefnd skólans tilnefnir prófdómara við burtfararpróf, aðra prófdómara tilnefnir forstöðukona. Prófdómari við burtfararpróf velur verkefni í skriflegu prófin og verkefni í munnlegu prófin í samráði við kennara. Verkefni í skrifleg og munnleg próf, önnur en til burtfararprófs, velja kennarar í samráði við prófdómara.

11. gr. Kennarar skulu gefa nemendum 3 vetrareinkunnir, hver í sínum kennslugreinum: 1) fyrir okt., nóv., des., 2) jan., febr., 3) marz, apríl. Einkunnir þessar skulu birtar nemendum jafnharðan. Meðaltal þessara einkunna og prófeinkunna, er kennari og prófdómari gefa, verður fullnæðareinkunn.

12. gr. Einkunnir skal gefa í heilum tölum og hálfum frá 0 og upp í 10. Aðaleinkunn skal finna með því að taka meðaltal a) af öllum einkunnum í bóklegum námsgreinum, b) í verklegum námsgreinum. Brot er út koma skulu látn haldast með tveimur tugastöfum.

13. gr. Til þess að standast inntökupróf og árspróf þarf að minnsta

kosti 5 í meðaleinkunn. Til þess að standast burtfararpróf þarf meðaleinkunnina 5,50.

14. gr. Nemandi, sem fellur á prófi, fær ekki að taka sama próf upp aftur fyrr en ári síðar, nema sjúkdómi sé um að kenna eða öðrum förföllum jafngildum.

15. gr. Hver sá nemandi, sem staðizt hefur burtfararpróf, skal fá skirteini, er sýni aðaleinkunn hans og fullnaðareinkunn í hverri námsgrein.

5. kafli. Kennarar skólans.

16. gr. Kennarar eru forstöðukona, sem er fastur kennari; aðrir kennarar skólans eru stundakennarar. Forstöðukona hefur á hendi stjórn skólans, velur stundakennara með samþykki forstöðunefndar, annað starfsfólk, er skólinn þarfnast, og hefur eftirlit með kennslu, reglu og aga í skólanum, skólahúsi, munum skólans og áhöldum.

17. gr. Forstöðukona boðar til kennarafundar, er henni þykir þurfa. Á kennarafundi eiga sæti auk forstöðukonu, kennarar við skólann. Forstöðukonan stýrir kennarafundi.

18. gr. Á kennarafundi skal ræða tilhögun kennslu og prófa, upptöku nýrra námsbóka, samvinnu kennara, úthlutun námsstyrkja, framkomu nemenda, þyki hún athugasemjaverð, og það yfirleitt, er varðar hag skólans og forstöðukonu og kennurum þykir ástæða að ræða.

19. gr. Gerðir kennarafundar skal rita í gerðabók, er lesa skal upp og samþykkja á hverjum fundi. Heimilt er hverjum fundarmanni að fá ágreiningsatriði sín bókun.

20. gr. Allir kennarar skólans eiga að styðja að góðri reglu við skólann, og með kennslu sinni, viðbúð við nemendur og eftirdæmi að leitast við að vera nemendum til fyrirmyndar.

6. kafli. Um nemendur skólans.

21. gr. Nemendur, sem eigi geta sótt skólann sakir sjúkleiks eða annarra gildra ástæðna, eiga að senda forstöðukonu skriflega tilkynningu foreldra sinna, forráðamanna eða læknis um það. Forstöðukona grennslast eftir, hvaða ástæður valdi fjarveru nemanda, ef henni þykir þess þörf.

22. gr. Valdi nemandi skemmdum á áhöldum eða munum skólans, skal hann bæta fullum bótum. Ef fullvist er, að skemmdir hafi orðið af völdum nemanda í einhverjum ákveðnum bekk og enginn gengst við, skulu nemendur þess bekkjar bæta allir í félagi.

23. gr. Ef nemandi hagar sér ósæmilega, sýnir mikla vanrækslu eða vist hans í skólanum er skaðleg félögum hans eða gagnslaus honum sjálfum að áliti forstöðukonu og kennara, má visa honum brott úr skólanum. Þó getur nemandi skotið máli sínu til forstöðunefndar skólans.

7. kafli. Um kennslutíma og leyfi.

24. gr. Skólaárið hefst 1. dag októbermánaðar og stendur yfir til 30. september. Náms tíminn er frá 1. október til 14. dags maimánaðar.

25. gr. Eigi skulu vera fleiri kennslustundir en 38 á viku í neinum bekk skólans. Hver kennslustund sé 50 mínútur, en 10 mínútna hlé á milli. Fyrir hvert skólaár semur forstöðukona, eða einhver af kennurum skólans undir hennar umsjá, stundaskrá fyrir nemendur skólans.

26. gr. Þessi leyfi skulu gefin: 1. Fyrsti desember. 2. Jólaleyfi, er standi yfir frá 22. desember til 3. janúar, að báðum dögum meðtöldum. 3. Páskaleyfi frá miðvikudegi fyrir skirdag og til þriðja í páskum, að báðum þeim dögum meðtöldum. 4. Sumardagurinn fyrsti. 5. Sumarleyfi nær frá 15. maímánaðar til 30. september. — Auk þessara leyfa má forstöðukona gefa leyfi einn dag í mánuði hverjum.

27. gr. Með reglugerð þessari eru úr gildi numdar eldri reglur um þennan skóla.

Lög um húsmæðrafræðslu í sveitum.

(Nr. 60 11. júní 1938.)

1. gr. Landbúnaðarráðherra hefur yfirstjórn allrar húsmæðrafræðslu í sveitum landsins samkvæmt lögum þessum.

2. gr. Húsmæðraskólar þeir, er um getur í 3. gr., skulu viðurkenndir og styrktir af ríkinu, enda fullnægi þeir ákvæðum laga þessara.

1. kafli. Um húsmæðraskóla í sveitum.

3. gr. Húsmæðraskólar þeir, er njóta styrks samkv. lögum þessum, eru á eftirtöldum stöðum: Hallormsstað í Suður-Múlasýslu, Laugum í Suður-Þingeyjarsýslu. Laugalandi í Eyjafjarðarsýslu, Blönduósi í Húnavatnssýslu, Staðarfelli í Dalasýslu, Laugarvatni í Árnessýslu og [við Stafholtsveggjahver í Borgarfirði].¹⁾ — Skólar þessir skulu vera sjálfseignarstofnanir, eign héraða eða sýslufélaga og fullnægja ákvæðum laga þessara.

4. gr. Tilgangur skólanna er að veita konum hagnýta fræðslu til undirbúnings húsmóðurstöðu, miðað við íslenzka staðhætti, einkum í sveit.

5. gr. Nemendur skulu eigi vera yngri en 16 ára. Heimilt er þó forstöðukonu, í samráði við skólaráð, að veita undanþágu frá þessu ákvæði, þegar sérstaklega stendur á.

6. gr. Hver nemandi skal njóta 7 til 14 mánaða kennslu. Lengd náms tíma og skipulag kennslu í hverjum skóla ákveður ráðherra með reglugerð.

7. gr. Kennslan skal vera bæði bókleg og verkleg. Námsgreinar eru: Íslenzka, reikningur, bókfærsla, matarefnafræði, heilsufræði, uppeldisfræði, söngur, íþróttir, hússtjórn, matreiðsla, þvottur, ræsting og handavinna. Enn fremur skal leiðbeina nokkuð í garðrækt og húsdýrarækt, eftir því sem við verður komið. — Heimilt er með reglugerð að ákveða fleiri námsgreinar.

1) Shr. lagabr. nr. 44 1942.

8. gr. Skólaráð hvers skóla sé skipað fimm mönnum, til 4 ára í senn. Ráðherra tilnefnið einn mann, og er hann formaður. Hina fjóra tilnefna þeir aðilar, er teljast stofnendur skólans. Nú er kvenfélagasamband í héraðinu, sem eigi hefur tekið þátt í skólastofnun, og skal það þó tilnefna einn mann í ráðið. Skólaráðið ræður forstöðukonu skólans og kennara, í samráði við hana, og hefur að öðru leyti alla yfirstjórn skólans.

9. gr. Ríkissjóður styrkir húsmæðraskóla eftir þessum reglum:

1. Fyrir allt að 15 reglulega nemendur greiðist 6750 kr. miðað við sjö mánuði. 2. Fyrir hvern reglulegan nemanda, sem þar er um fram, greiðast 400 kr. — Auk þess má veita hverjum skóla sérstaka upphæð til styrktar fátækum nemendum. — Nú á skóli arðberandi eignir, þegar lög þessi ganga í gildi, sem geta orðið til stuðnings við rekstur skólans, og er þá heimilt að lækka framlag ríkissjóðs í samráði við skólaráð, en þó eigi meira en svo, að rekstrartekjur skólans verði sambærilegar við tekjur hliðstæðra skóla. — Nú fer nemendatala skóla niður úr tíu eitt skólaár, og á hann þá ekki kröfu á styrk á næsta skólaári, nema því aðeins, að nemendur verði þá tíu eða fleiri.

10. gr. [Ríkissjóður greiðir $\frac{3}{4}$ alls stofnkostnaðar, eftir því sem fé er veitt í fjárlögum eða Alþingi heimilar, að ríkissjóður taki að sér af stofnskuldum skólanna, eftir að lög þessi eru komin í gildi. — Þegar ríkissjóður greiðir stofnstyrk, má aðeins verja því fé til húsabóta og annarra umbóta á skólasetrinu, í samráði við kennslumálaráðherra.]²⁾

11. gr. Nemendur greiða ekkert skólagjald. Þó er heimilt að taka af þeim húsaleigugjald, allt að 40 kr. yfir skólaárið.

12. gr. Nú er haldið námskeið við húsmæðraskóla samkvæmt staðfestri reglugerð, og skal þá greiða 10 krónur úr ríkissjóði fyrir vikukennslu hvers nemanda, enda sé lögð aðaláherzla á verklegar námsgreinar.

2. kafli. Um húsmæðrakennaraskóla.

13. gr. Heimilt er að stofna húsmæðrakennaraskóla með tveim ársdeildum að Laugarvatni, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum og samkomulag hefur fengist milli landbúnaðarráðherra og skólanefndar héraðsskólans um rekstraraðstöðu húsmæðrakennaraskólans.

14. gr. Í hvorri ársdeild mega ekki vera yfir 12 nemendur. — Starf þessa húsmæðrakennaraskóla skal vera að undirbúa nemendur sína til að vera forstöðukonur og kennslukonur við húsmæðraskóla eða matreiðslunámskeið, og erindrekar fyrir kvenfélagasambönd og stærri kvenfélög. — Inntökuskilyrði fyrir kennslukonuefnin í fyrri deild skulu vera þessi: 1. Umsækjandi sé fullra 18 ára að aldri. 2. Hafi glögg skilríki um góða heilsu og reglusemi. 3. Hafi gegnt venjulegum hússtörfum á myndarlegu heimili í eitt ár. 4. Hafi almenna bóklega menntun sem svarar burtfararprófi frá héraðs- eða gagnfræðaskóla. 5. Hafi lokið eins vetrar námi með góðum vitnisburði á viðurkenndum húsmæðraskóla. — Landbúnaðarráðherra ákveður með reglugerð skipulag kennslu

2) Sbr lagabr. nr. 67 1941.

unnar, skiptingu skólans í deildir, tölu kennara, próf og annað, sem starfi skólans viðkemur.

15. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. september 1938.

Lög um húsmæðrafræðslu í kaupstöðum.

(Nr. 65 27. júní 1941.)

1. gr. Stofna skal húsmæðraskóla í kaupstöðum, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum og úr viðkomandi bæjarsjóði og þeim skilyrðum fullnægt, sem sett eru í lögum þessum.

2. gr. Tilgangur húsmæðraskóla er að veita stúlkum þá fræðslu og tækni, sem nauðsynleg er til að inna af hendi venjuleg heimilisstörf og stjórna heimili.

3. gr. Nemendur skulu ekki vera yngri en 16 ára. Skólanefnd er þó heimilt að veita undanþágu frá þessu ákvæði, þegar sérstakar ástæður liggja til.

4. gr. Námsstími skal vera eitt eða tvö skólaár, eða minnst 3 mánaða námskeið. Skólaár miðast við minnst 7 mánaða kennslu. — Halda má skemmri námskeið í verklegum greinum, en styrkhæf eru þau þó því aðeins, að þau standi a. m. k. í fjórar vikur.

5. gr. Aðalnámsgreinar skulu vera: Íslenzka, búreikningur, uppeldisfræði, matreiðsla, handiðnir og heimilisstörf. Enn fremur skal leiðbeina nokkuð um heilsufræði, hjúkrun, meðferð ungbarna og garðrækt.

6. gr. Fimm manna nefnd skal hafa yfirstjórn húsmæðraskóla. Skipar kennslumálaráðherra formann skólanefndar, en aðrir nefndarmenn skulu kosnir af bæjarstjórn. — Bæjarstjórnnum er heimilt að fela kvenfélögum eða kvenfélagasamböndum tilnefning skólanefndarmanna. Nú leggja kvenfélög eða kvenfélagasambönd fram fé til stofnkostnaðar, og er þá skylt að fela þeim tilnefning svo margra skólanefndarmanna sem ráðherra úrskurðar. — Skólanefnd skal kosin til 4 ára í senn.

7. gr. Forstöðukona og fastir kennarar húsmæðraskóla skulu skipaðir af ráðherra, að fengnum tillögum skólanefndar. Aðra kennara og starfsmenn ræður forstöðukona með samþykki skólanefndar. — Skólanefnd getur sagt forstöðukonu og föstum kennurum upp störfum með 6 mánaða fyrirvara, en þeir eiga rétt til að skjóta málinu til úrskurðar ráðherra.

8. gr. Ríkissjóður leggur fram $\frac{3}{4}$ stofnkostnaðar húsmæðraskólanna. — Árlegan ríkisstyrk skal miða við 7 mánaða kennslu, og hækkar hann hlutfallslega, ef lengur er kennt. — Ríkissjóður greiðir árlega kr. 6750.00 fyrir fyrstu 15 nemendur, kr. 400.00 fyrir hvern næstu 15 og kr. 300.00 fyrir hvern nemanda þar fram yfir. — Ríkissjóðsstyrkur fyrir 3 mánaða námskeið eða lengri greiðist eftir sömu reglu, í hlutfalli við tímalengd. — Nú eru haldin skemmri námskeið, er standi þó a. m. k. í 4 vikur, og greiðir ríkissjóður frá 10 kr. vegna vikukennslu hvers nemanda. — Bæjarsjóður ber ábyrgð á rekstrarkostnaði húsmæðraskóla. Óheimilt er að taka kennslugjald.

9. gr. Nú er stofnun húsmæðraskóla ráðin, og skal þá bæjarstjórn skipa byggingarnefnd, sem undirbýr uppdrætti að skólahúsi og gerir til-

lögu um skólastað. Bæjarstjórn úrskurðar um skólastað og leggur ókeypis lóð og ræktunarland til skólans. Fræðslumálastjórnin úrskurðar um skólahústeikningu. — Húsmæðraskóli skal eiga öll nauðsynlegustu tæki til verklegrar kennslu, og telst kostnaðarverð þeirra til stofn- kostnaðar. Húsmæðraskóli skal og hafa til umráða landrými til nokkurrar garðræktar og annars smábúskapar. — Ef henta þykir, má koma á heimavist fyrir ákveðna tölu nemenda. Húsaleiga má þó aldrei vera hærri yfir skólaárið en 40 kr. á nemanda.

10. gr. Nú er húsmæðraskóli rekinn í leiguhúsnæði, og greiðir ríkissjóður þá árlega hálfa húsaleigu, enda samþykki fræðslumálastjórnin húsnæði og leigumála. — Heimilt er skólanefnd, með samþykki bæjarstjórnar og ráðherra, að kaupa eldra húsnæði til húsmæðraskólahalds.

11. gr. Heimilt er að setja á stofn húsmæðrakennaradeild í sambandi við húsmæðraskóla Reykjavíkur eða sem sjálfstæða stofnun. Stofnkostnaður og árlegur rekstrarkostnaður kennaradeildarinnar greiðist úr ríkissjóði. Fræðslumálastjórnin sér um framkvæmd þessarar heimildar, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum. — Tilgangur húsmæðrakennaradeildar er að veita hæfilega menntun húsmæðrakennslukonum, matreiðslukennurum við barnskóla, ráðskonom sjúkrahúsa og heimavista o. s. frv. — Skal heimild þessi framkvæmd í sambandi við heimild um stofnun húsmæðrakennaraskóla í 13. gr. laga nr. 60 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, þannig að samstarf um fræðsluna verði sem mest og kostnaður sem minnstur á báðum stöðum.

12. gr. Fræðslumálastjórnin setur, að fengnum tillögum viðkomandi skólanefndar, reglugerð um skólahaldið, og skal þar nánar ákveðið um kennslutilhögun, námsgreinar, kennslutæki, heimilishætti og annað það, sem þurfa þykir.

13. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Lög um héraðsskóla.

(Nr. 33 12. febr. 1940.)

1. gr. Héraðsskólar skulu vera að Núpi í Dýrafirði, Reykjanesi við Ísafjarðardjúp, Reykjum í Hrótafirði, Varmahlíð í Skagafirði, Laugum í Reykjadal, Laugarvatni í Árnessýslu, Reykholti í Borgarfirði og á hentugum stað innan Rangár- og Skaftárþinga. Skólar þessir eru sjálfseignarstofnanir og öðlast ekki skyldur og réttindi þessara laga, nema samþykki stofnenda komi til. — Fræðslumálastjórninni er heimilt að veita skólunum í Reykjanesi í Norður-Ísafjarðarsýslu og Varmahlíð í Skagafirði um 5 ára skeið réttindi héraðsskóla, þó að námstíminn þar verði styttri á hverju ári en í lögum þessum segir, vegna erfíðleika á því að sjá þessum skólum fyrir nægilegum húsakosti. — Ákvæði þessara laga skulu, að því er snertir skipulag kennslunnar, einnig ná til Eiðaskóla.

2. gr. Héraðsskólar skulu veita æskumönnum landsins fjölbreytta fræðslu á þjóðlegum grundvelli. Þeir skulu miða starf sitt við að búa nemendur undir athafnalíf við íslensk lífskjör, með vinnukennslu, bóknaði og íþróttum. Auk þess skulu héraðsskólarnir á sumrin að jafnaði starfrækja eða láta starfrækja gistihús fyrir innlenda og erlenda ferða-

menn og leitast við að hafa allan aðbúnað svo fullkominn, sem samræma má fjárhagslegu öryggi stofnananna. Þar, sem því verður við komið, skal héraðsskólunum séð fyrir nægilegu landrými til að geta haft með höndum margvíslega ræktun og fjölbreyttan landbúnað.

3. gr. Héraðsskólar eru samskólar pílta og stúlkna. Nemendur, sem ríkið greiðir fyrir kennslugjald, mega ekki vera yngri en svo, að stúlkur verði 16 ára, en piltar 17 ára, fyrri eða fyrsta námsveturinn í skólanum. Heimilt er þó að vikja frá þessari reglu, ef sérstaklega stendur á að dómi skólanefndar og skólastjóra. Ársdeildir mega ekki vera færri en tvær og ekki fleiri en þrjár. Námið skiptist í verknám, bóknám og íþróttir. Jafnskjótt og því verður við komið, vegna húsrúms til vinnukennslu og nauðsynlegra áhalda, skal verklega námið vera 12 stundir á viku að minnsta kosti og miðast við að gera vinnulagna pílta búhaga og æfa stúlkur við öll venjuleg heimilisstörf kvenna. Bæði piltar og stúlkur skulu halda hreinu skólahúsinu, vinnustofum skólans og heimavistum. Enn fremur annast nemendur alla framreiðslu við máltíðir og þvott á borðbúnaði skólans. — Í bóklegum fræðum skal leggja megináherzlu á kennslu móðurmálsins og islenzkra bókmennta að fornu og nýju. Þá skal kenna Íslandssögu og mannkynssögu, með yfirliti um stjórnarhætti landsins og meginatriði í þjóðskipulagi merkustu þjóða, en í landafræði yfirleitt um álfur og lönd, en þó einkum um Ísland. Í náttúrufræði skal kenna um heimsbygginguna og þróunarfræðina. Enn fremur einfaldan reikning, létta bókfærslu og söng. Í íþróttum skal leggja áherzlu á þær greinar líkamsmenntunar, sem bæði eru heilsusamlegar og auðveldast að æfa hér á landi. Erlend tungumál skal eigi kenna í héraðsskólunum öðrum nemendum en þeim, sem staðizt hafa sérstakt próf í islenzku í þessum skólum, eftir reglum, sem fræðslumálastjórnin setur. — Leggja skal stund á, að allir nemendur í héraðsskólunum hafi daglega nokkra útivist.

4. gr. Námtími í aðaldeildum héraðsskóla er 6 mánuðir ár hvert og kennslustundir hvers nemanda eigi færri en 6 daglega að meðaltali. Próf skulu haldin í lok hvers skólaárs. Prófdómarar skulu tilnefndir af fræðslumálastjórninni.

5. gr. Fimm manna skólanefnd hefur á hendi stjórn og umsjón hvers héraðsskóla, undir yfirumsjón fræðslumálastjórnar. Félög stofnenda, ábyrgðarmanna og sýslunefndir, sem lagt hafa stofnfé til skólanna, skulu kjósa fjóra af skólanefndarmönnum, en fimmta manninn skipar fræðslumálastjórnin, og skal hann vera formaður. Skólanefndarmenn skulu kosnir og skipaðir til þriggja ára í senn, í fyrsta sinn eftir lögum þessum fyrir sumarmál 1940. Nánari fyrirmæli um kosningu í skólanefnd skulu sett af kennslumálaráðherra.

6. gr. Hlutverk skólanefndar eru þessi: 1. Að ráða skólastjóra, og skal hann ráðinn með eins árs uppsagnarfresti. Þó þarf samþykki fræðslumálastjórnar um ráðning og uppsögn skólastjóra. 2. Að ákveða tölu kennara eftir þörfum og getu skólans. Skólastjóri skal hafa frumkvæði um val kennara, en að öðru leyti fer um ráðning þeirra og uppsögn, er hlítir 6 mánaða fyrirvara, eftir sömu reglum og um skólastjóra. 3. Að ákveða laun skólastjóra og kennara. 4. Að hafa á hendi yfirstjórn á fjármálum skólans. 5. Að gera með skólastjóra tillögur um reglugerð

skólans, sem fræðslumálastjórn samþykkir. 6. Að sjá um samningu skýrslu um kennslu og próf. 7. Að ákveða um önnur efni, er skólann varða, í samráði við skólastjóra.

7. gr. Skólastjóri og kennarar héraðsskóla eru fastir starfsmenn skólans árlengt, með 4 vikna sumarleyfi. Skólastjóri hefur yfirumsjón með öllum rekstri skólans og alls atvinnurekstrar á skólajörðinni. Honum ber að hafa eftirlit með gistihúshaldi á sumrin, og alveg sérstaklega, að gætt sé hirðusemi og góðrar reglu bæði utan húss og innan. Kennurum skólans ber að styðja skólastjóra í orði og verki við að halda hreinlæti og góðri reglu á skólaheimilinu. Skólanefnd semur um við kennara í samráði við skólastjóra, hvers konar störf þeir skuli inna af hendi við andlega eða líkamlega vinnu hvert vor og sumar, þegar kennsla fer ekki fram í skólanum.

8. gr. Ríkissjóður greiðir 6000 krónur í árlegan rekstrarkostnað til hvers héraðsskóla fyrir 15 fyrstu reglulega nemendur skólans, og síðan 250 kr. vegna hvers nemanda, þar til komnir eru 40, en 200 kr. úr því. Hver nemandi greiðir 60 króna kennslugjald vetrarlangt og auk þess þóknun til skólans fyrir húsnæði og ljós, 45 krónur. Þegar verklegt nám er hafið í héraðsskóla eftir fyrirmælum þessara laga, leggur ríkissjóður fram 25 kr. vegna hvers nemanda í efni til kennslunnar, og eignast skólinn og skólabúið þá hluti, sem þannig eru gerðir. Nemendur sem skara fram úr í verklegu námi, mega smíða hluti fyrir sig síðustu þrjá mánuði seinni eða síðasta skólavetrar, en verða að leggja sér til efni sjálfir.

9. gr. Nú eru haldin námskeið við héraðsskóla í bóklegum efnum, búnaði, smíðum, hústjórn eða iðróttum, eigi skemur en 3 vikur og standi kennsla eigi skemur en 6 stundir daglega, og skal þá greiða úr ríkissjóði 10 kr. fyrir vikukennslu hvers nemanda, enda greiði hann fyrir sama tíma að minnsta kosti 2 krónur. — Þar sem því verður við komið, skal starfrækja kennslubú í sambandi við héraðsskóla og halda námskeið í jarðyrkju og góðri meðferð búpenings. Sömuleiðis skal koma á fót við héraðsskóla svo fullkomnu sérnámi í húsagerð og smíði einfaldra húsgagna, að nemendur, sem því sérnámi hafa lokið, geti reist venjulegar byggingar og smíðað innanstokksmuni fyrir heimili í sveitum.

10. gr. Ríkisstyrk, kennslugjöldum og húsaleigu skal verja til greiðslu kennslu, kennsluáhalda og til viðhalds á byggingum og munum skólans.

11. gr. Nú fækkar nemendum í héraðsskóla um þriðjung eða meira vegna ósjálfráðra atvika, sem eru þó ekki þess eðlis, að ástæða sé til að leggja skólann niður, og má þá í tvö ár greiða skólanum styrk úr ríkissjóði eftir mati fræðslumálastjórnar, allt að meðaltali þriggja síðustu ára áður en fækkunin byrjaði.

12. gr. Reikningar héraðsskóla skulu endurskoðaðir árlega af tveim endurskoðendum. Skal annar valinn af skólanefnd, en hinn af fræðslumálastjórn, báðir til þriggja ára í senn. Birta skal árlega skýrslu um rekstur og störf hvers héraðsskóla, undirritaða af endurskoðendum.

13. gr. Stofnkostnaður héraðsskóla, þar með talinn kostnaður vegna kaupa eða leigu á jarðnæði skólans og byggingar til rekstrar skólans,

skal greiddur að $\frac{3}{4}$ úr ríkissjóði, en að $\frac{1}{4}$ hluta af stofnendum í héraði, eftir því sem fé er veitt í fjárlögum eða Alþingi heimilar, að ríkissjóður taki að sér af stofnaskuldum skólanna, eftir að lög þessi eru komin í gildi. — Þegar ríkissjóður greiðir héraðsskóla stofnstyrk, má aðeins verja því fé til húsabóta og annarra umbóta á skólasetrinu, í samráði við kennslumálaráðherra og með eftirliti húsameistara ríkisins.

14. gr. Í reglugerð hvers héraðsskóla skal ákveða ýtarlega um kennsluefni og allt fyrirkomulag kennslunnar. Þar skal enn fremur ákveðið um aga nemenda og ástæður til brottrekstrar, svo og um verkefni, skyldur og réttindi skólastjóra og kennara.

15. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 37 14. júní 1929, um héraðsskóla, og breytingar, er á þeim lögum hafa verið gerðar.

16. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Reglugerðir héraðsskóla skulu endurskoðaðar á árinu 1940 og færðar til samræmis ákvæðum laga þessara. Skal þeirri endurskoðun lokið fyrir 1. júlí og reglugerðirnar hafa hlotið samþykki fræðslumálastjórnar fyrir 1. september. — Ríkisstjórnin felur þriggja manna nefnd að meta til peningaverðs allar eignir héraðsskólanna eins og þær eru nú. — Ákveða má í reglugerð, að skólanefnd skuli heimilt að undanþiggja kennara, að nokkru eða öllu leyti, störfum fyrir skólann utan reglulegs kennslutíma.

Lög um alþýðuskólann á Eiðum.

(Nr. 36 26. okt. 1917.)

1. gr. Á Eiðum skal stofnaður alþýðuskóli, með 2 bekkjum fyrst um sinn, og miðaður við 2—3 vetra nám. Skal hann samskóli, jafnt fyrir konur sem karla. — Jafnframt leggja Múlasýslur niður búnaðarskóla þann, sem þar hefur verið, og afhenda landssjóði eignir hans allar, fastar og lausar, Eiðastólseignir, skólabú, búshöld og byggingar, ásamt skuldum þeim og kvöðum, sem á eigninni hvíla og Múlasýslum hennar vegna á afhendingardegi. Afhending fer fram í fardögum 1918 og eftir ákvörðun sameiginlegs sýslufundar Múlasýslna 2. júlí 1917. — Skilyrði fyrir afhendingunni er, að landssjóður starfræki framvegis á Eiðum, eða á öðrum hentugum stað í Múlaþingi, vel útbúinn æðri alþýðuskóla, er samsvári kröfum tímans.

2. gr. Skólinn skal að öllu rekinn á kostnað landssjóðs, enda setji landstjórnin honum starfsreglur og hafi hans öll ráð.

3. gr. [Kennslugreinar skulu vera þessar: Íslenzka og íslenzk fræði, eitt norðurlandamál, saga, stærðfræði, náttúrufræði, landafræði, félagsfræði, bókhald, teiknun, söngur, leikfimi, handavinna. Auk þess skulu nemendur eiga kost á tilsögn í ensku.

4. gr. Þegar því verður við komið, skal halda fyrirlestrarnámskeið við skólann fyrir almenning í nokkra daga nær miðjum vetri. Enn fremur má halda við skólann vörnámsskeið, þegar stjórn skólans telur

ástæður fyrir hendi. Fastir kennarar skólans skulu skyldir til að kenna við námsskeiðin, hver í sínum greinum.

5. gr. Við skólann skal skipaður skólastjóri og tveir kennarar; taka þeir laun eftir 26. gr. laga nr. 71 28. nóv. 1919, um laun embættismanna. Auk þess skal séð fyrir nauðsynlegri stundakennslu, svo og kennslu við námsskeiðin, að svo miklu leyti, sem kennslukraftar skólans hrökkva ekki til.

6. gr. Skólaárið telst frá 20. október til fyrsta sunnudags í sumri.

7. gr. Árspróf skal halda að loknu námi hinn fyrra vetur, og burtfararpróf að loknu námi hinn síðara vetur. Þeir, sem lokið hafa námi, fá prófskírteini, er sýni kunnáttu þeirra í öllum skyldunámsgreinum skólans.

8. gr. Nánari fyrirmæli um starfstílhögun skólans og skipulag getur ráðuneytið sett með reglugerð.

9. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 24 27. júní 1921.¹⁾

Lög um gagnfræðaskóla.

(Nr. 48 19. maí 1930.)

1. gr. Í Vestmannaeyjum, Hafnarfirði, Reykjavík, Ísafirði og Akureyri skulu vera gagnfræðaskólar. Heimilt er enn fremur landsstjórninni að láta efna til gagnfræðaskóla á Siglufirði, Norðfirði, [Seyðisfirði og Akranesi],²⁾ þegar kaupstaðir þessir óska þess og uppfylla skilyrði þessara laga.

2. gr. Markmið gagnfræðaskólanna er að veita ungmennum, sem lokið hafa fullnaðarprófi barnafræðslunnar, kost á að afla sér frekari hagnýtrar fræðslu, bóklegar og verklegar, gera þá nýtari þegna þjóðfélagsins og hæfa til að stunda nám í ýmsum sérskólum.

3. gr. Stofnkostnaður gagnfræðaskólanna greiðist að þrem fimmtu hlutum af hlutaðeigandi bæjarfélagi, en að tveim fimmtu hlutum úr ríkissjóði, enda samþykki kennslumálastjórnin skólastað, uppdrætti og lýsingu af skólahúsinu. Bæjarfélög þau, sem nefnd eru í 1. gr., skulu leggja til hæfilega skólalóð og leikvöll endurgjaldslaust, en kennslumálastjórnin teikningu, ef þess er óskað. — [Hluti ríkissjóðs af stofnkostnaði greiðist eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum, enda sé tryggt framlag á móti.]³⁾

4. gr. Gagnfræðaskólar skulu vera samskólar fyrir piltar og stúlkur. Ársdeildir mega ekki vera færri en tvær. Auk þess má gagnfræðaskóli, með leyfi kennslumálastjórnar, hafa framhaldsnám hinn þriðja vetur í hagnýtum fræðum, eftir því sem ákveðið er í reglugerð. Kennsla í hverri ársdeild má ekki standa skemur en sex mánuði (sbr. þó 16. gr.), og ekki lengur en sjö og hálfan mánuð.

5. gr. Inntökuskilyrði í 1. bekk gagnfræðaskólanna eru þessi: 1. Að hafa lokið fullnaðarprófi barnafræðslunnar. 2. Að vera ekki haldinn

1) Sbr. lagabr. nr. 59 1933.

2) Sbr. lagabr. nr. 125 1941.

3) Sbr. lagabr. nr. 5 1936.

af næmum sjúkdómi. 3. Að vera 14 ára að aldri. Þó getur skólastjóri veitt undanþágu frá síðast talda skilyrðinu, ef honum virðist ástæða til, enda sé umsækjandi fullra 13 ára. Heimilt er og að ákveða í reglugerð próf i einstökum námsgreinum sem inntökuskilyrði. Ef fleiri sækja um inntöku i einhvern bekk gagnfræðaskóla en húsrúm leyfir, ræður próf-einkunn skólavist, samkvæmt nánari fyrirhæðum i reglugerð.

6. gr. Kennslan skal miða að því að glæða námfýsi nemenda og koma þeim til að starfa á eigin hönd, og skal um námsefni jafnan höfð hlið-sjón af því, hvað ætla má að komi nemendum að gagni i lifinu. Sérstakt tillit skal taka til atvinnuhátta landsins og skólahéraðsins, einkum að loknu fyrsta árs námi. — Þessar námsgreinar skal kenna i gagnfræða-skólum: Íslenzku og íslenzkar bókmenntir, sögu, eitt norðurlandamál-anna eða ensku, landafræði, náttúrufræði, almennan reikning, ásamt undirstöðu i flatarmáli og rúmmálsfræði. Þau atriði félags- og lögfræði, sem mest koma við daglegu lífi. Enn fremur dráttlist, söng, íþróttir og hagnýt vinnubrögð. — Heimilt er skólastjórum að veita nemendum und-anþágu frá einstökum námsgreinum, einkum erlendum tungumálum, enda leggi þeir þá því meiri stund á önnur námsefni skólans, eftir því sem áhugi og hæfileikar benda til.

7. gr. Eftir nám i fyrsta bekk skal ljúka ársprófi; eftir nám i öðrum bekk gagnfræðaprófi. Eftir nám i framhaldsbekk prófi því, sem reglu-gerð ákveður. Skólastjóri ræður skyndiprófum. Þau skulu vera skrifleg og fyrirvaralaus.

8. gr. Kennarar gagnfræðaskólanna prófa hver i sinni kennslugrein og eru prófdómendur hver hjá öðrum við árspróf. Kennslumálaráðu-neytið skipar prófdómendur við burtfararpróf, og velja þeir verkefnið við prófin.

9. gr. Fimm manna skólanefnd hefur yfirumsjón hvers gagnfræða-skóla. Kys bæjarstjórn með hlutfallsskosningu fjóra menn til þriggja ára, en kennslumálaráðuneytið skipar hinn fimmta, sem jafnframt er for-maður, til jafnlangs tíma. Þó getur kennslumálaráðuneytið falið skóla-nefnd barnaskólanna umsjón gagnfræðaskóla, þegar bæjarstjórn óskar þess.

10. gr. Hver skólanefnd semur reglugerð fyrir sinn skóla um kennslu, próf og annað, er lýtur að starfi skólans, en kennslumálastjórnin stað-festir. Skólanefnd skal vera i ráðum með skólastjóra um bóka- og á-haldakaup, annast fjárstjórn skólans og gera til kennslumálastjórnar-innar tillögur um skipun skólastjóra og ráðningu kennara.

11. gr. Skólastjórar við gagnfræðaskólana skulu skipaðir af kennslu-málaráðuneytinu, að fengnum tillögum hlutaðeigandi skólanefndar. Fasta kennara ræður kennslumálaráðuneytið, að fengnum tillögum skólanefndar og skólastjóra. Heimilt er skólanefnd að segja kennara upp starfi með eins árs fyrirvara. Auk skólastjóra er heimilt að ráða einn fastan kennara fyrir fyrstu 30 nemendurnar og úr því einn kennara fyrir hverja 30 nemendur eftir meðaltali síðustu 3 ára. Í nýjum gagnfræða-skóla skal tala fastráðinna kennara ákveðin þrjú fyrstu árin af skóla-nefnd i samráði við kennslumálastjórnina. — Kennarar, sem ráðnir eru með föstum samningi, skulu kenna 27 stundir á viku, en skólanefnd á-kveður kennsluskyldu skólastjóra, með samþykki kennslumálastjórnar-

innar. — Skólastjóri setur stundakennara fyrir hvert skólaár, með samþykki skólanefndar.

12. gr. Fyrir mánaðardvöl hvers reglulegs nemanda í gagnfræðaskóla skal greiða úr ríkissjóði í skólasjóð 16 krónur, gegn 24 króna lágmarksframlagi úr hlutaðeigandi bæjarsjóði.

13. gr. Innanbæjarnemendur skulu ganga fyrir öðrum um skólavist og að jafnaði njóta ókeypis kennslu. Þó má skólanefnd, þegar sérstök ástæða þykir til, með samþykki kennslumálastjórnarinnar ákveða skólagjöld, sem nemi 20 kr. um skólaárið fyrir stúlku, en 40 kr. fyrir pilt. Aldrei má þó leggja skólagjald á meira en helming innanbæjarnemenda. Utanbæjarstúlkur greiði 40 kr. í skólagjald, en utanbæjarpiltar 80 kr. yfir skólaárið.

14. gr. Nú eru haldin námsskeið við gagnfræðaskóla í bóklegum eða verklegum fræðum, eigi skemur en 2 mánuði og kennsla hvers nemanda 12 stundir á viku eða meira, og skal þá greiða úr ríkissjóði 6 kr. fyrir mánaðarkennslu hvers nemanda, gegn 9 kr. lágmarksframlagi úr bæjarsjóði. Nemendur greiði kennslugjald í hlutfalli við námstímann eftir ákvörðun skólanefndar. Nánari fyrirmæli um námsskeið þessi skulu sett í reglugerð hvers gagnfræðaskóla. — [Heimilt er að ákveða í reglugerð, að námsskeið skuli njóta styrks úr ríkis- og bæjarsjóði, ef kennsla hvers nemanda er ekki minni en 6 stundir á viku, enda standi námsskeiðið þá eigi skemur en þrjá mánuði. Styrkur til námsskeiða, er standa skemur en 12 vikur, lækkar hlutfallslega við námstímann.]⁴⁾

15. gr. Ríkissjóðstillög og hið lögmælt framlag bæjarsjóðs, svo og kennslugjöld renna í skólasjóð, og stendur hann straum af rekstri skólans. Nú nægja ekki þessar tekjur til rekstrar gagnfræðaskóla, og greiðist þá úr hlutaðeigandi bæjarsjóði það, sem á vantar rekstrarkostnaðinn.

16. gr. Í reglugerð fyrir gagnfræðaskóla í Vestmannaeyjum má ákveða, að námstíminn sé skemmri en 6 mánuðir árlega, en þó skulu próf þaðan vera hin sömu og við aðra gagnfræðaskóla, enda sé samantlagður kennslutími til prófs þar jafnlangur og í öðrum hliðstæðum skólum.

17. gr. Við gagnfræðaskólann í Reykjavík skipar kennslumálastjórnin tvo fasta starfsmenn, skólastjóra og einn kennara. Skal skólastjóri njóta sömu launakjara og forstöðumaður Kennaraskólans, en kennarinn sömu launakjara og fastir kennarar við þann skóla. Laun þeirra greiðast úr ríkissjóði, enda greiðist enginn ríkissjóðsstyrkur fyrir hina fyrstu 30 nemendur þessa skóla. Þessi sérstöku hlunnindi gagnfræðaskólans í Reykjavík falla niður um leið og þeir menn láta þar af störfum, sem nú gegna þessum embættum.

18. gr. [Þar til gagnfræðaskólahús hafa verið reist samkv. 3. gr. skal viðkomandi kaupstöðum skylt að sjá skólunum fyrir húsnæði, sem kennslumálastjórnin tekur gilt, en ríkissjóður greiði % húsaleigunnar. Kennslumálaráðuneytið úrskurðar um stærð húsnæðis og hámarksleigu, sem ríkissjóður tekur þátt í að greiða.]⁵⁾

19. gr. Heimilt skal ríkisstjórninni að taka lán til stofnfjárgreiðslu að sínum hluta, samkvæmt lögum þessum og lögum nr. 37 1929, um

4 og 5) Sbr. lagabr. nr. 5 1936.

héraðsskóla, að því leyti sem þörf krefur og árlegar fjárveitingar ekki hrökkva til.

20. gr. Ungmennafræðsla í kaupúnum og sveitum, sem hvorki þessi lög né lög nr. 37 1929, um héraðsskóla, taka til, skal styrkt samkvæmt reglum, er kennslumálastjórnin setur, af fé því, sem árlega er til þess veitt í fjárlögum.

21. gr. Lög þessi öðlast gildi að því er snertir ákvæði 18. gr. þegar í stað, en að öðru leyti 1. okt. 1930. Jafnframt er úr gildi numin lög nr. 68 1928, um bráðabirgða-ungmennafræðslu í Reykjavík.

Gagnfræðaskóli Reykvíkinga.

Um þennan skóla eru engin lög eða staðfest reglugerð. Skólinn er einkaskóli, sem rekinn er með styrk úr bæjarsjóði Reykjavíkur og ríkissjóði. Nemendur greiða skólagjald. Um tildrög og stofnun skólans segir svo í skólaskýrslu hans 1923—1930: „Gagnfræðaskóli Reykvíkinga var stofnaður þann 1. október 1928. Tilfni þessarar skólastofnunar var það, að landsstjórnin hafði synjað 16 nemendum um skólavist í hinum almenna Menntaskóla, er þó höfðu staðizt inntökupróf til 1. bekkjar gagnfræðadeildar þá um vorið, en enginn sambærilegur skóli þá til hér í Reykjavík, er hefði sömu inntökuskilyrði, kenndi sömu greinar og staði jafnlengi árlega og Menntaskólinn. — Sneið skólanefnd sú, sem kosin hafði verið til þess að annast framkvæmd þessa, skipulag hins nýja skóla alveg eftir skipulagi gagnfræðadeildar Menntaskólans, með sömu inntökuskilyrðum, sömu námsgreinum og sama kennslutíma, nema hvað hún heldur jök við námsgreinarnar, eins og síðar mun sagt verða. — Skólinn starfar í 3 ársdeildum, 9 mánuði árlega.“ — Inntökuskilyrði í skólann: Nemandinn sé 13 ára og hafi meðferðis fæðingar-, bólusetningar- og heilbrigðisvottorð. Enn fremur verður hann að fullnægja þessum þekkingarskilyrðum: 1. Hann verður að geta skrifað læsilega og hreina snarhönd með sæmilegum skriftarhraða. 2. Í munnlegri íslenzku verður hann að geta lesið viðstöðulaust og áheyrilega venjulegt íslenzkt mál, bundið og óbundið, og sýnt skilning á því, sem lesið er. Nemandinn verður og að þekkja algeng málfræðihugtök og kunna meginatriði íslenzkrar beygingarfræði. 3. Í skriflegri íslenzku verður nemandinn að geta skrifað stuttan stíl um kunnugt efni með skilmerkilegu orðfæri, ritvillulitið og svo; að helztu greinarmerki séu rétt sett. 4. Í reikningi skal nemandi kunna rækilega fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og brotum (alm. brotum og tugabrotum) og hafa leikni í að nota þær. 5. Í dönsku skal nemandi eigi hafa lesið minna til prófs en 150 bls. í átta blaða broti, geta lesið það með sæmilegum framburði, snúið því á íslenzku og greint orðaflokka. Enn fremur á hann skriflega að geta snúið auðveldum setningum úr íslenzku á dönsku. 6. Nemandi á að hafa numið lýsingu islands og ágríp af almennri landafræði og vera leikinn í að nota landabréf. 7. Hann á að þekkja og kunna að lýsa algengustu nytjadýrum og nytjaplöntum, fyrst og fremst íslenzkum. 8. Hann á að hafa numið stutt ágríp af sögu Íslendinga og vita deili á höfuðatriðum mannkynssög-

unnar. — Að sjálfsögðu verður nemandinn að hafa óspillt mannorð og sýna sig að siðprýði í hvívetna. — Inntökupróf í Menntaskóla Reykjavíkur jafngildir prófi skólans. Þeir, sem æskja inntökuprófs í skólann, verða að gefa sig fram við skólastjóra fyrir 15. sept. ár hvert og senda jafnframt vottorð kennara um, að nemandinn hafi numið það, sem ofan greinir.“ — Skólinn starfar nú (1943—44) í 4 deildum. Tvær neðri deildir (tvískiptar) samsvara að öllu gagnfræðadeild Menntaskóla Reykjavíkur; en 3. deild 3. bekk Menntaskólans (1. bekk lærdómsdeildar), og 4. deild (nú með 22 nemendum) 4. bekk Menntaskólans (2. bekk lærdómsdeildar) og hefur skólinn ekki húsrúm fyrir meira. Þess skal getið, að 2 síðustu árin hafa nemendur úr 3. og 4. deild fengið inntöku í Menntaskólann, án þess að ganga undir sérstakt próf þar.

Reglugerð fyrir Menntaskólann í Reykjavík.

(Nr. 3 8. febr. 1937.)

1. kafli. Um markmið skólans og skipulag.

1. gr. Skólinn heitir Menntaskólinn í Reykjavík.
2. gr. Skólinn skiptist í tvær aðaldeildir, gagnfræðadeild og lærdómsdeild. Í gagnfræðadeild eru tveir ársbekkir, en fjórir í lærdómsdeild. Þrír efstu bekkir lærdómsdeildar skiptast aftur í tvær deildir, máladeild, og er aðaláherzlan þar lögð á kennslu í málum, og stærðfræðideild, en þar er aðaláherzlan lögð á kennslu í stærðfræði og eðlisfræði.
3. gr. Gagnfræðadeildin veitir nemendum sínum fræðslu við ungmenna hæfi og býr þá undir nám í lærdómsdeild. Lærdómsdeildin veitir nemendum framhaldsfræðslu og býr þá undir háskólanám.
4. gr. Skólinn er jafnt fyrir konur og karla.

2. kafli. Almenn inntökuskilyrði.

5. gr. Rektor úrskurðar um inntöku nemenda í skólann.
6. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði: 1. Að þeir, sem teknir eru í fyrra bekk gagnfræðadeildar, séu ekki yngri en fullra 13 ára, en þeir, sem teknir eru í fyrsta bekk lærdómsdeildar, ekki yngri en fullra 15 ára; 2. að þeir séu ekki haldnir af neinum næmum sjúkdómi, sem orðið geti öðrum nemendum skaðvænn; 3. að siðferði þeirra sé óspillt.

3. kafli. Um inntöku í gagnfræðadeild.

7. gr. Til þess að verða tekinn í fyrri bekk gagnfræðadeildar, verður nemandi að ganga undir próf, er sýni, að hann hafi þann þroska og þá kunnáttu, sem hér segir: 1. Í munnlegri íslenzku: Nemandinn verður að geta lesið viðstöðulaust og áheyrilega í heyranda hljóði venjulegt íslenskt mál, bundið og óbundið. — Enn fremur skal hann reyndur í hljóðlestri, og á hann að sýna með því lestrarhraða, skilning og minni á það, sem

lesið er. — Nemandinn verður að þekkja algeng málfræðihugtök og kunna meginatriði íslenzkrar beygingafræði. 2. Í skriflegri íslenzku: Nemandinn verður að geta skrifað stuttan stíl um kunnugt efni, með skilmerkilegu orðfæri, ritvillulitið og svo, að helztu greinarmerki séu rétt sett. 3. Í skrift: Nemandinn verður að geta skrifað læsilega og hreinlega snarhönd með sæmilegum skriftarhraða. 4. Í reikningi: Nemandinn skal kunna rækilega fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og brotum (almennum brotum og tugabrotum) og hafa leikni í að nota þær. 5. Í dönsku: Nemandinn skal hafa lesið til prófsins eigi minna en 150 bls. í 8 bl. broti, og geta lesið það með sæmilegum fram-
burði og snúið því á íslenzku. Enn fremur á hann að geta snúið auð-
veldum setningum úr íslenzku á dönsku. 6. Nemandinn skal hafa numið
stutt ágríp af sögu Íslendinga og vita deili á höfuðatburðum mann-
kynssögunnar. 7. Nemandinn á að hafa numið lýsingu Íslands og stutt
ágríp af almennri landafræði og vera leikinn í að nota landabréf. 8.
Nemandinn á að þekkja og kunna að lýsa algengustu nytjadýrum og
nytjaplöntum, fyrst og fremst íslenzkum.

8. gr. Við inntökupróf ber að taka langmest tillit til íslenzku og reiknings, enda skal prófið vera tvöfalt, bæði munnlegt og skriflegt, í þessum greinum. Í öðrum greinum er prófið aðeins einfalt, annaðhvort munnlegt eða skriflegt. Auk prófa í þeim greinum, sem hér hafa nefndar verið, má einnig hafa sérstakt próf, er sýni þroska og athyglisgáfu nemenda, og getur þá skólastjórn fellt niður í þess stað próf í mannkyns-
sögu, almennri landafræði og náttúrufræði.

9. gr. Til þess að verða tekinn í II. bekk gagnfræðadeildar, verður nemandi að standast próf í því, sem heimtað er til inntöku í I. bekk, og því, sem lesið er í bekknum.

4. kafli. Um kennslu í gagnfræðadeild.

10. gr. Í gagnfræðadeild skal kenna: Íslenzku, dönsku, ensku, reikning og stærðfræði, sögu, náttúrufræði, landafræði, eðlisfræði, teiknun og leikfimi.

11. gr. Skipta skal námsgreinum á milli bekkja sem næst því, er hér segir:

	i I. b.	i II. b.
Íslenzka	5 st.	4 st.
Danska	4 —	4 —
Enska	5 —	5 —
Reikningur og stærðfræði	5 —	5 —
Saga	3 —	3 —
Náttúrufræði	4 —	4 —
Landafræði	4 —	2 —
Eðlisfræði	0 —	3 —
Teiknun	2 —	2 —
Leikfimi	3 —	3 —

Samtals 35 st. 35 st.

12. gr. Námsefni og markmið kennslu skal vera, sem hér segir: 1. Í **islenzku**: Nemendur skulu lesa, með rækilegum skýringum orða og efnis, valda kafla úr islenzkum bókmenntum frá 1800 og til vorra daga. Efnisvali skal haga þannig, að nemendur kynnist sem flestum stíltegundum málsins. Í málfræði skulu þeir læra að þekkja orðflokkan og kunna beygingu orða. Þeir skulu og læra helztu undirstöðuatriði islenzkrar hljóðfræði, hljóðbreytingar og orðskipun, svo að þeir geti greint einfaldar setningar og setningarhluta. Einnig skulu nemendur vandir við að finna skyldleika orða og uppruna þeirra. Í málfræðikennslu skal leggja áherzlu á þau atriði, sem máli skipta fyrir framhaldsnám. Nemendur skulu geta skrifað ljóst, skipulega og á vönduðu máli um auðvelt efni, þannig að lestrarmerki séu rétt sett og stafsetning í góðu lagi. Loks skulu nemendur vandir við að lesa islenzkt mál skýrt og skipulega eftir efni og blæ. 2. Í **dönsku**: Nemendur skulu geta lesið danskt nútíðarmál með sæmilegum framburði, geta snúið lesnum kafla úr því á islenzku, sagt frá efni hans á dönsku og svarað spurningum, sem að því lúta. Þeir skulu geta lesið hæfilega auðveldan kafla ólesinn og snúið honum á islenzku og hafa nokkra leikni í því að rita málið. Ágrip danskrar málfræði skulu þeir nema. 3. Í **ensku**: Nemendur skulu geta lesið málið með sæmilegum framburði, snúið kafla af áður lesnu máli úr ensku á islenzku, sagt frá efni hans á ensku og svarað spurningum, sem að því lúta. Þeir skulu geta lesið hæfilega auðveldan ólesinn kafla og snúið honum á islenzku. Þeir skulu og hafa numið aðalatriði enskrar málfræði og geta gert auðveldan stíl villulitið. 4. Í **stærðfræði**: a. Í **algebru**: Nemendur skulu læra þriliðu og notkun hennar við algengan reikning, fyrstastigsjöfnur með einni og fleiri en einni óþekktri stærð, svo og útreikning einfaldra flatarmála og rúmmála. Einnig skulu nemendur læra að draga út kvaðratrætur af heilum tölum og tugabrotum. Loks skulu þeir læra um notkun bókstafa í stað talna við úrlausnir einfaldra verkefna. b. Í **geómetríu**: Nemendur skulu læra um nokkra helztu eiginleika einfaldra flatarmynda og rúmmynda og að beita þeim reglum, sem þeir hafa numið, við einfaldar konstruktionir og útreikninga. Skal aðallega kennt með léttum dæmum, er þó skulu þannig valin, að þau gefi greinilega hugmynd um, hvernig geómetriskri sönnun er háttað. 5. Í **sögu**: Nemendur skulu fá yfirlit yfir aðalatriði mannkynssögunnar, einkum þá þætti hennar, er snerta menningu og framfarir, bæði í andlegum og verklegum efnum. 6. Í **náttúrufræði**: Nemendur skulu fá glögg yfirlit yfir niðurskipun plantna og dýra. Þeir skulu þekkja og geta lýst helztu tegundum þeirra, einkum islenzkum, og kunna að ákvarða islenzkar plöntur og safna þeim. Þeir skulu vita í höfuðdráttum um gerð og starf sellna, vefja og líffæra, og skal áherzla lögð á það, að þeir fái skilning á samræmi milli líkamsgerðar og líf skjara og geti dregið réttar ályktanir um þróun. Enn fremur skulu þeir kunna höfuðatriðin í líkamsfræði mannsins og heilsufræði. Loks skal, ef tími vinnst til, kenna nemendum yfirlit yfir sköpunarsögu Íslands. 7. Í **landafræði**: Nemendur skulu fá ljóst yfirlit yfir landaskipun á jörðinni og aðalatriði landafræðinnar, einkum Íslands og nágrannalanda þess. Þeir skulu vera leiknir í að rekja helztu orsakasambönd, er landafræðin fjallar um, kunna nokkur skil á eðli lofts og sjávar, þekkja helztu auð-

lindir, framleiðslustöðvar og samgönguleiðir. Þeir skulu læra að nota landabréf og að draga einfaldar myndir af löndum. Enn fremur skulu þeir nema einföldustu frumatriði stjórnufræðinnar og fá glögga hugmynd um stöðu jarðar í sólkerfinu. 8. Í eðlisfræði: Nemendur skulu nema nokkur höfuðatriði eðlisfræðinnar. Þeir skulu og venjast tilraunum í sambandi við kennsluna, eftir því sem við verður komið. 9. Í teiknun: Nemendur skulu æfðir í að gera myndir eftir einföldum fyrirmyndum, með réttum hlutföllum, skuggum og litum. 10. Í leikfimi: Nemendur skulu stunda líkamsæfingar, sniðnar eftir aldri og þroska þeirra, og geta sýnt undir stjórn kennara, að þeir kunni slíkar æfingar. Sbr. að öðru leyti 27. gr. 15. lið.

13. gr. Gæta skal þess við kennsluna í öllum greinum, að eigi sé minni áherzla lögð á að örva og þroska athygli og skilning nemenda en hitt, að auka þekkingarforða þeirra.

5. kafli. Um próf í gagnfræðadeild.

14. gr. Auk inntökuprófs skal haldið árspróf, að afloknu námi fyrra vetrar, og burtfararpróf, sem nefnist gagnfræðapróf, að afloknu námi síðara vetrar.

15. gr. Ársprófið á að sýna, hvort nemandi hafi öðlazzt þá þekkingu og þann þroska, að honum sé fært að halda áfram námi í 2. bekk. Ársprófi þessu skal haga á sama hátt og ársprófum í lærdómsdeild, sbr. VIII. kafla I.

16. gr. Gagnfræðapróf á að sýna, hvort nemandi hafi öðlazzt þá þekkingu og þann þroska, sem sanngjarnt er að heimta, samkvæmt náms efni (pensum) því, sem farið hefur verið yfir í deildinni, sbr. 12. gr.

17. gr. Við gagnfræðapróf skal prófa í öllum þeim námsgreinum, sem kenndar eru í deildinni. Þó getur skólastjórn veitt nemanda undanþágu frá prófi í teiknun og leikfimi, enda séu til þess gildar ástæður. — Kennarar skólans geta, með samþykki skólastjórnar, leyft nemendum að sleppa til prófsins köflum úr því, sem lesið hefur verið, einkum því, sem nemandi hefur lokið ársprófi í.

18. gr. Kennarar skólans prófa, en stjórnarráðið kveður til prófdómara að dæma með þeim um frammistöðuna við gagnfræðapróf. Prófdómarar taka til verkefni í skriflegu prófi í samráði við kennara. Í munnlegu prófi taka kennarar til verkefni í samráði við prófdómara. Prófdómarar skulu og hafa eftirlit með skriflegu prófi, ásamt kennurum.

19. gr. Prófum skal svo haga, að í islenzku, dönsku, ensku og stærðfræði skal vera tvöfalt próf; í islenzku bæði í því, sem lesið hefur verið og í ritgerð; í dönsku, ensku og stærðfræði bæði í lesnu og ólesnu. Í öðrum greinum skal prófið vera einfalt; verklegt í teiknun og leikfimi. Í þeim greinum, sem tvöfalt próf er í, skal prófið alltaf vera skriflegt að öðrum þræði. Að öðru leyti úrskurðar skólastjórn eigi síðar en um miðjan vetur, í hverjum greinum vera skuli munnlegt próf og í hverjum skriflegt. Skólastjórn er heimilt að láta falla niður próf í teiknun, enda séu í þess stað lagðar fram fyrir prófdómara teikningar nemenda.

20. gr. Til þess að standast gagnfræðapróf, verður nemandi að fá 5,00 eða meira í fullnaðareinkunn. Sjá nánar um einkunnir og útreikning þeirra í 57. og 58. gr.

21. gr. Þeir nemendur, sem gagnfræðaprófi ljúka, skulu fá um það prófskírteini, er sýni einkunnir þeirra, sbr. 59. gr.

6. kafli. Um inntöku í lærdómsdeild.

22. gr. Til þess að verða tekinn í 1. bekk lærdómsdeildar, verður nemandi, auk þess að uppfylla almenn inntökuskilyrði, sbr. 6. gr., að hafa staðigt gagnfræðapróf skólans.

23. gr. Ef fleiri nemendur sækja um inntöku í lærdómsdeild en unnt er að taka, skulu einkunnir ráða.

24. gr. Til þess að verða tekinn í aðra bekk lærdómsdeildar, verður nemandi að hafa staðigt gagnfræðapróf og árspróf næsta bekkjar fyrir neðan þann, sem hann sækir um inntöku í. Auk þess verður hann að sýna, annaðhvort með prófi eða skilrikjum, sem skólustjórn tekur gild, að hann hafi numið allt það, sem kennt er í þeim bekkjum skólans, sem hann kann að hafa hlaupið yfir.

7. kafli. Um kennslu í lærdómsdeild.

25. gr. Í lærdómsdeild skal kenna: Íslenzku, dönsku, ensku, þýzku, frönsku, latínu, sögu, trúarbrögð, náttúrufræði, eðlisfræði og efnafræði, stærðfræði og stjörnufræði, bókfærslu, teiknun, leikfimi og söng.

26. gr. Skipta skal námsgreinum á milli bekkja sem næst því, er hér segir:

	1. b.	2. b.	2. b.	3. b.	3. b.	4. b.	4. b.
	málad.	stfrd.	málad.	stfrd.	málad.	stfrd.	st.
	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
Íslenzka	4	3	3	3	3	3	3
Danska	3	3	3	0	0	0	0
Enska	4	4	4	4	0	5	0
Þýzka	4	3	3	3	3	4	3
Franska	0	0	0	6	5	6	5
Latína	0	6	4	6	0	7	0
Saga	3	3	3	3	4	3	0
Trúarbrögð	1	0	0	0	0	0	0
Náttúrufræði	0	3	3	3	4	3	4
Eðlis- og efnafr.	4	3	4	0	6	0	7
Stærðfræði	4	3	4	3	6	0	7
Stjörnufræði	0	0	0	0	0	0	2
Bókfærsla	2	0	0	0	0	0	0
Teiknun	2	0	0	0	0	0	0
Leikfimi	3	3	3	3	3	3	3
Söngur	1	1	1	1	1	1	1
Samtals	35	35	35	35	35	35	35

27. gr. Námsgreini og markmið kennslu skal vera sem hér segir: 1. í íslenzku: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu öðlast glögg-

an skilning og ýtarlega þekkingu á sem flestum greinum islenzkrar tungu og þróun hennar frá landnámsöld. Þeir skulu geta notað hana lýtalaust, bæði í ræðu og riti. Þeir skulu nema allýtarlega íslenska málfræði: hljóðfræði, beygingafræði og setningafræði, ásamt ágripi af orðmyndunarfræði. Taka skal tillit til forn máls og mið máls, og hafa hliðsjón af skyldum málum, einkum þeim germönsku. — Nemendur skulu lesa vandlega úrval íslenzkra bókmennta í bundnu máli og óbundnu, og skal einkum lögð áherzla á gullaldarbókmenntirnar fornu og bókmenntir eftir 1800. Kosta skal kapps um, að nemendur kynnist sem flestum tegundum ritaðs máls. Til þess að ná því marki, skal einnig láta nemendur hraðlesa langa kafla eða heil rit, og skal þá sérstaklega vekja athygli þeirra á efni þess, sem lesið er, og meðferð höfundanna á því. — Ritgerðir skulu gerðar svo oft, sem þurfa þykir til þess, að nemendur verði sémilega rittærir, og skulu þær vera um efni við hæfi nemenda, þar á meðal þýðingar úr erlendum málum. — Heimilt er skólustjórn að fá valda menn utan skólans til að leiðbeina nemendum um bókmenntir, stílagærð og upplestur. 2. **Danska:** Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu læra að lesa málið með góðum framburði og tala það og rita sémilega. Þeir skulu lesa svo mikið af dönsku máli, óbundnu og bundnu, aðallega nútíðarmáli, að þeir verði vel læsir á nútíðarbókmenntir Dana. Þeir skulu kynnst ýmsum tegundum ritaðs máls, svo að þeir geti orðið læsir á algengar danskar fræðibækur. Jafnframt skulu þeir fræðast um merkustu rithöfunda Dana á seinni tímum. Málfræði skulu þeir læra nokkru ýtarlegri en í gagnfræðadeild. Skriflegar æfingar skulu þeir gera svo margar, að þeir geti villulítið snúið úr íslenzku á dönsku stuttum kafla, hæfilega þungum, og samið stutta ritgerð á dönsku almenns efnis. — Gefa skal nemendum kost á að kynnst norsku og sænsku nútíðarmáli, eftir því sem tími vinnst til. 3. **Enska:** a. Í máladeild: Nemendur skulu hafa lesið svo mikið af ýmislegu ensku máli, einkum óbundnu nútíðarmáli, að þeir séu sémilega læsir á ensku. Þeir skulu og nema góðan framburð og meginatriði enskrar málfræði. Talæfingar og endursagnir skulu þeir hafa eftir þörfum og einn stíl eða ritgerð á viku í hverjum bekk. Síðasta árið skulu þeir lesa eitthvert eitt enskt rit undir umsjón kennarans. b. Í stærðfræðideild: Nemendur skulu lesa svo mikið af ýmislegu þýzka máli, óbundnu og bundnu, að þeir verði sémilega læsir á almennt nútíðarmál. Þeir skulu læra góðan framburð og aðalatriði þýzkrar málfræði. Enn fremur skal hafa talæfingar, endursagnir eða annað því líkt, eftir því, sem tími vinnst til. Nemendur skulu gera skriflegar æfingar öðru hvoru, einkum til styrktar málfræðináminu, en þó einnig almenns eðlis. Auk þess má, einkum í máladeild, láta nemendur gera nokkrar léttar ritgerðir, annaðhvort heima eða í kennslustundum með orðabók. 5. **Franska:** Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu læra góðan framburð á málinu og meginatriði franskrar málfræði. Þeir skulu lesa svo mikið í frönsku máli, að þeir verði sémilega læsir á franskar bækur

almenns efnis. Svo skal og hafa nokkrar æfingar í kennslustundum, munnlegar eða skriflegar, eftir því, sem tími vinnst til. 6. Latína: a. Í máladeild: Nemendur skulu lesa svo mikið, einkum af óbundnu máli latnesku, aðallega gullaldarmáli, að þeir geti skilið auðveld rit latnesk í óbundnu máli. Skulu þeir ná festu í beygingafræði og læra helztu atriði setningafræðinnar. Einnig skulu þeir vandir við að finna skyldleika latneskra orðstofna og orða eða orðstofna í nýju málunum. — Nemendur skulu gera skriflegar æfingar öðru hvoru til styrktar málfræðináminu, og í 4. bekk má verja til þess 1 stund á viku hverri. b. Í stærðfræðideild: Nemendur skulu læra vel beygingafræðina og kynnst helztu frumgreinum setningafræðinnar. Til styrktar málfræðináminu skulu þeir lesa eins mikið í óbundnu máli latnesku og tími vinnst til. Nemendum skal bent á latneska orðstofna í nýju málunum, einkum í fræðiorðum, eftir því sem tök eru á. — Til stuðnings málfræðináminu má hafa skriflegar æfingar öðru hvoru. 7. Saga og félagsfræði: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu fá ljóst yfirlit yfir sögu íslensku þjóðarinnar frá elztu tímum í sambandi við almenna sögu. Þeir skulu og nema almenna mannkynssögu, allmiklu ýtarlegri en í gagnfræðadeild. Einkum skal lögð áherzla á, að þeir fái glöggan skilning á andlegri, efnalegri og félagslegri þróun og geti rakið helztu söguleg orsakasambönd. Jafnframt skulu þeir kynnst merkustu viðburðum og mönnum, sem dýpst spor hafa markað í sögunni. Bæði í Íslands sögu og almennri sögu skal einkum lögð áherzla á tímabilið frá miðri 18. öld til vorra daga. Í félagsfræði skulu nemendur fá yfirlit yfir stjórnarskipun Íslands, stjórn sveita og bæja og skipulag atvinnumála, fjármála og félagsmála. Auk þess skulu þeir, eftir því sem tími vinnst til, kynnst stjórnarskipun ýmissa annarra menningarrikja. 8. Trúarbrögð: Nemendur skulu kynnst helztu trúarbrögðum og þróun þeirra, með sérstöku tilliti til kristninnar. Jafnframt skulu þeir nema stutt ágríp af kirkjusögu og fá nokkra þekkingu á helztu nútímastefnum innan kristninnar. 9. Náttúrufræði: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu kynnst merkustu lögmálum og fyrirbrigðum náttúruunnar og fá skilning á gildi náttúruvísindanna fyrir atvinnuhætti manna og líf. Þeir skulu nema ágríp af: 1) jarðfræði, einkum almennri jarðfræði, svo og 2) eðlis lýsingu lofta og sjávar, hvort tveggja með sérstöku tilliti til Íslands, 3) lífeðlisfræði, með tilliti til heilsufræði, 4) almennri líffræði og 5) sögu náttúruvísindanna. — Við kennsluna skal áherzla lögð á það, að glæða athyglisgáfu nemendanna og kynna þeim helztu vísindaleg rannsóknartæki og rannsóknaraðferðir. Í því skyni skal gefa þeim verkefni til sjálfstæðrar athugunar undir handleiðslu kennarans, einkum í stærðfræðideild, og fara stuttar rannsóknarferðir, eftir því sem föng eru á. Nota skal við kennsluna myndir, smásjár og náttúrugrípi, helzt þá, sem nemendur safna sjálfir. 10. Eðlisfræði og efnafræði: a. Í máladeild: Nemendur skulu fá nokkra þekkingu á ýmsum helztu lögmálum eðlisfræði, einkum þeim, er styðja náttúrufræðinám. I. Efnafræði: Nemendur skulu læra um atóm og molekul og verði leiknir í að nota táknmál efnafræðinnar um einfaldar efnabreytingar og reikna út þyngdarhlutföll og rúmmálshlutföll. Þeir skulu og læra um eðli efna og efnabreytingar. Kennslan skal styðjast við tilraunir,

er nemendur hafi séð eða sjálfir gert, eftir því sem við verður komið.

II. Eðlisfræði: Nemendur skulu læra ágríp af varmafræði og rafmagnsfræði og gera einfaldar mælingar. Þeir skulu og fá fræðslu um helztu aflvélar og rafmagnsvélar. **b. Í stærðfræðideild:** Nemendur skulu öðlast nokkra þekkingu á lögmálum náttúrunnar, þýðingu náttúruvísindanna fyrri menningu nútímans og fá æfingu í starfsháttum exakt náttúruvísinda. Nýjungar í eðlisfræði skulu teknar til meðferðar eftir því, sem hentugt kann að þykja. **I. Efnafraði:** Nemendur skulu læra um helztu frumefni og merkustu sambönd þeirra. Skulu einkum teknar til meðferðar efnabreytingar og sambönd, er hafa hagnýtt gildi eða henta þykja til æfinga og aukins skilnings á kemiskum lögmálum (theoretiskri efnafraði). **II. Eðlisfræði** Nemendur skulu læra allýtarleg ágríp af mekaniskri eðlisfræði, varmafræði, ljósfræði og rafmagnsfræði. Skal kennslan öll styðjast við tilraunir, eftir því, sem við verður komið, enda sé og nokkrum hluta kennslutímans varið til verklegra æfinga og mælinga, er nemendur geri sjálfir með leiðsögn kennara.

11. Stærðfræði: **a. Í máladeild:** Nemendur skulu læra notkun stærðfræði og æfast í exakt hugsun. Skal fyrst fara rækilega yfir undirstöðuatríði náms-efnis gagnfræðadeildar. Síðan skulu nemendur læra algebru, nokkur undirstöðuatríði hornafræði og ágríp af hagnýtri stærðfræði. **b. Í stærðfræðideild:** Nemendur skulu læra rækilega um rellar tölur, föll og einfaldrar rúmmyndir og fá leikni í talnareikningi og meðferð stærðfræðilegra formúlna. — Farið skal rækilega yfir undirstöðuatríði náms-efnis gagnfræðadeildar. Síðan skulu nemendur læra algebru og geometríu og allýtarleg ágríp af hornafræði, analytiskri geometríu og differential- og integralreikningi.

12. Stjörnufræði: Nemendur skulu læra um stjörnuhimininn og hreyfingu himinhnatta og fá nokkra fræðslu um eðli þeirra og ástand. Þeir skulu og kynnst merkustu mælingaraðferðum og mælitækjum stjörnufræðinnar.

13. Bókfærsla: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu læra um algengustu viðskipti og reikningsfærslur verzlana og kynnst algengustu hagfræðihugtökum. Þeir skulu læra tvöfalt bókfærslukerfi og fá leikni í að færa í dálkabók bæði algeng viðskipti og byrjunar- og lokafærslur og kunna að gera yfirlit um efnahag, tap og gróða. Enn fremur skulu þeir kynnst helztu bókum einfaldrar bókfærslu og vita í höfuðdráttum, hvernig reikningar eru gerðir.

14. Teiknun: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu læra að teikna flatarmyndir og margflötunga og öðlast hugmynd um rúmsæi (perspektív) í sambandi við það. Enn fremur skulu þeir læra um meðferð lita, samsetningu þeirra, samband og áhrif, svo og gerð (komposition) mynda og helztu lögmál um línur og fleti.

15. Leikfimi: Í máladeild og stærðfræðideild: Nemendur skulu iðka líkamsæfingar eftir vísindalegu kerfi, svo og íþróttir og leiki, eftir aldri þeirra og þroska. Skal leggja áherzlu á, að halda við og efla líkamsþroska nemenda, vinna á móti óhollum vanastellingum, herða skap og vilja, fegra limaburð og fas og vekja áhuga og skilning á líkamsrækt og hreinlæti. — Allir nemendur skulu læra sund, og skal árlega halda sundnámskeiði í fyrstu bekkjum lærdómsdeildar, er eigi séu skemmri en 1 vika. — Gæta skal þess, þá er stundaskrá er samín, að fimleikastundum sé komið fyrir á svo hentugan hátt sem unnt er.

16. Söngur: Í máladeild

og stærðfræðideild: Nemendur skulu læra helztu undirstöðuatriði söngfræðinnar. Þeir skulu og æfðir, eftir því sem þeir hafa hæfileika til, bæði í einrödduðum og margrödduðum söng. — Heimilt er yfirstjórn skólans að fella niður kennslu í frönsku eða þýzku í stærðfræðideild, enda sé þá aukin kennsla í öðrum málum og tekin upp kennsla í teiknun og smíðum.

8. kafli. Um próf í lærdómsdeild.

28. gr. Árspróf skal halda að afloknu námi 1., 2. og 3. bekkjar og burtfararpróf, er nefnist stúdentspróf, að loknu námi 4. bekkjar. — Lokapróf í þeim námsgreinum, sem ekki eru kenndar í efsta bekk hvorrar deildar, teljast þó til stúdentsprófs, enda séu þau háð sömu reglum og eftirliti, og skulu þau haldin eins og hér segir: a. Í máladeild: Í trúarbrögðum, bókfærslu og teiknun upp úr 1. bekk, í dönsku og eðlisfræði upp úr 2. bekk, en í stærðfræði upp úr 3. bekk. b. Í stærðfræðideild: Í trúarbrögðum, bókfærslu og teiknun upp úr 1. bekk, í dönsku, ensku og latínu upp úr 2. bekk og sögu upp úr 3. bekk.

I. Árspróf.

29. gr. Ársprófið skal sýna, hvort nemandi hafi öðlzt þá þekkingu og þroska, að honum sé fært að halda áfram námi í deildinni.

30. gr. Þá, sem staðizt hafa árspróf bekkjar, má flytja upp í næsta bekk. Skólastjórn getur synjað nemanda um uppflutning, ef vist hans í skólanum er talin skaðleg fyrir skólann eða gagnslaus honum sjálfum. — Nú standast fleiri nemendur árspróf en sitja mega í bekknum, og skal þá prófseinkunn ráða, sbr. þó fyrri málsg. þessarar gr. — Nú hefur nemandi setið 2 ár í sama bekk og stenztt ekki árspróf bekkjarins. Skal honum þá ekki leyfð vist í skólanum lengur.

31. gr. Árspróf er munnlegt eða skriflegt (verklegt). — Skólastjórn getur ákveðið, að í stað munnlegs prófs komi skriflegt próf í tilteknum greinum eða öllum.

32. gr. Einkunnir í þeim greinum, þar sem ársprófið telst stúdentspróf, skulu einnig taldar til fullnaðareinkunnar við árspróf. Einkunnir í trúarbrögðum, bókfærslu og teiknun skulu eigi hafa áhrif á fullnaðareinkunn við stúdentspróf. Yfirstjórn skólans getur og ákveðið, að sama regla skuli gilda um leikfimi.

33. gr. Til þess að standast árspróf, þarf fullnaðareinkunnina 5,00 eða meira.

II. Stúdentspróf.

34. gr. Stúdentspróf er lokapróf lærdómsdeildar. — Skal það sýna, hvort nemandi hafi öðlzt þá þekkingu, er reglugerð skólans gerir ráð fyrir, og hlotið þann þroska, sem útheimtist til þess, að stunda nám við háskóla eða aðrar æðri menntastofnanir.

35. gr. Rétt til þess að ganga undir stúdentspróf hafa þeir, er staðizt hafa gagnfræðapróf við menntaskóla. Yfirstjórn skólans getur heimilað öðrum að ganga undir stúdentspróf, enda hafi þeir hlotið gagnfræðamenntun, er talizt geti jafngóð og í gagnfræðadeildum menntaskólanna.

— Liða skulu 4 ár milli gagnfræðaprófs og stúdentsprófs. Þó getur skólastjórn leyft nemanda að ganga undir stúdentspróf eftir styttri eða lengri tíma, ef sérstaklega stendur á.

36. gr. Stúdentspróf er munnlegt og skriflegt (verklegt). — Prófa skal bæði munnlega og skriflega (verklega) í islenzku, dönsku, ensku, þýzku og latínu í máladeild, en í islenzku, dönsku, stærðfræði og eðlisfræði í stærðfræðideild. — Skriflega prófið skal vera: í islenzku: ritgerð, nemendur skulu fá að velja á milli eigi færri en þriggja verkefna; í dönsku: þýðing úr islenzku á dönsku og ritgerð á dönsku; í ensku: still eða (og) ritgerð; í þýzku: still eða (og) ritgerð; í latínu: þýðing á latneskum texta á islenzku; í eðlisfræði og efnafræði: verkefni úr eðlis- og efnafræði, og í stærðfræði: verkefni úr ólesinni stærðfræði. — Skólastjórn getur með samþykki yfirstjórnar skólans látið skriflegar úrlausnir koma í stað munnlegs prófs í einstökum greinum.

37. gr. Skytt er hvarjum nemanda að ljúka stúdentsprófi í öllum þeim greinum, sem kenndar eru í lærdómsdeild, nema í söng. Þó getur skólastjórn veitt nemanda undanþágu frá prófi í leikfimi eða teiknun, ef gildir ástæður eru til. Kennari getur leyft innanskólanemendum að sleppa til prófs nokkru af námsefninu, einkum því, sem þeir hafa lokið ársprófi í. Nánari reglur um þetta setur skólastjórn.

9. kafli. Almenn ákvæði um próf.

38. gr. Miða skal próf við námstílhögun og kröfur í hverri grein, og skal það sýna, hvort nemandi hafi náð því marki, sem keppt er að. Í málum og stærðfræði má prófa í ólesnu efni við munnlg próf eða skrifleg, er koma í þeirra stað, enda sé efnið valið í samræmi við það, sem lesið hefur verið.

39. gr. Próf skulu haldin á vorin eins og hér segir: Inntökupróf í gagnfræðadeild í maí, árspróf seinni hluta maí og gagnfræða- og stúdentspróf fyrri hluta júní.

40. gr. Nú getur nemandi ekki gengið undir próf sakir veikinda eða annarra gildra forfalla, og getur þá skólastjórn leyft honum að ljúka prófi í öllum eða tilteknum greinum í byrjun næsta skólaárs, enda liggi fyrir umsókn þess efnis, er komi rektor í hendur í tæka tíð.

41. gr. Skólastjórn getur flutt nemendur með háa árseinkunn upp úr bekk próflaust. Hún getur og ákveðið að fella niður árspróf í tilteknum greinum, enda sé það ekki tilkynnt fyrri en komið er að prófi.

42. gr. Umsóknir um leyfi til þess að ganga undir próf skólans, skulu komnar til rektors eins og hér segir: Umsóknir um inntökupróf í gagnfræðadeild fyrir 15. apríl. — Umsóknir um árspróf, gagnfræða- og stúdentspróf fyrir 1. maí. — Nemendur skólans þurfa ekki að senda slíkar umsóknir.

43. gr. Utanskólanemandi, er ætlar sér að ganga undir próf í skólanum, skal sjálfur (eða forráðamaður hans) senda rektor umsókn þess efnis, samkvæmt 42. gr. Umsókninni skal fylgja greinileg skýrsla um, hvað nemandi hefur lesið, í hvaða skóla eða hjá hvaða kennara hann hefur stundað nám. Auk þess skal fylgja skirnarvottorð og bólusetningarvottorð.

44. gr. Kennarar skólans prófa hver í sinni grein. — Prófdómara alla við gagnfræða- og stúdentspróf skipar yfirstjórn skólans í samráði við rektor, en við önnur próf útnefni rektor í samráði við kennara skólans prófdómara úr hópi kennara. Einn prófdómari skal vera í hverri námsgrein. — Prófdómarar við gagnfræða- og stúdentspróf skulu velja skrifleg prófverkefni í hverri grein í samráði við kennara skólans og afhenda þau síðan rektor í tæka tíð fyrir próf. — Að loknu skriflegu prófi í hverri grein tekur kennarinn við úrlausnum, leiðréttir þær og dæmir; síðan afhendir hann prófdómara, og er hann hefur lesið þær, koma þeir sér saman um einkunnir.

45. gr. Öllum er heimilt að hlusta á munnleg próf skólans, enda trúfli áheyrendur á engan hátt prófið.

46. gr. Allir þeir, er ganga undir inntökupróf, gagnfræða- og stúdentspróf, skulu greiða prófgjald, er yfirstjórn skólans ákveður, sem rennur í sérstakan sjóð, er nefnist Skólasjóður. Um skólasjóð skal setja skipulagsskrá, er yfirstjórn skólans samþykkir.

47. gr. Við skriflegt próf má nota þau hjálpargögn ein, er skólastjórn leyfir. — Nemendur, sem staðnir eru að því, að nota óleyfileg hjálpargögn eða veita eða þiggja hjálp við próf, skulu hafa fyrirgeft rétti til þess að ljúka prófi í það sinn. Skal rektor minna nemendur á þessi ákvæði, áður en skriflegu prófin byrja.

48. gr. Við skrifleg próf sér skólinn um eftirlit með nemendum. Við inntökupróf og árspróf skal einn maður hafa gæzlu í hverri kennslustofu, en við gagnfræða- og stúdentspróf tveir, annar tilnefndur af rektor, en hinn skipaður af yfirstjórn skólans.

49. gr. Við skrifleg próf skal ætla hverri námsgrein tíma, eins og hér segir: Við inntökupróf allt að tveimur stundum. — Við árspróf öll 2 stundir. Þó má ætla stílum og skriflegri stærðfræði 3 stundir, en verklegri eðlisfræði 4 stundir. — Við gagnfræðapróf 3 stundir, nema íslenzku og stærðfræði 4 stundir. — Við stúdentspróf 3—4 stundir.

50. gr. Við inntökupróf og árspróf má hafa tvö skrifleg próf á dag, en við gagnfræða- og stúdentspróf 1—2.

51. gr. Nemendur þeir, er lokið hafa gagnfræða- eða stúdentsprófi, skulu fá vottorð, er sýni einkunnir þeirra í einstökum greinum, svo og fullnaðareinkunn. Nemendur, er hverfa úr skólanum, án þess að ljúka fullnaðarprófi, eiga rétt á að fá vottorð, er sýni einkunnir þeirra við síðasta árspróf, sem þeir hafa lokið í skólanum, eða síðustu náms-einkunn.

10. kafli. Um einkunnagjafir og einkunnir.

52. gr. Kennarar skólans skulu gefa nemendum einkunnir, hver í sinni grein, ekki sjaldnar en tvisvar á ári, að jafnaði í desember og marz. Einkunnir þessar nefnast námseinkunnir, og eru þær bráðabirgðadómur kennara um kunnáttu nemenda og framfarir. Skulu þær birtar nemendum og forráðamönnum þeirra til leiðbeiningar. Á sama hátt skulu kennarar gefa nemendum einkunnir í lok kennslunnar ár hvert. Nefnast þær árseinkunnir og eru úrslitadómur kennara um kunnáttu nemenda og afköst við námið á kennslutímanum. Nú full-

nægja ekki árseinkunnir nemanda þeim skilyrðum, sem sett eru um uppflutning úr bekk, og skal honum þá óheimilt að ganga undir árspróf á því ári, nema leyfi yfirstjórnar skólans komi til.

53. gr. Náms Einkunnir og Árseinkunnir skal gefa í öllum þeim greinum, sem kenndar eru í skólanum, nema söng. Þó skal nemandi, sem er undanþeginn námi í teiknun eða leikfimi (sbr. 37. gr.), ekki fá einkunn í þessum greinum. — Náms Einkunnir og prófseinkunnir skulu vera tvöfaldar í sömu greinum og við árspróf eða burtfararpróf (sbr. 54. gr.).

54. gr. Prófs Einkunnir eru sameiginlegur dómur kennara og prófdómara í hverri grein um úrlausnir nemenda á verkefnum við árspróf eða burtfararpróf, og skal gefa þær í öllum þeim greinum, sem prófað er í. — Tvær Einkunnir, aðra fyrir munnlega frammistöðu eða skriflega úrlausn á lesnu efni, en hina fyrir skriflega úrlausn á ólesnu efni, skal gefa í þeim námsgreinum, er hér segir: a. Við inntökupróf í íslenzku og reikningi; b. við árspróf í gagnfræðadeild og við gagnfræðapróf: í íslenzku; c. við árspróf og stúdentspróf máladeildar: í íslenzku og ensku; d. við árspróf og stúdentspróf stærðfræðideildar: í íslenzku, eðlisfræði og stærðfræði. — Í öðrum greinum skal gefa eina einkunn. Þar, sem kennsla í þeim er bæði munnleg og skrifleg, skal taka tillit til hvorstveggja við einkunnagjöfina.

55. gr. Í gagnfræðadeild skal gefa árseinkunn og prófseinkunn fyrir frágang á skriflegum úrlausnum. Árseinkunn þessa gefa kennarar sameiginlega, en prófseinkunnina kennarar og prófdómara í sameiningu, eftir nánari reglum, er skólastjórn setur. — Kennarar skulu og í sameiningu gefa nemendum öllum á ári hverju Einkunnir fyrir hegðun og stundvís, eftir reglum, er skólastjórn setur, og má þar ákveða, að Einkunnir þessar komi til greina við uppflutning nemenda úr bekk, sbr. 30. gr.

56. gr. Einkunnir skal gefa í tölum frá 1 til 10, heilum tölum og fimmtu þörtum. Tiundu partar geta komið fram sem prófseinkunn við samanburð á Einkunnum prófdómara og kennara. Gefa skal og Einkunnina 0 fyrir afleita frammistöðu, enda fellir hún, sbr. 58. gr.

57. gr. Fullnaðareinkunn skólanemenda er meðaltalið af meðalárs-Einkunn og meðalprófseinkunn þeirra, og skal finna hana þannig, að tekið sé fyrst meðaltal árseinkunna og meðaltal prófseinkunna og síðan meðaltal þeirra meðaltala. Meðaltöl þessi skal reikna með 2 aukastöfum (decimölum). — Nú fellur niður próf í tilteknum greinum, sbr. 41. gr., og skal þá árseinkunn nemenda í þeim greinum einnig talin sem prófseinkunn. — Fullnaðareinkunn utanskólanemenda og nemenda við inntökupróf er meðaltal prófseinkunna þeirra, reiknað með 2 aukastöfum.

58. gr. Til þess að nemandi standist próf, má fullnaðareinkunn hans ekki vera lægri en 5,00. Þó stentz enginn próf, er fengið hefur 0 í einni grein (né 1 í fleiri greinum en einni). — Fullnaðareinkunnirnar 5,00—5,99 teljast þriðja einkunn; 6,00—7,24 önnur einkunn; 7,25—8,99 fyrsta einkunn; 9,00—10,00 ágætiseinkunn. — Skólastjórn setur nánari fyrirmæli um það, hvernig beita skuli Einkunnastiga þessum, og má þar kveða á um lágmarkskröfur til kunnáttu í einstökum námsgreinum eða

setja reglur um, að léleg kunnátta í fleiri en einni grein skuli teljast ófullnægjandi, á líkan hátt og afleit kunnátta í einni, samkv. 1. málsg. þessarar greinar.

59. gr. Rita skal námseinkunnir, árseinkunnir og prófseinkunnir allar í löggilta einkunnabók, svo og meðaltöl þeirra og fullnaðareinkunn. Á sama hátt skal rita einkunnir á prófskirt eini þau, er nemendur fá við burtfararpróf.

11. kafli. Um stjórn skólans, skyldur rektors, kennara og annarra starfsmanna og um kennarafundi.

60. gr. Yfirstjórn skólans hefur kennslumálaráðuneytið. Rektor og fastir kennarar skólans hafa með höndum stjórn hans, eftir því, sem yfirstjórn skólans ákveður, enda geta þeir skotið til yfirstjórnar þeim málum, er þeir óska.

61. gr. Við skólann starfa 12 fastir kennarar, og er einn þeirra jafnframt rektor, auk þess aukakennarar þeir og stundakennarar, sem þörf er á. Fasta kennara skipar konungur, eftir tillögum kennslumálaráðherra, enda sé um skipunina leitað umsagnar rektors. Aukakennara og dyra vörð ræður yfirstjórn skólans, að fengnum tillögum rektors. Ann að starfsfólk ræður rektor. — Þeir einir geta orðið fastir kennarar skólans, sem lokið hafa fullnaðarprófi við háskóla eða aðra sambærilega stofnun í greinum þeim, er þeir eiga að kenna. Yfirstjórnin getur og ákveðið, að kennaraefni skuli hafa numið uppeldisfræði og fengið æfingu í kennslu. — Þessi ákvæði ná þó ekki til þeirra, er nú kenna við skólann. — Fastir kennarar verða yfirkennarar, er þeir hafa kennt við skólann í 16 ár.

62. gr. Kennari skal við starf sitt leitast við að vera nemendum sínum til fyrirmyndar og brýna fyrir þeim hæversku og þrúðmannlega framkomu í skóla og utan.

63. gr. Rektor skal kennar 8 stundir á viku hverri, yfirkennarar 22 stundir og aðrir fastir kennarar 24. Kennarar, sem mikla heimavinnu hafa í skólans þágu, skulu fá 3—5 stunda frádrátt fyrir aukastörf sín. — Yfirkennarar, er komnir eru yfir sextugt, skulu hafa 20 stunda kennslu á viku hverri.

64. gr. Stjórn skólans getur falið kennurum í eðlisfræði, landafræði og náttúrufræði að hafa umsjón með söfnum skólans, og má fækka við þá kennslustundum í samræmi við þessi aukastörf samkv. 63. gr.

65. gr. Skytt er kennurum að fylgjast rækilega með framförum nemenda og ástundun við námið. Í því skyni skulu hafðar prófæfingar, skriflegar eða munnlegar, þegar þurfa þykir, þó eigi oft en einu sinni í mánuði.

66. gr. Hverjum kennara er skytt að hafa umsjón með einum bekk skólans, eftir því sem skólastjórn ákveður í byrjun hvers skólaárs. — Umsjónarkennari skal, eftir föngum, kynna sér hagi nemenda og fylgjast sem bezt með framförum þeirra, hegðun og ástundun, enda skal hann gefa skólastjórn skýrslu um það, þá er óskað er. Telji hann einhvern nemanda sýna vanrækslu í þessum efnum, skal hann tilkynna rektor það.

67. gr. Skylt er kennurum að sækja kennarafundi að forfallalausum, enda séu þeir boðaðir þeim í tæka tíð.

68. gr. Rektor hefur yfirumsjón með starfi og rekstri skólans, húsum hans og munum, og fer með fjárreiður hans allar. Hann skal, eftir föngum, hafa eftirlit með því, að kennarar og aðrir starfsmenn skólans ræki skyldu sína. Skylt er honum og að geyma og ávaxta sjóði skólans og nemenda. Um endurskoðun sér yfirstjórn skólans.

69. gr. Rektor skal, með aðstoð kennaranna, fylgjast sem best með framförum, hegðun og iðni nemendanna og, eftir því sem unnt er, kynna sér hagi einstakra nemenda, gáfur þeirra og skapferli. — Skylt er honum að gefa skýrslu um framfarir og hegðun nemenda, þegar forráðamenn óska þess. Svo ber honum og að tilkynna forráðamanni, ef nemandi vanrækir námið og brýtur settar reglur og skipast ekki við áminningar frá skólans hálfu. Ásamt skólalækni og leikfimiskennara skal rektor hafa eftirlit með heilsufari og líkamsþroska nemendanna og gæta þess, að heilsu þeirra sé ekki ofboðið í skólanum.

70. gr. Rektor kallar saman kennarafundi, þegar þurfa þykir, og stýrir þeim.

71. gr. Einn hinna föstu kennara skal hafa á hendi bókavörzlu fyrir skólann, og ákveður rektor, í samráði við yfirstjórn skólans, hæfilega þóknun fyrir það.

72. gr. Skólalækni skipar yfirstjórn skólans til 5 ára í senn, og ákveður hún þóknun fyrir starfann. Skólalæknir skal, ásamt rektor og leikfimiskennara, hafa eftirlit með heilbrigði nemenda, og ber honum í því skyni: 1. að veita fátækum nemendum ókeypis læknishjálp, 2. að skoða alla nemendur skólans eigi sjaldnar en einu sinni á vetri og 3. að veita rektor og leikfimiskennara skólans aðstoð og ráð, eftir því sem með þarf, um heilsufar nemenda og hollustuhætti í skólanum.

73. gr. Rétt til þess að sitja kennarafund hafa allir kennarar skólans, svo og skólalæknir. Aukakennurum og stundakennurum er og skylt að sækja fundi, ef skólastjórn óskar, en atkvæðisrétt eiga þeir aðeins um þau mál, er varða þá sérstaklega eða störf þeirra. Skólastjórn heldur gerðabók (kennarafundabók), þar sem skýrt er frá málum þeim, er lögð eru fyrir kennarafund, svo og samþykktir fundarins. Í sérstaka bók, er skólastjórn heldur, skulu og skráðar reglur þær um störf skólans, sem ekki er kveðið á um í reglugerð. — Rektor sér um, að samþykktir kennarafundar komist í framkvæmd. — Rektor undirbýr mál undir kennarafund. Þó getur hver kennari borið fram mál á fundinum.

74. gr. Til úrskurðar kennarafundar koma ýms þau mál, er snerta daglega stjórn skólans og hag hans, svo sem einkunnagjafir og upplutning nemenda, umsóknir, aðrar en um skólavist, refsingar, styrkveitingar, leyfi o. þ. u. l. — Stjórn skólans kemur og saman, þá er þurfa þykir, til þess að ræða um og fá yfirlit yfir framfarir nemenda og hegðun þeirra. — Í byrjun hvers skólaárs skal og skólastjórn ræða og taka ákvörðun um, hvernig samræma megi kennsluna, svo að takast megi sem mest samvinna milli skyldra greina. Á sama hátt skal leitast við að ná samræmi milli einkunnagjafa í einstökum námsgreinum.

12. kafli. Um skólatíma, leyfi o. fl.

75. gr. Skólaárið byrjar 20. september og endar 16. júní.

76. gr. Þessi skulu vera leyfi ákveðin: 1. Afmælisdagur konungs. 2. Fyrsti desember. 3. Jólaleyfi, frá 22. desember til 3. janúar, að báðum þeim dögum meðtöldum. 4. Öskudagur. 5. Páskaleyfi, frá miðvikudegi fyrir skirdag til þriðja í páskum, að báðum þeim dögum meðtöldum. 6. Sumardagurinn fyrsti. 7. 1. maí. 8. Hvítasunnuleyfi frá laugardegi fyrir til þriðjudags eftir hvítasunnu, að báðum þeim dögum meðtöldum. — Auk þess getur skólastjórn fellt niður kennslu allt að einum degi í senn, þegar sérstaklega stendur á.

77. gr. Á laugardögum skal kennslu lokið um hádegi. — Eftir því sem unnt er, skal haga svo til, að undirbúningur undir mánudaginn sé minni en undir aðra daga.

13. kafli. Um nemendur skólans.

78. gr. Nemendur skulu temja sér þrúðmannlega framkomu í skólanum og utan hans, sýna rektor og kennurum hlýðni, og rækja nám sitt með alúð og stundvísí.

79. gr. Nemendur, sem geta ekki sótt skólann sökum veikinda eða annara gildra ástæðna, skulu tilkynna rektor eða umsjónarkennara forföll og grennslast þeir eftir ástæðum, ef þörf þykir. — Nú sýkist nemandi næmum sjúkdómi eða einhver á heimili hans. Skal þá tafarlaust tilkynna það rektor eða umsjónarkennara, og má nemandinn ekki sækja skólann fyrri en rektor leyfir.

80. gr. Valdi nemandi skemmdum á eignum skólans, ber honum að bæta fullum bótum. Ef fullvist er, að slíkar skemmdir hafi orðið af völdum nemanda í tilteknum bekk og enginn gengst við, skulu nemendur þess bekkjar bæta allir í félagi.

81. gr. Nemendum er skylt að takast á hendur umsjón í skólanum, eftir fyrirmælum skólastjórnar.

14. kafli. Um aga og reglu.

82. gr. Agi skólans skal miða að því, að skapa frið um starf hans og ala upp hjá nemendum starfsemi, hófsemi og þrúðmannlega framkomu. — Nú gerist nemandi brotlegur við reglugerð skólans og starfsreglur. Skulu þá kennarar vanda um við hann eða tilkynna skólastjórn, efir stærð brotsins. Skipist nemandi ekki við áminningu kennara eða rektors eða hafi sýnt ósæmilega framkomu, skal honum vikið úr skóla til fulls eða um stundarsakir, enda hafi forráðamanni nemandans verið tilkynnt það í tæka tíð. — Þó getur brot nemanda verið þannig vaxið, að vísa megi honum burt tafar- og skilyrðislaust.

15. kafli. Ákvæði um, hvenær reglugerð þessi gengur í gildi, o. fl.

83. gr. Reglugerð þessi gengur þegar í gildi. Þó skulu ákvæði eldri reglugerða um námsefni og námstillhögun gilda fyrir þá nemendur, er þegar hafa gengið inn í skólann. — Að öðru leyti en segir í 1. málsg.

eru hér með úr gildi numdar: Bráðabirgðareglugerð fyrir Hinn almenna Menntaskóla í Reykjavík 9. sept. 1904, prófreglugerð fyrir gagnfræðadeild Hins alm. Menntaskóla 18. apríl 1907, reglugerð til bráðabirgða fyrir lærdómsdeild Hins alm. Menntaskóla 13. marz 1908, prófreglugerð fyrir lærdómsdeild Hins alm. Menntaskóla 20. maí 1910, breyting á prófreglugerð fyrir lærdómsdeild Hins alm. Menntaskóla 5. apríl 1923 og síðari breytingar á þessum reglugerðum.

Lög um Menntaskóla á Akureyri.

(Nr. 32 19. maí 1930.)

1. gr. Á Akureyri skal vera skóli með fjórum óskiptum bekkjum, er er þefnist Menntaskólinn á Akureyri. Skal hann, þar til öðruvísi verður ákveðið með lögum, starfrækja gagnfræðadeild með þrem bekkjum, og er heimilt, með samþykki kennslumálaráðuneytisins, að skipta einum þeirra.

2. gr. Takmark skólans er að búa nemendur undir athafnalíf bæði í andlegum og verklegum efnum og gera þá hæfa til að stunda nám við háskóla og aðrar æðri menntastofnanir.

3. gr. Skólinn er samskóli fyrir pílta og stúlkur.

4. gr. Í Menntaskólanum skal kenna þessar námsgreinar: Íslenzku og íslenzk fræði, norðurlandamál, ensku, þýzku, frönsku, latínu, sagnfræði, trúarbrögð, félagsfræði, bókmenntafræði og listasögu, náttúrufræði, eðlisfræði og efnafræði, stærðfræði, bókfærslu, líkamsæfingar, söng, dráttlist og hagnýt vinnubrögð. — Heimilt skal kennslumálaráðuneytinu að fjölga eða fækka námsgreinum, ef skólameistari mælir með breytingunni.

5. gr. Íslenzk tunga og náttúruvísindi skulu vera höfuðnámsgreinar í skólanum. Lesskrá skal haga svo, að auðvelt sé að halda nemendum til sjálfstæðra námsiðkana, eftir því sem áhugi og hæfileikar benda til. Vandlega skal gæta þess, að ofþreyta ekki nemendur með náminu.

6. gr. Í hverjum bekk skal haldið árspróf. Lokapróf Menntaskólans er stúdentspróf. Ljúka má námi í einstökum námsgreinum í öðrum og þriðja bekk Menntaskólans, en þá skal um prófdómendur í þeim grein um fara eins og um stúdentspróf, enda skulu þær einkunnir og taldar á stúdentsprófskirtingum. — Við árspróf skulu vera 2 prófdómendur, annar úr flokki kennara, hinn skipaður af kennslumálaráðuneytinu, en við stúdentspróf 2 prófdómendur skipaðir af því. — Heimilt er skólameistara að sleppa nemanda við árspróf, enda hafi hann lofsamlega einkunn eftir veturinn.

7. gr. Um einkunnastiga og einkunnagjöf skal ákveða í reglugerð. Þá skal og í reglugerð setja nánari ákvæði um inntökupróf, bekkjarpróf og stúdentspróf.

8. gr. Heimilt er utanskólamönnum að taka próf úr öllum bekkjum Menntaskólans. Þeir, sem standast prófin í fyrstu þrem bekkjum skólans, hafa leyfi til að setjast í skólann, eftir því sem húsrúm og kennaratala leyfir. Ef fleiri ná prófi inn í bekk en hægt er að veita inntöku, ræður prófeinkunn úrslitum. Skólameistaari má þó bregða út af

þessari reglu, ef úrlausn nemanda í einhverri grein sannar, að hann sé gæddur frábærlega góðum gáfum.

9. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði í Menntaskólann: 1) Að þeir, sem setjast í fyrsta bekk, verði að minnsta kosti 16 ára það ár, sem þeir stunda nám í bekknum. Þó getur kennslumálaráðuneytið veitt einkar þroskuðum nemendum undanþágu, ef þeir eru orðnir 14 ára. Aldurstakmark þeirra, sem setjast í aðra bekk, svarar til inntökualdurs. 2) Að þeir séu ekki haldnir neinum næmum sjúkdómi. 3) Að siðferði þeirra sé óspillt.

10. gr. Til þess að vera tekinn í fyrsta bekk Menntaskólans verður nemandinn að standast próf í þessum greinum: 1) Í íslenzku: Geta rit- að venjulegt mál ritvillulítið, þekkja aðaleinkenni íslenzkrar málfræði og höfuðdrætti í íslenzkum bókmenntum, bæði á þjóðveldistímanum og síðan um 1800. 2) Í norðurlandamálum: Skilja og geta lesið nokkurn- veginn rétt venjulegt bók mál á dönsku eða sænsku og geta ritað villu- litinn stíl almenns efnis á öðruhvora þvi máli. 3) Í ensku: Geta auðveld- lega þýtt ólesid létt mál og gert villulitinn stíl um auðvelt efn.¹⁾ 4) Vera leikinn í að reikna brot og tugabrot, vaxtareikning og almennustu þætti flataarmáls- og rúmmálsfræði. 5) Í sögu: Hafa glöggst yfirlit um æfi frægra manna og megintímabil og atburði í sögu Íslands og almennri veraldarsögu. 6) Í náttúrufræði: Hafa numið líkamsfræði, almenna grásafræði og dýrafræði. Enn fremur aðaldrætti í þróunarsögu jarðar- innar og landsins. 7) Í landafræði: Hafa numið almenna landafræði og vera leikinn í að nota landabréf.

11. gr. Kennslustundir í hverjum bekk skulu vera 30—33 á viku. Á laugardögum skal kennsla eigi standa lengur en til hádegis.

12. gr. Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september. Kennslu og prófum ár hvert skal lokið 30. maí, nema í þriðja og fjórða bekk skólans enda prófin í júní. Um skólaleyfi skal ákveðið í reglugerð.

13. gr. Fastir kennarar skulu vera 7 og er einn þeirra jafnframt skóla- meistari. Hefur hann á hendi aðalumsjón með nemendum skólans, kennslu allri, húsum skólans og áhöldum. Skólameistari hefur að byrj- unarlaunum 4000 kr. á ári, en launin hækka eftir 3, 6 og 9 ár í þessari röð um 300 kr., 300 kr. og 400 kr. upp í 5000 kr. Auk þess nýtur hann ókeypis húsnæðis í skólahúsinu, ljóss og hita. Fyrir umsjón með heima- vist nemenda og risnu vegna skólans fær skólameistari 2000 kr. — Kenn- arar skólans hafa að byrjunarlaunum 3400 kr. á ári, en launin hækka á 4 ára fresti um 400 kr. upp í 5000 kr. Skólameistari og kennarar njóta dýrtíðaruppbótar eftir launalögum. — Skólameistari ræður aukakennara og stundakennara eftir því, sem fé er veitt til í fjárlögum. Svo skal og leita álits skólameistara um skipun fastra kennara.

14. gr. [Um fjölda kennslustunda skólameistara og kennara skal á hverjum tíma farið eftir reglugerð fyrir Menntaskóla Reykjavíkur.]²⁾

1) Með lagabr. nr. 89 1933 voru felld í burt ákvæði þessarar greinar um próf í þýzku.

2) Shr. lagabr. nr. 19 24. marz 1944.

15. gr. Til þess að geta orðið skipaður fastur kennari við skólann þarf umsækjandi að hafa tekið kennarapróf við háskóla í kennslugreinum sínum, hafa kynnt sér allitarlega kennsluaðferðir og heimilisbrag í nokkrum sams konar skólum og hafa sýnt með að minnsta kosti eins árs reynslu við skólann, að hann hafi kennarahæfileika og manndóm til að gegna slíkri stöðu. — Heimilt er þó að veita undanþágu frá fyrsta ákvæðinu að því er snertir kennara, sem nú starfa við skólann, og aðra umsækjendur, sem með afburðum í kennslu hafa sýnt, að þeir séu eftir-sóknarverðir starfsmenn við skólann.

16. gr. Skólameistari boðar til kennarafunda og stýrir þeim. Kennara-fundi skulu fastir kennarar og aukakennarar skólans sækja, og hafa þeir atkvæðisrétt. Enn fremur sækja þeir stundakennarar fundi, er þess óska, eða skólameistari kveður til sérstaklega, en eigi hafa þeir atkvæðisrétt.

17. gr. Skólameistari ræður skólalækni til 3 ára í senn, og skal hann lita eftir heilbrigði nemenda og hollustuháttum skólans.

18. gr. Kennslumálaráðuneytið hefur yfirstjórn skólans.

19. gr. Í heimavist skólans skulu þeir nemendur, er þar búa, njóta ókeypis húsnæðis, ljóss og hita, og ganga utanbæjarnemendur þar fyrir. Nemendur úr Menntaskólanum skulu hafa rétt til $\frac{2}{3}$ hluta heimavist-anna, en nemendur úr gagnfræðadeild til $\frac{1}{3}$ hluta. — Skyld er kennurum skólans að hafa umsjón með heimavist og vinnu nemenda í bóka-safni skólans, þegar skólameistari óskar þess, gegn þóknun, sem ráðuneytið samþykkir.

20. gr. Um gagnfræðadeild Menntaskólans á Akureyri fer eftir reglu-gerð, sem kennslumálaráðuneytið setur.

21. gr. Ráðuneytið setur reglugerð fyrir skólann, er kveður nánar á um einstök atriði, er hann varða, svo sem verksvið skólameistara og kennarafunda, umsjón með skólahúsi, skyldur kennara til umsjónar með nemendum skólans, skólaleyfi og annað, er þurfa þykir.

22. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 20 9. júlí 1909, um gagnfræðaskólann á Akureyri, svo og öll önnur ákvæði, sem fara í báð við þessi lög.

Reglugerð fyrir Verzlunarskóla Íslands.

(1. sept. 1943.)

Verzlunarskóli Íslands var stofnaður árið 1905 af kaupskýslumönnum. Hann var þá tveggja ára skóli og kennd íslenzka, enska, danska, þýzka, reikningur og bók-færsla. Nokkrar breytingar voru á næstu árum gerðar á starfsreglum hans og 1926 varð hann þriggja ára skóli og fjögurra ára skóli 1935, auk þess sem undirbúnings-deild hafði að jafnaði verið starfrækt. 1932—33 var einnig stofnuð framballdsdeild og ýms árin voru starfrækt sérnámskeið. 1942 var stofnuð lærdómsdeild og tók hún til starfa haustið 1943. Jafnframt þessu hafa á undanförnum árum verið gerðar ýmsar breytingar á reglugerð skólans, með sérstökum ákvæðum. Í sambandi við síðustu breytinguna á skólanum hafa þessi ákvæði verið tekin til endurskoðunar og samræmingar og er því ekki lokið. Það, sem hér birtist, eru þær starfsreglur, sem nú gilda. Nokkrar breytingar hafa nú þegar verið gerðar til samræmingar við lærdómsdeild. Sögukennsla var aukin og sérstök kennsla í náttúrufræðum er hafin, en ekki komin til fullra framkvæmda. Áður var náttúrufræði aðeins kennd í sam-

bandi við vörufræði (ágræp efnafræði og eðlisfræði). Í sumum greinum hafa undanfarið verið kenndar fleiri stundir en krafist er til inngöngu í lærdómsdeild, s. s. í íslenzku, ensku, þýzku og meira í stærðfræði til verzlunarprófs, og í náttúrufræði í lærdómsdeild. Einnig er skólinn nú venjulega nokkru lengri en þar segir, eða byrjað að einhverju leyti um 20. september.

1. gr. Skólinn heitir Verzlunarskóli Íslands. Hann starfar í Reykjavík.
2. gr. Skólinn er sjálfseignastofnun undir vernd Verzlunarráðs Íslands. Það kýs skólanefnd, er fer með yfirstjórn skólans ásamt skólastjóra, er annast daglega stjórn og rekstur skólans.

3. gr. Markmið skólans er það að veita ungu fólki, körlum jafnt og konum, bóklega og verklega fræðslu og æfingar, er geri það sem bezt hæft til þess að fást við hvers konar kaupsýslu, verzlunar- og skrifstofustörf eða áþekk störf, eða til þess að stunda framhaldsnám í verzlunarháskólum eða háskólum.

4. gr. Skólinn starfar í tveimur aðaldeildum, verzlunardeild og lærdómsdeild. Hann getur einnig rekið framhaldsdeildir, sérdeildir eða námsskeið fyrir ungt fólk eða starfandi verzlunarmenn eftir því, sem ástæða þykir til, hvort sem er til almenns náms í tungumálum eða verzlunarrekstri eða til sérnáms í greinum eins og banka- og tryggingarmálum, sölumennsku, búðarstörfum o. s. frv. Skólinn getur einnig rekið undirbúningsdeildir, er búi nemendur undir próf í skólann.

5. gr. Verzlunardeildin er fjögurra ára skóli og lýkur með burtfararprófi, er nefnist verzlunarpróf. Þessari deild má einnig skipta í tvennt, þannig að fyrri árin samsvari gagnfræðadeild, þar sem lögð sé sérstök áherzla á verzlunargreinir, og má þá einnig ljúka námi þeirra bekkja með sérstöku prófi. Lærdómsdeildin er tveggja ára skóli að loknu verzlunarprófi og lýkur með stúdentsprófi. Námstími framhaldsdeilda, sérnámsdeilda og undirbúningsdeilda er ákveðinn sérstaklega í reglum um þær.

6. gr. Í verzlunarskólanum (verzlunardeild) skal að jafnaði kenna þessar námsgreinir: íslenzku, ensku, þýzku, dönsku, bókfærslu, reikning, verðlagsreikning, kontokúrnt, verzlunarrétt, hagfræði, sögu og stjórnfærði, landafræði og vörufræði, vélritun, hraðritun og skrift, og enn fremur íþróttir. Spænsku, ítölsku eða frönsku má kenna sem kjörgreinir, og aðrar námsgreinir, sem snerta verzlunarfræði, eftir því, sem ástæða þykir til og þörf krefur í viðskiptalífínu. Hraðritun og skrift má kenna í bekkjum eða flokkum, sem kjörgreinir eða skyldugreinir eftir ástæðum.

7. gr. Kennslustundum skal skipta milli námsgreina sem næst því, er hér segir:

	undirb. deild	I. bekkur	II. bekkur	III. bekkur	IV. bekkur
Íslenzka	3	5	4	3	3 (4)
Enska	3	5	5	5	4
Þýzka	„	„	5	5	4 (5)
Danska	2	4	3	3	2
Bókfærsla	1	3	3	3	5
Reikningur	3	4	4	4	3 (4)
Verzlunarréttur	„	„	„	2	2
Hagfræði	„	„	„	2	2
Saga, stjórnfærði	„	3	2	2	2 (3)

	undirb. deild	I. bekkur	II. bekkur	III. bekkur	IV. bekkur
Landafræði	„	2	2	1	1
Vörufræði	„	„	„	„	1 (2)
Náttúrufræði	„	2	1	„	„
Vérlitun	1	2	2	2	2
Hraðritun	„	„	2	2	(2)
Skrift	1	1	1	1	1
Íþróttir	2	2	2 (3)	2 (3)	2 (3)

8. gr. Námsefni, kennsla og prófkröfur skulu vera sem næst því, er hér segir: — Íslenska: Nemendur skulu lesa og skrifa lýtalaust venjulegt íslenskt mál. Þeir skulu lesa og geta skýrt valda kafla úr íslenskum bókmenntum fornum og nýjum, m. a. nokkur sýnishorn þess, sem skráð er um viðskiptamál og þjóðfélagsmál, þ. á m. lög. Enn fremur má hraðlesa heil rit eða kafla úr ritum. Nemendur skulu kunna góð skil á meginatriðum íslenskrar málfræði, s. s. stafsetningu, greinarmerkjum, beygingarfræði, orðmyndunarfræði, hljóðfræði og setningafræði og einnig læra nokkuð um merkingafræði, stílfræði, bragfræði og málsögu. Leggja skal áherzlu á, að nemendur heyri sér góðan orðaforða og skýrgreini orð og merkingar. Þeir skulu temja sér vandvirknislega og fagra meðferð málsins í ræðu og riti með upplestrum, ræðum og ritgerðum eftir því, sem við verður komið, m. a. skulu þeir kynnast samningu bréfa, skýrslna og skilríkja, er varða verzlun og viðskipti. — Enska: Nemendur skulu geta lesið með góðum framburði og skilið venjulegt enskt nútímamál. Þeir skulu geta þýtt það af bók á góða íslensku og gert á ensku, munnlega eða skriflega, grein fyrir lesnu efni. Áherzlu skal leggja á verzlunarmál og á samningu verzlunarbréfa. Skriflegar æfingar, talæfingar og hraðlestur heilla rita eða kafla úr þeim skal hafa eftir föngum. Nemendur skulu læra ágríp enskrar málfræði. — Þýzka: Nemendur skulu geta lesið með góðum framburði og skilið venjulegt þýzkt nútímamál. Þeir skulu geta þýtt það af bók á góða íslensku, og gert á þýzku, munnlega eða skriflega grein fyrir lesnu efni. Áherzlu skal leggja á verzlunarmál, og á samningu verzlunarbréfa. Skriflegar æfingar, talæfingar og hraðlestur skal hafa eftir föngum. Nemendur skulu læra ágríp þýzkrar málfræði. — Danska: Nemendur skulu geta lesið með góðum framburði og skilið danskt nútímamál. Þeir skulu geta þýtt það af bók á góða íslensku og geta gert munnlega eða skriflega á dönsku grein fyrir lesnu efni. Áherzlu skal leggja á það, að nemendur geti lesið bækur um hagfræði og viðskiptamál og framleiðslu. Skriflegar æfingar, talæfingar og hraðlestur skal hafa eftir föngum, og lesa ágríp danskrar málfræði — Í útlendu málunum skal eftir því, sem við verður komið, leggja áherzlu á að æfa nemendur í því að heyra og tala málin og getur skólinn, þegar þurfa þykir, haft í þessu sérstakar æfingar fyrir flokka eða heila bekki. Nemendur skulu hvattir til þess að lesa heilar bækur á útlendu málunum auk námsbóka sinna og skal, eftir því sem við verður komið, hafa sérstakar æfingar í þessu í 4. bekk. Einnig skal eftir föngum æfa nemendur í notkun handbóka á erlendum málum. Að jafnaði skal við burtfararpróf prófa nemendur í ölesnu efni á útlendu málunum. — Bókfærsla: Kenna skal fræðilega og með verkleg-

um æfingum dálkakerfi, í samræmi við þarfir islenzkra verzlunar- og framleiðslufyrirtækja, og færslur helztu bóka, eyðublaða og fylgiskjala, sem því tilheyra. Kenna skal samning rekstrar og efnahagsreikninga og æfa nemendur í gagnrýni þeirra. Enn fremur skulu nemendur læra eftir föngum meginatriði í viðskiptavenjum og verzlunarháttum, sem nauðsynleg teljast, til skilnings á bókfærslu þeirri og reikningum, sem raktir eru, svo sem um flutningsgjöld, váttryggingar, tolla, afskriftir og einnig skattaframtöl einstaklinga og félaga. Enn fremur skal kenna verðlagsreikning og kontokurant. Útskýra skal eftir því, sem unnt er, vélabókhald og notkun lausblaðabóka. — **Reikningur—stærðfræði:** Nemendur skulu læra prósentureikning, hlutfallareikning, félagsreikning, jöfnur með einni og fleiri óþekktum stærðum, útreikning flatarmála og rúmmála og það að draga út kvaðratráttur af heilum tölum og brotum. Enn fremur skulu nemendur læra algebru og frumatriði geometríu. Nemendur skulu læra verðlagsreikning og kontokurant. Áherzlu skal leggja á úrlausnir hagnýtra verkefna og á það, að nemendur æfist í rétttri meðferð talna og verði æðir í hvers konar reikningi, sem helzt kemur til greina í almennu viðskiptalífi, s. s. í verzlunar- og bankamálum, tolla- og skattamálum. Þeir skulu geta gert sér grein fyrir og notað töflur og linurit, hagskýrslur og verðlagsskýrslur og útreikninga. Kenna skal eftir föngum og æfa nemendur í meðferð reikningsvéla og reikningsstokka og reikningastörfum í skrifstofum. — **Verzlunarréttur:** Nemendur skulu kynna helztu réttarreglum og venjum, er gilda í verzlun og viðskiptum, nokkrum grundvallaratriðum borgararéttar, kröfuréttar og vixilréttar. svo sem um fjárráðstafanir, kaup og sölu, verzlunarbækur, víxla og tékka, verzlunarfélög og firmu, váttryggingar, farmsamninga, gjaldþrot og nauðasamninga. Þeir skulu einnig kynna samningu og formi helztu skjala og skilríkja, sem þessi mál varða í viðskiptalífinu. — **Hagfræði:** Nemendur skulu læra nokkur undirstöðuatriði almennrar og hagnýtrar þjóðhagfræði, svo sem þróunarsögu búskaparstarfseminnar, um framleiðsluna, framleiðsluöflin, verðfræði, skiptingu teknanna, verkaskiptingu, peninga, bankastarfsemi, verzlun og verzlunarstefnur, iðnað og iðju, váttryggingar, form fyrirtækja, hlutafélög, samvinnufélög og félagsmál. Nemendur skulu einnig kynna nokkrum höfuðstefnum þjóðhagfræðinnar og höfundum þeirra. Loks skal lýst fyrir þeim atvinnuáttum þjóðarinnar og þeim gefið stutt yfirlit um þróun og gildi meginatvinnuveganna. — **Saga:** Nemendur skulu læra yfirlit um sögu Íslendinga, helztu atburði hennar, menn og málefni á öllum sviðum þjóðlífsins. Leggja skal eftir föngum sérstaka áherzlu á hagsögu þjóðarinnar, atvinnuvega og verzlunarsögu. — Nemendur skulu læra yfirlit um almenna mannkynssögu, atburða og persónusögu og þróunarsögu menningarinnar. Taka skal sérstakt tillit til sambandsins milli sögu og landafræði, hagfræði og stjórnfraði. Áherzlu skal leggja á fornsögu Grikkja og Rómverja og á almenna sögu síðustu tíma og á þau atriði að öðru leyti, sem helzt hafa haft áhrif á sögu samtímans og á islenzka sögu. Einnig skal eftir föngum taka sérstakt tillit til hagsögu og sögu atvinnuvega og verzlunar, og þeirra vísinda, sem gildi hafa fyrir þessar greinir þjóðlífsins. — **Stjórnfraði:** Nemendur skulu læra yfirlit um helztu kenningar og stefnur, sem fram hafa komið í stjórnmálum og félagsmálum

og um forvígismenn þeirra og höfuðrit. Þeir skulu kynnast eftir föngum stjórnarskipun helztu ríkja. — Nemendur skulu fá yfirlit um stjórnarskipun Íslands og sögu hennar, bæja- og sveitarstjórn, borgaralegar skyldur og réttindi, skipulag atvinnu- og fjármála, menningar- og félagsmála. Þeir skulu kynnast eftir föngum gildandi löggjöf, sem varðar daglegt líf manna, svo sem hegningarlögum, skatta- og tollalöggjöf, kosningalögum og stjórnarskrá. — **Landafræði:** Nemendur skulu fá yfirlit um meginatriði landafræðinnar, um náttúrufar lands, landa-skipun, landgæði og landshagi. Þeir skulu einnig læra yfirlit um eðli lofts og hafs og nokkur frumatriði stjórnufræði um afstöðu jarðar í sól-kerfinu. Áherzlu skal leggja á þau atriði landafræðinnar, er skýra framleiðslu, verzlunar- og stjórnhætti (geopolitik) og samgöngur. Nemendur skulu læra vel að nota landabréf. Sérstaka áherzlu skal leggja á landafræði Íslands og viðskiptalanda þess. — **Vörufræði:** Nemendur skulu læra yfirlit um helztu vörutegundir, sem tíðkast á Íslandi, eðli þeirra og framleiðsluskilyrði, framleiðsluhætti og framleiðslulönd, notkun þeirra, verzlun og markaði. Í sambandi við þetta skulu þeir nema, eftir því sem ástæða er til, nokkur atriði efnafræði og eðlisfræði, jarðfræði og gróðurfræði, sem þessu eru til skýringar og skal þessi kennsla einnig tengd landafræðinni eftir föngum. — **Náttúrufræði:** Nemendur skulu einkum læra yfirlit um dýrafræði og plöntufræði, svo að þeir þekki og geti lýst helztu tegundum og kunni skil á afstöðu þeirra og einkennum, og gildi þeirra fyrir framleiðslu og líf manna. Eftir því sem við verður komið skal kenna frumatriði jarðfræði, efnafræði og eðlisfræði og samræma það kennslunni í landafræði og vörufræði. — **Vélritun, hraðritun og skrift:** Nemendur skulu læra að skrifa á ritvél eftir handriti eða upplestri eða upp úr sér og geta skrifað með sæmilegum hraða og góðum frágangi. Þeir skulu kunna skil á byggingu ritvéla og hirðingu. — Í hraðritun skulu nemendur læra heppilegt kerfi svo vel, að þeir kunni skil á því til vinnu og geti náð sæmilegum hraða. — Nemendur skulu æfast í því að skrifa fagra og skýra rithönd. — Leggja skal í öllu þessu áherzlu á vandvirknisleg og snyrtileg vinnubrögð og góð vinnuafköst. — Sýna skal eftir föngum eða æfa nemendur í notkun fjölritunarvéla og annarra skrifstofuvéla, sem kostur er á og notaðar eru eða skólinn telur ástæðu til að notaðar verði í islenzkum skrifstofum. — **Handbækur og vinnubrögð:** Leggja skal áherzlu á það alls staðar þar sem það á við og er framkvæmanlegt, að kenna nemendum notkun bóka, bókasafna og annarra hjálpargagna, handbóka, skýrslna, korta, linurita og einnig vinnuvéla, sem að haldi koma í verzlunum eða skrifstofum. Kenna skal eftir föngum heppileg vinnubrögð til flýtis og nákvæmni og æfa nemendur í sjálfstæðri hugsun og framkvæmdum, og skipulegum, snyrtilegum störfum, reglusemi og stundvísu. — **Íþróttir og heilsuvernd:** Nemendur skulu læra sund. Þeir skulu iðka skipulagsbundnar líkamsæfingar eftir föngum og leggja eftir því sem við verður komið á hverjum tíma, stund á skiða- og skautarferðir, glímur, knattleika og frjálsar íþróttir. Áherzlu skal leggja á það að brýna fyrir nemendum heilsuvernd og líkamsrækt, hreinlæti og fagra og snyrtilega framkomu og kenna þetta eftir föngum. Skólinn hefur heilbrigðiseftirlit með nemendum og læknisskoðun. — Söng og

teikningu, einkum auglýsingateikningu, getur skólinn kennt í sérstökum flokkum eftir nánari ákvörðun.

9. gr. Einkunnir. Kennarar gefa nemendum einkunnir, eftir því sem skólastjóri ákveður, meðan á náminu stendur og skulu þær tilkynntar nemendum eða forráðamönnum þeirra. Upplýsingum skal einnig safna og halda skrár um aðra afstöðu nemanda í skólanum, svo sem um stundvisi, reglusemi, framkomu, umgengni, vinnubrögð, heilsufar o. s. frv. Skal eftir föngum hafa samband við foreldra og forráðamenn nemenda um þessi efni og taka má tillit til þeirra með sérstakri einkunngjöf. — Einkunnir skulu gefnar eftir Örstedskerfi, og setur skólastjóri nánari fyrirmæli um það, hvernig því skuli beita. — 7,50—8,00 er ágætiseinkunn, 6,00—7,49 er I. einkunn, 4,50—5,99 er II. einkunn, 3,75—4,49 er III. einkunn. — Lágmarkseinkunn til þess að standast próf inn í skólann og út úr honum er 4,25. Til þess að nemendur flytjist milli bekkja getur skólinn krafizt lágmarkseinkunnarinnar 5,00. Ákveða má lágmarkseinkunn fyrir kunnáttu í einstökum námsgreinum. Ef fleiri standast próf en skólinn getur tekið við, ræður einkunnaröð inntöku með þeim takmörkunum, sem ákveðnar eru í 10. gr.

10. gr. Próf eru inntökupróf, árspróf og burtfararpróf. Prófin skal miða við námskröfur og námstilhögun samkvæmt ákvæðum 8. gr. — Prófin eru munnleg og/eða skrifleg (verkleg) og prófa kennarar, hver í sinni grein. Inntökupróf er til þess að prófa, hvort nemandi hafi þá þekkingu og þann þroska, sem til þess þarf að stunda nám í skólanum. Árspróf skulu vera til prófunar á því, hvort nemandi hafi öðlazzt þá þekkingu og þann þroska, sem ákveðinn er til þess, að hann verði fluttur milli bekkja og haldi áfram námi í skólanum (sbr. 7. og 8. gr.). Þó er ekki skylt að flytja nemendur milli bekkja, ef skólavist þeirra er talin óheppileg fyrir skólann, t. d. vegna framkomu þeirra, vinnubrögða eða heilsufars, eða gagnslaus fyrir sjálfa þá. Skólastjóri setur reglur um framkvæmd prófanna og fyrirkomulag. — Verzlunarpróf er burtfararpróf skólans og lokapróf verzlunardeildar. Í því prófi skal nemandi sýna, hvort hann hefur öðlazzt þá þekkingu, þann þroska og þá starfshæfni, sem skólinn gerir ráð fyrir í reglugerð þessari. Um prófið dæma auk kennara utanskólaprófdómdendur tilnefndir af yfirstjórn skólans. Munnleg próf fara fram í heyranda hljóði. Þó getur skólastjóri synjað áheyrendum um aðgang, ef truflun þykir stafa af þeim. Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í tungumálum og reikningi, og skriflegt í bókfærslu, en í öðrum greinum munnlegt eða skriflegt. Prófröfum og prófverkefnum skal haga í samræmi við það, sem kennt hefur verið samkvæmt reglugerð þessari, og ákveður skólastjóri fyrirkomulag og framkvæmd prófanna í samræmi við það. Einkunnir skulu gefnar samkvæmt 9. gr. Lágmarkseinkunn til þess að standast burtfararpróf er 4,25. Nemendur skulu fá prófskirteini til staðfestingar því, að þeir hafi lokið burtfararprófi.

11. gr. Skólastjóri og kennarar. Skólastjóri hefur á hendi daglega stjórn skólans, umsjón með kennslu, aga, umgengni og framkomu og sér um eignir skólans. Hann úrskurðar um skólavist nemenda. Hann getur flutt til og samræmt kennslustundir samkv. 7. gr., þó án þess að rýra þær heildarkröfur, sem gert er ráð fyrir. Hann ákveður um próf,

hvenær og hvernig þau skuli tekin í hverri grein, hvort sleppa megí einhverju úr lesnu efni til prófs og þá hverju, eða hvaða ólesið efni skuli hafa til prófs, þar sem gert er ráð fyrir því samkv. 8. gr., Skólastjóri getur sett kennara og nemendur til aðstoðar og umsjónar við sérstök störf. Skylt er að hlíta úrskurðum skólastjóra um rekstur skólans, nám, próf og aga. — Skólastjóri og kennarar skulu eftir föngum fylgjast með námi og hegðun nemenda, ástundun þeirra og framförum og reyna að kynna sér hagi þeirra, hæfileika og gáfnafar og fylgjast með heilsufari þeirra og líkamsþroska. — Kennarar skulu í skólastarfi sínu leitast við að vera nemendum til fyrirmyndar og hvetja þá til starfa og athafna, sjálfstæðrar og frjálsrar hugsunar, göfugmennsku og góðrar framkomu. Kennarar skulu rækja kennslustörf sín í samræmi við þessa reglugerð og ganga eftir því eftir föngum, að nemendur stundi nám sitt samkvæmt henni og leggja þeim ráð til þess og kenna þeim góð vinnubrögð. Fylgjast skal með því, eftir því sem unnt er, til hverra starfa nemendur eru hæfastir eða fúsastir og leiðbeina samkvæmt því sjálfum þeim, heimilum þeirra og þeim, sem ráða vilja þá til starfa. Skólinn getur rekið sérstaka rannsóknardeild í þessu skyni.

12. gr. Nemendur skulu rækja nám sitt af alúð og koma þrúðmannlega og snyrtilega fram innan skóla og utan. Þeir hafa, með því að setjast í skólann, gengist undir allar reglur hans og fyrirmæli þau, sem sett eru eða sett verða, um starf hans og aga. Þeir og forráðamenn þeirra bera ábyrgð á því, að fullnægt sé skyldum þeirra við skólann, þar á meðal þeim, að bætt séu fullum bótum þau spjöll, sem þeir, að dómi skólans, kunna að hafa valdið á eignum skólans eða annarra nemenda. Ef ekki verður vitað, hver slíku veldur, eða enginn gengst við, skulu nemendur bekkja eða annarra heilda, sem hlut eiga að máli, bæta sameiginlega. Nemendur skulu eiga eða hafa til fullra afnota allar þær bækur og önnur hjálpargögn við nám sitt, sem skólinn telur nauðsynleg. Nemendur eru skyldir að sækja allar kennslustundir og húa sig undir þær samkvæmt fyrirmælum kennara sinna. Þeir skulu koma stundvislega til starfa sinna. Þeir skulu tilkynna eða láta tilkynna skólanum, ef forföll hamla skólavist þeirra, og getur skólinn látið rannsaka forföll þeirra, ef þurfa þykir, eða krafizt læknisvottorðs. Ef næmur sjúkdómur kemur upp á heimili nemanda eða hann sýkist sjálfur, skal hann ekki sækja skóla, og getur skólastjóri leitað úrskurðar skólalæknis um þau efni. Skólastjóri og kennarar skulu áminna nemendur, ef þeim þykir ábótavant ástundan þeirra eða framkomu. Ef ástæða þykir til, vegna brots á skólareglum, vanrækslu í námi eða notkunar óleyfilegra hjálpargagna á prófum, getur skólastjóri vikið nemanda fyrirvaralaust úr skóla um stundarsakir eða fyrir fullt og allt.

13. gr. Félagslíf. Skólinn skal kosta kapps um, að nemendur temji sér góðan félagsskap og skynsamlega notkun tðmstunda sinna. Eftir því sem við verður komið skulu nemendur hafa með sér samtök og félagsskap um áhugamál sín eða þau úrlausnarefni, sem varða störf þeirra, eða um skemmtanir sínar. Þeim skal, eftir því sem unnt er, leiðbeint til þess að kynna sér stofnanir og starfrækslu utan skólans, sem gæti orðið þeim til fróðleiks eða örvunar. Skólinn heldur, eftir því sem við verður komið, uppi fyrirlestrahaldi og sýningum, varðandi

þær greinar, sem hann fæst við. Allur félagsskapur skólans, starfræksla hans og fjárfar, er háð eftirliti skólastjóra, enda hafi hann leyft hann.

14. gr. Starfstími skólans er að jafnaði frá 1. októ. til 30. apríl ár hvert. Þó má byrja skólann fyrr og hafa próf síðar á vori, ef henta þykir eða nauðsyn krefur. — Aðalleyfi eru jólaleyfi frá 22. desember til 3. janúar að báðum þeim dögum meðtöldum og páskaeyfi frá miðvikudegi fyrir skirdag til þriðja í páskum að báðum þeim dögum meðtöldum. Önnur leyfi eru lögboðnir fridagar og aðrir dagar, sem skólastjóri ákveður.

15. gr. Nemendur, sem æskja upptöku í skólann eða forráðamenn þeirra, skulu senda skriflega umsókn um próf fyrir febrúarlok næst á undan prófi eða annan tíma, sem skólastjóri ákveður. Í umsókn skal greina aldur umsækjanda, foreldri og fyrra nám og einkunnir. — Inntökupróf fara að jafnaði fram á vori um leið og árspróf bekkja. — Inntökuskilyrði í 1. bekk eru þessi: Nemandi gangi undir próf: a) í íslenzku, og sýni, að hann geti lesið vel og áheyrilega venjulegt bundið og óbundið mál og gert grein fyrir efni þess munnlega og skriflega. Hann á að þekkja helztu hugtök málfræðinnar og kunna ágrip íslenzkrar beygingarfræði og kunna stafsetningu og greinarmerkja; b) í reikningi skal nemandi kunna fjórar höfuðgreinir reiknings með heilum tölum og brotum, almennum og tugabrotum og vera leikinn í notkun þeirra; c) í dönsku skal nemandi hafa lesið að minnsta kosti 150 bls. í áttblöðungum, hafa sæmilegan framburð og geta þýtt dönsku af bók á góða íslenzku, munnlega og skriflega; d) í ensku skal nemandi hafa lesið sem svarar 100 köflum í bók þeirri, sem notuð er í 1. bekk, geta lesið það með sæmilegum framburði og þýtt á góða íslenzku. Í báðum erlendu málunum skal nemandi hafa lært ágrip af málfræði; e) nemandi skal skrifa með sæmilegum hraða læsilega rithönd. Nemendur skulu sýna sæmilegar einkunnir úr fullnaðarprófi barnafræðslu í sögu, landafræði og náttúrufraeði, en skólinn getur haft sérstakt próf í þessu, ef ástæða þykir til. Nemandi skal hafa óspillt siðferði og má ekki vera haldinn af næmum sjúkdómi. Próf upp í aðra bekk samsvari námskröfum 7. og 8. gr. — Utanskólanemendur geta gengið undir próf upp í 1., 2. og 3. bekk, samkvæmt fyrra námi sínu og eftir því, sem samþykki skólastjóra kemur til, enda hamli ekki rúmleysi í skólanum samkv. 7. gr. Sá, sem gengur undir burtfararpróf, verzlunarpróf, skal að jafnaði ekki hafa setið skemur í skólanum en tvö ár, í 3. og 4. bekk. Um flutning í lærdómsdeild fer eftir ákvæðum í reglugerð þeirrar deildar.

Auglýsing um staðfesting ríkisstjóra á reglugerð fyrir lærdómsdeild Verzlunarskóla Íslands.

(Nr. 95 5. nóv. 1942.)

Samkvæmt tillögum ráðuneytisins hefur ríkisstjóri staðfest eftirfarandi reglugerð fyrir lærdómsdeild Verzlunarskóla Íslands.

1. gr. Verzlunarskóli Íslands hefur heimild til að starfrækja lær-

dómsdeild samkvæmt reglugerð þessari. Burtfararpróf úr henni nefnist stúdentspróf, og jafngildir það sams konar prófi Menntaskólans í Reykjavík og Menntaskólans á Akureyri.

2. gr. Námið í lærdómsdeild og prófið sjálft skal ná yfir þessar námsgreinar: íslenzku, ensku, þýzku, frönsku, latínu, dönsku, sögu, framleiðslu og vörufræði (náttúrufræði, efna- og eðlisfræði), stærðfræði, bókfærslu og endurskoðun, hagfræði og stjórnfæði.

3. gr. Skipta skal vikustundum námsgreina sem næst því, sem hér segir, miðað við tvö skólaár:

Íslenzka	2	2	4
Enska	4	5	9
Þýzka	2	2	4
Franska	4	6	10
Latína	4	„	4
Danska	1	„	1
Saga	2	2	4
Framleiðslu- og vörufræði (náttúrufræði, efna- og eðlisfræði)	3	5	8
Stærðfræði	5	5	10
Bókfærsla og endurskoðun	2	2	4
Hagfræði og stjórnfæði	2	2	4

Samtals 31 31 62

Enn fremur skulu nemendur fullnægja kröfum skólans um íþróttaiðkanir og söng. — Námssefni og markmið kennslunnar skal vera sem hér segir: Í námsgreinum þeim, sem sameiginlegar eru verzlunardeildinni og lærdómsdeildinni skal náminu í þeirri siðarnefndu hagað þannig, að það taki við af námi hinnar fyrrnefndu. Verzlunarprófið veitir rétt til þess að stunda nám í lærdómsdeildinni, samkvæmt nánari fyrirmælum þessarar reglugerðar, enda hafi kennsla undir verzlunarprófið verið miðuð við fjögurra ára nám og nái yfir þær námsgreinar, sem nú skal greina og kennslustundafjöldi sem næst því, er hér segir: íslenzka 16, enska 19, þýzka 14, danska 14, bókfærsla 15, reikningur og stærðfræði 15, saga 8, landafræði 6, hagfræði 4, verzlunarréttur 4, vörufræði 2, stjórnfæði 1, enn fremur sé kennt vélritun, hraðritun og skrift og stundaðar íþróttir. — Annars skal námsefni og markmið kennsla í lærdómsdeild vera sem hér segir: — Íslenzka: Leggja skal sérstaka áherzlu á lestur og skýringu íslenzkra bókmennta, einkum kveðskapar og á vandvirkni og lípurð nemenda í meðferð móðurmálsins í ræðu og riti. — Enska: Nemendur skulu einkum æðir í lestri og meðferð ensks nútímamáls og þar á meðal lesa nokkuð af kveðskap og ritum eða ritgerðum um viðskiptamál og hagfræði. Þeir skulu lesa undir umsjón kennara að minnsta kosti eitt samfelld rit og gera skriflegar æfingar. — Þýzka: Nemendur skulu einkum æðir í lestri og meðferð þýzks nútímamáls og þar á meðal lesa nokkuð af kveðskap og ritum eða ritgerðum um verzlunarmál og hagfræði. Þeir skulu lesa undir umsjón kennara að minnsta kosti eitt samfelld rit og gera skriflegar æfingar. — Franska: Nemendur skulu læra góðan framburð á málinu og meginatriði franskrar málfræði. Þeir skulu lesa svo mikið í frönsku máli, að þeir verði

sæmilega læsir á franskar bækur almenns efnis. Svo skal og hafa nokkrar æfingar í kennslustundum, munnlegar eða skriflegar, eftir því, sem tími vinnst til. — **Latína:** Nemendur skulu læra vel beygingafræðina og kynnst helztu frumgreinum setningafræðinnar. Til styrktar málfræðináminu skulu þeir lesa eins mikið í óbundnu máli latnesku og tími vinnst til. Til stuðnings málfræðináminu má hafa skriflegar æfingar öðru hvoru. Nemendum skal bent á latneska orðstofna í nýju málunum, einkum í fræðiorðum, eftir því sem tök eru á. Kennslunni má einnig haga aðallega á þann hátt — sérstaklega eða í sambandi við kennslu nýju málanna —, að kenna notkun og uppruna alþjóðlegra orða og fræðiheita þeirra greina, sem helzt heyra til almennri menntun og undirbúningi undir háskólanám. Ef þessum skilyrðum er fullnægt, er skólanum heimilt að taka upp að öðru leyti í stað latínu spænskukennslu, eins og hann hefur haft, eða ítölskukennslu eða aukna frönskukennslu. — **Danska:** Nemendur skulu lesa texta úr dönsku nútímanáli, eftir föngum rit eða ritgerðir um viðskiptamál og hagfræði. — **Saga:** Nemendur skulu hafa á valdi sinu greinilegt yfirlit um almenna sögu, helztu atburði hennar og menn og kunna skil á sambandi þeirra. Þeir skulu einnig kynnst frumatriðum sögufræðinnar um söguheimildir og söguskilning. Leggja skal eftir föngum áherzlu á sögu seinustu tíma og stjórnarfars og hagsögu. — **Framleiðslu- og vörufræði (náttúrufræði, efnafræði og eðlisfræði):** Nemendur skulu hafa lært ágríp dýrafræði og grasafræði og nokkur höfuðatriði eðlisfræði, efnafræði og jarðfræði. Kennslunni skal eftir föngum hagað með tilliti til þess, að nemendur kynnst íslenzkum náttúru- og framleiðsluskilyrðum og vörum. Þegar kennsla í þessum greinum fer fram til verzlunarprófs skal skólastjóri samræma kennslu og kennslustundafjölda í báðum deildum. — **Stærðfræði:** Nemendur skulu læra notkun stærðfræði og æfast í exakt hugsun. Þeir skulu læra algebru og geometriu og allýtarlegt ágríp af hornafræði. — **Bókfærsla og endurskoðun:** Nemendur skulu læra og æfast eftir föngum í helztu atriðum, sem snerta endurskoðun, gagnrýningu reikninga og status og helztu viðskiptavenjur í sambandi við þetta. — **Hagfræði og stjórnfæði:** Nemendur skulu læra almenna og hagnýta hagfræði og yfirlit um stjórnarfar og félagsmál með sérstöku tilliti til Íslands.

4. gr. Til þess að stunda nám í lærdómsdeildinni þarf nemandi að hafa hlotið við verzlunarpróf lágmarkseinkunnina 5,67, nema sérstök heimild skólastjóra komi til, og getur hann þá krafizt þess, að nemandi taki upp eitthvað af burtfararprófinu. Nemandi, sem lokið hefur bæði gagnfræðaprófi og verzlunarprófi, getur fengið að sleppa til stúdentsprófsins þeirri náttúrufræði, sem hann, að mati skólastjóra, hefur tekið gagnfræðapróf í. Útanskólanemandi, sem ætlar að ganga undir stúdentspróf, skal senda skólastjóra umsókn um það og skal fylgja henni greinileg skýrsla um, hvað nemandinn hafi lesið, í hvaða skóla eða hjá hvaða kennara hann hafi stundað nám og vottorð um þessi og önnur egni, sem nauðsynleg teljast.

5. gr. Próf milli bekkja og stúdentspróf fara að jafnaði fram í lok skólaárs. Ef sérstaklega stendur á, getur skólastjórinn fært próftímann að einhverju eða öllu leyti. Undir stúdentspróf getur nemandi ekki

gengið fyrr en liðið er eitt ár frá því, að hann lauk verzlunarprófi. Ef lengri tími liður milli prófanna en fimm ár, getur skólastjóri ákveðið, ef honum þykir ástæða til, að nemandinn taki upp aftur verzlunarprófið eða eitthvað af því. Til þess að flytjast milli bekkja þarf nemandinn lágmarkseinkunnina 4,25. Til þess að standast stúdentspróf má aðaleinkunn hans ekki vera lægri en 4,25. Rita skal einkunnir allar í löggilla einkunnabók. Á sama hátt skal rita einkunnir á prófskirt eini þau, sem nemendur fá að prófi loknu. Einkunnir skal miða við Örstedskerfi.

6. gr. Stúdentsprófið skal sýna, hvort nemandi hafi öðlzt þá þekkingu, er reglugerð skólans gerir ráð fyrir, og hlotið þann þroska, sem útheimtist til þess, að stunda nám við háskóla eða aðrar æðri menntastofnanir. — Stúdentspróf er munnlegt og skriflegt (verklegt). — Prófa skal bæði munnlega og skriflega (verklega) í islenzku, dönsku, ensku og þýzku. — Skriflega prófið skal vera: í islenzku: ritgerð, nemendur skulu fá að velja á milli eigi færri en þriggja verkefna; í dönsku þýðing úr islenzku á dönsku eða (og) ritgerð á dönsku; í ensku: still eða (og) ritgerð; í þýzku: still eða (og) ritgerð. — Skólastjóri getur látið skriflegar úrlausnir koma í stað munnlegs prófs í einstökum greinum og ákveðið, hvort sleppa megi einhverju námsefni eða hluta þess, sem áður hefur verið prófað í, og setur að öðru leyti reglur um prófið samkvæmt reglugerð þessari. — Prófdómara skipar kennslumálaráðuneytið í samráði við skólastjóra.

Samvinnuskólinn.

Skólinn er stofnaður 1918 af Sambandi islenzkra samvinnufélaga. Síðan 1937 hefur hann starfað samkvæmt eftirfarandi reglum.

1. gr. Markmið skólans er að veita nemendum sem allra mesta alhliða fræðslu í þeim greinum, er snerta verzlun og viðskipti og sögu og starf samvinnufélaga.

2. gr. Skólinn er tvær ársdeildir. Hann er jafnt fyrir konur sem karla.

3. gr. Skólastjóri úrskurðar um inntöku nemenda í skólann.

4. gr. Inntökuskilyrði eru þessi: Að nemandi sé fullra 16 ára, hafi engan næman sjúkdóm og sé óspilltur að siðferði.

5. gr. Til þess að komast í fyrsta bekk skal nemandi ganga undir inntökupróf, sem sýnir, að hann hafi þá þekkingu er hér segir í eftirtöldum námsgreinum: 1. Hann skal lesa móðurmálið skýrt og reiprennandi, þekkja helztu málfræðileg hugtök og kunna að beita þeim. Nemandi skal hafa lesið allitarlegt málfræðiágríp og geta skrifað stíl um létt efni. 2. Hann á að skrifa læsilega og sæmilega hreinlega rithönd. 3. Nemandi skal hafa nokkra undirstöðuþekkingu í sögu, hafa lesið Íslandssögu allitarlega, einnig ágríp af mannkynssögu. 4. Hann skal hafa lesið vandlega landafræði um Ísland og Evrópu, einnig lesið nokkuð um hinar heimsálfurnar. 5. Hann skal hafa lesið um 150 siður í Norðurlandamálum, dönsku eða sænsku, og undirstöðuatriði í málfræði þessara mála. Skal hann geta lesið málið með sæmilega réttum

framburði og geta þýtt á sæmilega íslenzku lesið létt efni. 6. Hann skal hafa lesið 150 síður í ensku og allitarlegt málfræðigrip. Hann skal geta lesið með sæmilegum framburði lesið mál og einnig þýtt létt lesið mál, og skrifað léttar, stuttar setningar. 7. Nemandi skal kunna hinar fjórar höfuðgreinar stærðfræðinnar í heilum tölum og brotum, nokkuð í þriðju og vera leikinn í metrakerfinu. — Nemendur, sem tekið hafa gagnfræðapróf þurfa ekki að taka inntökupróf.

6. gr. Til þess að verða tekinn inn í annan bekk verða nemendur að ganga undir próf í þeim námsgreinum, sem kenndar eru í fyrsta bekk.

7. gr. Þessar námsgreinar skulu kenndar: Íslenska munnlega og skriflega, danska eða sænska munnlega og skriflega, enska munnlega og skriflega og þýzka, reikningur, bókfærsla, verðlagsreikningur, félagsfræði, samvinnusaga, hagfræði, verzlunarlandafræði, verzlunarréttur, vélritun, skrift, leikfimi og sund.

8. gr. Stundafjöldi skal ekki vera meiri en 40 á viku, og ekki færri en 34. Skólinn starfar frá 1. október til 30. apríl.

9. gr. Kröfur til fullnaðarprófs: Íslenska: Að hafa lesið og skilið allmörg þekkt, íslensk kvæði. Lesið nokkuð í fornmalinu. Nokkur fornkvæði skulu nemendur geta lesið og skilið. Nokkra þekkingu í íslenskum bókmenntum er ætlað til að nemendur fái. Hafa þekkingu á íslenskri málfræði og hafa lesið ýtarlega málfræði og tileinkað sér hana. Hafa kunnáttu á rithætti, svo að nemandinn geti skrifað ritgerð villulítið, og hafa nokkra þekkingu á greinarmerkjasetningu og lesið ritreglur. Nemendur skulu og geta skrifað skipulega og glögga ritgerð um gefið efni og vel stílað verzlunarbréf. — Sænska: Nemandi skal geta lesið venjulegt bókmál með sæmilega réttum framburði, kunna aðalatriði málfræðinnar og geta snúið léttu máli ólesnu á íslenzku. Hann skal einnig geta gert léttan stíl og stutt verzlunarbréf. Einnig geta gert sig skiljanlegan í tali. Nemandi má taka próf í dönsku í stað sænsku og eru þá gerðar sömu kröfur. — Enska: Nemandi skal geta lesið málið með sæmilegum framburði, kunna aðalatriði málfræðinnar og geta auðveldlega snúið lesnu máli á íslenzku. Þá skal hann geta gert léttan stíl, skrifað algengt verzlunarbréf og gert sig skiljanlega á málinu munnlega. — Þýzka. Nemandi skal geta lesið málið með sæmilegum framburði, kunna aðalatriði málfræðinnar og geta snúið lesnu máli á íslenzku. — Reikningur: Nemandi skal vera leikinn í að fara með tölur og í metrakerfinu, sömuleiðis leikinn í hugareikningi. Þá skal hann kunna að reikna prósentu- og víxlareikning, keðjureikning, jöfnur, flatarmáls- og rúmmálsreikning. Auk þess kunna aðalatriði verðlagsreiknings. Bókfærsla: Nemandi skal vera leikinn í dagbókarfærslu og uppgjöri og kunna að færa bækur, eftir ameríska dálkakerfinu, fyrir algengt verzlunarfyrirtæki. — Félagsfræði: Nemandi skal kunna skil á niðurstöðum nútíma fræðimanna á félagsmálaþróun þjóðanna í aðalatriðum. Þekkja helztu félagsmálastefnur, sem áhrifamestar hafa verið og kunna skil á þjóðskipulagi Íslendinga. — Hagfræði: Nemandi skal kunna skil á undirstöðuatriðum hagfræðinnar og nokkur skil á atvinnu- og iðnþróun Vestur-Evrópeiskra þjóða. Nemandi skal geta skrifað allitarlega heimaritgerð um hagfræðilegt efni. — Samvinnusaga: Nemandi skal kunna skil á uppruna og þróun sam-

vinnustefnunnar og þekkja grundvallaratriði hennar. Hann skal og þekkja allitarlega sögu samvinnufélaganna hér á landi, frá upphafi fram til þessa dags. — Verzlunarlandafræði: Nemandi skal hafa þekkingu á uppruna helztu vörutegunda og við hvaða skilyrði þær geta vaxið og þroskast og hvar helztu iðnvörur eru mest framleiddar. Nemandi skal hafa þekkingu á landaskipun heimsins, landsháttum, atvinnu og framleiðslu Íslands og nágrannalandanna, einkum þeirra landa, er vér skiptum mest við. — Verzlunarréttur: Nemandi skal hafa þekkingu á aðalatriðum samvinnulaganna, kaupa- og víxillaga.

10. gr. Í islenzku, sænsku eða dönsku, ensku og reikningi, skulu prófin vera bæði munnleg og skrifleg. En í öðrum greinum má það vera munnlegt eða skriflegt eftir því sem skólastjóri ákveður. — Einkunnir skal gefa frá 0 og upp í 10. Minni brot en 0,25 eru ekki gefin. 5 þarf nemandi að ná til þess að standast próf. Önnur einkunn telst frá 5—6,99, fyrsta einkunn 7—8,99, en ágætiseinkunn frá 9—10. Til þess að standast verzlunarpróf þarf nemandi að fá minnst 6,50 í islenzku, sænsku eða dönsku, ensku, reikningi, bókfærslu, vélritun og skrift, og ekki lægri meðaleinkunn en 7. Lægri meðaleinkunn eða lægri einkunn í einhverju af þessum námsgreinum, en yfir 5 veitir almennt próf. Enginn getur staðizt fullnaðarpróf, sem fær 0 í einni grein og 1 í fleirum en einni námsgrein. Nemandi, sem hefur fallið við próf, fær ekki að taka upp prófið fyrr en að ári liðnu, nema veikindi hafi valdið eða önnur þau forföll, er skólastjóri tekur gild.

11. gr. Skólastjóri hefur á hendi stjórn skólans.

12. gr. Ef nemandi hegðar sér ósæmilega, sýnir megna vanrækslu, eða vist hans í skólanum er skaðleg fyrir alit skólans, má vísa honum burt úr skólanum um stundarsakir eða að fullu. Skólastjóri hefur einn rétt til þess að vísa nemanda úr skóla.

13. gr. Leyfi skulu vera þessi: Jólaleyfi frá 22. des. til 3. jan. að báðum þeim dögum meðtöldum. Páskaleyfi nær frá miðvikudegi fyrir skírdag til 3. dags. í páskum, að báðum dögum meðtöldum. Auk þess ögboðnir fridagar og einn dagur í mánuði, ef skólastjóri vill.

Reglugerð um próf fyrir bifreiðarstjóra.

(Nr. 132 28. des. 1936.)

Samkvæmt lögum nr. 70 8. september 1931, um notkun bifreiða, eru hér með settar eftirfarandi reglur um próf fyrir bifreiðarstjóra.

1. kafli. Um hið almenna bifreiðarstjórapróf.

1. gr. Sérhver sá, sem vill fá ökuskirteini, sem heimilar honum að stýra bifreið, skal senda lögreglustjóra skriflega umsókn um það. Eyðublöð undir umsóknir fást hjá lögreglustjórum. — Með umsókninni skal umsækjandi senda: a. Fæðingarvottorð. b. Vottorð tveggja valinkunnra manna um, að hann sé áreiðanlegur og samvitzkusamur. c. Vottorð læknis um: Að hann hafi, með eða án glæraugna, minnst sjónskerpuna 6/12 á betra auga, en 6/24 á hinu, og að útsýnið, prófað með hendinni, sé eðlilegt. — Að hann hafi heyrt svo góða, að hann að

minnsta kosti heyrri orð, töluð vanalegum rómi í 16 metra fjarlægð, og ekki minni heyrn á verra eyra, en að hann heyrri þau í 2 metra fjarlægð. — Að hann sé svo limaliðugur, að honum sé fært að nota hendur og fætur við aksturinn (sbr. 3. gr. c.). d. Vottorð um, að hann hafi notið kennslu í notkun bifreiða hjá bifreiðarstjóra, er rétt hefur til kennslu samkvæmt 8. gr. reglugerðar þessarar, að hann hafi stjórnað bifreið minnst 25 klukkustundir samtals, sem skiptist á minnst 14 kennsludaga, og hafi öðlzt hæfilega handleikni í stjórn bifreiðarinnar. Skal fylgja vottorðinu útdráttur úr dagbók kennarans, er sýni, á hvaða tíma hann hafi stýrt bifreiðinni. Til þess að sækja um ökuskipteini fyrir bifhjól, þarf þó aðeins vottorð kennarans um, að umsækjandi hafi öðlzt hæfilega leikni í stjórn bifhjólsins og meðferð vélarinnar. e. Ljósmynd af sér óupplimda. — Vottorð þau, sem talin eru í b, c og d, mega ekki vera meira en mánaðargömul, þegar umsókn er send. — Veita má manni ökuskipteini, enda þótt hann sé blindur á öðru auga eða sjónskerpan sé minni en 6/24, ef hitt augað er óskemmt og með fulla sjónkerpu 6/6 (án gleraugna), þegar hlutaðeigandi hefur verið sjónlaus á öðru auga eða með lamaða sjónskerpu á því meira en hálft ár. Ökuskipteini fyrir mann með þannig lamaða sjón, er heimili honum að stýra bifhjóli með eða án hliðarvagns, má aðeins veita með því skilyrði, að hann noti jafnan, er hann stýrir bifhjólinu, hlífðargleraugu (þ. e. venjuleg stór gleraugu, ekki bifreiðargleraugu). Skirteini þau, sem um ræðir í þessari málsgrein, veita ekki heimild til þess að stýra bifreið, sem notuð er til almennra mannflutninga.

2. gr. Telji lögreglustjóri skilríki þau, sem umsókninni fylgja, fullnægjandi, sendir hann þau til fasts prófdómara, sem stjórnarráðið lögildir, til þess að halda próf það, sem ákveðið er í 5. gr. laganna, og prófar hann umsækjanda svo fljótt, sem ástæður leyfa.

3. gr. Prófið er bæði munnlegt og verklegt, en aðaláherzlu ber að leggja á verklega prófið. — Munnlega prófið nær yfir: a. Gerð og hirðing vélarinnar og umbúnað í vagninum. b. Lög og reglur, er snerta öku-menn bifreiða. c. Hvaða ráð skuli höfð, er einhver vandkvæði ber að höndum. — Verklega prófið nær yfir: a. Prófun á hemlum, stýri, kveikingu vélarinnar m. m., og að hleypa vélinni, stöðva hana, snúa við og fara aftur á bak. b. Prófastur. Prófdómari skal sitja í vagninum, en umsækjandi stjórnar vagninum hjálparlaust, og skal haga akstrinum þannig, að bæði sé ekið þar sem talsverð umferð er, og einnig á auðum vegi eftir bugðum og brekkum, og skal aksturinn vera svo langur, að prófdómarinn fái fulla vitneskju um, hvort óhætt sé að veita umsækjanda ökuskipteini. c. Jafnframt skal prófdómari fullvissa sig um, að umsækjandi sé ekki fatlaður á neinn hátt, er geri hann óhæfan til að stýra bifreið.

4. gr. Að loknu prófi skal prófdómarinn tafarlaust endursenda lögreglustjóra skilríki umsækjandans. Hafi hann staðizt prófið, fær lögreglustjóri honum ökuskipteini, og skal í því vera: a. Númer skirteinisins. b. Nafn, fæðingardagur, fæðingarstaður og heimili ökumanns. c. Mynd af ökumanni, með stimpli lögreglustjóra og númeri skirteinisins. — Fyrir skirteini þetta greiðist 5 kr. til lögreglustjóra. — Hafi umsækjandi ekki staðizt prófið, getur hann ekki fengið að ganga undir

próf á ný, fyrr en að tveim vikum liðnum, og skal hann þá færa sönnur á það, að hann hafi notið rækilegrar kennslu á þeim tíma. — Læknisvottorð það, sem ræðir um í 1. gr. c., skal endurnýja fimmta hvert ár og leggja fyrir lögreglustjóra, sem ritar vottorð um það á ökuskirteinið eða gefur út nýtt ökuskirteini; að öðrum kosti er ökuskirteinið úr gildi fallið. — Glatist ökuskirteini, má endurnýjun á því aðeins fara fram við embætti þess lögreglustjóra, sem upphaflega gaf það út. Endurnýjað ökuskirteini, vegna slits eða skemmda, skal halda áfram að bera hið upphaflega umdæmis tölumerki, en einkennt skal það með orðinu „eftirrit“, svo og hvar og hvenær endurnýjunin var gerð, Fyrir endurnýjun ökuskirteinis greiðist til lögreglustjóra sama gjald og fyrir nýtt skirteini.

5. gr. Óski einhver að fá ökuskirteini, er heimili honum að stýra bifhjóli með eða án hliðarvagns, en ekki öðrum bifreiðum, þá getur prófdómari veitt þær tilslakanir, að því er prófkröfurnar snertir, sem hann telur hæfilegar.

6. gr. Fyrir prófið greiði umsækjandi 15 kr. og leggi auk þess til á sinn kostnað vagn, er prófdómari tekur gildan. Fyrir prófun á meðferð bifhjóls greiðist hálf gjald.

7. gr. Sá sem hefur ökuskirteini frá erlendum stjórnarvöldum, getur fengið ökuskirteini hjá lögreglustjóra, án þess að taka próf, ef lögreglustjóra er ekki kunnugt um neitt það, er ætla má að geri umsækjanda miður hæfan til að stýra bifreið. Krafizt getur lögreglustjóri skilríkja þeirra, er greinir í 1. gr. a.—c. og e., ef honum þykir ástæða til. — Sá, sem hefur alþjóðaökuskirteini, hefur heimild til aksturs samkvæmt alþjóðasamþykkt frá 24. apríl 1936, um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gekk hér í gildi 1. marz 1936.

8. gr. Hver sá, sem hefur leyst af hendi próf, fyrir bifreiðarstjóra á leigubifreiðum til mannflutninga, hefur rétt til þess, þar til öðruvísi kann að verða ákveðið, að hafa á hendi kennslu í notkun bifreiða undir almenna prófið. Ráðuneytið getur svipt hvern þann kennsluleyfi, sem ekki rækir starf sitt samvirkusamlega eða af einhverjum ástæðum telst til þess miður hæfur. — Ekki er heimilt að veita tilsögn í akstri öðrum en þeim, sem hafa aldur til að geta fengið ökuskirteini. — Bifreið, sem notuð er til kennslu, skal einkennd með tveim spjóldum, framan og aftan á bifreiðinni, með greinilegri áletrun „Kennslubifreið“. — Enga bifreið má nota til kennslu nema eigandi bifreiðarinnar hafi fengið vottorð skoðunarmanns bifreiða í umdæmi því, er bifreiðin er skrásett, um að hún sé í góðu lagi og stýris- og hemlaumbúnaður með venjulegri gerð, og að hún sé tryggð gagnvart þriðja manni sem kennslubifreið. — Kennari ber ábyrgð á akstri bifreiðar, einnig þegar akstursnemi er við stýrið.

9. gr. Löggildingu sem prófdómari við hið almenna bifreiðarstjóra-próf veitir ráðuneytið hæfilega mörgum mönnum, sem til þess álitast hæfir, og eru ekki á neinn hátt riðnir við verzlun með bifreiðar. Löggildingin getur verið tímabundin, og ráðuneytið getur afturkallað hana, ef því virðist ástæða til. — Þar sem ráðuneytið hefur löggilt skoðunarmenn bifreiða, skulu þeir og vera löggiltir prófdómarar við almenna prófið.

10. gr. Þar sem ráðuneytið hefur löggilt skoðunarmenn bifreiða, skal greiða prófgjöld til lögreglustjóra jafnframt afhendingu umsókna um prófun samkvæmt 1. gr., nema þar, sem öðruvísi kann að vera ákveðið.

2. kafli. Um námsskeið og próf fyrir bifreiðarstjóra á leigu- bifreiðum til mannflutninga.

11. gr. Til þess að stýra leigubifreið til mannflutninga þarf sérstakt viðbótarskirteini, en til þess að öðlast það verður bifreiðarstjóri að ganga undir og standast viðbótarpróf, sem haldið verður í Reykjavík eftir nánari auglýsingu í hvert sinn.

12. gr. Til undirbúnings undir viðbótarprófið skal halda í Reykjavík námsskeið undir stjórn forstöðumanns, sem atvinnumálaráðuneytið útnefnir, og eru um það settar eftirfarandi reglur: — 1. Námsskeiðið verður jafnaðarlega starfrækt haust og vor, ef nægilega margir gefa sig fram til þátttöku í náminu. — Námsskeiðið er bæði verklegt og munnlegt, og skal sérstaklega lögð stund á kennslu í þeim atriðum, er snerta bifreiðar, sem taldar eru hér á eftir: a. hvernig öll þau tæki vinna, sem stjórnað er úr sæti bifreiðarstjóra og hvernig skal beita þeim. b. Rafmagnskerfið. c. Kælivatnskerfið. d. Smurningskerfið. e. Benzínkerfið ásamt gasgjöf. f. Gerð og starfshætti vélar að öðru leyti, svo og viðgerðir á algengustu smábílunum, sem fyrir koma á vél og vagni. g. Tengsli, skiftihjólkassi og mismunadrif. h. Hemlar, ýmsar gerðir. i. Stýrisumbúnaður. j. Hvað gera skuli, er ýms vandkvæði ber að höndum, svo sem ef eldur kemur upp í bifreið, eða ef bifreið veltur. k. Lög og reglugerðir um notkun bifreiða og skyldur bifreiðastjóra. — 2. Umsóknir um inntöku á námsskeiðið skal senda forstöðumanni námsskeiðsins í Reykjavík. — Inntökuskilyrði eru þessi: a. Nemandi sé fullra 19 ára að aldri. b. Nemandi leggi fram ökuskirteini sitt, enn fremur áreiðanleg vottorð um, að hann hafi ekið bifreið að jafnaði ekki skemur en 6 mánuði og þar af ekki skemur en 3 mánuði á undanförunum 12 mánuðum. c. Nemandi leggi fram læknisvottorð það, er um getur í 1. gr. c. í reglugerð þessari. d. [Nemandi hafi óflekkað mannorð og leggi fram vottorð sakadómarsins í Reykjavík um, að hann hafi ekki á undanförunum 12 mánuðum verið sviptur ökuskirteini, né gerzt brotlegur við ákvæði um neyzlu eða meðferð áfengra drykkja.]¹⁾

13. gr. Hvert námsskeið stendur að jafnaði um 6 vikur og skulu kennslustundir vera um 30 á viku, samkvæmt stundatöflu, er forstöðumaður námsskeiðsins semur. Fyrir þátttöku í námsskeiðinu greiði hver nemandi kr. 75.00, er greiðist fyrirfram til forstöðumanns námsskeiðsins.

14. gr. 1. Nemendur skulu vera komnir á kennslustaðinn á hverjum degi áður en kennslustundir byrja. 2. Geti nemandi ekki sótt kennslustund, sakir veikinda eða af öðrum ástæðum, ber að tilkynna forstöðumanni námsskeiðsins það. Geti nemandi ekki vegna veikinda sótt kennslustundir 2 daga, ber að tilkynna forstöðumanni það skriflega og

1) Sbr. reglug. breyt. 14. febr. 1944.

færa ástæðu fyrir. 3. Tóbaksreykingar eru stranglega bannaðar alls staðar þar sem kennsla eða verklegar æfingar fara fram. 4. Nemendur skulu fara vel með muni þá og áhöld, sem notuð eru við kennsluna. Skemmist eða glatist nokkuð af munum eða áhöldum námsskeiðsins fyrir kæruleysi þeirra, skulu þeir greiða fullar bætur fyrir. 5. Nemendur mega ekki fara út í kennslustund án leyfis hlutaðeigandi kennara eða forstöðumanns. 6. Skyldur er nemandi að hlýða sérhverjum þeim reglum og fyrirskipunum, sem kunna að verða settar til þess að styðja reglu og aga. 7. Brjótí nemandi gegn góðri reglu og velsæmi eða sýni ókurt-eisi eða óhlýðni eða sé óreglusamur, svo að þátttaka hans teljist skaðleg fyrir námsskeiðið eða aðra nemendur námsskeiðsins, eða gagnslaus fyrir hann sjálfan, má visa honum burt af námsskeiðinu um stundarsakir, eða fyrir fullt og allt, ef það telst nauðsynlegt.

15. gr. Forstöðumaður námsskeiðsins hefur á hendi alla umsjón með því, hann skal og ráða stundakennara og sjá um útvegna á því, sem til námsskeiðsins þarf, eftir því sem ráðuneytið nánar ákveður.

16. gr. Að loknu hverju námsskeiði skal halda próf, [þó skal próf í akstri fara fram í byrjun hvers námsskeiðs, enda er engin kennsla í akstri á námsskeiðinu.]²⁾ — Óski einhver, sem ekki er nemandi námsskeiðsins, að ganga undir próf, skal hann senda umsókn um það til forstöðumanns námsskeiðsins eigi síðar en mánuði áður en próf byrjar. Umsókninni skal fylgja vottorð um, að hann fullnægi inntökuskilyrðum á námsskeiðið og auk þess vottorð um, að hann hafi lokið sveinsprófi í bifreiðavirkjun eða hlotið svipaða undirbúningsmenntun, sem prófnefnd tekur gilda, [eða prófnefndin telur hann færna um að ganga undir prófið, vegna sérkunnáttu hans eða hæfi.]³⁾ — [Þeir, sem lokið hafa sveinsprófi í bifvélavirkjun, skulu undanþegnir prófi í þeim atriðum, er greinir í a- og b-liðum 18. gr.]⁴⁾ — Fyrir þátttöku í prófi skal greiða kr. 25.00, er greiðist fyrirfram til forstöðumanns námsskeiðsins.

17. gr. Prófið er bæði munnlegt og verklegt. Það skal haldið af prófnefnd, sem atvinnumálaráðuneytið skipar til þess í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður námsskeiðsins og tveir aðrir, skal annar þeirra hafa rétt til að stýra almenningsbifreið til mannf lutninga, en hinn hafa meiri vélfræðilega þekkingu en námsskeiðið veitir. Einn hinna ofangreindu prófdómenda skal vera oddviti prófnefndar. Atvinnumálaráðuneyðið ákveður þóknun til prófnefndar.

18. gr. Við prófið skal gefa séreinkunn í hverju eftirfarandi atriða: a. þekkingu á mótörvélinni, með rafmagnskerfi, kælivatnskerfi, benzínkerfi og smurningskerfi, svo og gangtruflunum, b. þekkingu á vinnslu-kerfi bifreiðarinnar, svo sem tengslum, skiptihjólkassa, mismunadrifi, hemlum og stýrisumbúnaði, ásamt tilheyrandi smurningstækjum, [c. prófakstri. Við prófið, sem fer fram áður en námsskeiðið hefst (sbr. 16. gr.), skal nota almenningsbifreið og skal hver nemandi prófaður í minnst eina klukkustund við mismunandi aðstæður, svo að glögg komi fram hæfni hans og leikni í bifreiðarstjórn, d. bifreiðalögum og reglugerðum, svo og hvað gera skuli, ef sérstök vandkvæði ber að höndum. — Ein-

2 og 3) Sbr. reglug.breyt. nr. 39 1943.

4) Sbr. reglug.breyt. 14. febr. 1944.

kunnir skulu gefnar frá 0—8 með þriðjungs millieinkunnum. — Verði prófdómendur eigi ásáttir um, hverja einkunn skuli gefa fyrir frammi-stöðu í einhverri grein, skal sú einkunn gefin, sem að tölugildi er næst meðaltalinu af tölugildi einkunna þeirra, er gefnar hafa verið. — Sé þetta meðaltal mitt á milli tveggja ofangreindra tölugilda, skal gefin sú einkunn, sem er næst fyrir ofan. Lægsta meðaleinkunn sem þarf til þess að standast prófið, er 4% og má einkunn í prófakstri ekki vera lægri. Fær nemandi því aðeins að sækja námsskeiðið, að hann hafi hlotið minnst einkunnina 4% í prófakstri.]⁵⁾

19. gr. Prófsveinar skulu mæta stundvislega á tilteknum stað til prófs-ins og mega ekki án leyfis vikja þaðan meðan prófið stendur yfir. — Gangi prófsveinn frá prófi vegna sjúkleika og sannar síðan með læknis-vottorði, að hann hafi verið forfallaður, má prófa hann í því, sem eftir var, svo fljótt sem því verður við komið. Eru þá fyrri svör hans fullgild við því, sem lokið var, þegar hann forfallaðist. — Geti hann aftur á móti ekki fært sönnur á, að hann hafi haft fullgilda ástæðu fyrir fjar-veru sinni frá prófinu, skal álitíð, sem hann hafi ekki staðizt prófið.

20. gr. Hver prófsveinn, sem staðizt hefur prófið, fær að loknu prófi prófskirteini.

21. gr. Að afloknu námsskeiði og prófi skrifar forstöðumaður skýrslu um námsskeiðið og prófnefndin um prófið, með nöfnum nemenda og prófsveina, fæðingardegi og fæðingarstað ásamt verkefni við prófið, og ritar hún hinar gefnu einkunnir í þar til gerða prófbók, dagsetur hana og staðfestir með undirskrift sinni. — Prófbókina skal geyma í vörzlum bifreiðaeftirlitsins í Reykjavík, en útskrift úr henni um hvert próf skal að því loknu senda atvinnumálaráðuneytinu.

22. gr. Formaður prófnefndar sendir að afloknu prófi lögreglustjóranum í Reykjavík nöfn þeirra, er staðist hafa prófið. Á prófsveinn þá rétt á, ef hann er 20 ára eða eldri, að fá bætt við á ökuskirteini sitt heimild til þess að stýra leigubifreið til mannflutninga. — [Áður en námsskeið hefst ákveður dómsmálaráðuneytið, hvaða visitöluálag skuli reikna á námsgjald og prófgjald, eins og þau gjöld, sem eru ákveðin í 13. og 16. gr. reglugerðarinnar. — Reglugerð nr. 137 20. des. 1938, um breytingu á reglugerð nr. 132 28. des. 1936 um próf bifreiðastjóra, er úr gildi numin. — Reglugerð þessi staðfestist hér með samkvæmt bifreiðalögum nr. 23 16. júní 1941, og öðlast þegar gildi.]⁶⁾

Reglugerð fyrir Tónlistarskólann í Reykjavík.

I. Stofnun skólans og tilgangur.

1. gr. Skólinn er stofnaður árið 1930 af Hljómsveit Reykjavíkur. En ári síðar var Tónlistarfélagið stofnað, sem skipað var áhugamönnum í tónlist, og tók það að sér rekstur bæði Tónlistarskólans og Hljómsveitar Reykjavíkur og hefur rekið hvort tveggja síðan. — Tilgangur skólans er að veita efnilegum nemendum tilsögn í hljóðfæraleik, söngmennt o. fl. hliðstætt því, er gerist í tónlistarskólum erlendis.

5 og 6) Sbr. reglug.breyt. nr. 39 1943.

2. gr. Skólinn er einkaskóli, en nýtur nokkurs styrks bæði úr bæjar-sjóði Reykjavíkur og ríkissjóði.

II. Námsstími, inntökuskilyrði og leyfi.

3. gr. Skólaárið er 8 mánuðir, frá 15. september til 15. maí. Umsóknir um skólavist skulu vera komnar í hendur skólastjóra fyrir 1. september ár hvert. Skilyrði til upptöku í skólann eru: 1. Að umsækjandi sýni við inntökupróf þann þroska, að hann teljist hæfur til að stunda nám við skólann. 2. Að umsókninni fylgi heilbrigðisvottorð starfandi læknis. 3. Að hann hafi óflekkað mannorð.

4. gr. Inntökupróf fer fram í byrjun hvers skólaárs. Eigi er unnt að fá skólavist um skemmri tíma í senn en eitt skólaár. Fyrsta missiri skoðast sem reynzlutími, og áskilur skólinn sér rétt til að synja nemendum framhalds skólavistar, ef hæfileikar hans reynast ófullnægjandi. Skólagjald greiðist í einu lagi, fyrir fram. Námsstímann er ekki hægt að ákveða fyrir fram. Koma þar mörg atriði til greina, svo sem iðni og ástundun, gáfnafar, aldur, þroski o. s. frv. Þó er gert ráð fyrir þriggja vetra meðalnámsstíma í framhaldsdeild, áður en nemandi hafi náð þeim þroska, sem þarf til þess að ljúka fullnaðarprófi.

5. gr. Auk sumarleyfis frá 15. maí til 15. september fá nemendur jóla-, páska, og hvítasunnuleyfi og önnur lögboðin leyfi sem í öðrum opinberum skólum.

III. Námsgreinar og tilhögun námsins.

6. gr. Í skólanum er kennt að leika á þessi hljóðfæri: Slaghörpu (piano), organ, fiðlu og hnéfiðlu (cello), en auk þess mun bráðlega verða bætt við kennslu á eftirtöld hljóðfæri: Klarinettu, flautu, óbóu og stórgýgju (kontrabassa). Enn fremur er hægt að leggja stund á tónsmíði og tónfræði sem aðalnámsgrein, svo og væntanlega mjög bráðlega söngnám og mun í því sambandi verða stofnaður sérstakur kórskóli.

7. gr. Skólinn starfar, að því er kennslu í hljóðfæraleik viðvikur, í tveim deildum: a. Undirbúningsdeild, fyrir nemendur eigi yngri en 7 ára. Fá nemendur tveir til þrír saman eina kennslustund tvisvar vikulega í aðalnámsgrein, og sameiginlega, í flokkum, eina kennslustund í tónfræði, þ. e. almennri söngfræði, tónheyrn o. s. frv. Enn fremur vikulega kennslu í tónlistarsögu. Auk þess æfingar í samspili. — b. Framhaldsdeild. Hver nemandi fær í aðalnámsgrein tvær kennslustundir á viku, hálfa klukkustund í senn. Í hljómfæri, eina kennslustund sameiginlega, í flokkum. Enn fremur vikulega tilsögn í formfræði og tónlistarsögu, sem er sameiginleg námsgrein fyrir alla nemendur, og loks fá þeir tækifæri til að æfa sig í samspili hálfsmánaðarlega.

8. gr. Hver sá nemandi, er velur sér hljóðfæri sem aðalgrein, skal jafnframt nema tónfræði sem aukanámsgrein. Í söngnámi er innifalið: Tónfræði, tónlistarsaga, kórskóli, söngur frá blaði — (prima vista) —, slagharpa. Sá, er velur tónsmíði að aðalnámsgrein, fær kennslu í kontrapunkti, kanon og fugu, frjálsum tónsmíðum, instrumentation o. s. frv., en einnig slaghörnuleik sem aukagrein. — Kórskóli. Tilgangur skólans

er að æfa nemendur í samsöng og kynna þeim tónbókmenntir á þessu sviði, eldri sem yngri. Allir nemendur, er söngrodd hafa, eiga aðgang að kórskólanum. — **Blökkflautunámskeið.** Námskeið verða haldin fyrir börn á aldrinum 6—13 ára, þegar ástæður leyfa. Fá þau til sögn í að leika á blökkflautu og æfingar á tónheyrn.

9. gr. Nemendur skólans eru skyldir til að taka þátt í tónleikum Tónlistarfélagsins, eftir fyrirsögn skólastjóra, en mega ekki að öðru leyti, án hans leyfis, taka þátt í opinberum hljómleikum á meðan þeir eru innritaðir í skólann.

IV. Próf og námsskirteini. Nemendatónleikar o. fl.

10. gr. Allir nemendur skólans skulu ganga undir próf tvisvar á ári og fara þau fram í janúar (miðsveitarpróf) og í lok skólaársins (vorpróf). Er aðstandendum nemenda heimilt að vera viðstaddir burtfararpróf og kynnst þannig árangri námsins, getu og þroska nemenda. Þeir, sem ljúka fullnaðarprófi, fá skirteini, þar sem sagt er um hæfileika og ástundun nemanda og er undirritað af skólastjóra og kennurum. Nemendur, sem fara úr skólanum áður en námi er að fullu lokið, geta, ef þeir æskja þess, fengið vottorð kennara um kunnáttu og lengd skólavistar. Til þess að ná upptöku í framhaldsdeild skulu slaghörpunemendur hafa lokið við Mayer Mahr: Technik des Klavierspiels, fyrsta bindi, og 45 sónatinur, en fiðlunemendur hafa lokið við Kayser: Etudes og Rieding: Schüler Konzert eða hliðstæð verkefni.

11. gr. Fullnaðarpróf. Kröfur þær, sem skólinn setur til fullnaðarprófs í einstökum aðalnámsgreinum miðast við kunnáttu þá, er tónverk úr heimta, sem hér getur: 1. **Slagharpa:** Bach: 2 forleikir og fugur úr Wohltemperiertes Klavier. Chopin: 3 Etudes. Beethoven: 1 Sónata (undanskildar eru op. 14, op. 49 og op. 79), og 3 önnur verk, rómantískra eða nútímahöfunda. Enn fremur skal nemandi geta leikið frá blaði eina léttu sónatínu eða þessháttar. — 2. **Fiðla:** Æfingar 2 eftir Dancla, 2 eftir Dont. 2 Konsertar, t. d. Viotti nr. 28, Bach: E dúr, Mozart: Konsertar A dúr, D dúr, G dúr, Spohr: D moll Konsert eða Mendelssohn: Konsert í E moll, eða Bruch: Konsert í G moll. 1 Sónata, t. d. Beethoven: F dúr (Vorsónatan), Händel: F dúr, D dúr, Corelli: La Folia, Grieg: F dúr, op. 8. Auk þess smærri lög á borð við Mozart-Kreisler: Rondo G dúr eða Béla Bartók: Rúmenskir þjóðdansar. Auk þess þarf nemandi að geta leikið frá blaði léttari hljómsveitarraddir. 3. **Knéfiðla:** Æfingar: Etudes úr Popper: Hohe Schule. 1 Sónata eftir Beethoven eða Brahms, Konsert eftir Boccherini, og 1. kafli úr konsert eftir Haydn eða Schumann. 2 smærri lög á borð við Popper: Tarentella. Kammermúsik: Tríó eftir Beethoven, op. 70, eða Brahms, og einn strokkvartett, t. d. Beethoven op. 59. Frá blaði: léttari kammermúsik. 4. **Organ. A.** Próf fyrir einleikara (Kunstorganleikara): Schneider: 3 pedalæfingar (þær erfiðustu). Bach: 4 sálmsforleikir úr 5. bindi Peters-útgáfu. Pachelbel: Chaconne, F moll, eða Buxtehude: Pasacaglia, D moll. Bach: Präludium und Fuga, Es dúr, eða Toccata og Fuga, D moll. Mendelssohn: Sónata, D moll eða Sónata, A dúr. César Franck: Prélude, Fugue et Variations, eða Pastorale. — **B. Próf fyrir kirkju-**

organleikara: Til kirkjuorganleikaraprófs, sem er mun auðveldara og eingöngu miðað við organleik innan evangelísku kirkjunnar, eru gerðar þessar kröfur. **a.** Litúrgískur organleikur: Sálmur og víxlsöngur; **b.** Móðulation, improvisation, og leikið frá blaði; **c.** Þrír sálmaforleikir eftir Bach (auðveldari), og fjórir sálmaforleikir eftir Piutti; **d.** Kórstjórn.

12. gr. Allir þeir nemendur, sem ljúka fullnaðarprófi í einhverjum af ofangreindum aðalnámsgreinum, skulu einnig leysa af hendi prófverkefni í aukanámsgreinum, sem hér segir: **1.** Tónlistarsaga: Karl Nef: Musikhistorie (lesin öll bókin). **2.** Hljómfræði: **a.** raddsetning á sálmalagi; **b.** móðulation; **c.** fyrir slaghörpunemendur: undirleikur við eitt-hvert þekkt lag af fingrum fram. **3.** Formgreining: Skýrt form á einhverju tónverki.

13. gr. Fiðlu- og knéfiðlunemendur skulu einnig geta leikið á slaghörpu: **1** Sónötu, t. d. Kublau og **1** Etude eftir Stephan Heller. — Skólinn efnir til nemendatónleika á vori hverju, að aflokinni kennslu, og taka þátt í þeim gáfaðir nemendur í öllum námsgreinum, og er það skylda. Skólatónleikar, sem nemendur skólans einir eiga aðgang að, fara fram hálfsmánaðarlega, og fá nemendur þar tækifæri til að æfa sig í að leika fyrir tilheyrendur.

14. gr. Fyrir frábærar gáfur, dugnað við námið, góða framkomu og störf í þágu skólans verða veitt verðlaun árlega.

15. gr. Brot á reglum skólans varðar áminningu, en getur haft í för með sér brottvísun, ef um itrekað brot eða alvarlegt er að ræða.

V. Skólastjórn og kennarar.

16. gr. Yfirstjórn skólans annast skólaráð, er Tónlistarfélagið velur. Skólastjóri sér um dagleg störf skólans og hefur eftirlit með því, að reglugerð skólans og fyrirmælum skólaráðs sé framfylgt.

17. gr. Skólastjóri Tónlistarskólans er ráðinn af skólaráðinu, en aðra kennara ræður skólaráðið í samráði við skólastjórnann

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. sept. 1943.

Handiða- og myndlistaskólinn.

(Þar eð enn hafa eigi verið sett lög um skólann, þá eru hér tekin aðalatriðin úr námsskrá hans, en hún gefur upplýsingar um tilhögun skólans.)

Skólinn og tilgangur hans.

Haustið 1939 stofnaði Lúðvig Guðmundsson Handiðaskólann og rak hann sem einkaskóla í þrjú ár. — 9. maí 1942 var skólanum breytt úr einkaeign í sjálfseignarstofnun. Að stofnun hins nýja skólafélags stóðu átta skólastjórar og sjö aðrir áhugamenn um verkmennt og myndlist. Nafni skólans var einnig breytt, og heitir hann framvegis: Handiða- og myndlistaskólinn. — Samkvæmt skipulagsskrá skólafélagsins er þessi tilgangur stofnunarinnar: **a.** að veita kennurum við barna- og unglingaskóla landsins aðstöðu til að fá þar staðgóða sérmenntun í ýmsum greinum handiða og teikningu, **b.** að gefa almenningi kost á að nema

þar teikningu og ýmsar greinar handiða, c. að halda uppi kennslu í handiðum fyrir ungmenni, og d. veita þeim, sem ætla að helga sig sérnámi í myndlistum, sem fullkomnasta kennslu í þeim greinum. — Skólinn er rekinn sem menningarstofnun, og er öllum arði, sem verða kann af rekstri hans, varið óskiptum til endurbóta og aukningar á starfsemi hans.

Námsdeildir og kennsla.

A. Kennaradeildin.

Kennaradeildin veitir kennaraefnum og kennurum við barna- og unglingaskóla sérmenntun í handiðum og teikningu.

I. Sérkennarar. Inntökuskilyrði. a. Átján ára aldur (þegar sérstaklega stendur á, getur skólastjóri þó veitt undanþágu frá þessu ákvæði). b. Umsækjandi sé heill heilsu. c. Hann hafi óspillt mannorð, og d. hafi hlotið góða almenna menntun. — Þeir umsækjendur ganga fyrir öðrum um skólavist, sem lokið hafa stúdentsprófi eða tekið hafa almennt kennarapróf í Kennaraskólanum; þá þeir, sem að dómi reynds skólamanns hafa mikla hæfileika til kennarastarfs í námsgreinum deildarinnar. — Þeir einir, sem á fyrstu 6—8 vikum námstímans sýna óskiptan áhuga og hæfileika til kennaranámsins, geta fengið að halda náminu áfram. — Sérnám. 1. Handiðakennarar barnaskóla. Þeir, sem óska að öðlast réttindi til að starfa sem sérkennarar í handiðum í barnaskólum, skulu ljúka kennaraprófi í þessum námsgreinum: Trésmíði (alm. skólatrésmíði, smíði einfaldra búshluta úr tré, tréskurður), pappavinnu (alm. pappirs- og pappavinnu, möppur, óskjur o. s. frv.), teikning (vinnuteikning, frihendisteikning, meðferð lita, þjóðleg mynsturteikning og -málun), föndur (tré-, pappa-, vírföndur o. fl.), leðurvinna (pyngjur, möppur o. fl.). Kennsluæfingar. — Kennslu er hagað þannig, að efnilegir, ástundunarsamir nemendur geti lokið náminu á einum vetri. 2. Handiðakennarar unglingaskóla. Tveggja vetra nám. Fyrri árið sömu kröfur og gerðar eru til handiðakennara barnaskóla (A, I, 1.). Síðari veturinn eru þessar greinar kenndar: Trésmíði (smíði húsgagna, rennismiði, tréskurður, smíði skiða), málmsmíði (þjátur- og eldsmíði: búshöld, járnþúnaður á hurðir, hlið og kistur; lamir, lampar, stjakar, bakkar, skálar o. s. frv.), teikning (vinnu-, frihendis- og skrautteikning; meðferð lita; þjóðleg mynsturteikning og -málun), bókband, leðurvinna (töskur o. fl.), steinsteypa, leikbrúðugerð og -sýningar. Kennsluæfingar. 3. Teiknikennarar barna- og unglingaskóla. Meðal-námstími fyrir verðandi sérkennara í barnaskólum er 2 vetur; fyrir kennara í unglingaskólum 3 vetur. — Nemendur stunda nám í einstökum námsgreinum myndlistadeildarinnar samkvæmt nánari ákvörðun skólastjóra. — Aðrar námsgreinar eru: pappa- og leðurvinna, leikbrúðugerð og -sýningar, föndur og töfluteikning. Kennsluæfingar. — Bóklegar námsgreinar. Öllum nemendur í A, I, 1 og A, I, 2 ber að taka þátt í námi í reikningi, efnisfræði og vinnufræði. Bóklegar námsgreinar í öllum sérnámsflokkunum (A, I, 1—3) eru: islenzka, heilsufræði, uppeldisfræði og skólasaga. Þeir nemendur, sem áður hafa lokið almennu kennaraprófi í Kennaraskólanum þurfa ekki að taka þátt í námi

þessara greina. — Stúdentar þurfa aðeins að taka þátt í uppeldisfræði og skólasögu. — Kennaraprófið í íslenzku, heilsufræði, uppeldisfræði og skólasögu fer fram í Kennaraskólanum. — Kennararéttindi. Þeir nemendur kennaradeildarinnar, sem búa sig undir það, að verða sérkennarar í handiðum og teikningu í barnaskólum og staðist hafa kennarapróf í þessum greinum, samkv. framanskráðu, fá skirteini frá Kennaraskólanum og Handiða- og myndlistaskólanum, er veita rétt þenna. — Um óreglulegt sérnám kennara, sjá síðar. — Kostnaður. Öll kennsla í A, I, 1—3 er nemendum að kostnaðarlausu. Nemendur greiði efniskostnað, enda verði það, er þeir gera, eign þeirra að loknu námi. Þó áskilur skólinn sér rétt til að halda eftir og kaupa einstaka muni nemenda, samkv. tillögum og mati kennara og prófdómenda. — Í byrjun skólaárs skulu nemendur greiða þessi gjöld til sjóða skólans: Innritunargjald kr. 5,00, til áhaldasjóðs kr. 20,00, til bókasafnsins kr. 5,00, styrktarsjóður nemenda kr. 10,00. — Nemendum ber að vinna ókeypis í þágu skólans (að lagfæringum á kennslutækjum, húsnæði skólans o. þ. h.) til jafnaðar 2 stundir í hverri viku námstímans. — Ýmislegt. Kennsla hefst 1. október og lýkur 30. apríl. — Dagleg kennsla og vinna í vinnustofum skólans er 8 stundir til jafnaðar.

II. Kennaraskóli Íslands. Nemendur Kennaraskólans eiga kost á ókeypis kennslu í einstökum námsgreinum A, I. — Innritunargjald kr. 5,00, áhaldagjald kr. 5,00, bókasafnsgjald kr. 3,00, styrktarsjóðsgjald kr. 5,00. — Skólastjóri kennaraskólans ákveður nánar um tilhögun náms þessa.

III. Námskeið fyrir kennara. 1. Kennurum í Reykjavík og nágrenni gefst kostur á kennslu í einni eða fleiri af námsgreinum kennaradeildarinnar, samkv. nánara samkomulagi. Kennsla þessi er ókeypis. Innritunargjald kr. 5,00, áhaldagjald kr. 5,00, bókasafnsgjald kr. 3,00, styrktarsjóðsgjald kr. 5,00. 2. Kennarar utan Reykjavíkur, sem hafa fengið sig lausa frá kennslustörfum um stundarsakir og dvelja í Reykjavík, geta fengið að taka þátt í námi í skólanum í einstökum greinum, ef rúm leyfir. Umsóknir um nám þetta verður að senda skólastjóra með nokkrum fyrirvara. Kennslan er ókeypis. Innritunargjald kr. 5,00, áhaldagjald kr. 5,00, bókasafnsgjald kr. 3,00, styrktarsjóðsgjald kr. 5,00. 3. Í samráði við fræðslumálastjóra verða öðru hverju haldin kennaranámskeið í eða utan Reykjavíkur, að vori eða sumarlagi. — Námskeið þessi verða auglýst með hæfilegum fyrirvara.

B. Myndlistadeildin.

Myndlistadeildin veitir sérmenntun í teikningu, listmálun og svartlist. Myndlistadeildin er ætluð þeim, sem: I. ætla að helga sig myndlistum sem aðal- eða ævistarfi sínu, II. stunda, eða búi sig undir störf í listiðnaði eða skyldum greinum, og þeim, sem III. hafa í hyggju að verða teiknikennarar (sbr. A, I, 3).

Inntökuskilyrði í myndlistadeildina. Þeir, sem óska að fá inngöngu í myndlistadeildina eða einhvern námsflokk hennar, ættu með umsókn sinni að senda frihendisteikningar eða málverk, sem þeir hafa gert. Ákvæði þetta gildir fyrst og fremst um þá umsækjendur, sem búsettir eru utan Reykjavíkur. Umsækjendur, sem heima eiga, eða dvelja hér

í bænum, hafi tal af skólastjóranum. — Að jafnaði verða eigi teknir yngri nemendur í deildina en 16 ára, nema sérstaklega standi á.

Námsgreinar deildarinnar eru: 1. Teikning. a) eftir hlutum, plöntum o. s. frv., b) líkamsfræði (Anatomi), c) teiknað eftir gibsmýndum og lifandi fyrirmyndum (Akt), d) bygging myndar (Komposition). 2. Listmálun. a) málað eftir náttúrunni (stöðumyndir, Stilleben), landslag, lifandi fyrirmyndir, b) bygging myndar (Komposition) og lítæknilig gerð myndar. 3. Svartlist (Graphik). a) dúkstunga (Linolskurður), b) tréstunga, c) málmrista, nálæting (Radering). 4. Æfingar í hagnýtri myndlist. a) þjóðleg myndlist, b) skrautteikning og -málun (teikning mynstra fyrir tréskurð, útsaum, vefnað, teppi o. fl.; skrautmálun húsmuna og búshluta).

Um I. Sá, sem ætlar að helga sig einni eða fleiri greinum myndlista, þarf að leggja tryggja undirstöðu og tileinka sér vel sem flesta þætti námsgreina þeirra, sem kenndar eru í deildinni, en þó sérstaklega teikningu. — Fyrsta veturinn og fram eftir öðrum vetri er gert ráð fyrir því, að nemendur deildarinnar fylgist að í náminu í öllum meginatriðum. Þó mun þegar frá byrjun verða tekið fyllsta tillit til sérhæfileika hvers einstaks nemanda og honum gefin sérstök viðfangsefni. — Síðari hluta annars vetrar, og þriðja veturinn, verður lögð áherzla á sérnám nemandans. — Eins og hér segir, er gengið út frá því, að hið reglulega myndlistanám deildarinnar taki að jafnaði þrjá vetur. Einstaka duglegur nemandi getur þó vissulega náð góðum árangri á skemmri tíma. Nemendur, er lokið hafa þriggja vetra námi, eiga kost á framhaldsnámi í sérgrein sinni. — Kostnaður. Kennslugjald kr. 325.00 (veturinn 1941—1942). Innritunargjald kr. 5.00, áhaldagjald kr. 15.00, bókasafnsgjald kr. 5.00, styrktarsjóður kr. 10.00. Nemendur greiði efniskostnað, enda verði það, sem þeir gera, eign þeirra að loknu námi. — Verðlaun. Skólinn veitir fern verðlaun — verðlaunapening eða minjagrip — fyrir beztu afrek í hverri aðalgrein deildarinnar. — Ýmislegt. Kennsla hefst 1. okt. og lýkur 30. apríl. Dagleg kennsla og vinna í vinnustofum skólans kl. 9—12 og 1—4 síðd.

Um II. Þegar sérstaklega stendur á, og rúm leyfir, geta menn fengið að taka þátt í námi í einstökum námsgreinum myndlistadeildarinnar. Kennsla þessi er einkum ætluð þeim, sem hafa listiðnað eða skyld störf með höndum, eða búa sig undir þau (t. d. gull- og silfursmiði, tréskurð, rennismiði, húsgagnasmíði, ljósmyndun, prentsetning, ýmsar greinir sauma, vefnað o. fl.). — Skrifstofa skólans gefur nánari upplýsingar um tilhögun kennslunnar og námskostnað.

Um III. Um sérnám verðandi teiknikennara sjá A, I, 3.

C. Öryrkjadeildin.

Í samvinnu við „Sjálfsbjörg, stuðningsfélag lamaðra og fatlaðra“, heldur skólinn uppi verklegri kennslu fyrir lamaða og fatlaða unglinga. Kennsla þessi mun verða auglýst hæfilegum fyrirvara.

D. Síðdegis- og kvöldnámskeið.

Til þess að gefa sem flestum, er þess kynni að óska, — m. a. þeim, er stunda annað skólanám eða fasta vinnu hafa á daginn — kost á því að njóta kennslu í námsgreinum skólans, hefur verið efnt til síðdegis- og kvöldnámskeiða í ýmsum greinum, eftir því, sem ástæður leyfa, t. d.: 1. Teikninámsskeið fyrir börn; 2. smíði fyrir drengi; 3. pappírs- og pappavinnu; 4. alm. teikningu og meðferð lita; 5. leðurvinnu; 6. bókbandi; 7. tréskurði; 8. húsgagna- og rúmsæisteikningu; 9. litafræði; 10. verkleg kennsla fyrir bændaefni o. fl.

Til athugunar fyrir nemendur.

Óreglulegt sérnám kennara. Barna- eða unglingakennarar, sem óska að taka sérkennarapróf (A, I, 1—3), en hafa ekki aðstöðu til að stunda skólanámið reglulega samkv. námsskránni, geta fengið að skipta náminu á lengri tíma en þar er ákveðinn, og ljúka prófi í hverri einstakri grein, þegar námi í henni er lokið. — Nánari upplýsingar gefur skólastjóri.

Gjöld. Öll gjöld nemenda skulu greiddast fyrir fram, áður en kennsla hefst. Ef sérstaklega stendur á, getur nemandi þó fengið nokkurn gjaldfrest á hluta af kennslugjaldi, enda setji hann tryggingu fyrir skilvisri greiðslu, er gjaldkeri skólans tekur gilda.

Námsstyrkur. Styrktarsjóðsgjöld nemenda verða lögð í sérstakan styrktar- og lánasjóð nemenda. Nokkrum fátækum, efnilegum nemendum, sem sýna mikla hæfileika og ástundun, mun verða veitt eftirgjöf í kennslugjaldi að nokkru eða öllu leyti. Umsóknir um eftirgjöf þessa afhendist skrifstofu skólans fyrir 20. des.

Verðlaun. Auk verðlauna í myndlistadeildinni mun skólinn veita allt að 10 nemendum annarra deilda viðurkenningu fyrir sérstök afrek í náminu.

Læknisskoðun. Samkv. ákvæðum laga og fyrirmælum heilbrigðisstjórnarinnar geta þeir einir umsækjendur fengið skólavist, sem ekki eru haldnir af smitandi sjúkdómum. Áður en kennsla hefst, skulu væntanlegir nemendur því afhenda skrifstofu skólans heilbrigðisvottorð frá lækni.

Ástundun. Vanræki nemandi nám sitt, getur skólastjóri strikað hann út af skrá nemenda; gjöld, sem nemandinn hefur greitt til skólans, verða þá eigi endurgreidd honum.

Skaðabætur. Nemendur, sem kunna að valda skemmdum á eignum skólans, skulu bæta skemmdirnar fullum bótum.

Sýning á nemendavinnu. Á skólatímanum og allt að 4 vikum eftir að kennslu lýkur að vori, áskilur skólinn sér rétt til að mega sýna opinberlega skólavinnu nemenda, samkv. vali kennara og skólastjóra.

Námsskírteini. Að loknu námi í skólanum geta þeir nemendur, er þess óska, fengið vottorð um nám sitt, árangur námsins og ástundun. Fyrir vottorðið greiðist kr. 1.50.

Lög um bændaskóla.

(Nr. 26 13. jan. 1938.)

1. gr. Þar til öðruvisi verður ákveðið, skulu vera [þrír]¹⁾ skólar á landi hér, er veita bændafnum nauðsynlega sérþekkingu til undirbúnings stöðu þeirra. Skal [einn]²⁾ skólinn vera á Hólum í Hjaltadal, [annar á Hvanneyri í Borgarfirði og hinn þriðji á Suðurlandsundirlendi. — Landbúnaðarráðuneytið ákveður skólanum stað, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands. — Skólarnir nefnast bændaskólar.]³⁾

2. gr. Á skólajörðum skulu vera hæfilega stór, fjölbreytt bú, rekin á kostnað ríkissjóðs, og veita skólastjórnir þeim forstöðu. Þar skulu færðir búreikningar um allar greinir búrekstrarins. — Á búunum skal gera ýmsar hagnýtar tilraunir í landbúnaði, svo sem jarðrækt, garðrækt, akuryrkju, kynbótum, fóðrun búfjár og loðdýrarækt. — Áherzla skal á það lögð, að alidýraræktin á skólabúunum sé sem fjölbreyttust, með hliðsjón af þeim arði, sem af slíkri starfsemi getur leitt fyrir islenskan landbúnað.

3. gr. Í landi skólajarðanna skal heimilt að reisa nýbýli og bústaði fyrir kennara og starfsfólk skólanna á kostnað ríkissjóðs, eftir því sem landbúnaðarráðherra ákveður í samráði við skólastjóra og fé er veitt til í fjárlögum. — Landbúnaðarráðherra ákveður landstærð þessara nýbýla í samráði við skólastjóra.

4. gr. Við [hvern]⁴⁾ skóla skulu vera skólastjóri og tveir fastir kennarar. Laun þeirra skulu ákveðin í launalögum. Ráðh. ákveður laun þeirra og hlunnindi þangað til ný launalög verða sett. — Skólastjóri hefur aðalumsjón með nemendum skólans og húsum hans og áhöldum. — Heimilt er ráðherra auk þess að greiða [hverjum]⁵⁾ skóla upphæð, er svarar allt að tveimur kennaralaunum, er sé varið til verklegrar og bóklegrar kennslu. Skólastjóri ræður aukakennara, með samþykki landbúnaðarráðuneytisins, til að annast þessa kennslu. — Njóti kennarar landsnytja og afnota peningshúsa, gjaldi þeir fyrir það leigu. — Fastir kennarar skulu eiga þess kost, einu sinni á hverjum 6 árum, að fá 4 mánaða leyfi frá starfi til utanfarar, til að kynna sér framfarir og nýjungar í landbúnaði. — Fastir starfsmenn skulu hafa mánaðarleyfi ár hvert.

5. gr. Skólarnir séu þriggja missira skólar. Í [hverjum]⁶⁾ skóla séu 2 deildir, yngri og eldri deild. Bóklega kennslan fari aðallega fram á tímabilinu frá 15. október til 15. apríl ár hvert. — Kennslan í yngri deild sé aðallega bókleg, en í eldri deild bæði bókleg og verkleg. — Þeim umsækjendum skólans, sem fullnægja hinum almennu inntökuskilyrðum, og að dómi skólastjóra hafa þá þekkingu, sem krafizt er fyrir inntöku í eldri deild skólans, skal eigi skylt að ganga í yngri deild, en dvelja skulu þeir þó árlangt í skólanum.

6. gr. Skilyrði fyrir inntöku í skólann séu þessi: a. Að umsækjandi sé fullra 18 ára. Þó getur skólastjóri veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður mæla með. b. Að hann fullnægi þeim skilyrðum um

1—6) Sbr. lagabr. nr. 39 1942.

kunnáttu, sem reglugerð ákveður. c. Að hann hafi óflekkað mannorð og sé ekki haldinn smitandi sjúkdómi.

7. gr. Kennslan í skólanum sé bæði bókleg og verkleg. Bóklega kennslan fari fram í fyrirlesturum, að því leyti sem betur þykir henta. Þessar námsgreinar skal kenna bóklega: Íslenzku, stærðfræði (talnafræði), flatar- og rúmmálsfræði og reikningshald, þjóðfélagsfræði, búnaðarhagfræði, búnaðarsögu og landbúnaðarlöggjöf Íslands og nágrannalandanna, viðskiptalandafræði, grasafæði, eðlisfræði, efnafræði, jarðfræði, líffærafræði og lífeðlisfræði búfjár, búfjárfræði, mjólkurfræði, arfgengisfræði, verkfærafræði, jarðræktarfræði, helztu undirstöðuatriði húsaþygginga í sveitum og land- og hallamælingar. — Í eldri deild skal leggja ríka áherzlu á kennslu í búfjár- og jarðræktarfræði. Verklega kennslan fari aðallega fram á skólabúunum sumarið á milli námsvetranna og að nokkru leyti síðari veturinn. — Kennnd skulu sem fjölbreyttust jarðræktarstörf, garðrækt, nýyrkja, heyskapur og uppskeruvinnu. Enn fremur akuryrkja með sáðskiptiræktun. — Einnig skal nemendum kennd hirðing og notkun þeirra verkfæra, er verulega þýðingu hafa fyrir búskap, einkum með tilliti til aukinnar hestanoðkunar. — Nemendum ber að taka þátt í hirðingu þeirra búfjartegunda (alidýra), sem á búunum eru, undir stjórn og tilsögn kennara. Þeir skulu og taka þátt í venjulegum bústörfum með það fyrir augum, að þeir nemi hagnýtar vinnuaðferðir, er komi bændum að sem mestum notum í starfi þeirra. — Vanti verkefni á skólabúunum, er heimilt að láta nemendur stunda verklega námið að meira eða minna leyti annarsstaðar, ef fullnægt er þeim skilyrðum, sem sett eru fyrir náminu. — Ferðakostnað, er nemendur hafa af för sinni frá skólanum til verklegs náms, skulu þeir fá greiddan af fé skólans. Heimilt er, með samþykki landbúnaðarráðherra, að veita nemendum undanþágu um heyskapartímann frá því að stunda verklega námið á skólabúunum, eða á þeim stöðum öðrum, þar sem verklega kennslan fer fram, ef þeim er það brýn nauðsyn, vegna heimilisástandna, að vera heima, en próf verða þeir að þreyta eins og aðrir nemendur skólans. Enn fremur skal kenna búsmíði (trésmíði og járnsmíði), steinsteypugerð, söng, íþróttir, leikfimi og teikningu. — Í reglugerð skal kveða nánar á um allt fyrirkomulag kennslunnar, bæði í bóklegum og verklegum efnum.

8. gr. Fyrir verkleg störf á skólabúunum eða öðrum þeim stöðum, sem verklega kennslan fer fram á, fá nemendur annaðhvort ókeypis fæði og þjónustu tvö síðari missirin eða upphæð, sem því svarar, ef hentara þykir, að nemendur hafi sameiginlegt mótuneyti. Úr ríkissjóði fá nemendur 100 kr. styrk til bókakaupa seinni veturinn, enda ljúki þeir námi. — Ríkissjóður greiði skólabúunum 100 kr. fyrir hvern nemanda, er nýtur kennslu í verklegu námi að tilhlutun skólans. Þeir nemendur, er undanþágu fá frá því að stunda að öllu leyti verklega námið, að tilhlutun skólanna, sbr. 7. gr. 8. málsg., greiði fyrir fæði og þjónustu síðari veturinn eftir ákvæðum reglugerðar.

9. gr. Árspróf og burtfararpróf skal halda við skólana í lok skólaárs í þeim námsgreinum, sem kenndar eru í ársdeildunum. Að loknu verklegu námi skal og fara fram verklegt próf. Þeir einir, er lokið hafa bóklegu og verklegu fullnaðarprófi við skólana, eða á hliðstæðum skól-

um erlendum, hafa rétt til að bera nafnið búfræðingar. Þó skerðir það ekki rétt þeirra manna, sem tekið hafa próf eftir hinum eldri bændaskólalögum, til þess að bera það nafn. — Í reglugerð skal kveða nánar á um próf við skólana.

10. gr. Selji skólabúin nemendum fæði og þjónustu, skal það selt við kostnaðarverði. Ella sjái hlutaðeigandi skólastjóri um, að nemendur geti haft sameiginlegt mótuneyti.

11. gr. Heimilt er að halda námskeið á bændaskólunum fyrir bændur og bændafni, þegar ástæður leyfa. — Námskeið þessi séu til hvatningar og fræðslu. Einnig námskeið fyrir trúnaðarmenn samkvæmt jarðræktarlögum, eftirlitsmenn nautgriparéktarfélaga, forðagæzlumenn, búreikninganámskeið og ennfremur matreiðslunámskeið.

12. gr. Landbúnaðarráðuneytið hefur á hendi yfirstjórn bændaskólanna og gefur út reglugerð fyrir þá, að fengnum tillögum skólastjóranna.

13. gr. Kostnaður við að gera skólana og skólabúin úr garði samkvæmt lögum þessum greiðist úr ríkissjóði, eftir því, sem fé er veitt til þess í fjárlögum. Svo greiðir hann og allan árlegan kostnað við skólana.

[Sérákvæði um bændaskóla Suðurlands.

Eftir gildistöku laga þessara skal, svo fljótt sem unnt er, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, reisa bændaskóla Suðurlands. — Ef hentugt jarðnæði skortir fyrir skólann, er ríkisstjórninni heimilt að kaupa jörð fyrir hann á kostnað ríkissjóðs. — Þegar bændaskóli Suðurlands tekur til starfa, skal með reglugerð sett sérákvæði um starfshætti hans, og skal þá varðandi tilraunastarfsemi og önnur verkefni hans lögð megináhrzla á það, er snertir sérstöðu Suðurlandsundirlendisins í búnaðarháttum.]¹⁾

14. gr. Lög þessi koma til framkvæmda 15. október 1938.

15. gr. Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 51 19. maí 1930, svo og öll önnur lagaákvæði, er koma í bága við lög þessi.

Reglugerð um bændaskólana að Hólum og Hvanneyri.

(Nr. 75 22. maí 1939.)

1. kafli. Tilgangur skólanna og námstími.

1. gr. Tilgangur skólanna er að veita bændafnum hagnýta þekkingu í búnaði.

2. gr. Skólarnir starfa í tveim deildum, yngri og eldri deild, þá skal setja 15. október ár hvert. Námstíminn er þrjú misseri, tveir vetur og eitt sumar. Eigi skal segja skólanum upp fyrr en 15. apríl. Jólaleyfi skal vera frá 22. desember til 4. janúar að báðum dögum meðtöldum. Kennsla fer ekki fram 1. desember. Auk þess getur skólastjóri fellt niður kennslu, allt að einum degi í senn, þegar sérstaklega stendur á. — Heimilt er að taka nemendur í skólana til ársdvalar, ef þeir hafa aflað sér bók-

1) Sbr. lagabr. nr. 39 1942.

legrar þekkingar annars staðar er samsvari a. m. k. námi yngri deildar. Ef betur þykir henta, skulu þessir nemendur koma að skólanum að vorinu til.

2. kafli. Inntaka og inntökuskilyrði.

3. gr. Skrifleg beiðni um inntöku í skólana skal senda skólastjórunum fyrir lok ágústmánaðar ár hvert. Skólastjórar veita inntöku í skólana og svara umsækjendum.

4. gr. Skilyrði fyrir inntöku í skólana eru þessi: 1. að umsækjandi sé fullra 18 ára. — Þó getur skólastjóri veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður mæla með; 2. að hann hafi unnið minnst eitt ár við landbúnað eftir fermingu; 3. að hann hafi óflekkað mannorð og sé ekki haldinn smitandi sjúkdómi; 4. að hann hafi ábyrgð fullveðja manns fyrir allri greiðslu á þeim kostnaði, er stafar af dvöl hans í skólanum. — Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, getur skólastjóri veitt undanþágu frá þessu skilyrði.

3. kafli. Stjórn og fyrirkomulag.

5. gr. Landbúnaðarráðuneytið hefur á hendi yfirumsjón skólanna. Það skipar skólastjóra og einnig kennara skólanna í samráði við skólastjóra.

6. gr. Skólastjórar hafa á hendi umsjón og stjórn hvors skólans um sig. Þeir skulu og annast reikningshald skólanna og aðra bókfærslu. Reikningsár skólanna er almanaksárið. Skulu reikningar sendir fjármálaráðuneytinu fyrir lok febrúarmánaðar ár hvert. Skólastjórar skulu annað hvert ár láta prenta skólaskýrslur.

7. gr. Nemendur fá ókeypis í skólunum: kennslu, húsnæði, rúmstæði með dýnum, ljós og hita.

4. kafli. Kennsla.

A. Bókleg kennsla.

8. gr. Kennsla fari fram í fyrirlestrum og yfirheyrslum eftir ákvæðum skólastjóra og kennara. Einnig skulu þeir ákveða um skrifleg úrlausnar-efni, sem lögð eru fyrir nemendum.

9. gr. Kennslu í hinum einstöku námsgreinum skal hagað sem hér segir: 1. Íslenzka: Aðalmarkmið kennslunnar er, að nemendur læri að lesa íslenzkt mál áheyrilega og rita það rétt. Einnig skal vekja áhuga þeirra á því bezta í bókmenntum þjóðarinnar. 2. Stærðfræði: a. Reikningur: Kenna skal almennan reikning, prósentureikning og jöfnur. b. Flatar- og rúmmálsfræði: Skýra skal algengustu flatar- og rúmmálsmyndir og kenna að reikna út flatarmál þeirra og rúmmál. 3. Reikningshald: Kenna skal notkun búreikningaforma og skýra helztu tekju- og gjaldaliði landbúnaðarins. 4. Þjóðfélagsfræði: Skýra skal helztu grundvallaratriði í fyrirkomulagi og stjórn þjóðfélagsins. 5. Búnaðarhagfræði: Skýra skal frá, hvaða grundvallarskilyrði þurfa að vera fyrir hendi, til að hægt sé að reka búskap, og á hvern hátt unnt er að láta hinar einstöku búgreinar gefa arð við misjöfn skilyrði. 6. Búnaðarsaga:

Kenna skal ágríp af búnaðar- og verzlunarsögu þjóðarinnar. 7. Landbúnaðarlöggjöf: Skýringar á helztu lögum og reglugerðum, sem varða landbúnað okkar. 8. Búnaðarlandafræði: Áherzla skal lögð á lýsingu Íslands, landbúnað og hagi þeirra þjóða, er hafa þýðingu fyrir viðskipti Íslendinga. 9. Grasafræði: Í henni skal kennt hið helzta um byggingu, eðli og þroskaskilyrði jurtar. Nemendur skulu læra að þekkja helztu jurtir, er skipta máli fyrir islenzkan landbúnað. 10. Eðlisfræði: Mest áherzla lögð á afl- og raffræði. 11. Efnafraði: Nemendur skulu fá fræðslu um hin helztu frumefni, efnasambönd og efnabreytingar. Megináherzlu skal þó leggja á fræðslu um þau efni, sem þýðingu hafa fyrir jurtir og dýr. 12. Steina- og jarðfræði: Kenna skal ágríp af almennti jarðfræði, leggja þó aðaláherzlu á jarðmyndun og bergtegundir Íslands. 13. Liffærafræði: Aðallega skal skýra fyrir nemendum byggingu og störf líffæra búfjárins. 14. Búfjárfræði: Kenna skal rækilega um allar búfjartegundir okkar, kynbætur þeirra, uppeldi, meðferð og fóðrun; einnig algengustu búfjarsjúkdóma og meðferð þeirra. 15. Mjólkurfræði: Skýra skal fyrir nemendum eðli mjólkur, efnasamsetningu, meðferð, mjaltir og fitumælingar. 16. Arfgengisfræði: Skýra skal helztu lögmál arfgengis og kynbóta, jurtar og dýra. 17. Jarðræktarfræði: Kenna skal almenna jarðyrkjufraði, um áburð, framræslu, vatnsveitingar, grasrækt og ræktunartilraunir; enn fremur garðyrkjufraði, verkfærafræði og undirstöðuatriði í skógrækt. 18. Leikfimi: Nemendur skulu iðka líkamsæfingar, er miða að því að gera líkama þeirra hraustan og liðugan. 19. Búsmiðar: Nemendum skal kenna búsmiði, svo sem skeifna- og aktygjasmiði. Einnig skulu þeir læra að nota algengustu trésmiðaðhöld og smiða úr tré, eftir því sem tími vinnst til, og læra undirstöðuatriði steinsteypugerðar.

10. gr. Á hverju námstímabili skulu nemendur fara undir leiðsögn kennara eina eða fleiri ferðir til fyrirmyndarþúa eftir ákvæðum skólastjóra. — Styrk til slíkra ferða skal veita af fé skólanna.

B. Verklek kennsla.

11. gr. Kenna skal nemendum hagnýtustu vinnuaðferðir landbúnaðarins, sem þekktar eru á hverjum tíma. Nemendur skulu og fá tilsögn í notkun, meðferð og hirðingu þeirra véla og verkfæra, sem notaðar eru við bústörf; enn fremur í húsgærð, ef ástæður leyfa. Nemendum ber að taka þátt í þeim störfum, sem unnin eru á skólabúinu, og fái þeir kennslu í öllu því helzta, sem að jarðyrkju lýtur, garðrækt, sáningu nytjajurtar, hirðingu þeirra yfir vaxtartímann og uppskeru. Enn fremur skulu nemendur eiga kost á að fá tilsögn í meðferð dráttarvéla eftir því sem ástæður leyfa. — Hver nemandi skal vinna viku til hálfan mánuð við hirðingu hverrar búfjartegundar undir leiðsögn kennara. Nemendur skulu færa dagbók um dagleg störf, þar sem tekið sé fram, hvað unnið er daglega og hvernig vinnan er framkvæmd í aðaldráttum. Vinnan miðast við 10 stunda vinnudag. — Á verknáms-tímabilinu skulu nemendur hafa 6 daga sumarleyfi.

12. gr. Þeir nemendur, sem eru vinnufærir, fá fyrir vinnu sína á skólabúunum upphæð, er svarar fæðis- og þjónustukostnaði þeirra árlangt. Auk þess fá nemendur, sem ljúka námi, 100 kr. úr ríkissjóði.

13. gr. Þeim nemendum, sem vegna heimilisástæðna geta ekki dvalið frá heimilum sínum yfir heyskapartímann, má veita undanþágu frá verklega náminu um sláttinn, og greiði þeir þá dvalarkostnað sinn síðari námsveturinn.

14. gr. Vanræki nemandi nám, mæti ekki í kennslustundum eða í vinnu í verklegu námi, ber skólastjóra að áminna hann. Og ef það ber ekki árangur, skal honum vísað burtu úr skólanum.

5. kafli. Próf og vitnisburðir.

15. gr. Nemendum er skylt að ganga undir próf í öllum þeim námsgreinum, sem kenndar eru. [Þó getur skólastjóri látið niður falla próf í söng og smíðum.]¹⁾

16. gr. Nú getur nemandi ekki gengið undir próf sökum veikinda eða annarra gildra forfalla, og getur skólastjóri þá leyft honum að ljúka prófi á öðrum tíma. Geti nemandi ekki stundað leikfimi sakir líkamlegrar vanheilsu og þess vegna ekki gengið undir próf í henni, getur skólastjóri veitt undanþágu frá því, þó því aðeins, að viðkomandi nemandi leggi fram vottorð um vanheilsu sína frá lækni skólans.

17. gr. Kennarar prófa hver í sinni námsgrein og ákveða, hvort úrlausnarefnin skuli vera munnleg, skrifleg eða hvorttveggja. Einkunnir skal gefa fyrir frammistöðu nemendanna, sbr. 18. og 20. gr. Tekið skal tillit til einkunna frá vetrarprófunum við einkunnargjöfina.

18. gr. Próf í stærðfræði sé skriflegt. Skulu gefnar 2 einkunnir, önnur fyrir reikning og hin fyrir flatar- og rúmmálsfræði. Í jarðræktar- og búfjárfræði er prófið bæði munnlegt og skriflegt. Skulu sérstakar einkunnir gefnar fyrir hvort um sig í hvorri grein. Próf í islenzku sé skriflegt og munnlegt. Meðaltalið gildir sem ein einkunn. Í öðrum greinum er prófið munnlegt eða skriflegt eftir ákvæðum skólastjóra og kennara. Eftirtalдар námsgreinar skulu lagðar saman tvær og tvær til einnar einkunnar þannig að einkunnir verði fjórar: 1. Búreikningar og hagfræði. 2. Mjólkurfræði og arfgengisfræði. 3. Steinafræði og búnáðarsaga. 4. Þjóðfélagsfræði og landafræði. — Í verklegu skulu gefnar þessar einkunnir: a. fyrir dugnað, b. fyrir framræslu, c. fyrir jarðvinnslu, d. fyrir dreifing sáðvöru og áburðar, e. fyrir garðrækt, f. fyrir dagbókarfærslu.

19. gr. Við skrifleg próf skal ætla 2—4 stundir til úrlausnar verkefna eftir ákvörðun kennara. Noti nemendur óleyfileg hjálpargögn við próf, veiti eða þiggi hjálp, hafa þeir fyrirgert rétti sínum til prófs í það sinn.

20. gr. Einkunnir skal gefa í tölum, frá 1—10 í heilum tölum og tíundu hlutum. Gefa skal einkunnina 0 fyrir afleita frammistöðu. og fellir hún sbr. 21. gr.

21. gr. Fullnaðareinkunn er meðaltal allra samantaldra einkunna. Til þess að nemandi standist próf, má fullnaðareinkunn hans ekki vera lægri en 5.00. Þó stenzst enginn próf, er fengið hefur 0 í einni grein eða

1) Sbr. reglug. breyt. nr. 40 1941.

1 í fleiri greinum en einni. Kennarar skulu í sameiningu gefa nemendum einkunn fyrir hegðun. — Fullnaðareinkunnirnar 9,00—10,00 teljast ágætiseinkunn, 7,25—8,99 I. einkunn, 6,00—7,24 II. einkunn, 5,00—5,99 III. einkunn.

22. gr. Að afloknu námi skal afhenda nemendum þeim, sem standast prófin, prófskirtéini með árituðum einkunnum fyrir hverja námsgrein ásamt fullnaðareinkunn. Þeim nemendum, sem ljúka ekki námi og ganga ekki undir próf, skal afhenda vottorð með skýringum á ástæðum þeim, er til þess eru, að viðkomandi hefur ekki lokið námi. — Einkunnir og vottorð nemenda skulu birt í skólaskýrslum.

Reglugerð þessi er hér með sett samkvæmt lögum nr. 26 13. janúar 1938 til að öðlast gildi þegar í stað og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Lög um garðyrkjuskóla ríkisins.

(Nr. 91 23. júní 1936.)

1. gr. Stofna skal garðyrkjuskóla ríkisins að Reykjum í Ölfusi.

2. gr. Ríkið leggur skólanum til nægilegt land til garðyrkju, svo og vermireiti og gróðrarskála og aðrar byggingar, og enn fremur búfé og búásahöld, sem nú eru á Reykjum og tilheyra Reykjabúinu.

3. gr. Garðyrkjuskólinn skal rekinn sem sjálfstæð stofnun á ábyrgð ríkisins og ber sjálfur kostnað við skólabaldið, eftir því sem tekjur hans hrökkva, enda njóti hann alls þess arðs, er garðyrkjan og annar rekstur skólabúsins gefur af sér. Heimilt skal stofnuninni að taka lán til framkvæmda sinna, eftir því sem nauðsyn krefur, með samþykki fjármálaráðherra.

4. gr. Við skólann skulu gerðar ýmsar tilraunir með ræktun garðjurta, bæði við almenn skilyrði og í gróðrarskálum.

5. gr. Í garðyrkjuskólanum skal fram fara bæði verkleg og bókleg kennsla. Verklegu kennslunni skal fyrir komið á tvennan hátt: a) með námskeiðum að vorinu og sumrinu 3—4 mánaða tíma, þar sem fram fari tilsögn í ræktun allra algengra garðávaxta. b) með tveggja til þriggja ára verknámi fyrir þá, sem vilja verða fullnuma í garðyrkju. Kennsla þessi skal fram fara bæði á köldu landi og heitu. Bóknámið má standa yfir allt að einu ári, og skal það fara fram aðallega að vetrinum. Aðgang að því eiga þeir, sem stundað hafa 2—3 ára verknám á þeim garðyrkjubúum, sem landbúnaðarráðherra löggildir til að hafa verklega garðyrkjukennslu með höndum. Auk garðyrkjúnámskeiðanna má einnig hafa matreiðslunámskeið í skólanum, einkum að því er snertir notkun garðjurta.

6. gr. Við garðyrkjuskólann skal skipaður forstöðumaður, og honum fengin aðstoð við kennslu og annan rekstur eftir þörfum. Launakjör fastra starfsmanna skulu vera í samræmi við launakjör kennara bændaskólanna.

7. gr. Forstöðumaður hefur aðalumsjón með skólanum og sér um allar framkvæmdir og kennslu. Hann hefur og á hendi allt reikningshald skólans.

8. gr. Nemendur fá í skólanum ókeypis húsnæði og kennslu, en um greiðslu fyrir fæði fer eftir ákvæðum, sem ráðherra setur í reglugerð.

9. gr. Landbúnaðarráðherra hefur á hendi yfirstjórn skólans ásamt þriggja manna nefnd, er hann skipar til þess. Laun skólaneftndar skulu ákveðin af landbúnaðarráðherra og greidd af skólanum. Landbúnaðarráðherra gefur og út reglugerð um starfsemi skólans, og skal þar nánar ákveðið um inntökuskilyrði, námsgreinar, tilhögun kennslu, próf, kennslukrafta, tilraunastarfsemi, rekstur garðyrkjubúsins, fyrirkomulag námskeiða o. fl.

10. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Reglugerð fyrir garðyrkjuskólann á Reykjum í Ölfusi.

(Nr. 134 7. des. 1933.)

1. kafli. Tilgangur skólans og námstími.

1. gr. Tilgangur skólans er að veita garðyrkjunemum sérfræðslu, bóklega og verklega.

2. gr. Námstíminn er tvö ár. Í skólanum eru tvær deildir, yngri og eldri deild. Í báðum deildum er kennslan bæði verkleg og bókleg. Frá 1. apríl til 1. október aðallega verkleg, og frá 1. október til 1. apríl aðallega bókleg kennsla. — Kennslan í báðum deildum hefst þann 1. apríl. Jólaleyfi skal vera frá 22. desember til 4. janúar, að báðum dögum meðtöldum. Kennsla fer og ekki fram 1. desember, laugardag næstan fyrir páska, 1. sumardag og 17. júní. Þá skulu nemendur skólans eiga kost á 12 daga sumarleyfi, á þeim tíma, er forstöðumaður ákveður. — Sé þess eigi kostur, sökum húsnæðisskorts eða annarra ástæðna, að báðar deildir starfi samtímis, er forstöðumanni heimilt, í samráði við landbúnaðarráðherra, að veita aðeins inntöku í skólann annaðhvort ár, þannig að deildirnar starfi til skiptis.

2. kafli. Inntaka og inntökuskilyrði.

3. gr. Skrifleg beiðni um inntöku í skólann skal send forstöðumanni fyrir lok desembermánaðar ár hvert. Forstöðumaður veitir inntöku í skólann og tilkynnir umsækjanda veitinguna.

4. gr. Til inntöku í skólann útheimtis: a. að umsækjandi sé fullra 17 ára. Þó getur forstöðumaður veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður mæla með; b. að hann hafi óflekkað mannorð og sé ekki haldinn neinum smitandi sjúkdómi; c. að hann hafi unnið a. m. k. tvö ár við garðyrkjustörf á löggiltu garðyrkjubúi eftir að hann varð 14 ára; d. að umsækjandi gefi skriflegt loforð fyrir því, að hann neyti ekki áfengra drykkja, meðan hann stundar nám við skólann. — Læknisvottorð, skirnarvottorð og skilríki fyrir því, að umsækjandi fullnægi framangreindum atriðum, skulu fylgja inntöku-beiðninni. Frá ofantöldum skilyrðum má þó veita undanþágu, ef forstöðumaður mælir með og ráðherra samþykkir. — Umsækjendur, er hlotið hafa góða undirbúningsmenntun, sitja að öðru jöfnu fyrir við inntöku í skólann.

3. kafli. Kennsla.

5. gr. Bóklega kennslan skal fara fram í fyrirlestrum og yfirheyrslum eftir ákvörðun forstöðumanns. Sama gildir um skrifleg úrlausnarefni, sem lögð eru fyrir nemendurnar.

6. gr. Við verklegu kennsluna skal leggja áherzlu á, að nemendurnir læri öll algeng garðyrkjustörf. — Í yngri deild læri nemendurnir að allga garðyrkjustörf, er viðkoma útiræktun, en í eldri deild einkum ræktunarstarfsemi í gróðrarskálum. — Auk þess læra þeir verklega garðbyggingafræði, byggingu gróðrarskála, algeng jarðræktarstörf, meðferð verkfæra og fleira, er að jarðrækt og garðrækt lýtur, og þeim má að gagni koma. — Stúlkum skal kenna að matreiða og hagnýta grænmeti. — Leggja skal áherzlu á, að nemendurnir fái fullan skilning á þeim störfum, sem unnin eru. Skulu þau útskýrð svo sem þörf er á, jafnhliða framkvæmd þeirra. — [Kennurum ber að mæta stundvíslega til kennslu, og skulu þeir af fremsta megni styðja að góðri reglu við skólann. Mega þeir ekki neyta áfengra drykkja á skólasetrinu eða í landareign þess. Eigi mega þeir heldur sýna af sér drykkjuskaparóreglu utan skólans. Drykkjuskapur varðar þá stöðumissi.]¹⁾

7. gr. Til þess að nemendur hafi sem best not af hinni verklegu fræðslu og fái æfingu í sjálfstæðri hugsun og starfi, skal þeim skylt að færa dagbók. Dagbókina skulu þeir sýna forstöðumanni vikulega, skal hann leiðrétta villur, og gefa viðurkenningu fyrir, að dagbókin sé færð samkvæmt nánari kröfum, er hann setur. — Nemendur yngri deildar skulu safna a. m. k. 100 íslenzkum plöntum.

8. gr. Í skólanum skal kenna þessar námsgreinar:

a. Yngri deild:	Yfir kennslumissirið:
Íslenzka	66 kennslustundir
Danska	66 —
Stærðfræði	66 —
Bókfærsla	22 —
Efnafræði	88 —
Eðlisfræði	66 —
Grasafræði	110 —
Steina- og jarðfræði	44 —
Arfgengisfræði	22 —
Viðskiptalandafræði	22 —
Land- og hallamælingar	44 —
Dráttlist	88 —
b. Eldri deild:	
Garðyrkjufræði	132 —
Skógræktarfræði	44 —
Matjurtafræði	66 —
Blómræktarfræði	66 —
Ylræktun ávaxta og matjurta ..	88 —
Jurtasjúkdómafræði	44 —

1) Sbr. reglug. breyt. nr. 201 1939.

Bygginga- og verkfærafræði ...	22	kennslustundir
Skrúðgarðsbyggingafræði	66	—
Hagfræði og þjóðfélagsfræði ...	22	—

Auk ofantaldra námsgreina skal kenna leikfimi, sund og smíðar.

9. gr. Auk hinnar reglulegu kennslu, er forstöðumanni heimilt að halda 3—4 mánaða námskeið (verklegt) við skólann, frá 15. apríl til 15. september, fyrir byrjendur. Skal þar einkum kennd ræktun þeirra matjurta, blóma og trjáa, sem auðveldast er að rækta hér á landi. Í sambandi við námskeiðið skulu haldnir fræðandi fyrirlestrar, eftir nánari ákvörðun forstöðumanns.

10. gr. Heimilt er einnig, með samþykki ráðuneytisins, að halda önnur námskeið við skólann, þegar ástæður leyfa, eins og t. d. garðyrkjunámskeið, jurtasjúkdómanámskeið, niðursuðu- og matreiðslunámskeið o. fl.

11. gr. Neiti nemendur að vinna þau verkefni, sem þeim er falið að leysa, eða óhlýðnist þeim fyrirskipunum, er gefnar eru, er forstöðumanni heimilt að reka þá tafarlaust úr skólanum.

4. kafli. Próf.

12. gr. Í lok hvers kennslumissiris skulu nemendur prófaðir í þeim námsgreinum, er kenndar hafa verið á þeim tíma. Þó skal ekki prófa í söng, leikfimi né sundi. — Vor- og haustpróf nemenda í yngri deild eru inntöskukilyrði fyrir þá í eldri deild, og skulu þeir fá a. m. k. einkunnina 5 til jafnaðar í hverri grein, til þess að standast prófið. Sama gildir um nýsveina þá, er óska að setjast í eldri deild.

13. gr. Í verklegu skulu gefnar þessar einkunnir: 1 fyrir dugnað, 1 fyrir reglusemi og stundvisi, 1 fyrir iðni og ástundun, 1 fyrir verklagni, 1 fyrir dagbók. — Auk þess skulu nemendum valin 5 verkefni til úrlausnar, og skal þeim gefin ein einkunn fyrir hvert þeirra. Meðaltal þessara 10 einkunna skal vera a. m. k. 5 til þess að standast prófið. — Forstöðumaður og kennarar skólans gefa þessar einkunnir.

14. gr. Í bóklegu námsgreinunum skal gefa þessar einkunnir: a. Yngri deild: 2 einkunnir fyrir islenzku, 1 einkunn fyrir dönsku, 2 einkunnir fyrir stærðfræði, 1 einkunn fyrir bókfærslu, 1 einkunn fyrir efnafræði, 1 einkunn fyrir eðlisfræði 2 einkunnir fyrir grasafræði, 1 einkunn fyrir steina- og jarðfræði, 1 einkunn fyrir arfgengisfræði, 1 einkunn fyrir viðskiptalandafræði, 1 einkunn fyrir land- og hallamælingar, 1 einkunn fyrir dráttlist. b. Eldri deild: 2 einkunnir fyrir garðyrkjufærð, 1 eink. fyrir skógræktarfræði, 2 eink. fyrir matjurtafræði, 1 eink. fyrir blómæktarfræði, 1 eink. fyrir ylæktun ávaxta og matjurta, 1 eink. fyrir jurtasjúkdómafræði, 1 eink. fyrir bygginga- og verkfærafræði, 1 eink. fyrir skruðgarðsbyggingafræði, 1 eink. fyrir hagfræði og þjóðfélagsfræði.

15. gr. Einkunnir skal gefa í tölum frá 0 til 10, heilum tölum og fimmtu þörtum. Fullnaðareinkunnirnar 5—5,99 teljast þriðja einkunn, 6—7,24 önnur einkunn, 7,25—8,99 fyrsta einkunn, 9—10 ágætiseinkunn. — Tvær aðaleinkunnir skulu gefnar, önnur fyrir bóklegar, hin fyrir

verklegar námsgreinar. Skulu þær vera a. m. k. 5 til þess að nemandi standist prófið. Þó stenzst enginn próf, er fengið hefur 0 í einni grein né 1 í fleiri greinum en einni.

16. gr. Nemendur þeir, sem hafa staðizt prófið, skulu fá skirteini, er sýnir einkunnir þeirra í hverri námsgrein og í hinum verklegu greinum (sbr. 13. gr.).

17. gr. Landbúnaðarráðherra skipar prófdómara.

5. kafli. Námskostnaður.

18. gr. Skólinn veitir nemendum sínum ókeypis kennslu, fæði, húsnæði, ljós, hita og þjónustu, einnig verkfæri og áhöld til afnota. — Þeir skulu sjálfir sjá sér fyrir fatnaði, þar með töldum sængurfatnaði og kennslubókum.

Reglugerð þessi er hér með sett samkvæmt lögum nr. 91 7. maí 1936, til að öðlast gildi þegar í stað, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Lög um iðnaðarnám.

(Nr. 100 11. júní 1938.)

1. gr. Þegar [meistarar í iðnaði]¹⁾ taka nemanda til þess að kenna iðn sína, er þeim skylt að gera við hann skriflegan námssamning. Skal hlutaðeigandi lögreglustjóri rita á samninginn vottorð sitt um, að hann sé samkvæmur fyrir mælum laga þessara, og enn fremur skulu iðnaðarfulltrúar rita á hann vottorð sitt um, að hann fullnægi þeim skilyrðum, er þeir hafa komið sér saman um að setja um slíka samninga. — [Ekki geta einstök félög ákveðið með samþykktum sínum, hverjir meistarar taka nemendur til kennslu, og óheimilt er að torvelda á nokkurn hátt framkvæmd námssamnings, sem gerður er og staðfestur samkvæmt lögum þessum.]²⁾ — Iðnaðarfulltrúar skulu vera þrír og jafnmargir til vara, allir búsettir í Reykjavík, skipaðir af atvinnumálaráðherra til 3 ára í senn, einn samkvæmt tilnefningu Landssambands iðnaðarmanna, annar samkvæmt tilnefningu Iðnráðs Reykjavíkur og sá þriðji án tilnefningar. — [Árlega skulu iðnaðarfulltrúar]³⁾ leita álits sveinafélags og meistarafélags staðarins, ef til eru, ella landssambands iðnaðarmanna, um þörfina fyrir fjölgun iðnnema í iðninni. Á þeim stöðum, þar sem félög sveina og meistara í einhverri iðngrein hafa komið sér saman um tölu iðnnema, kaup og kjör, skal því samkomulagi ekki raskað af iðnaðarfulltrúum. — Námsamningur er því aðeins gildur, að tveir iðnaðarfulltrúanna að minnsta kosti hafi samþykkt hann með undirskrift sinni. — Lögreglustjórar skulu, eftir ráðstöfun ráðherra, hafa í höndum eyðublöð undir námssamninga og afhenda þau ókeypis.

2. gr. Engir aðrir mega taka nemendur til iðnkennslu en þeir, sem meistararéttindi hafa í þeirri iðn. Þó mega iðn- og iðjufyrirtæki taka

1—3) Sbr. I. nr. 43 1940.

nemendur til kennslu, enda þótt forstöðumaður þeirra eða eigandi hafi ekki meistaraðréttindi í iðninni, en þá skal fyrirtækið hafa í þjónustu sinni mann eða menn, sem hafa þessi réttindi, og skal þá tekið fram í námssamningi, hver það sé, og þær breytingar, sem á kunna að verða gerðar, meðan á námstímanum stendur, færðar inn á samninginn, með áritun sömu aðilja og um getur í 1. gr. — Þeim, sem tvisvar hefur rofið námssamning að ófyrirsynju, er óheimilt að taka iðnnema til kennslu.

3. gr. Í námssamningi skal tekið fram, hve langur kennslutími skuli vera. Skal atvinnumálaráðherra gefa út reglugerð, er ákveður kennslutímabilið í hverri iðn fyrir sig, en leita áður um það tillagna landssambands iðnaðarmanna, en það leitar aftur umsagnar hlutaðeigandi meistara- og sveinafélaga, ef slík félög eru til í landinu. — Nú eru þessi félög ekki til í einhverri iðngrein, og skal þá stjórn landssambands iðnaðarmanna kalla þá meistara og sveina í iðninni, sem hægt er að ná til, með tveggja mánaða fyrirvara, á fund, til þess að gera tillögur um málið. Þeir, sem fjarri búa, geta sent tillögur sínar skriflega. — Tillögur aðilja þeirra, er að framan getur, skulu síðan bornar undir iðnaðarfulltrúa, áður en reglugerðin er gefin út.

4. gr. Það skal greinilega tekið fram í námssamningi, hvort sá eða sú, sem iðnnema tekur til kennslu, skuli láta honum í té húsnæði, fæði, klæði, þjónustu og annan aðbúnað eða kaup, meðan á námstíma stendur, svo og hvernig kaupgreiðsla skuli fara fram, sé hún ákveðin.

5. gr. Þrjá fyrstu mánuði af kennslutímanum ber að skoða sem reynslutíma fyrir báða. [Hvenær sem er á því tímabili]⁴⁾ hafa bæði lærimestari og nemandi rétt til að heimta, að samningnum sé slitið án þess að tilgreina nokkrar ástæður. Þegar svo er, á hvorugur heimtingu á skaðabótum frá hinum.

6. gr. Nú tekur maður iðnnema, sem áður hefur stundað nám í sömu iðn hjá öðrum, en námssamningi verið slitið, án þess að nemandi hafi átt sök á, og skal þá sá tími, er hann var við nám hjá hinum fyrri, dragast frá fullum námstíma hjá hinum síðari.

7. gr. Nemandi skal sýna ástundunarsemi og trúmennsku við námið og fylgja kennara sínum til starfa, eftir því sem vinnuþrek hans og kunnátta leyfir (sbr. 8. og 9. gr.). — [Nemanda er óheimilt að vera félagi í sveinafélagi og er sveinafélögum bannað að hafa nemendur sem félaga sína.]⁵⁾

8. gr. Starfstími iðnnema má ekki fara fram úr 60 klst. á viku, að meðtöldum kaffihléum $\frac{1}{2}$ klst. tvisvar á dag, eða tilsvareandi stytting á daglegum vinnutíma annars. Starfstíminn fari þó ekki niður úr 1800 stundum á ári, nema lögmæt forföll, svo sem veikindi, hamli. — Þann tíma, sem nemandinn stundar bóklegt nám, samkv. 10. gr., eða minnst 5 og mest 7 mánuði ársins, skal þó þetta hámark, að meðtöldu $\frac{1}{2}$ klst. kaffihléi einu sinni á dag, vera 42 klst., enda er þá sá tími, er fer til bóklega námsins, ekki talinn þar með. Atvinnumálaráðuneytið setur með reglugerð ákvæði um lágmark bóklegs náms fyrir iðnnema. — Sé vinnutími sveina í viðkomandi iðn bundinn venjum eða fastmælum,

4—5) Sbr. 1. nr. 43 1940.

skal vinnutími nemandans vera sá sami og sveinanna þann tíma árs, sem hann stundar ekki bóklegt nám, en þó aldrei hærri en hámark það, sem greinin gerir ráð fyrir að öðru leyti. — Ákveða má í námssamningi annan starfstíma nemandans en hér segir, en þó aðeins innan þeirra takmarka, sem þessi grein setur að öðru leyti. — Ekki má taka nemanda til iðnkennslu yngri en 16 ára.

9. gr. Á sunnudögum og öðrum helgidögum þjóðkirkjunnar er iðnemum ekki skylt að takast á hendur neina vinnu, og ekki heldur frá kl. 6 að kvöldi til kl. 6 að morgni, aðra en kennslustundir. — Sumarleyfi skal ákveðið í námssamningi, og skal það vera að minnsta kosti 12 virkir dagar, með fullu kaupi.

10. gr. Lærimeistari má ekki fá nemanda neina vinnu, sem honum er um megn, eða skaðlegt getur talizt fyrir heilsu hans. Hann skal vaka yfir siðferði hans og hegðun. Hann skal kenna honum iðnina svo vel sem unnt er, sjá um, að nemandinn að afloknu námi hafi náð leikni í að nota öll verkfæri, sem að iðninni lúta, og að hann kunni öll verk, sem fyrir geta komið í iðninni, svo vel, að hann geti talizt fullkominn sveinn. Þá er lærimeistari skyldur að láta nemandann ganga í iðnskóla, sé slíkur skóli til á staðnum, en ella sjá honum fyrir kennslu í öllum þeim greinum, sem iðninni eru nauðsynlegar, og skulu nánari ákvæði um það, svo sem um allt bóklegt nám iðnnema, sett í reglugerð þeirri, er um getur í 8. gr. Allan kostnað af slíkri kennslu skal lærimeistari greiða, þar með talinn pappir, bækur og teikniáhöld, og annað það, sem námið óhjákvæmilega útheimtir. Geti lærimeistari ekki uppfyllt þessi skilyrði, er honum óheimilt að taka nemendur. — [Aldrei má meistari hafa fleiri nemendur að vinnu en fullgilda iðnaðarmenn.]⁶⁾

11. gr. Námsstímanum skal þannig varið, að nemandinn læri iðn sína svo fljótt og vel sem unnt er. Þegar kennslutíminn er á enda, skal nemandinn hjálparlaust leysa af hendi prófsmiði, eða inna af hendi eitt-hvert það verk, er sýni, að hann sé fullnuma í iðn sinni. — Ef lærisveini hefur verið kennd iðnteikning, skal hann fyrst gera teikningu af prófsmiðinni. — Prófdómendur ákveða, í samráði við lærimeistara, hver prófsmiðin skuli vera. Nú taka prófdómendur teikninguna eigi gilda, og getur nemandi þá eigi fengið að leysa af hendi prófsmið. Sá, sem fellur á slíku prófi, getur ekki fengið að ganga undir próf aftur fyrr en að ½ ári liðnu. Standist nemandi prófið, á hann heimtingu á prófskirteini, er sé undirritað af lærimeistara hans og prófdómendum, að því er tekur til hins verklega prófs, og skólastjóra iðnskólans á staðnum, að því er tekur til hins bóklega prófs, og enn fremur af lögreglustjóra, og heitir það prófskirteini sveinsbréf. — Standist nemandi eigi prófið fyrir þá sök, að lærimeistari hafi ekki látið sér nægilega annnt um kennsluna, á nemandinn kröfu til skaðabóta, sem fari eftir áliti gerðardóms. — Þeir samiðnaðarmenn skulu vera prófdómendur, tilnefndir af lögreglustjóra á þeim stað, þar sem prófið er tekið. Þeir skulu, auk þess að dæma prófsmið nemandans, einnig prófa hann munnlega í þeim atriðum, sem þeim þykir ástæða til, iðninni viðkom-

6) Sbr. I. nr. 43 1940.

andi. — Nánari ákvæði um prófið og umsjón með því setur atvinnu-málaráðherra með reglugerð, enda getur enginn nemandi fengið sveinsbréf, nema hann hafi staðizt lágmarkspróf það í bóklegum fræðum, er sú reglugerð ákveður. Skal hann ljúka því prófi í iðnskóla, sé hann til á staðnum, en ella hjá prófdómendum við hið verklega próf, enda gildir þá sveinsbréf hans aðeins innan þess lögsagnarumdæmis, er prófið fór fram í, og skal það tekið fram í athugasemd, er viðkomandi lögreglustjóri ritar á sveinsbréf hans. — Heimilt skal sveini með slíkt sveinsbréf að þreyta próf við hvaða iðnskóla sem er á landinu, og skal hann þá fá venjulegt sveinsbréf, ef hann stenzt það próf.

12. gr. Nú sýkist iðnnemi, eða verður fyrir slysi, og er þá læri-meistari hans skyldur að sjá honum fyrir hjúkrun og læknishjálp á sinn kostnað, þangað til námstímanum er lokið samkvæmt samningnum, eða honum er slitið af öðrum löglegum ástæðum, og gildir þetta jafnt, hvort sem nemandi býr hjá læri-meistara sínum eða ekki. Sé sjúkdómurinn eða slysið talið ólæknandi eða að heilsutjónið muni vera mjög langvinnt, hvorttveggja að áliti læknis, og ef meistari á þar enga sök á, ber meistaranum þó ekki að inna af hendi þessar greiðslur lengur en í 6 mánuði frá þeim tíma, er nemandinn varð frá verki, og getur sagt upp námssamningi frá þeim tíma, enda séu þessir 6 mánuðir hámark þess tíma, samtals yfir allan námstímann, sem meistara eru skyldir til að sjá nemendum fyrir þeim hlunnindum, er hér um getur í þessari grein. Auk læknishjálpar og hjúkrunar skal meistari greiða annan nauðsynlegan framfærslukostnað nemandans meðan hann er sjúkur og námssamningur er í gildi. Ef öðrumhvorum, nemanda eða meistara, er beinlinis um að kenna sjúkdóminn eða slysið, fer um greiðslu læknishjálpar, hjúkrunar og skaðabóta eftir lögum nr. 22 7. maí 1928 (Hjálög). — Þar, sem sjúkrasamlag er starfandi, skulu meistara greiða iðgjöld til þess fyrir nemendur sína, meðan á námstímanum stendur, enda eigi þá nemendur ekki aðgang að meistara sínum um þau hlunnindi, er sjúkrasamlagið veitir.

13. gr. Meistari getur slitið námssamningi: 1. Fyrir sjúkleika sakir nemanda, samkvæmt 12. gr. 2. Ef nemandi gerir sig sekan um brot á skyldum þeim, sem á honum hvíla samkvæmt námssamningi, eða vanrækir nám sitt, svo að til tjóns er fyrir hann sjálfan og læri-meistara hans, að dómi þess manns eða manna, sem sérstaklega hafa nemandann til eftirlits og kennslu.

14. gr. Nemandi, foreldrar hans, fjárráðamaður eða tveir iðnaðarfulltrúar, er um getur í 1. gr. þessara laga, getur slitið námssamningi: 1. Ef læri-meistari misþýrmir nemanda eða kemur á annan hátt ósæmilega fram gagnvart honum. 2. Ef læri-meistari gerir sig sekan um brot á skyldum þeim, er á honum hvíla samkvæmt námssamningi. 3. Ef læri-meistari skiptir um bústað eða vinnustað, þannig að breytingin hafi í för með sér, að nemandinn þurfi að fara óhæfilega langan veg til vinnu. 4. Ef læri-meistari er burtu frá atvinnu sinni fulla 2 mánuði, nema vinnan fari fram undir umsjón annars manns í hans stað, er fullnuma sé í iðninni. 5. Ef nemandi sakir sjúkdóms eða annarra orsaka vegna verður óhæfur til þess að geta unnið iðn þá, sem um var samið, og hann þá var hæfur til, eða ef það, að áliti læknis, er hættu-

legt fyrir líf hans eða heilsu að halda áfram að nema iðnina. 6. Ef námsstúlka giftist.

15. gr. Námssamningur verður ógildur, ef lærimeistari deyr og atvinnureksturinn af þeim orsökum fellur niður.

16. gr. Nú hættir meistari að reka iðn sína vegna þess að hann verður gjaldþrota eða af öðrum ástæðum, og getur nemandi þá krafizt skaðabóta, er fari eftir áliti gerðardóms. — Sömuleiðis getur nemandi krafizt skaðabóta, ef hann verður að segja upp námssamningi af ástæðum þeim, sem greindar eru í 1.—4. tölul. 14. gr. Skaðabótagreiðslur samkvæmt þessari grein skulu vera forgangskröfur í bú viðkomandi meistara, og fer um þær eftir 83. gr. laga nr. 3 12. apríl 1878, eins og vinnulauna-kröfur væru, þær, er þær koma til greina.

17. gr. Auk þess, sem segir í 13. og 14. gr., er báðum aðiljum heimilt að slíta námssamningi, ef þeir koma sér saman um það.

18. gr. Fyrir en námssamningi er löglega slitið, má enginn taka nemanda annars manns til kennslu eða nota aðstoð hans í sömu iðn.

19. gr. Nú verður ágreiningur milli nemanda og lærimeistara um þau atriði, er um ræðir í 11. gr., 13. gr. 2. lið, 14. gr. 1., 2., 3. og 5. lið og 16. gr. laga þessara, og skulu þau mál koma í gerð, nema málsaðiljar komi sér saman um annað. Í gerðardómi skulu sitja lögreglustjóri í því lögsagnarumdæmi, þar sem ágreiningurinn ris, og er hann oddviti, og 2 menn aðrir, og tilnefna málsaðiljar sinn hvor. — Nú vill einhver beiðast gerðar, og skal hann þá snúa sér til oddvita, og ákveður hann síðan gerðarfund og kveður báða málsaðilja til að sækja þann fund, ásamt gerðarmönnum þeirra, með 8 daga fyrirvara í mesta lagi. Skal á þeim fundi leggja fullnaðarúrskurð á málið, og ræður afl atkvæða úrslitum. Báðir málsaðiljar eru bundnir við þann úrskurð. — Heimilt er oddvita að fresta fundi, þó ekki oftari en þrisvar sinnum, og ekki lengur en 8 daga í hvert skipti, enda hafi einhver gerðarmanna tjáð honum lögleg forföll, eða oddvita þykir nauðsyn til bera, til þess að réttur úrskurður verði á lagður. Nú sækir annarhvor gerðarmanna ekki fund og hefur ekki tjáð lögleg forföll, og getur þá oddviti og hinn gerðarmaðurinn lagt fullnaðarúrskurð á málið. Með gerðardómi má slíta námssamningi og dæma þeim skaðabætur, er tjónið beið.

20. gr. Lærimeistari, sem brýtur ákvæði 1., 2., 8., 9., 10. og 18. gr. þessara laga, skal sæta sektum, allt að kr. 1000.00, nema þyngri hegning liggi við að lögum. Sektarféð rennur í ríkissjóð. — [Sömu hegningu skulu stjórnendur sveinafélaga sæta, þegar brotið er gegn ákvæðum 7. gr., og fer eins um sektarféð.]⁷⁾

21. gr. Mál út af brotum gegn ákvæðum 1., 2. og 18. gr. laga þessara eru almenn lögreglumál. Mál milli lærimeistara og nemanda, er snertir námið, eru einkalögreglumál.

22. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um iðnaðarnám, nr. 11 31. maí 1927, þegar lokið er öllum námssamningum, sem gerðir hafa verið eftir þeim.

23. gr. Lög þessi ná aðeins til þeirra námssamninga, sem gerðir eru eftir að þau hafa öðlazzt gildi.

7) Sbr. I. nr. 43 1940.

24. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numín niðurlagsorð 4. tölul.
 15. gr. laga nr. 105 23. júní 1936: „áritaðs af sveinafélagi, ef til er á staðnum“, svo og öll önnur ákvæði, er koma í bága við lög þessi.
 25. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Reglugerð um iðnaðarnám.

(Nr. 38 29. marz 1941.)

Samkvæmt lögum nr. 100 11. júní 1938, hefur atvinnu- og samgöngu-málaráðuneytið sett eftirfarandi ákvæði:

1. kafli. Um námstímann.

1. gr. Námstími iðnnema skal vera sem hér segir: A. 4 ár í þessum iðngreinum: Bakaraiðn, beykisiðn, [bifreiðasmiði]¹⁾ bifvélaúvirkjun, blikksmiði, bókbandsiðn, feldskeraiðn, gaslagningu, [glerslipun og speglagerð]²⁾, gull- og silfursmiði, hárskera- og rakaraiðn, húsasmiði, húsgagnabólstrun, húsgagnasmiði, járníðnaði (eirsmiði, járnsmiði, ketil- og plötusmiði, málmsteypu, rennismiði, vélvirkjun), klæðskurði, köku-gerð, leturgrefti, [ljósprentun]³⁾, matreiðslu, málaraíðn, mótasmiði, múrun, myndskurði, pípulögn, prentiðn, [prentmyndaljósmýndun, prentmyndasmiði]⁴⁾, prentsetjaraiðn, rafvirkjun, rafvélaúvirkjun, reiðtygja- og aktygjasmíði, skipa- og bátasmiði, skósmíði, steinsmiði, sútaraiðn, tágariðun, úrsmíði, [útvarpsvirkjun]⁵⁾, vagnsmíði, veggfóðrun. B. 3 ár fyrir framreiðslumenn, hárgreiðslukonur, hattasaumara [kjólasaumara, kvennaklæðskera]⁶⁾, ljósmyndara, netjara og reiða- og seglasaumara.

2. gr. Á stöðum þar, sem ekki er unnt að hafa samfellda vinnu allt árið í einhverri iðn, og nemandinn getur fengið aðra atvinnu nokkurn hluta ársins, má dreifa náminu á fleiri ár, þó svo, að samanlagður mán-aðalfjöldi við námið samsvari þeim árafjölda, er að framan greinir. Þetta skal þó því aðeins gert, að hlutaðeigendur séu því samþykkir. Vinna við iðnnámið má þó aldrei vera minni en 6 mánuðir á ári.

3. gr. Iðnaðarmaður, sem lokið hefur námi og prófi í einhverri iðn-grein, og vill gerast nemandi í annarri iðngrein innan sama flokks (sbr. 13. gr.), skal ekki þurfa nema hálfan námstíma þeirrar iðnar. Geta skal í námssamningnum ástæðunnar til þess, að samið er um styttri tíma en venjulega. Sama gildir þótt viðbótar- eða framhaldsnámið fari fram á skólum og verkstæðum erlendis.

2. kafli. Um prófnefndir.

4. gr. Þá er nemandi hefur lokið iðnnámi, skal meistari hans snúa sér til formanns prófnefndar í iðninni á staðnum með beiðni um að nemandinn fái að ganga undir sveinspróf. Beiðninni, sem skal vera skrifleg, skal fylgja námssamningur nemandans, skirnarvottorð, vottorð meistara hans um að hann hafi lokið verklegu námi og vottorð frá

1, 4 og 5) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

2, 3 og 6) Sbr. reglug.breyt. nr. 205 1943.

iðnskóla um, að hann hafi staðizt lágmarkspróf iðnnema i bóklegum fræðum, svo og prófgjald það, er um ræðir i 9. gr. Sé prófnefnd i iðnninni ekki til á staðnum, ber meistara hans að snúa sér til hlutaðeigandi lögreglustjóra um að fá skipaða prófnefnd.

5. gr. Í prófnefnd skulu vera 3 samiðnaðarmenn, að jafnaði bæði meistarar og sveinar, starfandi i iðnninni og séu þeir skipaðir af lögreglustjóra til þriggja ára i senn og jafnmargir til vara, séu þeir til á staðnum. Skulu þeir skipaðir að fengnum tillögum hlutaðeigandi iðnráðs, en iðnaðarmannafélags þar, sem iðnráð er ekki til, enda hafi þau áður ráðfært sig við hlutaðeigandi iðnfélög, séu þau til á staðnum, en annars við samiðnaðarmenn i iðnaðarmannafélaginu. — Nú er hvorki iðnráð né iðnaðarmannafélag á staðnum, og getur lögreglustjóri þá ráðfært sig við einhvern samiðnaðarmanna á staðnum, um skipun prófnefndarinnar. Lögreglustjóri tilkynnir nefndarmönnum skipunina og sendir þeim jafnframt eitt eintak af þessari reglugerð. Nefndin velur sér sjálf formann, en tilkynna skal hún lögreglustjóra formannsvalið, þegar að því loknu. — Nú er skipaður prófnefndarmaður návenzláður eða skyldur iðnnema, er próf vill taka, eða hann er meistari hans, og skal hann þá ekki dæma um próf hans, heldur skal skipa annan mann i hans stað eftir sömu reglu, sem fyrr segir, ef ekki er til varamaður i prófnefndina. Aldrei mega tveir menn frá sama atvinnufyrirtæki vera prófdómendur samtímis.

6. gr. Nú eru á einhverjum stað ekki til nógu margir samiðnaðarmenn i prófnefnd og er þá heimilt, að skipa menn úr svo skyldum iðngreinum i nefndina, að nokkru leyti sé um samiðnaðarmann að ræða, t. d. úr einni grein trésmiða i prófnefnd i annarri, úr einni grein járn-iðnaðar i aðra, úr einni grein rafmagnsiðnaðar i aðra o. s. frv. Þó skal einn samiðnaðarmaður vera i hverri prófnefnd hið fæsta.

7. gr. Nú er á einhverjum stað enginn samiðnaðarmaður annar en meistari próftaka, og skal þá prófið fara fram á öðrum stað innan sama lögsagnarumdæmis, þar sem samiðnaðarmenn eru fánlegir i prófnefnd. Nú er enginn slíkur staður til innan lögsagnarumdæmisins og skal þá prófið fara fram utan lögsagnarumdæmis próftaka, þar sem hentast er að fá prófnefnd. Þó má halda próf á þeim stað, þar sem námið fór fram, ef því verður við komið, að prófnefnd komi þangað, enda sé það sameiginleg ósk meistara og próftaka.

8. gr. Heimilt er i skyldum iðngreinum, sem sameiginlega gætu kallast samiðn, svo sem járn-iðnaður o. fl., að haga skipun prófnefnda þannig, að einn prófnefndarmaður, er sé formaður nefndanna, sé sameiginlegur fyrir allar hinar skyldu sérgreinir eða nokkrar þeirra, en auk hans skulu vera i hverri sérprófnefnd einn meistari og einn sveinn úr hlutaðeigandi sériðn.

9. gr. Prófdómendur skulu fá greitt fyrir vinnutap, er þeir verða fyrir vegna prófsins, þó aldrei meira en 50 kr. alls fyrir hvern nemanda. Meistari próftaka greiðir 50 kr. prófgjald, er fylgir prófbeiðnni, kostar uppihald nemanda og greiðir annan kostnað við prófið, að svo miklu leyti sem hann greiðist ekki af opinberu fé, enda á hann sveinsstykkið að prófi loknu. Þó má próftaki kosta prófið og eiga sveinsstykkið, ef hann óskar þess.

3. kafli. Um próf.

10. gr. Prófið er: a. ákveðið smíði eða verk, samkv. 13. gr., er sýni kunnáttu nemandans í iðninni; b. vinna á verkstæði eða vinnustað, er sýni leikni nemandans, handlagni og vinnuhraða, 2—6 klukkustundir; c. teikning, sbr. 12. gr.; d. munnlegt próf um handbrögð, efni, verk-efni og vélar, er varða iðn hans.

11. gr. Heimilt er iðnþingi, að setja reglur um munnlegt próf í einstökum iðngreinum eða öllum, enda hafi sérfélög í hlutaðeigandi iðnum haft tillögur um það til meðferðar áður.

12. gr. Skýlt er að gera teikningu að prófverkinu eða öðru verki svipuðu í þessum iðngreinum: Beykisiðn [bifreiðasmiði]⁷⁾, blikksmiði, bókbandi, feldskurði, [glerslipun og speglagerð]⁸⁾, gull- og silfursmiði, hattasaum, húsasmiði, húsgagnabólstrun, húsgagnasmiði, járníðnaði (eir-smíði, járnsmíði, ketil- og plötusmiði, málmsteypu, rennismíði, vél-virkjun), klæðskurði, [kjólasaum, kvennaklæðskurði]⁹⁾, kókugerð, leturgrefti, málaraíðn, mótasmiði, múrsmíði, myndskurði, netagerð, prentsetningu, rafvirkjun, rafvélavirkjun, reiðtýgja- og aktýgjasmiði, seglasaum, skipasmiði og bátasmiði, skósmíði, steinsmiði, tágariðun, úr-smíði, [útvarpsvirkjun]¹⁰⁾, vagnasmiði, veggfóðrun. — Í öllum þessum iðngreinum, og enn fremur í pipulögn og gaslögn, skal próftaki sýna, að hann skilji teikningar og geti unnið eftir þeim.

13. gr. Prófnefnd ákveður prófsefnið í samráði við lærimeistara. Hún ákveður, hve langan tíma nemandi fær til prófsins, og hveruig un-sjón með því skuli hagað. Til leiðbeiningar fara hér á eftir verkefni, sem hæf skulu teljast til prófs, eftir vali prófnefndar. Þótt tvö eða fleiri tölusett verkefni séu tiltekin í sömu iðn, skal aðeins eitt lagt fyrir nemanda.

1. Brauðgerð og kókugerð. a. Í bakaraiðn leysi nemandi af hendi undirbúning brauðgerðar og sýni kunnáttu sína í almennri brauðgerð, svo sem með því að afgreiða pöntunarlista, sem prófnefnd hefur samið fyrir ákveðna tölu brauða, með tilliti til fjölbreytni þeirrar, er nauð-synleg má teljast í brauðgerðarhúsi á hverjum tíma. Enn fremur skal nemandi reyndur munnlega í ýmsu því nauðsynlegasta, er iðn hans varðar, eins og t. d. í því, er lýtur að ofninum, lifrænni og ólifrænni gerjun, orsökum algengustu brauðgalla og vörnum gegn þeim o. fl. b. Kókugerðarmenn skulu undirbúa og fullgera „hátiðahorn“, rjómaköku (tertu), kransaköku, eða einhverja aðra tilsvareandi hlaðna köku (auf-satz), sem prófnefnd dæmir gilda samkvæmt teikningu. Skreyta möndlu-deigsköku (marcipan tertu) eða rjómaköku (tertu) eftir gerðri fyrir-mynd. Gera blaðdeig (butterdeig) og gera úr því brauðkollur (postejr), og sniðtigla. Gera vinarbrauðsdeig í ákveðna tölu vinarbrauða og annars, sem gert er úr slíku deigi. Enn fremur skal nemandinn gefa munnlegar skýringar um sykursuðu og ýmislegt annað, er iðn hans varðar.

7 og 10) Sbr. reglug.br. nr. 100 1942.

8 og 9) Sbr. reglug.br. 6. nóv. 1943.

2. [Bifreiðasmíði. Nemandi skal velja með drætti eitt atriði úr hverjum neðanskráðra flokka og framkvæma þau atriði, sem hann dregur. Auk þess skal hann sýna kunnáttu sína í rafsuðu og logsjóða saman tvær 1 m/m þykkar járnplötur, er séu að minnsta kosti 50 cm. á hvern veg. — 1. flokkur: a. Smíða staf í bogna hurð. b. Smíða bita í þak. c. Setja saman eitt hurðarhorn. — 2. flokkur: a. Smíða járnklofa, er tengi framstykki við undirvagn. b. Smíða járnþeygju, er tengi framstykki við hlið. c. Smíða stykki í völtuás. d. Leggja járn á gluggahorn. e. Kúpa 1 m/m járnplötu. f. Smíða upp og breyta aurrhlífum. — 3. flokkur: a. Líma gúmmi á sætisramma og klæða sætið með dúk. b. Leggja raf-lögn í þak með tilheyrandi rofa. c. Skera og slípa hreyfanlega rúðu.]¹¹⁾

3. Bifvélavirkjun. Nemandi skal: a. stilla legur á sveifarás og gera í þær oliurásir; b. stilla undirlyftuás og loka; c. stilla ganghjól; d. stilla rafkeikju; e. stilla bullubolta og hringi; f. stilla öxultengsl; g. stilla stýri; h. stilla fjögurra hjóla hemla og aðalhemla; i. finna gangtruflun í venjulegri bifvél; j. finna straumleka í rafmagnskerfi bifreiðar; k. rétta, bæta og logsjóða aurrhlíf og bifreiðarhús; l. bora og slípa bullu-strokk; m. lýsa gangskiptakassa og ganghjólum, vinnu þeirra og til-gangi; n. teikna rafmagnskerfi bifreiðar. — Nemandinn skal draga þrjú af framantöldum atriðum og leysa úr þeim verkefnum, er hann dregur. Enn fremur skal prófnefnd leggja fyrir hann spurningar um þau atriði, sem hann tekur ekki próf í á annan hátt.

4. Blikksmíði. Nemendur skulu gera eitt af eftirfarandi verkefnum: a. kaffikönnu, litratæka, úr látúni eða eir; b. þakglugga úr zinkjární og þakrennu með horni, stút, niðurfalli, botnstút og rennublöndun; c. ljósker á skip; d. kökumót eða ísmót; e. baðker úr zinki; f. skjalaskrin úr eiri, látúni eða zinki, eða annað, er prófnefnd tekur gilt, til að sýna leikni og kunnáttu nemandans.

5. Bókband. Nemandi bindur bækur 10 arka, 19 cm að stærð. Skal ein vera í hálfklæddu linbandi, ein í alklæddu linbandi, ein í almennu skinnbandi, með djúpri lögg og sléttum kili, og ein í vönduðu skinnbandi, með djúpri lögg og upphleyptu bindi. Enn fremur bindi hann eina bók, 10 arkir að stærð og 30 cm. á annan veginn, í kálfskinnsband, með bogahornum, saumuðum á bendla (nótnabókarband). Tvær af bókum þessum skulu vera með almennri gyllingu á kili.

6. Gaslögn. Við prófið skal nemandinn innna þessi verk af hendi: Bora gat á götuleiðslu, tengja hana við gasmæli, og fullgera tengslin eftir að lögnin hefur staðið í fullar 20 mínútur undir þéttireynslu-tæki. Enn fremur leggja gasleiðslu frá gasmæli að minnst þrem gaseldavélum eða baðofni, stilla gaseldavélar og bókunarofnsbrennara og slípa þollás. Uppdrátt af lögnum skal ávallt afhenda nemanda fyrir prófið.

7. [Glerslípun og speglagerð. Nemandi skal: a. Skera, kantslípna og bora glerplötu í innbú verzlunar. Skal glerplatan vera 60×125 sentimetrar hið minnsta og ekki þynnri en 6 mm. b. Skera og slípa 25 millimetra snið (facet) á spegil úr 6 til 8 mm. þykku gleri og sé hann ekki minni en hálf-

11) Sbr. reglug. breyt. nr. 100 1942.

ur fermetri að stærð. c. Skera, kantslipa og skáslipa 5 millimetra breið-an kant á kringlótta glerplötu úr 6 til 8 mm. þykku gleri, og sé glerplat-an ekki minni en 80 cm í þvermál. d. Skera, kantslipa og slipa handgróp í glerhurð úr 6 til 8 mm. þykku gleri og sé hún ekki minni en 100 cm á hæð og 60 cm breið. e. Gera spegil úr 3 mm. gleri, og sé hann ekki minni en 25×40 cm að stærð.¹²⁾

8. Gull- og silfursmíði. Nemandi skal smíða: a. Úr gulli: 1. armband, 2. brjóstnál, 3. hálsmen. b. Úr silfri: 1. stökkabelti, 2. koffur, 3. sykurer, 4. könnu, 5. bikar, 6. kökuspaða.

9. Hattasaumur. Nemandi skal gera vetrarhatt og sumarhatt fyrir fullorðna og vetrarhatt og sumarhatt fyrir börn, eftir tísku þess tíma, er prófið er tekið á. Einn hattur skal saumaður eftir teikningu, er prófnefnd velur. Nemandi velur sjálfur allt efni í hattana.

10. Hárskurður og hárgreiðsla. a. Hárskurður: Nemandi skal sýna leikni í eftirfarandi atriðum: 1. Að klippa skipt og uppstandandi hár með skærum og vél og að klippa skegg eftir því, sem tízkan segir. 2. Að liða og greiða hár og skegg. 3. Að þvo og þurrka hár og að nudda hársvörð með höndum og rafmagni. 4. Að nudda andlit með höndum og rafmagni. 5. Að hjóldraga og brýna hnif og skæri, bera sápu á og raka mann. Skal einkum aðgætt, hvernig nemandi beitir hnifnum og hvernig hann stendur að verkinu. b. Hárgreiðsla: Nemandi á að liða hár með járnnum, setja upp hár, leggja hár og klippa, snyrta andlit og snyrta hendur.

11. Húsgagnabólstrun. Nemandi skal bólstra stól eða sófa með fjöðrum í sæti og baki. Einnig skulu armar vera bólstraðir, með eða án fjaðra. Léreft skal nota yfir bólstrið, en síðan skal klætt með húsgagnaáklæði. Léreft (shirting) eða önnur efni má og nota sem áklæði.

12. Járniðnaður. Í járníðngreinum skal prófi háttáð sem hér segir: a. Eirsmíði: Nemandi skal logsjóða eirpíputé, eir í eir, logsjóða látúns-hné, kveikja saman eirpípu, logsjóða saman bronz, beygja eirpípu, kveikja stétt á eirpípu, kveikja gildan látúnsklampa á þunna látúns-plötu, logsjóða saman látúnsplötur eða annað svipað. b. Járnsmiði: Nemandi skal smíða eldverkfæri, eldfæri, mastursspennu með auga, eða eitthvað svipað. c. Ketil- og plötusmiði: Nemandi skal smíða og merkja upp ketilbotn eða kjölplötu eftir gefnu máli og hnoða kúlu- og slétt-hnoð, logskera hnoð og plötur, þétta hnoð og plötubrún, logsjóða plötu, sýna að hann kunni að rafsjóða o. s. frv. d. Málmsteypa: Nemandi skal móta samsett stykki með kjarna, bræða járn eða rauðmálm og steypa í tilbúinn mótakassa. e. Rennismiði: Nemandi skal smíða og renna eftir teikningu laggarskrúfþoll og ró, hefla samhliða flöt á fleyg, renna skifu á ás o. s. frv. f. Vélvirkjun: Nemandi skal steypa hvítmálm í leg, fella leg á ás, máta fleyg í fleygspor, logsjóða plötu, kveikja hólk á pípu, geira tönn, vinda gorm eða eitthvað þess háttar.

13. Klæðskurður og feldskurður. a. Í klæðskurði skal nemandinn teikna, sníða og sauma: 1. venjuleg jakkaföt á karlmann; 2. kjólföt á karlmann, handstungin; 3. viðhafnar stuttreyjuföt (smoking); vetrar-

12) Sbr. reglug.breyt. nr. 205 1943.

frakka (ulster); 5. hálffóðraðan og venjulegan frakka. b. Í feldskurði skal: 1. sauma vandaða skinnhúfu með fóðri og broti; 2. fóðra frakka með feldum úr heilum skinnnum og setja á hann skinnkraga; 3. sauma feldkápu úr 30 heilum skinnnum eða fleirum (nota skal aftursting við samsauma skinnanna); 4. sauma lausan loðkraga og loðstúku úr skunkskinnnum eða marðarskinnnum og fóðra hvort tveggja með rykkingum og skrautsaum. Í loðstúkunni skulu vera fleiri en eitt skinn, ef því verður við komið. [c. Í kjólasaum skal nemandinn teikna, sniða og sauma: 1. Siðdegiskjól, 2. kvöldkjól, 3. samkvæmiskjól, eða 1. upphlut, 2. peysuföt (treyju og pils). d. Í kvennaklæðskurði skal nemandinn teikna, sniða og sauma: 1. vetrarkápu með skinni, 2. frakka (Ulster, svagger), 3. skinnlausa kápu, 4. peysufatafrakka, 5. jakka og pils (dragt).]¹³⁾

14. Leturgröftur. Nemandi skal handgrafa 4 mismunandi leturgerðir á ýmsa muni, innsigli (með eiginhandarskrift, skriflettri eða prentlettri), dyraspjöld með lakki í stöfunum og 3 stálstimpla, einn með lettri, annan með mynd og þriðja með skrauti (ornament).

15. [Ljósprentun. Nemandi skal: a. Taka strikmynd og netmynd af góðri fyrirmynd og framkalla þær. Enn fremur stækka mynd og minnka. b. Undirbúa filmur undir gegnumlýsingu. c. Undirbúa plöturnar með sýrum. d. Gera plöturnar ljósnæmar með tilheyrandi efnum. e. Gegnumlýsa filmurnar á plötu. f. Framkalla plöturnar með tilheyrandi efnum. g. Undirbúa plötu fyrir prentun eða til þess að geymast án þess að hún ryðgi. h. Stemma plötu við pappir. i. Jafna svertu eða liti og stilla hlutfall á milli svertu og vatnskefla. j. Prenta myndirnar í 100 eintökum.]¹⁴⁾

16. Málun. a. Nemandi skal grunnmála, slétta (spatla) og mála húsgagn eða tréflöt $1 \times 1,5$ m að stærð, með einum eða fleiri litum. Á þenna flöt máli nemandinn þrjár línur í mismunandi litum og breiddum, þannig, að fram komi rétthyrndir fletir. Prófflötinn skal gljálakka eða [lakka hann]¹⁵⁾ með móðublæ. b. Nemandi skal mála flöt (pappir strengdan á ramma) $1 \times 1,5$ m að stærð, með ógljáðum oliulit eða oliumáli [lökkudu]¹⁶⁾, með móðublæ, sem hér segir: Efri hluti flatarins málist með lit eftir sýnishorni, er nemandinn dregur í lokuðu umslagi. Neðri hlutinn málist með lit, er nemandinn velur sjálfur. Milli þessara tveggja lita sé málaður 10 cm breiður borði með þriðja litnum. Á borðann skal mála skreytingu með oliulitum, og skal nemandinn samræma áður nefnda liti og skreytingu. c. Tréflöt, $1 \times 0,6$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spatla) og mála. Á þennan flöt skal nemandinn mála tré eða marmaralíkingu, lakka og faga með móðublæ. d. Tréflöt, $1 \times 0,5$ m að stærð, skal grunnmála, slétta (spatla), mála og lakka. Á þennan flöt skal nemandinn mála sýnishorn af spjaldlettri, ekki minna en 25 bókstafi og tölustafi. Próftaki velur stafagerð, en prófnefnd ákveður texta. e. Á pappaspjald $0,4 \times 0,4$ m að stærð, skal mála með limlitum sömu liti og í grunnlitinn í verkefni 2.

17. Matreiðsla og framreiðsla. a. Matreiðslumenn. Nemandi skal: 1. Taka bein úr kjöti eða fiski (er kjötið og fiskurinn tölusettt og nemandinn dregur eina tölu, og tekur bein úr því, er talan visar til); 2. út-

13 og 14) Sbr. reglug.breyt. nr. 205 1943.

15 og 16) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

búa fiskrétt og kjötrétt til morgunverðar (skal um þrjá rétti í hvoru að velja og dregur nemandinn sinn af hvoru); 3. skreyta kalda framreiðslu, sem nemandinn má búa til eftir vild, enda hafi hann sjálfur búið til réttinn hjálparlaust; 4. búa til tvær idýfur, aðra heita en hina kalda, t. d. „mayonnaise“, „bernaise“ eða „hollandaise“; 5. gefa skriflega lýsingu á rétti (á matseðli) er prófnefnd tiltækur, hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður; 6. skýra munnlega matseðil, súpu, fisk, millirétt, steik og ábæti. Dregur nemandinn einn réttinn og skýrir hvað í honum sé og hvernig hann sé gerður. b. Framreiðslumenn: Nemandi undirbúi og leggi á borð, þar sem framreiða skal kalda rétti (kalt borð) með tilheyrandi glösum og annast síðan framreiðsluna. Enn fremur skal hann undirbúa og leggja á borð, þar sem framreiða skal heitan samkvæmismat, með tilheyrandi glösum og annast síðan framreiðsluna.

18. Múr- og steinsmíði. a. Í múrsmíði skal nemandi: 1. múra upp 1½ steins múr með eins steins bindingu, 1,88 m langan og 1,25 m háan, bindinguna og öll 4 horn hennar skal slétthýða; 2. hlaða um dyr eða gluggaop og loka að ofan með hringboga, sporöskjuboga eða oddboga. Auk þess skal nemandi sýna leikni í að draga loftlista og skera saman horn, leggja gólf og veggflisar, og loks að blanda, leggja og binda járn-benta steinsteypu eftir uppdrætti. b. Í steinsmíði skal nemandi: 1. höggva og fullgera áttstrendan girðingarstöpul með strendan topp; 2. höggva og fullgera millistein í legstein með holboga umhverfis að ofan; 3. gera legstein með slípuðum og gljáðum framfleti og inngreypum, gylltum krossi.

19. Myndagerð. a. Ljósmyndagerð. Nemandi skal taka myndir í myndastofu af mönnum og gömlum myndum, bæði við dagsljós og lampaljós, framleiða myndir á plötur, taka eftir plötum (kopiera) bæði á gasljóss- og dagsljósspappír, stækka mynd og fullgera, blélita ýmsar pappirstegundir og fullgera myndir. Heimilt er nemanda að leggja fram við prófið plötur og myndir frá námsárum sínum, sem hann sannanlega hefur gert sjálfur hjálparlaust, og er þá prófdómendum heimilt, að taka tillit til þeirra við prófið. b. [Prentmyndasmíði. Nemandi skal grafa myndir í zink eða eir, punktamyndir fyrir myndapappír og grófari pappír, og punktalaus mynd (strikmynd), bæði með einum lit og allt að fjórum litum. Skal hann skila sýnishornum af myndunum og plötunum tilbúnum til prentunar. c. Prentmyndaljósmýndun. Nemandi skal ljósmynda punktamynd og strikmynd (teikningu), bæði með einum lit og allt að fjórum litum. Einnig skal hann framleiða (framkalla) myndirnar og færa (kopiera) þær á zink eða eir. — Nemandi skal vera fær um að undirbúa ljósmyndaplötur og geta gert munnlega grein fyrir meðferð þeirra efna, er starfinu tilheyra.]¹⁷⁾

20. Netagerð. Nemandi skal gera eftirlíkingu (Model) af botnvörpu, [og]¹⁸⁾ teikna og gera eftirlíkingu af sildarnót. Stærð eftirlíkinganna ákveða prófdómendur.

21. Pípulögn. Nemandi skal inna af hendi þessi verk: Setja upp að öllu leyti algeng hreinlætistæki í venjulegri íbúð, baðker, handlaug,

17 og 18) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

salerni og eldhúsvask með öllum nauðsynlegum að- og frárennslis-pípum. Enn fremur sýni hann kunnáttu sína í miðstöðvarlagningu með því að leggja miðstöð í hús, með ekki færri en 10 ofna leiðslu. Enn fremur sýni hann kunnáttu sína við að logsjóða og logskera pípur og þétta lárétt samskeyti á $2\frac{1}{2}$ " og 4" steypujárnsþípum, með hampi og blýi. Hann skal tilkveikja blý, eir- eða látunspípur. Uppdrátt af lögn-um skal ávallt afhenda nemanda fyrir prófið.

22. Prentiðn. a. Prentun. Nemandi skal prenta hjálparlaust venju-lega bókaörk í hraðpressu, ákveða hlutföll jaðra, síðuröðun, litarmagn og réttingu. Auk þess skal hann raða niður fjórum 8 bls. og tveimur 16 bls. örkum í tvennu lagi, prenta í fergipressu (diegelpressu) sjálf-stæða auglýsingu, strikaform eða bréfhaus, prenta mynd (autotypi) á myndapappir. Myndina skal rétta með útskurði. b. Setning. Nemandi skal setja venjulegt lesmál í að minnsta kosti 2 klst. samfleytt, eftir algengu, skrifuðu handriti, binda út og taka próförk, er hann svo leið-réttir, setja titilsíðu, auglýsingu og eitthvert eyðublað. Einnig skal setja töflu með að minnsta kosti tvískiptum haus. Brjóta um vélsett letur, 16 síður í 8 blaða broti.

23. Rafmagnsiðn. a. Rafvirkjanemar skulu: 1. leggja ljósalögn í tveggja hæða hús með tveim greinum og 10 lampastæðum með spjaldi og lömpum, samkvæmt uppdrætti er nemandi hefur gert, ásamt kostn-aðaráætlun, og greinargerð fyrir því, hvers vegna ljósum er komið fyrir eins og sýnt er; 2. leggja vélalögn að 5 hestafla vél eða stærri fyrir 3-fasa riðstraum eða fyrir rakstraum, með að minnsta kosti 10 metra bugðótttri lögn með spjaldi, ræsi, grunntengingu og viðtengingu rafvélarinnar við þá vél, sem hún á að knýja, eða er knúin af, t. a. m. ganga frá þeim, ef reimdráttur er notaður. Lögnin skal framkvæmd eftir uppdrætti, spennufall reiknað, vör ákveðin og kostnaður allur sundurliðaður; 3. leggja 50 metra jarðstreng með tengihólkum á báð-um endum og 2 greinihólkum, með að minnsta kosti 10 kg af lakki, bræddu á hvern hólk til jafnaðar, og skal strengurinn prófaður. Enn fremur leggja blýstrengslögn, með ekki færri en 3 greinidósum; 4. leggja ljósalögn frá spjaldi í vélskip, 20 smálestir að stærð eða meira og setja upp alla lampa; 5. setja upp króka og klukkur, draga út vir (10—35 gmm.) og binda upp á einfaldri 1000 m loftlinu, svo og leggja eina heimtaug frá linunni í hús með inntaki í það; 6. leggja hringingar-lögn að öllu leyti með ekki færri en 5 tölum; 7. leggja innanhússíma fyrir 3 talfæri að öllu leyti og gera grein fyrir miðstöðinni. b. Rafvéla-virkjanemar skulu: 1. vefja snúð og sátur rafvéla, gera mælingar á vafi straumvendis og gera grein fyrir árangrinum, reikna út og gera ræsi fyrir rafvél; 2. setja upp vélar í 10 hestafla oliuvélarstöð, eða 10 hest-afla vatnsaflsstöð með lágspennu, tengja spjöld fyrir vélar og útiliggj-andi linur, leggja allar lagnir í stöðinni og ganga svo frá öllu, að stöðin verði reynd í góðum gangi; 3. setja háspennutæki í 50 kw. spennistöð með straumrofa og teinrofa, ásamt tengingu við spennu báðum megin, tengja lágspennuspjald fyrir útiliggjandi linur, grunntengja stöðina, þurrka eða hreinsa oliuna, svo að spennirinn geti starfað öruggt; 4. ganga frá straum- og spennumælum á 500 kw. háspennustöð. c. Út-varpsvirkjar skulu setja upp útvarpsviðtæki með loftneti og grunnteng-

ingu, gera við 3 viðtæki (eitt fyrir rafhlöður, eitt fyrir rakstraum og eitt fyrir riðstraum) og teikna í aðaldráttum straumrásarmynd í tækin og gera grein fyrir byggingu þeirra og orsökum bilana, framkvæma deyfingu útvarpstruflana frá ákveðnum raforkuvirkjum, sýna að þeir hafi nægilega þekkingu í rafmagnsfræði, útvarpsfræði og hljóðfræði, til þess að geta framkvæmt hvers konar mælingar og viðgerðir á flóknum útvarpsviðtækjum, sem nauðsynlegar eru til þess að koma þeim í fullkomið lag, enn fremur að þeir þekki gildandi lög og reglugerðir, er varða útvarps- og loftskæptatæki.]¹⁹⁾

24. **Reiða- og seglasaumur.** Nemandi skal: a. taka mál af gaffalsegli á 60 smálesta skipi eða stærra, eða öðru segli jafn vandasömu, gera uppdrátt að því, skipta niður í dúka, sniða það og sauma í höndum með öllum rifgötum saumuðum (ekki „patent kósa“), laga það (afsetja) og sauma utan um það kantkaðal (ligtov), eins og við á; b. draga upp reiða á 60 smálesta skip eða stærra, ákveða gildleika viranna í reiða, búa reiðann til og gera grein fyrir, hverng á að vinna verkið. Setja síðan reiðann upp og alla stagi, eins og við á. Enn fremur skal hann gera öryggisáhöld eftir nánari ákvörðun prófnefndar.

25. **Reiðtygja- og aktygjasmíði.** Nemandi skal smíða: a. járnvirkjahnakk, isaumaðan rósum; b. spaðahnakk með lafapófum; c. kragaaktygi; d. kvensöðul.

26. **Skósmíði.** Nemandi skal: a. botna eina randsaumaða skó að öllu leyti; b. botna og sauma vatnssligvél að öllu leyti.

27. **Sútun.** Nemandi skal rota, súta, strá eða kasa og fullgera eina húð og tvö kálfsskinn (slétt, rauðsútuð), hvítsúta fjögur loðskinn, tvö af dilkum og tvö af öðrum dýrum (finsútun). Í munnlegu prófi skal nemandi gera grein fyrir sýtunaraðferðum.

28. **Tágarið.** Nemandi skal gera körfu-hægindastól eða kistu úr grönnum tágum.

29. **Trésmíði.** a. **Bátasmíði.** Nemandi skal smíða: 1. smábát, fjögurra manna far; 2. skipsbát á togara, b. **Beykisiðn.** Nemandi smíði: 1. sívala tunnu; 2. sporöskjulagadan kút; 3. sporöskjulagadan bala; 4. sívala skipstunnu. Nemandinn reikni út stærð ílátsins sem hann smíðar. c. **Húsasmíði.** Nemandi skal smíða: 1. járnaða útihurð í umgerð með spjöldum og rúðulistum; 2. stiga í venjulega íbúðarhæð, beinan eða snúinn; 3. hluta af geirapaki (Valme); 4. steypumót að: a) þakbrún með strikum, b) súlu með fótstalli og hausum, c) handriði á svalir eða tröppur með strikum og upphleyptum spjöldum ásamt stólpa; 5. skot-hurðir og koma þeim fyrir; 6. járnaða stofuhurð með spjöldum og umgerð; 7. þrisettan ytri og innri glugga; 8. eldhúsinnbúnað (skápa, borð og skúffur). d. **Húsagagnsmíði.** Nemandi skal smíða: Húsgagn með hurð og skúffu. Prófsmíðina skal gljábera eða gljáfægja. Sé hún ekki gljáfægð, skal nemandi færa sönnur á, að hann kunni að gljáfægja. Gera skal rissmynd og hlutateikningu (Detail) að prófsmíð. e. **Móta-smíði.** Nemandi smíði mót að einhverjum mislaga (ósýmmetriskum) hlut, er sé samsettur úr þrem eða fleiri stykkjum, og tilheyrandi kjarna-kassa. f. **Myndskurður.** Nemandi skal skera: 1. hurðarspjald; 2. spegil-

19) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

fald; 3. myndfald; 4. hillufjöl; 5. stól; 6. skáp; 7. setubekk; 8. rafmagns-lampa. g. Skipasmíði. Nemandi skal smíða: 1. seglås; 2. mastur; 3. ljóra; 4. niðurgönguskýli; 5. lestarop með öllu, er því fylgir; 6. tré-stýri á skip, járnað og að öllu fullgert og ásett; 7. tvingenga og járnaða akkerisvindu; 8. háglugga með umgerð (skyligt); 9. stefni i skip eða bát og setja það í; 10. þröm, 30—40 fet, ásetta, og festa á meginþiljur (Waterboard); 11. ytri klæðningu, 30—40 fet, og sé nokkur hluti hennar með beygju.

30. Úrsmíði. Nemandi skal: a. gagnskoða úr (Aftrækning); b. fódra við miðhjól (Centrumshjól) i plötu og stag; c. ranna og setja steinlegur (steinfatningu) i plötu og stag; d. renna óróaás; e. setja inn tvöfalda gormfjóður; f. renna uppdráttarás.

31. Vagnsmíði. Nemandi skal smíða: a. framhjól á fjórhjólaða kerru og setja möndulinn í; b. tvihjóla kerru að öllu leyti. Eitt ár af námstímanum skal nemandi vera við járnsmíði (eldsmíði).

32. Veggfóðrun. Nemandi skal: a. sýna aðferðir við strigalögn súð-arherbergis eftir ákvæðum prófnefndar; b. veggfóðra herbergi og kantsetja það, skreyta með veggfóðri og gera uppdrátt af skreytingunni og skal veggfóður valið i samráði við prófnefnd; c. dúkleggja með gúmmi eða gólfduk (linóleum) beinan eða snúinn stiga með borða og gera uppdrátt af dúklögn með borðum (gúmmi eða linóleum) i herbergi.

14. gr. Nú vill nemandi vinna annað verk eða gera annan grip, en prófnefnd hefur ákveðið og er þá prófnefnd heimilt að leyfa þeim, ef hún telur það sýna eins mikla kunnáttu nemanda i iðn sinni, og lærimeistari hans lýsir yfir því, að nemandi kunni einnig að gera það verk, er prófnefnd hafði ákveðið.

15. gr. Sveinspróf skal halda tvisvar á ári, þannig að þau byrji fyrri helming mánaðanna marz og september. Skal hlutaðeigandi lögreglustjóri auglýsa prófin með tveggja vikna fyrirvara. Umsóknir um próf-töku skulu komnar til formanns prófnefndar fyrir 1. þess mánaðar, er próf skal fara fram í. Ef sérstaklega stendur á, má hlutaðeigandi lögreglustjóri, með samþykki prófnefndar, leyfa að próf fari fram á öðrum tíma en ofan greinir.

16. gr. Til þess að tryggja samræmi i störfum prófnefnda, skipar atvinnumálaráðherra (ráðherra sá, sem fer með iðnaðarmál), að fengnum tillögum Landssambands iðnaðarmanna, einn eða fleiri eftirlitsmenn með prófunum, til 5 ára i senn. Skulu þeir hafa ákveðið eftirlitssvæði, ef fleiri eru en einn og heimsækja hverja prófnefnd i umdæmi sínu ekki sjaldnar en annað hvort ár, og leiðbeina þeim um það, sem þurfa þykir. Kostnaður við ferðir og störf eftirlitsmanna greiðist úr ríkissjóði.

17. Þar, sem prófnefnd eða eftirlitsmaður telja ekki ástæðu til að hafa sérstakan prófstað, skal meistari sjá nemanda fyrir verkstæði og verkfærum við prófið, er metið sé gilt af prófnefnd og eftirlitsmanni.

18. gr. Lögreglustjóri heldur bók, er i skal rita skýrslu um öll sveinspróf, sem haldin eru i hans lögsagnarumdæmi. Skal þar tilgreint nafn nemanda, fæðingardagur hans, fæðingarár og staður, nöfn foreldra hans og atvinna, námstími og iðn, nafn og heimili lærimeistara, svo og

einkunnir, er nemandi fær við prófið. Skal prófbókin undirskrifuð af prófdómendum, hvort sem nemandi hefur staðizt prófið eða ekki.

19. gr. Óheimilt er að taka mann til sveinsprófs, sem ekki hefur skriflegan námssamning, áritaðan samkvæmt iðnaðarnámslögnum og vottorð meistara um, að hann hafi lokið námi sínu samkvæmt samningi, skirteini um fullnaðarpróf frá viðurkenndum iðnskóla, svo og önnur tilskilin vottorð. Undantekningar frá þessu má þó gera, þegar svo stendur á, sem segir í 29. gr., ef Landssamband iðnaðarmanna mælir með þeim.

20. gr. Óheimilt er nemanda að byrja á verki við prófsmið, fyrr en prófdómendur hafa samþykkt verkstæði eða vinnustað prófsins, uppdrætti, þar sem þeirra er krafizt, og annan undirbúning undir prófið, ákveðið hvenær verkið skuli byrja og því vera lokið, og fullvissað sig um, að nemandi sé við því búinn að inna verkið af hendi. Eftir að próf er byrjað, ber prófdómendum að hafa eftirlit með framkvæmd verksins eftir þörfum og ástæðum, og er þeim í því skyni heimill aðgangur að öllu, er lýtur að verkinu.

21. gr. Þegar því verður við komið, skal verkið (sveinsstykkið), ásamt uppdráttum að því, haft almenningi til sýnis nokkra daga, eftir að prófi er lokið.

22. gr. Við prófið skal gefa einkunnir frá 1—10. Skal sérstök einkunn gefin fyrir hvern lið, sem nefndur er í 10. gr. og verður meðaltal af þeim einkunnum aðaleinkunn prófsins. Ekki má láta neinn fá sveinsbréf sem fær minna en 5 í aðaleinkunn eða í verklegu prófi, eða minna en 3 í nokkurri annarri prófgrein. — Einkunnin 9 og þar yfir telst ágætiseinkunn, 7,25—8,99 telst I. einkunn, 6,00—7,24 telst II. einkunn, 5—5,99 telst III. einkunn.

23. gr. Sá, sem hefur fallið þrisvar á sveinsprófi í sömu iðn, getur ekki fengið að ganga oftar undir slíkt próf. Þó getur ráðherra veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstaklega stendur á.

24. gr. Þegar nemandi hefur lokið prófi og staðizt það, skal prófnefndin þegar gefa lögreglustjóra skýrslu um prófið. Hann lætur síðan útbúa sveinsbréf handa nemandanum. Lögreglustjóri leggur til eyðublöð undir sveinsbréfið. Skulu sveinsbréfin gerð í bókarformi eða samanbrotin í hylki úr léreftsklæddum (shirtingsklæddum) pappa 12×21 cm að stærð, og hljóða sem hér segir:

Sveinsbréf.

(Nafn.)

fædd..... í
hinn hefur lokið sveinsprófi í

(Iðn.)

þann og fengið þessar einkunnir:

Fyrir prófverkið Fyrir munnlegt próf
 Fyrir teikningu Fyrir vinnuhraða

Aðaleinkunn

sem er einkunn.

Aðaleinkunn við burtfararpróf frá iðnskóla
 var

Prófverkið var

(Staður.)

(Dagur.)

formaður prófnefndar.

meistari.

prófnefndarmaður.

skólastjóri.

prófnefndarmaður.

lögreglustjóri.

Hæsta einkunn er 10. Til að standast próf þarf fyrir prófverkið og teikningu 5, fyrir vinnuhraða og munnlegt próf 3, en í aðaleinkunn 5. — Bréfin skulu vera gefin út á íslenzku, ensku og þýzku. Óski einhver sérið að hafa sérstaka umgerð á bréfinu, skal það vera heimilt á kostnað hlutaðeigandi iðngreinar, en þó því aðeins, að ráðuneytið samþykki útlit umgerðarinnar.

4. kafli. Um iðnskólanám.

25. gr. Lágmarkskröfur til burtfararprófs úr iðnskólum, hvar sem er á landinu, skulu vera sem hér segir: Í íslenzku: Nemandinn skal geta ritað íslenzku sæmilega um framsetningu og stafsetningu. Hann skal hafa lesið málfræði, á borð við það, sem kennt er í héraðs- eða gagnfræðaskólum. Próf skal vera skriflegt. — Þetta gildir fyrir alla iðnnema. — Í reikningi: Nemandi skal læra: Samlagningu, frádrátt, margföldun og deilingu í heilum tölum, almennum brotum, tugabrotum og nefndum tölum. Enn fremur einföld og samsett hlutföll (þríliðu), prósentu- og rentureikning, og allar helztu mælieiningar lengdar, flatar, rúmmáls, þyngdar og tíma, sem eru löggiltar hér á landi. Auk þess skulu nemendur í húsgagnabólstrun, járníðnaði, myndagerð, klæða- og feldskurði, málun, múr- og steinsmiði, netagerð, prentið, rafmagnsiðn, reiðtygja- og aktygjasmíði, reiða- og seglasaum, sítun, trésmíði, úrsmíði og vagnasmíði, kunna að leysa uppsettar jöfnur, með einum og tveimur óþekktum stærðum, og frumatriði flatarmáls- og rúmmálsreiknings. — Í efnisfræði: Nemandinn skal læra undirstöðuatriðin í eðlisfræði og efnafræði og enn fremur undirstöðuatriðin um þau efni og áhöld, sem óhjákvæmileg eru til iðnaðarstarfsins. — Í bók- haldi: Nemandi skal læra að gera kostnaðaráætlanir um efni og vinnu, halda frumbók, vinnubók, efnisbók, dagbók með tvöföldu dálkakerfi

og höfuðbók, sömuleiðis jafnaðarreikning og efnahagsreikning. — Í erlendu máli: Nemandi skal hafa lesið vandlega sem svarar 100 bls. í 8 bl. broti. Ræður skólanefnd á hverjum stað, hvaða erlent mál skuli upp tekið. — Í teikningu: 1. Almenn frihendisteikning. Hver nemandi skal hafa teiknað að minnsta kosti 10 flatarmyndir og 10 klossamyndir. Auk þess skal hann sýna með prófi, að hann geti teiknað nokkurn veginn rétt einfalda hluti. — Allir nemendur taka þátt í frihendisteikningu. 2. Flatarteikning. Nemendur skulu læra að gera horn, hringa og sporbauga, þríhyrninga og aðra miarghyrninga, skipta linum, bogum og hornum og innrita og umrita hringa. — Flatarteikningu þurfa ekki að læra nemendur í brauðgerð, framreiðslu, hárskurði, hárgreiðslu, kvenhattasaum, matreiðslu og sútun. — 3. Rúmteikning. Nemendur skulu kunna að gera fallmyndir á tvo fleti af punktum, linum, strendingum, strýtum, keilum, keflum og kúlum, og sýna skurðarfleti í þeim hlutum í báðum flötum. Einnig að nota hjálparflöt og finna sanna stærð flatar og rissa frihendis fallmyndir af hlutum. — Rúmteikningu þurfa þessir nemendur ekki að læra: Bakarar og kökugerðarmenn, bókbindarar, framreiðslumenn, hárskerar, hárgreiðslukonur, hattasumakonur, rakarar, klæðskerar og feldskerar, [kjólasaumarar og kvennaklæðskerar]²⁰⁾, leturgrafarar, matreiðslumenn, prentarar, skósmiðir, sútarar og veggfóðrarar. — 4. Iðnteikning. a. Öllum nemendum, sem iðnteikningu læra, skal kennd teikniskrift, og skal hún notuð við alla teiknikennsluna. b. Kökugerðarnemar skulu teikna kökur og kransa, tertur og skraut á þær. c. Bata- og skipasmiðir skulu gera linuteikningu af bát eða skipi, er sýni lag skipsins og stærð, útfærsluteikningu, sem sýnir, hvernig linuteikningin er færð út á flöt og hvernig smiðað er eftir henni, miðbandsteikningu og vinnuteikningu, er sýnir langskurð skips og þilfarsflöt, enn fremur lestarop og seglateikningu, sem sýnir lengd og gildleika siglu og reiða. d. Beykjar skulu gera útlits- og vinnuteikningar af helztu hlutur, sem þeim ber að geta smiðað. e. Bókbindarar skulu gera teikningar af skreytingum á spjöld og kili. f. [Bifreiðasmiðir]²¹⁾, bifvéla-virkjar, blikksmiðir, eirsmiðir, ketil- og plötusmiðir, rafsúðu- og málmsteypumenn, vélvirkjar, járn- og rennismiðir, pípu- og gaslagningamenn skulu gera frihendis frumdrátt að minni háttar hlutum, sem til iðnar þeirra teljast. Eftir þeim frumdráttum skulu þeir gera útlits- og vinnuteikningar með öllum nauðsynlegum málum. g. Gull- og silfursmiðir, myndagerðarmenn, leturgrafarar, [ljósprentarar, glersliparar og speglagerðarmenn]²²⁾, myndskerar, prentarar, veggfóðrarar, teikni frihendis stafi og skreytingar og hluti, hver úr sinni iðn. h. Húsasmiðir skulu gera vinnuteikningar að hurðum, gluggum, stigum, þökum, bitalögum, handriðum og skápum í eldhús og víðar, með öllum nauðsynlegum málum. Enn fremur teikna einföld hús, bæði grunnmyndir, þverskurði og útlitsteikningar. i. Húsgagnabólstrarar geri frihendisteikningar af fjaðrahúsgögnum og dýnum, svo og vinnuteikningar af virkjum og fjaðrasetningu. j. Húsgagnasmiðir geri útlits- og vinnuteikningar af nokkrum algengum húsgögnum. k. Klæðskerar og

21) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

20 og 22) Sbr. reglug.breyt. nr. 205 1943.

feldskerar, [kjólasaumarar, kvennaklæðskerar]²³⁾, netjarar, segla-saumarar og skósmiðir, geri myndir af hlutum þeim, er þeirra iðn tilheyrir, og sýni mál og snið á efnispörtum í hlutina. l. Hattasaumakonur teikni skreytingu á hatta og húfur, sem skreytingar eiga að vera á. m. Málarar teikni frihendis stafi, skreytingar og hluti. Einkum séu þeir æfðir í skuggateikningum. n. Múrarar skulu gera útlits og vinnuteikningar af hlöðnum múbogum, múbindingum, dregnum listum, tröppum og handriðum o. fl., er að iðn þeirra lýtur. Þeir skulu og skilja járnateikningar í járnþenta steinsteypu og geta gert grein fyrir, hvernig járn verði lögð í steypu eftir uppdrætti, er prófnefnd leggur fram, enn fremur einfaldar húsateikningar. o. Stein-smiðir skulu teikna stólpa, legsteina og minnismarki, svo og skreytingar á þau. p. Rafvirkjar skulu teikna skurðar- og grunnmyndir af 2—3 húsum til mismunandi nota, teikna raflagnir í þau og enn fremur lögn að eða frá rafvél, með varspjald og tengingu. q. Rafvélavirkjar teikni vélar og tækjahluta, er við koma þeirri iðn, svo og vinnuteikningar að einfaldri rafstöð eða háspennustöð. r. Reiðtygja- og aktygja-smiðir, tágárar (körfugerðarmenn), mótasmíðir og vagnasmíðir gera útlits- og vinnuteikningar af þeim hlutum, sem þeim ber að kunna að smíða. s. Úrsmiðir teikni ganga og hjól í úr. [t. Útvarpsvirkjar teikni mismunandi viðtækjahluti ásamt tengingum þeirra.]²⁴⁾ — Í sérgreinum: Rafvirkjar og rafvélavirkjar læri undirstöðuatriðin í rafmagnsfræði. Matsveinar, bakarar og kökugerðarmenn læri undirstöðuatriði í almenntri efnafræði og helztu efnasamböndum fæðutegunda vorra. — Prentarar skulu læra undirstöðuatriði almennrar litarfræði og um samsetningu lita. — Í teikningu og sérgreinum þarf minnst 5 til að ná prófi og aðaleinkunn má ekki vera lægri en 5, miðað við hámarkseinkunn 10.

26. gr. Í almennum námsgreinum er heimilt að leysa nemendur frá prófskyldu, ef þeir sýna skirteini um burtfararpróf frá gagnfræða- eða héraðsskólum og hafa hlotið I. einkunn í þeim greinum.

27. gr. Lágmark skólatíma fyrir nemendur, sem ekki hafa annan undirbúning en barnaskólanám, skal vera samtals 720 kennslustundir yfir allan skólatímann.

28. gr. Atvinnumálaráðuneytið getur með ráði fræðslumálastjóra heimilað iðnskólum að gera hærri kröfur til burtfararprófs, en þær, sem hér eru ákveðnar. Þó skal þetta ekki gert, nema ráðuneytið telji óhjákvæmilegt, í þeim iðngreinum, er senda skólanum fundarsamþykktir meistarafélags iðnarinnar á staðnum, um að þær óski eftir því, að framanskráðar lágmarkskröfur verði látnar nægja.

5. kafli. Ýmis ákvæði.

29. gr. Nú er iðnaðarfyrtæki rekið að nokkru leyti sem iðja og að nokkru leyti sem handið, og skal þá stjórn Landssambands iðnaðarmanna, að fengnum tillögum frá viðkomandi iðnaðarfyrtæki og sérfélögum í þeirri iðngrein, ef til eru, en annars fulltrúa iðnarinnar í

23) Sbr. reglug.breyt. 6. nóv. 1943.

24) Sbr. reglug.breyt. nr. 100 1942.

Iðnráði Reykjavíkur, setja nánari reglur um það, hvað af verkinu skuli teljast rekið sem handið og hvað sem iðja. Skulu reglur þessar síðan samþykktar á næsta iðnþingi og staðfestar af atvinnumálaráðherra, áður en þær fá fullt gildi.

30. gr. Nú vilja iðjurekendur í einhverri sérgrein gera ákveðnar bóklegar og verklegar kunnáttukröfur til þeirra, er fá rétt til þeirrar verkstjórnar í fyrirtækjum þeirra, er sérþekkingu þarf til og að nemendur í þeirri sérgrein verði háðir iðnaðarnámslögum og þessari reglugerð, og skulu þeir þá senda tillögur þar um, ásamt greinargerð um það, hve viðtækar kunnáttukröfur og prófkröfur skuli gerðar, til Landssambands iðnaðarmanna, er leggur tillögurnar fyrir næsta iðnþing til ákvörðunar og leitar síðan staðfestingar atvinnumálaráðherra á þeim.

31. gr. Nú kemur upp starfsgrein, sem ekki er gert ráð fyrir í reglugerð þessari, en telja má að heyri undir iðnað, og skulu þá hlutaðeigendur, sem starfsgreinina stunda, senda Landssambandi iðnaðarmanna erindi um að starfsgreinin verði viðurkennd sem iðngrein, og leggja fyrir það tillögur um nafn iðngreinarinnar, námstíma, kunnáttukröfur og prófkröfur. Skal síðan Landssambandið undirbúa málið undir næsta iðnþing og leggja það fyrir það. Samþykki iðnþingið, að rétt þyki að gera starfsgreinina að sérstakri iðngrein, skal Landssambandið leita samþykkis ráðuneytisins til þess. Fallist ráðuneytið á að gera starfsgreinina að iðngrein, breytir það reglugerð þessari eftir þörfum í samræmi við það og gefur lögreglustjórum í kaupstöðum, að fengnum tillögum Landssambands iðnaðarmanna, fyrirmæli um það, hversu hafa skuli veitingu starfsréttinda í hinni nýju iðngrein, þangað til fylgt geti orðið almennum ákvæðum þessarar reglugerðar.

32. gr. Nú fatlast iðnnemi andlega eða líkamlega, meðan á náms tíma stendur, eða hefur þegar fallazt þannig, þegar þessi reglugerð öðlast gildi, að hann telst ekki fær um að leysa af hendi sveinspróf, en telst þó fullgildur verkmaður í sumum greinum iðnarinnar, og skal þá iðnráðið í Reykjavík, og utan Reykjavíkur Landssamband iðnaðarmanna, gera tillögur til ráðuneytisins um það, hvort veita megi hlutaðeiganda réttindi til að stunda iðnina, án réttar til meistaraþréfs, og tekur ráðuneytið ákvörðun um það, að fengnum þeim tillögum.

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. maí 1941 og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli. Jafnframt er úr gildi felld reglugerð um sama efni, sett 31. desember 1928.

Reglur um loftskeytapróf.

(Póst- og símamálastjórnin 30. nóv. 1938.)

Samkvæmt lögum nr. 12 20. október 1905, um ritsíma, talsíma o. fl., lögum nr. 82 14. nóvember 1917, um rekstur loftskeytastöðva á Íslandi, og milliríkjasamningi um loftskeytamál, Madrid 1932, eru hér með settar eftirfarandi reglur um próf loftskeytamanna í samræmi við ákvæði Kairo-reglugerðarinnar 1938.

1. gr. Samkvæmt 10. gr. 7. kafla Kairo-reglugerðarinnar frá 1938 skal

sá, er starfrækir farstöð, hvort heldur loftskeyta- eða talstöð, hafa í höndum skilríki frá simamálastjórn þeirri, sem farstöðin heyrir undir. — Skirteini eru þessi: I. Skirteini fyrsta flokks loftskeytamanns. II. Skirteini annars flokks loftskeytamanns. III. Skirteini talstöðvarvarðar. — Enn fremur má sem undanþágu veita: IV. Sérskirteini loftskeytamanns, til þjónustu í þeim skipum og öðrum farartækjum, sem eru ekki skyld að hafa loftskeytastöð. V. Takmarkað skirteini loftskeytamanns til flugþjónustu, sem stendur alveg utan við hina venjulegu loftskeytaþjónustu og snertir ekki flugvélar í almennum flutningum, enda hafi áður verið gerðir samningar milli hlutaðeigandi ríkisstjórna um veitingu slíkra skirteina, og loks VI. Takmarkað skirteini talstöðvarmanns, til starfrækslu aflitilla talstöðva aðeins í grennd við strendur landsins, sem taka á engan hátt þátt í alþjóðaviðskiptum, enda fullnægi þær sérstökum skilyrðum um gerð og búnað. — Enginn getur orðið handhafi framangreindra skirteina, nema hann hafi sannað kunnáttu sína með prófi. — Að prófi loknu fær loftskeytamaður afhent bráðabirgðaskirteini og loks fullnaðarskirteini, þegar reynslutíma hans er lokið, en um hann fer samkvæmt ákvæðum 10. gr. í 7. kafla Kairo-reglugerðarinnar. Þó skal ekki afhenda skirteini fyrr en þagnarheit hefur verið undirritað.

Skirteini fyrsta flokks loftskeytamanns vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: a. Bóklegri þekkingu á aðalatriðum raffræðinnar og loftskeytafræðinnar, svo og þekkingu á starfi og leikni í stillingu allra þeirra tækja, sem notuð eru í farstöðvarþjónustunni, þar á meðal miðunartækja; b. bóklegri og verklegri þekkingu á starfi allra hjálpar-tækja, svo sem rafvéla, rafgeyma o. fl., sem notuð eru til þess að knýja og stilla tæki þau, er nefnd eru undir staflið a; c. nauðsynlegri verklegri þekkingu til þess að geta, með því sem er fyrir hendi um borð, gert við bilanir, sem kunna að verða á tækjunum í ferðinni; d. rétttri sendingu og móttöku morsemerkja eftir heyrn, á dulmáli (sambland bókstafa, tölustafa og lestrarmerkja) með 20 (tuttugu) orða hraða á mínútu hverri, og á hreinu móðurmáli með 25 (tuttugu og fimm) orða hraða á mínúttunni. Hvert dulmálsorð á að samanstanda af fimm merki-um, en hver tölustafur eða lestrarmerki telst sem tvö merki. Meðalorð á hreinu móðurmáli skal innihalda fimm merki. Hver prófraun við sendingu eða móttöku skal standa yfir í að minnsta kosti 5 mínútur; e. rétttri sendingu og móttöku talaðs máls við talstöðvarþjónustuna; f. nákvæmri þekkingu á reglugerðum þeim og fyrirmælum, er gilda um loftskeyta- og talviðskipti, þekkingu á skjölum þeim, er snerta gjöld fyrir loftskeyti og firðtöl, þekkingu á þeim hluta samþykktar um öryggi mannslífa á sjónum, er varðar loftskeytaviðskipti, og að því er snertir loftsíglingar, þekkingu á reglum þeim, er varða loftskeytaþjónustu í sambandi við loftsíglingar; g. þekkingu á almennri landafræði hinna fimm heimsálfa, sérstaklega að því er snertir helztu siglingaleiðir á sjó eða í lofti og helztu fjarskiptaleiðir; h. nægilega kunnáttu í ensku til þess að geta gert sig skiljanlegan á mæltu máli og í riti, sérstaklega að því er snertir loftskeytaþjónustuna og notkun handbóka.

Skirteini annars flokks loftskeytamanns vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: a. Bóklegri og verklegri undirstöðupekkingu á að-

alatriðum raffræðinnar og loftskeytafræðinnar, svo og þekkingu á starfi og leikni í stillingu allra þeirra tækja, sem notuð eru í farstöðvabjónustunni, þar á meðal miðunartækja; **b.** bóklegri og verklegri undirstöðuþekkingu á starfi hjálpartækja, svo sem rafvéla, rafgeyma o. fl., sem notuð eru til þess að knýja og stilla tæki þau, er nefnd eru undir staflið **a**; **c.** nauðsynlegri verklegri þekkingu til þess að geta, með því sem er fyrir hendi um borð, gert við bilanir, sem kunna að verða á tækjunum í ferðinni; **d.** réttri sendingu og móttöku morsemerkja eftir heyrn á dulmáli (sambland bókstafa, tölustafa og lestrarmerkja) með 16 (sexstán) orða hraða á mínútunni. Hvert dulmálsorð á að samanstanda af fimm merkjum, þar sem hver tölustafur eða lestrarmerki telst sem tvö merki. Hver prófraun við sendingu eða við móttöku eftir heyrn skal standa yfir í að minnsta kosti 5 mínútur; **e.** réttri sendingu og móttöku talaðs máls við talstöðvabjónustuna; **f.** þekkingu á reglugerðum þeim og fyrirætlum, er gilda um loftskeyta- og talviðskipti, þekkingu á skjölum þeim, er snerta gjöld fyrir loftskeyti og firðtöl, þekkingu á þeim hluta samþykktar um öryggi mannlífa á sjónum, er varðar loftskeytaviðskipti, og að því er snertir loftsiglingar, þekkingu á reglum þeim, er varða loftskeytabjónustu í sambandi við loftsiglingar; **g.** þekkingu á almennti landafræði hinna fimm heimsálfa, sérstaklega að því er snertir helztu siglingaleiðir á sjó eða í lofti og helztu fjarskiptaleiðir; **h.** nægilega kunnáttu í ensku til þess að geta gert sig skiljanlegan á mæltu máli og í riti, sérstaklega að því er snertir loftskeytabjónustuna og notkun handbóka.

Skírteini talstöðvavarðar vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: **a.** Verklegri þekkingu á firðtalstækni, sérstaklega til þess að geta komizt hjá að trufla aðra; **b.** þekkingu á starfi og leikni í stillingu firðtalstækjanna; **c.** réttri sendingu og móttöku talaðs máls í firðtalsbjónustunni; **d.** þekkingu á reglugerðum þeim, er varða talstöðvaviðskipti og þess hluta alþjóðareglugerða er varða öryggi mannlífa.

Sérskírteini loftskeytamanns vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: **a.** þekkingu á starfi og leikni í stillingu tækja þeirra, sem eru í farstöðunni, sem handhafi skírteinisins vinnur við; **b.** réttri sendingu og móttöku morsemerkja eftir heyrn á dulmáli með sama hraða og fyrir 2. flokks loftskeytamenn; **c.** þekkingu á reglugerðum þeim, er snerta hlutaðeigandi bjónustu og reglum þeim, er varða öryggi mannlífa.

Takmarkað skírteini loftskeytamanns í flugbjónustu vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: **a.** þekkingu á starfi og leikni í stillingu þeirra tækja, er notuð eru við hlutaðeigandi farstöð; **b.** réttri sendingu og móttöku morsemerkja eftir heyrn á hreinu móðurmáli með 16 orða hraða á mínútu hverri. Meðalorð á hreinu móðurmáli skal innihalda fimm merki. Prófraunin við sendingu eða móttöku standi yfir í 5 mínútur; **c.** þekkingu á reglum þeim, er gilda um hlutaðeigandi viðskipti.

Takmarkað skírteini talstöðvarmanns vottar hæfni handhafa í eftirfarandi greinum: **a.** Leikni í stillingu viðkomandi tækja; **b.** réttri sendingu og móttöku talaðs máls í hlutaðeigandi talstöðvarbjónustu; **c.** þekkingu á helztu greinum, er fjalla um þá bjónustu.

2. gr. Próf loftskýtamanna og talstöðvarvarða eru haldin að tilhlutun póst- og simamálastjórnarinnar hvenær sem hún telur þess þörf. Próf eru yfirleitt aðeins haldin á vorin að undangengnu bóklegu og verklegu námskeiði, er landssiminn heldur.

3. gr. Sá, er óskar að ganga undir próf loftskýtamanna eða talstöðvarvarða, skal með minnst 14 daga fyrirvara senda póst- og simamálastjórninni eiginhandar umsóknarbréf þess efnis, að honum verði leyft að ganga undir prófið, og skal tilgreina í umsóknarskjalinu heimilisfang umsækjanda, hverja atvinnu hann hafi stundað, hvað hann hafi áður lært, og hvers konar próf hann ætli að ganga undir. — Með beiðninni fylgi skírnarvottorð og ljósmynd af umsækjanda, prófskirteini fullkomins gagnfræðaprófs, eða annars jafngilds prófs í tungumálum, reikningi og landafræði, svo og læknisvottorð um almenna heilbrigði, um fullkomna meðalheyrn og um að málfar umsækjanda sé skýrt og ógallað. Enn fremur greiði hann 50 kr. prófgjald hjá aðalgjaldkera landssimans í síðasta lagi 3 dögum áður en prófið hefst. — Hafi umsækjandi ekki átt kost á að fá undirbúning sinn undir prófið á námskeiði landssimans, getur hann þó sótt um að mega ganga undir það, enda fylgi umsókninni þá einnig vottorð frá þeim, er hafa búið hann undir prófið, um að þeir telji hann hafa fengið nægilega bóklega og verklega kunnáttu til þess að ganga undir það, ásamt nánari upplýsingum um, hvaða bækur hann hafi lesið og hvaða verklegar æfingar hann hafi innt af hendi. — Þegar kemur til greina að veita sérskirteini eða takmörkuð skirteini, sbr. 1. gr., ákveður póst- og simamálastjórnin í hvert skipti, hverjar kröfur skuli gera til þeirra, er ætla að ganga undir próf til þess að öðlast slík skirteini, þ. á m. um það, hvort þeir skuli hafa lokið gagnfræðaprófi.

4. gr. Prófin eru ýmist skrifleg, munnleg eða verkleg. Póst- og simamálastjóri útnefnir þá, er halda prófin og þá er dæma um kunnáttu prófsveina. — Við prófin skal gefin 1 einkunn í hverri eftirtaldrá prófgreina: Skirteini 1. flokks og 2. flokks loftskýtamanna: 1. Raffræði, skrifleg. 2. Loftskýtafræði, skrifleg. 3. Loftskýtafræði munnleg. 4. Loftskýtafræði, verkleg. 5. Sending morsemerkja, verkleg. 6. Móttaka morsemerkja eftir heyrn, verkleg. 7. Loftskýtaviðskipti, verkleg. 8. Talviðskipti, verkleg. 9. Reglugerðir, gjaldaútreikningur og bókhald, skriflegt. 10. Landafræði, munnleg. 11. Enska, munnleg. 12. Vélritun, verkleg. — Skirteini talstöðvarvarðar: 1. Loftskýtafræði, skrifleg. 2. Loftskýtafræði, munnleg. 3. Loftskýtafræði, verkleg. 4. Talviðskipti, verkleg. 5. Reglugerðir, gjaldaútreikningur og bókhald, skriflegt. 6. Enska, munnleg. — Sérskirteini loftskýtamanns: 1. Loftskýtafræði, verkleg. 2. Sending morsemerkja, verkleg. 3. Móttaka morsemerkja eftir heyrn, verkleg. 4. Reglugerðir, skriflegar. — Takmarkað skirteini loftskýtamanns í flugþjónustu: 1. Loftskýtafræði, verkleg. 2. Sending morsemerkja, verkleg. 3. Móttaka morsemerkja eftir heyrn, verkleg. 4. Reglugerðir, skriflegar. — Takmarkað skirteini talstöðvarmanns: 1. Stilling tækja, verkleg. 2. Talviðskiti, verkleg. 3. Reglugerðir, munnlegar. — Einkunnir skal gefa í tölum frá 1 til 10, heilum tölum og fimmtu þörtum. Tiundu partar geta komið fram sem prófeinkunn við samanburð á einkunnum prófdómaranna. Gefa skal og einkunn 0 fyrir afleita frammistöðu, enda fellir hún. Til þess að maður standist próf,

má meðaltal prófeinkunna hans ekki vera lægra en 5.00, og hann þarf að fá minnst 5.00 í hverri af prófgreinunum: loftskeytafræði, sending, móttaka eftir heyrn og loftskeytaviðskipti. Þó má sá, er hefur fengið undir 5.00 í einhverri þessara prófgreina, en yfir 5.00 í meðaleinkunn, ganga einu sinni aftur undir próf í þeirri grein án þess að taka allt prófið aftur. — Sá, sem hefur gengið undir próf fyrir skirteini 1. flokks loftskeytamanna, en ekki staðizt það, getur fengið skirteini 2. flokks, ef prófdómendum þykir hann hafa uppfyllt þær kröfur, er gerðar eru til þess. — Póst- og símamálastjórnin ákveður nánar um tilhögun prófsins.

5. gr. Með þessu er felld úr gildi reglugerð um loftskeytapróf 22. apríl 1931.

Lög um stýrimannaskólann í Reykjavík.

(Nr. 100 23. júní 1936.)

1. kafli. Markmið skólans og skipulag.

1. gr. Markmið stýrimannaskólans er að veita þá fræðslu, er þarf til að standast hið minna og meira fiskimannapróf, farmannapróf og skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

2. gr. Skólinn starfar í fjórum deildum, minnst 4 mánaða deild fyrir hið minna fiskimannapróf, tveggja ára deild fyrir hið meira fiskimannapróf, þriggja ára deild fyrir farmannapróf og auk þess í sérstakri deild fyrir skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

2. kafli. Kennslan.

3. gr. Í skólanum skal kenna: Stærðfræði, siglingafræði, islenzku, dönsku, ensku, þýzku, eðlisfræði, vélfræði, sjórétt, veðurfræði, hjúkrunarfræði, bókhald, viðskiptafræði, sjómennsku og leikfimi; auk þess þær fræðigreinar, sem krafizt er sérstaklega fyrir skipstjóra á varðskipum ríkisins.

3. kafli. Próf.

4. gr. Í skólanum skulu vera þessi próf: Hið minna fiskimannapróf, hið meira fiskimannapróf, farmannapróf og skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

5. gr. Til hins minna fiskimannaprófs útheimtist:

Stærðfræði (munnleg): Kunnátta í fræðinni um heilar tölur, almenn brot, tugabrot, hlutföll talna, um einföldustu atriði flatarmálsfræðinnar, þekking á mælikvörðum lina og horna og leikni í að nota þá.

Siglingafræði (skrifleg og munnleg): 1. Þekking á jarðarhnettinum, lögun hans og stærð, bauganeti hans, lengd og breidd. Kompáslinur og kompásstrik. 2. Þekking á kompásnum og á notkun hans, á misvisun, halla (inklination), segulskekkju og hvernig hún verði fundin með jarðlægum athugunum; á skriðmæli, vegmæli, grunn- og djúplóði. 3. Skyn á sjókortum, innihaldi þeirra og notkun. 4. Þekking á dagbókarhaldi, leiðarreikningi, straumi, drift, að setja stefnu skipsins og á að finna

stað skipsins á kortinu. 5. Að kunna að finna, hvenær flóð verður og fjara. 6. Að kunna að nota sextant til þess að geta fundið stað skipsmeð jarðlægum athugunum.

Sjómennska (munnleg og verkleg): Þekking á alþjóðlegum siglingareglum og neyðarþendingum og á bjargtækjum og notkun þeirra. — Auk þess er nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í almennri sjómennsku. — Skyn á hirðingu og meðferð á skipum, reiða, seglum, siglum, köðlum og virum og samsetningu þeirra og öðru, sem þar að lýtur. Enn fremur meðferð og hirðing veiðarfæra.

Íslenzka (skrifleg og munnleg): Að hafa lesið að minnsta kosti 50 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum og geta skýrt það nokkurnvegin. Efnid skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orð og orðatiltæki, er að sjómennsku lúta. Þeir skulu geta farið sæmilega með íslenskt mál í ræðu og riti, sérstaklega í þeim efnum, er til stöðu þeirra heyra.

Sjóréttur (munnlegur): Að þekkja helztu lagaákvæði, er snerta rétt og skyldur skipstjóra.

Hjúkrunarfræði (munnleg): Að geta veitt algengustu hjáp í viðlögum við slysfarir og algengustu kvilla. Að kynnast sóttvarnareglum, sem skipum er skylt að hlýða.

6. gr. [Til hins meira fiskimannaprófs útheimtist: Hið sama og til hins minna fiskimannaprófs og enn fremur:

Stærðfræði (munnleg): a. Í reikningi: Notkun logaritma. Veldi og rót. b. Í flatarmálsfræði: Beinar línur. Horn. Hringurinn. Marghyrningur. Sporbaugur. Reglur um hliðar og horn í þríhyrningnum og samhliðunum. Rétthyrndur þríhyrningur. Einslaga og samfalla þríhyrningur. Flatarmál hrings og marghyrninga. Uppdráttur og útreikningur flatarmáls einföldustu flata. c. Í þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar og á útreikningi flatra, rétthyrndra þríhyrninga eftir henni. d. Í rúmfræði: Útreikningur rúmtaks, ferstrendings og sivalnings.

Siglingafræði (skrifleg og munnleg): Þekking á himinhvolfinu og daglegri hreyfingu á bauganeti þess, á því að ákveða afstöðu himinhnatta, á sólinni og hreyfingu hennar. — Þekking á mælingu tímans og skiptingu hans. Að kunna að finna ristima, hágöngutíma og hvarftíma himinhnatta. — Þekking á hæðarleiðréttingum himinhnatta og að kunna að finna breiddina af athugun sólar eða fastastjarna í hádegisbaug. — Þekking á sextanti og notkun hans. — Að kunna að finna misvísun eða segulskekkju af athugun pólstjörnnunnar. Staðarákvarðanir með radiómiðunum. — Að kunna að finna misvísun eða segulskekkju með viks(amplitude)athugun sólar og við azimutathugun sólar eða stjarna. — Þekking á hallasegulskekkju. — Að búa til vaxandi kort.¹⁾

Sjómennska (munnleg, skrifleg og verkleg): Hið sama og til hins minna fiskimannaprófs og enn fremur þekking á notkun alþjóðamerkjabókar og að geta lesið og gefið ljós- og hljóðmerki eftir Morsestafrófi.

Íslenzka (skrifleg og munnleg): Nokkru fyllri þekking en til minna fiskimannaprófsins.

1) Shr. I. nr. 37 1942.

Danska (munnteg): Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, í lausu máli og ljóðum, sérstaklega um líf og störf sjómanna, og að geta talað dönsku nokkuð, einkum um það, er snertir sjómennsku.

Enska (munnteg): Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, einkum um sjómennsku, og geta talað ensku nokkuð, einkum um það, er gerist á sjó.

Sjóréttur (munntegur): Nokkru fyllri þekking en til hins minna fiskimannaprófs.

Hjúkrunarfræði (munnteg): Að hafa fengið yfirlit yfir það helzta, er stendur í lækningabókum sjómanna, og sé einkum lögð áherzla á þessi atriði: Hjálp í viðlögum við slysfarir og algengustu sjúkdóma. — Samræðissjúkdóma og varnir gegn þeim. Næma sjúkdóma og sóttvarnarreglur, sem skipum er skylt að hlýða. — Almennar heilbrigðis- og þrifnaðarreglur í skipum, hirðingu þeirra og umgengni, matvæli og fæði skipverja.

Vélfræði (munnteg): Einföldustu atriði mótörfræðinnar ásamt yfirliti yfir algengustu vélar, notkun þeirra, umhirðu og eldsneyti.

Bókhald: Að kunna það bókhald, er staðan útheimtir. — Auk þess sé nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í sjómennsku og veðurfræði.

7. gr. Til farmannaprófsins útheimtist: hið sama og til meira fiskimannaprófsins og enn fremur:

Stærðfræði (skrifleg og munnteg): a. Í reikningi: Fyllri þekking á veldi og rót og á logaritnum. Reikningur með viðlægum og frádrægum stærðum með tölum og bókstöfum. Einfaldur vaxtareikningur. Einfaldar líkingar. b. Í flatarmálsfræði: Skyn á rétthyrndu Koordinatkerfi. c. Í rúmfræði: Afstaða beinnar línu til flatar og afstaða flatar innbyrðis. Þekking prisma, strýtu, keilu, kúlu, sivalnings og á línun, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Skyn á bogahornum og bogapríhyrningum. Rúmtak prisma, strýtu, keilu, kúlu og sivalnings. — Í ofangreindum atriðum stærðfræðinnar er þess eins krafizt, sem nauðsynlegt er að nemandinn viti til skilnings á því, sem kennt er í siglingafræði, sjómennsku, eðlisfræði og vélfræði.

Siglingafræði (skrifleg og munnteg): Hið sama og krafizt er til meira fiskimannaprófsins og auk þess: Kompásleiðréttingar. Djúpmælar. — Þekking á segulскеkkjumælinum (Deflector) og notkun hans við segulскеkkjurannsóknir. Hættuhorn. Fyllri þekking á himintunglum. — Að kunna að finna breiddina af athugun sólar, fastastjörnu og reikistjörnu í og fyrir utan hádegisbaug, og að kunna að finna breiddina af athugun tunglsins í hágöngu. — Að kunna að fara með sjóúr og finna stöðu þess og daglegan gang. — Að kunna að finna lengdina með sjóúrinu og hæð sólar, fastastjörnu eða reikistjörnu. — Að kunna að finna stað skipsins með staðarlinum byggðum á athugunum sólar, tungls, fastastjörnu eða reikistjörnu. — Þekking á notkun helztu raf- og radiótækja, sem notuð eru við siglingar. — [Sigling eftir stórbaug og stórbaugs-kort.]²⁾

2) Sbr. 1. nr. 37 1942.

Vélfræði (munnleg): Þekking algengra einvéla ásamt kötlum og hjálparvélum. Hestöfl, eldsneytiseyðsla og gæzla vélarinnar. — Þekking á algengustu mótorvélum, einkum dieselvélum, og gæzlu þeirra, ásamt hjálparvélum og eldsneytiseyðslu.

Eðlisfræði (munnleg): Þekking á eðlisfræðilegum eiginleikum hluta. Jafnvægi og hreyfing fastra, fljótandi og loftkenndra hluta, þyngdarlögmál. — Samstilling og sundurliðun afla. Einfaldar vélar. Eðlisþyngd. Dælur. Loftþyngdarmælar. Aðaldrættir hitafræðinnar. Einfaldar reglur um hljóðið, ljósið, rafmagn og rafsegulmagn.

Sjómennska (skrifleg, munnleg og verkleg): Hið sama og til meira fiskimannaprófsins og enn fremur: a. Stutt lýsing á byggingu skips, lestir, djúprista, afturhlæðni og stöðugleiki. Viðhald skipa á sjó og landi. Áhrif skrúfu og stýris. — Vatnspéttar skiljur og tæmingartæki. Helztu lagaákvæði um flokkun og skoðun skipa. b. Bátar og notkun þeirra. Tæki til fermingar og affermingar skipa. Meðferð farms og kjölfestu. Öryggisráðstafanir við skipströnd, árekstur, eldsvoða, sjóskaða o. fl. Einfaldur jafnvægisreikningur með tilliti til fermingar og affermingar skipa. — Línubýssur og önnur bjargtæki. Notkun leiðalýsinga o. fl. þ. h. — Notkun taflna um styrkleika, aðallega þeirra hluta, sem notaðir eru við fermingu og affermingu skipa. — Skyldur stýrimanns á verði.

Landafræði og veðurfræði (munnleg): Stutt yfirlit yfir landslag hinna helztu meginlanda. Helztu skipgengar ár og fljót. Heimshöfin og helztu siglingaleiðir. Helztu verzlunarborgir. — Skyn á helztu loft- og sjávarmælitækjum. Skipting hitans á yfirborði jarðar. Vatnsgufa loftsins; ský og úrkoma. Veðurfregnir og veðurkort. — Rafmagn í gufuhvolfinu. Loftþrýstingur. Vindar og lögmál þeirra. Þekking helztu hafstrauma.

Íslenzka (skrifleg og munnleg): Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum og geta skýrt það vel. Efnid skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orðtök, er að sjómennsku lúta. Jafnframt skulu þeir hafa lært það af íslenzkri málfræði, er þarf til þess að fara vel með íslenzkt mál í ræðu og riti, og geta skrifað á allgóðu máli og með góðri stafsetningu ritgerð um efnir, er snertir sjóferðir, og samið laglega skjöl þau og skilríki, er staða þeirra heimtar.

Danska (skrifleg og munnleg): Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 200 bls. í 8. bl. broti í lausu máli og ljóðum, einkum um líf og störf sjómanna, og geta talað dönsku sæmilega, einkum um það, er sjómennsku snertir, og að geta gert léttan danskan stíl.

Enska (skrifleg og munnleg): Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti, einkum um líf og störf sjómanna, skilja „Nautical Almanac“ og geta talað ensku nokkurn veginn, einkum um það, er sjómennsku tilheyrir.

Þýzka (skrifleg og munnleg): krafizt er sömu kunnáttu og í ensku.

Sjóréttur (munnlegur): Nokkru fyllri þekking en til hins meira fiskimannaprófs, einkum um farmbréf og farmskirtéini.

Hjúkrunarfræði (munnleg): Nokkru fyllri þekking en til hins meira fiskimannaprófs, einkum um hitabeltissjúkdóma og varnir gegn þeim.

Bókhald og viðskiptafræði (skrifleg og munnleg): Þau atriði, er farmenn skiptir mestu og staða þeirra heimtar.

[Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum skólastjóra, að ákveða, að aðeins skuli kennd tvö af hinum erlendu tungumálum til farmanna-prófs.]³⁾

8. gr. Til skipstjórarárófs á varðskipum ríkisins útheimtist: **1.** Að nemandi hafi lokið farmannaprófi og hlotið í meðaleinkunn að minnsta kosti $\frac{3}{4}$ þeirrar einkunnar, sem hæst verður gefin. — Undanþegnir þessu ákvæði eru þeir, sem fengið hafa skipstjóraréttindi á varðskipum ríkisins þegar lög þessi öðlast gildi; enn fremur má veita efnilegum nemendum undanþágu frá þessu skilyrði, ef kennarar skólans mæla eindregið með því. — **2. Stórskotafræði** (munnleg og verkleg): a) Þekking á byssum varðskipa ríkisins, notkun þeirra og hirðingu. b) Þekking á fjarlægðamælum og notkun þeirra. — **3. Ljósfræði** (munnleg): Þekking á frumatriðum ljósfræðinnar, prismaglerjum og öðrum sjónglerjum. — **4. Mælingafræði** (skrifleg og munnleg): a) Mælistaðir og lega þeirra til staðarákvarðana. b) Þekking á leiðréttingum horna, merkja og miðana á jörðinni til útsetningar á vaxandi kort. c) Þekking á leiðréttingu sextanthorna vegna hæðarmismunar mælistaðanna. — **5. Alþjóðamerki** (verklegt): Leikni í notkun ljós- og hljóðmerkja og merkjaflagga. Leikni í að nota handflögg til merkjagjafa eftir alþjóðareglum. — **6. Alþjóðaréttur** (munnlegur): Helztu ákvæði milliríkjasamninga um gæzlu landhelginnar og um fiskveiðar á hafinu. Þýðing og gæzla landhelginnar á ófriðartímum. — **7. Enska** (skrifleg og munnleg): Fyllri kunnátta í að tala og rita málið en krafizt er til farmannaprófs. — **8. Þýzka** (skrifleg og munnleg): Sama kunnátta og í ensku. — **9. Líkamsæfingar:** Kunnátta í algengri leikfimi og æfing í að stjórna leikfimiflokki. Róðraræfingar og kunnátta í að stjórna bátum.

9. gr. Við burtfararpróf skulu auk kennarans, sem prófar, vera tveir prófdómendur í hverri grein, og skipar stjórnarráðið til þess sérfræðinga eftir föngum. — Munnleg próf skulu haldin í heyrandi hljóði.

10. gr. Vilji maður ganga undir burtfararpróf skólans án þess að hafa stundað þar nám, skal hann senda kennslumálaráðuneytinu beiðni um það tveim mánuðum áður, og skal fylgja beiðninni vottorð um, að umsækjandi fullnægji kröfum þeim, er segir í 1.—[5.]⁴⁾ lið 12. gr. þessara laga, og vottorð um þann undirbúning, er hann hefur fengið.

11. gr. Þeir, sem staðizt hafa burtfararpróf við stýrimannaskólann, skulu fá prófskirteini, er sýni aðaleinkunn þeirra og séreinkunnir. — Prófskirteinin skulu gefin út á islenzku og að minnsta kosti einu stórbjóðamáli, nema hið minna fiskimannaprófskirteini, sem aðeins skal gefið út á islenzku.

4. kafli. Inntaka nemenda.

12. gr. Almenn inntökuskilyrði eru: **1.** Að fullnægja kröfum reglugerðar um siglingatíma. **2.** Að hafa þá sjón, heyrn og málfæri, sem yfirmannsstaða heimtar. **3.** Að kunna sund. **4.** Að vera ekki haldinn af nein-

3—4) Sbr. 1. nr. 37 1942.

um næmum sjúkdómi eða líkamskvilla, er orðið geti öðrum nemendum skaðvænn. 5. Að hafa óflekkað mannorð.

13. gr. Farmannaprófsnemendur skulu hafa þá þekkingu í íslenzku dönsku, ensku, þýzku og stærðfræði, er reglugerð áskilur.

5. kafli. Kennslutími.

14. gr. Skólinn starfar frá byrjun októbermánaðar og eigi skemur en til aprílloka.

6. kafli. Kennarar skólans.

15. gr. Við Stýrimannaskólann skulu auk skólastjóra vera að jafnaði [þrír]⁵⁾ skipaðir kennarar, [tveir aðstoðarkennarar]⁶⁾ í siglingafræði og tungumálakennari, og stundakennarar eftir þörfum. — Laun fastra kennara við skólann skulu ákveðin í launalögum.

16. gr. Til þess að geta orðið skólastjóri stýrimannaskólans, verður hlutaðeigandi að hafa lokið farmannaprófi skólans og síðan viðtækara farmannaprófi við erlendan skóla, hvorttveggja með góðum vitnisburði. — Til þess að verða aðstoðarkennari í siglingafræði verður hlutaðeigandi að hafa lokið að minnsta kosti góðu farmannaprófi við skólann. — Til þess að verða tungumálakennari skólans verður hlutaðeigandi að hafa lokið embættisprófi í einhverju af þeim málum, sem kennd eru við skólann. Þó má veita undanþágu frá þessu ákvæði þeim, sem reyndur er að nægri kunnáttu og kennarahæfileikum. — Enginn getur fengið veitingu fyrir embætti við skólann, nema hann hafi verið settur til að gegna því í eitt ár að minnsta kosti. — Stundakennara setur ráðuneytið samkvæmt tillögum skólastjóra.

7. kafli. Ýmisleg ákvæði.

17. gr. Yfirstjórn skólans hefur atvinnumálaráðuneytið.

18. gr. Með reglugerð verður nánar ákveðið um tilhögun kennslunnar, próf og einkunnir, inntöku nemenda í skólann, kennslutíma og leyfi, reglu og aga, kennara skólans og skólalækni.

19. gr. Námskeið, er veita þá fræðslu, sem þarf til að standast hið minna fiskimannapróf, getur ráðuneytið falið skólastjóra stýrimannaskólans að láta halda á eftirfarandi stöðum, þegar næg þátttaka er fyrir hendi: Á Ísafirði, Akureyri, Norðfirði og í Vestmannaeyjum. — Námskeiðin skulu haldin annaðhvert ár á hverjum stað, en þó eigi nema á tveim stöðum sama árið. Skulu þau standa frá byrjun októbermánaðar og eigi skemur en til janúarloka. Heimilt er að hafa námskeið á öðrum tíma árs, en jafnan skulu þau standa yfir minnst 4 mánuði. — Í reglugerð fyrir stýrimannaskólann verður ákveðið nánar um þátttöku, inntökuskilyrði, kennslufyrirkomulag og próf við námskeiðin. — Prófdómendur skulu vera 3 við minna fiskimannaprófið, siglingafræðikennari námskeiðsins og tveir siglingafróðir menn aðrir, er ráðuneytið skipar

5—6) Sbr. 1. nr. 37 1942.

samkvæmt tillögum skólastjóra stýrimannaskólans. Skal annar þeirra vera formaður prófnefndað. Báðir þessir menn skulu vera dómendur við öll fiskimannaprófin utan Reykjavíkur. Þeir skulu og tiltaka öll skrifleg og munnleg verkefni við prófin. — Kostnaður við námskeiðin greiðist úr ríkissjóði. — Heimilt er að halda sams konar námskeið víðar, þegar sérstakar ástæður mæla með.

20. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936, og frá sama tíma eru úr gildi numin lög nr. 17 4. júní 1924, um stýrimannaskólann í Reykjavík.

Reglugerð fyrir stýrimannaskólann í Reykjavík.

(Nr. 164 13. ágúst 1942.)

Samkvæmt lögum nr. 100 23. júní 1936, um Stýrimannaskólann í Reykjavík, svo og lögum nr. 37 30. júní 1942, um breyting á þeim lögum, eru hér með sett eftirfarandi ákvæði.

1. kafli. Um markmið skólans og skipulag.

1. gr. Markmið Stýrimannaskólans er að veita þá kunnáttu, er þarf til þess að standast hið minna og meira fiskimannapróf, farmannapróf og skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

2. gr. Skólinn starfar í þessum deildum: 1. Fjögurra mánaða deild í minnsta lagi undir hið minna fiskimannapróf. 2. Tveggja ára deild undir hið meira fiskimannapróf. 3. Þriggja ára deild undir farmannapróf. 4. Sérstök deild undir skipstjórapróf á varðskipum ríkisins, og gangi nemendur í hana a. m. k. fjóra mánuði, eftir að þeir hafa lokið farmannaprófi.

3. gr. Hverri kennsludeild skal skipta, ef þörf krefur, í kennslubekki. Í hverjum kennslubekk mega að jafnaði ekki vera fleiri en 20 nemendur. — Þetta ákvæði gildir þó eigi, þegar fyrirlestrar eru fluttir. — Engin kennsludeild starfar með færri en 3 nemendum, nema leyfi atvinnumálaráðuneytisins komi til.

2. kafli. Um kennsluna.

4. gr. Í skólanum skal kenna: Stærðfræði, siglingafræði, islenzku, dónsku, ensku, þýzku, eðlisfræði, vélfræði, sjórétt, veðurfræði, hjúkrunarfræði, bókhald, viðskiptafræði, sjómennsku og líkamsæfingar, auk þeirra fræðigreina, sem krafist er sérstaklega fyrir skipstjóra á varðskipum ríkisins.

5. gr. Reglur um það, hverju takmarki kennslunni er ætlað að ná í hverri grein, setur atvinnumálaráðuneytið með prófreglugerð.

3. kafli. Um inntöku nemenda og burtför úr skóla.

6. gr. Inntökubeiðni nýsveina í skólann skal vera skrifleg og komin til skólastjórans eigi síðar en 1. september. Beiðninni skulu fylgja vottorð um þau atriði, er um getur í 7. gr., og vottorð um siglingatíma samkvæmt 8. gr.

7. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði: 1. Að hafa þá sjón, heyrn og málfæri, sem yfirmannsstaða heimtar. 2. Að kunna sund. 3. Að vera ekki haldinn af neinum næmum sjúkdómi eða líkamsskvilla, er orðið geti öðrum nemöndum skaðvænn. 4. Að hafa óflekkað mannorð.

8. gr. Til þess að verða tekinn í skólann, ber umsækjanda að leggja fram vottorð um $\frac{3}{4}$ hluta þess siglingatíma, sem krafizt er í lögum um atvinnu við siglingar, til þess að geta fengið það stýrimannsskirteini, sem prófið veitir. Þetta ákvæði nær þó eigi til þeirra, sem lesa vilja undir hið minna fiskimannapróf. Við inntöku nemenda í undirbúningsdeild hins meira fiskimannaprófs, skal miðað við þann siglingatíma, sem krafizt er til þess að fá hið meira stýrimannsskirteini á fiskiskipi. — Allan siglingatíma skal sanna með sjóferðabók eða vottorði skráningarstjóra. — Til þess að verða tekinn í deild þá, er býr menn undir skipstjórarpróf á varðskipum ríkisins, skal umsækjandi hafa lokið farmannaprófi með ekki lægra en meðaleinkunninni 6.

9. gr. Aðgang að skólanum geta nýir nemendur ekki fengið, eftir að kennsla er byrjuð. Þó má skólastjóri, þegar sérstaklega stendur á, veita undanþágu frá þessu ákvæði. — Nú sannar umsækjandi með prófi, að hann hafi þá kunnáttu, sem fyrsti bekkur farmannadeildar veitir, og má þá setja hann í annan bekk hins meira fiskimannaprófs, eða í annan bekk farmannadeildar, eftir því sem við á. — Í janúarlök ár hvert skulu nemendur í fyrstu bekkjum farmanna- og fiskimannadeilda ganga undir próf í islenzku og stærðfræði. Próf þetta skal haldið af kennurum skólans, og þeir einir, sem það standast, verða fluttir í eldri deild að hausti. Þegar sérstaklega stendur á, og kennurum ber saman um, að nemandi hafi næga kunnáttu í þessum námsgreinum, getur skólastjóri þó veitt honum undanþágu frá þessu prófi. — Til að standast prófið, þarf einkunnina 4 í skriflegri stærðfræði og í islenkri ritæfingu, enda sé miðað við sama einkunnastiga og við burtfararpróf. — Próf þetta má einnig halda áður en skólinn tekur til starfa að haustinu.

4. kaflí. Um kennara skólans.

10. gr. Kennarar skólans eru: 1. Fastir kennarar: skólastjóri, tveir aðstoðarkennarar í siglingafræði og tungumálakennari. 2. Stundakennarar, eftir þörfum, er atvinnuáalráðuneytið setur samkvæmt tillögum skólastjóra.

11. gr. Ráðuneytið ákveður kennslustundafjölda skólastjóra og kennaranna.

12. gr. Eftir atvikum má í samráði við Vélaskólann skipta tungumálakennslu þess skóla og Stýrimannaskólans milli tungumálakennara skólanna þannig, að hvor tungumálakennarinn kenni það eða þau tungumál í báðum skólunum, sem hann er færari í.

13. gr. Allir kennarar skólans eiga af fremsta megni að styðja að góðri reglu við skólann og láta sér annat um, að kennslan nái tilgangi sínum. Kennurum ber jafnan að vera komnir í skólann, áður en kennslustund þeirra byrjar, og fara tafarlaust inn í sína kennslustofu, þegar inn er hringt.

5. kafli. Um stjórn skólans.

14. gr. Skólastjórinn hefur á hendi stjórn skólans undir yfirumsjón atvinnumálaráðuneytisins. Hann skal sjá um, að góðri reglu sé haldið í skólanum, og hafa á hendi reikningshald skólans og eftirlit með viðhaldi hans, ræstingu o. s. frv. — Við hver áramót skal skólastjóri senda ráðuneytinu aðalreikning með fylgiskjöllum yfir það, sem skólinn hefur notað umliðið ár. — Að afloknum burtfararprófunum skal skólastjóri senda ráðuneytinu greinilega skýrslu um ásigkomulag skólans, kennsluna og prófin.

15. gr. Skólastjórinn skal sjá um, að í skólanum séu eftirtaldar bækur: Prófbók, bréfabók, áhaldabók, athuganabók og dagbók, og að reglulega sé í þær ritað, eftir því sem við á.

6. kafli. Um nemendur skólans.

16. gr. Nemendur eiga í kennslustundum, sem utan þeirra, að sýna kennurum sínum virðingu og hlýðni.

17. gr. Nemendur skulu jafnan vera komnir í skólann á hverjum kennsludegi, áður en kennsla byrjar, og geti nemandi eigi sótt skólann sakir sjúkleika eða af öðrum gildum ástæðum, skal hann samdægurs senda skólastjóra tilkynningu um það, en skólastjóra ber að grennslast eftir, á hvaða rökum afsakanirnar eru byggðar, sé eigi sent læknisvottorð.

18. gr. Nemendur skulu ávallt vera siðprúðir og ástundunarsamir, ekki viðhafa áflog eða ryskingar í skólahúsinu eða neyta þar matar. Reykingar eru stranglega bannaðar.

19. gr. Valdi nemandi skemmdum á kennsluáhöldum eða öðrum munum skólans, skal hann bæta þær að fullu.

20. gr. Skyldir eru nemendur að hlýða sérhverjum þeim reglum og fyrirskipunum, sem með samþykki ráðuneytisins kunna að verða settar, til að styðja að reglu og aga í skólanum.

21. gr. Brjóti nemandi gegn góðri reglu og velsæmi eða sýni ókurteisi eða óhlýðni eða sé óreglusamur og skólavera hans teljist skaðleg fyrir skólann eða gagnslaus fyrir nemandann sjálfan, má vísa honum burt úr skólanum um stundarsakir. — Telji kennarar skólans nauðsynlegt að vísa honum burt fyrir fullt og allt, skal til þess fengið leyfi ráðuneytisins.

7. kafli. Um kennslutíma og leyfi.

22. gr. Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september.

23. gr. Á viku hverri skulu í hverjum bekk vera allt að 36 klukkustundir. Hver kennslustund sé 50 mínútur, en hlé milli kennslustunda 10 mín. Skólastjóri semur stundatöflu fyrir hvert skólaár og leggur hana undir úrskurð atvinnumálaráðuneytisins.

24. gr. Skipting tímans á viku milli námsgreinanna:

Námsgreinir	Nemendur til hins					Nemenda- deild skip- stjóranna á varð- skipum
	Nemenda- deild undir hjó minna fiski- manna- próf	meira fiski- manna- prófs og fyrsti bekkur	Siðari nemanda hins meira fiskimanna- prófs	Farmannaprófs- nemendur Annar bekkur	Þriðji bekkur	
Stærðfræði	5	13	2	3	3	"
Siglingafræði	16	2	10	9	11	"
Íslenzka	4	6	4	4	3	"
Danska	"	4	3	2	2	"
Enska	"	3	3	3	2	3
Þýzka	"	"	"	"	"	3
Sjóréttur	2	"	2	2	1	"
Heilsufræði	2	1	1	1	1	"
Bókhald	"	"	1	1	1	"
Viðskiptafræði	"	"	1	1	1	"
Eðlisfræði	"	1	1	1	1	"
Vélfræði	"	"	2	2	2	"
Landfr. og veðurfr. .	"	"	1	1	1	"
Sjómennska	7	7	7	8	9	"
Stórskotafræði	"	"	"	"	"	5
Ljósfræði	"	"	"	"	"	1
Mælingafræði	"	"	"	"	"	2
Alþjóðaréttur	"	"	"	"	"	2
Alþjóðamerki	"	"	"	"	"	4
Líkamsæfingar	"	1	1	1	1	3
Samtals á viku	36	38	39	39	39	23

— Enn fremur er öllum fiskimannaprófsnemöndum og farmannaprófsnemöndum skylt að hlýða á fyrirlestra í sjóvinnufræði tvisvar á mánuði. Þessir nemendur skulu og njóta tilsagnar í björgun úr sjávarháska, eigi sjaldnar en einu sinni á mánuði. — Heimilt er skólastjóra að fella niður kennslu í sjóvinnu siðari hluta vetrar, en þó eigi fyrr en í lok janúar-mánaðar. — Færa má til stundafjölda í námsgreinum hverrar deildar, ef þess er þörf.

25. gr. Þessi skulu vera lögboðin leyfi: 1. 1. desember. 2. Jólaleyfi, er nær frá 23. desember til 4. janúar, að báðum þeim dögum meðtöldum. 3. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skírdag til þriðja í páskuni, að báðum þeim dögum meðtöldum. 4. Sumardagurinn fyrsti. 5. Mánaðarfrí, einn dag í október, nóvember, febrúar og marz, og skal sá dagur valinn í samráði við skólastjóra annarra opinberra skóla í Reykjavík.

8. kafli. Um skólalækni o. fl.

26. gr. Heilsufræðikennari Stýrimannaskólans er læknir, skólans og hefur hann eftirlit með, að fullnægt sé fyrir mælum um hreinlæti og allt, sem lýtur að almennum heilbrigðismálum við skólann. — Læknir þessi skal og skoða nemendur skólans samkvæmt 27. gr.

27. gr. Heilsufræðikennarinn skal athuga alla nýsveina skólans, hvort þeir séu haldnir af nokkrum næmum sjúkdómi eða líkamskvilla, er orðið geti öðrum nemöndum skaðvænn, svo og hvort heyrn og málfæri sé eins fullkomið og nauðsynlegt er fyrir skipstjóra og stýrimenn.

28. gr. Atvinnumálaráðuneytið setur reglur um það, hvernig burtfararpröfunum skuli hagað, og hvað útheimtist til að standast þau. Það gefur og út fyrirmynd fyrir prófvottorðum. — Reglugerð þessi öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli. Reglugerð um sama efni 23. september 1936 ásamt breytingum frá 27. apríl 1938 og 13. ágúst 1940 er úr gildi fallin.

Reglugerð um námsskeið og próf í siglingafræði utan Reykjavíkur.

(Nr. 102 23. sept. 1936.)

Samkvæmt 19. gr. laga nr. 100, 23. júní 1936, um stýrimannaskólann í Reykjavík, eru hér með sett eftirfarandi ákvæði um námsskeið, er veita þá fræðslu, sem þarf, til þess að standast hið minna fiskimannapróf.

1. kafli. Ákvæði ýmislegs efnis.

1. gr. Námsskeið til undirbúnings minna fiskimannaprófsins skal haldið annaðhvort ár á 2 stöðum utan Reykjavíkur. Þessir staðir eru: Ísafjörður, Akureyri, Neskaupstaður og Vestmannaeyjar. — Það árið, þegar ártalið er jöfn tala, skal halda námsskeið í Vestmannaeyjum og á Akureyri, en hitt árið, oddatöluárið, á Ísafirði og í Neskaupstað. — Heimilt er að halda sams konar námsskeið víðar, þegar sérstakar ástæður mæla með. — Námsskeiðin skulu haldin frá byrjun október og eigi skemur en til janúarloka. — Heimilt er að hafa námsskeið á öðrum árstíma, en jafnan skulu þau standa yfir að minnsta kosti 4 mánuði.

2. gr. Skólastjóri stýrimannaskólans í Reykjavík ræður siglingafræðikennara námsskeiðanna. Skal heimilt að ráða hvern kennara fyrir tvö námsskeið — til fjöggra ára. — Skal skólastjórinn auglýsa starf þetta eigi síðar en í maímánuði, og skal umsókn um það vera komin honum í hendur eigi síðar en í júlilok. Hann skal og á sama hátt ráða kennara í sjómennsku.

3. gr. Aðra kennara námsskeiðsins ræður bæjarstjórn hlutaðeigandi kaupstaðar í samráði við kennarann í siglingafræði. Hún skal og útvega hæfilegt og gott húsnæði fyrir námsskeiðið.

4. gr. Nú sækja svo margir námsskeiðið, að siglingafræðikennarinn þarf aðstoðarkennara, og úrskurðar þá skólastjóri stýrimannaskólans í Reykjavík, hverjum skuli falin aðstoðarkennslan.

5. gr. Ekkert námsskeið verður haldið, ef þátttakendur eru færri en 5.

6. gr. Þessi eru inntökuskilyrði á námsskeiðin: 1. [Að hafa verið háseti eftir 16 ára aldur í 24 mánuði á skipi yfir 15 rúmlestir eða verið formaður á skipi yfir 10 rúmlestir í 12 mánuði eða verið formaður á skipi yfir 10 rúmlestir í 6 mánuði og háseti eftir 16 ára aldur á skipi yfir

15 rúmlestir í 12 mánuði.]¹⁾ 2. Að hafa þá sjón, heyrn og málfæri, sem yfirmannsstaða heimtar. 3. að kunna sund. 4. Að vera ekki haldinn af neinum næmum sjúkdómi eða líkamskvilla, er orðið getur öðrum nemöndum skaðvænn. 5. Að hafa óflekkað mannorð. — Vottorð um þessi atriði skal afhenda siglingafræðikennara námsскеiðsins. Allan siglingatíma á skipi yfir 15 rúml. skal sanna með sjóferðabók. — Annan siglingatíma skal sanna með vottorði skráningarstjóra. — [Siglingatíma prófsveins í mánuðum og þritugustu hlutum úr mánuði skal skrá á prófvottorð hans, með tölum og bókstöfum. Við öflun þess tíma, sem á vantar til þess að fá hið minna stýrimannsskirteini á fiskiskipi, skal eins mánaðar siglingatími sem formaður á skipi yfir 10 rúmlestir, jafngilda tveggja mánaða siglingatíma sem háseti á skipi yfir 15 rúmlestir. Þó skal leggja fram vottorð fyrir minnst 12 mánaða siglingatíma sem háseti á skipi yfir 15 rúmlestir, áður en stýrimannsskirteini sé veitt. — Til hásetatíma samkvæmt þessari grein má einnig telja siglingatíma sem vélamaður á skipi milli 15 og 30 rúmlestir.]²⁾

7. gr. Kennslustundir á viku eru þessar:

Stærðfræði skrifleg og munnleg	5	stundir
Siglingafræði munnleg og skrifleg	16	—
Íslenska munnleg og skrifleg	4	—
Sjóréttur munnl.	2	—
Hjúkrunarfræði munnl.	2	—
Sjómennska munnl. og verkleg	7	—

Samtals á viku 36 stundir

— Enn fremur er nemöndum skylt að hlýða á fyrirlestra í sjóvinnufræði tvisvar á mánuði. — Siglingafræðikennari námsскеiðsins semur stundatöflu, er farið skal eftir.

8. gr. Námsскеiðið endar með burtfararprófi. — Prófdómendur við það skulu vera 3, siglingafræðikennari námsскеiðsins og 2 siglingafróðir menn aðrir, er atvinnumálaráðuneytið skipar samkvæmt tillögum skólastjóra stýrimannaskólans. Skal annar þeirra vera formaður prófnefndar. Báðir þessir menn skulu, þegar því verður við komið, vera dómendur við öll fiskimannapróf utan Reykjavíkur, en ráðuneytið getur þó skipað aðra prófdómendur við einstök próf, þegar sérstaklega stendur á og nauðsyn ber til. Prófdómendur skulu tiltaka öll prófverkefni.

9. gr. Prófið er skriflegt, verklegt og munnlegt. — Við skriflega prófið mega ekki aðrir vera viðstaddir en prófsveinar og hinir 2 skipuðu prófdómendur. — Við verklega prófið mega eigi aðrir vera viðstaddir en prófdómendur, kennari og prófsveinninn, sem prófaður er. — Munnlegt próf skal halda í heyrenda hljóði; þó má vikja frá þessu í sérstökum prófgreinum.

10. gr. Við skriflegt próf fá allir prófsveinar sömu verkefni. Eigi má rita fleiri en eitt verkefni á sama blað, en vera má verkefnið í fleiri liðum en einum. — Tekið skal fram, hve margar einkunnir séu gefnar og hve langur tími veitist til úrlausnar. Lengri úrlausnartíma má enginn fá.

1—2) Sbr. reglug.breyt. nr. 31 1938.

11. gr. Sannist það, að prófsveinn reyni að fá hjálp, láti hjálpa sér eða hjálpi öðrum, skal honum þegar vikið frá prófi, og skal svo álitíð, að hann hafi eigi staðizt prófið.

12. gr. Nú gengur prófsveinn frá prófi og kennir sjúkleik um, en sannar síðar með læknisvottorði, að hann hafi verið veikur, og má þá prófa hann í því, sem hann var óprófaður í, jafnskjótt og því verður við komið, í sama prófi.

13. gr. Sannist það, að prófsveinn hafi hegðað sér ósæmilega við prófið, getur formaður prófnefndar vikið honum frá prófinu.

14. gr. Prófsveinar skulu prófaðir eftir stafrófsröð. Ef tveir eða fleiri hafa sömu nöfn og feðraheiti, skal aldur ráða, og skal sá eldri prófaður fyr. — Við munnlegt og verklegt próf dregur hver prófsveinn sínar spurningar. Þær skulu vera tveimur fleiri en prófsveinar, og má aðeins eitt verkefni vera á hverjum seðli.

15. gr. Áður en próf byrjar, skal prófnefndin semja próftöflu, er skal undirrituð af prófnefndinni og fest upp á prófstaðnum, áður en prófið byrjar. Skulu prófdómendur og prófsveinar mæta stundvíslega eftir þessari töflu.

16. gr. Fyrir svör við hverri spurningu um sig skulu prófdómendur gefa einhverja af tölum þeim, sem hér segir: 8, 7½, 7¼, 7, 6½, 6¼, 6, 5½, 5¼, 5, 4½, 4¼, 4, 3½, 3¼, 3, 2½, 2¼, 2, 1½, 1, 0.

2. kafli. Prófkörfur.

17. gr. Til hins minna fiskimannaprófs útheimtist: — Stærðfræði (munnleg): Kunnátta í fræðinni um heilar tölur, almenn brot, tugabrot, hlutföll talna og um einföldustu atriði flatarmálsfræðinnar. Þekking á mælikvörðum lína og horna og leikni í að nota þá. — Tugakerfið, samlagning, frádráttur, margföldun og deiling með heilum tölum, almennum brotum og tugabrotum. Að finna óþekkta tölu í hlutfallslíkingu, þekking á beinum og bjúgum línun, hringum og línun þeirra, flatarmáli hrings, þríhyrnings og ferhyrnings. — Siglingafræði (munnleg og skrifleg): 1. Þekking á jarðarhnettinum, lögun hans og stærð, bagnaði hans, lengd og breidd, kompáslínum og kompásstrikum. Skyn á miðjarðarbaug, jarðarás, jarðskautum, lengdarbaugum, breiddarbaugum, lengd, breidd, breiddarmun, lengdarmun, afviki, kompáslínum og kompásstrikum. 2. Þekking á kompásnum og á notkun hans, á misvísun, halla (inklination), segulskekkju og hvernig hún verði fundin með jarðlægum athugunum; skyn á skriðmæli, vegmæli, grunn- og djúplóði. — Grein á segulmagni, segulnál, hinum ýmsu hlutum kompássins og mismunandi kompástegundum, misvísun og misvísunarlínun, halla og hallalínun, segulskekkju og helztu orsökum hennar, hvernig hún verði fundin af stefnum og miðunum á sjókortum, á segulskekkjutöflum og stýristöflum og notkun þeirra. Þekking á skriðmæli og vegmæli og hlutum þeirra, á grunnlóði og djúplóði og notkun allra þessara áhalda. 3. Skyn á sjókortum, innihaldi þeirra og notkun. — Grein á aðalreglum um gerð sjókorta eftir Mercatorsaðferð, mælikvörðum þeirra og línun, hvað standa eigi á sjókortum og hvernig þau eru notuð. 4. Þekking á dagbókarhaldi, leiðar- reikningi, straumi, drift, að setja stefnu skipsins og á að finna stað skipsins á kortinu. — Þekking á tilgangi skipsdagbókar, hvað og hversu í hana

skuli ritað; að finna stefnu og hraða straumsins með athugunum jarðlægra hluta; að geta fundið þann stað, er halda á til, þegar sá staður, sem siglt er frá, er kunnur, og stefnur þær og vegalengdir, er farnar hafa verið; að marka stað skipsins á kortið með miðum, miðunum, og hornmælingum; að finna þá stefnu á kortinu, sem halda á, og leiðréttá þá stefnu fyrir straum og öðrum áhrifum á hana, svo að fundin verði sú stefna, sem stýra á eftir áttavitanum, að finna þá vegalengd, er halda skal, og hve langt um liði, þangað til komizt verði til ákveðins staðar.

5. Að kunna að finna, hvenær flóð verður og fjara. — Til þess skal nota sjávarfallatöflur og flóðmun eða flóðbið. 6. Að kunna að nota sextant, til þess að geta fundið stað skips með jarðlægum athugunum. — Grein á helztu hlutum sextantsins, skiptingu mælibogans og brotmælisins, á stöðu speglanna og hvernig hún er athuguð og lagfærð, á markréttingu og hvernig hún finnst, á mælingu horna á milli jarðlægra punkta. — Sjómennska (munnleg og verkleg): Þekking á alþjóðlegum siglingareglum og neyðarbendingum og á bjargtækjum og notkun þeirra. — Þekking á reglum þeim, sem fylgja ber til að forðast ásiglingu, og á ljósum þeim, sem skipum ber að hafa undir ýmsum kringumstæðum, svo og að kunna að nota almenn bjargtæki við björgun úr sjávarháska. — Skyn á hirðingu og meðferð á skipum, reiða, seglum, siglum, köðlum og virum og samsetningu þeirra og öðru, sem þar að lýtur; enn fremur meðferð og hirðing veiðarfæra. — Skyn á, hve þýðingarmikil er góð hirðing og meðferð á skipum og öllu, sem þar að lýtur, og hvernig hún er framkvæmd; samsetning kaðla og vira, vafning kaðla og vira, skyn á ýmis konar talium og hve margfaldan kraft þær gefa, á ýmiss konar nauðsynlegum hnútum, vafningum og brögðum; notkun rekakera, oliu og öryggisliða, neyðarstýris, á bráðabirgðaviðgerð á leka úti á sjó, á umbúnaði lestaropa á legufærum og hvernig leggja beri skipi fyrir 2 akkerum og vetrarlagi (mooring), notkun bjargbelta og bjarghringa, útsetning og inntaka báta, á björgun manns, er dettur úrbyrðis; á helztu grundvallaratriðum í seglasaum og að geta annazt smáviðgerðir á seglum. — Skyn á, hvernig fara eigi yfirleitt með ýmiss konar veiðarfæri, bæði í notkun og þegar þau eru ekki í notkun, og hvaða þýðingu litun, borkun eða tjörgun hefur á endingu þeirra. — Nemöndum er skylt að hlýða á fyrirlestra í almennri sjómennsku. — Íslenzka (skrifleg og munnleg): Að hafa lesið að minnsta kosti 50 bls. í 8. bl. broti í lausu máli og ljóðum og geta skýrt það nokkurn veginn. Efnið skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orð og orðatiltæki, er að sjómennsku lúta. Þeir skulu geta farið sæmilega með íslenzkt mál í ræðu og riti, sérstaklega í þeim efnum, er til stöðu þeirra heyra. — Sjóréttur (munnlegur): Að þekkja helztu lagaákvæði, er snerta rétt og skyldur skipverja. — Þekking á helztu íslenzkum lagaákvæðum um skip, um hafið og á skilyrðunum til að vera skipstjóri, stýrimaður og vélstjóri, og á réttindum og skyldum þeirra á skipinu; á valdi og ábyrgð skipstjóra á eigin gerðum og gerðum skipverja, réttindum og skyldum þeirra á skipinu og á ráðningu skipverja. — Hjúkrunarfræði (munnleg): Að geta veitt algengustu hjálp í viðlögum við slysfarir og við algengustu kvillum. Að kynnast sóttvarnareglum, sem skipinu er skylt að hlýða. — Nauðsynleg þekking á að nota þau lyf og tæki, sem lyfjakista skipsins hefur.

3. kafli. Einkunnir og skilyrði fyrir að standast prófið.

Fyrirmynd prófvottorðs.

18. gr. [Við minna fiskimannaprófið skulu gefnar 13 einkunnir, sem sé:	
Í stærðfræði: 1 einkunn fyrir 1 munnl. úrlausn	1
Í siglingafræði: 4 eink. fyrir 2 skrifl. og 2 munnl. úrlausnir	4
Í sjómennsku: 2 einkunnir fyrir 1 munnlega úrlausn (siglingareglur) og 1 verklega úrlausn	2
Í íslenzku: 2 einkunnir fyrir 1 munnl. og 1 skrifl. úrlausn ..	2
Í sjórétti: 1 einkunn fyrir 1 munnl. úrlausn	1
Í hjúkrunarfræði 1 einkunn fyrir 1 munnl. úrlausn	1
Í notkun sextants: 1 einkunn	1
Í ritleikni: 1 einkunn	1] ¹⁾

19. gr. Til þess að standast prófið útheimtist: Í siglingareglum ekki lægra en einkunnin 5. Í íslenzku og siglingafræði ekki lægra en meðaleinkunnina 4. Meðaleinkunn minnst 4. Hæsta aðaleinkunn verður þannig 104 stig, en til þess að standast prófið, þarf 52 stig. — Ágætiseinkunn telst meðaleinkunnin 7—8, fyrsta eink. 6—7, önnur eink. 5—6, þriðja eink. 4—5.

20. gr. Hver prófsveinn, er próf hefur staðizt, fær prófskirteini, er sýnir séreinkunnir hans og aðaleinkunn. Skal það gefið út eftir þessari fyrirmynd:

N. N. (fullt nafn)
fæddur (fæðingarstaður, fæðingardagur og ár)
hefur staðizt
hið minna íslenzka fiskimannapróf,
en til þess útheimtist:

(Hér skal talið það, sem útheimtist samkv. 5. gr. í lögum nr. 100

23. júní 1936, um stýrimannaskólann í Reykjavík.)

og hlotið þessar einkunnir:

Í stærðfræði	stig
- skriflegri siglingafræði	—
- munnlegri siglingafræði	—
- siglingareglum	—
- sjómennsku	—
- íslenzku	—
- sjórétti	—
- hjúkrunarfræði	—
[- notkun sextants	—] ²⁾
- ritleikni	—

Aðaleinkunn stig

(Hæsta aðaleinkunn er 104 stig, en til þess að standast prófið, þarf 52 stig.)

Dagsetning og undirskrift prófnefndar.

1—2) Sbr. reglug.breyt. nr. 31 1938.

21. gr. Nöfn þeirra, sem undir prófið ganga, skal rita í bók, sem ráðuneytið löggildir, og geymist sú bók hjá bæjarfógeta kaupstaðarins, þar sem prófið er haldið. Skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers þeirra, sem prófaðir voru, fæðingarstað, fæðingardegi og fæðingarári, og frá einkunnum þeim og aðaleinkunn, er gefin var hverjum við prófið. Inn í prófbókina skal færa öll skrifleg verkefni og yfir höfuð ýtarlega skýrslu um prófið. Skal formaður prófnefndar sjá um, að bókina sé rétt færð. — Bók þessi skal undirrituð af öllum, sem einkunnir gáfu í prófinu. Prófvottorðin skulu undirrituð af prófnefndinni.

22. gr. Hinir skipuðu prófdómendur skulu færa inn í sérstaka bók, sem ráðuneytið löggildir til þess, eftirrit af öllum prófum, sem þeir halda utan Reykjavíkur. Bók þessa skulu þeir hafa með sér, þegar þeir eru í prófferðum. Þess á milli skal hún geymd af skólastjóra stýrimannaskólans.

23. gr. Öll nauðsynleg áhöld til notkunar við kennslu í siglingafræði greiðir ríkissjóður, svo og allan kostnað við námsskeiðin, þar með talið nauðsynlegt efni til notkunar við kennslu í verklegri sjómennsku.

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. október 1936 og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli. Reglugerð um sama efni, 24. nóvember 1922, er úr gildi fallin.

Lög um kennslu í vélfræði.

(Nr. 71 23. júní 1936.)

1. kafli. Um vélskólann í Reykjavík.

1. gr. Í Reykjavík skal vera vélskóli. Markmið hans er að búa nemendur undir hið minna vélstjórapróf, hið meira vélstjórapróf, rafmagnspróf fyrir vélstjóra og rafmagnspróf fyrir rafvirkja. — Skólinn starfar í þrem deildum: 1. Minni vélstjóradeild. 2. Meiri vélstjóradeild. 3. Rafmagnsfræðideild fyrir vélstjóra og rafvirkja. — Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september.

2. gr. Í skólanum skal kenna: Íslenzku, dönsku, ensku, þýzku, stærðfræði, eðlisfræði, vélfræði, vélateikningu, hjúkrunarfræði, bókhald og viðskiptafræði, rafmagnsfræði og leikfimi.

3. gr. Kennslumálaráðuneytið ræður fastan vélfræðikennara, sem einnig er forstöðumaður skólans. Það ræður einnig fastan kennara í stærðfræði og eðlisfræði, svo og tímakennara í öðrum greinum og aðstoðarkennara eftir þörfum, í samráði við forstöðumann skólans. — Laun fastra kennara skulu ákveðin í launalögunum, en laun tímakennara ákveður kennslumálaráðuneytið. — Kennaralaun og annar kostnaður við skólann greiðist úr ríkissjóði.

4. gr. Inntökupróf skal haldið í skólanum í byrjun október ár hvert, í þeim greinum, sem þarf til undirbúnings skólanámsins. Skal inntökupróf í vélstjóradeild og rafmagnsfræðideild samsvara fullnaðarprófi úr iðnskólanum í Reykjavík. Þeir, sem hafa lokið fullnaðarprófi við iðnskólann í Reykjavík, eða öðru jafngildu eða æðra prófi, þurfa þó ekki að ganga undir inntökupróf.

5. gr. 1. Inntökuskilyrði í minni vélstjóradeild: a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina samkvæmt reglugerð skólans. b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám á vélaverkstæði, sem rétt hefur til þess að kenna vélnemum, í 3 ár eða verið vélstjóri með undanþágu á eimskipi með meira en 50 hestafla vél í 3 ár, áður en lög þessi öðlast gildi. c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. d. Að hann hafi óskert mannorð. e. Að hann kunni sund. 2. Inntökuskilyrði í meiri vélstjóradeild: a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina, eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan eða æðri skóla, í þeim greinum, sem þarf til undirbúnings skólanámsins. b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám í 4 ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefur til að kenna vélnemum. c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. d. Að hann hafi óskert mannorð. e. Að hann kunni sund. 3. Inntökuskilyrði í 1. bekk rafmagnsfræðideildar: a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan skóla eða æðri, í þeim greinum, sem nauðsynlegar eru til undirbúnings skólanámsins. b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað rafvirkja- eða rafvélavirkjanám í 4 ár, hjá rafvirkja- eða rafvélavirkjameistara, sem réttindi hefur til að kenna þá iðn. c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. d. Að hann hafi óskert mannorð. 4. Inntökuskilyrði í 2. bekk rafmagnsfræðideildar: a. Að nemandinn hafi staðizt 1. bekkjar próf deildarinnar eða hið meira vélstjórapróf skólans. b. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. c. Að hann hafi óskert mannorð.

6. gr. Próf skulu haldin í skólanum: Hið minna vélstjórapróf að afloknum kennslutíma deildarinnar ár hvert. — Hið meira vélstjórapróf áður en sumarleyfi byrjar ár hvert. — Próf í rafmagnsfræði að afloknum kennslutíma deildarinnar ár hvert.

7. gr. Til hins minna vélstjóraprófs þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert léttan stil um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurn veginn rétt. Lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar. 2. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningstegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, enn fremur einfaldri þríliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar, enn fremur í rúmmálsfræði, að geta reiknað út ferstrending og sivalning. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögmaðlum loftkenndra efna, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, dælu, seltumælum, hita, hitamælum, úþpenslu hluta við hita, bræðslu, uppgufun, suðu, eiginleikum vatnsgufunnar, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrófu, fleyg, dragreipi o. s. frv., rafmagni og segulmagni. 4. Í vélfræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra, samsetningu og efni, eimkötlum, smíði þeirra og efni, hirðingu eimvéla og katla, hestöflum eimvéla, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, stillingu vélanna, viðhaldi og eftirliti, hjálparvélum skips og vélar, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, aðalpörtum skips og skipingu þess í vatnspétt hólfi, ryði og tæringum og vörn

um gegn því, grundvallaratriði mótorra með tilliti til mótorra í bjargbátum.

8. gr. Til hins meira vélstjóraprófs þarf: 1. Í íslenzku: Að geta gert íslenzkan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega rithönd skýrt og nokkurnveginn rétt. — Að geta lesið kafla úr íslenzkri bók og endursegja hann og skýra helztu málfræðiatríðin, sem fyrir koma í honum. 2. Í dönsku: Að geta lesið upp og þýtt kafla úr danskri bók, vélfræðilegs efnis. 3. Í ensku: Sama kunnátta og í dönsku. 4. Í þýzku: Sama kunnátta og í dönsku. 5. Í stærðfræði: a. Í reikningi: Að kunna hinar 4 algengu reikningsaðferðir með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölum og bókstöfum, þriliðu, prósentu- og rentureikning, veldi, rót og logaritma, að geta leyst líkingar af 1. gráðu með einni og tveim óþekktum stærðum. b. Í flatarmálfræði: Þekking á afstöðu beinna lína hvorrar til annarrar, hringum, hornum, marghyrningum, á reglum um hliðar og horn þríhyrninga og samsíðunga, á samfalla og einslaga þríhyrningum, rétthyrndum þríhyrningum, útreikningi flatarmáls og hinu rétthyrnda koorinat-kerfi. Enn fremur að geta gert einfalдар flatarmálsteikningar og þekkja almenn hjálpartæki til þess. c. Í rúmmálfræði: Þekking á afstöðu beinnar línu til flata og flata hvors til annars, þristrendingi, strýtu, sivalningi, keilu, kúlu, og á þeim línunum, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Enn fremur þekking á flatarmáli og yfirborði þessara hluta og rúmtaki þeirra. d. Í þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar. 6. Í eðlisfræði: Þekking á hinum almennu eðlisfræðilegu eiginleikum hlutanna, hreyfingu og jafnvægi fastra, fljóttandi og loftkenndra hluta, samsetningu og sundurliðun afla, vinnu og afli, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrófu, fleyg, skáborði, dragreipi o. s. frv., enn fremur á helztu lögmálum hitafræðinnar, hita og dreifingu hans, útpenslu hlutanna við hita, hitamælum, hitamagni, bræðslu, uppgufun, eiginleikum vatnsgufunnar, suðu, eldsneyti og brennslu, segulmagni, rafmagni og styrkleika efnanna. Enn fremur þekking á almennri hljóðfræði og ljósfræði. 7. Í vélfræði: a. Í eimvélafræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra og samsetningu, eimkötlum og öðrum tækjum, er þeim fylgja, hirðingu eimvéla og eimkatla, viðhaldi þeirra og eftirliti, smíði og efni eimvéla og eimkatla, vélbilun, ketilbilun og sprengingu, aflmælislinum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, hestöflum eimvéla, stillingu vélanna, eldsneytiseyðslu, þekking á hjálparvélum skips og vélar (stýrisvél, ljósvél, kælivél, vindum, dælum o. s. frv.), þekking á byggingu skips og skiptingu þess í vatnspétt hólf, skipsdælum, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því. b. Í mótófræði: Þekking á mótórum í skipum og á landi, einkum dieselmótórum, á smíði þeirra og efni, viðhaldi, eftirliti, hirðingu og stjórn, gangtruflunum og lagfæringu þeirra, aflmælislinum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, stillingu mótorra, hestöflum mótorra og notagildi, hitafræðilegum grundvallaratriðum, þjöppun og útpenslu, skolon og forhleðslu, blöndun hleðslunnar og brennslu, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, hjálparvélum mótorra og skips (ljósvél, kælivél, stýrisvél, vind-

um, dælum, loftþjöppun o. s. frv.), smurningu mótorra og smurningsháttum, hömlum mótorra og öðrum mótorraunum og þekking á lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa. c. Í burðarþolsfræði: Þekking á grundvallaratriðum um styrkleika efnis þess, sem notað er í vélar og kalla, og byrjunarreglum um útreikning á styrkleika hinna helztu hluta í vélum og kötlum. 8. Í vélateikningu: Að geta gert vinnuteikningar af ákveðnum vélahluta. 9. Í hjúkrunarfræði: Þekking á grundvallaratriðum og reglum um hjúkrun sjúkra, fyrstu hjálp, sem hægt er að veita þegar slys ber að höndum, hreitnlæti og á að notfæra sér hina lögskipuðu lækningabók og meðalakistu. 10. Í bókhaldi og viðskiptafræði: Þau atriði, er vélstjóra skiptir og staða þeirra heimtar.

9. gr. Til 1. bekkjar prófs í rafmagnsdeild þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni skýrt og nokkurn veginn rétt. 2. Í dönsku: Að geta lesið og þýtt léttan kafla úr danskri bók rafmagnsfræðilegs efnis. 3. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningsaðferðum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölbæði með tölum og bókstöfum, á þriliðu og líkingu af 1. gróðu með einni óþekktri stærð, enn fremur á almennri flatarmálsfræði og rúmamálsfræði og á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar. 4. Í eðlisfræði: Þekking á almennri aflfrwði, hljóðfræði, ljósfræði, hitafræði, rafmagni og segulmagni. 5. Í vélfræði: Þekking á frumatriðum vélfræðinnar, ýmsum algengum aflvélum, sem notaðar eru til þess að knýja rafala, smíði þeirra og efni. 6. Í vélteikningu: Að geta teiknað vinnuteikningu af einföldum vélahluta.

10. gr. Til burtfararprófs úr rafmagnsdeild þarf: — Í rafmagnsfræði: Þekking á grundvallaratriðum rafmagnsfræðinnar, um rakstraum og riðstraum, rakstraums- og riðstraumsvélar, spennubreytum, vinnuháttum og gerð rafmagnsvéla og spennubreyta, uppsetningu, hirðu og viðhaldi rafmagnsvéla og raftækja. Enn fremur kunnáttu í alls konar raflögnum, þekking á að finna algengar bilanir rafmagnstækja og rafmagnslagna og þekking á orsökum þeirra, kunna að átta sig á tengimyndum, kunna að deyta útvarpstruflanir rafmagnstækja og véla. Þeir skulu og þekkja lög og reglugerðir um allt, er að þessu lýtur, enn fremur skulu þeir vita um lífshættu þá, er stafað getur af rafmagni, og kunna að gera einfaldar endurlífgunartilraunir. — Auk þess útheimtist í öðrum greinum það, sem nauðsynlegt er til fulls skilnings á rafmagnsfræðinni.

11. gr. Prófin eru bæði skrifleg og munnleg og burtfararpróf í rafmagnsfræðideild einnig verklegt. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður skólans og tveir aðrir. Skal annar þeirra hafa æðri vélfræðilega þekkingu og skal hann vera formaður prófnefndar, hinn skal vera vélstjóri, sem siglt hefur sem yfirvélstjóri á verzlunarskipum eða varðskipum ríkisins. — Auk þess skipar ráðuneytið tvo menn, prófnefndinni til aðstoðar, annan til þess að dæma um kunnáttu prófsveina í tungumálum; en hinn til þess að dæma um kunnáttu þeirra í rafmagnsfræði. Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf.

12. gr. Sá, sem óskar að ganga undir próf, skal senda umsókn um það til forstöðumanns skólans, stílaða til kennslumálaráðuneytisins. Sé hann eigi lærisveinn skólans, skal umsóknin vera komin til for-

stöðumanns skólans eigi síðar en tveim mánuðum fyrir próf, og skulu fylgja beiðninni vottorð um, að hann uppfylli kröfur þær, sem settar eru í 5. gr. um inntöku í þá deild, sem um er að ræða, og auk þess vottorð um þann undirbúning, sem hann hefur fengið. Hafi hann gengið undir próf áður í sömu greinum, skal þess getið í umsókninni.

2. kafli. Um mótornámsскеið.

13. gr. Fiskifélag Íslands skal halda námsскеið í mótorfræði, til þess að búa menn undir mótorvélstjórapróf. Þau skulu haldin í tveim flokkum, hið minna og hið meira námsскеið. — Hið minna námsскеið skal haldið í Reykjavík og úti um land, á þeim stöðum, sem nægur vélakostur og önnur skilyrði eru fyrir hendi og atvinnumálaráðuneytið ákveður, eftir tillögum Fiskifélags Íslands. — Hið meira námsскеið skal aðeins haldið í Reykjavík. — Kostnaður við námsскеiðin greiðist úr ríkissjóði, eftir samningi við Fiskifélag Íslands, þó ekki yfir 4000 kr. árlega.

14. gr. 1. Inntökuskilyrði á hið minna námsскеið skulu vera þessi: a. Að nemandinn sé 18 ára að aldri. b. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem orðið geti honum til tálmunar við starf hans. c. Að hann hafi óskert mannorð. d. Að hann kunni sund. 2. Inntökuskilyrði á hið meira námsскеið skulu vera þessi: a. Að nemandinn hafi staðizt hið minna námsскеiðspróf Fiskifélagsins, eða inntökupróf í islenzku og reikningi, sem jafngildir kröfum þeim, sem gerðar eru til hins minna námsскеiðsprófs í þessum greinum. b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur unnið í 2 ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefur til að kenna þá iðn, eða siglt sem 1. vélstjóri á mótorskipi með meira en 50 hestafla vél í 24 mánuði, áður en lög þessi öðlast gildi. c. Að hann sé ekki haldinn neinum næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. d. Að hann hafi óskert mannorð. e. Að hann kunni sund.

15. gr. Próf skulu haldin að afloknum námsскеiðstíma. Til hins minna námsскеiðsprófs þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurnvegin rétt. 2. Í reikningi: Þekking á hinum fjórum algengu reikningsvegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkennd efni, þrýstimælum, hitamælum, dælum, dreifingu hitans og áhrifum hans á fasta og fljótandi hluti, bræðslu, eldsneyti og olíum. 4. Í mótorfræði: Þekking á mótorvéllum, sem notaðar eru í skipum og á landi, útbúnaði þeirra og efni, hirðingu og stjórn, þekking á sundurliðun mótorvéla, hreinsun þeirra, samsetningu og stillingu, þekking á gangtruflunum mótora og kunna að lagfæra þær, þekking á algengustu bilunum, sem orsakast af sliti og notkun, og endurbótum þeirra, þekking á hinum algengustu eldsneytistegundum, sem notaðar eru í mótora, hömluhestöflum, eldsneytiseyðslu og raftækjum lítilla mótorskipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því. — Til hins meira námsскеiðsprófs þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurnvegin rétt. Lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar. 2. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum reikningsaðferðum, með

heilum tölum, brotum og tugabrotum, þekking á einfaldri þríliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar, enn fremur í rúmmálsfræði, að geta reiknað út ferstrending og sívalning. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkenndi efni, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, hita, hitamælum, úþpenslu hluta við hita, bræðslu, upp-gufun og suðu. Þekking á einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, drapreiði o. s. frv., ennfremur á rafmagni og segulmagni. 4. Í mótorfræði: Fyllri þekking á því, sem til hins minna námsскеiðsþrófs er heimtað, og auk þess: Þekking á aflmælislinum og einföldum niður-stöðum, sem af þeim má draga, blöndun hleðslunnar og brennslu elds-neytisins. Þekking á helztu hlutum skips og skiptingu þess í vatnshétt hólf, hjálparvélum, svo sem stýrisbúnaði, ljósvélum, vindum, slökkvi-tækjum o. s. frv., og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa. Enn fremur að geta framkvæmt minni háttar viðgerðir á mótorum og hjálpartækjum þeirra. Þekking á meðferð eimkatla með tilliti til hjálpar-arkatla í mótorskipum.

16. gr. Prófin eru bæði munnleg, skrifleg og verkleg. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar til þess í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður námskeiðsins og tveir aðrir; skal annar þeirra hafa meiri vélfræðilega þekkingu en námskeiðin veita, en hinn vera vélsmiður, sem æfingu hefur í mótörviðgerðum.

17. gr. Óski einhver, sem ekki er nemandi námsскеiðsins, að ganga undir próf, skal hann senda umsókn um það til kennslumálaráðuneytisins, eigi síðar en mánuði áður en próf byrjar. Umsókninni skal fylgja vottorð um, að hann fullnægi inntökuskilyrðum á námskeiðið, og auk þess vottorð frá þeim kennara eða kennurum, sem hafa kennt honum, um að hann sé fær um að ganga undir prófið.

3. kafli. Almenn ákvæði.

18. gr. Kennslumálaráðuneytið setur reglugerð um það, hvernig kennslunni og prófunum skuli hagað, svo og um verklegan lærdóm nemenda og annað, er að kennslu og undirbúningi lýtur.

19. gr. Hver sá, sem staðizt hefur próf, fær skirteini um það. Skirteinið skal gefið út á islenzku og ensku og ritað eftir fyrirmynd, sem kennslumálaráðuneytið semur. Á skirteininu skal geta þeirra kennslu-greina, sem prófsveinninn hefur verið reyndur í, og tilgreina (með tölum) þær einkunnir, sem hann hefur hlotið. Einnig skal tilgreina þá lægstu einkunn, sem þarf til þess að standast prófið, og þá hæstu, sem hægt er að öðlast. Allir prófnefndarmenn skulu undirrita skirteinin. — Skýrslur um prófið, ásamt fullum nöfnum prófsveina, fæðingarstað, degi og ári, svo og einkunnum þeim, sem þeir hafa hlotið, skal rita í bækur, sem til þess eru ætlaðar. Bækur þessar skulu geymdar á þeim stöðum, sem kennslumálaráðuneytið ákveður. — Allir prófnefndarmenn staðfesta skýrslurnar með undirskrift sinni.

20. gr. Glati einhver prófskirteini sínu, á hann rétt á að fá það endurnýjað, en greiða skal hann fyrir það kr. 2.00 í ómakslaun.

21. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936, og frá sama tíma eru úr gildi numin lög nr. 37 3. nóv. 1915, um stofnun vélstjóraskóla í Reykja-

vik, lög nr. 13 18. maí 1920, um kennslu í mótörfræði, og lög nr. 23 19. maí 1930, um rafmagnsdeild við vélstjóraskólann í Reykjavík, svo og önnur lög og lagaákvæði, er koma í bága við lög þessi.

Reglugerð fyrir vélskólann í Reykjavík.

(Nr. 103 29. sept. 1936.)

Samkvæmt 18. gr. laga nr. 71 23. júní 1936, um kennslu í vélfræði, er hér með sett eftirfarandi reglugerð fyrir vélskólann í Reykjavík.

1. kafli. Um inntökuskilyrði, kennslu o. fl.

1. gr. Markmið skólans er að búa nemendur undir hið minna vélstjórapróf, hið meira vélstjórapróf, rafmagnspróf fyrir vélstjóra og rafmagnspróf fyrir rafvirkja. — Skólinn starfar í þrem deildum: 1. Minni vélstjóradeild. 2. Meiri vélstjóradeild. 3. Rafmagnsdeild fyrir vélstjóra og rafvirkja. — Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september.

2. gr. 1. Inntökuskilyrði í minni vélstjóradeild: a. Að nemandinn hafi staðigt inntökupróf í deildina samkvæmt reglugerð skólans, b. að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám á vélaverkstæði, sem rétt hefur til þess að kenna vélnemum, 3 ár eða verið vélstjóri með undanþágu á eimskipi með meira en 50 hestáfla vél 3 ár, áður en lög þessi öðlast gildi, c. að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans, d. að hann hafi óskert mannorð, e. að hann kunni sund. 2. Inntökuskilyrði í meiri vélstjóradeild: a. Að nemandinn hafi staðigt inntökupróf í deildina eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan eða æðri skóla í þeim greinum, sem þarf til undirbúnings skólanámsins, b. að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám 4 ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefur til að kenna vélnemum, c. að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans, d. að hann hafi óskert mannorð, e. að hann kunni sund.

3. Inntökuskilyrði í 1. bekk rafmagnsfræðideildar: a. Að nemandinn hafi staðigt inntökupróf í deildina eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan skóla eða æðri í þeim greinum, sem nauðsynlegar eru til undirbúnings skólanámsins, b. að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað rafvirkja- eða rafvélavirkjanám 4 ár hjá rafvirkja- eða rafvélavirkjameistara, sem réttindi hefur til að kenna þá iðn, c. að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans, d. Að hann hafi óskert mannorð.

4. Inntökuskilyrði í 2. bekk rafmagnsfræðideildar: a. Að nemandinn hafi staðigt 1. bekkjar próf deildarinnar eða hið meira vélstjórapróf skólans, b. að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans, c. að hann hafi óskert mannorð.

3. gr. Beiðni um inngöngu í vélskólann sendist formanni skólans. Það skal vera eiginhandarumsóknarskjal, stilað til stjórnarráðsins. Inntökubeiðninni skulu fylgja vottorð um þau skilyrði, sem talin eru í 2. gr.

— Forstöðumaður sendir stjórnarráðinu inntökubeiðnirnar og skýrir jafnframt stjórnarráðinu frá því, hvort áskilin vottorð umsækjanda séu til hans komin í lagi.

4. gr. Þessi skulu vera lögboðin leyfi: 1. Jólaleyfi, er nær frá 23. degi desember til 4. dags janúarmánaðar, að báðum dögum meðtöldum. Beri 4. janúar upp á sunnudag, skal kennslan byrja næsta þriðjudag á eftir. 2. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skirdag og til 3. í páskum, að báðum þessum dögum meðtöldum. 3. Sumardagurinn fyrsti, öskudagur og 1. desember. 4. Sumarleyfi er frá afloknu burtfararprófi til 30. september. 5. Mánaðarleyfi: Í þeim mánuðum, er enginn af ofangreindum leyfisdögum er í, getur skólastjóri veitt eins dags leyfi. 6. Á milli hverra samliggjandi kennslustunda skal vera 10 mínútna hlé. Matmálstími er frá 12 til 13.10.

5. gr. Reglusemi: 1. Lærisveinarnir skulu vera komnir í skólann á hverjum degi, áður en kennslustundir byrja. 2. Geti lærisveinn eigi sótt kennslustund sakir veikinda eða af öðrum ástæðum, ber að tilkynna forstöðumanni skólans það. — Geti lærisveinninn ekki vegna veikinda sótt kennslustundir tvo daga, ber að tilkynna forstöðumanni það skriflega og færa ástæður fyrir. 3. Í frímínútum má enginn hávaði eiga sér stað í kennslustofunum. 4. Tóbaksreykingar eru stranglega bannaðar alstaðar í skólanum. 5. Lærisveinar skulu fara vel með muni skólans og áhöld. Skemmist eða glatist nokkuð af munum eða áhöldum skólans fyrir vangá eða kæruleysi þeirra, skulu þeir greiða fullar bætur fyrir. 6. Lærisveinar mega ekki fara út í kennslustund án leyfis hlutaðeigandi kennara eða forstöðumanns. 7. Skipti lærisveinn um bústað, ber honum að tilkynna forstöðumanni skólans það. 8. Skyldur er nemandi að hlýða sérhverjum þeim reglum og fyrirskipunum, sem með samþykki ráðuneytisins kunna að verða settar til að styðja reglu og aga í skólanum. 9. Brjótí nemandi gegn góðri reglu og velsæmi eða sýni ókurteisi eða óhlýðni eða sé óreglusamur, svo að skólaveri hans teljist skaðleg fyrir skólann eða aðra nemendur skólans eða gagnslaus fyrir lærisveinninn sjálfan, má vísa honum burt úr skólanum um stundarsakir eða fyrir fullt og allt, ef það telst nauðsynlegt. Skal til þess fengið leyfi kennslumálaráðuneytisins.

6. gr. Forstöðumaður skólans skal hafa á hendi alla umsjón með honannast útvegum á öllu því, er skólinn þarfnast. Hann skal og ráða aðstoðarkennara og stundakennara í samráði við kennslumálaráðuneytið, skipa fyrir um fyrirkomulag kennslunnar og semja stundatöflu, er stjórnarráðið samþykkir fyrir hvert skólaár.

7. gr. Öll nauðsynleg áhöld, sem nota þarf við kennsluna í skólanum, leggur skólinn til, en sjálfir skulu lærisveinar kosta bækur þær og áhöld, sem þeir þurfa við námið.

8. gr. Forstöðumaður skal rita í bók, sem til þess verður útveguð, nöfn, fæðingarstað og dag og ár þeirra lærisveina, sem koma í skólann. Í bókinni skal og geta þeirra, sem próf taka, og prófeinkunna þeirra; enn fremur skal og geta þess, hvenær þeir fara úr skólanum, er fara kynnu úr honum af einhverjum ástæðum án þess að ljúka burtfararprófi. Bók þessi skal ávallt geymd í vélskólanum.

9. gr. Að afloknum prófum skal forstöðumaður senda stjórnarráðinu

greinilega skýrslu um kennsluna og prófið, enn fremur leggja fram reikninga með fylgiskjöllum.

10. gr. Kennslustundir á viku hverri skulu vera, sem hér segir:

Námssgreinir	Miðni vélstjóra- deild		Meiri vélstjóradeild		Rafmagnsdeild	
	Fyrri vetur	Þóðari vetur	Fyrri vetur	Þóðari vetur	Fyrri vetur	Þóðari vetur
Íslenzka	6	5	3	5	0	
Danska	0	3	2	3	0	
Enska	0	3	2	0	0	
Þýzka	0	3	2	4	2	
Stærðfræði	8	8	6	9	0	
Eðlisfræði	4	4	4	6	0	
Eimvælafræði	11	3	6	4	2	
Mótorfræði	1	3	6			
Burðarþolsfræði	0	0	1	0	0	
Vélateikning	0	3	3	4	0	
Rafmagnsteikning	0	0	0	0	4	
Hjúkrunarfræði	0	1	1	0	0	
Bókhað og viðskiptafræði	0	1	1	2	0	
Líkamsæfingar	0	1	1	1	1	
Bókleg rafmagnsfræði	0	0	0	0	18	
Verkleg rafmagnsfræði	0	0	0	0	6	
Efnis- og áhaldafæði	0	0	0	0	2	
Ljóðfræði	0	0	0	0	2	
Reglur, öryggis- og hjúkrunarfr.	0	0	0	0	1	
Samtals	30	38	38	38	38	

2. kafli. Um prófin.

11. gr. Prófin skulu haldin í skólanum, og eru þau opinber. — Inn-
tökupróf í byrjun október ár hvert. — Hið minna vélstjórarápróf síðustu
daga janúarmánaðar ár hvert. — Hið meira vélstjórarápróf, áður en
sumarleyfi byrjar ár hvert. — Próf í rafmagnsfræði, áður en sumarleyfi
byrjar ár hvert. — Inntökupróf í hina minni vélstjóradeild skal haldið
í íslenzku og reikningi, og þarf til þess að standast það: í íslenzku að
geta skrifað eftir upplestri (diktat) ritvillulitið; í reikningi að þekkja
hinar 4 algengu reikningsaðferðir með heilum tölum og að þekkja metra-
kerfið. — Önnur inntökupróf í skólann skulu jafngilda iðnskólaprófi að
teikningu undanskilinni.

12. gr. Sá, sem óskar að ganga undir próf, skal senda umsókn um
það til forstöðumanns skólans, stílaða til kennslumálaráðuneytisins. Sé
hann eigi lærisveinn skólans, skal umsóknin vera komin til forstöðu-
manns skólans eigi síðar en tveim mánuðum fyrir próf, og skulu fylgja
beiðninni vottorð um, að hann uppfylli kröfur þær, sem settar eru í 2. gr.
um inntöku í þá deild, sem um er að ræða, og auk þess vottorð um þann
undirbúning, sem hann hefur fengið. Hafi hann gengið undir próf áður
í sömu greinum, skal þess getið í umsókninni.

13. gr. Á tilteknum degi og stundu skulu prófsveinar mæta í próf-
stofunum og hafa með sér öll nauðsynleg teikniáhöld, skriffæri, mæli-

stiku og logaritmatöflu. Hver prófsveinn dregur í byrjun prófsins sitt tölunúmer, sem hann hefur, meðan prófið stendur yfir.

14. gr. Prófin eru bæði skrifleg og munnleg og burtfararpróf í rafmagnsfræðideild einnig verklegt. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður skólans og tveir aðrir. Skal annar þeirra hafa æðri vélfræðilega þekkingu, og skal hann vera formaður prófnefndar; hinn skal vera vélstjóri, sem siglt hefur sem yfirvélstjóri á verzlunarskipum eða varðskipum ríkisins. — Auk þessa skipar ráðuneytið tvo menn prófnefndinni til aðstoðar, annan til þess að dæma um kunnáttu prófsveina í tungumálum, en hinn til þess að dæma um kunnáttu þeirra í rafmagnsfræði. Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf.

15. gr. Hinir skipuðu prófdómendur tiltaka prófverkefnin. — Verkefni til hins skriflega prófs skulu þeir afhenda í lokuðu umslagi í byrjun hvers úrlausnartíma. — Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf og dæmir um kunnáttu prófsveina, hver í sinni grein, ásamt hinum skipuðu prófdómöndum.

16. gr. Hin skriflegu verkefni skulu lögð fram til athugunar á prófnefndarfundum fyrir prófið. Sama verkefni fá allir þeir prófsveinar, sem á sama degi eru í sama úrlausnartíma. Þetta gildir þó ekki um verkefni í vélateikningu. — Hvert verkefni að undanskilinni teikningu og stílum skal innihalda tvö eða fleiri minni dæmi í sömu fræðigrein. — Á verkefnisseðlunum sé tekið fram, hve langur tími sé veittur til að svara. Verkefnin skulu undirrituð af prófnefndinni. — Efst á uppkasts- og hreinskriftarpappir þeim, sem notaður er við skriflegu verkefnin, skrifar prófsveinn nafn sitt og tölunúmer, einnig númer verkefnisins. — Aðeins þann pappir, sem stimplaður er með stimpli vélskólans, má nota. — Hinar hreinskrifuðu úrlausnir verða að vera skýrt skrifaðar og undirskrifaðar af prófsveini, áður en hann afhendir þær, en eftirlitsmaðurinn ritar á þær, hve nær afhendingin fór fram. — Úrlausn verkefnisins verður dæmd eftir hinu hreinskrifaða skjali; á það verður að skrifa allan útreikning til skýringar á verkefninu. — Þær teikningar, sem heimtaðar verða, skulu vandlega gerðar, og ef þörf þykir, skal þeim fylgja stutt lýsing. — Án sérstaks leyfis mega prófsveinar ekki hafa kennslubækur eða önnur slík hjálpartæki með sér inn í prófstofuna.

17. gr. Munnlegu spurningarnar skul tiltekna af hinum skipuðu prófdómöndum í samráði við hlutaðeigandi kennara og skrifaðar á seðla tveimur fleiri en prófsveinar eru. — Hver prófsveinn dregur sínar spurningar eftir röð.

18. gr. Nú þykir prófsveini eitthvað ógreinilegt í verkefninu, og getur hann þá snúið sér til eftirlitsmanna. — Áliti prófsveinn, að fyrir hann sé lagt verkefni, sem eigi má krefjast til prófsins, þá skal hann því viðvíkjandi snúa sér til þess manns, er prófar, eða til einhvers úr prófnefndinni.

19. gr. Prófsveinar skulu mæta stundvíslega á tiltekinni stundu, er auglýst verður á próftöflu, er fest sé upp í prófstofunni. — Mæti prófsveinn ekki á réttum tíma eða fari án leyfis úr þeim stað, er honum var vísað til, má vísa honum burt frá prófinu. — Í prófstofunni mega prófsveinar ekki tala saman. — Sannist það, að prófsveinn reyni að

fá hjálp eða hjálpi öðrum, skal honum vísað frá prófi, og skal þá svo álitð, sem hann hafi eigi staðizt prófið. — Gangi prófsveinn frá prófi og kenni sjúkuleik um, en sannar síðan með læknisvottorði, að hann hafi verið forfallaður, þá ber að lita svo á, sem hann hafi eigi gengið undir prófið; þó má prófa hann sérstaklega síðar í prófinu, jafnskjótt og því verður við komið, og eru þá fyrri svör hans við verkefnum fullgild. — Geti hann þar á móti ekki sannað, að hann hafi haft fullgilda ástæðu fyrir brottveru sinni frá prófinu, skal álitð, sem hann hafi eigi staðizt prófið.

20. gr. Sannist það fyrir oddvita prófnefndarinnar, að prófsveinninn hafi hegðað sér ósæmilega við prófið, getur oddviti rekið hann frá því.

21. gr. Við skriflega prófið mega engar teikningar, myndamót eða önnur kennsluáhöld vera í prófstofunni, og aðeins prófdómendur eða þeir eftirlitsmenn, sem aðstoða þá, mega ganga um eða vera í prófstofunum í úrlausnarstundunum. — Að lokinni úrlausn skriflegra verkefna, mega prófsveinar eigi vera inni í prófstofunni. — Við munnlegt próf má aðeins sá prófsveinn, sem verið er að prófa, vera í prófstofunni. — Verði eitthvað af tækjum skólans eða eiganda prófstofunnar fyrir skemmdum af völdum prófsveins, ber honum að greiða fullar skaðabætur fyrir eftir mati oddvita prófnefndar.

22. gr. Tveir listar yfir hinar gefnu einkunnir við prófin skulu skrifaðir af prófnefndinni; aðallistinn skal undirskrifaður af prófnefndinni að afloknu prófi; afritið skal, eftir að prófdómendurnir hafa komið sér saman um einkunnirnar, fest upp á einhverjum þeim stað, er prófsveinar geta séð einkunnir sínar. — Að afloknu prófi skrifa prófdómendur hinar gefnu einkunnir, er hver prófsveinn hefur hlotið, í þar til gerða prófbók, er geymd skal í stjórnarráðinu, en vélskólinn fær afrit af henni, er geymt skal í skólanum. — Í þessa prófbók skal skrifa nöfn prófsveina, fæðingarstað og dag og ár, einnig hin skriflegu verkefni. — Prófbókin skal undirrituð af prófnefndinni.

23. gr. Til hins minna vélstjóraprófs þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurn veginn rétt. Lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar. 2. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningstegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, enn fremur einfaldri þríliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar; enn fremur í rúmmálsfræði að geta reiknað út ferstrending og sívalning. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögmálum loftkenndra efna, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, dælum, seltumælum, hita, hitamælum, útbennslu hluta við hita, bræðslu, upp-gufun, suðu, eiginleikum vatnsgufunnar, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrífu, fleyg, dragreipi o.s. frv., rafmagni og segulmagni. 4. Í vélfræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra, samsetningu og efni, eimkötlum, smíði þeirra og efni, hirðingu eimvéla og katla, hestöflum eimvéla, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, stillingu vélanna, viðhaldi og eftirliti, hjálparvélum skips og vélar, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, aðalpörtum skips og skiptingu þess í vatnspétt hólf, ryði og tæringum og vörnum gegn því, grundvallaratriði mótorra með tilliti til mótorra í hjargbátum.

24. gr. Til hins meira vélstjórprófs þarf: 1. Í islenzku: Að geta gert islenzkan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega rithönd skýrt og nokkurn veginn rétt. — Að geta lesið kafla úr islenzkri bók og endursegja hann og skýra helztu málfræðiatríðin, sem fyrir koma í honum. 2. Í dönsku: Að geta lesið upp og þýtt kafla úr danskri bók, vélfræðilegs efnis. 3. Í ensku: Sama kunátta sem í dönsku. 4. Í þýzku: Sama kunnátta sem í dönsku. 5. Í stærðfræði: a. Í reikningi: Að kunna hinar 4 algengu reikningsaðferðir með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölum og bókstöfum, þriliðu, prósentu- og rentureikning, veldi, rót og logaritma, að geta leyst líkingar af fyrstu gráðu með einni og tveim óþekktum stærðum. b. Í flatarmálsfræði: Þekking á afstöðu beinna lína hvorrar til annarrar, hringum, hornum, marghyrningum, á reglum um hliðar og horn þríhyrninga og samsíðunga, á samfalla og einslaga þríhyrningum, rétthyrndum þríhyrningum, útreikningi flatarmáls og hinu réthyrnda koordinat-kerfi. Enn fremur að geta einfaldar flatarmáls-teikningar og þekkja almenn hjálpartæki til þess. c. Í rúmmálsfræði: Þekking á afstöðu beinnar línu til flata og flata hvors til annars, þristrendingi, strýtu, sivalningi, keilu, kúlu og á þeim línunum, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Enn fremur þekking á flatarmáli og yfirborði þessara hluta og rúmtaki þeirra. d. Í þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar. 6. Í eðlisfræði: Þekking á hinum almennu eðlisfræðilegu eiginleikum hlutanna, hreyfingu og jafnvægi fastra, fljótandi og loftkenndra hluta, samsetningu og sundurliðun afla, vinnu og afli, þrýstingi og þrýstmælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, skáborði, dragreipi o. s. frv., enn fremur á helztu lögmálum hitafræðinnar, hita og dreifingu hans, útbrennslu hlutanna við hita, hitamælum, hitamagni, bræðslu, uppgufun, eiginleikum vatnsgufunnar, suðu, eldsneyti og brennslu, segulmagni, rafmagni og styrkleika efnanna. Enn fremur þekking á almennri hljóðfræði og ljósfræði. 7. Í vélfræði: a. Í eimvélafræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra og samsetningu, eimkötlum og öðrum tækjum, er þeim fylgja, hirðingu eimvéla og eimkatla, viðhaldi þeirra og eftirliti, smíði og efni eimvéla og eimkatla, vélbilun, ketilbilun og sprengingu, aflmælislinum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, hestöflum eimvéla, stillingu vélanna, eldsneytiseyðslu, þekking á hjálparvélum skips og vélar (stýrisvél, ljósvél, kælivél, vindum, dælum o. s. frv.), þekking á byggingu skips og skiptingu þess í vatnshétt hólf, skipsdælum, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því. b. Í mótórfræði: Þekking á mótörum í skipum og á landi, einkum dieselmótörum, á smíði þeirra og efni, viðhaldi, eftirliti, hirðingu og stjórni, gangtruflunum og lagfæringum þeirra, aflmælislinum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, stillingu mótora, hestöflum mótora og notagildi, hitafræðilegum grundvallaratriðum, þjöppun og útbrennslu, skolun og forhleðslu, blöndun hleðslunnar og brennslu, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, hjálparvélum mótora og skips (ljósvél, kælivél, stýrisvél, vindum, dælum, loftþjöppum o.s.frv.), smurningu mótora og smurningsháttum, hömlum mótora og öðrum mótoraunum og þekkingu á lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa.

c. Í burðarþolsfræði: Þekking á grundvallaratriðum um styrkleika efnis þess, sem notað er í vélar og katla, og byrjunarreglum um útreikning á styrkleika hinna helztu hluta í vélum og kötlum. 8. Í vélateikningu: Að geta gert vinnuteikningar af ákveðnum vélahluta. 9. Í hjúkrunarfræði: Þekking á grundvallaratriðum og reglum um hjúkrun sjúkra, fyrstu hjálp, sem hægt er að veita, þegar slys ber að höndum, hreinlæti og á að notfæra sér hina lögskipuðu lækningabók og meðalákistu. 10. Í bókhaldi og viðskiptafræði: Þau atriði, er vélstjóra skiptir og staða þeirra heimtar.

25. gr. Til 1. bekkjar prófs í rafmagnsdeild þarf: 1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni skýrt og nokkurn veginn rétt. 2. Í dönsku: Að geta lesið og þýtt léttan kafla úr danskri bók rafmagnsfræðilegs efnis. 3. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningsaðferðum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölum og bókstöfum, á þríliðu og líkingum af 1. gráðu með einni óþekktri stærð, enn fremur á almennri flatarmálsfræði og rúmmálsfræði og á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar. 4. Í eðlisfræði: Þekking á almennri aflfræði, hljóðfræði, ljósfræði, hitafræði, rafmagni og segulmagni. 5. Í vélfræði: Þekking á frumatriðum vélfræðinnar, ýmsum algengum aflvélum, sem notaðar eru til þess að knýja rafala, smíði þeirra og efnis. 6. Í vélateikningu: Að geta teiknað vinnuteikningu af einföldum vélahluta.

26. gr. Til burtfararprófs úr rafmagnsdeild þarf: Í rafmagnsfræði: Þekking á grundvallaratriðum rafmagnsfræðinnar, um rakstraum og riðstraum, rakstraums- og riðstraumsvélar, spennubreytum, vinnuháttum og gerð rafmagnsvéla og spennubreyta, uppsetningu, hirðu og viðhaldi rafmagnsvéla og raftækja. Enn fremur kunnáttu í alls konar raf-lögnum, þekking á að finna algengar bilanir rafmagnstækja og rafmagnslagna og þekking á orsökum þeirra, kunna að átta sig á tengimyndum, kunna að deyfa útvarpstruflanir rafmagnstækja og véla. Þeir skulu og þekkja lög og reglugerðir um allt, er að þessu lýtur; enn fremur skulu þeir vita um lífshættu þá, er stafað getur af rafmagni, og kunna að gera einfaldar endurlífsgunartilraunir. — Auk þess útheimtist í öðrum greinum það, sem nauðsynlegt er til fulls skilnings á rafmagnsfræðinni.

27. gr. Við prófin skulu gefnar einkunnirnar frá 0 til 8 með þriðjungs millibili. — Verði prófdómendur eigi ásáttir um, hverja einkunn skuli gefa fyrir frammistöðu í einhverri grein, skal sú einkunn gefin, sem að tölugildi er næst meðaltalinu af tölugildum einkunnna þeirra, er gefnar hafa verið. — Sé þetta meðaltal mitt á milli tveggja ofangreindra tölugilda, skal gefin sú einkunn, sem er næst fyrir ofan.

28. gr. Ágætiseinkunn telst meðaleinkunnin 7—8, 1. einkunn telst meðaleinkunnin 6—7, 2. einkunn betri telst meðaleinkunnin 5—6, 2. einkunn lakari telst meðaleinkunnin 4—5. — Lægsta meðaleinkunn, sem þarf til þess að standast próf, er meðaleinkunnin 4.

29. gr. Við hið minna vélstjórapróf skulu gefnar 10 einkunnir:

Í vélfræði	...	4 eink.	fyrir 2 skriflegar	og 2 munnlegar úrlausnir
— íslenzku	...	2	— 1 skriflega	— 1 munnlega úrlausn
— reikningi	..	2	— 1	— 1 — —

Í eðlisfræði . 1 eink. fyrir 1 munnlega úrlausn

– mótórfræði . 1 — — 1 — —

— Hæsta aðaleinkunn verður þannig 80 stig, en lægsta aðaleinkunn, sem þarf til þess að standast prófið, er 40 stig.

30. gr. Við hið meira vélstjórpróf skulu gefnar 26 einkunnir a. í aukagreinum:

Í islenzku 2 eink. fyrir 1 skriflega og 1 munnlega úrlausn

– dönsku 1 — — 1 munnlega úrlausn

– ensku 1 — — 1 — —

– þýzku 1 — — 1 — —

– stærðfræði ... 4 — — 2 skriflegar og 2 munnlegar úrlausnir

– eðlisfræði 2 — — 1 skriflega og 1 munnlega úrlausn

– hjúkrunarfræði 1 — — 1 munnlega úrlausn

– bókhaldi og viðskiptafræði 1 eink. fyrir 1 skriflega úrlausn

b. Vélfræði:

Í eimvélafræði .. 5 eink. fyrir 2 skriflegar og 3 munnlegar úrlausnir

– mótórfræði ... 5 — — 2 — — 3 — —

– burðarþolsfræði 2 — — 1 — — 1 — —

– vélateikningu . 1 — — 1 skrifleg úrlausn

Hæsta aðaleinkunn verður þannig 208 stig, en til þess að standast prófið þarf: a. í islenzku meðaleinkunnina 3, b. í aukagreinum meðaleinkunnina 3, c. í vélfræði meðaleinkunnina 3, d. í samanlögðum öllum prófgreinum meðaleinkunnina 4. — Lægsta aðaleinkunnin verður þannig 104 stig.

31. gr. Við bekkjarpróf í rafmagnsdeild skulu gefnar 14 einkunnir.

Í stærðfræði 4 eink. fyrir 2 skrifl. og 2 munnl. úrl.

– eðlisfræði 2 — — 1 — — 1 — —

– vélateikningu 1 — — — — — — —

– islenzku 2 — — 1 — — 1 — —

– dönsku 1 — — — — 1 — —

– þýzku 1 — — — — 1 — —

– bókhaldi og viðskiptafræði . 1 — — 1 — — —

Hæsta aðaleinkunn verður þannig 112 stig, en til þess að standast prófið þarf í aðaleinkunn 56 stig og í islenzku meðaleinkunnina 3.

32. gr. Við burtfararpróf fyrir rafvirkja og vélstjóra úr rafmagnsdeild skulu gefnar 14 einkunnir.

Í rafmagnsfræði 8 eink. fyrir 3 skrifl., 3 munnl. og 3 verkl. úrl.

– efnis- og áhaldaf. . 1 — — — 1 — — —

– ljósfræði 1 — — 1 — — — —

– reglum öryggis og

hjúkrunarfræði ... 1 — — — 1 — — —

– vélfræði 1 — — — 1 — — —

– rafm.teikningu 1 — — — — — — —

– þýzku 1 — — — 1 — — —

Hæsta einkunn verður þannig 112 stig, en til þess að standast prófið þarf í aðaleinkunn 56 stig.

33. gr. Hver prófsveinn, sem staðizt hefur burtfararpróf, fær að því afloknu vottorð, sniðið eftir þessum fyrirmyndum, eftir því sem við á.

A) Nr.

(Ríkisskjalдарmerki)

Prófskirteini.

N. N.

fæddur

hefur staðizt hið minna vélstjórpróf við vélskólann í Reykjavík og hlotið þær einkunnir, sem hér segir:

Íslenska	2 eink.	stig
Stærðfræði	2 —	—
Eðlisfræði	1 —	—
Vélfræði	4 —	—
Mótorfræði	1 —	—

Aðaleinkunn 10 eink. stig

sem verður meðaleinkunnin

og hefur hann því staðizt prófið með einkunn.

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið þarf 40 stig. Hæsta aðaleinkunn er 80 stig.

B) Nr.

(Ríkisskjalдарmerki)

Prófskirteini.

N. N.

fæddur

hefur staðizt hið meira vélstjórpróf við vélskólann í Reykjavík og hlotið þær einkunnir, sem hér segir:

Aukagreinir:

Íslenska	2 eink.	stig
Danska	1 —	—
Enska	1 —	—
Þýzka	1 —	—
Stærðfræði	4 —	—
Eðlisfræði	2 —	—
Bókhald og viðskiptafræði	1 —	—
Hjúkrunarfræði	1 —	—

Vélfræðin:

Eimvélafræði	5 —	—
Mótorfræði	5 —	—
Burðarþolsfræði	2 —	—
Vélteikning	1 —	—

Aðaleinkunn 26 eink. stig

sem verður meðaleinkunnin

og hefur hann því staðizt prófið með einkunn.

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið þarf:

Í íslenzku minnst	6
– aukagreinum minnst	39
– vélfræði minnst	39
– aðaleinkunn minnst	104

Hæsta einkunn:

Í íslenzku	16
– aukagreinum	104
– vélfræði	104
– aðaleinkunn	208

(Á prófskírteinið skal prentuð þýðing af því á dönsku, ensku og þýzku.)

C) Nr.

(Ríkisskjalдарmerki)

Prófskírteini.

N. N.

fæddur

hefur staðizt burtfararpróf fyrir rafvirkja úr rafmagnsdeild vélaskólans í Reykjavík og hlotið þær einkunnir, sem hér segir:

Við bekkjarpróf:

Stærðfræði	4 eink.		stig
Eðlisfræði	2 —		—
Vélfræði	2 —		—
Vélteikning	1 —		—
Íslenzka	2 —		—
Danska	1 —		—
Þýzka	1 —		—
Bókhald og viðskiptafræði	1 —		—

Aðaleinkunn 14 eink. stig

Við burtfararpróf:

Munnleg rafmagnsfræði	3 eink.		stig
Skrifleg rafmagnsfræði	3 —		—
Verkleg rafmagnsfræði	2 —		—
Efnis- og áhaldafraði	1 —		—
Ljósfræði	1 —		—
Reglur öryggis- og hjúkrunarfræði	1 —		—
Vélfræði	1 —		—
Rafmagnsteikning	1 —		—
Þýzka	1 —		—

Aðaleinkunn 14 eink. stig,

sem verður meðaleinkunnin

og hefur hann þá staðizt prófið með einkunn. stig.

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið þarf í íslenzku minnst 6 stig og í aðal-einkunn minnst 112 stig. Hæsta einkunn 224 stig.

D) Nr.

(Ríkisskjalдарmerki)

N. N.

Prófskirteini.

fæddur

hefur staðizt rafmagnspróf fyrir vélstjóra við rafmagnsdeild vélskólans í Reykjavík og hlotið þær einkunnir, sem hér segir:

Munnleg rafmagnsfræði	3	eink.	stig
Skrifleg rafmagnsfræði	3	—	 —
Verkleg rafmagnsfræði	2	—	 —
Efnis- og áhaldafraði	1	—	 —
Ljósfræði	1	—	 —
Reglur öryggis- og hjúkrunarfræði	1	—	 —
Vélfræði	1	—	 —
Rafmagnsteikning	1	—	 —
Þýzka	1	—	 —

Aðaleinkunn 14 eink. stig,

sem verður meðaleinkunnin

og hefur hann því staðizt prófið með einkunn

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið, þarf 56 stig. Hæsta aðaleinkunn er 112 stig.

34. gr. Reglugerð fyrir vélstjóráskólann í Reykjavík, dags. 1. sept. 1916, reglugerð um viðauka við reglugerð fyrir vélstjóráskólann í Reykjavík, dags. 29. sept. 1933, og reglugerð fyrir rafmagnsdeild vélstjóráskólans í Reykjavík, dags. 30. sept. 1935, eru hér með úr gildi numdar. Reglugerð þessi öðlast gildi þegar í stað.

Reglugerð um mótornámskeið.

(Nr. 104 29. sept. 1936.)

Samkvæmt 18. gr. laga nr. 71 23. júní 1936, er hér með sett eftirfarandi reglugerð um mótornámskeið Fiskifélags Íslands.

1. kafli. Um inntökuskilyrði, kennslu o. fl.

1. gr. Markmið námskeiðanna er að búa nemendur undir hið minna og meira mótorvélstjórápróf Fiskifélags Íslands. Fiskifélag Íslands ræður mótorfræðikennara til þess að kenna mótorfræði við námskeiðið og veita því forstöðu.

2. gr. 1. Inntökuskilyrði á hið minna námskeið skulu vera þessi: a. Að nemandinn sé 18 ára að aldri, b. að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem orðið geti honum til tálmunar við starf hans, c. að hann hafi óskert mannorð, d. að hann kunni sund. 2. Inntökuskilyrði á hið meira námskeið skulu vera þessi: a. Að nemandinn hafi staðizt hið minna námskeiðspróf Fiskifélagsins eða inntökupróf í islenzku og reikningi, sem jafngildi kröfum þeim, sem gerðar

eru til hins minna námsskeiðsprófs í þessum greinum, b. að hann hafi eftir 16 ára aldur unnið tvö ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefur til að kenna þá iðn, eða siglt sem 1. vélstjóri á mótorskipi með meira en 50 hestafla vél 24 mánuði, áður en lög þessi öðlast gildi, c. að hann sé ekki haldinn neinum næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans, d. að hann hafi óskert mannorð, e. að hann kunni sund.

3. gr. Beiðni um inntöku á námsskeiðið skal senda Fiskifélagi Íslands eða umboðsmanni þess á þeim stað, sem námsskeið á að halda, eigi síðar en hálfum mánuði áður en námsskeiðið byrjar. Skulu þeim fylgja vottorð um, að umsækjandi uppfylli skilyrði þau, sem sett eru í 2. gr., að undanskildu inntökuprófi.

4. gr. Þessi skulu vera lögboðin leyfi: 1. Jólaleyfi, er nær frá 23. desember til 4. janúar, að báðum dögum meðtöldum. Beri 4. janúar upp á sunnudag, skal kennslan byrja næsta þriðjudag á eftir. 2. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skírdag til 3. í páskum, að báðum dögum meðtöldum. 3. 1. desember, öskudagurinn og sumardagurinn fyrsti. 4. Í þeim mánuðum, sem ofangreind leyfi eru ekki, getur forstöðumaður námsskeiðsins veitt eins dags leyfi.

5. gr. Reglusemi: 1. Lærisveinarnir skulu vera komnir í skólann á hverjum degi, áður en kennslustundir byrja. 2. Geti lærisveinn ekki sótt kennslustund sakir veikinda eða af öðrum ástæðum, ber að tilkynna forstöðumanni námsskeiðsins það. — Gæti lærisveinn ekki vegna veikinda sótt kennslustunir 2 daga, ber að tilkynna forstöðumanni það skriflega og færa ástæður fyrir. 3. Í friminútunum má enginn hávaði eiga sér stað í kennslustofunum. 4. Tóbaksreykingar eru stranglega bannaðar alls staðar í skólanum. 5. Lærisveinar skulu fara vel með muni skólans og áhöld. Skemmist eða glatist nokkuð af munum eða áhöldum skólans fyrir vangá eða kæruleysi þeirra, skulu þeir greiða fullar bætur fyrir. 6. Lærisveinar mega ekki fara út í kennslustund án leyfis hlutaðeigandi kennara eða forstöðumanns. 7. Skyldur er lærisveinn að hlýða sérhverjum þeim reglum og fyrirskipunum, sem með samþykki ráðuneytisins kunna að verða settar til að styðja reglu og aga í skólanum. 8. Brjótí lærisveinn gegn góðri reglu og velsæmi eða sýni ókurt-eisi eða óhlýðni eða sé óreglusamur, svo að skólavera hans teljist skaðleg fyrir námsskeiðið eða aðra lærisveina námsskeiðsins eða gagnslaut fyrir hann sjálfan, má visa honum burt að námsskeiðinu um stundarsakir eða fyrir fullt og allt, ef það telst nauðsynlegt. Skal til þess fengið samþykki Fiskifélags Íslands.

6. gr. Forstöðumaður námsskeiðsins hefur á hendi alla umsjón með því; hann skal og ráða stundakennara og sjá um útvegna á því, sem til námsskeiðsins þarf. Öll nauðsynleg áhöld, sem til kennslunnar þarf, leggur Fiskifélag Íslands til, en lærisveinar skulu kosta sjálfir bækur og önnur áhöld, er þeir þurfa við námið. Við kennsluna skal nota þær kennslubækur, sem forstöðumaður námsskeiðsins ákveður í samráði við Fiskifélag Íslands.

7. gr. Hið minna námsskeið skal standa yfir minnst 9 vikur, en hið meira minnst 4 mánuði, og skulu kennslustundir vera á viku, sem hér segir, minnst:

Námskeið	Minna námskeið	Meira námskeið
Íslenzka	3	5
Stærðfræði	3	4
Eðlisfræði	3	3
Bókleg mótórfræði	9	12
Verkleg mótórfræði	12	10
Samtals	30	34

Auk þess eru lærisveinar skyldir að hlýða á fyrirlestra í hjúkrunarfræði, öryggisráðstöfunum og björgunarreglum einu sinni í viku. — Hver kennslustund er 50 mínútur með 10 mínútna hléi í milli hverra samliggjandi kennslustunda. Miðdegisverður skal haldinn frá kl. 11.50 til kl. 13.10.

8. gr. Að afloknu prófi skal forstöðumaður námskeiðsins senda Fiskifélagi Íslands greinilegar skýrslur um kennsluna og prófið; skal í þær rita nöfn, fæðingarstað og dag og ár þeirra lærisveina, er sótt hafa námskeið og próf taka, einkunnir þeirra og hin skriflegu úrlausnarefni. Skal prófnefnd undirrita prófskýrsluna.

2. kafli. Um prófið.

9. gr. Mótórvéltjórpróf skulu haldin að afloknu námskeiðinu. Óski einhver, sem ekki er nemandi námskeiðsins, að ganga undir próf, skal hann senda umsókn um það til kennslumálaráðuneytisins eigi síðar en mánuði áður en próf byrjar. — Umsókninni skal fylgja vottorð um, að hann fullnægi inntökuskilyrðum á námskeiðið, og auk þess vottorð frá þeim kennara eða kennurum, sem hafa kennt honum, um, að hann sé fær um að ganga undir prófið.

10. gr. Prófin eru bæði munnleg, skrifleg og verkleg. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar til þess í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður námskeiðsins og tveir aðrir; skal annar þeirra hafa meiri vélfræðilega þekkingu en námskeiðin veita, en hinn vera vélsmiður, sem æfingu hefur í mótórviðgerðum. Einn hinna ofangreindu prófdómenda, þó ekki forstöðumaður námskeiðsins, skal vera oddviti prófnefndar.

11. gr. Til hins minna námskeiðsprófs þarf: 1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurn veginn rétt. 2. Í reikningi: Þekking á hinum fjórum algengu reikningstegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkennd efni, þrýstimælum, hitamælum, dælum, dreifingu hitans og áhrifum hans á fasta og fljótandi hluti, bræðslu, eldsneyti og olíum. 4. Í mótórfræði: Þekking á mótórvélum, sem notaðar eru í skipum og á landi, útbúnaði þeirra og efni, hirðingu og stjórn, þekking á sundurliðun mótórvéla, hreinsun þeirra, samsetningu og stilling, þekking á gangtruflunum mótora og kunna að lagfæra þær. Þekking á algengustu bilunum, sem orsakast af sliti og notkun, og endurbótum þeirra. Þekking á hinum algengustu eldsneytistegundum, sem notaðar eru í mótora, hömluhestöflum, eldsneytiseyðslu og raftækjum litilla

mótorskipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því. — Til hins meira námsskeiðsprófs þarf: 1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurn veginn rétt, lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar. 2. Í stærðfræði: Þekking á hinum 4 reikningsaðferðum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, þekking á einfaldri þriliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar; enn fremur í rúmmálsfræði, að geta reiknað út ferstrending og sivalning. 3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkennd efni, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, hita, hitamælum, úþpenslu hluta við hita, bræðslu, uppgufun og suðu. Þekking á einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, dragreipi o. s. frv.; enn fremur á rafmagni og segulmagni. 4. Í mótörfræði: Fyllri þekking á því, sem til hins minna námsskeiðsprófs er heimtað, og auk þess: Þekking á aflmælislinum og einföldum niðurstöðum, sem af þeim má draga, blöndun hleðslunnar og brennslu eldsneytisins. Þekking á helztu hlutum skips og skiptingu þess í vatnspétt hölf, hjálparvélum, svo sem stýrisbún- aði, ljósvélum, vindum, slökkvitækjum o. s. frv., og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa. Enn fremur að geta framkvæmt minni háttar viðgerðir á mótorum og hjálpartækjum þeirra. Þekking á meðferð eimkatla með tilliti til hjálparkatla í mótorskipum.

12. gr. Verkefni við prófið velur prófnefnd. Skulu hin verklegu verkefni afhent í lokuðu umslagi, undirskriftuð af prófnefndinni; þau skulu jafnmörg og prófsveinar eru, og dregur hver sitt. Verkefni við gangtruflanapróf séu tölusett á skrá hjá prófnefnd, og skulu vera tveim fleiri en prófsveinar eru, og dregur hver prófsveinn miða með einhverri þeirri tölu, sem á skránni er. Skrifleg úrlausnarefni eru þau sömu fyrir alla, sem á sama tíma ganga undir sama próf. Hinar munnlegu úrlausnir séu skrifaðar á miða, er séu tveim fleiri en prófsveinar eru, og dregur prófsveinn einn miða, um leið og hann er kallaður til spurninga. Á hinum skriflegu og verklegu úrlausnarefnum má taka það fram, hve langur tími er veittur til úrlausnar. Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf og dæmir um kunnáttu prófsveina, hver í sinni grein, ásamt hinum skipuðu prófdómöndum. Við hið skriflega próf mega eigi aðrir vera í prófstofunni auk prófsveina en prófnefnd og eftirlitsmenn. Við hið verklega próf mega eigi aðrir vera viðstaddir en prófnefnd, kennari og sá prófsveinn, sem verið er að prófa. Hið munnlega próf má halda í heyrenda hljóði. Prófsveinar, sem ekki er verið að prófa, mega hvorki hlusta á hið munnlega próf né vera í prófstofunni, er þeir hafa lokið hinum skriflegu úrlausnum.

13. gr. Þyki prófsveini eitthvað ógreinilegt í verkefninu, getur hann snúið sér til eftirlitsmanna. Nú álitur prófsveinn, að fyrir hann sé lagt eitthvert það verkefni, sem ekki heyrir prófinu til; skal hann þá snúa sér til prófnefndar um þetta, og er henni þá skylt að leiðrétta, ef um misskilning er að ræða hjá henni eða prófsveini. Ef prófsveinn hefur aldrei séð vélartegund þá, sem hann á að taka prófið á, má leyfa honum að athuga vélina í gangi 1 klst., áður en próf byrjar.

14. gr. Prófsveinar skulu mæta stundvíslega á tilteknum stað og stundu og mega ekki án leyfis vikja úr þeim stað, sem þeim er fenginn. --- Prófsveinar mega ekki hafa með sér nein áhöld eða hjálpartæki

önnur en þau, sem prófnefnd leyfir. — Sannist það, að prófsveinn noti önnur hjálpartæki, reyni að fá hjálp eða að hjálpa öðrum eða brjóti á annan hátt settar reglur, má vísa honum frá prófi, og skal þá álitið, að hann hafi ekki staðizt prófið. — Gangi prófsveinn frá prófi vegna sjúkleika og sannar siðar með læknisvottorði, að hann hafi verið forfallaður, ber að líta svo á, að hann hafi gengið undir prófið, og má prófa hann í því, sem eftir var, svo fljótt sem því verður við komið. Eru þá fyrri svör hans fullgild við því, sem lokið var, þegar hann forfallaðist. — Geti hann aftur á móti ekki fært sönnur á, að hann hafi haft fullgilda ástæðu fyrir fjarveru sinni frá prófinu, skal álitið, sem hann hafi ekki staðizt prófið. — Hver prófsveinn dregur í byrjun prófsins eitt tölunúmer, sem hann hefur, meðan prófið stendur yfir.

15. gr. Sannist það fyrir oddvita prófnefndar, að prófsveinn hafi hegðað sér ósamilega við prófið, getur oddviti rekið hann frá prófi.

16. gr. Við prófin skulu gefnar einkunnirnar frá 0—8 með þriðjungs millieinkunnum. — Verði prófdómendur eigi ásáttir um, hverja einkunn skuli gefa fyrir frammistöðu í einhverri grein, skal sú einkunn gefin, sem að tölugildi er næst meðaltalinu af tölugildi einkunna þeirra, er gefnar hafa verið. Sé þetta meðaltal mitt á milli tveggja ofangreindra tölugilda, skal gefin sú einkunn, sem er næst fyrir ofan.

17. gr. Ágætiseinkunn telst meðaleinkunnin 7—8. — 1. einkunn telst meðaleinkunnin 6—7. — 2. einkunn betri telst meðaleinkunnin 5—6. — 2. einkunn lakari telst meðaleinkunnin 4—5. — Lægsta meðaleinkunn, sem þarf til þess að standast prófið, er meðaleinkunnin 4.

18. gr. Við hið minna mótörvélstjórapróf skulu gefnar 6 einkunnir: Í íslenzku 1 einkunn fyrir 1 skriflega úrlausn. — Í stærðfræði 1 eink. fyrir 1 skriflega úrlausn. — Í eðlisfræði 1 eink. fyrir 1 munnl. úrlausn. Í mótörfræði 3 einkunnir fyrir 1 skriflega, 1 munnlega og 1 verklega úrlausn, er skal fólgin í því að finna gangtruflun og leiðrétta hana, setja í gang og hirða í gangi. — Hæsta aðaleinkunn verður þannig 48 stig. Til þess að standast prófið þarf í aðaleinkunn 24 stig og í samanlagðri mótörfræði meðaleinkunnina 3.

19. gr. Við hið meira mótörvélstjórapróf skulu gefnar 11 einkunnir: Í íslenzku 2 eink. fyrir 1 skrifl. og 1 munnl. úrlausn. Í stærðfræði 2 eink. fyrir 1 skrifl. og 1 munnl. úrlausn. Í eðlisfræði 1 einkunn fyrir 1 munnl. úrlausn. — Í mótörfræði 6 eink. fyrir 2 skrifl., 2 munnlegar og 2 verklegar úrlausnir. — Hin verklegu úrlausnarefni skulu vera: — 1. Að lagfæra gangtruflun á háþrýstivél, tveggja stokka eða fleiri, setja hana í gang, hirða í gangi með álagi, stöðva og ganga frá eftir notkun. — Gangtruflanir þær, sem lagfæra skal, séu fólgnar í innstillingu vélarinnar, oliugjöf, skolun og þjöppun, ræsingu o. s. frv. 2. a. Tinhýða leg t. d. sveifarleg), steypa í það hvitmálm, fella það á völinn, án þess að það hafi verið rennt, setja í það nauðsynlegar oliurásir og ganga frá því mátulega þröngu. b. Slipa ræsiloka og eldsneytisloka og ganga frá þeim þéttum. Fella fleyg í spor. c. Fella sveifarás í að minnsta kosti 3 leg, steyppt og rennd á verkstæði, eða gömul, ganga frá legum og ás, svo að fullgert sé til notkunar. d. Beygja pípu úr eir eða stáli minnst 25 mm eftir ákveðnu máli. Sýna kunnáttu sína í að sverfa og saga. e. Skera sundur að minnsta kosti 3 bulluhringa og fella þá í strokk og bullu, sverfa

slitbrúnir af og slípa loka í kælivatnsdælu eða austurdælu og fella saman bandið. f. Sverfa upp nýjan eða brunninn lóðbolta, tina hann og tinlóða hluti zinkvarða eða ózinkvarða. Harðlóða saman eir eða látún (t. d. látúnsstút eða kraga á eimpípu) með venjulegum blásturslampa. g. Gera eitthvað annað þessu hliðstætt, sem prófnefnd álitur, að sýni eins mikla kunnáttu prófsveins. Prófsveinn getur ekki krafizt neins sérstaks verkefnis. — Hæsta aðaleinkunn verður þannig 88 stig. Til þess að standast prófið þarf í aðaleinkunn 44 stig, í íslenzku meðaleinkunnina 3 og í samanlagðri mótórfræði meðaleinkunnina 3.

20. gr. Hver prófsveinn, sem staðizt hefur prófið, fær að loknu prófi prófskirteini eftir þessari fyrirmynd:

Nr.

(Ríkisskjaldarmerki)

N. N.

Prófskirteini.

fæddur

hefur staðizt hið minna mótórvéltjórpróf við mótornámskeið Fiskifélags Íslands og hlotið þær einkunnir, er hér segir:

Íslenzka	1 eink. stig
Stærðfræði	1 — —
Eðlisfræði	1 — —
Mótórfræði	3 — —

Aðaleinkunn 6 eink. stig

Meðaleinkunn, sem er

..... einkunn

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið, þarf minnst 24 stig, í mótórfræði minnst meðaleinkunnina 3. Hæsta aðaleinkunn er 48 stig.

Nr.

(Ríkisskjaldarmerki)

N. N.

Prófskirteini.

fæddur

hefur staðizt hið meira mótórvéltjórpróf við mótornámskeið Fiskifélags Íslands og hlotið þær einkunnir, er hér segir:

Íslenzka	2 eink. stig
Stærðfræði	2 — —
Eðlisfræði	1 — —
Mótórfræði	6 — —

Aðaleinkunn 11 eink. stig

Meðaleinkunn, sem er

..... einkunn

Reykjavík, 19....

N. N.

N. N.

N. N.

Til þess að standast prófið þarf minnst í aðaleinkunn 44 stig, í íslenzku meðaleinkunnina 3, í samanlagðri mótörfræði meðaleinkunnina 3. Hæsta aðaleinkunn er 88 stig.

21. gr. Að afloknu prófinu skrifar prófnefnd skýrslu um prófið með nöfnum prófsveina, fæðingardegi og fæðingarstað ásamt verkefni við prófið, og ritar hún hinar gefnu einkunnir í þar til gerða prófbók, dagsetur hana og staðfestir með undirskrift sinni. — Í prófbókina skal einnig færa skýrslur þær, sem sendar eru Fiskifélagi Íslands frá námsmskeiðum, sem haldin eru utan Reykjavíkur, jafnóðum og þær berast Fiskifélaginu. — Prófbókina skal geyma í vörzlum Fiskifélags Íslands, en afrit af henni skal senda atvinnumálaráðuneytinu.

22. gr. Glati mótörvélstjóri prófskrirteini sínu, á hann rétt til að fá afrit af því hjá Fiskifélagi Íslands, ef hann óskar þess.

23. gr. Reglugerð fyrir námsmskeið Fiskifélags Íslands, 25. nóv. 1924, og reglugerð um vélgæzlupróf á íslenskum mótorskipum, 16. apríl 1935, eru hér með úr gildi numdar. — Reglugerð þessi öðlast gildi þegar í stað.

Lög um Kennaraskóla Íslands.

(Nr. 50 14. apríl 1943.)

1. gr. Kennaraskóli Íslands starfar í fjórum ársdeildum, eigi skemur en 7 mánuði á ári.

2. gr. Tilgangur skólans er að búa nemendur undir kennarastarf í barnaskólum.

3. gr. Skólinn er jafnt fyrir konur sem karla. Kennslan veitist ókeypis.

4. gr. Í skólanum skal kenna þessar námsgreinar: Íslenzku og íslenzkar bókmenntir, eitt Norðurlandamál, ensku eða þýzku, stærðfræði, eðlisfræði, efnafræði, náttúrufræði, heilsufræði, landafræði, sögu og félagsfræði, kristin fræði og siðfræði, uppeldisfræði, kennslufræði, kennsluæfingar, teikningu, söng, handavinnu, skrift, íþróttir. — Heimilt skal að halda námsmskeið við skólann í ýmsum framan nefndum greinum. Enn fremur í garðyrkju og trjárækt, þegar kostur er. — Í kennslunni skal hafa sérstakt tillit til þess, að nemendur eigi sjálfir að kenna þessar námsgreinar og verða siðar leiðtogar barna og unglíngja.

5. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði í skólann: 1. Að nemandi, sem tekinn er í fyrsta bekk, sé fullra seytján ára um næstu áramót og ári eldri fyrir hverja aðra ársdeild. Þó getur fræðslumálastjórn veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi. 2. Að nemandi hafi engan næman kvílla eða sjúkdóm, sem öðrum geti að meini orðið eða gert hann sjálfan óhæfan til kennarastarfa. 3. Að nemandi sé óspilltur að siðferði.

6. gr. Til þess að vera tekinn í fyrstu ársdeild, þarf nemandi að hafa staðizt inntökupróf í skólann, er sýni, að hann hafi lokið sem svarar tveggja vetra gagnfræðanámi, eða sanna, að hann hafi lokið gagnfræðaprófi eða öðru prófi jafngildu. Nánari ákvæði um þetta setur ráðuneytið með reglugerð.

7. gr. Í hverjum bekk skal halda próf í lok skólaárs, og er próf fjórða

bekkjar kennarapróf. Ljúka má námi í einstökum gagnfræðagreinum í öðrum eða þriðja bekk, enda skulu einkunnir í þeim greinum taldar á kennaraprófskirtini.

8. gr. Um inntöku stúdenta og annarra utanskólamanna fer eftir ákvæðum í reglugerð, sem ráðuneytið setur.

9. gr. Stofna skal, svo fljótt sem því verður við komið, æfingaskóla í sambandi við kennaraskólann með öllum ársdeildum venjulegra barnaskóla.

10. gr. Við kennaraskólann og æfingaskólann skulu vera sex fastir kennarar auk skólastjóra og aukakennarar eftir þörfum, og séu þeir ráðnir í samráði við fræðslumálastjóra.

11. gr. Fræðslumálastjórnin hefur á hendi yfirumsjón skólans og setur honum reglugerð. Kostnaður við rekstur skólans greiðist úr ríkissjóði.

12. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 63 22. nóv. 1907, um kennaraskóla í Reykjavík, enn fremur l. nr. 10 4. júní 1924, um breyting á þeim lögum.

Reglugerð fyrir kennaraskólann í Reykjavík.*)

(Nr. 82 19. júlí 1934.)

Samkvæmt lögum nr. 63 frá 22. nóvember 1907 um kennaraskóla í Reykjavík, er hér með sett eftirfarandi reglugerð fyrir skólann.

1. kafli. Markmið skólans og skipulag.

1. gr. Það er markmið skólans að veita nemendum bæði almenna menntun og sérmenntun í því, sem snertir uppeldi barna og kennslu.

2. gr. Í skólanum eru þrjár ársdeildir. Hann er jafnt fyrir konur sem karla.

2. kafli. Um inntöku nemenda í skólann.

3. gr. Skólastjóri úrskurðar um inntöku nemenda í skólann.

4. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði: Að nemandi, sem tekinn er í fyrsta bekk, sé [að jafnaði]¹⁾ fullra 18 ára um næstu áramót, en sá fullra 19, sem tekinn er í annan bekk. — Að nemandi hafi engan næman kvilla eða sjúkdóm, sem öðrum geti að meini orðið eða geri hann sjálfan óhæfan til kennarastarfa. — Að nemandi sé óspilltur að siðferði.

5. gr. Til þess að komast í fyrsta bekk skólans verður nemandi að ganga undir inntökupróf er sýni, að hann hafi þá kunnáttu og þann þroska, sem hér segir: 1. Hann skal vera vel læs á gotneskt letur og latinuletur, hafa numið vandlega ágríp af íslenzkri málfræði, kunna a. m. k. 10 íslenzk kvæði og geta gert grein fyrir efni þeirra, vita nokkur skil á skáldum íslenzkum á síðustu öld og hafa lesið a. m. k. fimm Íslendingasögur svo vel, að hann geti gert grein fyrir aðalefni þeirra.

*) Þar eð ný reglugerð samkv. l. nr. 50 1943 verður varla tilbúin fyrr en eftir 1—2 ár er reglug. þessi sett hér, enda munu inntökuskilyrði o. fl. verða svipað og þar greinir.

1) Sbr. reglug.breyt. nr. 166 1941.

Hann á að geta skrifað með hreinlegri og læsilegri rithönd og sæmilegri stafsetningu og greinarmerkjum stutta ritgerð um kunnugt efni. 2. Hann á að hafa lesið í dönsku a. m. k. 300 bls. af venjulegu léttu máli, vita aðalatriði danskrar beygingafræði og geta snúið auðveldum sêtn-ingum af íslenzku á dönsku og hafa gert a. m. k. 15 stila. Í stað dönsku má gefa upp sænsku og þá samsvarandi mikið. 3. Hann á að hafa lesið í ensku a. m. k. 100 bls. í samfelldu léttu máli, auk byrjunaratriða, og undirstöðuatriði málfræðinnar. Í stað ensku má gefa upp þýzku og þá tilsvorandi mikið. 4. Hann skal hafa lesið og lært í stærðfræði það, sem hér segir: Fjórar höfuðgreinir reiknings með heilum tölum og brotum, hlutfallareikning, félagsreikning, keðjureglu, prósentureikning og rentureikning. 5. Hann skal hafa numið ítarlegt ágríp af biblíusögum. 6. Hann skal hafa numið ítarlegt ágríp af sögu Íslendinga. Í mannkynssögu skal hann hafa lesið vandlega um fornöldina í sæmilega stórrí kennslubók. 7. Í náttúrufræði skal hann hafa lesið vandlega um hryggdýr og almenna grasfræði út að ættum. 8. Hann skal hafa lesið vandlega í landafræði um Ísland og Evrópu og kunna nokkur deili á hinum heimsálfunum og jarðeðlisfræði.

6. gr. Til þess að verða tekinn í annan bekk verður nemandi að ganga undir próf í því, sem heimtað er til inntöku í fyrsta bekk, og því, sem þar er kennt. Gagnfræðingar með 1. einkunn úr þriggja ára skóla sleppa við próf nema í kristnum fræðum og skólasögu.

7. gr. Inntaka í 3. bekk er ekki leyfð nema sérstakar ástæður þyki til. Til þess að slík undanþága sé veitt, verður nemandi að hafa gegnt kennarastarfi að minnsta kosti tvo vetur. Enn fremur verður hann að standast próf inn í 3. bekk með annarsbekkingum.

3. kafli. Um kennsluna.

8. gr. Í skólanum skal kenna þessar námsgreinar: Íslenzku, Norðurlandamál, ensku eða þýzku, kristin fræði, trúarbragðasögu, uppeldisfræði, kennslufræði, sögu og félagsfræði, landafræði, stærðfræði, náttúrufræði, eðlisfræði og efnafræði, heilsufræði, teiknun, handavinnu, söng, leikfimi, skrift, kennsluæfingar.

9. gr. Skipta skal kennslustundum milli námsgreina sem hér segir:

	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur
Íslenzka	4 st.	5 st.	5 st.
Norðurlandamál	4 —	3 —	„
Enska eða þýzka	4 —	3 —	„
Kristin fræði	2 —	2 —	„
Trúarbragðasaga	„	„	1 —
Uppeldisfræði	1 —	2 —	4 —
Kennslufræði	„	2 —	3 —
Saga og félagsfræði	2 —	2 —	3 —
Landafræði	2 —	1 —	„
Stærðfræði	4 —	3 —	„
Náttúrufræði	4 —	3 —	„
Eðlisfræði og efnafræði	„	„	3 —
Heilsufræði	„	„	1 —

	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur
Teiknun	2 st.	2 st.	2 st.
Handavinna	2 —	2 —	2 —
Söngur	3 —	2 —	3 —
Leikfimi	3 —	3 —	3 —
Skrift	1 —	1 —	„
Kennsluæfingar	1 —	3 —	7 —
Samtals	39 st.	39 st.	37 st.

10. gr. Keppa skal að því marki í hverri námsgrein, sem hér segir:

1. Íslenzka: Nemandinn á að kunna rækilega beygingafræði málsins og ítarlegt yfirlit um hljóðbreytingar, enn fremur ágríp af setningafræði; hann skal vita helztu reglur orðmyndunar, vita um skyldleika orða og uppruna, eftir því sem tók eru á, og kunna aðalatriði bragðfræðinnar. Hann á einnig að þekkja aðaldrætti íslenzkrar bókmenntasögu frá fyrstu tímum og fram á vora daga; megináherzlu skal leggja á tímabilið eftir 1800 og á fornöldina. Í skólanum á nemandinn að hafa farið yfir úrval fornra og síðari tíma bókmennta með ítarlegum orða- og efnisskýringum. Til heimallesturs skal hafa a. m. k. eina af stærri Íslendingasögunum og aðalatriði norrænnar goðafræði, auk þess kafla úr síðari tíma bókmenntum eftir því sem tími vinnst til, og sé talað um efnið í kennslustundum. Í skriflegri íslenzku skal gera þær kröfur, að nemandi kunni sæmilega lögboðna stafsetningu og geti skrifað á hreinu máli og með rétttri orðskipun ritgerð um í meðallagi þungt efni. 2. Norðurlandamál: Nemandinn á að geta lesið málið með sæmilegum framburði, kunna aðalatriði málfræðinnar og geta snúið á góða íslenzku venjulegu lesnu máli og léttu máli ólesnu. Hann skal einnig geta gert sig sæmilega vel skiljanlegan á málinu, bæði skriflega og munnlega. 3. Enska eða þýzka: Nemandinn á að geta lesið málið með sæmilegum framburði, kunna aðalatriði málfræðinnar og geta snúið á góða íslenzku venjulegu lesnu máli. Hann skal einnig geta gert sig sæmilega vel skiljanlegan á málinu. Eftir því sem föng eru á, skal láta nemendur lesa á útlendum málum með aðstoð kennaranna bækur um uppeldismál og kennslu. 4. Kristin fræði: Nemendur skulu hafa yfirlit um bækur biblíunnar, en einkum Nýjstamentisins, og vita um efni þeirra í aðaldráttum. Í framhaldi af postulasögunni skulu þeir vita höfuðdrætti um útbreiðslu kristindómsins. Þeir skulu hafa farið með skýringum yfir eitt guðspjall með hliðsjón af hinum. 5. Trúarbragðasaga: Þeir skulu vita deili á allra helztu mönnum, stefnum og atburðum í sögu kristinnar, og þó einkum á mismunandi trúarskoðunum nútímans innan kristinnar. Í sambandi við það skulu þeir hafa fengið stutt yfirlit um önnur helztu trúarbrögð í heiminum og vita hver er höfuðmunur þeirra og kristinnar trúar. 6. Uppeldisfræði: a) Í skólasögu skulu nemendur hafa allrækilegt yfirlit um tilhögun uppeldis og skólamála frá því á dögum Hellena og fram á okkar daga. Þeir skulu hafa kynnt því, hvernig meginstraumar í menntun liggja frá einu tímabili til annars og frá landi til lands. Þeir skulu vita allglögg deili á þeim mönnum, sem mest koma við sögu uppeldismála. — Þeir skulu vita um helztu kenningar uppeldisfræðinnar og merkustu skólahreyfingar nútímans. — Loks skulu þeir hafa numið

stutt ágríp af skólasögu Íslands. b) Nemendur skulu hafa numið nokkurn veginn ítarlegt yfirlit um almenna sálarfræði, með sérstöku tilliti til sálarfræði barna, ásamt uppeldisfræðilegum og kennslufræðilegum ályktunum af helztu niðurstöðum hennar. Jafnframt skulu þeir hafa kynnt höfuðaðferðum tilraunasálarfræðinnar. 7. Kennslufræði: Samhliða kennsluæfingunum skulu nemendur hafa kynnt kennsluáðferðum og öðru því, er kennslu snertif, svo sem efnisvali og efnismeðferð eftir þroskastigum barnsins. Þeir skulu hafa numið yfirlit um kennslutilhögun í hverri námsgrein, sem kennd er í barnaskólum hér, og hafa kynnt sér helztu gildandi lög um kennslu og skólamál. Þeir skulu hafa kynnt sér helztu prófaðferðir og lært að semja skýrslur og halda bækur þær, sem í skólum tíðkast, og yfirleitt vera vel heima í öllu því, sem við kemur daglegum kennslustörfum. 8. Saga og félagsfræði: a) Nemendur skulu hafa numið hæfilega stórt ágríp af almennri mannkynssögu og tamið sér ihugun og skilning á sambandi orsaka og afleiðinga sögunnar. Þeir skulu hafa lagt megináherzlu á menningar söguna. b) Nemendur skulu hafa numið rækilegt ágríp af sögu Íslendinga, sérstaklega valda kafla, aftur má hraðlesa þá kafla, sem minna máli skipta. c) Nemendur skulu vita deili á helztu stefnum í félagsmálum nútímans og höfuðkenningum hagfræðinnar. Þeir skulu einnig vita um helztu atriði stjórnskipulags á Íslandi og hafa nokkra þekkingu á löggjöf, landsstjórn og héraðsstjórn. 9. Landfræði: Nemendur skulu hafa ljóst yfirlit um landaskipun á jörðinni og aðalatriði landafræðinnar, einkum Íslands og nágrannalandanna. Þeir skulu vera leiknir í að rekja helztu orsakasambönd, er landafræðin fjallar um, þekkja helztu kenningar um eðli sjávar og lofts, vita um helztu auðlindir jarðarinnar, stærstu framleiðslustöðvar og helztu samgönguleiðir. Þeir skulu vera vel leiknir í að nota landabréf og hafa greinilega hugmynd um afstöðu jarðar og nálægustu hnatta í sólkerfinu. 10. Stærðfræði: Auk þess, sem heimtað er til inntökuprófs, skulu nemendur hafa lært fyrsta stigs jöfnur með bæði einni og fleiri þekktum stærðum, enn fremur flatarmáls- og rúmmálsreikning, og auk þess undirstöðuatriði bókstafa-reiknings (algebra) eða flatarmálsfræði (geometri). 11. Náttúrufræði: a) Nemendur eiga að þekkja til hlitar öll aðalatriðin í gerð plantna og vera leiknir í að skilgreina íslenzkar blómplöntur eftir Flóru Íslands. Þeir eiga að þekkja gerð og starfsemi plöntusellunnar og lífeðlisfræði plantnanna í aðaldráttum. Þeir skulu þekkja að minnsta kosti 75 tegundir íslenzkra plantna og hafa safnað um 50 plöntutegundum og ákvarðað þær rétt. b) Nemendur eiga að hafa lesið og lært almenna dýrafræði og auk þess kynnt sér helztu atriðin í gerð dýrasellunnar og vefjum dýranna. Enn fremur eiga þeir að þekkja helztu íslenzk hryggdýr og vita um þann bókakost, sem til er á ýmsum málum um íslenzk dýr. Þeir eiga að hafa tileinkað sér skilning á skyldleikakerfi dýranna og sambandinu milli tegundanna og umhverfisins. Loks eiga þeir að hafa kynnt sér megindrög ættgengisfræðinnar og fósturfræðinnar. Í sambandi við þetta skulu þeir hafa lesið líkamsfræði mannsins. c) Nemendur skulu, eftir því sem tími vinnst til, hafa numið stutt ágríp af jarðfræði og steinafræði. 12. Eðlisfræði og efnafræði: Nemendur skulu hafa lært greinilegt ágríp um alla helztu þætti eðlisfræðinnar, þó

aðallega um þá þætti hennar, sem mest snerta menningar- og athafnalíf nútímans (svo sem rafmagn). Þeir skulu hafa numið grundvallaratriði efnafraeðinnar, og kynnt einföldustu tilraunum í þessum greinum báðum. 13. Heilsufræði: Nemendur skulu hafa lesið og lært helstu atriði heilsufræðinnar með hliðsjón af því, sem við kemur hollustuháttum í skólum. Auk þess skulu þeir hafa lært og iðkað að nokkru hjálp í viðlögum. 14. Teiknun: Nemendur skulu hafa lært að teikna eftir flatarmyndum og margflötungum. Auk þess skulu þeir leiknir í að draga upp kriteikningar á töflu, sem að gagni megi koma við kennslu. 15. Handavinna: Nemendur skulu hafa lært og iðkað þá tegund handavinnu, sem hæfust er til kennslu í barnaskólum á hverjum tíma. 16. Söngur: [Nemendur skulu geta sungið og leikið eftir nótum einródduð algeng lög á eitthvert hljóðfæri og hafa numið undirstöðuatriði almennrar söngfræði. Undanþágu frá þessu námi getur skólastjóri veitt í samráði við söngkennarann, ef nemandi telst ekki hæfur til námsins.]²⁾ Þeir nemendur, sem hafa kennarapróf í söng, verða að geta sungið einföld lög í öllum algengum tóntegundum tónrétt og taktrétt eftir nótum, gert grein fyrir höfuðatriðum almennrar söngfræði og leikið á eitthvert hljóðfæri. Enn fremur skulu þeir geta stjórnað söng og skipað söngfólki í raddir. 17. Leikfimi: Þeir nemendur, sem kennarapróf taka í leikfimi, verða að geta leikið fyrir allar venjulegar æfingar, skipað fyrir, leiðrétt aðra og stjórnað þeim, og borið skyn á, hver tilhögun æfinga er hallkvæmust. 18. Skrift: Nemendur skulu hafa leikni í að skrifa skýra og læsilega snarhönd með sæmilegum hraða. Enn fremur skulu þeir hafa kynnt helstu skriftaraðferðum, sem að gagni mega koma við skriftarkennslu.

11. gr. Kennsluæfingar skulu fara fram í sérstökum barnaskóla, þegar þess er kostur. Eigi mega þar vera færri en þrjár deildir, og sé ein þeirra smábarnadeild, en hinar fyrir eldri börn. Sé þess kostur, skal fjölga deildum skólans, unz hann er orðinn fullkominn barnaskóli með öllum ársdeildum. Einn af æfingakennurum Kennaraskólans stjórnar skólanum og æfingunum, og er hann æfingastjóri. — Kennaraefni öll skulu sækja kennsluæfingar bæði í smábarnakennslu og kennslu eldri barna. Skólastjóri og æfingastjóri skipa niður kennslustundum þeim, sem ætlaðar eru til æfinganna. Þeim nemendum, sem þess óska, skal gefinn kostur á að leggja sérstaka stund á smábarnakennslu, en sækja verða þeir samt sem áður $\frac{2}{3}$ þeirra stunda, sem ætlaðar eru til æfinga í eldri deildunum. — Í æfingastundunum skulu nemendur bæði hlusta á kennslu hjá æfingakennurum og einnig kenna sjálfir undir handleiðslu þeirra. Þeir skulu og vandir við að prófa börnin og gera ýmsar athuganir, sem að gagni mega koma við kennslu. — Auk æfingastundanna sjálfra skal hver nemandi þriðja bekkjar [þegar þess er kostur]³⁾ kenna og stjórna barnadeild upp á eigin spýtur að minnsta kosti eina stund á dag í hálfan mánuð og skal hann fá til þess leyfi úr skólanum eftir því, sem nauðsyn krefur. — Umsjón með þeirri kennslu hafa æfingakennarar skólans og segja þeir kennaraefnum kost og löst á frammistöðu þeirra. — Enn fremur skal

2 og 3) Sbr. reglug.breyt. nr. 166 1941.

kennaraefnum gefinn kostur á, eftir því sem ástæður frekast leyfa, að heimsækja barnaskóla bæjarins og hlýða þar á kennslu og kynnast skólastarfseminni yfirleitt.

4. kafli. Um próf og einkunnir.

12. gr. Í skólanum skulu, auk inntökuprófs, vera árspróf og burtfararpróf, og nefnist það kennarapróf. Munnleg próf skulu vera í heyranda hljóði. — Til prófs skal að jafnaði hafa það, sem lesið hefur verið í hverri grein. Þó geta kennarar með samþykki skólastjóra leyft að sleppa köflum, sem minnstu máli skipta, sérstaklega í þeim greinum, sem prófað hefur verið í áður.

13. gr. Kennarapróf fer fram í tvennu lagi, fyrri hlutinn við upplutning úr II. bekk, síðari hlutinn við burtför úr III. bekk.

14. gr. Til fyrri hlutans teljast þessar námsgreinar: 1. Norðurlandamál. 2. Enska eða þýzka. 3. Mannkynssaga. 4. Landafræði. 5. Stærðfræði. 6. Náttúrufræði. 7. Kristinfræði. 8. Skólasaga. 9. Skrift.

15. gr. Til síðara hlutans teljast þessar námsgreinar: 1. Íslenska. 2. Trúarbragðasaga. 3. Uppeldisfræði. 4. Kennslufræði. 5. Íslandssaga. 6. Eðlisfræði og efnafræði. 7. Heilsufræði. 8. Teiknun. 9. Handavinna. 10. Söngur. 11. Leikfimi. 12. Kennsluæfingar.

16. gr. Svo skal prófum haga, að í íslenzku, dönsku og stærðfræði sé tvöfalt próf, bæði munnlegt og skriflegt, en einfalt í öðrum greinum. Verklept próf skal vera í teiknun, söng, leikfimi, skrift og kennsluæfingum. — Í handavinnu skal ekkert próf vera, en hannyrðir vetrarins lagðar fram í þess stað. — Í kennslufræði skal vera skriflegt próf. [Skólastjóri velur ritgerðarefni í samráði við æfingakennarana, og skulu nemendur fá að velja á milli þriggja verkefna, sem þeir fá að vita um með sólarhrings fyrirvara að minnsta kosti.⁴⁾ — Í öðrum greinum skal vera annaðhvort munnlegt eða skriflegt próf, og skal um það tekin ályktun á kennarafundi eigi síðar en um miðjan vetur í hverjum greinum prófa skuli munnlega og í hverjum skriflega.

17. gr. Kennarar skólans prófa, en yfirstjórn skólans kveður til prófdómara til að dæma með þeim um frammistöðu nemenda við kennaraprófið. Prófdómarar velja verkefni í skriflegu prófi í samráði við hlutaðeigandi kennara. Í munnlegu prófi velja kennarar verkefni í samráði við prófdómara.

18. gr. [Kennarar skulu gefa nemendum vetrareinkunnir hver í sínum greinum um það leyti, er kennslu lýkur að vorinu. Einkunnir þessar skulu birtar nemendum. Meðaltal þeirrar prófseinkunnar, er prófdómandi gefur og kennari, og vetrareinkunnar, verður fullnaðar-einkunn í hverri grein fyrir sig.⁵⁾

19. gr. Í íslenzku skal gefa tvær einkunnir, aðra fyrir munnlega, hina fyrir skriflega íslenzku. Sömuleiðis skal gefa tvær einkunnir fyrir kennslu, aðra fyrir smábarnakennslu, hina fyrir kennslu eldri barna. Í öðrum greinum skal gefa eina einkunn. Í Norðurlandamáli og stærðfræði skal taka meðaltal af einkunn fyrir munnlegt próf og einkunn

4 og 5) Sbr. reglug.breyt. nr. 166 1941.

fyrir skriflegt próf. Í söng og leikfimi skal enga einkunn gefa öðrum en þeim, sem kennarapróf taka í þeim greinum.

20. gr. Einkunnir skal gefa í heilum tölum og hálfum frá 0 og upp í 10. Við samanburð milli prófdómara og kennara og við annan útreikning, svo og við skrifleg próf, má einnig nota fjórðungsbrotin 0,25 og 0,75, en fylla skal upp ef smærri brot koma fyrir. Aðaleinkunn skal finna með því að taka meðaltal af einkunnum allra námsgreina, og skulu brot, sem út koma, látin haldast með tveimur tugastöfum. — Einkunnin 4,50—4,99 telst þriðja einkunn, 5—6,99 önnur einkunn, 7—8,99 fyrsta einkunn og 9—10 ágætiseinkunn.

21. gr. Til þess að standast inntökupróf og árspróf þarf að minnsta kosti [5]⁶⁾ í meðaleinkunn. Til þess að standast kennarapróf þarf meðaleinkunnina 5, og ekki lægri einkunn en 5 í islenzku, munnlegri og skriflegri, uppeldisfræði, kennslufræði og kennslu. Enginn stenzt próf með 0 í einni grein, ekki heldur með 1 í fleiri en einni grein, 2 í fleiri en tveimur og 3 í fleiri en þremur greinum. Lágmarki meðaleinkunna, sem að ofan getur, verður að ná í bóklegum greinum og verklegum, hvorum fyrir sig.

22. gr. Heimilt er nemendum að taka upp aftur fyrrihlutapróf í einstökum greinum, um leið og þeir taka síðari hlutann, en þó því aðeins, að þeir hafi ekki fengið hærra en aðra einkunn í þeim greinum.

23. gr. Nemandi, sem fellur á prófi, fær ekki að taka sama próf upp aftur fyrr en ári síðar, nema sjúkdómi sé um að kenna eða öðrum jafngildum forföllum. Falli nemandi tvisvar á sams konar prófi, á hann eigi afturkvæmt í skólann.

24. gr. Hver sá nemandi, sem staðizt hefur kennarapróf, skal fá skirteini, er sýni aðaleinkunn hans og fullnaðareinkunn í hverri grein.

25. gr. Stúdentum og kandidötum, sem fullnægja almennum inntökuskilyrðum skólans, skal heimilt að ná kennaraprófi með þeim kostum er hér greinir: Þeir skulu sækja tíma einn vetur í uppeldisfræði, kennslufræði, kennsluæfingum, kristnum fræðum, heilsufræði og [teiknun]⁷⁾. Nú lýkur stúdent eða kandidat prófi í þessum fræðum að afloknu námi með sama hætti og nemendur skólans og hefur eigi lægri einkunnir í námsgreinum Kennaraskólans við stúdentspróf eða kennarapróf en segir í 21. gr., og telst þá próf hans fullkomið kennarapróf. Heimilt er einnig stúdentum og kandidötum að sækja kennslu í skólanum í söng, handavinnu og leikfimi og ljúka kennaraprófi í þeim greinum. Kandidatar í guðfræði eru undanþegnir prófi í kristnum fræðum.

5. kafli. Kennarar skólans.

26. gr. Kennarar skólans eru skólastjóri, tveir fastir kennarar, einn fastur aukakennari og aðrir kennarar eftir þörfum. Skólastjóri hefur á hendi stjórn skólans með þeim takmörkunum, er þessi reglugerð setur; hefur eftirlit með kennslu, reglu og aga í skólanum, skólahúsi og munum skólans og áhöldum.

6—7) Sbr. reglug.breyt. 1. okt. 1942.

27. gr. Stundakennara setur ráðuneytið eftir tillögum skólastjóra og ákveður kaup þeirra.

28. gr. Ráðuneytið ákveður kennslustundafjölda skólastjóra og kennaranna.

29. gr. Skólastjóri ber að sjá um, að í skólanum séu þessar bækur og reglulega í þær ritað: Prófbók, bréfabók, áhaldabók, fundabók og námsskeiðsbók.

30. gr. Skólastjóri boðar til kennarafundar, er honum þykir þurfa. Á kennarafundi eiga sæti fastir kennarar, en boðað getur skólastjóri einnig stundakennara á fund, einkum ef um störf þeirra er að ræða. Skólastjóri stýrir kennarafundi, og ræður atkvæði hans úrslitum, ef atkvæði eru jöfn.

31. gr. Kennarafundur úrskurðar um uppflutning nemenda úr bekk, bókakaup og áhalda til skólans og burtvisun nemenda úr skóla. Á kennarafundi skal ræða um tilhögun kennslu og prófa, upptöku nýrra bóka, skiptingu námsgreina milli kennara og samvinnu þeirra og veitingu námsstyrks.

32. gr. Gerðir kennarafundar skal rita í gerðabók, er lesa skal upp og samþykkja á hverjum fundi. Heimilt er hverjum fundarmanna að fá ágreiningsatkvæði sín bókðuð.

33. gr. Allir kennarar skólans eiga eftir fremsta megni að styðja að góðri reglu við skólann, og með kennslu sinni, viðbúð við nemendur og eftirdæmi sinu að leitast við að gera þá sem hæfasta kennara barna og unglinga.

6. kafli. Um nemendur skólans.

34. gr. Nemendur, sem geta ekki sótt skólann sakir sjúkleiks eða annarra gildra ástæðna, eiga að senda skólastjóra tilkynningu um það, og grennslast hann þá eftir ástæðum, ef honum þykir þörf.

35. gr. Valdi nemandi skemmdum á áhöldum eða munum skólans, skal hann bæta fullum bótum. Ef fullvist er, að slíkar skemmdir hafi orðið af völdum nemanda í einhverjum ákveðnum bekk og enginn gengst við, skulu nemendur þess bekkjar bæta allir í félagi.

36. gr. Ef nemandi hegðar sér ósæmilega, sýnir megna vanrækslu eða vist hans í skólanum er skaðleg fyrir skólann eða gagnslaus honum sjálfum að álitu skólastjóra og kennara, má vísa honum burt úr skólanum um stundarsakir, en telji kennarafundur nauðsynlegt að vísa honum úr skóla að fullu og öllu, skal til þess leita samþykkis yfirstjórnar skólans. Nemandi, sem vísað hefur verið úr skóla fyrir fullt og allt, getur ekki gengið undir kennarapróf.

7. kafli. Um kennslutíma og leyfi.

37. gr. Skólaárið byrjar 1. okt. og endar 30. sept.

38. gr. Eigi skulu vera fleiri en 39 kennslustundir á viku í neinum bekk skólans. Hver kennslustund sé 50 mínútur, en 10 mínútna hlé á milli. Fyrir hvert skólaár semur skólastjóri stundaskrá, er yfirstjórn skólans samþykkir.

39. gr. Þessi skulu vera leyfi ákveðin: 1. Fyrsti desember. 2. Jóla-leyfi, er nær frá 23. degi des. til 2. dags janúarmánaðar að báðum dögum meðtöldum. 3. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skírdag til þriðja í páskum, að báðum þeim dögum meðtöldum. 4. Sumardagurinn fyrsti. 5. Sumarleyfi, er nær frá 1. degi maímánaðar til 30. dags septembermánaðar. — Auk þess má skólastjóri gefa leyfi einn dag í mánuði hverjum.

8. kafli. Um vörnámsskeið.

40. gr. Vörnámsskeið fyrir barnakennara skal halda, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum og nægar umsóknir eru fyrir hendi. Náms-skeiðið skal standa í mánuð að minnsta kosti. Rétt til aðgangs að því hafa þeir barnakennarar, sem skipaðir hafa verið eða settir að lögum, en veita má skólastjóri einnig öðrum aðgang, ef rúm leyfir.

41. gr. Skólastjóri stjórnar náms-skeiðinu og ræður tilhögun þess í samráði við aðra kennara skólans, og skal að því stefnt, að nemendur sæki þangað ekki einungis aukna þekkingu í þeim fræðigreinum, er þeir óska helst og nauðsynlegar má telja fyrir stöðu þeirra, heldur einnig verklega æfingu í kennslustarfinu og nýtt fjör og hressingu eftir vetrarvinnuna.

42. gr. Fastlaunaðir kennarar skólans hafa kennsluna á hendi svo sem þeir hrökkva til, en leita má aðstoðar annarra, ef þurfa þykir og föng eru á. Yfirstjórn skólans ákveður borgun fyrir aðstoð við náms-skeiðið.

43. gr. Rétt til styrks, ef veittur er, hafa eigi aðrir en löglega ráðnir barnakennarar og því aðeins, að þeir sæki nám kostgæfilega. Við styrk-veitingu skal taka hæfilegt tillit til ferðakostnaðar.

44. gr. Skólastjóri skal auglýsa náms-skeiðið eigi síðar en um ára-mót, og skulu umsóknir um það vera komnar til hans fyrir lok marz-mánaðar. Rétt er, að umsækjandi geti þess, ef hann óskar sérstaklega kennslu eða hjálpar í einni eða fleiri kennslugreinum. — Nú eru færri en 10 umsóknir komnar til skólastjóra 1. apríl, og ferst þá náms-skeið fyrir í það sinn.

45. gr. Skólastjóri skal halda bók yfir nemendur náms-skeiðsins og störf þess.

46. gr. Reglugerð fyrir Kennaraskólann í Reykjavík, frá 24. septem-ber 1924, er hér með felld úr gildi og þar með önnur ákvæði, sem brjóta í bág við reglugerð þessa.

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. september 1934.

Reglugerð um sérstakt kennarapróf í söng, handa-vinnu, leikfimi, teikningu og matreiðslu.

(Nr. 96 1. apríl 1937.)

1. Hér eftir skal mönnum gefinn kostur á að taka sérstakt kennara-próf við kennaraskólann í söng, handavinnu, leikfimi, teikningu og matreiðslu, hverri þessara fimm námsgreina fyrir sig. 2. Hver sá, er

gengur undir kennarapróf í einhverri þessari grein, verður einnig að taka próf í uppeldisfræði, skólasögu, sálarfræði og kennslufræði, enn fremur almennri heilsufræði og islenzku, nema hann hafi áður lokið jafngildu prófi. Íslenzkuprófið skal sýna, að hann kunni almenn undirstöðuatriði málfræðinnar og geti ritað skipulega og ritvillulítið um kunnugt efni. 3. Skilyrði fyrir því, að fá að taka próf þetta, skulu að jafnaði vera þau, að hafa sótt kennslustundir í þeim námsgreinum, sem taldar voru í 2. gr., í kennaraskólanum einn vetur. Enn fremur verður nemandi að sýna með vottorðum, að hann fullnægi almennum inntöku-skilyrðum í kennaraskólann og hafi aflað sér nægjanlegrar menntunar að dómi fræðslumálastjórnarinnar, til að hafa á hendi kennslu í að minnsta kosti einni af þeim sérgreinum, sem taldar eru í 1. gr. 4. Við próf í handavinnu eða teikningu verður sá, sem prófaður er, að leggja fram sýnishorn af eigin starfi, til marks um það, að hann sjálfan skorti hvorki leikni né kunnáttu í því, er hann síðar ætllar að kenna. Við einkunnargjöf skal taka tillit til sýnishorna þessara. 5. Kennarar kennaraskólans prófa hver í sinni grein. Prófdómarar skulu vera tveir í hverri sérgrein, skipaðir af ráðuneytinu, annar eftir tillögum kennarasambandsstjórnarinnar. 6. Einkunnir skulu gefnar þær sömu og í kennaraskólanum, og þarf sömu einkunnir til þess að standast prófið. Enginn nær prófi þessu nema hann fái a. m. k. einkunina 7 í aðalgrein (eða aðalgreinum). 7. Þeir, sem standast próf þetta, öðlast réttindi til þess að kenna námsgreinar þessar (söng, handavinnu, leikfimi, teikningu og matreiðslu) í barnaskólum landsins og fá um það skirteini, er sýni í hverri eða hverjum af þessum fimm greinum þeir hafa öðlast kennararéttindi. Til kennslu í öðrum greinum veitir próf þetta engin réttindi. — Reglugerð þessi, sem er sett samkvæmt lögum nr. 20, 1. febr. 1936, gengur í gildi þegar í stað, og birtist til leiðbeiningar og eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Lög um íþróttakennaraskóla Íslands.

(Nr. 12 15. maí 1942.)

1. gr. Skólinn heitir íþróttakennaraskóli Íslands. Heimili hans er að Laugarvatni.

2. gr. Verksvið skólans er að mennta karla og konur til þess að annast íþróttakennslu í skólum og félögum.

3. gr. Námsgreinir skólans skulu vera sem hér segir: A. Verklegt: Leikfimi, sund, islenzk glíma, frjálsar íþróttir, knattleikir, leikir, skiða- og skautafimi, róður og sigling. B. Bóklegt: Íslenzka og islenzkar bókmenntir, líkamsfræði, kennslufræði, efnafræði, hjálp í viðlögum, íþróttufræði, sálarfræði og uppeldisfræði. — Enn fremur hreinlæti, framkoma og kurteisissreglur, bindindisfræði, gerð íþróttamannvirkja, leikreglur og íþróttareglur, íþróttalíf og íþróttasamkeppni.

4. gr. Kennsluár íþróttakennaraskóla Íslands er 9 mánuðir, frá októberbyrjun til júníloka. Þar skulu vera starfræktar tvær ársdeildir, önnur fyrir íþróttakennara, sem einir hafa rétt til starfa við ríkisskólana, en hin fyrir áhugamenn í íþróttum og fyrir væntanlega íþrótt-

leiðtoga, er starfa við ýmiss konar frjálsan íþróttafélagsskap. Auk þess má starfrækja í íþróttakennaraskóla Íslands íþróttanámskeið um lengri eða skemmri tíma, eftir því sem skólanefnd ákveður og fé er veitt til í fjárlögum.

5. gr. Um námskröfur allar, hvert skilyrði um inngöngu í skólann og burtfararpróf skulu sett í reglugerð.

6. gr. Íþróttakennaraskóli Íslands skal starfræktur á kostnað ríkisins. Heimilt er kennslumálaráðuneytinu, í samráði við skólanefnd, að ákveða kennslugjald fyrir nemendur.

7. gr. Þriggja manna nefnd stjórnar skólanum, undir yfirstjórn fræðslumálastjóra og kennslumálaráðuneytisins. Í skólanefnd eiga sæti íþróttafulltrúi ríkisins, og er hann formaður, skólastjóri héraðsskólans á Laugarvatni og þriðji maður, er kennslumálaráðuneytið tilnefnir.

8. gr. Ráða má þrjá fasta starfsmenn við íþróttakennaraskólann, skólastjóra og tvo fasta kennara. Skulu þessir starfsmenn hafa aflað sér þeirrar menntunar í kennslugreinum sínum, sem Íslendingar geta bezta fengið á hverjum tíma. Skólastjóri og kennarar íþróttakennaraskólans njóta sömu launakjara og hliðstæðir starfsmenn við kennaraskóla Íslands. — Aukakennarar og tímakennara getur skólastjóri ráðið, með samþykki skólanefndar, eftir því sem fé er heimilað í fjárlögum.

9. gr. Um ráðningu og uppsögn skólastjóra og fastra kennara við íþróttakennaraskólann skulu gilda sömu ákvæði og um hliðstæð störf unnin við héraðsskólann á Laugarvatni.

10. gr. Áður en ríkið leggur fram fé til nauðsynlegra húsakynna, íþróttavalla og íþróttatekja skólanum til handa, skal kennslumálaráðuneytið hafa gert samning við skólanefnd héraðsskólans á Laugarvatni um alla aðstöðu íþróttakennaraskólans á Laugarvatni, um leiguafnot af landi og náttúrugæðum, um skiptingu á kostnaði við sameiginleg afnot húsa og íþróttatekja, sem báðir skólarnir nota við daglegan rekstur. Sáttmála þennan skal taka til endurskoðunar fimmta hvert ár. Nú verða aðilar ekki ásáttir um skipti sín, og skal þá þriggja manna nefnd leggja á fullnaðarúrskurð, sem er bindandi um næstu fimm ár. Í þeim gerðardómi eiga sæti formaður skólanefndar héraðsskólans á Laugarvatni, íþróttafulltrúi ríkisins og formaður, sem er tilnefndur af forseta sameinaðs Alþingis.

11. gr. Lög þessi taka gildi þegar í stað. Með þeim eru felld úr gildi eldri lagaboð, sem ekki samrýmast þessum lögum.

Reglugerð fyrir húsmæðrakennaraskóla Íslands.

(Nr. 47 11. maí 1942.)

Samkvæmt lögum nr. 65 frá 27. júní 1941, um húsmæðraskóla í kaupstöðum, og lögum nr. 60 frá 11. júní 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, er hér með sett eftirfarandi reglugerð fyrir skólann.

1. kafli. Markmið og skipulag.

1. gr. Markmið skólans er að veita stúlkum nægilega kunnáttu til að þær geti orðið forstöðukonur og kennarar við húsmæðraskóla, mat-

reiðslunámskeið, kennslukonur í matreiðslu við barnaskóla, ráðskonur við sjúkrahús, heimavistarskóla og önnur slík störf.

2. gr. Skólinn skiptist í tvær hliðstæðar deildir: Húsmæðrakennaradeild og skólaeldhúskennaradeild. — Námsstími í húsmæðrakennaradeild er 2 ár, og skiptist í 3 námstímabil. Námsstími í skólaeldhúskennaradeild er 9 mánuðir og er eitt námstímabil.

2. kafli. Um inntöku nemenda.

3. gr. Almenn inntökuskilyrði fyrir báðar deildir eru: 1. Að nemandi sé 21 árs. 2. Að nemandi hafi engan næman kvilla eða sjúkdóm, er öðrum geti orðið að meini eða geri hann óhæfan til kennslustarfa. 3. Að nemandi hafi óspillt siðferði.

4. gr. Til þess að geta fengið inngöngu í húsmæðrakennaradeild verður nemandi að hafa lokið gagnfræða- eða héraðsskólaprófi eða notið annarrar hliðstæðrar menntunar. Auk þess skal nemandi hafa verið í húsmæðraskóla minnst 4 mánuði. Hver nemandi skal hafa meðmæli frá þeirri menntastofnun, sem hann hefur numið í. — Til þess að geta fengið inngöngu í skólaeldhúskennaradeild, verður nemandi að hafa lokið kennaraprófi við Kennaraskóla Íslands. Þó má forstöðukonan, undir vissum skilyrðum, veita undanþágu frá kennaraprófi, en er þá nemandinn skyldugur að læra uppeldisfræði að fullu í kennaraskólanum, svo hann öðlist full kennararéttindi.

5. gr. Forstöðukona hefur úrskurðarvald um inntöku nemenda. Hún getur, ef sérstaklega stendur á, veitt undanþágu frá aldursskilyrði 3. gr.

3. kafli. Um kennsluna.

6. gr. Námsstíma í húsmæðrakennaradeild skal skipt í 3 samfelld námstímabil. 1. námstímabil hefst 15. september og stendur til 14. maí. Skal það námstímabil vera í Reykjavík. — 2. námstímabil stendur frá 14. maí til 1. október. Skal það vera í sveit. — 3. námstímabil stendur frá 1. október til 1. júní. Skal það vera í Reykjavík.

7. gr. Á 1. námstímabili skal námið vera bæði verklegt og bóklegt. Skal þá kenna þessar námsgreinar: Matreiðslu, bókun, þvotta, efnafræði, næringarefnafræði, grasafræði, reikning, heilsufræði, vöruþekkingu.

8. gr. Skipta skal kennslustundum á milli námsgreina á 1. námstímabili sem hér segir:

Verklegt nám	26	stundir á viku.
Efnafræði	2	— — —
Næringarefnafræði	3	— — —
Grasafræði	3	— — —
Reikningur	2	— — —
Heilsufræði	2	— — —
Vöruþekking	1	— — —
Búreikningar	1	— — —

Alls 40 stundir á viku.

9. gr. Á öðru námstímabili er aðeins verklegt nám. Skulu þá eftirfarandi námsgreinar kenndar: Garðrækt, grasafræði, hirðing alifugla

og svína, mjólkurmeðferð og mjólkurfræði, matreiðsla garðávaxta og berja, meðferð sláturfjárafurða, hibýlaumgengni og þvottur.

10. gr. Á þriðja námstímabili skal námið vera bæði verklegt og bóklegt. Skulu þessar námsgreinar kenndar: Sýningarkennsla, kennsluæfingar, hjálp í viðlögum, uppeldisfræði, næringarefnafræði, eðlisfræði, efnafræði, heilsufræði, búreikningar, íslenska, hibýlaumgengni og meðferð ungbarna, enn fremur saga húsmæðrafræðslu, sem þó ekki er krafizt til prófs. Á því námstímabili skulu nemendum sýndar stofnanir, er fást við framleiðslu eða rannsókn matvæla, eftir því sem tók eru á.

11. gr. Skipta skal kennslustundum á 3. námstímabili á milli kennslugreina sem hér segir:

Verklegt nám og æfingakennsla	12	stundir	á	viku.
Uppeldisfræði	5	—	—	—
Næringarefnafræði	2	—	—	—
Eðlisfræði	3	—	—	—
Efnafræði	4	—	—	—
Heilsufræði	3	—	—	—
Búreikningar	3	—	—	—
Íslenska	2	—	—	—

Alls 34 stundir á viku.

Forstöðukonan getur fjölgað stundunum allt að 42 á viku, ef hún telur það nauðsynlegt.

12. gr. Í skólaeldhúskennaradeild skulu eftirfarandi námsgreinar kenndar: Matreiðsla, ræsting, þvottur, hjálp í viðlögum, næringarefnafræði, heilsufræði, eðlisfræði, efnafræði, vöruþekking, uppeldisfræði, reikningshald og kennsluæfingar.

13. gr. Skipta skal kennslustundum á milli námsgreina sem hér segir:

Verklegt nám og æfingakennsla	26	stundir	á	viku.
Næringarefnafræði	3	—	—	—
Heilsufræði	2	—	—	—
Efnafræði	4	—	—	—
Uppeldisfræði	1	—	—	—
Hjálp í viðlögum	1	—	—	—
Eðlisfræði	3	—	—	—
Vöruþekking	2	—	—	—
Búreikningar	2	—	—	—

Alls 44 stundir á viku.

4. kafli.

14. gr. Í húsmæðrakennaradeildinni skal halda próf í lok hvers námstímabils, samkvæmt því sem segir í 15. og 16. gr. Í skólaeldhúskennaradeildinni skal tekið kennarapróf við lok námstímans.

15. gr. Kennarapróf í húsmæðrakennaradeild fer fram í þrennu lagi: — Fyrsti hluti við lok 1. námstímabils. — Annar hluti við lok 2. námstímabils. — Þriðji hluti við lok 3. námstímabils.

16. gr. A. Til fyrsta hlutans teljast þessar námsgreinar: Verklegt:

1. Matartilbúningur. 2. Bökun. — Bóklegt: 1. Vöruþekking. 2. Reikningur. B. til annars hlutans teljast þessar námsgreinar: Verklegt: 1. Garðrækt 2. Mjaltir og meðferð mjólkur. 3. Niðursuða. C. Til þriðja hlutans teljast þessar námsgreinar: Verklegt: 1. Kennsluæfingar (sýningarkennsla, verkleg kennsla). 2. Hjálp í viðlögum. 3. Meðferð ungbarna. 4. Híbýlamengingni. Bóklegt: 1. Uppeldisfræði. 2. Næringarefnafræði. 3. Eðlisfræði. 4. Efnafræði. 5. Heilsufræði. 6. Búreikningar. 7. Grasafræði. 8. Íslenzka.

17. gr. Í skólaeldhúskennaradeildinni skal próf tekið í þessum námsgreinum: Verklegt: 1. Matreiðsla. 2. Ræsting og þvottur. 3. Hjálp í viðlögum. 4. Kennsluæfingar. — Bóklegt: 1. Næringarefnafræði. 2. Heilsufræði. 3. Eðlisfræði. 4. Efnafræði. 5. Vöruþekking. 6. Uppeldisfræði. 7. Búreikningar. — Í bóklegum greinum skulu prófin vera annaðhvort munnleg eða skrifleg eða hvortveggja, eftir ákvörðun forstöðukonu að fengnum tillögum kennara.

18. gr. Kennarar skólans prófa, en ráðuneytið skipar prófdómara, einn við próf í hverri námsgrein, er dæma með þeim um frammistöðu nemenda við kennaraprófið.

19. gr. Kennarar skulu í lok hvers námstímabils gefa nemendum einkunn í sínum greinum. Við prófið gefa prófdómari og kennari sína einkunnina hvor. Fullnaðarprófseinkunnin verður meðaltal þessara þriggja einkunna.

20. gr. Einkunnir skal gefa í heilum og hálfum tölum frá 0 upp í 10. Aðaleinkunn skal finna með því að taka meðaltal af einkunnum allra námsgreina.

21. gr. Til þess að standast kennarapróf, hvort sem er í húsmæðrakennaradeild eða skólaeldhúskennaradeild, þarf meðaleinkunnina 5. Í matartilbúningi og kennsluæfingum verða nemendur að hafa minnst 7.

22. gr. Hver sá nemandi, sem staðigt hefur kennarapróf, skal fá skirteini, er sýni aðaleinkunn hans og fullnaðareinkunn í hverri grein.

5. kafli. Um kennara.

23. gr. Við skólann skal auk forstöðukonu vera ein föst kennslukona. Stundakennara ræður forstöðukonan eftir þörfum, og skulu þeir jafnan hafa sérþekkingu í þeim greinum, sem þeir eiga að kenna.

24. gr. Forstöðukonan hefur á hendi stjórn skólans og kennir verkleg störf. Enn fremur hefur forstöðukonan eftirlit með kennslu og nemendum í skólanum, svo og munum skólans og áhöldum. Hin fasta kennslukona skal auk venjulegra kennslustarfa vera forstöðukonunni til aðstoðar við störf hennar, að svo miklu leyti sem forstöðukonan óskar þess.

25. gr. Forstöðukonan skal sjá um, að í skólanum séu haldnar þessar bækur, og reglulega í þær ritað: Prófbók, bréfabók, áhaldabók, fundabók og námsskeiðabók.

26. gr. Ráðuneytið skipar forstöðukonu og hina föstu kennslukonu. Forstöðukona skal hafa kennararéttindi í húsmæðrafræðslu. Hin fasta kennslukona skal auk góðrar almennrar menntunar hafa notið sérstakrar menntunar í húsmæðrafræðslu og skal umsagnar forstöðukonu leitað um umsækjendur áður en kennslukonan er skipuð. — Ef brýn nauðsyn

ber til, getur ráðherra veitt undanþágu að því er snertir kröfur þær, sem hér eru gerðar til hinnar föstu kennslukonu.

6. kafli. Um nemendur skólans.

27. gr. Nemendur, sem ekki geta sótt skólann sakir sjúkleika eða annarra gildra ástæðna, eiga að senda forstöðukonu tilkynningu um það, og grennslast hún þá eftir ástæðum, ef henni þykir þess þörf, og getur forstöðukona krafist þess, að nemandi leggi fram vottorð frá lækni, sem hún til tekur.

28. gr. Valdi nemandi skemmdum á áhöldum eða munum skólans, skal hann bæta það fullum bótum.

29. gr. Ef nemandi hegðar sér ósæmilega, sýnir megna vanrækslu eða vist hans í skólanum er vansæmandi fyrir skólann eða hann er svo heilsulitill, að hann getur ekki stundað nám sitt, getur forstöðukonan með samþykki kennarafundar vikið honum úr skóla. Þó getur nemandi skotið máli sínu til kennslumálaráðherra.

7. kafli. Um skólaleyfi.

30. gr. Þessi skulu vera leyfi: 1. Fyrsti desember. 2. Jólaleyfi, er nær frá 22. degi desember til 5. dags janúarmánaðar, að báðum dögum meðtöldum. 3. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skirdag til þriðja í páskum, að báðum dögum meðtöldum. 4. Sumardagurinn fyrsti. 5. Sumarleyfi 14 daga, eftir ákvörðun forstöðukonu. — Forstöðukonan getur gefið fri heilan dag eða hluta úr degi, eftir ástæðum.

8. kafli. Um skólagjöld.

31. gr. Nemendur greiða ákveðið námsgjald, er gengur til kaupa á matvælum og öðru efni, er nota þarf við verklegt nám og kennsluæfingar. Gjald þetta skal ákveðið af forstöðukonu í byrjun hvers náms tímabils. Við ákvörðun þess skal tillit tekið til verðlags á þeim tíma. Forstöðukonan ákveður um greiðslu þessa gjalds. Annað skólagjald greiða nemendur ekki.

9. kafli. Um húsmæðranámsskeið.

32. gr. Í sambandi við skólann er heimilt að halda húsmæðranámsskeið. Forstöðukona skólans stýrir þeim og ræður tilhögun þeirra í samráði við kennara skólans. Á þessum námsskeiðum skal láta kennslukonuefnin kenna, eftir því sem tók eru á. — Reglugerð þessi öðlast gildi 7. júní 1942.

Lög um ljósmæðra- og hjúkrunarkvennaskóla Íslands.

(Nr. 13 23. júní 1932.)

1. gr. Í sambandi við landsspítalann í Reykjavík skal vera ljósmæðra- og hjúkrunarkvennaskóli.

2. gr. Stjórn landsspítalans hefur á hendi stjórn skólans.

3. gr. Skólinn skal vera í tveimur deildum, ljósmæðradeild og hjúkr-unarkvennadeild, og er námið í báðum deildum bæði bóklegt og verk-legt. — Námsstími í ljósmæðradeildinni er eitt ár. Yfirlæknir og yfir-ljósmóðir fæðingardeildar landsspítalans skulu vera aðalkennarar ljós-mæðradeildarinnar, og þar fá ljósmæðraefnin hina verklegu tilsögn. Einnig má ráða eina eða fleiri ljósmæður í Reykjavík til að taka ljós-mæðraefnin til skiptis með sér út í bæinn, til þess að þau kynnist þar ljósmóðurstörfum í heimahúsum. — Námsstími í hjúkrunarkvennadeild-inni er 3 ár. Yfirlæknar og yfirhjúkrunarkona landsspítalans skulu vera aðalkennarar hjúkrunarkvennadeildarinnar. Í hinum ýmsu deildum landsspítalans, hinum öðrum ríkisspítölum og stærri sjúkrahúsum lands-ins fá hjúkrunarkvennaefnin hina verklegu tilsögn. Yfirlæknar annast kennslu við hjúkrunarkvennadeildina án sérstakrar aukabókunnar.

4. gr. Tala nemenda ljósmæðradeildarinnar skal að jafnaði ekki vera hærri en 12. — Tala nemenda hjúkrunarkvennadeildarinnar skal að jafn-aði ekki vera hærri en nemi tveimur á hverja fulllærða hjúkrunarkonu í þeim sjúkrahúsum, þar sem þeim er séð fyrir verklegri tilsögn.

5. gr. Nemendur ljósmæðradeildarinnar fá styrk úr ríkissjóði, sem stjórnarráðið ákveður, allt að því, að hann nemi fæðiskostnaði þeirra, meðan þær eru við námið. Fæðið leggur landsspítalinn til með kostn-aðarverði, en húsnæði með ljósi og hita, vinnuföt og þjónustu ókeypis. Styrkurinn greiðist mánaðarlega, og skal hann að jafnaði vera bundinn því skilyrði, að ljósmæðraefnin hafi skuldbundið sig til að þjóna ljós-móðurumdæmi að afloku prófi og gegna því ekki skemur en 3 ár sam-fleytt, nema sérstök forföll banni, en endurgreiða styrkinn að öðrum kosti. — Nemendur hjúkrunarkvennadeildarinnar hafa ókeypis vist og vinnuföt í sjúkrahúsum þeim, er þeir starfa í, en laun eftir því sem um semst.

6. gr. Ríkissjóður leggur fram styrk til skólans, er nema má allt að 4000 kr. á ári.

7. gr. Stjórn skólans semur reglugerð fyrir skólann, sem stjórnar-ráðið staðfestir. — Í reglugerðinni skal gera grein fyrir: 1. Inntöku-skilyrðum, og má krefjast inntökuprófs í almennum fræðum eða sér-staks undirbúningsnáms. 2. Tilhögun kennslunnar. 3. Tilhögun prófa. 4. Kjörum nemendanna. 5. Þóknun til kennara.

8. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og eru jafnframt úr gildi felld lög um ljósmæðraskóla í Reykjavík, nr. 49 4. júní 1924.

Reglugerð fyrir ljósmæðra- og hjúkrunarkvennaskóla Íslands.

(Nr. 82 22. ágúst 1932.)

1. kafli. Hlutverk skólans.

1. gr. Það er hlutverk skólans að ala upp hæfar ljósmæður og hjúkr-unarkonur og mennta þær sem bezt til þess að vinna ljósmæðra- og hjúkrunarkvennastörf hér á landi. — Ljósmæðradeildina má nefna sér-

staklega: Ljósmæðraskóla Íslands. Hjúkrunarkvennadeildina má nefna sérstaklega: Hjúkrunarkvennaskóla Íslands.

2. kafli. Stjórn skólans.

2. gr. Stjórnarnefnd Landsspítalans annast stjórn skólans.

3. kafli. Náms tíminn.

3. gr. Náms tíminn í ljósmæðradeildinni er eitt ár, hefst 1. október, en endar 30. september. — Náms tíminn í hjúkrunarkvennadeildinni er þrjú ár. Skólaárið hefst 1. júní en endar 31. maí.

4. kafli. Inntökuskilyrði.

4. gr. Nemendur skulu við inntöku í skólann vera ekki yngri en tvítugir og ekki eldri en þrítugir. Veita má þó lítilsháttar tilslakanir frá þessum aldursákvæðum, þegar sérstakar ástæður eru fyrir hendi og ráðuneytið leyfir.

5. gr. Þær konur, sem sækja um inntöku í skólann, skulu vera heilar heilsu og gæddar því andlegu og líkamlegu atgervi, að þær séu líklegar til námsins, svo og til ljósmæðra- eða hjúkrunarkvennastarfa. Auk almennrar góðrar heilbrigði er áherzla lögð á góða greind, gott siðferði og reglusemi, hreinlæti, snyrtilegt útlit og rösklega og þrúða framkomu, góða sjón og heyrn, heilar og vel hirtar hendur og hörund, heilbrigða fætur, heilar eða viðgerðar tennur og góða munnhirðingu. — Á landsspítalanum fer fram nákvæm rannsókn á heilbrigðisástandi umsækjendanna, áður en þeim er veitt inntaka í skólann.

6. gr. Þær konur, sem lokið hafa héraðsskólaprófi, gagnfræðaprófi eða kvennaskólaprófi með viðunandi vitnisburði, skulu að öðru jöfnu ganga fyrir öðrum umsækjendum, sem jafnan mega vera við því búnir að sanna við sérstakt inntökupróf að þeir hafi kunnáttu í betra lagi í islenzku, skrift og reikningi, miðað við kröfur fræðslulaganna.

7. gr. Krafízt er eiginhandar umsókna um inntöku í skólann, og skal senda þær til skólastjórnarinnar, umsóknir um inntöku í ljósmæðradeildina ekki síðar en 15. júlí, en umsóknir um inntöku í hjúkrunarkvennadeildina ekki síðar en 1. marz. Umsóknunum skal fylgja aldursvottorð, heilbrigðisvottorð frá lækni og prófvottorð um skólanám, ef fyrir hendi er. — Umsækjendur um inntöku í ljósmæðradeildina, sem hafa skuldbundið sig til að gegna ljósmóðurumdæmi að námi loknu, skulu senda vottorð um það frá viðkomandi oddvita.

8. gr. Heimilt er að krefjast allt að sex vikna forskólanáms til undirbúnings hjúkrunarnáminu, áður en nemendunum er að fullu veitt inntaka í hjúkrunarkvennadeildina.

9. gr. Fyrstu tveir mánuðirnir í ljósmæðradeildinni og fyrstu sex mánuðirnir í hjúkrunarkvennadeildinni teljast reynslutími, og er heimilt að vísa nemendunum burtu innan þess tíma, ef þeir reynast óhæfir til námsins eða starfsins, sem því er samfara.

5. kafli. Tilhögun kennslunnar.

10. gr. Kennslan í ljósmæðradeildinni er bæði bókleg og verkleg. Bóklega kennslan fer fram í Landsspítalanum mánuðina október—júní og skal á þeim tíma farið yfir alla ljósmóðurfræðina með yfirheyrslum og fyrirlestrum a. m. k. 4 sinnum í viku, auk þess sem yfirljósmóðir fæðingardeildar Landsspítalans leiðbeinir nemendunum við undirbúning undir kennslustundirnar. Verklega kennslan fer fram við dagleg störf á fæðingardeildinni og við ljósmóðurstörf í heimahúsum undir handleiðslu einnar eða fleiri starfandi ljósmæðra í Reykjavík, sem til þess eru ráðnar og ákveður ráðuneytið tölu þeirra. Yfirljósmóðir fæðingardeildarinnar hefur verklegar æfingar með nemendunum að jafnaði einu sinni í viku. Síðari helming náms tímans skulu nemendurnir látnir vinna sjálfstæð ljósmóðurstörf, eftir því sem verkefni fást til, og skal hver nemandi hafa tekið á móti að minnsta kosti 6 börnum við lok náms tímans. — Nemendum ljósmæðradeildarinnar skal vandlega kennd bólu-setning og bókfærsla sú, sem af yfirsetukonum er heimtuð samkvæmt yfirsetukvennareglugerð og bólu-setningarreglugerð.

11. gr. Kennsla í hjúkrunarkvinnadeildinni er bæði bókleg og verkleg. Bóklega kennslan fer fram í Landsspítalanum fyrsta og þriðja skólaárið, mánuðina október—maí. Á fyrsta ári skal farið yfir ágríp af líf-færafræði, lífeðlisfræði og heilsufræði, en á þriðja ári yfir ágríp af lyflækninga- og handlækningafræði, bæði árin með yfirheyrslum og fyrirlestrum a. m. k. þrisvar í viku, auk þess sem yfirhjúkrunarkona Landsspítalans leiðbeinir nemendunum við undirbúning undir kennslustundirnar og kennir þeim almenna hjúkrunarfræði. — Verklega kennslan fer fram í Landsspítalanum við dagleg störf á hinum ýmsu deildum hans fyrsta og þriðja skólaárið, en annað árið sé nemendunum að jafnaði komið fyrir til verklegs náms á hinum öðrum ríkisspítölum og stærri sjúkrahúsum landsins. Nú er ekki rúm fyrir alla nemendur fyrsta og þriðja árs á Landsspítalanum, og má vista þá á öðrum sjúkrahúsum í Reykjavík og greindinni til verklegs náms þar, en með því skilyrði að þeir sækji kennslustundir á Landsspítalann. — Nemendur skulu látnir ganga sem jafnast á milli hinna ýmsu deilda og sjúkrahúsa, þannig að þeir kynnist að nokkru hinum ýmsu hjúkrunargreinum, og á sérspítölunum (svo sem farsóttaspítala, geðveikraspítala, berklahælum, kynsjúkdómaspítala, holdsveikraspítala o. s. frv.) skal, ef unnt er, sjá þeim fyrir nokkurri fræðslu í viðkomandi sérgrein, skólanum að kostnaðarlausu. Hér að auki skal yfirhjúkrunarkona Landsspítalans hafa verklegar hjúkrunaræfingar með nemendunum, að jafnaði einu sinni í viku, Meðal annars skal þeim veitt nokkur verkleg tilsögn í hjúkrunarmatreiðslu. — Síðasta ár náms tímans skulu nemendur hjúkrunarkvinnadeildarinnar fylgja læknum reglulega eftir við sjúkravítjanir þeirra á spítalanum, og einnig vandir við að vinna sjálfstæð hjúkrunarstörf.

6. kafli. Tilhögun prófa.

12. gr. Próf ljósmæðradeildarinnar er í tvennu lagi, bóklegt próf og verklegt próf, og fer hið bóklega próf fram í júnímánuði, en hið verk-

lega í lok námstímans. — Próf hjúkrunarkvennadeildarinnar er í þrennu lagi, tvö bókleg próf og eitt verklegt próf. Hið fyrra bóklega próf fer fram í maímánuði eftir eins árs nám og er þá prófað í þeim bóklegu fræðum, sem til þess tíma hafa verið numin. Hið síðara bóklega próf og verklega prófið fara fram í lok námstímans.

13. gr. Hin bóklegu próf eru munnleg eða skrifleg eða hvorttveggja, eftir því sem prófdómarar og kennarar koma sér saman um. — Hið verklega próf ljósmæðradeildarinnar skal vera fólgið í ljósmóðurrannsókn á konu, greinargerð um ástand hennar og meðferð, og sýni nemandinn jafnframt nokkur ljósmóðurhandtök. — Hið verklega próf hjúkrunarkvennadeildarinnar skal vera fólgið í því, að nemandinn geri grein fyrir hjúkrunarmedferð á ákveðnum sjúklingi og sýni jafnframt nokkur hjúkrunarhandtök. — Leitast skal við að haga prófunum þannig, að sem bezt yfirlit fáiist yfir þekkingarstig nemendanna og starfsleikni þeirra.

14. gr. Ráðherra skipar lækni og ljósmóður til að vera prófdómara við próf ljósmæðradeildarinnar og lækni og hjúkrunarkonu til að vera prófdómara við próf hjúkrunarkvennadeildarinnar. — Einkunnir skal ekki gefa við prófin, en aðeins skera úr, hvort nemandinn hafi staðizt þau eða eigi. — Skólinn gefur nemendum prófskirteini að námi loknu og skal geta þess á þeim, hvort viðkomandi er að áliti kennara og prófdómara hæf, vel hæf eða ágætlega hæf til að vera ljósmóðir eða hjúkrunarkona, og skal þar ekki eingöngu miða við prófin, heldur engu síður við það, hvernig nemandinn hefur kynnt sig á námstímanum að skynsemd, reglusemi, samvirkusemi og ráðvendni til orða og verka, dugnaði, góðri hegðun og þrúðu dagfari.

7. kafli. Kjör nemendanna.

15. gr. Nemendur ljósmæðradeildarinnar eru vistaðir á Landspítalanum og skulu hafa þar húsnæði, ljós, hita, vinnuföt og þjónustu ókeypis. Fæði greiða þeir með kostnaðarverði. Þeir nemendur, sem hafa skuldbundið sig til að gegna ákveðnu ljósmóðurumdæmi ekki skemur en 3 ár samfleytt ganga fyrir öðrum um inntöku í skólann að öðru jöfnu, og eiga rétt á ríkissjóðsstyrk, sem svarar fæðiskostnaði þeirra á meðan þeir eru við námið. — Sérstaklega efnilegum nemendum má þó eftir tillögum kennara og landlæknis veita samskonar styrk, þó að þeir séu ekki fyrirfram ráðnir í ljósmóðurumdæmi.

16. gr. Nemendur hjúkrunarkvennadeildarinnar skulu hafa ókeypis alla vist og vinnuföt á Landspítalanum og öðrum sjúkrahúsum, sem þeir starfa á, en laun eftir því sem um semst.

17. gr. Nemendur eru skyldir að vinna á Landspítalanum og öðrum sjúkrahúsum, sem þeir eru vistaðir á, samkvæmt þessari reglugerð, og eftir þeim reglum, sem gilda á hverjum stað. Jafnan skulu þeir eiga rétt á einum frídegi í viku. Nemendur skulu og eiga rétt á sumarleyfi, nemendur ljósmæðradeildarinnar einnar viku og nemendur hjúkrunarkvennadeildarinnar ½ mánaðar tvö fyrstu árin, en þriggja vikna síðasta ár námstímans.

18. gr. Heimilt er að krefjast þess, að nemendur séu meðlimir í lög-

giltu sjúkrasamlagi meðan þeir eru í skólanum, gegn því að sjúkrahús þau, sem þeir eru vistaðir í, greiði hálf iðgjöldin.

8. kafli. Þóknun til kennaranna.

19. gr. Yfirlæknir fæðingardeildar Landspítalans, sem er aðalkennari ljósmæðradeildarinnar, hefur að launum fyrir það allt að 1500 krónum á ári. — Yfirljósmóður fæðingardeildarinnar má greiða í þóknun fyrir kennsluna 300 krónur á ári. — Starfandi ljósmæðrum í bænum, sem til þess eru ráðnar að hafa nemendur ljósmæðradeildarinnar með sér við ljósmóðurstörf í heimahúsum, má greiða í þóknun fyrir það allt að 300 krónur á ári hverri um sig.

20. gr. Kennslustörf yfirlækna Landspítalans við hjúkrunarkvænna-deildina eru unnin kauplaust. — Yfirhjúkrunarkonu Landspítalans má greiða í þóknun fyrir kennsluna 300 krónur á ári.

21. gr. Nú þarf tímakennara við skólann í einhverjum sérgreinum, og má þá greiða þeim tímakennara laun meðan fjárveiting til skólans hrekkur til. Ekki má ráða tímakennara án samþykkis ráðuneytisins.

Reglugerð þessi öðlast þegar gildi.

Lög um lyfjafræðingaskóla Íslands.

(Nr. 112 30. maí 1940.)

1. gr. Á Íslandi skal vera skóli, er hefur það hlutverk að búa menn undir að geta rækt lyfjasveina- og lyfsalastörf, lyfjafræðingaskóli Íslands.

2. gr. Skólanum stjórnar fjögurra manna skólanefnd: Landlæknir, sem er formaður nefndarinnar, og þrír menn, er ráðherra skipar, einn eftir tillögu læknadeildar háskólans, annan eftir tillögu Lyfsalafélags Íslands og hinn þriðja eftir tillögu Lyfjafræðingafélags Íslands. Afl atkvæða ræður úrslitum á skólanefndarfundum. Verði atkvæði jöfn, ræður atkvæði formanns. — Verði ágreiningur innan nefndarinnar, má leita úrskurðar ráðherra, og ætíð skal leita staðfestingar hans á ákvörðunum nefndarinnar, sem hafa í för með sér útgjöld fyrir skólann fram yfir það, sem áður kann að hafa verið heimilað.

3. gr. Forstöðumaður skólans skal vera kennarinn í lyfjafræði við háskólann.

4. gr. Fyrst um sinn skal miða starfsemi skólans við það, að hana veiti nemendum verklega og bóklega fræðslu til fyrri hluta prófs í lyfjafræði (aðstoðarmannspróf), enda ljúki þeir, að námi loknu, slíku prófi við skólann. Í því skyni skal ráðstafa nemendum til náms og starfa í lyfjabúðum landsins, sem til þess teljast hæfar, og semja um þau kjör, að lyfjabúðirnar beri kostnað af náminu, einnig að því leyti, sem það kann að vera sameiginlegt, svo og prófinu. — Stúdentspróf er skilyrði fyrir inntöku í skólann, og er heimilt að krefjast sérprófs í latínu af stærðfræðideildarstúdendum, og í stærðfræði, efnafræði og eðlisfræði af máladeildarstúdendum. — Náms tími til aðstoðarmannsprófs sé að jafnaði 3 ár. — Þangað til skólinn tekur upp kennslu til

fullnaðarprófs í lyfjafræði, skal hann greiða fyrir nemendum sínum til framhaldsnáms erlendis við viðurkenndan lyfjafræðingaskóla, og er lyfjafræðingarskóla Íslands heimilt að gefa þeim skirteini sem fulllærðum lyfjafræðingum, er þeir hafa lagt fram skilríki sín fyrir því að hafa staðizt fullnaðarpróf við slíkan skóla, enda eiga þeir heimtingu á slíku skirteini, ef um fullnaðarpróf er að ræða frá lyfjafræðiskóla, er skólanefndin hefur vísað þeim á. — Að öðru leyti hagar skólinn starfsemi sinni samkvæmt reglugerð, er skólanefndin setur með aðstoð forstöðumanns og ráðherra staðfestir. Í reglugerðinni skal kveða nákvæmlega á um námsgreinir og alla tilhögun námsins, svo og um prófkvaðir, tilhögun prófa og einkunnir.

5. gr. Þeir, sem hafa lokið aðstoðarmannsprófi við lyfjafræðingaskóla Íslands, skulu vera gildir til starfa sem sérfróðir aðstoðarmenn í lyfjabúðum hér á landi. Þeir, sem hafa skilríki frá skólanum sem fulllærðir lyfjafræðingar, skulu vera gildir til starfa sem lyfjasveinar og forstöðumenn lyfjabúða hér á landi. — Aðrir skulu ekki vera gildir til slíkra starfa, nema að fengnu sérstöku leyfi ráðherra eftir tillögum skólanefndar. Þetta ákvæði nær þó ekki til þeirra, sem náð hafa þessum réttindum og starfað samkvæmt þeim áður en lög þessi gengu í gildi. — Nemendur, sem byrjað hafa lyfjafræðinám hér á landi áður en lög þessi gengu í gildi, eftir þeim reglum, sem um það hafa gilt, skulu eiga rétt á inngöngu í skólann til framhaldsnáms þar. Afstaða skólans til þeirra, sem lokið hafa aðstoðarmannsprófi hér á landi áður en lögin gengu í gildi, skal og vera hin sama og til þeirra, sem lokið hafa því prófi við skólann.

6. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi, og tekur skólinn til starfa 1. október 1940.

Reglugerð fyrir lyfjafræðingaskóla Íslands.

(Nr. 18 16. jan. 1941.)

1. gr. Stúdentspróf er skilyrði fyrir inntöku í skólann. Stúdentar úr máladeild eru þó því aðeins tækir sem nemendur, að þeir hafi lokið sams konar prófi í stærðfræði, eðlisfræði og efnafræði og krafizt er til stúdentsprófs í stærðfræðideild menntaskólanna. Stærðfræðideildarstúdentar, sem eigi hafa numið latínu, skulu innan árs frá upptöku í skólann ljúka prófi í latínu, er jafngildi fjórða bekkjar prófi í stærðfræðideild menntaskólans í Reykjavík í þeirri grein.

2. gr. Lyfjafræðinám skiptist í tvo hluta: a. Verklegt og bóklegt nám í lyfjabúð, þar sem lyfjafræðinemi starfar sem nemandi, og lýkur þeim hluta námsins með fyrrihlutaprófi. Sá, er stenztt það próf, öðlast lærdómstitilinn: *examinatus pharmaciae*. b. Visindalegt nám í lyfjafræðingaskóla, sem skólanefnd Lyfjafræðingaskólans tekur gildan, og lýkur þeim hluta með lyfjafræðingaprófi. Sá, er stenztt það próf, öðlast lærdómstitilinn: *candidatus pharmaciae*.

3. gr. Rétt á að taka nemendur eiga þær lyfjabúðir einar, sem hafa á að skipa að minnsta kosti einum kandidat auk lyfsalans. Síðan er krafizt eins kandidats fyrir hvern nemanda, sem við er bætt. Skólanefnd getur

þó veitt undanþágu frá þessu, ef svo stendur á. Engin lyfjabúð má hafa samtímis fleiri nemendur en þrjá.

4. gr. Þær lyfjabúðir, sem á því eiga rétt og óska eftir að taka nemendur, sækja um það til skólanefndar. Umsóknir skulu komnar til forstöðumanns skólans fyrir 1. ágúst.

5. gr. Umsóknir um inntöku í skólann, ásamt stúdentsprófsvottorði, heilbrigðisvottorði og meðmælum um reglusemi og starfhæfni, sendast forstöðumanni skólans fyrir 1. ágúst.

6. gr. Fyrir 20. ágúst ákveður skólanefnd, hverjir af umsækjendum verði teknir í skólann og í hvaða lyfjabúð þeir skuli hefja nám. Auk þess semur hún við lyfsala um kjör nemenda og fylgist með því, að slíkir samningar séu haldnir.

7. gr. Fyrstu sex mánuðir námstímans skoðast sem reynslutími. Að þeim tíma loknum er lyfsala heimilt að segja nemandanum upp vistinni, ef hann telur hann ófæran um að halda náminu áfram, enda tilkynni hann það skólanefnd skriflega.

8. gr. Námtími til fyrrihlutaprófs er að jafnaði þrjú ár. Skólanefnd getur stýtt þann tíma allt að hálfu ári, ef í hlut eiga sérstaklega efni- legir nemendur.

9. gr. Hætti nemandi námi, ber viðkomandi lyfsala að tilkynna það skólanefnd innan 14 daga. Sumarleyfi og styttri sjúkdómsforföll skal telja með námstíma, þó ekki lengur en einn mánuð hvert námsár. Tefj- ist lyfjafræðinemi frá námi vegna sjúkdóms eða annarra forfalla lengur en einn mánuð, ber að tilkynna það skólanefnd, og ákveður hún, hvort námstíminn lengist og hve mikið sökum slíkra forfalla. Tefjist lyfja- fræðinemi frá námi vegna sjúkdóms eða annarra forfalla, hálf t. ár eða lengur, þarf samþykki skólanefndar til þess, að nemandi geti haldið áfram námi.

10. gr. Lyfsala er skylt að sjá um, að nemandinn eigi kost á að öðlast þekkingu þá og leikni, sem krafizt er til fyrrihlutaprófs, og bera þann kostnað, sem af náminu leiðir. Nemendum skal kenna sameiginlega, eftir því sem við verður komið, og skulu ráðnir til þess kennarar í samráði við skólanefnd.

11. gr. Að námstíma loknum gefur lyfsali nemandanum námsskírteini, þar sem hann skýrir frá námsferli og hegðun nemandans, en kennarar láta í té yfirlýsingu um ástundun og framfarir, hver í sinni kennslugrein.

12. gr. Fyrrihlutapróf skal haldið í apríl og október, og skulu þeir, sem óska að preyta prófið, senda skriflega umsókn til forstöðumanns skólans, fyrir 1. marz eða 1. september. Umsókninni fylgi: a. Náms- skírteini, sbr. 11. gr. b. Vinnustofudagbók. c. Jurtasafn. — Hafi nem- andinn stundað nám hjá fleirum en einum lyfsala, skulu þeir, hver um sig, láta í té skírteini fyrir þann tíma, sem hann hefur dvalið hjá þeim.

13. gr. Í vinnustofudagbók skal skrá: 1. Sundurgreinda og eftir föng- um rökstudda lýsingu á tilbúningi ekki færri en 35 galenskra sam- setninga og ekki færri en 15 efnasamsetninga (kemiskra samsetninga), sem nemandinn hefur búið til á námstíma sínum samkvæmt verkefna- skrá, er skólanefnd gefur út. 2. Dagsetta skrá yfir verkefni þau, sem nemandinn hefur fengið til úrlausnar, og í þeirri röð, er hann hefur

leyst þau, þar með taldar efnagreiningar og ákvarðanir samkvæmt lyfja-skránni og öðrum forskriftum. Lýsingin má ekki vera afrit af forskrift, heldur skal nemandinn skýra frá með eigin orðum, hvað hann hefur gert, og að svo miklu leyti sem unnt er, hvers vegna hann hefur farið þannig að. Lýsing á efnasamsetningum skal hefst á líkingum þeirra efnabreytinga, sem eiga sér stað, og hinum stökiometrisku útreikningi. Því næst skal sýna uppleysanleik þeirra efna, sem fyrir koma. Er þess krafizt, að nemandinn sé til hlitar leikinn í þessum útreikningum, og skal hann vera við því búinn, að nánar sé leitað eftir því í prófinu. — Vinnustofudagbók skal hreinskrifa í bók með föstum blöðum í fjögurra blaða broti. Utan á bókinni skal vera miði með nafni nemandans. Setja skal blaðsiðutal í bókina og 4 cm. spássiu þannig, að hin ójöfnu blað-siðutöl og spássian sé til hægri, hinar jöfnu tölur og spássian til vinstri. — Á fyrstu síðu skal standa nafn nemandans, svo og nafn lyfjabúð-arinnar, þar sem vinnustofudagbókin var gerð, að viðbættu ártali og dagsetningu, er námstíminn hófst og er honum lauk. Á eftirfarandi síð-um skal standa hvað á eftir öðru og í neðanskráðri röð: a. Efnisyfirlit (með blaðsiðutali) yfir lýsingar á tilbúningi ekki færri en 35 galenskra samsetninga og ekki færri en 15 efnasamsetninga. Efnisyfirlitinu skal skipa eftir framangreindri verkefnaskrá og tilgreina við hverja sam-setningu, að svo miklu leyti sem hennar er getið í skránni, hvert sé númer hennar þar. b. Lýsingar á tilbúningi ekki færri en 35 galenskra samsetninga og ekki færri en 15 efnasamsetninga, dagsettra í þeirri röð, sem þær voru búnar til. c. Dagsett efnisyfirlit í tímaröð yfir öll þau störf í vinnustofu, er leyst hafa verið af hendi á námstímanum. d. Svo hljóðandi yfirlýsing, dagsett og undirskrifuð af nemandanum: „Sam-setningu, að svo miklu leyti sem hennar er getið í skránni, hvert sé til, og sömuleiðis hef ég sjálfur samið lýsingarnar. Vinnustofudagbókin er frá námstíma mínum í N. N. lyfjabúð.“ e. Svo hljóðandi vottorð, dag-sett og undirskrifað af lyfsala þeim, er gefið hefur nemanda námsskir-teini: „Það vottast hér með, að ofangreind yfirlýsing er rétt.“ — Ef svo ber undir, að vinnustofudagbók er gerð í tveimur eða fleiri lyfja-búðum, skiptist hún — að efnisyfirlitinu undanskildu — í tvo eða fleiri hluta, en hvorum um sig skulu fylgja ofangreind vottorð frá nemanda og lyfsala. — Bezt fer á, að allt sé skráð í eina bók. En ef svo er ekki, skal það greinilega tekið fram á fyrstu síðu í hvoru (hverju) hefti dagbókarinnar, en heildarefnisyfirlit skal vera í fyrra (fyrsta) heftinu.

14. gr. Í jurtasafninu skulu vera minnst 125 tegundir jurta og þeirra á meðal helztu tegundir hinna merkustu ætta. Hver jurt skal vera límd eða saumuð á stífa pappírsörk í arkabroti. — Hverri tegund skal fylgja, að svo miklu leyti sem tök eru á, rót, blöð, blóm og aldin, og þar að auki þeir hlutar jurtarinnar, sem einkenna hana sérstaklega, t. d. rengl-ur. Sem dæmi skal nefna, að af þeim tegundum, sem blómstra á undan laufguninni, skulu vera tvö eintök, eitt með blómum og annað með blöðum. — Neðst til hægri á örkina skal skrifa eða festa miða, þar sem á er letrað hið islenzka og latneska nafn jurtarinnar, fundarstaður, jarðvegur, fundardagur, ártal og nafn finnanda (nemanda). — Dæmi: Túnfifill. Taracacum officinale Web. Öskjuhlíð. Mói. 17. júní 1935. Pétur Pálsson. — Allar jurtir sömu ættar skulu lagðar lausar í kápu, rúm-

lega arkarstóra, og utan á skal rita i hornið til vinstri handar hið latneska nafn ættarinnar. Kápunum skal raðað eftir ættum, kynjum og tegundum i kassa, sem er þannig gerður, að aðra hliðina má leggja niður, en lokið fellur ofan yfir. Á báðum göflum kassans skal standa nafn nemandans. Efst i kassann skal leggja örk eða samanheftar arkir, þar sem á er ritað i eftirfarandi röð: 1. Nafn nemanda. 2. Nákvæmi tala jurti i safninu. 3. Sú útgáfa Flóru, sem notuð hefur verið. 4. Skrá yfir nöfn þeirra ætta, sem eru i safninu, og undir hverri ætt nöfnin á þeim tegundum, sem eru af þeirri ætt, raðað eftir kynjum og tegundum. 5. Svo hljóðandi yfirlýsing, dagsett og undirrituð af nemandanum: „Ofan greindar jurtir eru i jurtasafni mínu. Hef ég sjálfur safnað þeim og greint þær. Þeim er safnað á námstíma mínum i N. N. lyfjabúð.“ 6. Svo hljóðandi vottorð, dagsett og undirritað af lyfsala þeim, er gefur út námsskirteini nemandans: „Það vottast hér með, að ofangreind yfirlýsing er rétt.“ 7. Ef svo ber undir, að nokkru af jurtunum er safnað á námstíma nemandans i lyfjabúð M. M., breytist síðasti hlutinn i yfirlýsingu nemandans i: „Þær jurtir, sem dagsettar eru fyrir ... 19.. eru frá námstíma mínum (...—... 19..) i N. N. lyfjabúð. Þær, sem dagsettar eru eftir ... 19.. frá námstíma mínum (...—... 19..) i M. M. lyfjabúð.“ b. Bætist við vottorð N. N. lyfsala: „að því er tekur til jurtanna, sem safnað er á námstímanum i N. N. lyfjabúð.“ c. Vottorðið, sem hinn lyfsalinn, M. M., gefur þá út, á að vera dagsett og hljóða þannig: „Það vottast hér með, að nemandinn P. P. hefur á námstíma sínum i M. M. lyfjabúð safnað jurtum og sjálfur greint þær. Í jurtasafninu eru eftirfarandi tegundir“ Skal lima vottorðið inn i dagbókina aftan við vottorð N. N.

15. gr. Skólanefnd annast, ásamt forstöðumanni skólans, undirbúning og tilhögun prófa og velur prófdómendur, sem skulu vera tveir i hverri námsgrein auk prófandans. Prófið er bæði verklegt og munnlegt. 1. Til verklega prófsins er heimtað: a. Afgreiðsla lyfseðla: að afgreiða lyf eftir ekki færri en tveimur lyfseðlum og verðleggja lyf eftir ekki færri en fjórum lyfseðlum samkvæmt gildandi lyfjaverðskrá. Lyfseðlarnir skulu gerðir i samræmi við hinar almennu forskriftir og ákvarðanir, sem greindar eru i gildandi lyfjaskrá. b. Lyfjagerð: að búa til i vinnustofu ekki færri en tvö samsett lyf eða auðveldar efnasamsetningar. Jafnframt skal dæma um vinnustofudagbók nemandans og spyrja hann út úr henni. Í verkefnaskrá þeirri, er skólanefndin gefur út, skal greina hæfilegan fjölda efnasamsetninga, er velja megi úr verkefni við próf i efnasamsetningu. Nemandinn verður að hafa þekkingu á öllum kvantitatívum ákvörðunum efnasamsetninga þeirra, sem greinir i lyfjaskránni og tíðkanlegum forskriftum og getið er i þessum lið verkefnaskrárinnar. Þó er einungis krafizt basa- og sýrutitreringa. Þegar nemandi er ekki látinn gera titreringar sjálfur, verða honum fengnar niðurstöður þeirra, og á hann þá sjálfur að leysa af hendi nauðsynlega útreikninga. Við verklega prófið eru nemendum heimil afnot lyfjaskrárinnar. c. Efnagreining: Verklegt próf i efnagreiningu er fólgið i greiningu og rannsókn tveggja ónafngreindra, löggiltra (officinel) lyfja. Í verkefnaskrár þeim, sem skólanefndin gefur út, skal greina hæfilegan fjölda lyfja, er velja megi úr verkefni til efnagreiningar. Nemandinn

skal vita grein á öllum prófunum, sem getið er í lyfjaskránni varðandi þau efni, er getur í þessum lið verkefnaskrárinnar. Af kvantitativum ákvörðunum er þó aðeins krafizt sýru- og basatitreringa. 2. Munnlega prófið skal haldið opinberlega, og er þar heimtað: a. Lestur lyfseðla á latínu og þýðing úr latneskri lyfjaskrá. b. Þekking á lagaákvæðum: á ákvæðum um stærstu skammta sterkra lyfja, á lögum um lyfjabúðir og lyfsala, á hinum ýmsu ákvæðum og reglugerðum um gerð og afgreiðslu lyfja. c. Lyflýsingafræði (pharmacognosi): Að kunna deili á lögboðnum (officinel) lyfjum úr dýra- og jurtaríkinu, einkum ytri einkennum þeirra, uppruna þeirra og heimkynnum, og hver séu helztu efni þeirra. d. Grasafræði: Auk almennrar þekkingar á byggingu og lífi jurtanna er þess krafizt, að nemandinn sé leikinn í greiningu jurta eftir Flóru Íslands, hafi auk þess þekkingu á fræðiorðum þeim, sem notuð eru við lýsingar jurta í lyfjaskránni og kunni deili á þeim jurtum, sem getið er í lyfjaskránni. Jafnframt skal dæma um jurtasafn nemandans og prófa hann í sambandi við það. e. Efnafræði: Þekking á hinum helztu frumefnum og ólífrænum efnasamböndum, svo og þeim lífrænu efnasamböndum, sem helzt eru notuð til lyfja. f. Leikni í notkun áhalda: Nemandinn skal færa sönnun á, að hann kunni góð skil á gerð og helztu notkun áhalda þeirra, sem notuð eru í lyfjabúð. Sömuleiðis, að hann þekki allar grundvallarreglur lyfjaskrárinnar um tilbúning samsettra lyfja. — Einkunnir skulu gefnar eftir einkunnakerfi Örsteds. Frá 7.50—8.00 er ágætiseinkunn, frá 6.00—7.50 fyrsta einkunn, frá 4.50—5.99 önnur einkunn. Sá, sem fær ekki 4.33 að meðaltali í verklega prófinu eða 4.50 í öllu prófinu, hefur ekki staðizt prófið.

16. gr. Heimilt er nemanda, sem hefur ekki staðizt próf, að þreyta próf að nýju, þó eigi fyrr en að sex mánuðum liðnum, enda sýni hann námsskirteini, er sanni, að hann hafi stundað nám í lyfjabúð frá því, að honum fataðist prófið. Lyfsali sá, er gaf honum síðast námsskirteini, er skyldur að taka hann til náms, þar til næsta próf verður haldið. Standist nemandi ekki prófið í annað sinn, ber lyfsala ekki skylda til að sjá honum fyrir frekara námi. — Próf má eigi þreyta oftar en þrisvar sinnum.

17. gr. Prófskirteini skal gefið út og á það ritaðar prófeinkunnirnar í hverri einstakri námsgrein. — Forstöðumaður Lyfjafræðingaskólans skal undirrita skirteinið.

18. gr. Nú hefur nemandi, sem lokið hefur fyrri hluta prófi við Lyfjafræðingaskólann, stundað nám í lyfjafræðingaskóla, sem skólaneftindin hefur tekið gildan, og staðizt þar fullnaðarpróf, og skal honum þá gefið skirteini sem fullgildum lyfjafræðingi. — Forstöðumaður Lyfjafræðingaskólans skal og undirrita það skirteini.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt lögum nr. 112 30. maí 1940 staðfestist hér með.

Lög um Háskóla Íslands.

(Nr. 21 1. febr. 1936.)

1. kafli. Stjórn háskólans.

1. gr. Í Háskóla Íslands eru þessar 5 deildir: guðfræðideild, lækna-deild, laga- [og hagfræði]¹⁾deild, heimspekideild og atvinnudeild.

2. gr. Stjórn háskólans er falin rektor háskólans og háskólaráði. — Háskólaráðið hefur úrskurðarvald í öllum þeim málum, er snerta starfsemi háskólans, samkvæmt reglugerð, er konungur setur. Háskólaráðið fer með undirbúning þeirra mála, er leggja á fyrir konung, löggjafarvald eða stjórnarráð og snerta háskólann. Það lætur stjórnarráðinu í té allar þær upplýsingar, sem það þarf á að halda og snerta háskólann sérstaklega.

3. gr. Rektor er kosinn af prófessorum og dósentum háskólans til 3 ára í senn, en prófessorar einir eru kjörgengir. — Sá prófessor er rétt kjörinn rektor, sem fengið hefur meiri hluta greiddra atkvæða, enda hafi tveir þriðju hlutar kosningabærra kennara átt þátt í atkvæðagreiðslunni. — Rektorskosning fer fram 14. dag maimánaðar eða næsta virkan dag. — Hafi enginn fengið yfir helming atkvæða, skal kjósa af nýju um þá tvo eða fleiri, er flest atkvæði fengu, og er sá þá rétt kosinn, sem flest atkvæði fær. Séu atkvæði jöfn, ræður hlutkesti. — Rektor má endurkjósa, en ekki er hann skyldur að taka við endurkjöri. Rektor tekur við störfum með byrjun háskólaárs. — Birta skal stjórnarráðinu úrslit rektorskosningar. — Nú fellur rektor frá eða verður að láta af störfum áður en rektorsár hans er liðið, og skal þá kjósa nýjan rektor svo fljótt sem því verður við komið, en varaforseti háskólaráðs gegni rektorsstörfum þangað til. Skal hinn nýi rektor kosinn til 3 ára, en það, sem eftir er háskólaárs, er hann tekur við, skal teljast sem eitt ár.

4. gr. Rektor og forsetar deildanna 5 eiga sæti í háskólaráði. Rektor er sjálfkjörinn forseti ráðsins. En varaforseta kys háskólaráðið sér sjálft úr sinum hópi. — Háskólaráðið heldur fundi eftir þörfum. Æski tveir menn úr háskólaráði fundar, er rektor skyldur að boða til þess fundar. Svo er og, ef einn þriðji hluti kennara æskir fundar. Sé fundur haldinn eftir ósk kennara, er ekki eiga sæti í ráðinu, eiga hvatamenn fundar rétt á að senda jafnmarga fulltrúa á fundinn og margir eru menn í háskólaráðinu, og hafa þeir fulltrúar þá málfrelsi, en atkvæðisrétt eiga þeir ekki.

5. gr. Háskólaráð setur nánari reglur um starfsvið sitt og rektors, og eru þær reglur gildar, er staðfesting stjórnarráðs kemur til.

2. kafli. Háskólakennarar og háskóladeildir.

6. gr. Kennarar háskólans eru prófessorar, dósentar og aukakennarar, en aukakennarar eru þeir kennarar nefndir, sem jafnframt gegna embættum eða öðrum aðalstörfum. — Konungur skipar prófessorana, en ráðherra dósentar og aukakennara, að svo miklu leyti sem auka-

1) Sbr. lagabreyt. nr. 78 1941.

kennarar eru sérstaklega skipaðir til kennslunnar. — Áður en kennari er settur eða skipaður við háskólann, skal ávallt leita umsagnar hlutaðeigandi háskóladeildar um kennaraefnið.

7. gr. Hver háskóladeild velur úr sínum hópi deildarforseta (dekanus), og er hann jafnframt sjálfkjörinn í háskólaráðið. — Deildarforseta skal kjósa til eins árs í senn. Þó má endurkjósa deildarforseta, en rétt hefur hann til að neita endurkjöri þangað til ár er liðið frá því er hann gegndi síðast deildarforsetastörfum. — Allir deildarkennarar eiga atkvæði um kjör deildarforseta, en prófessorar einir eru kjörgengir.

8. gr. Hver háskóladeild heldur fundi eftir þörfum. Deildarforseti boðar fundi, og eiga þar sæti allir kennarar deildarinnar. — Heimilt er rektor að taka þátt í meðferð mála í öllum deildum, eftir því sem honum lizt sjálfum, en atkvæðisrétt hefur hann þó aðeins í sinni deild.

9. gr. Hver deild semur lestrar- og kennsluáætlun fyrir sig, og skal þar gerð nákvæm grein fyrir því, hvað heimtað er til embættisprófs, og skýrt frá því, hvernig kennarar hagi kennslu sinni.

10. gr. Deildarforsetar skulu sjá um, að til séu í tæka tíð nákvæmar skýrslur um alla fyrirlestra og æfingar, sem halda á innan hverrar deildar á kennslumissiri því, sem í hönd fer. En rektor athugar, áður en skýrslurnar eru prentaðar, hvort þær séu í samræmi við kennsluáætlanir deildanna.

11. gr. Stjórnarráðið skipar ritara við háskólann. Ritarinn hefur á hendi reikningsfærslu sjóða þeirra, er háskólinn eignast, og hefur umsjón með byggingum háskólans og innanhússmunum. Hann annast nauðsynlegar útveganir og endurbætur, tekur á móti skrásetningargjöldum stúdenta og prófgjöldum.

3. kafli. Kennsla og nemendur.

12. gr. Kennsluár háskólans skiptist í 2 kennslumissiri, haustmissiri frá 15. september til 31. janúar og vormissiri frá 1. febrúar til 15. júní.

13. gr. Fyrirlestrar fara fram í heyranda hljóði. Yfirheyrsla og æfingar eru þó fyrir stúdenta eina. — Alla fyrirlestra, æfingar og próf skal halda í háskólanum sjálfum, að svo miklu leyti sem því verður við komið.

14. gr. Heimilt skal hverjum kennara háskólans að halda fyrirlestra í háskólanum um sjálfvalin efni, að svo miklu leyti sem það kemur ekki í bága við skyldukennslu, en tilkynna skal hann rektor háskólans það áður.

15. gr. [Hver sá, kona eða karl, sem lokið hefur stúdentsprófi við hinn almenna menntaskóla í Reykjavík, menntaskólann á Akureyri eða annan innlenda skóla jafngildan þeim, á rétt á að verða skrásettur háskólaborgari, gegn því að greiða skrásetningargjald til háskólans, enda sé mannorð hans óflekkað. Háskólaráð getur veitt mönnum, sem tekið hafa próf við erlenda skóla, sem jafngildir islenzku stúdentsprófi, rétt til að láta skrásetja sig við háskólann. — Háskólaráðið getur þó, samkvæmt tillögum hlutaðeigandi háskóladeildar, kveðið svo á í samþykkt, að aðeins ákveðinn fjöldi nýrra stúdenta skuli skráður í deildina á ári hverju. Óski fleiri stúdentar skrásetningar en samþykkt leyfir, er há-

skólaráði heimilt að setja, í samráði við hverja deild, ákvæði um, eftir hverjum reglum hinni tilteknu tölu sé veittur aðgangur að deildinni. — Nú er aðgangur að háskóladeild takmarkaður, og getur háskólaráð þá mælt svo fyrir, að stúdentum þeim, sem í deildinni eru, skuli skylt að sýna í lok hvers kennslumissiris vottorð kennara deildarinnar um, að þeir hafi stundað nám í deildinni það kennslumissiri.^[2]

16. gr. Skrásettur stúdent fær háskólaborgarabréf hjá rektor.

17. gr. Allir skrásettir stúdentar eru skyldir að gæta velsæmis bæði í háskólanum og utan hans. — Verði skrásettur stúdent sekur um einhver afbrot gegn settum reglum háskólans, getur háskólaráðið gert honum hegningu. En hegningin er annaðhvort áminning eða styrkmissir, brottrekstur um lengri eða skemmri tíma eða fyrir fullt og allt.

18. gr. Nú verður skrásettur stúdent sekur að lagadómi um verk, sem svivirðilegt er að almenningssáliti, og er hann þá rækur. — Brottrekstur skal þegar í stað tilkynna stjórnarráðinu.

19. gr. Hver valdsmaður, sem stefnt hefur háskólastúdent fyrir glæp, skal tilkynna það þegar í stað rektor háskólans. Svo er og þegar hafin er réttarrannsókn gegn stúdent fyrir glæp.

20. gr. Afskiptum háskólans af skrásettum stúdentum er þá fyrst lokið, er stúdent hefur hætt námi að fullu og öllu og tilkynnt ritara háskólans það, eða hefur ekki sótt háskólann í 4 kennslumissiri samfleytt [eða 2 kennslumissiri, sé aðgangur að deild þeirri, sem hann er skrásettur í, takmarkaður samkv. 2. málsg. 15. gr.]³⁾

4. kafli. Próf.

21. gr. Háskólapróf skulu haldin á þeim tíma, sem reglugerð háskólans ákveður.

22. gr. [Í reglugerð háskólans skulu sett ákvæði um próf, bæði undirbúningspróf og fullnaðarpróf, um námsgreinar þær, er prófa skal í, um einkunnagjafir og hversu háa einkunn þurfi til að standast prófið, bæði í einstökum prófgreinum og í aðaleinkunn. Skipta má fullnaðarprófi í fleiri hluta og kveða á um það, hvað líða megi lengstur eða skemmstur tími milli þess, að einstakir hlutar prófsins eru teknir. Einnig má setja fyrirmæli um það, að stúdent, er ganga vill til prófs, skuli áður hafa lokið undirbúningsprófum eða notið kennslu í tilteknum greinum á námskeiðum, í æfingaflokkum eða við verklegt nám, þar á meðal að hann hafi notið kennslu í íþróttum ekki skemur en 4 kennslumissiri.]⁴⁾

23. gr. Þeir, sem ganga vilja undir embættispróf, skulu hafa tilkynnt það ritara háskólans að minnsta kosti 3 vikum áður en próf byrjar. Um leið og þeir gefa sig fram, skulu þeir gjalda 20 krónur til háskólasjóðs, og tekur ritari háskólans við fénu. — Hætti stúdent við að taka próf, eftir að hann hefur látið innrita sig til prófs, á hann heimtingu á að fá prófgjaldið endurgoldið, hafi hann gefið sig fram við ritara áður en prófið byrjar. — Gangi stúdent frá embættisprófi, verður honum ekki endurgoldið prófgjaldið.

2—4) Sbr. lagabreyt. nr. 78 1941.

24. gr. Stúdentar, sem byrjað hafa á embættisprófi, en gengið frá því, geta ekki gefið sig fram til prófs af nýju fyrr en eftir ár, nema sérstakar ástæður mæli með því. — Stúdent, sem stenztt ekki embættispróf, getur ekki fengið að ganga undir próf aftur fyrr en að ári liðnu. — Æski stúdent, sem staðizt hefur embættispróf, að endurtaka prófið, til þess að öðlast hærri prófseinkunn, er honum það heimilt, en þó ekki fyrr en að ári liðnu. — Stúdent greiðir prófgjald svo oft sem hann segir sig til prófs.

25. gr. Háskólakennararnir standa fyrir öllum prófum, en hver deild ræður fyrirkomulagi prófanna hjá sér. — Öll próf skulu haldin í heyranda hljóði.

26. gr. Við embættispróf og undirbúningspróf þau, er koma til greina við fullnaðarpróf, skulu jafnan vera 2 prófdómarar, og skal a. m. k. annar þeirra ávallt vera utanháskólamaður. — Stjórnarráðið skipar prófdómara þá, er ekki eru háskólakennarar, eftir tillögu háskóla-deildar, og skulu þeir gegna dómarastarfinu í 6 ár.

27. gr. Að loknu embættisprófi skal gefa þeim, sem staðizt hafa prófið, kandidatsvottorð gegn 25 króna gjaldi, og rennur það í háskólasjóð.

28. gr. Kandidatar, sem lokið hafa embættisprófi í islenzkum fræðum, geta gengið undir meistarapróf, og dæma kennararnir í islenzkum fræðum einir um úrlausnir í því prófi. Meistarar greiða sama gjald fyrir prófsvottorð sem kandidatar.

5. kafli. Doktorar.

29. gr. Háskóladeildirnar hafa hver um sig rétt til að veita doktorsnafnbót, og er slík nafnbót veitt annaðhvort í heiðursskyni eða að undangengnu sérstöku prófi.

30. gr. Að jafnaði skal sá, er æskir doktorsnafnbótar, hafa lokið meistaraprófi eða embættisprófi. Hann verður að láta umsókn sinni fylgja visindalega ritgerð um eitthvert ákveðið efni. Skal umsóknin stíluð til háskólaráðs, en það selur ritgerðina í hendur hlutaðeigandi háskóladeild til álita og umsagnar. — Háskólaráð semur reglur um doktorspróf. — Standist umsækjandi prófið, fær rektor og deildarforseti honum prófsvottorð. — Fyrir prófsvottorð greiðir doktorinn 100 kr., og renna þær í háskólasjóð.

31. gr. Hver sá, er hlotið hefur doktorsnafnbót, hefur rétt til að halda fyrirlestra í visindagrein sinni, en tilkynna verður hann það háskólaráði. — Þyki einhver misbeita þessum rétti sínum, getur háskólaráð svipt hann réttinum.

32. gr. Lög þessi öðlast gildi 14. maí 1936, og ganga þá jafnframt úr gildi lög um stofnun háskóla, nr. 35 1909.

Lög um tannlæknakennslu við læknadeild háskólans.

(Nr. 44 27. júní 1941.)

1. gr. Stofna skal til tannlæknakennslu við læknadeild háskólans.
2. gr. Þeir stúdentar, sem leggja vilja stund á tannlæknanám og ljúka tannlæknaprófi, skulu hafa lokið miðhlutaprófi í læknisfræði. Að öðru leyti skal kveðið á um tilhögun kennslunnar í reglugerð.
3. gr. Til þess að annast tannlæknakennsluna skal skipa sérstakan dósent við læknadeildina og tannsmið. Aukakennslu má fela stundakennurum. Dósentinn nýtur sömu réttinda og aðrir dósentar háskólans. Ráðherra ákveður tannsmið og stundakennurum laun, er greiddast úr ríkissjóði.
4. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Auglýsing um staðfestingu ríkisstjóra á reglugerð fyrir Háskóla Íslands.

(Nr. 47 30. júní 1942.)

Samkvæmt tillögum ráðuneytisins hefur ríkisstjóri staðfest eftirfarandi reglugerð fyrir Háskóla Íslands.

I. Stjórn háskólans.

1. gr. Stjórn háskólans er falin rektor og háskólaráði.
2. gr. Rektor er kosinn af prófessorum og dósentum háskólans til þriggja ára í senn, en prófessorar einir eru kjörgengir. — Sá prófessor er rétt kjörinn rektor, sem fengið hefur meira hluta greiddra atkvæða, enda hafi tveir þriðju hlutar kosningarbærra kennara átt þátt í atkvæðagreiðslunni. — Rektorskosning fer fram 14. dag maimánaðar eða næsta virkan dag. — Hafi enginn fengið yfir helming atkvæða, skal kjósa af nýju um þá tvo eða fleiri, er flest atkvæði fengu, og er sá þá rétt kosinn, sem flest atkvæði fær. Séu atkvæði jöfn, ræður hlutkesti. — Rektor má endurkjósa, en ekki er hann skyldur að taka við endurkjöri. Rektor tekur við störfum með byrjun háskólaárs. — Birta skal stjórnarráðinu úrslit rektorskosningar. — Nú fellur rektor frá eða verður að láta af störfum áður en rektorsár hans eru liðin, og skal þá kjósa nýjan rektor svo fljótt, sem því verður við komið, en varaforseti háskólaráðs gegni rektorsstörfum þangað til. Skal hinn nýi rektor kosinn til þriggja ára, en það, sem eftir er háskólaárs, er hann tekur við, skal teljast sem eitt ár.
3. gr. Rektor og forsetar deildanna skipa háskólaráðið. Rektor er sjálfkjörinn forseti ráðsins, en varaforseta kýs ráðið sér úr sínum hóp á fyrsta fundi sínum. — Rektor boðar fundi, er þörf krefur, svo og er tveir háskólaráðsmenn eða þriðjungur kennara óskar þess. Fundi skal boða bréflega og með tveggja daga fyrirvara. Dagskrá fylgi fundar-

boði. Fundi skal jafnaðarlega halda á föstudögum. — Skyldur er hver háskólaráðsmaður að sækja fundi. Hamli forföll, skýri hann rektor frá þeim, og getur hann þá jafnframt sent tillögur sínar um fundarefni, en ekki teljast þær tillögur sem atkvæði. — Fundur er því aðeins lögmaður, að meiri hluti háskólaráðsmanna sé viðstaddur. Sé fundur haldinn að ósk kennara utan háskólaráðs, mega hvatamenn fundar senda jafnmarga fulltrúa úr sínum hóp á fundinn og margir eru menn í háskólaráðinu, og hafa þeir fulltrúar þá málfrelsi, en atkvæðisrétt eiga þeir ekki. — Afl atkvæða ræður úrslitum mála á háskólaráðsfundi. Séu atkvæði jöfn, sker atkvæði forseta úr. Bókfæra skal gerðir funda og gerðabók lesin og undirskrifuð í lok hvers fundar.

4. gr. Háskólaráðið hefur hið æðsta úrskurðarvald í öllum málefnum háskólans, að svo miklu leyti sem það vald er eigi með lögum lagt í hendur annarra stjórnarvalda.

5. gr. Háskólaráðið fer með undirbúning mála þeirra, er háskólan snerta og lggja á fyrir æðri stjórnarvöld. Það lætur stjórnarráðinu í té allar þær upplýsingar, sem stjórnarráðið þarf á að halda og snerta háskólan sérstaklega. — Áður en nágildandi eða síðar settum ákvæðum um háskólan verður breytt eða við þau aukið, skal leita umsagnar háskólaráðs um breytinguna eða viðaukann, sem og um nýmæli. Snerti málið sérstaklega tiltekna deild, skal háskólaráðið leita álits deildarinnar.

6. gr. Stjórnarráðið skipar ritara háskólans. Bókavörð, svo og dyravörð og aðra starfsmenn skipar háskólaráðið og setur öllum starfsmönnum erindisbréf. — Háskólaráðið getur vikið þeim starfsmönnum frá, er það hefur skipað. Stjórnarráðið vikur ritara frá, og skal það ætíð gert, ef rektor háskólans og meiri hluti háskólaráðs krefjast þess.

7. gr. Háskólaráðið hlutast til um, að gefin verði út árlega á prenti árbók háskólans, en í henni á að vera skýrsla um starfsemi háskólans, um söfn hans og sjóði og um það, hvernig farið hefur verið með fé það, sem háskólinn hefur haft til umráða.

II. Deildir og kennarar.

8. gr. Í háskólanum eru fyrst um sinn fjórar deildir: Guðfræðideild, læknadeild, laga- og hagfræðideild og heimspekideild.

9. gr. Kennarar háskólans eru prófessorar, dósentar og aukakennarar, en aukakennarar eru þeir kennarar nefndir, sem jafnframt gegna embættum eða öðrum aðalstörfum. — Áður en fast kennaraembætti við Háskóla Íslands (prófessors- eða dósentembætti) er veitt, skal það auglýst til umsóknar með hæfilegum umsóknarfresti. — Umsækjendur skulu láta fylgja umsókn sinni ítarlega skýrslu um vísindastörf þau, er þeir hafa unnið, ritsmíðir og rannsóknir, svo og námsferil sinn og störf. Með umsókninni skulu send eintök af vísindalegum ritum og ritgerðum umsækjenda, prentuðum og óprentuðum. — Skipa skal hverju sinni 5 manna nefnd til þess að dæma um hæfi umsækjenda til að gegna embættinu. Nefnir háskólaráð til þess tvo af nefndarmönnum, ráðherra sá, er fer með kennslumál, aðra tvo og hlutaðeigandi deild einn, og er sá formaður nefndarinnar. Engan má nefna í nefnd þessa, sem eigi

er viðurkenndur fræðimaður í visindagrein þeirri, sem umsækjendum er ætlað að kenna. — Telji háskólaráð sérstaka örðugleika vera á því, að fá 5 hæfa menn til dómsins, má nefndin vera skipuð þrem mönnum, og tilnefnið þá háskólaráðið einn þeirra, ráðherra sá, er fer með kennslumál, annan og hlutaðeigandi deild hinn þriðja. — Nefnd þessi skal láta uppi rökstutt álit um visindalegt gildi rita umsækjenda og rannsókna, og hvort af þeim megi ráða, að umsækjandi sé hæfur til að gegna embættinu. Álitsgerð nefndarinnar skal höfð til hliðsjónar, er embættið er veitt, og má engum manni veita fast kennaraembætti við háskólann, nema meiri hluti nefndarinnar hafi látið í ljós það álit, að hann sé hæfur til þess.

10. gr. Hver háskóladeild velur úr sínum hópi deildarforseta (dekanus), og er hann sjálfkjörinn í háskólaráðið. — Deildarforseti er kosinn til eins árs í senn. Deildarforseta má endurkjósa, en hann getur skorazt undan endurkjöri, þangað til ár er liðið frá því, er hann gegndi deildarforsetastörfum síðast. — Deildarforsetar eru kosnir í lok kennsluárs, en taka við starfi með byrjun næsta kennsluárs. — Allir deildarkennarar eiga atkvæði um kjör deildarforseta, en prófessorar einir eru kjörgengir.

11. gr. Deildarfundi skal halda eftir þörfum, eða þegar meiri hluti deildarkennara óskar þess. Deildarforseti boðar fundi bréflega með eins dags fyrirvara, og sé fundarefnis getið í fundarboðinu. — Á deildarfundum eiga sæti deildarkennarar og rektor, ef honum sýnist svo. Deildarkennarar einir eru þó atkvæðisbærir. Deildarfundur er því aðeins lögmætur, að meira en helmingur deildarkennara sæki fundinn. Deildarforseti stýrir fundi. Geti forseti ekki sótt fund, kjósa fundarmenn mann úr sínum flokki til að stýra fundi. — Afl atkvæða ræður á deildarfundum. Séu atkvæði jöfn, sker atkvæði fundarstjóra úr. — Bókferðar skulu gerðir deildarfunda og gerðabók lesin og undirskrifuð áður en fundi er slitið.

12. gr. Nú þykir ástæða til þess að setja nýmæli um deildarmál, og gerir deildin þá uppástungu um málið til háskólaráðs.

13. gr. Hver deild semur lestrar- og kennsluáætlun fyrir sig. Skal þar nákvæmlega lýst, hverjar námsgreinar séu kenndar innan hvernar deildar, hvernig kennslugreinum sé skipt eftir kennslumissum, hve náms-timinn sé langur, hvernig kennarar hagi kennslu sinni (með fyrirlestrum, yfirheyrslum eða æfingum), hvernig prófum, embættisprófum og undirbúningsprófum sé hagað o. s. frv.

14. gr. Deildarforsetar annast um, að til sé í tæka tíð nákvæm skrá um fyrirlestra, yfirheyrslur og æfingar í kennslumissum því, sem í hönd fer. Deildarskýrslur þessar skulu prentaðar í einu lagi, enda gæti rektor þess, að skýrslurnar séu í samræmi við lestrar- og kennsluáætlanir deildanna.

15. gr. Hver háskóladeild ákveður, hvort eða að hve miklu leyti kennsla skuli fara fram meðan á prófum stendur. Hver háskóladeild sker úr því, hvort öðrum en stúdentum sé heimilt að sækja æfingar og yfirheyrslur við háskólann.

16. gr. Hver deild ákveður, hve margar stundir hver deildarkennari skuli kenna á viku. Auk þess er hverjum háskólakennara heimilt að

halda fyrirlestra í háskólanum um sjálfvalið efni, enda segi kennari rektor til um það fyrir fram.

17. gr. Háskólaráðið getur veitt kennurum lausn í bili undan kennsluskyldu, allt að hálfum mánuði. Til lausnar um lengri tíma og ferðar út úr landinu eða dvalar þar, meðan stendur á kennslu, þarf aftur á móti samþykki stjórnarráðsins, að fengnum tillögum háskólaráðs.

III. Nemendur og kennsla.

18. gr. Hver sá, kona eða karl, sem lokið hefur stúdentsprófi við hinn almenna menntaskóla í Reykjavík, menntaskólann á Akureyri eða annan innlenda skóla jafngildan þeim, á rétt á að verða skrásettur háskólaborgari, gegn því að greiða skrásetningargjald til háskólans, enda sé mannorð hans óflekkað. Háskólaráðið getur veitt mönnum, sem tekið hafa próf við erlenda skóla, sem jafngildir íslenzku stúdentsprófi, rétt til að láta skrásetja sig við háskólann. — Háskólaráðið getur þó, samkvæmt tillögum hlutaðeigandi háskóladeildar, kveðið svo á í samþykkt, að aðeins ákveðinn fjöldi nýrra stúdenta skuli skráður í deildina á ári hverju. Óski fleiri stúdentar skrásetningar en samþykkt leyfir, er háskólaráði heimilt að setja, í samráði við hverja deild, ákvæði um, eftir hverjum reglum hinni tilteknu tölu sé veittur aðgangur að deildinni. — Nú er aðgangur að háskóladeild takmarkaður, og getur háskólaráð þá mælt svo fyrir, að stúdentum þeim, sem í deildinni eru, skuli skylt að sýna í lok hvers kennslumisseris vottorð kennara deildarinnar um, að þeir hafi stundað nám í deildinni það kennslumisseri. — Nú æskir stúdent skrásetningar, og tilkynnir hann þá ritara háskólans það, og hverja námsgrein hann ætlar að stunda, fyrir byrjun kennslumisseris, og greiði jafnframt 25 kr. skrásetningargjald. — Skipti stúdent um námsgrein, ber honum að láta skrásetja sig í deild þeirri, sem hann ætlar að stunda nám í. — Skrásettur stúdent fær borgarabréf hjá rektor.

19. gr. Læknisskoðun skal fara fram á hverjum stúdent, sem æskir skrásetningar, og verður sú skoðun framkvæmd stúdentum að kostnaðarlausu, af lækni þeim, er háskólaráð ræður til þess. Skylt er hverjum stúdent að láta skoða sig með sama hætti í byrjun 3. námsárs.

20. gr. Um leið og stúdent er skrásettur, skal honum afhent námsferilsbók. Í bók þessa skal skrá undirbúningspróf þau, er stúdentinn tekur á námstímanum, þátttöku hans í fyrirskipuðum námskeiðum, svo og í fyrirskipuðum íþróttaiðkunum og tímasókn hans fyrir hvert háskólamisseri. Þar skal og getið læknisskoðunar þeirrar, er stúdentinn skal ganga undir, og annars þess, er háskólaráð telur vert, að getið sé í námsferilsbók. Námsferilsbók skal stúdent jafnan skylt að sýna, er hann lætur skrásetja sig til prófs eða sækir um styrk af fé háskólans og endranær, er rektor eða deildarforseti krefjast þess.

21. gr. Skrásettir stúdentar eru skyldir að gæta velsæmis. — Verði skrásettur stúdent sekur um einhver afbrot gegn settum reglum háskólans, getur háskólaráð gert honum hegningu. Er hegningin áminning styrkmissir, brottrekstur um lengri eða skemmri tíma eða fyrir fullt og allt. — Nú verður skrásettur stúdent sekur að lagadómi um verk, sem svivirðilegt er að almenningsáliti og er hann þá rækur. — Brottr-

rekstur fyrir fullt og allt, fyrir hverja sök sem er, skal þegar í stað tilkynna stjórnarráðinu.

22. gr. Sé hafin réttarrannsókn gegn háskólastudent fyrir glæp, eða honum stefnt dómstefnu fyrir þá sök, skal valdsmaður þegar í stað skýra rektor frá því.

23. gr. Afskiptum háskólans af skrásettum stúdentum lýkur ekki fyrir en stúdent hættir námi að fullu, enda hafi hann sagt ritara til um það. Hafi stúdent ekki sótt háskólann í 4 kennslumisseri, eða 2 kennslumisseri, sé aðgangur að deild þeirri, sem hann er skrásettur í, takmarkaður samkv. 2. málsg. 18. gr., er lítið svo á, að hann sé hættur við nám. Ritari skrifi athugasemd um það í skrásetningarbók háskólans.

24. gr. Kennsluár háskólans skiptist í tvö kennslumisseri. Nær hið fyrra frá 1. október til 31. janúar og hið síðara frá 1. febrúar til 15. júní. — Stúdentar skulu koma til náms við upphaf hvers kennsluárs á þeim tíma, sem háskólaráð ákveður hverju sinni. — Meðan á kennslutíma stendur mega stúdentar eigi fara í brott úr bænum, svo að þeir geti eigi sótt kennslustundir, nema þeir hafi fengið leyfi deildarforseta til þess.

25. gr. Á háskólaárinu eru eftirfarandi leyfi: jólaleyfi frá 20. desember til 6. janúar, páskaleyfi frá miðvikudegi fyrir skirdag til þriðja í páskum og hvítasunnuleyfi frá laugardegi fyrir hvítasunnunni til þriðjudegs eftir hvítasunnunni. Byrjunar- og lokadagur hvers leyfis telst með því. Auk þessara leyfa er kennsluhlé á sumardaginn fyrsta og 1. desember. — Háskólaráð eða deildir geta gefið leyfi einstaka daga, að gefnu tilefni.

26. gr. Fyrirlestrar fara fram í heyranda hljóði. Yfirheyrsla og æfingar til embættisnáms eru þó fyrir stúdenta eina.

27. gr. Kennslan fer fram með fyrirlestrum, æfingum og yfirheyrslum, og skal við kennsluna nota prentaðar bækur, svo sem til vinnst. Skriflegar og verklegar æfingar skal halda eftir þörfum.

28. gr. Allir skrásettir stúdentar eru skyldir að leggja stund á leikfimi og sund 4 fyrstu námsmisseri. — Í leikfimi skulu stúdentar hafa sótt 80 kennslustundir. — Í sundi skulu stúdentar hafa sótt 40 kennslustundir. Auk þess skulu þeir hafa leyst af hendi prófraun sem hér segir: a. 200 m bringusund, b. 25 m björgunarsund með mann, kunna leysitök, lifgunaraðferðir og dýingar úr eins til tveggja m hæð. — Áður en stúdent segir sig til embættisprófs skal hann leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi samvirkusamlega tekið þátt í leikfimi og sundæfingum og lokið prófraun þeirri, sem getið var um. — Undanþegnir ákvæðum þessarar greinar eru þeir stúdentar einir, sem sýnt geta vottorð frá lækni háskólans, að þeir séu eigi færir til íþróttaiðkana.

29. gr. Í guðfræðideildinni er veitt kennsla í þessum greinum: 1. Í gamlategamentisfræðum: a. skýringar á völdum köflum úr gamlategamentinu, b. trúarsögu Ísraels, c. inngangsfræði gamlategamentisins og d. stuttu yfirliti yfir Ísraels sögu. 2. Í nýjategamentisfræðum: a. nákvæmri skýringu á þessum ritum nýjategamentisins á grísku: Guðspjöllunum fjórum, Rómverjabréfinu, fyrra Korintubréfi, Galatabréfi og fyrra Pétursbréfi. b. skýringu á öðrum ritum nýjategamentisins á íslenzku. Við skýringarnar skal farið yfir guðfræði nýjategamentisins, einkum

um mikilsvarðandi og sérkennileg hugtök og meginstefnur höfundanna. c. inngangsfræði nýjatestamentisins. 3. Í samstæðilegri guðfræði: a. kristilegri siðfræði, b. kristilegri siðfræði, c. trúarvarnarfræði og d. játningafræði. Tvær hinar siðartöldu fræðigreinar (3 c. og d.) skulu þó því aðeins kenndar, að ekki sé tekið það tillit til þeirra í trúfræðikennslunni, er geri óþarfa kennslu í þeim sérstaklega. 4. Í kirkjusögu: a. almennri kirkju- og trúarlærdómssögu og b. kirkjusögu Íslands. 5. Í almennri trúarbragðsfræði, að svo miklu leyti sem kennslukraftar leyfa: a. almennri trúarbragðasögu, b. trúarheimspeki og c. trúarlíffsálarfræði. 6. Í kennimannlegri guðfræði: a. bóklegri tilsögn i höfuðatriðum trúfræðikennslunnar, trúkennslufræðinnar, sálgæzlufraðinnar og helgisíðafræðinnar, b. verklegri tilsögn i barnaspurningum og ræðugerð ásamt ræðuflutningi. 7. Í sérnámi því, er stúdent velur sér i samráði við kennara úr kennslugreinum þeim, sem talðar eru i 1.—4. lið. — Þá veitist og stúdentum tilsögn i kirkjurétti. — Skriflegar æfingar skulu haldnar með þeim stúdentum, sem lengst eru komnir i öllum þeim námsgreinum, sem skriflegt próf er haldið i.

30. gr. Í læknaeildinni er kennsla veitt i þessum greinum: a. Til embættisprófs i læknisfræði: 1. Efnafraði. Kennslan er bókleg i ólífrænni og lífrænni efnafraði og verkleg i ólífrænni efnarannsókn. 2. Líffærafræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Við bóklegu kennsluna skal eftir föngum nota uppdrætti og sýnishorn af líkamspörtum. Verklega kennslan er fólgin i líkskurðaræfingum og skulu stúdentar leggja fram skilríki fyrir því, að þeir hafi samvirkusamlega tekið þátt i æfingunum, áður en þeir ganga undir fyrra hluta embættisprófs. 3. Lífeðlisfræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Við bóklegu kennsluna skal eftir föngum nota áhöld og tilraunir, en verklega kennslan er fólgin i æfingum á lífrænni efnarannsókn i rannsóknarstofu. 4. Meinafræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Skal nota við hana eftir föngum sýnishorn af sjúkum líffærum. Auk almennrar sjúkdómafræði skal kenna aðalatriðin i sjúkdómafræði líffæra. Verklega skal æfa nemendur i rannsókn dánarorsaka. — Í sóttkeiðjufræði skal kenna aðalatriðin. Kennslan er bæði bókleg og verkleg. 5. Heilbrigðisfræði. Kennslan er bókleg. Eftir föngum skal sýna áhöld og þegar því verður við komið nauðsynlegar heilsufræðirannsóknir æfðar i rannsóknarstofu. Stúdentar skulu kynna sér aðferðina við kuabólusetningu hjá lögskipuðum bólu-setjara i Reykjavík. 6. Handlæknisfræði. Kennslan er bókleg, skrifleg og verkleg. Skriflega kennslan er fólgin i æfingum með eldri stúdentum i því að skrifa ritgerðir um ákveðin verkefni i þessari grein og i því að semja skriflegar lýsingar á sjúklingum. Verklega kennslan er fólgin i leiðbeining i rannsókn sjúklinga og meðferð, og skurðæfingum á líkum — Nota skal eftir föngum við kennsluna það verkefni, sem fæst við ókeypis læknishjálpi háskólans og i sjúkrahúsum. 7. Lyflæknisfræði. Kennslan er bókleg, skrifleg og verkleg og fer fram á svipaðan hátt og i handlæknisfræði. Nota skal einnig eftir föngum alla þá verklegu fræðslu, sem unnt er að fá i opinberum sjúkrahúsum i grennd við bæinn. 8. Fæðingarfræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Verklega kennslan fer fram með æfingum á líkani. 9. Lyfjafræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Við bóklegu kennsluna skal nota safn af lyfj-

um og lyfjaefnum. Verklega kennslan fer fram í lyfjabúðum í Reykjavík og er fólgin í æfingum í að búa til lyf. 10. Réttarlæknisfræði. Kennslan er bókleg og skrifleg. Við bóklegu kennsluna skal eftir föngum nota sýnishorn. Skriflega kennslan er fólgin í æfingum í að semja skýrslur um réttarlæknisfræðileg efni. Einnig skal gefa stúdendum kost á að vera við, þegar réttarkrufning fer fram. 11. Augnsjúkdómafræði. Kennslan er bókleg og verkleg. Verklega kennslan er fólgin í æfingum við ókeypis lækning háskólans í þess konar sjúkdómum. 12. Háls-, nef og eyrnasjúkdómafræði. Kennslan er bókleg og verkleg og fer fram á svipaðan hátt og kennslan í augnsjúkdómafræði. 13. Tannlæknisfræði. Kennslan er verkleg æfing í tannútdrætti og fylling tanna og fer fram við ókeypis tannlækningar háskólans. 14. Minnstu kröfur um verklegt nám eru sem hér segir: Til miðhluta: 3 mánuðir í handlæknisdeild, 3 mán. í lyflæknisdeild, 2 mán. í rannsóknarstofu, 1 mán. í röntgendeild. Til síðara hluta: $1\frac{1}{2}$ mánuður í lyflæknisdeild, $1\frac{1}{2}$ mán. í handlæknisdeild. Skulu stúdentar leggja fram skilríki um þetta nám, um leið og þeir innrita sig til embættisprófs. b. Til prófs í tannlækningum: 1. Tannsmíði. 2. Tannfylling. 3. Krónu- og brúargerð. 4. Tannrétting. 5. Tannsjúkdómar. 6. Munnsjúkdómar. 7. Munnsjúkdómaaðgerðir. 8. Tannsjúkdómaaðgerðir. 9. Munnsjúkdómavitjun. — Kennslan er bæði munnleg og verkleg.

31. gr. Í laga- og hagfræðideildinni eru kenndar þessar greinar: 1. Almenn lögfræði og persónuréttur. 2. Sifja- og erfðaréttur. 3. Kröfu- og hlutaréttur. 4. Sjó- og félagaréttur. 5. Stjórnlagafraði. 6. Stjórnarfarsréttur. 7. Þjóðaréttur. 8. Refsiréttur. 9. Réttarfar. 10. Réttarsaga. 11. Lögfræðileg skjalaritun og æfingar í úrlausn raunhæfra verkefna. 12. Þjóðhagfræði almenn. 13. Þjóðhagfræði hagnýt. 14. Rekstrarhagfræði almenn. 15. Iðnaðarrekrstrarfræði. 16. Væzlunarrekrstrarfræði. 17. Bankarekrstrarfræði. 18. Fjármálafræði. 19. Tölfræði. 20. Íslensk haglýsing. 21. Bókfærsla og endurskoðun. 22. Viðskiptareikningur. 23. Erlend tungumál og bréfaskriftrif. 24. Vélritun. — Skriflegar æfingar skulu vera í þeim greinum, sem sérstakt skriflegt próf er haldið í.

32. gr. Í heimspekideildinni skal kenna: 1. Heimspeki. a. Í forspjallsvisindum almenna sálarfræði, rökfræði og annaðhvort undirstöðuatríði siðfræðinnar eða valda kafla úr heimspekisögunni. Kennslan er bókleg og fer fram með fyrirlestrum og yfirheyrslum. b. Almenna heimspeki. Kennslan fer fram með fyrirlestrum. 2. Íslenska málfræði. Kennslan miðar að því að veita nemendum nákvæma þekkingu á öllum greinum íslenzkrar málfræði (hljóðfræði, beygingafræði, orðmyndunarfræði, setningafræði, stilfræði og bragfræði og sögu málsins að fornu og nýju), og skal sérstaklega æfa nemendur í málfræðinni við lestur og skýring íslenzkra rita, fornra og nýrra. 3. Bókmenntasögu og skýring íslenzkra bókmennta. Kennslan miðar að því að veita nemendum nákvæma þekkingu á bókmenntum Íslendinga frá elztu tímum til vorra daga. 4. Sögu og menningarsögu Íslendinga. Kennslan miðar að því að veita nákvæma þekkingu á sögu Íslands að fornu og nýju eftir heimildum. 5. Ensku, frönsku, latínu og þýzku. Kennslan miðar að því að veita stúdendum haldgóða þekkingu í þessum tungumálum, með það fyrir augum, að þeir geti lokið prófum bacchalaureorum artium samkv. 52. gr.

33. gr. Háskólinn veitir kennslu til fyrra hluta prófs í verkfræði. — Námsgreinar eru þessar: 1. Stærðfræði. 2. Almenn aflfræði. 3. Rúm-myndafraði. 4. Teiknun. 5. Eðlisfræði. 6. Efnafræði. 7. Jarðfræði.

IV. Próf.

34. gr. Öll lögskipuð háskólapróf, undirbúningspróf og fullnaðar-próf skulu að jafnaði haldin í síðasta mánuði kennslumisseris. — Háskólakennarar standa fyrir prófum, hver í sinni grein, en deild ræður fyrirkomulagi prófa sinna. — Munnleg próf skulu haldin í heyranda hljóði.

35. gr. Stúdentar mega ganga undir próf, þegar þeim sýnist, þó að því áskildu, að farið sé eftir fyrirmælum þeim, sem einstakar háskóla-deildir kunna að hafa sett um það, hvað lengstur eða skemmstur tími megí liða milli þess, að einstakir hlutar prófs í deildinni eru teknir, eða hversu löngu námi stúdent þurfi að hafa lokið, áður en hann má ljúka tilteknu prófi.

36. gr. Þeir, sem vilja ganga undir embættispróf, skulu tilkynna ritara það að minnsta kosti 3 vikum áður en próf byrjar. Um leið og þeir gefa sig fram, skulu þeir gjalda 20 kr til háskólasjóðs, og tekur ritari við gjaldinu. Um leið skulu þeir afhenda ritara gjald fyrir próf-skirteini, sbr. 46. gr., en það gjald endurgreiðist þeim, ef þeir standast eigi prófið eða ljúka því ekki. — Stúdent greiði prófgjaldið svo oft sem hann segir sig til embættisprófs. — Hætti stúdent við að taka próf eftir að hann hefur látið innrita sig til prófs, á hann heimting á að fá prófgjaldið endurgoldið, hafi hann gefið sig fram við ritara áður en prófið byrjar. — Gangi stúdent frá embættisprófi, verður honum ekki endurgoldið prófgjaldið.

37. gr. Hafi stúdent byrjað á prófi, en gengið frá því, getur hann ekki gefið sig fram til prófs að nýju fyrr en eftir eitt misseri.

38. gr. Við próf þau, er koma til greina við einkunnagjafir til fullnaðarprófs, skulu vera tveir prófdómarar, og skal annar þeirra að minnsta kosti vera utanháskólamaður. — Stjórnarráðið skipar prófdómara þá, sem ekki eru háskólakennarar, eftir tillögum háskóla-deildar, og skulu þeir gegna starfinu í 6 ár. — Stjórnarráðið ákveður borgun þeim til handa, eftir tillögu háskólaráðs. — Deildarforseti kveður til deildarprófdómara. — Við próf þau, er koma ekki til greina við einkunnagjafir fullnaðarprófs, eru ekki prófdómarar, en bókfæra skal nafn stúdents og prófseinkunn.

39. gr. Rektor setur menn til að gæta kandidatanna við hinar skriflegu úrlausnir. — Óheimilt er kandidötum að veita hjálp eða leita hjálpar til hinna skriflegu úrlausna. Þeim er óheimilt að tala saman, og þeir mega ekki hafa aðrar bækur hjá sér en deild þeirra leyfir, og skulu þær bækur, sem hver kandidat notar, rannsakaðar fyrir fram. Kandidatar mega ekki heldur fá leyfðar bækur léðar hverir hjá öðrum. Brot gegn ákvæðum þessum varða rekstri frá prófi. — Kandidatarnir verða að vera komnir í sæti sín áður en verkefnið til skriflegrar úrlausnar er lesið upp. — Skriflegu prófi í hverri deild skal lokið að minnsta kosti viku áður en munnlegt próf byrjar.

40. gr. Sérstök einkunn er gefin fyrir hverja úrlausn. Einkum fer bæði eftir þekkingu þeirri, sem úrlausnin lýsir, og niðurskipun og meðferð efnisins. — Deildarforseti tilkynnir kandiðötum einkunnir þær, er þeir hafa hlotið fyrir hinar skriflegu úrlausnir, áður en munnlega prófið byrjar.

41. gr. Prófandi og prófdómarar velja í sameiningu úrlausnarefni í hverri grein hins skriflega prófs, en munnlegum úrlausnarefnum ræður prófandi einn.

42. gr. Prófandi og prófdómarar dæma í sameiningu um úrlausn í prófgrein hverri. Hver um sig gefur einkunn fyrir úrlausnina.

43. gr. Deildarforseti hlutast til um, að úrlausnarefni í hverri prófgrein, séreinkunnir og aðaleinkunn sé færð í sérstaka bók, er prófandi og prófdómarar undirskrifa að loknu prófi.

44. gr. Prófundur og prófdómarar gefa eftirfarandi einkunnir í prófgrein hverri fyrir hverja úrlausn skriflega eða munnlega:

16 stig = ágætlega,	5 — = miður vel,
13 — = dævel,	÷ 11 — = illa,
8 — = vel,	÷ 22 — = afarilla.

— Meðaltalið af hinum gefnu einkunnum er séreinkunn í greininni. Prófandi skýrir kandidat frá greinareinkunn að loknu prófi í greininni.

45. gr. Aðaleinkunnir eru: Ágætiseinkunn (laudabilis et quidem egregie). — Fyrsta einkunn (laudabilis). — Önnur betri einkunn (haud illaudabilis I. gradus). Önnur lakari einkunn (haud illaudabilis II. gradus). — Til aðaleinkunnar þarf þennan stigafjölda:

1. Til ágætiseinkunnar	14½	} Margfaldað með tölu séreinkunna.
2. — fyrstu einkunnar	10½	
3. — annarar betri einkunnar	6½	
4. — annarar lakari eink. ...	5	

— Í þeim deildum, þar sem embættispróf er ekki tekið í einu lagi, telst sá stúdent eigi hafa staðizt prófið, sem nær eigi annarri lakari einkunn í hverjum hluta prófsins fyrir sig. — Ef einhver fær einkunnina afarilla, stenztt hann eigi prófið.

46. gr. Að loknu embættisprófi skal kandidat fengið prófskirteini. Gjald fyrir skirteinið er 25 kr., er rennur í háskólasjóð. Deildarforseti skrifar undir skirteinið.

47. gr. Próf í Guðfræðideild. — A. Undirbúningspróf í grísku. — Stúdentum er heimilt að ganga undir próf þetta eftir eins misseris nám við háskólann. — Prófið er aðeins munnlegt. Skulu þeir stúdentar, sem undir prófið ganga, hafa að minnsta kosti lesið 100 (Teubner) blaðsíður í almenri grísku og Markúsarguðspjalli, og skal ávallt prófað í hvor tveggja grískunni. — Enginn stenztt prófið, ef hann nær ekki einkunninni miður vel. Kennarinn í grísku prófar og dæmir um úrlausnirnar ásamt einum af kennurum guðfræðideildarinnar. — Kennarinn lætur af hendi prófvottorð endurgjaldslaut.

B. Embættispróf í guðfræði. Áður en kandidat segir sig til embættisprófs, skal hann hafa lokið prófi í grísku. Svo skal hann og sýna vottorð um, að hann hafi fært sér í nyt kennslu þá, sem veitt er í þeim

námsgreinum, sem nefndar eru í 29. gr. og ekki er prófað í sérstaklega. Enn fremur skal hann a. m. k. þrem mánuðum áður en próf hefst að öðru leyti skila ritgerð um efni úr sérnámi sínu í samráði við kennarana, og gengur hann þá ekki undir annað skriflegt próf í þeirri grein. — Prófið er að öðru leyti haldið í þessum námsgreinum: 1. Í gamlamenteisfræðum. 2. Í nýjamenteisfræðum. 3. Í samstæðilegri guðfræði. 4. Í kirkjusögu. 5. Í barnaspurningum. 6. Í prédikun. 7. Í almenntri trúarbragðafræði, þegar deildin ákveður. — Prófið í 4 fyrstu prófgreinunum er bæði skriflegt og munnlegt, í 5. og 6. prófgrein verklegt og í 7. aðeins munnlegt. — Barnaspurningar fara fram með þeim hætti, að kandidatarirnir spyrja börn í heyranda hljóði út úr efni, sem þeim hefur verið tilkynnt degi áður en spurningarnar fara fram. — Prédikun semja kandidatarirnir út af tilteknum texta og flytja hana í heyranda hljóði í kirkju að loknu prófi í öllum prófgreinum. Prédikunartexta fá kandidatarirnir hálfum mánuði áður en skriflegt próf byrjar, og skulu þeir afhenda deildarforseta prédikunina að viku liðinni. — Fyrir ritgerð úr sérnámi og munnlegar úrlausnir í nýjamenteisfræðum skal gefa tvöfalda einkunn.

48. gr. **Próf í læknaeild.** — **Embættispróf í læknisfræði.** Embættisprófinu skal skipt í þrennt. — Áður en kandidat segir sig til fyrsta hluta prófsins skal hann hafa lokið undirbúningsprófi í efnafræði. — Prófið í efnafræði er bæði munnlegt og verklegt. Skal taka meðaltal af einkunnunum fyrir báðar úrlausnirnar og telja sem eina einkunn, sem telst til aðaleinkunnar við embættispróf. — **Prófgreinar í fyrsta hluta embættisprófs** eru þessar: 1. Líffærafræði (anatomia). 2. Lífeðlisfræði (physiologia). — Prófið er aðeins munnlegt. — **Prófgreinar í öðrum hluta embættisprófs** eru þessar: 1. Sjúkdómafræði (pathologia). Prófið er munnlegt og verklegt. 2. Lyfjafræði (pharmacologia). — Prófið er aðeins munnlegt. — **Prófgreinar í þriðja hluta embættisprófs** eru þessar: a. Skriflegar prófgreinar: 1. Handlæknisfræði (chirurgia). 2. Lyflæknisfræði (medicina). b. Munnlegar prófgreinar: 1. Handlæknisfræði. 2. Lyflæknisfræði. 3. Fæðingarfræði (ars obstetricia). 4. Heilbrigðisfræði (hygienica). 5. Réttarlæknisfræði (medicina forensis). c. verklegar prófgreinar: 1. Handlæknisvitjun (clinica chirurgica). 2. Lyflæknisvitjun (clinica medicinalis). — Velja skal við og við úrlausnarefni úr sérfræðigreinum þeim, sem kenndar eru í læknaeildinni, annaðhvort við skriflega, munnlega eða verklega prófið. — Prófi í handlæknisvitjun er hagað svo, að hver kandidat rannsakar sjúkling með handlækniissjúkdóm, í viðurvist prófanda og prófdómara og skýrir, þegar er rannsókninni er lokið, frá því hvernig sjúkdómurinn hefur hagað sér og hvernig hann lýsir sér. Heimilt er að verja 1 klukkustund til nefndrar rannsóknar. — Prófi í lyflæknisvitjun er hagað á sama hátt. — Hver sá stúdent stentz eigi prófið, sem nær eigi annarri lakari einkunn í skriflegri og munnlegri handlæknisfræði og skriflegri og munnlegri lyflæknisfræði. — Eigi má liða lengur en 6 kennslumisseri milli undirbúningsprófs og fyrsta hluta, 5 kennslumisseri milli fyrsta hluta og miðhluta og 5 kennslumisseri milli miðhluta og síðasta hluta. Ef lengur liður á milli, eru undangengnir prófhlutar ógildir. Undanþágu má veita, ef stúdent hefur verið veikur, enda sé það stað-

fest af lækni háskólans. — Ef svo stendur á við gildistöku þessara reglugerðarákvæða, að lengra hefur liðið milli prófa en hér er gert ráð fyrir, hefur það engin áhrif á þá hluta embættisprófs, sem stúdentar hafa þegar lokið, og þótt lengra sé liðið en hér er gert ráð fyrir, skal eigi tekið tillit til þess í fyrstu tvö skipti, er prófað verður eftir að ákvæði þessi öðlast gildi. — Ef kennarar læknaeildar verða sammála um, að stúdent sé vegna persónulegra ágalla, eiturlyfjanotkunar eða annarrar alvarlegrar óreglu eigi hæfur til þess að verða læknir, einukum ef talið er, að hætta muni stafa af honum, geta þeir neitað honum um að ganga undir próf eða visað honum úr deildinni. — Til þess að slík ráðstöfun sé framkvæmd, þurfa a. m. k. þrír kennarar að hafa kennt viðkomandi stúdent og vera allir sammála um óhæfi hans. Skulu þeir gera grein fyrir ástæðum sínum á deildarfundi, og verður tillaga þeirra eigi talin samþykkt, nema allir prófessorar og dósentar, ásamt föstum kennurum í geðveikralækningum og lyfjafræði veiti henni samþykki sitt. — Kennslumálaráðuneytinu skal tilkynnt, þegar slík ráðstöfun er gerð.

B. Próf í tannlækningum. Áður en stúdent hefur nám í tannlækningum, skal hann hafa lokið miðhlutaprófi í læknisfræði. — Eftir þriggja missera nám skal hann hafa lokið prófi í tannsmíði. Prófið er bæði verklegt og munnlegt. — Eftir fjögurra missera nám skal lokið prófi í öðrum prófgreinum, en þær eru þessar: 1. Tannfylling, verklegt próf. 2. Krónu- og brúargerð og tannrétting, munnlegt. 3. Tannsjúkdómar, munnlegt. 4. Munnsjúkdómar, munnlegt. 5. Munnsjúkdómaáðgerðir, verklegt. 6. Tannsjúkdómavitjun, verklegt. 7. Munnsjúkdómavitjun, verklegt.

49. gr. Próf í laga- og hagfræðideild. — **A. Embættispróf í lögfræði.** — Embættisprófinu skal skipt í tvennt, fyrra hluta og síðara hluta. — **Prófgreinar í fyrra hluta embættisprófs** eru þessar: 1. Almenn lögfræði og persónuréttur. 2. Sifja- og erfðaréttur. 3. Stjórnlagafraði. 4. Þjóðaréttur. 5. Réttarsaga. 6. Þjóðhagfræði. — Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í 2. og 3. prófgrein, en aðeins munnlegt í hinum. — **Prófgreinar í síðara hluta embættisprófs** eru þessar: 1. Kröfu- og hlutaréttur. 2. Sjó- og félagaréttur. 3. Refsiréttur. 4. Stjórnarfarsréttur. 5. Réttarfar. 6. Raunhæft verkefni, þar sem til úrlausnar koma atriði úr sem flestum fyrrnefndum prófgreinum, bæði í fyrra og síðara hluta embættisprófs, nema 5. og 6. grein fyrra hluta. — Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í 1., 3. og 5. prófgrein, aðeins munnlegt í 2. og 4. prófgrein og skriflegt í 6. prófgrein. — Áður en kandidatinn segir sig til síðara hluta prófsins skal hann leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi samvirkusamlega tekið þátt í æfingum í bókhaiði, vélritun og lögfræðilegri skjalritun. Enn fremur skal hann leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi unnið í lögfræðiskrifstofu undir handleiðslu lögfræðings með embættisprófi um a. m. k. tveggja mánaða skeið. — **B. Fullnaðarpróf í viðskiptafræði.** Prófgreinar eru þessar: 1. Rekstrarhagfræði skrifleg. 2. Rekstrarhagfræði almenn. 3. Þjóðhagfræði skrifleg. 4. Þjóðhagfræði almenn. 5. Þjóðhagfræði hagnýt og fjármálafræði. 6. Iðnaðarrekstrarfræði. 7. Verzlunarrekstrarfræði. 8. Bankarekstrarfræði. 9. Lögfræði I. Yfirlit um borgararétt. 10. Lögfræði II.

Kaflar úr kröfurétti og félagarétti. 11. Íslenzk haglýsing. 12. Tölfræði. 13. Bókfærsla almenn. 14. Samning og gagnrýni efnahagsreikninga. 15. Bókfærsla, verkleg, og endurskoðun. 16. Viðskiptareikningur. 17. Enska. 18. Þýzka og franska. 19. Ritgerð um hagfræðilegt efni, er hagfræðikennarar deildarinnar fá kandidatinum til meðferðar. — Auk ritgerðarinnar og skriflegrar rekstrarhagfræði og þjóðhagfræði er prófið skriflegt í 12., 13., 15. og 16. prófgrein, bæði skriflegt og munnlegt í 17. og 18. prófgrein, en munnlegt í hinum. Efni í ritgerð skal fengið kandidötunum í lok fjórða misserisins, er þeir stunda nám í viðskiptafræðum í deildinni. — Í 6., 7., 8., 9., [11.]¹⁾, 12., 13., 14. og 16. prófgrein skulu haldin sérstök próf í lok hvers kennslumisseris, og er stúdentum heimilt að ganga undir próf í þessum greinum, þá er þeim sýnist, og endurtaka þau á misserisfresti. Próf þessi teljast til fullnaðarprófsins, þótt þau séu ekki tekin samtímis því. Áður en stúdent tekur þátt í verklegum æfingum í bókfærslu og endurskoðun, skal hann hafa lokið prófi í almennri bókfærslu og hlotið að minnsta kosti einkunnina miður vel. — [Stúdent, sem byrjaður er á verklegum æfingum í bókfærslu og endurskoðun, má ekki endurtaka prófið í almennri bókfærslu.]²⁾ — Áður en kandidatinn segir sig til fullnaðarprófs, skal hann afhenda prófritgerð sína vélritaða og leggja fram skilríki um það, að hann hafi samvизkusamlega tekið þátt í æfingum í rekstrarhagfræði og þjóðhagfræði, m. a. haldið eitt erindi um efni úr hvorri greininni fyrir sig og afhent kennaranum það vélritað, og í verklegri bókfærslu og endurskoðun. Enn fremur skal kandidatinn leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi tekið þátt í námskeiði í vélritun og öðlazz nokkra leikni í því að vélrita. — Nái kandidatinn ekki einkunninni miður vel í 1., 2., 3., 4., 14. og 15. prófgrein, stenz hann ekki fullnaðarprófið. Við útreikning aðaleinkunnar reiknast einkunnir í 1., 2., 3., 4. og 19. prófgrein tvöfaldar.

50. gr. **Próf í heimspekilegum forspjallsvísindum.** Stúdentum er heimilt að ganga undir próf þetta eftir tveggja missera nám við háskólann, en skylt að hafa lokið því að minnsta kosti tveim misserum áður en þeir ganga undir fullnaðarpróf. Stúdentum í verkfræðideildinni er þó ekki skylt að taka próf þetta. — Prófið er aðeins munnlegt. Enginn stenz prófið, ef hann nær ekki einkunninni miður vel. Kennarinn dæmir einn um úrlausnina. — Prófið fer fram í síðasta mánuði kennslumisseris. — Prófið má endurtaka á misserisfresti. Kennarinn lætur af hendi prófvottorð endurgjaldslaut.

51. gr. **Próf í íslenzkum fræðum.** Prófgreinar eru þessar: 1. Málfræði og saga íslenzkrar tungu. 2. Íslenzk bókmenntasaga og ritskýring. 3. Saga og menningarsaga Íslendinga. — Lokapróf eru tvenns konar: a. Kennarapróf. b. Meistarapróf. — A. Kennarapróf. Kennarapróf skiptist í tvennt. — Fyrri hluti: Prófið fer fram í öllum þrem prófgreinum, samkvæmt nánari reglum, er kennararnir í íslenzkum fræðum setja, og er bæði skriflegt og munnlegt. Aðaláherzla skal lögð á það að reyna, hvornig nemandinn hafi fært sér í nyt þá kennslu, sem hann hefur átt kost á, og hæfni hans til framhaldsnáms. — Engum

1 og 2) Sbr. reglug.breyt. nr. 70 1943.

nemanda er heimilt að ganga undir fyrra hluta prófs fyrr en fjórum misserum eftir að hann hefur innritast í heimspekideild. Vilji hann taka prófið síðar en að 6 misserum liðnum frá innritun, þarf til þess einróma samþykki kennaranna í islenskum fræðum. Standist nemandi ekki prófið, má hann endurtaka það eftir 2 misseri. En reynist hann þá ekki hæfur, hefur hann fyrirgert rétti sínum til þess að ganga undir lokapróf. — Síðari hluti: Kandidatin skal eigi síðar en þrem misserum áður en hann gengur undir prófið hafa valið sér, í samráði við kennarana, hæfilega afmarkað svið í einni af prófgreinunum (kjörsvið), sem hann kynnir sér út í æsar. — Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í hverri grein. Að því loknu skal kandidatin semja ritgerð um eitthvert atriði úr kjörsviði sínu, sem kennarar taka til, og er honum heimilt að verja til hennar hálfum mánuði. — Einkunnir eru gefnar bæði fyrir munnlega og skriflega úrlausn í hverri prófgrein, og auk þess tvöföld einkunn fyrir ritgerðina, alls 8 einkunnir. Enn fremur skal telja meðaleinkunn úr fyrra hluta prófi með sem tvöfalda einkunn, svo að einkunnirnar til kennaraprófs verða alls 10. — Að öðru leyti gilda bæði um fyrra og síðara hluta þessa prófs hin almennu ákvæði um embættispróf í háskólanum. — B. Meistarapróf. Kandidötum, sem leyst hafa af hendi kennarapróf í islenskum fræðum, er heimilt að ganga undir þetta próf. Þeir velja sér að viðfangsefni eina af hinum þrem prófgreinum, en innan þeirrar greinar nánar afmarkað svið (kjörsvið), sem þeir skulu rannsaka visindalega. Eftir að kandidat hefur gengið undir munnlegt einkapróf (tentamen) hjá aðalkennara sínum, til þess að sýna, að hann hafi aflað sér nægilegrar almennrar þekkingar í sérgrein sinni, velur hann sér í samráði við kennarana verkefni úr kjörsviði sínu og semur um það ritgerð. Hann ræður sjálfur, hversu langan tíma hann tekur til ritgerðarinnar, enda sé hún vönduð að öllum frágangi. Kennararnir í islenskum fræðum dæma einir um þetta próf. Einkunnir fyrir það eru hæfur (admissus) og ágætlega hæfur (admissus cum egregia laude). — Þeim stúdentum, sem byrjað hafa nám áður en ákvæði þessi gengu í gildi, er heimilt að ganga undir meistarapróf samkvæmt hinum eldri reglum.

52. gr. B. A. próf. Prófgreinar eru þessar: 1. Íslenzka. 2. Enska. 3. Franska. 4. Latina. 5. Þýzka. — Nemandi, er gengur undir B. A. próf, verður að sameina þrjár námsgreinar á þann hátt, að hann taki samtals 6 stig í þrem námsgreinum, í islenskku þó ekki minna en 3, hafi nemandi valið sér hana, en hvert stig er miðað við ákveðnar þekkingarkröfur: 1 stig táknar minnstu kröfur, 2 stig meira, 3 stig mestar kröfur. Próf í forspjallsviðum er reiknað 1 stig. Próf í tungumálum er bæði skriflegt og munnlegt, og verður aðaláherzla lögð á, að nemandi verði leikinn í að tala og rita nýju málín og öðlast nokkura þekking í bókmenntum þessara mála.

53. gr. Undirbúningspróf í verkfræði. Prófinu skal skipt í tvennt. Áður en stúdent segir sig til fyrra prófsins skal hann leggja fram skilríki um það, að hann hafi lokið verklegum æfingum í efnafræði og uppdráttum, samkv. reglum, er háskólinn setur. — Prófgreinar í fyrra prófinu eru þessar: a. Skriflegar prófgreinar. 1. Stærðfræði 2. Rúmmyndafræði. 3. Efnafræði. b. Munnlegar prófgreinar. 1. Stærðfræði.

2. Rúmmyndafræði. 3. Efnafræði. 4. Jarðfræði (annaðhvert ár). — Áður en stúdent segir sig til síðara prófsins, skal hann leggja fram skilríki um það, að hann hafi fullgert þá uppdrætti, sem háskólinn setur þeim að gera til fyrra hluta prófs i verkfræði, og lokið verklegum æfingum i eðlisfræði. — Prófgreinar i síðara prófinu eru þessar: a. Skriflegar prófgreinar. 1. Stærðfræði. 2. Rúmmyndafræði. 3. Almenn aflfræði. 4. Eðlisfræði. b. Munnlegar prófgreinar. 1. Stærðfræði. 2. Rúmmyndafræði. 3. Almenn aflfræði. 4. Eðlisfræði. 5. Jarðfræði (annaðhvert ár). — Einkunnir eru gefnar fyrir bæði munnlegar og skriflegar úrlausnir i hverri grein. Við fyrra prófið er auk þess gefin einkunn fyrir frágang við skriflegar úrlausnir og við síðara prófið einkunn fyrir teiknun og frágang við skriflegar úrlausnir. Í skriflegri rúmmyndafræði, munnlegri stærðfræði, munnlegri rúmmyndafræði og i frágangi við skriflegar úrlausnir skal gefa eina einkunn i hverri grein, meðaltal af þeim einkunnum, sem stúdentinn hlýtur við fyrra og síðara prófið. Í teiknun og skriflegri og munnlegri eðlisfræði skal gefa tvær einkunnir. Einkunnir við bæði prófin verða þá samtals 17. — Fyrir hverja úrlausn, skriflega eða munnlega, skal gefa einkunnir eftir Örstedskerfi:

ágætlega	=	8	stig	laklega	+	=	2½	—	
ágætlega	÷	=	7½	—	laklega	=	1	—	
dável	+	=	7½	—	laklega	÷	=	÷ 1½	—
dável	=	7	—	illa	+	=	÷ 4½	—	
dável	÷	=	6½	—	illa	=	÷ 7	—	
vel	+	=	5½	—	illa	÷	=	÷ 12½	—
vel	=	5	—	afarilla	+	=	÷ 17½	—	
vel	÷	=	3½	—	afarilla	=	÷ 23	—	

— Aðaleikunnir eru: Ágætiseinkunn. Fyrsta einkunn. Önnur einkunn. — Til aðaleinkunnar þarf þennan stigafjölda:

1. Til ágætiseinkunnar		7,50	} Margfaldað með tölu séreinkunna.
2. — fyrstu einkunnar		6.00	
3. — annarrar einkunnar		4.00	

54. gr. Háskólaráðinu er heimilt, eftir tillögum háskóladeildar, að fjölga hvort heldur kennslugreinum eða prófgreinum, svo og eftir atvikum að vikja litilsháttar frá settum reglum um kennslu eða próf. — Hins vegar verður hvorki kennslugreinum né prófgreinum fækkað án samþykkis kennslumálaráðuneytisins.

V. Doktorar.

55. gr. Háskóladeildirnar hafa hver um sig rétt til að veita doktorsnafnbót og er slík nafnbót veitt annaðhvort i heiðursskyni eða að undangengnu prófi. Doktorsnafn i heiðursskyni verður þó eigi veitt, nema með samþykki háskólaráðs. — Háskólaráðið setur reglur um doktorspróf. — [Háskólaráð getur, að fengnum tillögum hlutaðeigandi deildar, ákveðið, að munnleg vörn við doktorspróf megi falla niður, ef brýn ástæða þykir til.]³⁾

3) Sbr. reglug.breyt. nr. 71 1943.

56. gr. Að jafnaði skal sá, er æskir doktorsnafnbótar, hafa lokið embættisprófi. Umsókn hans skal stíluð til háskólaráðs. Umsókninni á að fylgja visindaleg ritgerð, og sendir háskólaráðið hlutaðeigandi háskóladeild ritgerðina til álita og umsagnar. — Nú er ritgerð talin fullnægja þeim kröfum, sem gera ber til slíkra visindalegra ritgerða, og skal umsækjandi þá láta prenta hana. Háskólinn á heimting á allt að 100 eintökum ókeypis. Síðan skal doktorsefnið verja hana í háskólanum í heyranda hljóði, á þeim degi, sem deildin ákveður. Ritgerðin sé prentuð að minnsta kosti fjórum vikum áður en hin munnlega vörn fer fram. — Teljist vörnir fullnægjandi, fær rektor og deildarforseti honum doktorsvottorð. — Fyrir vottorð greiðir doktorinn 100 krónur, sem renna í háskólasjóð.

57. gr. Hver sá, sem hlotið hefur doktorsnafnbót, hefur rétt til að halda fyrirlestra í visindagrein sinni, en tilkynni það háskólaráðinu. Háskólaráðið getur veitt öðrum en doktorum samskonar leyfi. — Misbeiti doktor eða leyfishafi fyrirlestrarrétti sínum, getur háskólaráðið svipt hann þeim rétti. — Háskólinn leggur til ókeypis húsnæði, að svo miklu leyti, sem lögskipuð kennsla leyfir.

VI. Vísindaleg verðlaun.

58. gr. Um úthlutun visindalegra verðlauna fer eftir því, sem stofnskrár eða önnur þar að lútandi ákvæði áskilja.

VII. Fjármál.

59. gr. Stjórnarráðið ávísar háskólaráðinu í upphafi hvers árs, fyrir eitt ár í senn, fjárupphæðum þeim, sem veittar eru háskólanum í fjárlögum. Féð skal standa á vöxtum og vextir tilfærast á reikningi hvers árs.

60. gr. Háskólaráðið hefur yfirumsjón með sjóðum þeim og öðrum eignum, sem háskólinn á.

61. gr. Háskólaráðið ráðstafar fé því, sem háskólinn hefur til umráða, hvort heldur úr rikissjóði eða öðrum sjóðum, innan þeirra takmarka, sem lög eða stofnskrár setja. Þó skal leita álits hlutaðeigandi háskóladeildar áður en ráðstafað er fé til útgáfu kennslubóka eða styrktarfé handa námsmönnum.

62. gr. Háskólaráðið gerir stjórnarráðinu skilagrein fyrir fé því, er það hefur haft til umráða umliðið ár, innan loka næstkomandi febrúar-mánaðar.

63. gr. Þeir stúdentar, sem æskja styrks af fé, sem háskólinn hefur til umráða í því skyni, skulu í desembermánuði ár hvert senda háskólaráðinu bónarbréf og láta fylgja því vottorð um ástæður þeirra, á prentuðu eyðublaði, sem fæst í skrifstofu ritara. Nú versna hagir stúdents, sem hefur eigi sótt um styrk í desembermánuði, og má hann þá sækja um styrk fyrir hina síðari styrkúthlutun. — Aðeins iðnir, reglusamir og efnalitlir stúdentar geta búizt við að fá styrk, hvort heldur námsstyrk eða húsaleigustyrk. Stúdentar þeir, sem ekki hafa lokið

prófi i forspjallsvisindum, skulu láta fylgja styrkbeiðni sinni vottorð heimspekikennara.

64. gr. Fé því, sam lagt er stúdentum úr rikissjóði sem húsaleigustyrkur, útbýtir háskólaráðið i janúarmánuði. — Námsstyrkjum útbýtir háskólaráðið tvisvar á ári, undir lok hvers kennslumisseris. Þó má veita þeim, sem ganga ætla undir embættispróf, námsstyrk um það leyti, sem upplestrartími þeirra byrjar.

Heilbrigðiseftirlit

Bréf stjórnarráðsins til fræðslumálastjórans viðvíkjandi eftirliti héraðslækna með barna- og unglingaskólum.

(Nr. 110 6. sept. 1916.)

Stjórnarráðið hefur ákveðið, að allir barna- og unglingaskólar skuli háðir eftirliti hlutaðeigandi héraðslæknis og skóla- og fræðslunefndir skuli skyldar að gera héraðslækni aðvart á hverju hausti um fyrirhugaða barnafræðslu, og forstöðumenn unglingaskóla um fyrirhugaða unglingakennslu, og biðja héraðslækni að líta eftir því: 1. Að herbergi þau, sem ætluð eru nemendum, séu þannig úr garði gerð og svo vel umgengin, að heilsu nemenda sé eigi hættu búin af veru þar, og, ef um farskóla er að ræða, þá að á heimilum, þar sem skólinn er haldinn, sé eigi berklaveiki eða annar smithættulegur sjúkdómur. 2. Að kennarar eða eftirlitsmaður með heimafræðslu gangi ekki með smitandi berklaveiki, holdsveiki eða aðra viðloðandi smitandi sjúkdóma. — 3. Að börn eða unglingar með smithættulega sjúkdóma séu eigi tekin í skóla með öðrum eða vistuð í heimavistarskóla. — Þetta, sem stjórnarráðið hefur ákveðið í samráði við landlækni og yður, herra fræðslumálastjóri, sakir hinnar augljósu hættu, einkum berklahættu, er heilbrigði þjóðarinnar stendur af barna- og unglingafræðslunni, sé eigi haft eftirlit eins og að ofan segir með öllu fyrirkomulaginu, og það rækilegt eftirlit, eruð þér beðinn að tilkynna öllum skóla- og fræðslunefndum og forstöðumönnum unglingaskóla, að því viðbættu, að engum skóla verður veittur styrkur úr landssjóði nema því aðeins að umsókninni um styrk fylgi auk annarra skilríkja vottorð héraðslæknis um eftirlitið ritað á eyðublað, er stjórnarráðið mun sjá um, að héraðslæknum verði sent í þessu skyni.

Auglýsing landlæknis til héraðslækna um læknis- aðgæzlu á alþýðuskólum.

(Lögbirtingabl. 7. sept. 1916.)

Stjórnarráðið hefur ákveðið, að allir barna- og unglingaskólar skuli háðir eftirliti hlutaðeigandi héraðslæknis og að skóla og fræðslunefndir skuli skyldar að gera héraðslækni aðvart á hverju hausti um fyrirhugaða barnafræðslu, og forstöðumenn unglingaskóla um fyrirhugaða unglingakennslu og biðja héraðslækni að líta eftir því: 1. Að herbergi þau, sem ætluð eru nemendum, séu þannig úr garði gerð og svo vel um-

gengin, að heilsu nemanda sé eigi hætta búin af veru þar, og ef um farskóla er að ræða, þá að á heimilinu, þar sem skólinn er haldinn, sé eigi fyrir berklaveiki eða annar smithættulegur sjúkdómur; 2. að kennarar, eða eftirlitsmaður með heimafræðslu, gangi ekki með smitandi berklaveiki, holdsveiki, eða aðra viðloðandi smitandi sjúkdóma; 3. að börn eða unglingar með smithættulega sjúkdóma séu eigi tekin í skóla með öðrum eða vistuð í heimavistarskólum. — Þetta eftirlit hefur stjórnarráðið ákveðið í samráði við landlækni og fræðslumálastjóra, sakir hinnar augljósu hættu, einkum berklahættu, er heilbrigði þjóðarinnar stendur af barna- og unglingafræðslunni, sé eigi haft eftirlit, eins og að ofan segir, með öllu fyrirkomulaginu á þessum skólum, og það rækilegt eftirlit. Fyrir því hefur stjórnarráðið ákveðið, að engum skóla verði framvegis veittur styrkur úr landssjóði, nema því að eins, að umsókninni fylgi meðal annars vottorð héraðslæknis um þetta eftirlit hans, ritað á eyðublöð, sem héraðslæknur verða send. — Jafnframt hefur stjórnarráðið falið mér að „brýna það alvarlega fyrir héraðslæknunum, að þeir, þá er þeirra verður vitjað af skóla- og fræðslunefndum á kostnað hlutaðeigandi skóla, til eftirlits þess, er hér um ræðir, framkvæmi þetta þýðingarmikla starf með fyllstu samvirksemi“. — Að því er viðvikur framkvæmdinni á þessu eftirliti, þá eru héraðslæknar beðnir að færa sér í nyt eftirfarandi leiðbeiningar. 1. Um skólahús: Í öllum skólahéruðum — en þau eru um 50 — eru nú til nýleg skólahús og nýtileg. Þar ber að líta eftir allri umgengni, að hún sé þrífaleg, og banna að halda dansleiki eða aðrar samkomur í skólastofum og leikskálum. — Í fræðsluhéruðum — en þau eru rúmlega 180 talsins — eru samtals yfir 400 kennslustaðir, en þar ekki til sérstök skólahús nema á 35 kennslustöðum. Fer kennsla þar fram víðast hvar í baðstofum eða framhúsum. Þar verður þó að minnsta kosti að krefjast þess, að kennt sé í sérstöku herbergi, ekki innan um fólkið í baðstofunni, að kennslustofan sé svo rúmgóð, að öll börnin geti setið, að stofan sé rakalaus, ofn í henni og gluggar á hjörum, og gólfið svo, að gerlegt sé að halda því hreinu. 2. Um kennara: Þar er aðalatriðið, að kennari gangi ekki með smitandi (opna) berklaveiki eða aðra smitandi sjúkdóma. 3. Um börnin og unglingana: Í öllum skólum, en þó allræmest í farskólum, er afar áriðandi að börn með smitandi berkla, eða aðra smitandi sjúkdóma, fái ekki þar að koma. 4. Um farskólaheimili: Læknar eru beðnir að vinna að því af öllu megni, að jafnan séu valin beztu heimilin í hverri sveit til farskólalalds, og er á tvennt að líta — að húsakynni séu viðunandi, og að enginn smithættulegur sjúkdómur sé fyrir á þeim heimilum, þar sem börnin eru vistuð. — 5. Um borgun fyrir eftirlitið: Samkvæmt fyrirskipun stjórnarráðsins, eiga skóla- og fræðslunefndir að sjá héraðslæknunum fyrir borgun úr skólasjóði fyrir þetta eftirlit. Og með því að hér er að ræða um sóttvarnarráðstöfun, þá ber héraðslæknunum að sjálfsögðu borgun fyrir hverja þessa eftirlitsferð, sem fyrir aðrar ferðir í sóttvarnaskyni, en engin sérstök borgun fyrir skoðanir og vottorð. — Nú verður héraðslæknir þess vis, að brotið er út af fyrirmælum hans um heilsuvernd barna og unglinga í skólum, og skal hann þá skora á skólanefnd eða fræðslunefnd eða skólahaldara að bæta úr því, sem aflaga fer og hætta

stendur af, en tjá landlækni, ef hann verður fyrir stöðugum mótþróa. — Yfirleitt eru læknar beðnir að leitast við að ná sem beztri samvinnu við skólanefndir og fræðslunefndir. — Þetta er hérmeð kunnugt gert öllum héraðslæknum, þeim til leiðbeiningar og eftirbreytni.

Auglýsing landlæknis til héraðslækna um skólaeftirlit.

(Lögbirtingabl. 28. okt. 1921.)

Út af fyrirspurn, sem gerð hefur verið um skólaeftirlitið, skal vakin athygli héraðslækna á eftirfarandi atriðum. — 1. Skólaskoðanir skulu framkvæmdar í byrjun skólaársins, annaðhvort áður en skóli er settur eða skömmu síðar. 2. Börnin skulu ætíð færð úr fötum, að minnsta kosti fyrir ofan mitti og skoðuninni hagað, að svo miklu leyti sem mögulegt er, svo sem frá er skýrt í Læknablaðinu okt. 1917. 3. Sérstök áherzla skal lögð á það, að úr því sé bætt, sem að er, að svo miklu leyti sem unnt er, að bætt sé úr kvillum barnanna, að húsakynni sé að einhverju leyti endurbætt, ef þess gerist þörf, svo að þau geti þó farið batnandi með ári hverju. Að visu eru slíkar endurbætur og aðgerðir að minnsta leyti á valdi læknisins, en að miklu liði getur þá hvatning og leiðbeining hans komið ef vel er haldið á. 4. Gera skal grein fyrir skólaskoðun í ársskýrslum og láta töflu fylgja yfir hæð barnanna eftir aldri og kyni, svo og kvilla þá sem fundizt hafa. Þá skal það og sérstaklega tekið fram, hvað áunnizt hefur við eftirlitið, bæði börnunum til heilsubóta og skólunum að öðru leyti til framfara.

Berklavarnalög.

(Nr. 66 30. des. 1939.)

(Hér birtist sá hluti berklavarnalaganna, sem viðkemur skólasókn o. þ. u. l., þ. e. 9. gr. og 1. mgr. 21. gr. téðra laga.)

9. gr. Enginn, sem hefur smitandi berklaveiki, má fást við kennslu í skólum, heimiliskennslu né einkakennslu. — Engan nemanda með smitandi berklaveiki má taka í skóla, til kennslu á heimili eða til einkakennslu. — Engan, sem hefur smitandi berklaveiki, má ráða sem starfsmann við skóla. — Engan nemanda má taka til kennslu á heimili, þar sem sjúklingur með smitandi berklaveiki dvelur. — Skal leggja fram læknisvottorð hér að lútandi, eigi eldri en mánaðargömul, og endurnýist þau eigi sjaldnar en á 12 mánaða fresti. Skulu skólanefndir (húsráðendur) bera ábyrgð á, að ákvæði þessu sé framfylgt. — Enginn má halda einkaskóla, nema hann hafi til þess skriflegt leyfi lögreglustjóra, og skal það leyfi eigi veitt, nema héraðslæknir telji húsnæði og aðbúnað fullnægja heilbrigðiskröfum, enda liggi fyrir tilskilin læknisvottorð um, að hvorki kennari eða aðrir á heimilinu né neinn nemendanna séu haldnir smitandi berklaveiki. — Hafi skólaeignir, annar læknir eða einhver annar ástæðu til að ætla, að nemandi, kennari, starfsmaður eða heimilismaður við skóla eða á kennslustað gangi

með smitandi berklaveiki, ber honum að tilkynna það hlutaðeigandi skólastjóra (kennara eða húsráðanda), sem ber ábyrgð á, að viðkomandi láti lækni rannsaka sig þegar í stað. — Verði rannsókninni ekki komið við þegar í stað, skal hinn grunaði leggja niður námi sitt eða starf, unz rannsókn hefur farið fram. Reynist hinn rannsakaði hafa smitandi berklaveiki, skal hann hverfa frá skólanum (heimilinu) þegar í stað. Sanni hann siðar með vottorði héraðslæknis (heilsuverndarstöðvar), að engin smithætta stafi af honum lengur, getur hann aftur fengið aðgang að skólanum. — Ef kennari við skóla, jafnt einkaskóla sem opinbera skóla, er sjúkur eða sýkist af smitandi berklaveiki, getur ráðherra með ráði berklayfirlæknis fyrirskipað, að hann viki úr stöðu sinni. Þeir kennarar, sem eru opinberir starfsmenn, en verða að láta af kennslu sakir berklaveiki samkvæmt siðastgreindu ákvæði, skulu í 2 ár fá sem biðlaun $\frac{3}{4}$ hluta launa þeirra, er þeir nutu, þegar þeir létu af kennslu. Biðlaun þessi greiðast af sömu aðiljum og í sömu hlutföllum og hin fyrri laun. — Ráðherra setur, með ráði berklayfirlæknis og fræðslumálastjóra, reglur um fræðslu berklaveikra barna til fullnægingar kröfum fræðslulaga, svo og um kennslu annarra berklaveikra.

21. gr. Nú þarf héraðslæknir að taka sér ferð á hendur vegna fyrir-mæla laga þessara, og greiðir þá sýslusjóður ferðakostnaðinn, en ríkissjóður endurgreiðir helminginn. Ferðakostnaður greiðist samkvæmt gjaldskrá héraðslækna.

Reglur um undanþágur skólanemenda frá að stunda nám eða taka þátt í námi einstakra greina.

(8. marz 1944.)

1. gr. Áður en skólastjóri veitir nemanda undanbágu um lengri eða skemmri tíma frá að stunda nám eða taka þátt í námi einstakra greina, er honum rétt, nema tilgreindar ástæður séu bersýnilega óvæfengjanlegar, að krefjast rökstudds vottorðs skólalæknis, þar sem eru sérstakir skólalæknar, en ella hlutaðeigandi héraðslæknis.

2. gr. Nú telur heimilislæknir nemanda rétt, að til álitu komi, að nemandanum verði veitt undanþága samkvæmt 1. gr., og ritar hann þá vottorð um það á þar til gert eyðublað, er landlæknir gefur út og héraðslæknar láta í té. Vottorðið sendir heimilislæknir hlutaðeigandi skólalækni (héraðslækni) í lokuðu umslagi.

3. gr. Reglur þessar, sem eru settar samkvæmt ákvæðum 27. gr. laga nr. 94 23. júní 1936, um fræðslu barna, ganga í gildi þegar í stað.

Íþróttamál

Íþróttalög.

(Nr. 25 12. febr. 1940.)

1. kafli. Um stjórn íþróttamála.

1. gr. Í lögum þessum merkja íþróttir hvers konar líkamsæfingar, er stefna að því að auka heilbrigði manna og hreysti, líkamsfegurð, vinnuþrek og táp.

2. gr. Fræðslumálastjórnin hefur yfirumsjón allra íþróttamála að því leyti, er ríkið lætur þau til sín taka. Til aðstoðar fræðslumálastjórninni um stjórn og framkvæmd íþróttamála er íþróttafulltrúi og íþróttanefnd.

3. gr. Íþróttafulltrúi skal hafa alhliða þekkingu um íþróttamál og auk þess þekkingu á sviði almennra uppeldismála, enda starfar hann í sambandi við fræðslumálastjórn, eftir nánari ákvæðum, sem kennslumálaráðherra setur. Hann skal ráðinn af fræðslumálastjórn til þriggja ára í senn, að fengnum tillögum íþróttanefndar, og greiðast laun hans úr ríkissjóði. — Íþróttafulltrúi skal hafa á hendi þessi störf: 1. Að hafa umsjón með íþróttastarfsemi í skólum. 2. Að vinna að útbreiðslu og eflingu íþróttar í landinu. 3. Að gera tillögur um framkvæmdir til eflingar íþróttum og hafa eftirlit með slíkum framkvæmdum. 4. Að veita íþróttafélögum og einstaklingum leiðbeiningar og aðstoð um íþróttamál. 5. Að safna skýrslum um íþróttastarfsemi í landinu. 6. Að gera tillögur um úthlutun fjár úr íþróttasjóði. 7. Annað það, sem honum er falið í lögum þessum eða verður falið með reglugerðum, er settar kunna að verða samkvæmt þeim. — Ráðherra setur íþróttafulltrúa erindisbréf.

4. gr. Íþróttanefnd skal skipuð þremur mönnum og jafnmörgum til vara. Kennslumálaráðherra skipar íþróttanefnd, og skal einn nefndarmanna skipaður samkvæmt tillögum stjórnar íþróttasambands Íslands, en annar samkvæmt tillögum stjórnar ungmennafélags Íslands. Á sama hátt skal skipa varamenn. Íþróttanefndin er skipuð til þriggja ára í senn. Nefndarmenn allir skulu vera búsettir í Reykjavík eða nágrenni hennar. — Íþróttanefnd tekur eigi laun fyrir starfa sinn, en útlagðan kostnað fær hún greiddan úr ríkissjóði. Kostnað við sérfræðilega aðstoð skal þó greiða úr íþróttasjóði. — Íþróttanefnd stjórnar íþróttasjóði og úthlutar fé úr honum eftir fyrirmælum laga þessara. Að öðru leyti skal nefndin hafa á hendi þessi störf: 1. Að vinna að eflingu íþróttamála, og getur hún gert tillögur um allt, sem að þeim lýtur. 2. Að vinna ásamt íþróttafulltrúa að því að koma skipulagi á íþróttamál í landinu. 3. Annað það, sem henni er falið í lögum þessum, eða verður falið með

reglugerðum, sem settar kunna að verða samkvæmt þeim. — Íþróttafulltrúi á sæti á fundum íþróttanefndar, en á þar eigi atkvæðisrétt nema hann sé skipaður í nefndina. Afl atkvæða ræður úrslitum mála í íþróttanefnd.

2. kafli. Um íþróttasjóð.

5. gr. Stofna skal sjóð til eflingar íþróttum í landinu, og nefnist hann íþróttasjóður. Alþingi veitir sjóðnum árlega fé til ráðstöfunar, eða sér honum fyrir öruggum tekjum á annan hátt.

6. gr. Styrkveitingar úr íþróttasjóði skulu miða að því að bæta skilyrði til íþróttaiðkana, og skal áherzla lögð á, að þær komi að sem almennustum notum. — Styrki má veita til: 1. Hvers konar mannvirkja og tækja, sem miða að bættum skilyrðum til íþróttaiðkana, einkum efniskaupa og aðstoðar kunnáttumanna. 2. Til íþróttaskóla og námskeiða. 3. Til útbreiðslu íþróttar og aukinnar íþróttamenntunar. — Eigi má veita styrki til venjulegra íþróttamóta né einstakra kappleika eða til verðlaunagripa, til rekstrarkostnaðar félaga eða til fastrar íþróttakennslu í almennum skólum, né ferðalaga íþróttafélaga.

7. gr. Þessir aðilar geta notið styrks úr íþróttasjóði: 1. Íþróttasamband Íslands (Í. S. Í.), ungmennafélag Íslands (U. M. F. Í.), svo og félög og félagasambönd innan vébanda þeirra. 2. Bæjar-, sveitar- eða sýslufélög og skólar. 3. Samtök þeirra aðila, sem getur í 1. og 2. tölul. þessarar greinar, svo sem íþróttasamtök slík, er ræðir um í 25. gr. laga þessara.

8. gr. Umsóknir um styrki úr íþróttasjóði skulu sendar íþróttanefnd samkvæmt reglum, er hún setur. — Við úthlutun úr sjóðnum skal taka tillit til þess: 1. Hve mikið framlag umsækjanda er í vinnu og fé. 2. Hve almenna þýðingu úthlutunin geti haft. 3. Hve heilbrigðisgildi framkvæmdar þeirrar, er styrks nýtur, er mikið. 4. Að stuðningurinn dreifist með tímanum sem jafnast um landið eftir fólksfjölda. 5. Að hve miklu leyti félögin standa undir rekstrarkostnaði sínum með iðgjöldum félagsmanna. — Mannvirki, sem styrkt eru úr sjóðnum, skulu vera til almennra afnota, eftir því, sem við verður komið, en eigi má nota þau til neins þess, sem brýtur í bága við afnot þeirra til íþróttar.

9. gr. Setja skal reglugerð um mannvirki þau, er styrks hafa notið eða njóta úr íþróttasjóði, og skal hún staðfest af fræðslumálastjórninni. Í reglugerð skulu vera ákvæði um stjórn mannvirkis, viðhald og notkun.

10. gr. Nú vill einhver þeirra aðila, sem taldir eru í 7. gr., koma upp íþróttamannvirki og fá til þess styrk úr íþróttasjóði, og skal hann þá leita samþykkis íþróttanefndar um gerð mannvirkis og stað. Skylt er íþróttanefnd að láta aðilum ókeypis í té uppdrætti og aðrar leiðbeiningar um gerð íþróttamannvirkja. Gerð íþróttatækja, sem styrkur er veittur til, er háð samþykki íþróttafulltrúa.

3. kafli. Um íþróttir í skólum.

11. gr. Í öllum skólum landsins skulu íþróttir iðkaðar eftir því, sem mælt er fyrir í lögum þessum, eða reglugerðum, er ráðherra setur samkvæmt þeim.

12. gr. Barnaskólum í kaupstöðum eða kauptúnum með 400 íbúum eða fleiri, svo og öllum æðri skólum, skal séð fyrir hæfu húsnæði með heitu og köldu baði og nauðsynlegum áhöldum til fimleikakennslu, og er hvort tveggja háð úrskurði íþróttafulltrúa. Í barnaskólum í sveitum og kauptúnum með færri en 400 íbúum skal temja nemendum þær fimleikaæfingar, sem við verður komið í húsnæði skólanna, enda sé eigi völ á öðru húsnæði betra. Allir fastir barnaskólar og æðri skólar skulu hafa til umráða hæfilegt landsvæði eða leikvang til þess að iðka knatt-leiki og útiþróttir.

13. gr. Öll börn á landinu skulu læra sund, nema þau séu óhæf til þess, að dómi skólalæknis. Höfuðáherzlu skal leggja á að kenna bringu- og baksund og helztu aðferðir við björgunarsund og endurlifgun úr drukknunarástandi. Skal hver nemandi hafa lokið þessu námi fyrir 14 ára aldur og hafa leyst af hendi ákveðnar raunir í sundi og björgun, samkvæmt reglugerð, sem ráðherra setur. — Þar, sem sundlaugar eru svo nærri skólum, að sundiðkunum verði við komið samhliða öðru námi, skal ætla þeim tíma á stundaskrá skólanna. Að öðrum kosti skal kenna sund með námsskeiðum, og skal hver nemandi eiga kost á hálfsmánaðar kennslu a. m. k. Þar, sem sækja skal langt til slíkra sundnámsskeiða, skal ríkissjóður taka þátt í ferðakostnaði nemenda, eftir reglum, sem fræðslumálastjórn setur. Í öðrum skólum en barnaskólum skulu nemendur iðka sund, nema þeir teljist til þess óhæfir, að dómi skólalæknis, enda eigi þeir kost á sundkennslu og aðgang að sundlaug. Að loknu námi í skólanum skulu nemendur leysa af hendi prófraunir, er miðaðar séu við aldur þeirra og þroska. Fræðslumálastjórn setur nánari ákvæði um prófraunir þessar. — Fræðslumálastjórninni er heimilt að veita skólahéruðum undanþágu frá sundskyldu skólabarna fyrstu fimm árin frá því, er lög þessi öðlast gildi, þar sem nauðsyn krefur.

14. gr. Í öllum skólum skal leggja áherzlu á það, að nemendur fái tækifæri til að stunda útiþróttir, eftir því sem fært þykir og staðhættir eru til. Enn fremur skulu piltar í öllum skólum eiga kost á tilsögn í islenzkri glímu. Skal sú kennsla fara fram samkvæmt glímureglum Í.S.Í. á hverjum tíma.

15. gr. Nemendum þeim, sem að dómi skólalæknis eru eigi færir um að taka þátt í hinum almennu íþróttaiðkunum skólanna, skal séð fyrir líkamsæfingum við þeirra hæfi, eftir því sem fært þykir. Fræðslumálastjórn setur að öðru leyti, eftir tillögum íþróttafulltrúa og íþróttanefndar, ákvæði um tilhögun og stundafjölda fimleikakennslu og annara íþróttaiðkana í skólum.

16. gr. Skólanemendum er óheimilt að stunda íþróttæfingar í félögum utan skólanna þann tíma árs, sem skólar starfa, nema með leyfi skólastjóra.

17. gr. Í öllum barnaskólum og öðrum almennum skólum skal fara fram kennsla í heilsufræði. Leggja skal sérstaka áherzlu á fræðslu um heilsuvernd, gildi íþróttar og skaðsemi eiturnautna.

18. gr. Háskólastúdentar skulu eiga kost á íþróttakennslu og íþróttaiðkunum, eftir nánari ákvæðum, sem ráðherra setur.

19. gr. Fræðslumálastjórninni er heimilt að láta gera íþróttamerki

fyrir skóla, samkvæmt reglugerð, er kennslumálaráðuneytið setur um þau efni. Merkin skulu allir skólanemendur eiga kost á að fá fyrir lágt verð, er þeir hafa unnið tilskilið afrek og náð tilskilinni leikni.

4. kafli. Um íþróttakennslu.

20. gr. Enginn getur öðlazzt réttindi sem sérkennari í íþróttum, né rekið íþróttakennslu sem atvinnu, nema hann hafi lokið íþróttakennaraprófi hér á landi eða öðlazzt réttindi sem íþróttakennari áður en lög þessi tóku gildi. — Próf þetta skal taka í uppeldisfræði, kennslufræði og kennslu, islenzku, líkamsfræði, leikfimi, sundi, islenzkri glímu og þeim einmenningsíþróttum, sem tilskildar kunna að verða í reglugerð, sem ráðherra setur um prófið. Þeir einir hafa rétt til að ganga undir kennarapróf í íþróttum, sem stundað hafa nám við islenzkan eða erlendan íþróttakennaraskóla minnst 9 mánuði og kynnst kennslu í skólum og íþróttafélögum. Heimilt er fræðslumálastjórn að veita undanþágu frá ákvæðum þessarar greinar, ef í hlut eiga menn, sem fengnir eru til þjálfunar um stundarsakir í einstökum íþróttagreinum, enda samþykki stjórn íþróttakennarafélags Íslands ráðningu þeirra.

21. gr. Kennarar kennaraskólans í uppeldis- og kennslufræði og islenzku skulu annast próf í þessum greinum við íþróttakennarapróf, og prófdómarar og kröfur skulu vera sömu við það og almennt kennarapróf. — Fræðslumálastjórn skipar prófdómendur í íþróttum.

22. gr. Við héraðsskóla, einn eða fleiri, skal halda uppi sérdeildum til íþróttakennslu, og skulu nemendur, sem til þess þykja fallnir að dómi skólastjóra, eiga kost á að stunda þar nám eftir eins vetrar dvöl í héraðsskóla eða öðrum skóla jafngildum. Í íþróttadeildum þessum skal nemendum kennt að leiðbeina öðrum um íþróttaiðkanir, svo að þeir verði færir um leiðbeiningar í íþróttaiðkunum í heimahögum sínum. Nám í deildum þessum veitir að öðru leyti engin kennararéttindi.

23. gr. Í kennaraskólanum skulu fimleikar og aðrar íþróttir vera skyldunámsgreinar, og skal kennslan vera bæði bókleg og verkleg. Íþróttakennsla skal jafnan vera ein grein kennaraprófs, og skal miða prófið við það, að kennarar verði færir um að veita tilsögn í íþróttum í barnaskólum og íþróttafélögum, þar sem ekki er völ á sérkennara. Undanþegnir íþróttanámi í kennaraskólanum skulu þeir karlmenn, sem sýna með læknisvottorði, að þeir geti ekki stundað það nám. Konur, sem þess æskja skriflega, skulu enn fremur undanþegnar íþróttanámi. Fræðslumálastjórn setur með reglugerð nánari ákvæði um þær íþróttagreinar, sem stunda skal, tilhögun kennslu og kröfur við próf.

5. kafli. Um frjálsa íþróttastarfsemi.

24. gr. Íþróttastarfsemi utan skólanna er falin frjálsu framtaki landsmanna, og fer fram í félögum og sem einstaklingsstarf, með þeim stuðningi, sem veittur er samkvæmt lögum þessum. Íþróttasamband Íslands (Í. S. Í.) er æðsti aðili um frjálsa íþróttastarfsemi áhugamanna í landinu og kemur fram erlendis af Íslands hálfu í íþróttamálum, nema að því leyti, sem ríkisstjórnin kann að velja til þess fulltrúa sjálf.

— Öll opinber íþróttakeppni skal fara fram samkvæmt reglum, sem Í. S. Í. setur, enda séu þær ætíð í samræmi við alþjóðaiþróttareglur. Þó getur íþróttanefnd mælt svo fyrir, að enginn megi taka þátt í keppni í tilteknum íþróttagreinum, nema læknir hafi áður skoðað hann.

25. gr. Skipta skal landinu niður í íþróttahéruð eftir legu og aðstöðu til samvinnu um íþróttaiðkanir. Íþróttanefnd annast skiptingu þessa í samráði við stjórnir Í. S. Í. og U. M. F. Í. Íþróttanefnd og íþróttafulltrúi skulu vinna að því, að allir aðilar um íþróttamál í íþróttahéraði hverju bindist samtökum um hagsmuni sína. Meðan aðilar þessir hafa eigi myndað slík samtök, skal íþróttanefnd skipa þriggja manna stjórnarnefnd í héraði hverju. Skal einn nefndarmanna skipaður samkvæmt tilnefningu stjórnar Í. S. Í. og annar samkvæmt tilnefningu stjórnar U. M. F. Í. og hinn þriðji samkvæmt tilnefningu fræðslumála-stjórnar. Nefndin skiptir sjálf með sér verkum. Formaður er umboðsmaður íþróttanefndar og íþróttafulltrúa í héraði sínu. Eigi þiggur hann laun fyrir það starf. Þá er héraðssamtök íþróttaaðila hafa mynd-
azt, tekur stjórn þeirra við starfi nefndarinnar.

26. gr. Til þess að félög séu viðurkennd til styrkveitinga samkvæmt lögum þessum, verða þau að uppfylla eftirfarandi skilyrði: 1. Inntaka manna í þau sé ekki bundin skilyrðum um trúar- eða stjórnmálaskoðanir. 2. Allir félagsmenn séu skyldir að greiða iðgjöld í sjóði félaganna. 3. Félögin séu í Í. S. Í. eða U. M. F. Í., greiði þeim tilskilin gjöld, sendi árlegar fyrirskipaðar skýrslur og séu a. m. k. tveggja ára gömul. 4. Félögin hafi lækni-seftirlit með íþróttamönnum sínum, eftir því sem við verður komið.

6. kafli. Ýms ákvæði.

27. gr. Skylt er bæjar-, sveitar- og sýslufélögum að leggja til endurgjaldslaust hentug lönd og lóðir undir íþróttamannvirki, sem styrkt eru úr íþróttasjóði, eða íþróttanefnd viðurkennir. Heimilt er að taka land til þessa eignarnámi, ef þörf krefur.

28. gr. Ef félag eða skóli, sem fengið hefur styrk úr rikissjóði eða íþróttasjóði til mannvirkja eða íþróttatækja, leggst niður, skulu þessar eignir þess renna til íþróttasjóðs, nema öðruvísi sé ákveðið í samþykktum eða reglugerðum. Íþróttanefnd sér um, að þær komi að notum til íþróttaiðkana á þeim stað, sem þær eru, eftir því sem ástæður leyfa.

29. gr. Viðurkenndir skólar og íþróttafélög skulu hafa forgangsrétt að notkun íþróttamannvirkja og tækja, sem þegar eru til í landinu, eða byggð kunna að verða, að því leyti, sem eigendur nota þau ekki til íþróttaiðkana, enda sé greitt fyrir það sanngjarnt verð.

30. gr. Ágreiningi, sem risa kann út af skilningi á lögum þessum eða framkvæmdum þeirra, skal skjóta til úrskurðar íþróttanefndar, nema svo sé vaxinn, að hann heyri undir dómstóla.

31. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi. Með þeim eru úr gildi numin lög nr. 24 23. júní 1932, um próf leikfimi- og íþróttakennara, reglugerð nr. 79 11. júlí 1934, um sama efni, svo og önnur ákvæði eldri laga og reglugerða, er brjóta í bága við þau. — Til þess að koma upp mannvirkjum eða fá ráð á fasteignum, sem lög þessi mæla fyrir um, skal veittur 5 ára frestur frá gildistöku þeirra.

Lög um tekjuöflun til íþróttasjóðs.

(Nr. 84 7. maí 1940.)

1. gr. Ríkisstjórninni er heimilt að veita íþróttanefnd leyfi til að reka veðmálastarfsemi í sambandi við íþróttakappleiki til ágóða fyrir íþróttasjóð. Nánari ákvæði um starfsemi þessa setur ríkisstjórnin, ef til kemur, með reglugerð:

2. gr. Nú hefur íþróttanefnd fengið heimild til að reka veðmálastarfsemi samkvæmt 1. gr., og skal þá öllum öðrum óheimilt að reka slíka starfsemi, að viðlögðum sektum, er nema 500—3000 kr. og renna í íþróttasjóð.

3. gr. Mál út af brotum gegn lögum þessum skulu sæta sömu meðferð og almenn lögreglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Reglugerð um sundnám.

(Nr. 66 1. apríl 1943.)

1. kafli. Sundnám skólabarna.

1. gr. Þar, sem sundlaugar, sem starfræktar eru á skólatímanum, eru svo nærri skólum, að sundiðkunum verði komið við samhliða öðru námi, skal ætla nemendum sundtíma á stundaskrá skólans.

2. gr. Þar, sem eigi háttar svo til, sem getur í 1. gr., skal kenna sund á námsskeiðum, og skal hver nemandi eiga kost á minnst hálfsmánaðar kennslu. — Þar, sem sækja þarf sundnámskeið langt að, skal ríkissjóður greiða það af ferðakostnaði, sem fer yfir ákveðna upphæð á hvert barn, og ákveður fræðslumálastjórn upphæð þessa og skal það tilkynnt skólanefndum með hæfilegum fyrirvara. Séu nemendur fluttir til og frá sundstað daglega, verður hlutaðeigandi skólanefnd að semja við fræðslumálastjórnina um þátttöku ríkisins í kostnaðinum. — Það er háð samþykki íþróttafulltrúa, hvert skólanemendur eru fluttir til sundnáms.

3. gr. Þegar sundtímar eða sundnámskeið skólanna fara fram, skal ætla þeim sérstakan tíma í lauginni, og gefi sundkennarar sig þá aðeins að sundkennslu skólanemenda. — Flokka skal sundnemendur og séu að jafnaði eigi fleiri en 15 nemendur í hverjum flokki.

4. gr. Að loknu sundnámi skulu nemendur ganga undir sundpróf, þar sem sundgeta hvers nemanda miðast við eftirfarandi sundstig: I. stig (flotstig): 10 m bringusund. II. stig (fullnaðarpróf barnafræðslunnar): A. 30 m bringusund, 15 m baksund, 20 m sund í fötum, tvenn björgunarsundgrip, ein lífgunaraðferð, náð í hlut frá botni í brjóst-hæðardjúpu vatni, steypt sér til sunds af bakka. B. 100 m bringusund, 40 m baksund, 25 m sund í fötum, 20 m björgunarsund með jafningja (frjáls aðferð), 8 m kafsund, tvenn björgunarsundgrip, ein lífgunaraðferð, kafa af sundi eftir hlut á 1,5 m dýpi steypa sér til sunds af bakka. III. stig (áhugastig barna, framhaldsskólastig, stýrimanna- og

vélstjóraskólastig): 200 m bringusund, 50 m baksund, 15 m kafsund, 50 m sund í fötunum, 25 m björgunarsund með jafningja, troða marvaða og kafað eftir hlut á 1,5—2,5 m dýpi, steypa sér til sunds frá 1 m hæð, helztu björgunar- og leysitök, ein lifgunaraðferð. IV. stig (afrekssund): 100 m bringusund (hámarkstími pílta 1,35 mín, stúlkna 1,50 mín.), 1000 m bringustund (hámarkstími pílta 22 mín., stúlkna 30 mín.), 100 m baksund, 50 m skriðsund, 25 m björgunarsund með jafningja, báðir í fötum, afklæðzt á sundi, sýna björgunar-, lifgunar- og leysitök.

5. gr. Gefa skal nemendum einkunnir, sem hér segir: I. stig 1—4, II. stig A 4,50—7, II. stig B 7,50—10, III. stig 8—10. — Sundeinkunnina skal reikna með til aðaleinkunnar.

6. gr. Sundprófin skulu fara fram undir eftirliti sundkennara og prófdómara, sem skólanefndin skipar.

7. gr. Sundkennari og skólastjóri ákveða hvenær þreyta skuli sundpróf um eitthvert sundstiganna, og skulu nemendurnir þá ljúka þraut-um stigins innan ákveðins tíma.

8. gr. Eigi skal nemendum heimilt að hlaupa yfir sundstig, heldur ljúka þeim í þeirri röð, sem greinir í 4. gr.

9. gr. Heimilt er að stofna til sunds um sundmerki t. d. um IV. stig (afrekssstig), en leggja skal getu og sundhæfi til grundvallar frammar sundhraða. Varast skal alla keppni.

10. gr. Hver nemandi, sem ekki hefur verið dæmdur óhæfur til sundnáms af skólalækni, skal að minnsta kosti hafa lokið II. stigi A eða B til þess að öðlast fullnaðarpróf barnafræðslunnar í sundi. Sé barnið í skólahverfi, sem hefur sundlaug, skal lágmarksstigið vera II. stig B. Þegar sérstaklega stendur á, er sundkennara heimilt að gefa undanþágu frá II. stigi B.

11. gr. Leikfímikennarar skólanna skulu kenna sundtökin og lifgunaraðferð í leikfímítímum. — Einnig skulu þeir, eða aðrir kennarar skólans, veita sundkennurum aðstoð við sundkennsluna og gæzlu barnanna, eftir nánari ákvörðun skólastjóra.

12. gr. Kennarar skulu vekja athygli nemenda á nauðsyn sundsins, svo að þeir kosti kapps um að ná hærri sundstigum.

13. gr. Að sundprófi loknu skal afhenda árituð sundskirteini í viðurvist allra barnanna og kennaranna, ef hægt er. — Hafi nemandi áður hlotið sundskirteini, en lýkur nú nýju sundstigi, skal hann afhenda skirteini sitt til undirskriftar og fær það afhent við fyrrnefnda athöfn. Fræðslumálaskrifstofan annast prentun og útsendingu sundskirteina.

14. gr. Í fullnaðarprófsvottorði um barnafræðslu skal geta um einkunn þá, sem barnið hefur hlotið í sundi. Hafi nemandi, án þess að lögleg forföll hindri, eigi fullnægt tilskildum kröfum um fullnaðarpróf í sundi, má ekki afhenda því fullnaðarprófsvottorð hinnar almennu barnafræðslu fyrr en kröfunum er fullnægt.

15. gr. Skólastjórar og sundkennarar skulu árlega gefa íþróttafulltrúa skýrslur um sundnám barnanna, á þar til gerð eyðublöð, sem fræðslumálaskrifstofan sendir út.

2. kafli. Sundnám nemenda í framhaldsskólum og sérskólum.

16. gr. Verði því eigi við komið, að haga sundiðkunum nemenda eins og getur í 1. gr., skal veita nemendum sundiðkanir á námskeiðum eigi skemur en 15—18 stundir á vetri.

17. gr. Í leikfimitimum skólans skal fara fram kennsla í björgunar-tökum og lifgunaraðferð.

18. gr. Nemendur þeir, sem að dómi skólalæknis eru eigi færir um að taka þátt í sundiðkunum, skulu undanþegnir þátttöku í sundinu.

19. gr. Þeir, sem taka ætla stýrimannspróf hið meira (farmannspróf og fiskimannspróf hið meira), loftskýtamannspróf og vélstjórapróf hið meira og eru yngri en 30 ára, skulu hafa lokið III. stigi í sundi, en aðrir þeir, sem taka ætla fiskimannspróf hið minna, vélstjórapróf hið minna og matsveinspróf, skulu hafa lokið II. stigi B í sundi. Nemendur sérskóla og framhaldsskóla, skulu ljúka III. stigi í sundi. Íþróttafulltrúa er þó heimilt að gefa undanþágu frá þessum skilyrðum, þannig að lægsta geta, til þess að ná réttindum, verði II. stig B, án björgunarsunds með jafningja. — Nemanda skal ekki afhent brautskráningarvottorð fyrr en hann hefur fullnægt kröfunni um sundhæfi, enda hafi hann ekki fengið undanþágu frá sundnámi.

20. gr. Íþróttafulltrúi skipar prófdómara.

21. gr. Framfarir (sundgeta) nemenda í sundi skal miða við sundstig þau, sem getur í 4. gr. og gefa skal einkunnir eftir því, sem segir í 5. gr.

22. gr. Sundeinkunnin skal reiknast með í aðaleinkunn við brautskráningarpróf.

23. gr. Við uppsögn skólans eða að loknu sundnámi afhendist nemanda áritað sundskirteini.

24. gr. Sömu ákvæði og heimildir, sem getur í 9. og 15. gr., gilda um sundnám nemenda í framhaldsskólum og sérskólum. — Reglugerð þessi staðfestist hér með samkvæmt III. kafla íþróttalaga, nr. 25 12. febr. 1940, til þess að öðlast gildi þegar í stað, og birtist til eftirbreytni öllum þeim sem hlut eiga að máli.

Reglugerð um leikfimikennslu og íþróttaiðkanir í skólum.

(8. marz 1944.)

1. kafli. Almenn ákvæði.

1. gr. Í öllum barnaskólum og framhaldsskólum, sem eru kostaðir eða styrktir af almannafé, skal leikfimi kennd og íþróttir iðkaðar eftir því, sem fyrir er mælt í reglugerð þessari. Ákvæði reglugerðar þessarar um íþróttanámíð ná þó ekki til þeirra skóla, sem hafa sérákvæði þar um í reglugerðum sínum, svo sem íþróttakennaraskóla Íslands, kennaraskólans og háskólans.

2. gr. Öllum skólum skal séð fyrir hæfu húsnæði og nauðsynlegum áhöldum til leikfimi, íþróttar og leikja, sbr. þó ákvæði 9. gr. um fámenna barnaskóla. — Í húsnæði til leikfimiðkana skulu vera heit og

köld böð ásamt tilheyrandi útbúnaði og nauðsynlegum búningsherbergjum fyrir nemendur. — Skýlt er að ræsta húsakynninn vel, og ber skólastjórum og íþróttakennurum að sjá um, að öll umgengni sé þrifa-leg. (Sjá 5. kafla.)

3. gr. Allir skólar skulu hafa til umráða sem næst skólanum hentugt og nægilega stórt landsvæði handa nemendum til iðkana útiþróttanna í úti-tímum og friminútum. — Svæðið skal vera miðað við það, að þar geti farið fram knattleikir og hlaupaleikir, samtímis fyrir stúlkur og pilta, ef um samskóla er að ræða. (Sjá 6. kafla.)

4. gr. Í sambandi við mánaðarfrídaga og önnur leyfi skulu skóla-stjórar í framhaldsskólum — og í barnaskólum eftir því, sem við verður komið — stofna til göngu-, skauta og skiðferða og skal ávallt vera umsjónarmaður (kennari) frá skólanum í slíkum ferðum og útitímum. Auk þess er heimilt að verja 1 góðviðrisdegi einu sinni í mánuði til slíkra ferða.

5. gr. Skólanemendum er hvorki heimilt að stunda íþróttaiðkanir utan skólans né taka þátt í kappmótum þann tíma árs, sem skólar starfa, nema með leyfi skólastjóra, (sbr. 16. gr. íþróttalaganna).

6. gr. Skýlt er að sjá skólanemendum, er ekki þola almenna leikfimi að dómi skólalæknis, fyrir æfingum, sem miðaðar séu við þol þeirra og þarfir.

7. gr. Í öllum skólum skal kenna heilsufræði. Leggja skal sérstaka áherzlu á heilsuvernd og vaxtarækt, mikilvægi íþróttanna, hreinlætis og baða. Kennarar skulu oft og rækilega minna nemendur á skaðsemi allra eiturnautna.

8. gr. Leikfimikennslan skal vera í höndum kennara eða sérkennara, sem hafa tekið tilskilið íþróttakennarapróf. Þar sem svo hagar til, að ekki er völ á kennara með tilskildu prófi, getur fræðslumálastjórn með samþykki íþróttafulltrúa falið manni, sem ekki hefur kennara-próf, kennsluna um stundarsakir.

2. kafla. Íþróttakennsla.

9. gr. Barnaskólum í kaupstöðum, kaupsýslum og skólahverfum með 400 eða fleiri íbúa, skal séð fyrir hæfu húsnæði og nauðsynlegum áhöldum til leikfimi, íþróttanna og leikja. — Í farskólum og barnaskólum í sveitum og þeim kaupsýslum, er hafa færri en 400 íbúa, skal ef ekki er kostur á að fá húsnæði til leikfimi og íþróttaiðkana, temja nemendum þær líkamsæfingar, sem við verður komið í húsnæði skólanna og á svæðum við þá. Skal einkum leggja stund á æfingar og leiki, sem miða að því að gera þau hein, íturvaxin og sérstaklega styrkja bak barnanna og temja skap þeirra.

10. gr. Séu ekki böð í þeim skólum, er um getur í síðustu málsgrein 9. gr., skulu kennarar sjá um að börnin þvoi sig vandlega a. m. k. einu sinni í viku, en unnið skal að því, að hið fyrsta verði komið upp böðum í skólanum eða því húsi, sem leikfimi er kennd í.

11. gr. Börn á aldrinum 7—10 ára skulu minnst fá 2 klukkustundir í leikfimi á viku, en 11 ára börn og eldri minnst 3 klukkustundir. Í farskólum og öðrum skólum, sem búa við slæm skilyrði til leikfimi-

iðkana, skal tilsvarendi tíma varið til þeirra leika og íþróttaiðkana, sem við verður komið.

12. gr. Fjöldi leikfímítíma hjá piltum og stúlkum í framhaldsskólum skal vera minnst 3 klukkustundir á viku, þar með talinn tími til baða og fataskipta.

13. gr. Gefa skal nemendum tækifæri til þess að læra glímu, frjálsar íþróttir og knattleiki. Slik kennsla fari fram í námskeiðum, útitímum eða friminútum.

3. kafli. Bekkjaæfingar (örfunaræfingar).

14. gr. Í öllum skólum þar sem engin leikfímikennsla fer fram, skal kennurum skylt að láta nemendurna gera æfingar inni í kennslustofunni í sætunum. — Æskilegt er, að einnig þar, sem leikfímikennsla fer fram, láti kennarar nemendur taka æfingar í sætum daglega, þegar um ¼ af kyrrsetutíma í skóla er liðinn.

4. kafli. Um próf.

15. gr. Leikfímipróf skulu að jafnaði fara fram í marzmánuði ár hvert.

16. gr. Skólanefnd barnaskólanna skipar prófdómara við leikfímipróf barna, en íþróttafulltrúi ríkisins skipar prófdómara við leikfímipróf í framhaldsskólunum.

17. gr. Á prófi skal prófa nemendur — samkv. því, er segir í 18. gr. — í eftirfarandi atriðum: 1. Staðæfingum; 2. spennibeygju eða spennibeygjandi æfingum; 3. æfingum í rimlum eða stigum; 4. lyftiæfingum á bita, í köðlum eða hringum; 5. jafnvægisæfingum á bita eða gólfi; 6. gangi, hlaupi og réttstöðu og 7. stökki yfir áhöld eða án áhalda og fimleikum á dýnu.

18. gr. Prófskylda nær ekki til barna innan 10 ára aldurs. — Í far-skólum og öðrum barnaskólum, sem ekki hafa sérstakt húsnæði og mjög takmörkuð áhöld til leikfími- og íþróttaiðkana, skal aðeins prófa börnin í 1., 5. og 6. tölulið 17. gr. (10 alhliða staðæfingar, 2—3 jafnvægisæfingar, gangur og réttstaða). Annars staðar skal prófa 10 og 11 ára börn í öllum atriðum sömu gr., nema því 7., en 12 ára börn og eldri í öllu því, sem talið er í 17. gr. — Hvert barn skal gera tvær prófraunir í öllum einstaklingsæfingum.

19. gr. Framhaldsskólanemendur skulu prófaðir í öllu því, er greinir í 17. gr., þó er heimilt, þar sem húsnæði til fimleikaiðkana er svo óhentugt, að ekki er hægt að koma við áhaldaæfingum, að sleppa prófi í atriðum þeim, er greinir í 3., 4. og 7. atr. 17. gr.

20. gr. Gefa skal einkunnir fyrir leikfími í sömu tölum og gert er í öðrum námsgreinum hlutaðeigandi skóla. Kennarar skulu gefa einkunn fyrir ástundun. Meðaltal af einkunn kennara og prófdómara verður einkunn nemandans og reiknast hún með til aðaleinkunnar.

5. kafli. Útbúnaður íþróttahúss.

21. gr. Ákvæði um íþróttahús. Við hvern leikfímisal skal vera: Anddyri, geymslulefi ræstitækja, búningsherbergi, baðherbergi, salerni, á-

haldaherbergi og kennaraherbergi. — Í anddyri skal vera aurríst og aurmotta, og útbúnaður fyrir yfirhafnir og skófatnað. — Í ræstiklefa skulu vera tæki til þess að þvo gólf leikfimisalsins. Þau tæki séu aðeins notuð í leikfimisalnum og herbergjum honum tilheyrandi. — Einnig sé þar eða í baðklefa ílát eða þvottaskál til þess að þvo úr dráttardulum. — Þar, sem leikfímiflokkar koma hver á eftir öðrum, skulu búningsherbergi vera tvö. Í búningsherbergjum skulu vera bekkir með veggjum og snagaborð. Á gólfi meðfram bekkjum skal nota rimlafleka, til þess að standa á, meðan nemendur hafa fataskipti. Í áhaldaherbergi skal geyma öll laus tæki. — Kennaraherbergi má nota við læknisskoðanir. — Leikfimisali má ekki lána til annars en íþróttaiðkana, nema samkv. reglum og samningi, sem fræðslumálastjórn eða íþróttanefnd ríkisins hefur samþykkt.

22 gr. Hiti og loftræsting. Hiti í leikfimisal skal vera 12—14 stig C, en í búnings- og baðklefum um 20 stig C. Þess skal vel gætt, að loft sé ferskt og ryklaut í leikfimisal og tilheyrandi herbergjum.

23. gr. Ræsting. Dráttardulur séu eigi færri en tvær úr þéttu, voðfelldu efni og ýtur til þess að draga þær yfir salsgólfið. — Að loknum hverjum leikfimitima skal draga votar dráttardulur yfir allt salsgólfið og skal þvo dráttarduluna að því loknu, svo að ávallt sé til hrein dula fyrir lok næsta tíma. — Hafi salurinn verið notaður til annars en íþróttaiðkana, nægir yfirferð með dráttardulu ekki, heldur verður þá að sápuþvo gólfið og fara um alla lista með votri dula. — Búningsherbergi og baðherbergi skal ræsta daglega, og varast skal að sápa sé skilin eftir á gólfum. — Þess skal vel gætt, að handklæði og fatnaður, sem skilinn er eftir, sé sem fyrst tekið á brott úr herbergjunum og að ekki sé þurrkað á ofnum. — Salerni, þvagskálur og þvottaskálur skal ræsta daglega. — Áhaldaherbergi skal ræsta ásamt áhöldum vikulega. — Leikfimisal og tilheyrandi herbergi, ásamt föstum tækjum, skal sápuþvo minnst einu sinni á ári. Gólf leikfimisals ásamt föstum tækjum úr tré skal lakkbera minnst einu sinni á ári og skal það tvílakkborið. — Sé leikfimisalur notaður fyrir skemmtisamkomur, þá skal ræsta hann og lakkbera oftar. — Búningsklefa, baðklefa og áhaldaherbergi má ekki nota til annars, en í sambandi við íþróttaiðkanir. — Komi rifur í gólf leikfimisals, skal sem fyrst fylla þær (kitta) eða fella ný borð í gólfið.

24. gr. Baðvarzla. Kennari eða sérstakur baðvörður blandi baðvatnið fyrir nemendur og annist það, að nemendurnir þvo sér vel, en eyði ekki að óþörfu sápu né vatni, einnig sjái þeir um að böðunin fari vel og skipulega fram. — Sé sérstakur baðvörður, sér hann (hún) um að bað- og búningsklefar séu þrífaleg og aðstoðar íþróttakennarann við að gæta þess, að umgengni í anddyri og frágangur nemenda á fatnaði sé góður og einnig annist hann (hún) um þvott á dráttardulum, svo að hrein dula sé við hendina í lok hvers tíma.

25. gr. Leikfimitæki. Fjöldi leikfimitækja og gerð þeirra fer mjög eftir aldri nemenda og fjölda þeirra, sem nota salinn. — Keppa skal að því, að þessi tæki verði í hverjum sal: 1. Jafnvægisslár tvær, annaðhvort færanlegar með dráttarútbúnaði eða stöðum komið fyrir örugglega í hornum salsins og slárnar felldar í grópir við gólf annars

gafflsins. 2. Rimlagrind skal vera a.m.k. ein á hverja tvo leikfímíiðkendur. (Einn iðkandi á hverja 4 m² af gólfl.) 3. Skemlar skulu vera jafnmargir og rimlar og séu þeir hengdir upp í hornum salsins. 4. Klifurkaðlar séu 6—10, helst færanlegir að veggjum. 5. 1—2 hringasamstæður færanlegar að lofti. 6. 1—2 langir hestar (stór og litill) með tilheyrandi þófum. 7. 1—2 kubbhestar (stór og litill). 8. 1—2 leikfímíkistur (stór og litill). 9. 1 stökkborð. 10. 2—4 jafnvægisbekkir. 11. 2—4 lágar jafnvægisslár. 12. 1—2 samstæður af hástökkssúlum með tilheyrandi trérá og sandpokasnúru. 13. 2—4 gúm- eða trefjamottur. 14. 1—2 langar dýnur (3—5 × 1,35). 15. 1 reiptogskaðall. 16. 25—30 hoppbönd (sippubönd). 17. 25—30 merkibönd um upphandlegg eða um öxl, 2—3 litir. 18. 1 lyfjakassi (samkv. bók J. O. J. „Hjálp í viðlögum“). 19. 2 boðhlaupskefli. 20. 2—4 handknettir. 21. 2—4 íþyngdir knettir. 22. 10—15 smáknettir (80—120 g). 23. 10—20 glímubelti.

26. Ákvæði um áhöld. Öll laus áhöld skal viðra og ræsta árlega og á vori hverju skal íþróttakennarinn skoða þau vandlega og láta gera við skemmdir. — Stranglega skal banna að bleyta hendur með munnvatni áður en áhöld eru notuð.

27. gr. Leikfímifatnaður. Áður en nemendur fara til íþróttaiðkana í leikfímísal, skulu þeir afklæðast daglegum fatnaði og klæðast leikfímifatnaði. Nemendur skulu skyldaðir til þess að nota sérstakan leikfímifatnað, sem þeir nota ekki til annarra hluta. — Íþróttakennari áminni nemendur um að halda leikfímifatnaði sínum hreinum, og einnig skulu þeir eða baðvörður líta eftir, að nemendur noti hrein handklæði. — Vanskila fatnað og handklæði skal tafarlaust taka á brott úr búningssklefum.

6. kafli. Leiksvæði og áhöld.

28. gr. Ákvæði um leiksvæði. Leiksvæði fyrir skóla má ekki vera meir en í ½ km fjarlægð frá skóla. — Minnsta stærð leiksvæðis sé 60 × 40 m og er þá miðað við skóla með nemendafjölda 100 eða færri. — Svæði fyrir handknattleik, stórfiskaleik og höggknattleik (langbolta) er 40 × 25 m. — Við útjaðra leiksvæðis skal koma fyrir 2 stökkgryfjum. Hástöks- og stangarstökksgryfju 5 × 5 m og langstöks- og þristökksgryfja 1,5 × 4—5 m. Gryfjurnar séu 40 cm djúpar og fylltar fingerðum sandi. — Að gryfjunum skal vera atrennubraut 15—30 m löng. — Við langstökksgryfju skal fella niður í völlinn tvo plankar (120 × 20 × 10 cm) annan í metra fjarlægð frá gryfjubrún en hinn í 5—6 metra fjarlægð. — Æskilegt er, að allt að helmingur svæðisins sé grasvöllur, sem borið sé á á hverju vori og sleginn 1—2 sinnum á sumri. Hinn hlutinn sé þakinn leirblöndnum sandi. Varast skal að nota fingerðan sand. — Leiksvæði skal afgirða (þó ekki með gaddavir). — Knattspyrnusvæði fyrir skóla er 80 × 50 m.

29. gr. Ákvæði um áhöld. Tæki til útileika ættu að vera í hverjum skóla, sem hér segir: 1. Slá fyrir handgang; 2. tréveggur fyrir veggknattleiki; 3. stór og lítill knatttré; 4. 2—3 handknettir; 5. 2—3 fótknettir; 6. mælikvarði og skeiðklukka; 7. hástökkssúlur með stökkrá eða sandpokasnúru; 8. skíði; 9. skautar.

30. gr. Áhöld til útileika skal geyma í sérstökum skáp eða klefa, sem annaðhvort er gætt af kennara eða sérstökum áhaldavörðum úr hópi nemenda. Á hverju vori skal yfirfara áhöld, gera við skemmdir og útvega ný, ef með þarf.

31. gr. Reglugerð þessi er sett samkvæmt íþróttalögunum nr. 25 frá 12. febr. 1940 og öðlast þegar gildi.

Ýmis menningarmál

Reglugerð um bindindisfræðslu.

(Nr. 5 13. Jan. 1936.)

Samkvæmt 23. gr.¹⁾ áfengislaga nr. 33 9. janúar 1935, er hér með sett eftirfarandi reglugerð:

1. gr. Bindindisfræðsla er hvers konar fræðsla um eðli áfengra drykkja og áhrif þeirra á mannlegan líkama og sálarlíf og fræðileg útskýring þeirra áhrifa, sem áfengisnautn hefur á þjóðfélagið í heild sinni, enn fremur lýsing og skilgreining á þeim leiðum, sem reyndar hafa verið, til útrýmingar áfengisnautn, og frásögn um baráttuna gegn áfengi utanlands og innán.

2. gr. Bindindisfræðsla (sbr. 1. gr.) skal fara fram í öllum skólum ríkisins og öðrum skólum, er styrks njóta úr ríkissjóði.

3. gr. Tilgangur bindindisfræðslunnar er: a. að fræða nemendurna um eðli áfengra drykkja, áhrif þeirra á einstaklingana og þjóðlífið í heild sinni. b. að draga svo sem verða má úr þeirri hættu, sem áfengisnautninni er samfara. c. að benda á leiðir til þess að firra þjóðfélagið því böli, er leiðir af áfengisnautn, og skýra frá starfsemi í því skyni fyrr og nú.

4. gr. Bindindisfræðslan skal vera hlutlæg (objektiv), fara fram eftir áreiðanlegum heimildum og vera hlutlaus um stjórnmál. — Áherzlu ber að leggja á mikilvægi bindindissemi um áfengi. — Kennslunni skal haga eftir þroska nemendanna. Í lægri skólum ber að leggja sérstaka áherzlu á áhrif áfengisnautnar á einstaklingana og heimilin, en í æðri skólum skal einkum stefnt að því, að gera nemendunum skiljanlegt hið margháttaða þjóðfélagsböl, er leiðir af áfengisnautn.

5. gr. Kennsla um áfengi skal fara fram í sambandi við þessar námsgreinar: Heilsufræði, líffræði, líffærafræði, íþróttir, félagsfræði, náttúrufræði, siðfræði, t. d. í sambandi við kristin fræði, efnafræði, átthagafræði og sagnfræði. — Í kennaraskólanum skal sérstaklega lesa með kennaraefnum handbók kennara í áfengisfræði, til þess að búa þá sem bezt undir fræðslustarfsemi á þessu sviði. — Kennslumálaráðuneytið annast um, að út verði gefin sem fyrst handbók kennara í áfengisfræði og að á boðstólum verði önnur kennslutæki og gögn, sem áfengismálaráðunautur telur nauðsynleg, til þess að bindindisfræðslan komi að sem beztum notum, svo sem linurit eftir hagsskýrslum, myndir af líffærum ofdrykkjumannna og af heilbrigðum líffærum o. s. frv. — Kennslumálaráðherra löggildir hér eftir þær einar kennslubækur í þeim námsgreinum, sem taldar eru í 5. gr., er á viðeigandi hátt fullnægja þeim kröfum um bind-

1) Þessi grein er svo hljóðandi: Ráðherra skal með reglugerð setja ákvæði um fræðslu í öllum skólum, er opinbers styrks njóta, um skaðleg áhrif áfengisnautnar.

indisfræðslu, sem gerðar eru í reglugerð þessari, og getur hann leitað álits áfengismálaráðunauts um þetta atriði.

6. gr. Kennarar ríkisskóla og annarra skóla, sem styrks njóta úr ríkissjóði, skulu gefa nemendum sínum gott eftirdæmi um bindindi um áfengi. — Skólastjórar og skólanefndir skulu ganga ríkt eftir því, að kennarar ríkisskóla og annarra skóla, sem styrks njóta úr ríkissjóði, hneyksli hvorki nemendur sína né aðra með drykkjuskap.

7. gr. Fræðslumálastjóri skal hafa nákvæmt eftirlit með því, að bindindisfræðsla fari fram í skólunum, svo sem lög mæla fyrir, og að þau rit og kennsluáhöld séu til í hverjum skóla, sem áfengismálaráðunautur álitur nauðsynleg til þess að kennslan komi að sem beztum notum. Áfengisvarnarnefndir skulu vera hér til aðstoðar fræðslumálastjóra. Áfengismálaráðunaut ber að vekja athygli kennaranna á öllum nýjungum í visindalegri áfengisfræði og kennslutilhöggun í henni. Í sambandi við bindindisfræðslu þessa skal kennt um eðli og áhrif tóbaks og kaffi.

8. gr. Fræðslumálastjóri skal senda reglugerð þessa öllum skólanefndum, fræðslunefndum og skólaráðum í landinu, enn fremur öllum skólastjórum, til útbýtingar meðal kennara í landinu.

9. gr. Reglugerð þessi öðlast gildi þegar í stað og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Lög um lestrarfélög og kennslukvikmyndir.

(Nr. 57 29. des. 1937.)

1. gr. Lestrarfélög utan þeirra kaupstaða eða kauptúna, þar sem amts-, bæjar- eða sýslubókasöfn eru starfandi, og kennslukvikmyndasafn, er stofna skal að tilhlutun fræðslumálastjórnarinnar, skulu njóta styrks samkvæmt lögum þessum. [Þó er heimilt að greiða styrk lestrarfélögum í kauptúnum, þótt sýslubókasafn sé þar starfandi, ef það hefur eigi sams konar bókakost.]¹⁾

2. gr. [Ríkissjóður greiðir árlega kr. 50000.00 — fimmtíu þúsund krónur — í styrktarsjóð lestrarfélaga, sem er undir stjórn fræðslumálastjóra. — Skemmtanaskatt skal innheimta með 15% álagi, og skulu tveir þriðju hlutar álagsins renna til kennslukvikmyndasafns, en þriðjungur þess til styrktarsjóðs lestrarfélaga. Um innheimtu álagsins fer samkv. lögum um skemmtanaskatt.]²⁾

3. gr. Stjórn lestrarfélags, er styrks vill njóta, sendir fræðslumálastjóra í lok hvers starfsárs reikning yfir tekjur og gjöld félagsins á árinu, ásamt félagsmannaskrá. Enn fremur skýrslu um bókaútlán á árinu, þar sem tilgreint sé, hversu margar bækur hafa verið lánaðar út á árinu og hve mörgum félagsmönnum. Skýrslunni fylgi skrá um bækur, sem félagið hefur eignast á árinu.

4. gr. Styrkur til lestrarfélags er bundinn því skilyrði, að fyrir liggi yfirlýsing hreppsnefndar í þeim hreppi, þar sem félagið starfar, um að hreppurinn eða sýslan styrki félagið með a. m. k. jafnhárri upphæð og

1) Sbr. lagabreyt. nr. 57 1942.

2) Sbr. lagabreyt. nr. 120 1943.

því verði úthlutað [sem aðalstyrk]³⁾ úr styrktarsjóði lestrarfélaga fyrir það ár, sem um er að ræða.

5. gr. Fræðslumálastjóri úthlutar styrk til lestrarfélaga ár hvert [svo fljótt sem auðið er]⁴⁾, fyrir næsta ár á undan, eftir því sem tekjur sjóðsins hrökkva til.

6. gr. [Úthluta skal tekjum sjóðsins milli lestrarfélaga, hlutfallslega eftir tekjum þeirra, og má greiða hverju þeirra fjárhæð, sem nemur allt að helmingi af samanlögðum félagsmanna- og afnotagjöldum og styrk úr hrepps- og sýslusjóði. Þó má eigi greiða neinu félagi hærri fjárhæð en sem svarar [10 kr. á heimili og 4 kr. fyrir hvern þann félagsmann, sem er umfram tölu heimilanna og árgjald hefur greitt.]⁵⁾. Enn fremur má veita lestrarfélagi aukastyrk, ef tekjur sjóðsins leyfa, og skal miða hann við bókakaup, útlán bóka og aðra aðstöðu.

7. gr. Fræðslumálastjóri ákveður um skýrsluskil lestrarfélaga.]⁶⁾

8. gr. Lestrarfélögum, sem styrkhæf eru samkvæmt lögum þessum, skal senda árlega ókeypis eitt eintak hverju af Alþingistiðindum, Stjórnartíðindum, skýrslum hagstofunnar, Lagasafni, Hæstaréttardómum, skýrslum ríkisskólanna, Lögbirtingablaðinu, prentuðum álitum milliþinganefnda og öðrum opinberum skýrslum, er ríkið og stofnanir þess gefa út. Stofnanir þær, er gefa út rit þessi, skulu annast útsendingu þeirra.

9. gr. Eigi er styrkhæft lestrarfélag með færri félagsmönnum en 10. Ef starfsemi lestrarfélags virðist vera í miklu ólagi, er fræðslumálastjóra heimilt að svipta það styrk, unz starfseminni hefur verið komið í viðunandi horf.

10. gr. Kennslumálaráðuneytið setur nánari reglur um lestrarfélög og kennslukvikmyndasafn, sem styrks njóta samkvæmt lögum þessum. — Kennslukvikmyndasafnið er eign ríkisins, en í reglugerð skal ákveðið um iðlutun þeirra skóla og félaga, sem safnið nota, um stjórn þess og árstíllög eða leigur fyrir myndir.

11. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Lög um Menningarsjóð.

(Nr. 34 7. maí 1928.)

1. gr. Stofna skal sjóð, er nefnist Menningarsjóður. Tilgangur hans er að styðja almenna menningu í landinu, rannsókn islenzkra náttúru og þróun þjóðlegrar listar. Til sjóðsins falla árlega allar tekjur af seldu áfengi, hverju nafni sem nefnist, sem ólöglega er flutt til landsins og upptækt gert af réttvisinni, allar tekjur af seldum skipum, sem af sams konar ástæðu hafa verið gerð upptæk, svo og allar sektir fyrir brot á áfengislöggjöfinni, bæði samkvæmt landslögum og lögreglusamþykktum. [Menningarsjóður skal auk þess fá árlega af óskiptum rekstrarhagnaði áfengisverzlunar ríkisins, í viðbót við þær tekjur, sem hann hefur af sektum fyrir brot á áfengislöggjöfinni, upphæð, sem nægir til þess að

3 og 5) Sbr. lagabreyt. nr. 120 1943.

4 og 6) Sbr. lagabreyt. nr. 75 1942.

sjóðurinn hafi 50 þús. krónur í heildartekjur. Framlagið frá áfengis-verzlun ríkisins greiðist í fyrsta sinn 1936.]¹⁾

2. gr. Menntamálaráð hefur á hendi yfirstjórn Menningarsjóðs. Í apríl ár hvert skiptir sjóðstjórnin innkomnum tekjum frá siðastliðnu ári í þrjá jafna hluta. Skal einum þriðjunginum varið til þess að gefa út góðar alþýðlegar fræðibækur og úrvals skáldrit, frumsamin eða þýdd. Annar þriðjungurinn gengur til að kosta visindalegar rannsóknir á náttúru landsins og til útgáfu visindalegra ritgerða um islenzka náttúrufræði. Einum þriðjunginum skal varið til að kaupa listaverk fyrir landið, til verðlauna fyrir og útgáfu á uppdráttum af byggingum, húsbúnaði og fyrirmyndum fyrir heimilisíðnað í þjóðlegum stil. Einnig má verja fé til útgáfu veggmynda eftir islenzkum listaverkum til heimilisprýði. Þegar sérstaklega stendur á, má verja tilteknum hluta af tekjum Menningarsjóðs til bygginga fyrir náttúrugripasafn landsins og listasafn.

3. gr. [felld burt með l. nr. 70 1936].²⁾

4. gr. Þegar tekjur Menningarsjóðs verða eitthvert ár meiri en að áliti yfirstjórnar sjóðsins getur talizt meðallag, skal taka frá í húsbýggingarsjóð tveggja af hinum þrem deildum (sbr. 2. gr.) það, sem umfram verður meðaltekjur. Skulu þessir tveir byggingarsjóðir ávaxtast í Landsbankanum, og má ekki skerða þá fyr en yfirstjórn sjóðsins með samþykki Alþingis lætur byrja á að reisa hinar umræddu byggingar. Þeim þriðjungi af óvenjulegum tekjum sjóðsins, sem ekki gengur til að byggja söfn yfir listaverk landsins og náttúrugripi, skal verja til að kosta útgáfu merkilegra ritverka, sem eru stærri en það, að venjulegar árstekjur útgáfudeildarinnar nægi til að standast kostnaðinn.

5. gr. [[Menntamálaráðið]³⁾ getur ráðið mann til að hafa á hendi hina daglegu vinnu við bókaútgáfu sjóðsins og verzlun þá með bækur, er óhjákvæmilega leiðir af útgáfustarfsemi þessari, en [sjálft ræður Menntamálaráðið]⁴⁾ og ber ábyrgð á vali bóka, sem út eru gefnar, og frágangi þeirra.]⁵⁾ Þegar svo vill til, að hinir sjálfkjörnu stjórnarmenn í útgáfu- eða náttúrufræðideild sjóðsins verða að dæma um efni, er snerta þá persónulega, skal menntamálaráðið skipa hæfa menn í þeirra stað, meðan úr þeim málum er skorið.

6. gr. Sú deild Menningarsjóðs, er styður islenzka listapróun, skal kaupa jöfnum höndum listaverk eftir málara og myndhöggvara og bæði taka tillit til hins varanlega gildis listaverkanna og að skapa markað fyrir listaverk eftir islenzka menn, án tillits til búsetu. Heimilt er að verja ⅓ hluta af árstekjum þessarar deildar til að verðlauna teikningar af húsum og húsmunum í þjóðlegum stil, þar sem leitað er samræmis við höfuðdrætti í náttúru landsins. Aldrei má þó verja meiru en 2000 kr. á ári til slíkra verðlauna, nema öll sjóðstjórnin samþykki. [Auk þess er sjóðsstjórninni heimilt að verja allt að 1000 kr. árlega af fé listadeildar til að standa straum af almennum sýningum islenzkra listaverka innanlands og utan. Þó má ekki styrkja sýningu erlendis oftar en þriðja hvert ár.]⁶⁾

1—4 og 6) Sbr. lagabreyt. nr. 70 1936.

5) Sbr. lagabreyt. nr. 55 1929.

7. gr. Fjármálaráðuneytið annast alla innheimtu á tekjum Menningarsjóðs samkv. 1. gr. Handbært fé sjóðsins skal jafnan geymt í Landsbankanum. Endurskoðendur Landsreikninga skulu árlega endurskoða reikninga allra deilda sjóðsins, enda séu þeir síðan prentaðir í Stjórnartíðindunum.

8. gr. Lögin öðlast gildi þegar í stað.

Lög um menntamálaráð Íslands.

(Nr. 7 12. apríl 1928.)

1. gr. Eftir alþingiskosningar skal í sameinuðu Alþingi kjósa með hlutbundnum kosningum fimm manna nefnd, er starfar allt kjörtímabilið og kallast menntamálaráð Íslands. Hlutgengur í nefndina er hver islenskur borgari, sem hefur kosningarétt til Alþingis og er búsettur í Reykjavík, eða svo nærri bænum, að hann eigi auðvelt með að sækja þangað daglega fundi. Menntamálaráðið skiptir sjálft með sér verkum í byrjun hvers kjörtímabils, og skal þóknun fyrir störf þess ákveðin í fjárlögum. Annar nauðsynlegur kostnaður greiðist af skrifstofufé stjórnarráðsins.

2. gr. Hlutverk menntamálaráðs Íslands er: a. Að úthluta árlega því fé, sem Alþingi veitir til viðurkenningar skáldum og listamönnum. b. Að kaupa fyrir landsins hönd listaverk fyrir það fé, sem kann að vera veitt í því skyni í fjárlögum. c. Að hafa yfirumsjón með listaverkasafni landsins og undirbúa, eftir því sem unnt er, byggingu listasafns í Reykjavík. d. Að leggja samþykki á teikningar af kirkjum þjóðkirkjusafnaða, bæði nýbyggingum og breytingum, svo og hvar kirkja skuli standa. Enn fremur að kaupa altarástóflur handa kirkjum þjóðkirkjusafnaða, eftir því sem fé er til þess lagt frá hlutaðeigendum. e. Að úthluta námsstyrk, er árlega greiðist úr ríkissjóði til stúdenta og annarra nemenda erlendis. Skal menntamálaráðið við úthlutun námsstyrks veita fyrst og fremst til þess náms, sem sýnilega er mest þörf fyrir í landinu, og sé út af þeirri reglu brugðið, þá aðeins þar sem um alveg óvenjulega sérhæfileika er að ræða. Að öðru leyti skal við úthlutun þessa námsstyrks farið eftir hæfileikum nemenda, dugnaði og reglusemi. Menntamálaráðið skal eftir fremsta megna, með aðstoð sendimanna Íslands erlendis, hafa eftirlit með, að styrkþegar fari vel með fé sitt og tíma, og sé sannlega út af brugðið, getur nefndin svipt þá framhaldsstyrk. f. Að úthluta ókeypis fari milli Íslands og annarra landa til manna, sem fara til útlanda til alþjóðargagns. g. Að hafa á hendi yfirstjórn sjóða, er stofnaðir kunna að verða með sérstökum lögum til eflingar lista og vísinda á Íslandi, enda sé menntamálaráðinu falið þetta vald í stofnskrám sjóðanna.

3. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin öll eldri lög og fyrir-mæli, er fara í hága við lög þessi.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Launamál

Lög um skipun barnakennara og laun þeirra.

(Nr. 75 28. okt. 1919.)

I. Skipun.

1. gr. [Til þess að öðlast réttindi til að hafa á hendi kennslu við barnaskóla ríkisins er krafizt: a. Að umsækjandi hafi óflekkað mann-orð; b. að hann hafi lokið kennaraprófi við kennaraskóla Íslands, sbr. þó lög nr. 24 23. júní 1932, eða stúdentsprófi ásamt að minnsta kosti eins árs námi við kennaraskóla Íslands í uppeldis- og kennslufræði og kennaraprófi í þeim greinum, og auk þess sams konar námi og prófi í öðrum þeim námsgreinum, sem krafizt kann að verða til kennaraprófs og ekki eru teknar til stúdentsprófs. Meðan kennaraskóli Íslands útskrifar ekki kennara í öllum þeim námsgreinum, sem kenndar eru við barnaskóla, hafa þeir rétt til að verða kennarar í þessum námsgreinum, sem aflað hafa sér nægjanlegrar menntunar til þess, að dómi fræðslumálastjóra, enda hafi þeir stundað að minnsta kosti eins árs nám við kennaraskóla Íslands í uppeldis- og kennslufræði og lokið þar kennaraprófi í þeim greinum; c. að umsækjandi sýni læknisvottorð um gott heilsufar; d. að hann hafi að minnsta kosti einn um tvítugt.]¹⁾

2. gr. Þegar kennarastaða er laus, skal skólanefnd eða fræðslunefnd, svo fljótt sem fært er, auglýsa hana til umsóknar í því blaði, sem flytur stjórnarauglýsingar, og í málgagni kennara, með umsóknarfresti, sem eigi má vera skemmri en 2 mánuðir. Að umsóknarfresti liðnum kemur nefndin saman og ræður með sér, hverjum umsækjanda hún vill mæla með til stöðunnar og sendir síðan yfirstjórn fræðslumálanna meðmæli sín ásamt öllum umsóknum, sem fyrir liggja. Stjórnarráðið veitir stöðuna og auglýsir á venjulegan hátt.

3. gr. Umsókn um kennarastöðu skal senda formanni skólanefndar eða fræðslunefndar, og skal umsókninni fylgja: a. Prófvottorð frá kennaraskóla, eða afrit af því, staðfest af presti eða hreppstjóra. b. Umsögn skólanefndar eða fræðslunefndar eða einstakra manna, sem umsækjandi hefur síðast unnið hjá, hafi hann áður haft kennslustörf á hendi. Skal í þeirri umsögn sérstaklega geta um dagfar kennarans, hæfileika hans til að halda reglu og aga í skóla og aðra kennarahæfileika.

4. gr. Nú sækir enginn, sem fullnægir skilyrðum 1. gr. staflið b. um auglýsta kennarastöðu áður en umsóknarfrestur er útrunninn, og skal skólanefnd [þá gera ráðstöfun til að útvega kennara, sem full-

1) Sbr. lagabr. nr. 20 1936.

nægir þessum skilyrðum, en ef það tekst ekki, þá svo hæfan kennara sem kostur er á, til að hafa kennsluna á hendi næsta skólaár, eða þangað til löglega skipaður kennari getur tekið við henni. — Skylt er skólanefndum og skólastjórum einkaskóla að tilkynna fræðslumálastjóra árlega, á þeim tíma, er hann ákveður, hverjir eigi að starfa við skóla þeirra sem kennarar næsta skólaár, sem ekki eru settir eða skipaðir af fræðslumálastjórninni. — Jafnframt tilkynningunni ber að leggja fram sannanir fyrir því, að hlutaðeigandi kennari fullnægi skilyrðum þeim, er krafist er til kennslustarfsins.])²⁾

5. gr. Kennarastöðu skal veita frá þeim tíma, er ákveðið er á hverjum stað að kennsla skuli byrja, og taka kennarar þá við þeim skólum, sem þeir hafa verið ráðnir til, nema öðruvísi um semjist. — Ef kennari getur ekki tekið til starfa á tilteknum tíma, ráðstafar skólanefnd eða fræðslunefnd kennslunni þangað til hann getur tekið við henni.

6. gr. Nú segir kennari lausri stöðu sinni, eða hann hefur verið ráðinn kennari við annan skóla, og ber honum að tilkynna það þegar i stað skólanefnd eða fræðslunefnd þess skóla, sem hann fer frá.

7. gr. Kennarar eiga í öllu dagfari sínu, utan skóla og innan, að vera góð fyrirmynd nemenda sinna og rækja skyldustörf sín með alúð og samvirkusemi samkvæmt því, er nánar verður tekið fram i erindisbréfi, er fræðslumálastjórnin gefur þeim.

8. gr. Ef kennari reynist óhæfur til að gegna skólakennarastarfinu, eða ef hann vanrækir skyldustarf sitt, eða vekur hneyksli með framferði sínu i daglegri hegðun og lætur ekki skipast við áminningu, ber skólanefnd eða fræðslunefnd að vikja honum úr kennarastöðunni um stundarsakir, ef nauðsyn þykir, fyrirvaralaust. Málinu skal síðan skotið undir úrskurð stjórnarráðsins.

II. Laun.

9. gr. Kennarar, sem starfa við barnaskóla eða farskóla i 6 mánuði, eða 24 vikur af árinu, og kenna 30 stundir á viku — um kennslustunda-fjölda forstöðumanna kaupstaðaskóla og heimavistarskóla fer þó eftir samkomulagi við skólanefnd — skulu hafa árslau sem hér segir: a. Forstöðumenn barnaskóla i kaupstöðum 2000.00 kr.³⁾ auk ókeypis húsnæðis eða jafngildis þess i peningum. b. Kennarar við kaupstaðaskóla hafa 1500.00 kr. árslau, d. Forstöðumenn barnaskóla utan kaupstaða 1600 kr., og kennarar við þá skóla 1300 kr. — Forstöðumenn heimavistarskóla utan kaupstaða hafa þar að auki ókeypis húsnæði, ljós og hita. e. [Farskólakennarar og eftirlitskennarar við heimafræðslu hafa i árslau 500 kr., auk ókeypis fæðis, húsnæðis, ljóss, hita og þjónustu þá 6 mánuði ársins, sem skólinn stendur.])⁴⁾

2) Sbr. lagabr. nr. 20 1936.

3) Í bráðabirgðaákvæðum fræðslulaganna (nr. 94 1936) eru svo hlóðandi ákvæði um hlunnindi skólastjóra umfram það, er hér greinir: Skólastjórar i kaupstöðum, þar sem eru 20 barnakennarar eða fleiri, taka laun fyrir tvo mánuði umfram barnakennara, og skólastjórar i öðrum kaupstöðum, i kaupsýnum með yfir 1000 íbúa og við heimavistarskóla, fyrir einn mánuð umfram kennslutíma.

4) Sbr. lagabr. nr. 21 1930. Sjá enn fremur launabreyt. bls. 249.

10. gr. Nú stendur barnaskóli lengur en 6 mánuði á ári, og hækka launin þá í réttu hlutfalli við tímalengd.

11. gr. Laun þau, sem talin eru í 9. gr. a. og b., greiðast að $\frac{1}{2}$ af ríkissjóðsfé, en $\frac{2}{3}$ úr bæjarsjóði. [Helmingur þeirra launa, sem talin eru í d-lið sömu greinar, greiðist af ríkisfé, en helmingur úr sveitar-sjóði. Til farkennaralauna samkvæmt e-lið greiðast úr ríkissjóði 350 kr., en úr sveitarsjóði 150 kr., auk þeirra hlunninda, sem farkennarar njóta.]⁵⁾ — Eigi tekur ríkissjóður neinn þátt í kostnaðinum við þau hlunnindi, sem kennarar hafa samkvæmt lögum þessum, enda þótt þau séu greidd í peningum.

12. gr. Launaviðbót⁶⁾ eftir þjónustualdri, talið frá þeim tíma, er þeir urðu fastir kennarar, fá kennarar sem hér segir: a. Forstöðumenn og kennarar kaupstaða 200 kr.⁷⁾ Þriðja hvert ár upp að 1000 kr. b. Forstöðumenn og kennarar barnaskóla utan kaupstaða 100 kr. Þriðja hvert ár, upp að 500 kr. d. [Farskólakennarar og eftirlitskennarar við heimafræðslu 60 kr. Þriðja hvert ár upp að 300 kr.]⁸⁾ — Allar launaviðbætur eftir þjónustualdri greiðast úr ríkissjóði.

13. gr. Auk framantaldra launa njóta kennarar þeir, er laun taka eftir lögum þessum, dýrtiðaruppbótar úr ríkissjóði eftir sömu hlutföllum og starfsmenn ríkisins. Hlunnindi þau, er um ræðir í 11. gr. 2. málsg., koma ekki til greina í þessu sambandi. — [Nú greiða bæjar- eða sveitarfélög starfsmönnum sínum hærri dýrtiðaruppbót en greidd er starfsmönnum ríkisins, og skulu þá kennarar, sem starfa eftir lögum þessum, njóta jafnhárrar dýrtiðaruppbótar, enda greiðist mismunurinn af hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarfélagi.]⁹⁾

14. gr. Verði sú breyting gerð á fræðslu- eða skólahéruðum eða fræðslumálum yfirleitt, sem gerir stöðu kennarans óþarfa, skal hann eftir löglega uppsögn láta af henni endurgjaldslaust.

15. gr. Öll ákvæði um kennara í lögum þessum eiga og við kennslukonur. — [Ákvæði 1. greinar staflið b. ná ekki til þeirra kennara, er skipaðir hafa verið af kennslumálastjórninni, er lög þessi öðlast gildi.]¹⁰⁾

16. gr. Með lögum þessum eru úr gildi númer öll þau ákvæði laga nr. 59 22. nóv. 1907, um fræðslu barna, sem fara í bága við þessi lög, og enn fremur lög nr. 17 24. september 1918, um breytingu á þeim lögum.

17. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júní 1920. Og skulu þá allir, sem framvegis vilja vera kennarar, senda umsóknir um stöðurnar.

5) Sbr. lagabr. nr. 21 1930.

6) Í fjárl. 1943 var skólastjórum og kennurum fastra skóla veittar kr. 1000.00 og farkennurum kr. 500.00 hverjum sem launauppbót, án auka- og verðlagsuppbótar. Heldur sú greiðsla áfram í fjárl. fyrir árið 1944.

7) Aldursuppbætur greiðast nú á 9 árum, sbr. ráðuneytisbréf bls. 249.

8) Sbr. lagabr. nr. 21 1930, sjá enn fremur launabreyt. bls. 249.

9) Sbr. lagabr. nr. 58 1932.

10) Þ. e. lagabr. nr. 20 1936, sem gekk í gildi 1. okt. s. á.

Ákvæði um stundarsakir.

Þeir kennarar, sem ráðnir eru af skólanefnd eða fræðslunefnd til kennslu veturinn 1919—20, skulu njóta þeirra launa og dýrtíðaruppbóta, sem til eru tekin í lögum þessum. — [Til þess að stofna einkaskóla og kenna við hann, þarf að uppfylla sömu skilyrði og um getur í 1. gr. Þó er fræðslumálastjórninni heimilt að veita þeim mönnum undanþágu frá þessu ákvæði, er hafa til þess eindregin meðmæli skólastjóra fræðsluhéraðsins (skólaumdæmisins) og skólanefndar, enda fullnægi skólinn kröfu heilbrigðisstjórnarinnar um húsakynni og hollustuhætti.]¹¹⁾

Breytingar á launagreiðslum til barnakennara.

(Bréf fjármálaráðuneytisins til ríkisfóhirðis, dags. 22. ág. og 9. sept. 1941.)

a. Bréf fjármálaráðuneytisins, dags. 22. ágúst 1941.

Ríkisstjórnin hefur ákveðið, eftir tillögum menntamálanefndar neðri deildar Alþingis, að gera eftirtalдар breytingar á launakjörum barnakennara, til bráðabirgða um eitt ár, frá 1. n. m. að telja: 1. Aldurshækkanir kennara við fasta skóla greiðist á 9 árum, í stað þess að samkv. 12. gr. laga nr. 75 1919 eru þær greiddar á 15 árum. Hækkanirnar greiðist á þriggja ára fresti, eins og verið hefur. Kaupstaðaskólakennarar fá 300, 300, 400 kr., en kennarar utan kaupstaða 150, 150, 200 kr. Breyting þessi tekur til allra þeirra kennara, sem ekki hafa þegar fengið fullar aldurshækkanir. 2. Launakjör kennara í kaптúnunum, sem hafa eins marga íbúa og fámennasti kaupstaðurinn, þó ekki undir 900 manns, skulu vera hin sömu og í kaupstöðum. Koma hér til greina, auk Akraness, sem þegar er að öðlast kaupstaðarréttindi, Keflavík, Húsavík og Sauðárkrókur. — Er það skilyrði þessarar breytingar, að hlutaðeigandi kaптún greiði sinn hluta hækunarinnar. 3. Um væntanlegar breytingar á launum farkennara verður yður tilkynnt síðar. — Samkvæmt þessu er hér með lagt fyrir yður, að haga útreikningi og greiðslu launa og verðlagsuppbóta barnakennara í samræmi við reglur þær, er að ofan greinir, frá 1. sept. næstkomandi að telja.

b. Bréf fjármálaráðuneytisins, dags. 9. sept. 1941.

Í framhaldi að bréfi ráðuneytisins, dags. 22. f. m., varðandi launa- og kjarabreytingar barnakennara, skal yður hér með tjáð, að ríkisstjórnin hefur ákveðið, að byrjunarlaun farkennara, miðað við 6 mánaða kennslu, verði kr. 900.00 í stað kr. 500.00, auk fæðis og húsnæðis, eða greiðslu þess í peningum eftir mati. Jafnframt skulu aldurshækkanir farkennara framvegis greiðast á 9 árum, í stað 15, eins og verið hefur. Hækka laun þeirra þannig um 100 kr. Þriðja hvert ár upp í kr. 1200.00 auk dýrtíðar- og verðlagsuppbóta. — Breytingar þessar gilda um eitt ár, og koma til framkvæmda 1. n. m.

11) Shr. lagabr. nr. 20 1936, 2. gr.

Lög um laun embættismanna.

(Nr. 71 28. nóv. 1919.)

Þar eð svo margar breytingar hafa verið gerðar á launakvæðum laga þessara, bæði með sérstökum lögum og öðrum samþykktum, að þau gilda ekki lengur nema að litlu leyti, þá er hér tekinn kaflinn um hin almennu ákvæði téðra laga, en aðeins sá hluti launaákvæðanna, sem nær til þeirra skólamanna, er laun taka samkv. þeim (23.—31. gr.) og er þess getið í svigum () aftan við hverja grein, hvaða viðbætur eru orðnar á launagreiðslunum í janúar 1944.

I. Almenn ákvæði.

1. gr. Embættismaður, sem lagt er ókeypis húsnæði í húsi, sem að öðru leyti er notað í þarfir hins opinbera, skal um viðhald íbúðar sinnar sæta sömu kjörum sem leigjendur almennt. — Sé embættismanni fengin embættisjörð eða ábýli til afnota, skal hann greiða alla opinbera skatta, sem á býlinu hvila, en um meðferð og skil á býlinu fer eftir ábúðarlögnum.

2. gr. Embættismenn skulu skyldir að láta sér lynda breytingar þær og aukningu á embættisstörfunum, sem síðar kann að verða mælt fyrir um, þótt eigi sé neitt um það áskilið í veitingabréfum þeirra.

3. gr. Hafi sami maður tvö embætti á hendi, hvort með ákveðnum launum, þá skal hann missa svo mikils af launinum samanlögðum, að svari helmingi minni launanna, eða, ef launin eru jafnhá, $\frac{1}{4}$ af þeim samanlögðum.

4. gr. Hver embættismaður er skyldur að gegna um stundarsakir endurgjaldslaut störfum æðra embættis en sjálfs hans, í sömu stjórnargrein. — Sé embættismaður settur í annað embætti og verði af þeirri sök að láta af að gegna sinu eigin embætti, má veita honum öll launin, sem embættinu fylgja, auk endurgjalds fyrir ferðakostnað, en þá verður hann að láta af hendi laun þau, er fylgja embætti hans sjálfs. Gegni hann báðum embættunum í einu, skal auka laun þeirra, er fylgja embætti hans sjálfs, veita honum þóknun, sem þó má ekki fara fram úr helmingi af launum þess embættis, er hann er settur í. — Nú er maður, sem ekki er í embætti, settur í embætti, og nýtur hann þá launa þeirra allra, er því embætti fylgja. Þó skal sá, sem biðlaun hefur eða eftirlaun, missa jafnmikils í og þeim nemur.

5. gr. Allir þeir embættismenn, sem árlega taka fé úr ríkissjóði til endurgjalds embættiskostnaði, eru skyldir að senda stjórnarráðinu nægilega sundurliðaða skýrslu um kostnað þennan við lok hvers almanaksárs.

6. gr. Nú flyzt embættismaður úr embætti í lægra launaflokki í embætti í hærri launaflokki í sömu stjórnargrein, og skal hann þá taka laun á því launastigi í hinum nýja launaflokki, sem jafnhátt er eða næst fyrir ofan þá launaupphæð, sem hann hefði náð í hinum lægra launaflokki.

7. gr. Laun samkvæmt lögum þessum skulu allir embættismenn taka, þeir er veitingu fá fyrir embætti frá því er lögin öðlast gildi. Þeir embættismenn, sem þá sitja í embætti, skulu eiga kost á að taka laun eftir þessum lögum, eða sitja við sömu laun og áður, en segja skulu þeir til á

ársfresti frá því, er lögin koma í gildi, hvorn kostinn þeir taka. Kjósi þeir að taka laun eftir þessum lögum, er þeim skylt að hlíta þeirri skipun, er sett kann að verða með lögum um geymdan lífeyri embættismanna og styrktrygging handa ekkjum þeirra. — Nú kys embættismaður, er eftirlaunarétt á eftir eldri lögum, að taka laun eftir þessum lögum, og heldur hann þá eftirlaunaréttinum, en ekki nær sá réttur til viðbótar þeirrar, er embættismaður þessi kann að njóta eftir þessum lögum. En greiða skal hann gjald í tryggingar- eða lífeyrissjóð embættismanna af viðbót þeirri, er hann kann að fá við laun sín eftir þessum lögum, enda fær hann lífeyri greiddan af þeirri upphæð, samkvæmt lögum um lífeyrissjóð embættismanna. Hafi embættismaður, sem svo er ástætt um, sem segir í þessari málsgrein, tryggt ekkju sinni líffé, þarf hann ekki að kaupa nýja líftrygging, og eftirlaunaréttur ekkjunnar helst hinn sami sem áður, en launaviðbót, sem hann fær eftir þessum lögum, telst ekki til hækkunar hvorki á líffé né eftirlaunum ekkju. Telja skal laun þeirra embættismanna, er laun taka samkvæmt lögum þessum, svo sem lögin hefðu verið í gildi, er þeir fengu fyrst veitingu fyrir embættinu, eða samkynja embætti, en samkynja eru hér talin þau embætti í sömu stjórnargrein, er jöfn laun eru lögð í lögum þessum, svo og sýslumanna- og bæjarfógetaembætti. — Þá skal og talinn til þjónustuára þeirra embættismanna, sem hlut eiga að máli, sá tími, sem þeir hafa gegnt stunda- eða aukakennarastörfum við skóla ríkisins, með eigi minni stundafjölda á viku en krafizt hefir verið af föstum kennurum. — Sömuleiðis skal telja til embættisára þau ár, sem prestar hafa gegnt sem aðstoðarprestar, læknar sem aukalæknar og núverandi vegamála- stjóri sem aðstoðarverkfræðingur.

II. Launaákvæði.

23. gr. Prófessorar við háskólann hafa að byrjunarlaunum 4500 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 500 kr. upp í 6000 kr. — Dósentar hafa að byrjunarlaunum 3500 kr., en launin hækka á sama hátt upp í 4500 kr. — (Auk þess sérstök launauppbót kr. 2000.00 til hvers.)

24. gr. Skólameistari hins almenna menntaskóla hefur að byrjunarlaunum 4000 kr. á ári, en launin hækka eftir 3, 6 og 9 ár í þessari röð um 300 kr., 300 kr. og 400 kr. upp í 5000 kr. Auk þess nýtur hann ókeypis húsnæðis, ljóss og hita í skólahúsinu. — Kennarar skólans hafa að byrjunarlaunum 3400 kr. á ári, en launin hækka á 4 ára fresti um 400 kr. upp í 5000 kr. Þeir kennarar skólans, er gegnt hafa embætti samfleytt í 16 ár, verða yfirkennarar. — Dyravörður hefur að árslaunum, auk ókeypis húsnæðis, ljóss og hita, 1500 kr. — (Auk þessa fær rektor menntaskólans í Rvík og skólameistari menntaskólans á Akureyri kr. 2000.00 fyrir skólastjórn. Enn fremur fá þeir og kennarar sömu skóla kr. 750.00 sem sérstaka launauppbót.)

25. gr. Skólameistari gagnfræðaskólans á Akureyri og forstöðumaður kennaraskólans í Reykjavík hafa að byrjunarlaunum 3200 kr. á ári, en launin hækka eftir 3, 6 og 9 ár í þessari röð um 300 kr., 300 kr. og 400

kr. upp í 4200 kr. Auk þess fá þeir ókeypis bústað, ljós og hita — Kennarar við skóla þessa hafa að byrjunarlaunum 3000 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 200 kr. upp í 4200 kr. — Skóla-meistari og kennarar menntaskólans á Akureyri (áður gagnfræðask.) fá sömu laun og menntaskólakennarar í Rvík. Skólastjóri og kennarar kennaraskólans fá kr. 600.00 sem sérstaka launauppbót og enn fremur kr. 1000.00 án dýrtíðar- og verðlagsuppbótar.)

26. gr. Skólastjórinn á Eiðum hefur að byrjunarlaunum 2600 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 200 kr. upp í 3200 kr., auk ókeypis bústaðar, ljóss og hita. — Kennari við skóla þennan hefur að byrjunarlaunum 2000 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 2 ára fresti um 200 kr. upp í 2600 kr. Auk þess nýtur hann ókeypis húsnæðis, ljóss og hita. — (Enn fremur fær skólastjóri kr. 700.00 sérstaka launauppbót og að auki fær hann og kennarar skólans kr. 1000.00 án dýrtíðar- og verðlagsuppbótar.)

27. gr. Enginn getur fengið veitingu fyrir kennaraembætti við skóla þá, er um ræðir í 24. og 25. gr., nema hann hafi verið settur til að þjóna embættinu að minnsta kosti 1 ár. Hafi hann ekki fengið veitingu fyrir embættinu innan tveggja ára, má hann ekki gegna því lengur.

28. gr. Skólastjóri Stýrimannaskólans og vélstjóráskólans hafa að byrjunarlaunum 3200 kr. á ári, en launin hækka á hverjum þriggja ára fresti um 200 kr. upp í 4000 kr. Auk þess njóta þeir leigulauss bústaðar, ljóss og hita. — Kennarar við skóla þessa hafa að byrjunarlaunum 2000 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 200 kr. upp í 3000 kr. — (Auk greindra launa fá kennarar þessara skóla kr. 1600.00 launauppbót.)

29. gr. Skólastjórar bændaskólanna hafa að byrjunarlaunum 2200 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 200 kr. upp í 3200 kr. — Kennarar við skóla þessa hafa að byrjunarlaunum 1600 kr. á ári, en launin hækka á hverjum 3 ára fresti um 200 kr. upp í 2600 kr. — Auk þess njóta bæði skólastjórar og kennarar ókeypis húsnæðis, ljóss og hita. — Reki skólastjórar bú skólans á skólajörðinni fyrir eigin reikning, skulu þeir hafa að byrjunarlaunum 1900 kr., sem hækka á sama hátt upp í kr. 2800. — (Auk þess hafa skólastjórar téðra skóla kr. 2500.00 fyrir stjórn skólabúanna og kennararnir hafa nú kr. 3085.70 í byrjunarlaun. Sömu laun hafa skólastj. og kennarar garðyrkjuskólans að Reykjum.)

30. gr. Forstöðumaður málleysingjaskólans hefur að byrjunarlaunum 1200 kr. á ári, en launin hækka á hverjum tveggja ára fresti um 100 kr. upp í 2000 kr. — Kennari við skóla þennan hefur að byrjunarlaunum 900 kr., en launin hækka á hverjum tveggja ára fresti um 100 kr. upp í 1500 kr. — Auk þess njóta bæði forstöðumaður og kennari ókeypis húsnæðis, ljóss og hita. — (Grunnlaun forstöðukonu eru nú kr. 2200.00 og kennara kr. 1650.00 (í stað kr. 1200.00 og 900.00), enn fremur fá sömu aðilar kr. 1000.00 án dýrtíðaruppbótar og verðlagsuppbótar sem sérstaka launaviðbót.)

33. gr. Auk hinna föstu launa fá allir umbættis- og sýslunarmenn landsins, sem taldir eru í lögum þessum eða taka laun samkvæmt öðrum lögum, sem ekki ákveða sérstaklega um dýrtíðaruppbót, og sömu-

leiðis allir þeir, sem eftirlauna njóta samkvæmt eftirlaunalögum, eða biðlauna, launabót, sem miða skal við verðhækkun á helztu lífsnauðsynjum. — Þ. e. dýrtiðaruppbót.)

Lög um verðlagsuppbót á laun embættismanna og annarra starfsmanna ríkisins og ríkisstofnana.

(Nr. 48 30. júní 1942).

1. gr. Greiða skal verðlagsuppbætur á laun embættismanna og annarra starfsmanna ríkis og ríkisstofnana og á eftirlaun og styrktarfé samkvæmt 18. gr. fjárlaga úr ríkissjóði, samkvæmt fyrirmælum þessara laga. — Heimilt er lifeyrissjóðum embættismanna, barnakennara og ljósmæðra að greiða verðlagsuppbót á lifeyri á sama hátt. Ríkissjóður endurgreiðir lifeyrissjóðunum upphæðir þær, er þeir greiða samkv. ákvæðum þessum. — Ríkisstjórninni heimilast enn fremur að greiða sérstaka uppbót til þeirra embættis- og starfsmanna, sem hafa undir 650 kr. grunnkaup á mánuði og hafa börn innan 14 ára aldurs á framfæri sínu. Uppbót þessi nemi kr. 300.00 án verðlagsuppbótar fyrir hvert barn á ári og greiðist eftir á missirislega, þó þannig, að samanlögð grunnlaun og uppbót þessi fari eigi fram úr upphæð, sem svarar til 650 kr. grunnlauna á mánuði. Sams konar heimild veitist einnig ríkisstofnunum, sveitar- og bæjarfélögum og stofnunum þeirra.

2. gr. Hagstofan, eða aðrir, ef lög ákveða svo, gerir yfirlit um breytingar á framfærslukostnaði í Reykjavík 1. dag hvers mánaðar, miðað við meðalverðlag mánuðina janúar—marz 1939. — Vísitölu þessa skal leggja til grundvallar við útreikning verðlagsuppbótar fyrir hvern mánuð.

3. gr. Verðlagsuppbótin skal nema fullri hækkun vísitölunnar, miðað við grundvöllinn janúar—marz 1939 (= 100). Uppbót greiðist þó ekki af þeim hluta launa, sem er fram yfir 650 kr. á mánuði.

4. gr. Nú tekur maður laun, eftirlaun eða fasta þóknun fyrir fleira en eitt starf eða hjá fleiri ríkisstofnunum í senn, og skal þá reikna uppbótina af launum samanlögðum og skipta hlutfallslega á þá aðila, sem launin greiða.

5. gr. Verðlagsuppbótin greiðist á launin að viðbætti þeirri dýrtiðaruppbót, sem nú er greidd samkvæmt lögum.

6. gr. Verðlagsuppbót greiðist einnig á skrifstofufé og embættiskostnað, sem embættis- og starfsmönnum er greitt úr ríkissjóði, að undanskilinni húsaleigu og húsaleigustyrk.

7. gr. Greiða skal verðlagsuppbót á styrki þá, sem greiða ber samkv. lögum nr. 33 1940, um héraðsskóla, lögum nr. 60 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, lögum nr. 48 1930, um gagnfræðaskóla, svo og á styrki til iðnskóla. — Ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjarsjóður greiða hvor um sig sömu verðlagsuppbót á þann styrk, sem þeim ber að greiða viðkomandi skóla, og greidd er embættis- og starfsmönnum ríkisins þann tíma, sem skólarnir starfa.

8. gr. Hámarksákvæði niðurlags 3. gr. gilda ekki um greiðslur samkvæmt 6. og 7. gr.

9. gr. Verðlagsuppbótin greiðist mánaðarlega eftir á.

10. gr. Rísi ágreiningur út af ákvörðun og greiðslu verðlagsuppbótar samkv. lögum þessum, sker fjármálaráðherra úr til fullnaðar. Heimilt er ráðherra að setja reglugerð um nánari framkvæmdaratriði þessara laga.

11. gr. Ákvæði laga þessara gilda frá ársbyrjun 1942. Eru jafnframt úr gildi fallin lög nr. 8 1941 og lög nr. 60 1941.

Reglur um greiðslu ómagastyrks.

Fjármálaráðherra hefur, samkvæmt heimild í 10. gr. laga um verðlagsuppbætur, nr. 48 frá 30 júní 1942, sett til bráðabirgða eftirfarandi fyrirkomulagsreglur um framkvæmd 3 mgr. 1. gr. um ómagastyrki opinberra embættis- og starfsmanna.

1. gr. Ómagastyrki skal greiða öllum þeim, sem eru að aðalstarfi embættis- og starfsmenn ríkis eða ríkisfyrirtækja, fastráðnir til lengri tíma, og hafa lífsframsæri þar af. Styrkir þessir greiðast án tillits til þess, þótt grunnkaup eða samanlögð laun fari fram úr hámarki því, sem verðlagsuppbót reiknast af samkvæmt 3. gr. l. nr. 48 1942. Hins vegar greiðist hvorki verðlagsuppbót né grunnkaupsuppbót á styrkina sjálfa.

2. gr. Nú eru báðir foreldrar eða framfærslumenn á launum hjá ríki eða ríkisfyrirtækjum, og skal þá ekki greiða nema einfalda uppbót á hvert barna þeirra. Ef sami maður er á launum hjá fleiru en einu fyrirtæki samtímis, skal styrkurinn greiddur út þar sem hann telzt hafa aðalstarf.

3. gr. Ef laun fyrir eitt og sama starf eiga að greiðast af tveim aðilum, t. d. ríkissjóði og bæjarsjóði, skiptist ómagastyrkurinn í sömu hlutföllum.

4. gr. Meðlag annars staðar frá sviptir foreldri ekki rétti til ómagastyrks, nema um fullan framfærslueyri sé að ræða.

5. gr. Ómagastyrk skal ávallt greiða í heilu lagi fyrir hálf t. ári í senn, sbr. 6. og 7. gr. hér á eftir, og kemur styrkurinn til útborgunar í janúar og júlímánuðum ár hvert, fyrir misserið næst á undan.

6. gr. Ef barn er á framsæri aðeins hluta úr misseri, annaðhvort af því að það fæðist eða kemur á framsæri á misserinu, eða af því að það deyr, verður 14 ára eða fer af framsæri starfsmannsins á annan hátt, skal greiða á það fullan ómagastyrk út misserið.

7. gr. Tilsvarendi gildir, er framfærslumaður byrjar að taka laun hjá ríki eða ríkisfyrirtæki, lætur af starfi eða fellur frá. Skal honum þá allt að einu reiknaður fullur ómagastyrkur á börn hans fyrir það starf.

8. gr. Styrki skal einungis greiða á börn, sem eru raunverulega á framsæri hlutaðeiganda. Skal að jafnaði miða við skylduframsæri (eigin börn, stjúp börn, kjör börn), en þó skal heimilt að greiða styrki vegna barna, ef þau eru í fóstri um lengri tíma og á framsæri að öllu leyti, án þess að meðlag með þeim sé krafðið eða þegið í neinni mynd.

9. gr. Fjármálaráðuneytið lætur prenta eyðublöð til útfyllingar öll-

um þeim, sem til greina geta komið við úthlutun ómagastyrkja. Skal þar greint frá nafni, embætti eða starfi, launakjörum, starfsaldri o. s. frv. hlutaðeigandi starfsmanns, barnafjölda með tilgreindum fæðingardögum og upplýsingum um, hvort þau séu á framfæri hans, svo og fleiri atriði, sem máli kunna að skipta. Gögnin skulu síðan útfyllt tvisvar á ári, og skulu starfsmenn gefa þarumræddar upplýsingar að viðlögðum drengskap, enda varðar það missi ómagastyrks um tíma eða að fullu, ef rangt er frá skýrt um þessi efni. Eyðublöðunum fylgja viðföst kvittunareyðublöð, sem launþeginn undirritar, þegar styrkurinn fellur í gjalddaga.

10. gr. Rísi ágreiningur út af ákvæðum eða greiðslu ómagastyrkja sker fjármálaráðherra úr til fullnaðar.

Þingsályktun 28. ág. 1942 um sérstakar launabætur embættismanna og annarra starfsmanna ríkisins.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að láta greiða embættismönnum og öðrum starfsmönnum ríkisins, ríkisstofnana og sjálfseignarstofnana sérstaka uppbót á laun þeirra frá ríkinu eða ríkisstofnunum fyrir tímabilið 1. júlí 1942 til 30. júní 1943 eins og hér á eftir segir: — Á fyrstu 2400 kr. grunnlauna, ásamt verðlagsuppbót af þeirri fjárhæð, eins og hún verður á hverjum tíma, greiðast 30%. — Á þann hluta grunnlauna, sem er ofan við kr. 2400.00, og allt að kr. 10000.00, ásamt verðlagsuppbót, eins og hún verður á hverjum tíma, greiðast 25%. Uppbót þessi greiðist mánaðarlega. — Uppbót greiðist úr ríkissjóði eftir sömu reglum á tímakaup kennara, eftirlaun í fjárlögum og lífeyri úr lífeyrissjóðum embættismanna, barnakennara og ljósmæðra, svo og útborgað skrifstofufé og embættiskostnað, að undanskilinni húsaleigu og húsaleigustyrk. — Grunnlaun í tillögu þessari merkja laun, sem ríkissjóður og aðrir, er tillagan greinir, greiða verðlagsuppbót á samkvæmt lögum nr. 48 1942. Með verðlagsuppbót er átt við þá verðlagsuppbót, sem greidd er samkvæmt sömu lögum. — Enn fremur skorar Alþingi á ríkisstjórnina að hraða endurskoðun launalaganna svo sem unnt er.

Auglýsing fjármálaráðuneytisins um aukaverðlagsuppbót á laun embættismanna og starfsmanna ríkis og ríkisstofnana.

(Nr. 159 25. sept. 1942.)

Samkvæmt ályktun Alþingis 28. ágúst s. l. ber að greiða embættis- og starfsmönnum ríkis og ríkisstofnana aukaverðlagsuppbót á laun þeirra frá 1. júlí s. l. að telja. Nemur uppbót þessi 30% af fyrstu 2400 krónum grunnlauna, ásamt verðlagsuppbót af þeirri fjárhæð, eins og hún verður á hverjum tíma, en 25% af grunnlaunum frá 2400 krónum og allt að 10000 krónum, ásamt verðlagsuppbót, samkvæmt lögum nr. 48 1942. Uppbót þessi er nú fallin í gjalddaga fyrir mánuðina júlí—

september incl. — Þurfi skýringa eða fyrirmæla um útreikning eða greiðslu uppþótarinnar ber að snúa sér til fjármálaráðuneytisins.

Lög um aldurshámark opinberra embættis- og starfsmanna.

(Nr. 27 9. jan. 1935.)

1. gr. Hver sá opinber embættis- eða starfsmaður i þjónustu ríkis, bæjar eða sveitarfélaga eða stofnana, sem þau ráða yfir eða eiga, hvort sem hann er skipaður af konungi eða ráðherra eða öðrum löglegum aðila, eða þó hann sé fastráðinn, skal leystur frá embætti sínu eða starfi sínu af sama aðila, er veitti honum það eða réði hann til þess, þegar hann er orðinn fullra 65 ára. — Heimilt er þó að þeir opinberir embættis- og starfsmenn, sem þykja til þess nógu ernir til líkama og sálar, séu látnir halda störfum sínum þar til þeir eru fullra 70 ára, en enginn má vera i opinberu embætti eða stöðu, sem eldri er. — Ákvæði þessarar greinar ná ekki til ráðherra, alþingismanna og annarra opinberra fulltrúa, sem kosnir eru almennri kosningu, [fiskimatsmanna og annarra matsmanna, sem ekki taka laun úr ríkissjóði]¹⁾ né heldur til þeirra sýslunarmanna, er ekki hafa sýslanir að aðalstarfi. — Ef embættismaður, sem hlotið hefur embætti sitt með almennri kosningu, fer frá samkvæmt ákvæðum þessara laga, skal honum heimilt að sækja um embættið að nýju. Hljóti hann kosningu, skal hann fá veitingu fyrir embættinu um 5 ár.

2. gr. Þegar opinberum starfsmönnum er veitt lausn frá störfum sínum samkv. 1. gr., skal miða lausnina við 1. dag næsta mánaðar eftir að þeir urðu 65 eða 70 ára, nema ráðherra þyki annar tími á árinu hagkvæmari vegna mannskipta við störfin. — Hafi opinber starfsmaður ekki verið leystur frá embætti sínu eða stöðu, er hann varð 65 ára, getur hann orðið leystur frá stöðunni hvenær sem er á tímabilinu þar til hann er 70 ára og verður að láta af störfum skilmálalaust.

3. gr. Þeir opinberir embættis- og starfsmenn, sem eru orðnir 70 ára, er lög þessi öðlast gildi, skulu víkja úr stöðum sínum 1. jan. 1935, eða gangi lögin síðar i gildi, þá 1. dag næsta mánaðar eftir að lögin öðlast gildi.

Lög um lífeyrissjóð barnakennara og ekkna þeirra.

(Nr. 102 30. des. 1943.)

1. gr. Lífeyrissjóður barnakennara og ekkna þeirra, er stofnaður var með lögum nr. 33 27. júní 1921, skal eftirleiðis starfa með því markmiði og skipulagi, sem segir i þessum lögum.

2. gr. Sjóðfélagar eru þeir nefndir i lögum þessum, er skylt er að greiða iðgjöld i sjóðinn og rétt eiga á lífeyri úr honum.

1) Sbr lagabr. nr. 13 1936.

3. gr. Sjóðfélagar eru allir barnakennarar, sem laun taka eftir launalögum barnakennara.

4. gr. Stjórn sjóðsins skal skipuð þremur mönnum. Skal einn þeirra tilnefndur af hæstarétti, og er hann formaður stjórnarinnar. Annar skal skipaður af fjármálaráðherra, en hinn þriðji kosinn af sjóðfélögum eða félagsskap þeirra, svo sem nánar verður ákveðið í reglugerð sjóðsins. — Skipunar- og kjörtími stjórnarmanna er þrjú ár.

5. gr. Tryggingarstofnun ríkisins annast reikningshald og daglega afgreiðslu sjóðsins fyrir þóknun eftir samkomulagi hennar og stjórn sjóðsins. — Reikningsár sjóðsins er almanaksárið. Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af hinni umboðslegu endurskoðun án sérstakrar þóknunar.

6. gr. Stjórn sjóðsins skal sjá um ávöxtun fjár hans. Skal ávaxta sjóðinn í tryggum verðbréfum, svo sem ríkisskuldabréfum eða öðrum bréfum með ríkisábyrgð, skuldabréfum bæjar- og sveitarfélaga, vaxtabréfum veðdeildar Landsbankans eða Búnaðarbankans, jarðræktarbréfum, skuldabréfum, tryggðum með fyrsta veðrétti í fasteignum allt að 60% af fasteignamati þeirra, eða með öðrum álíka tryggilegum hætti. — Ráðherra getur kveðið nánar á um útlán sjóðsins með reglugerð, þar á meðal sett fyrir máli um lánveitingar til íbúðarhúsabygginga fyrir meðlimi sjóðsins.

7. gr. Stjórn sjóðsins skal hið fimmta hvert ár láta tryggingarfræðing rannsaka fjárhag sjóðsins. Þyki honum rannsókn sin leiða í ljós, að fjárhagsgrundvöllur sjóðsins sé ótryggur, skal hann gera tillögur til stjórnar sjóðsins um aðgerðir til að efla sjóðinn. Sýni rannsóknin hins vegar, að fjárhagur sjóðsins sé svo góður, að iðgjöld mætti lækka, skal hann athuga vandlega, hversu mikil sú lækkan mætti vera, og gera tillögur sínar um það til sjóðsstjórnarinnar. Sjóðsstjórnin má aldrei lækka iðgjöld meira en tryggingarfræðingur hefur lagt til, að gert yrði.

8. gr. Sjóðfélagar greiði ár hvert 4% af heildarárslaunum sínum í iðgjöld til sjóðsins. Launagreiðanda ber að halda iðgjöldum eftir af launum sjóðfélaga og standa sjóðnum skil á þeim. Sjóðfélagar bera eigi ábyrgð á skuldbindingum sjóðsins nema með iðgjöldum sínum. — Launagreiðendur greiði fyrst um sinn ár hvert 6% af heildarárslaunum þeim, er sjóðfélagi tekur hjá þeim, í iðgjöld til sjóðsins. Komi til iðgjaldalækkunar samkv. 9. gr., skal fyrst lækka iðgjöld launagreiðanda, þar til er þau eru orðin jöfn iðgjöldum sjóðfélaga sjálfra.

9. gr. Sjóðurinn greiðir sjóðfélögum ellilífeyri og örorkulífeyri og eftirlátnum maka þeirra og börnum lífeyri samkv. ákvæðum þeim, sem hér fara á eftir.

10. gr. Hver sjóðfélagi, er greitt hefur iðgjöld til sjóðsins í 10 ár eða lengur og annaðhvort er orðinn fullra 65 ára að aldri eða samlagður aldur hans og þjónustutími er orðinn 95 ár, á rétt á árlegum ellilífeyri úr sjóðnum. — Upphæð ellilífeyrisins er hundraðshluti af meðallaunum hlutaðeigandi sjóðfélaga síðustu 10 starfsár hans, og er hundraðshluti þessi hækkaði eftir því, sem starfstíminn verður lengri, svo sem hér segir:

Starfstími.	Ellilífeyrir.
10 ár	12,5 %
11 —	14,0 —
12 —	15,5 —
13 —	17,0 —
14 —	18,5 —
15 —	20,0 —
16 —	22,0 —
17 —	24,0 —
18 —	26,0 —
19 —	28,0 —
20 —	30,5 —
21 —	33,0 —
22 —	35,5 —
23 —	38,0 —
24 —	41,0 —
25 —	44,0 —
26 —	47,0 —
27 —	50,0 —
28 —	53,0 —
29 —	56,5 —
30 — eða lengur	60,0 —

11. gr. Hver sjóðfélagi, sem ófær verður til að gegna starfi sínu eða missir einhvern hluta af launum sínum sökum varanlegrar örorku, á rétt á örorkulífeyri, ef tryggingayfirlæknir í samráði við landlækni metur örorkuna meiri en 10%. — Ef rekja má aðalorsök örorkunnar til starfa í þágu stöðu þeirrar, sem öryrkinn gegndi, er hámark hins árlega örorkulífeyris hans jafnhátt ellilífeyri þeim, er hann hefði öðl-
 azt rétt til, ef hann hefði gegnt stöðu sinni til 65 ára aldurs. Endranær miðast hámark örorkulífeyrisins við starfstíma og meðallaun 10 síðustu starfsár öryrkjans með sama hætti og segir í 10. gr. — Örorkulífeyrir hvers einstaks er sami hundraðshluti af hámarksörorkulífeyri hans samkvæmt 2 mgr. þessarar gr. sem örorka hans er metin. Enginn getur fengið örorkulífeyri, meðan hann heldur fullum launum þrátt fyrir örorkuna. — Skyld er öryrkja, sem sækir um örorkulífeyri úr sjóðnum eða nýtur hans, að láta stjórn sjóðsins í té allar þær upplýsingar um heilsufar sitt, sem nauðsynlegar eru til þess að dæma um rétt hans til örorkulífeyris — Stjórn sjóðsins er heimilt að lækka eða fella niður örorkulífeyri þeirra öryrkja, sem fá starfsorku sína aftur að nokkru eða öllu leyti. — Sömu leiðis ber stjórn sjóðsins að hækka örorkulífeyrinn, ef örorkan vex til muna og án sjálfsskaparvita frá því, sem hún var metin við fyrri ákvarðanir, enda hafi öryrkinn á þeim tíma, sem örorkan óx, ekki verið í þjónustu annarra en þeirra aðila, sem tryggja starfsfólk sitt í sjóðnum.

12. gr. Nú andast sjóðfélagi eða sá maður, er nýtur ellilífeyris eða örorkulífeyris úr sjóðnum, og lætur hann eftir sig maka á lifi, og á þá hinn eftirlífandi maki rétt til lífeyris úr sjóðnum, enda hafi hinn látni greitt iðgjöld til sjóðsins í 10 ár eða lengri tíma og þjónabandinu hafi

eigi verið slitið að lögum, áður en hann lézt — Nú andast sjóðfélagi, er greitt hefur iðgjöld til sjóðsins skemmri tíma en 10 ár, og skal þá endurgreiða eftirlifandi maka hans vaxtalaus iðgjöld þau, er hann hefur greitt til sjóðsins. — Upphæð lífeyris hins eftirlifandi maka fer eftir starfstíma hins látna og meðalárslaunum hans síðustu 10 starfsár hans. Ef starfstíminn er 10 ár, er hinn árlegi lífeyrir 20% af meðalárslaunum, en hækkar síðan fyrir hvert starfsár um 1% af meðalárslaunum, unz hámarkinu, 40% af meðalárslaunum, er náð, eftir 30 ára starfstíma. Hafi hinn eftirlifandi maki verið meira en 10 árum yngri en hinn látni, lækkar lífeyrir hans um 1% af meðalárslaunum fyrir hvert ár, sem aldursmunurinn nemur umfram 10 ár. — Verði árlegur lífeyrir maka samkvæmt 3. og 4. málsg. þessarar gr. lægri en 500 kr., skal hann hækkaður upp í þá upphæð. — Nú hefur sjóðfélagi gengið í hjónaband, eftir að hann var orðinn 60 ára, eða á þeim tíma, er hann naut ellilífeyris úr sjóðnum eða hann var lagztur banaleguna, og nýtur þá eftirlifandi maki hans eigi réttar til lífeyris úr sjóðnum. — Réttur til lífeyris samkvæmt þessari grein fellur niður, ef hinn eftirlifandi maki gengur í hjónaband að nýju, en kemur aftur í gildi, sé hinu síðara hjónabandi slitið, enda veiti hið síðara hjónaband eigi rétt til lífeyris úr sjóðnum.

13. gr. Börn eða kjörbörn, sem sjóðfélagi lætur eftir sig, er hann andast, og yngri eru en 16 ára, skulu fá árlegan lífeyri úr sjóðnum, þar til er þau eru fullra 16 ára að aldri, enda hafi hinn látni séð um framfærslu þeirra að nokkru eða öllu leyti. Sama gildir um börn eða kjörbörn, er sá maður lætur eftir sig, er naut elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum, er hann andaðist. — Ef barnið á foreldri eða kjörforeldri á lífi, er sér um framfærslu þess, er lífeyrir þess 25% hærri en meðalmeðlag það, er félagsmálaráðherra hefur ákveðið með barni á sama aldri í Reykjavík á þeim tíma, sem lífeyririnn á að greiðast. Að öðrum kosti er lífeyririnn tvöfalt meðalmeðlag þetta. — Sama rétt öðlast börn og kjörbörn sjóðfélaga, er hann verður öryrki, þó svo, að lífeyrir þeirra skal þá nema jafnmiklum hundraðshluta af lífeyrisupphæð þeirri, sem greinir í 2. mgr. þessarar gr., sem örorka sjóðfélagens er metin.

14. gr. Nú lætur sjóðfélagi í lifanda lífi og af öðrum ástæðum en ella eða örorku af stöðu þeirri, er veitti honum aðgang að sjóðnum, og á hann þá rétt á að fá endurgreidd vaxtalaus iðgjöld, er hann hefur greitt í sjóðinn. Hafi hann verið sjóðfélagi í 15 ár, er hann lætur af stöðunni, getur hann með samþykki sjóðsstjórnarinnar valið um, hvort hann fær iðgjöld sín endurgreidd eða hann lætur þau standa inni í sjóðnum. Velji hann síðari kostinn, fellur niður skylda hans til að greiða framvegis iðgjöld til sjóðsins og réttur hans til örorkulífeyris. Ellilífeyrir hans og lífeyrir eftirlátins maka miðast þá við starfstíma hans og meðallaun síðustu 10 starfsár hans, samkv. 10. og 12. gr. Lífeyrir barna hans skal þá ákveðinn þannig, að full upphæð samkvæmt 13. gr. skal margfölduð með hlutfallinu á milli þess ellilífeyris, sem hann hefur öðlazi rétt til, og þess ellilífeyris, sem hann hefði öðlazi rétt til, ef hann hefði gegnt starfinu til 65 ára aldurs. Sé staða eða starfi sjóðfélaga lagður niður, á hann rétt á að vera áfram í sjóðnum og greiða iðgjöld, sem miðuð séu

við laun þau, er hann hafði, er staða hans var lögð niður. Nýtur hann þá sömu réttinda úr sjóðnum sem hann hefði gegnt starfi sínu áfram.

15. gr. Þeir, sem keypt hafa sér og ekkjum sínum lífeyri samkvæmt lögum þessum, og má ekki leggja á þær lögðald né gera í þeim fjárnám greiði þeir iðgjöld sín samkvæmt ákvæðum þeirra frá þeim tíma, er þau öðlast gildi.

16. gr. Ríkissjóður ábyrgist greiðslu lífeyris samkvæmt lögum þessum, og greiðist hann með $\frac{1}{12}$ árslífeyrisins fyrir fram á hverjum mánuði.

17. gr. Nánari ákvæði um skipulag sjóðsins og starfsemi hans skal setja í reglugerð, er fjármálaráðherra staðfestir, en stjórn sjóðsins semur.

18. gr. Óheimilt er að framselja eða veðsetja lífeyriskröfur samkvæmt lögum þessum, og má ekki leggja á þær lögðald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldheimtumaður í dánarbúi eða þrotabúi hefur rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

19. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1944. Frá sama tíma eru lög nr. 33 27. jan. 1921 úr gildi numin.

Lög um viðauka við lög nr. 33 27. júní 1921, um lífeyrissjóð barnakennara og ekkna þeirra.

(Nr. 28 20. júní 1923.)

1. gr. Stjórn lífeyrissjóðsins er heimilt með samþykki fjármálaráðherra að veita barnakennurum, sem áttu rétt til styrks úr styrktarsjóði barnakennara eftir lögum 9. júlí 1909, árlegan styrk úr sjóðnum, allt að 600 kr. á ári eftir þörfum þeirra. Styrk þennan má þó því aðeins veita, að kennarinn hafi verið leystur frá starfi sínu sökum elli eða vanheilsu, enda fari styrkurinn, að viðbættum lífeyri hans samkvæmt lögum nr. 33 27. júní 1921, eigi fram úr 800.00 krónum.— Með sömu skilyrðum má og veita ekkjum barnakennara lífeyri úr sjóðnum, allt að 300.00 kr. á ári.

2. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Lög um Lífeyrissjóð embættismanna og ekkna þeirra.

(Nr. 101 30. des. 1943.)

1. gr. Lífeyrissjóður embættismanna og ekkna þeirra, er stofnaður var með lögum nr. 51 27. júní 1921, skal eftirleiðis heita Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins, og starfar hann með því markmiði og skipulagi, sem segir í lögum þessum.

2. gr. Sjóðfélagar eru þeir nefndir í lögum þessum, er skylt er að greiða iðgjöld í sjóðinn og rétt eiga á lífeyri úr honum.

3. gr. Sjóðfélagar eru: 1. Allir þeir, sem laun taka eftir hinum almennu launalögum. 2. Allir aðrir starfsmenn, sem taka laun úr ríkissjóði og ráðnir eru til ekki skemmri tíma en eins árs eða með þriggja mánaða uppsagnarfresti, enda sé starf þeirra í þjónustu ríkisins aðal-

starf þeirra. — Þeim starfsmönnum ríkisins, sem rétt eiga á lífeyri úr öðrum sjóðum, er stofnaðir eru með lögum fyrir tilteknar starfsgreinir sérstaklega, er þó eigi skylt að gerast sjóðfélagar.

4. gr. Stjórn sjóðsins skal heimilt að taka í tölu sjóðfélaga: 1. Starfsmenn við ríkisstofnanir, sem sérstakan fjárhag hafa. 2. Starfsmenn bæjar-, sýslu eða sveitarfélaga. 3. Starfsmenn við sjálfseignarstofnanir, er starfa í almenningsþarfir. — Starfsmenn þeir, sem ræðir um í 1—3 hér að framan, skulu fullnægja skilyrðum þeim, er greinir í 3. gr., um ráðningartíma.

5. gr. Nú bætast við nýir sjóðfélagar samkvæmt 3. gr. 2. tölul. eða 4. gr., og skal þá heimilt að kaupa þeim réttindi í sjóðnum fyrir starfstíma, sem þeir hafa unnið, áður en þeir urðu sjóðfélagar. Stjórn sjóðsins ákveður, eftir tillögum tryggingarfræðings hans, upphæð þá, er greiða skal fyrir réttindi þessi, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð sjóðsins.

6. gr. Stjórn sjóðsins skal skipuð þremur mönnum. Skal einn þeirra tilnefndur af hæstarétti, og er hann formaður stjórnarinnar. Annar skal skipaður af fjármálaráðherra, en hinn þriðji kosinn af sjóðfélögum eða félagsskap þeirra, svo sem nánar verður ákveðið í reglugerð sjóðsins. — Skipunar- og kjörtími stjórnarmanna er þrjú ár.

7. gr. Tryggingarstofnun ríkisins annast reikningshald og daglega afgreiðslu sjóðsins fyrir þóknun eftir samkomulagi hennar og stjórnar sjóðsins. — Reikningsár sjóðsins er almanaksárið. Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af hinni umboðslegu endurskoðun án sérstakrar þóknunar.

8. gr. Stjórn sjóðsins skal sjá um ávöxtun fjár hans. Skal ávaxta sjóðinn í tryggum verðbréfum, svo sem ríkisskuldabréfum eða öðrum bréfum með ríkisábyrgð, skuldabréfum bæjar- og sveitarfélaga, vaxtabréfum veðdeildar Landsbankans eða Búnaðarbankans, jarðræktarbréfum, skuldabréfum, tryggðum með fyrsta veðrétti í fasteignum allt að 60% af fasteignamati þeirra, eða með öðrum álíka tryggilegum hætti. — Ráðherra getur kveðið nánar á um útlán sjóðsins með reglugerð, þar á meðal sett fyrir mæli um lánveitingar til íbúðarhúsabygginga fyrir meðlimi sjóðsins.

9. gr. Stjórn sjóðsins skal hið fimmta hvert ár láta tryggingarfræðing rannsaka fjárhag sjóðsins. Þyki honum rannsókn sin leiða í ljós, að fjárhagsgrundvöllur sjóðsins sé ótryggur, skal hann gera tillögur til stjórnar sjóðsins um aðgerðir til að efla sjóðinn. Sýni rannsóknin hins vegar, að fjárhagur sjóðsins sé svo góður, að iðgjöld mætti lækka, skal hann athuga vandlega, hversu mikil sú lækkun mætti vera, og gera tillögur sínar um það til sjóðsstjórnarinnar. Sjóðsstjórnin má aldrei lækka iðgjöld meira en tryggingarfræðingur hefur lagt til, að gert yrði.

10. gr. Sjóðfélagar greiði ár hvert 4% af heildarárslaunum sínum í iðgjöld til sjóðsins. Launagreiðanda ber að halda iðgjöldum eftir af launum sjóðfélaga og standa sjóðnum skil á þeim. — Sjóðfélagar bera eigi ábyrgð á skuldbindingum sjóðsins nema með iðgjöldum sínum. — Launagreiðendur greiði fyrst um sinn ár hvert 6% af heildarárslaunum þeim, er sjóðfélagi tekur hjá þeim, í iðgjöld til sjóðsins. Komi til ið-

gjaldalækkunar samkv. 9. gr., skal fyrst lækka iðgjöld launagreiðanda, þar til er þau eru orðin jöfn iðgjöldum sjóðfélaga sjálfra.

11. gr. Sjóðurinn greiðir sjóðfélögum ellilífeyri og örorkulífeyri og eftirlátnum maka þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum þeim, sem hér fara á eftir.

12. gr. Hver sjóðfélagi, er greitt hefur iðgjöld til sjóðsins í 10 ár eða lengur og annaðhvort er orðinn fullra 65 ára að aldri eða samanlagður aldur hans og þjónustutími er orðinn 95 ár, á rétt á árlegum ellilífeyri úr sjóðnum. — Uppæð ellilífeyrisins er hundraðshluti af meðallaunum hlutaðeigandi sjóðfélaga síðustu 10 starfsár hans, og er hundraðshluti þessi hækkandi eftir því, sem starfstíminn verður lengri, svo sem hér segir:

Starfstími.	Ellilífeyrir.
10 ár	12,5 %
11 —	14,0 —
12 —	15,5 —
13 —	17,0 —
14 —	18,5 —
15 —	20,0 —
16 —	22,0 —
17 —	24,0 —
18 —	26,0 —
19 —	28,0 —
20 —	30,5 —
21 —	33,0 —
22 —	35,5 —
23 —	38,0 —
24 —	41,0 —
25 —	44,0 —
26 —	47,0 —
27 —	50,0 —
28 —	53,0 —
29 —	56,5 —
30 — eða lengur	60,0 —

13. gr. Hver sjóðfélagi, sem ófær verður til að gegna starfi sína eða missir einhvern hluta af launum sínum sökum varanlegrar örorku, á rétt á örorkulífeyri, ef tryggingaryfirlæknir í samráði við landlækni metur örorkuna meiri en 10%. — Ef rekja má aðalorsök örorkunnar til starfs í þágu stöðu þeirrar, sem öryrkinn gegndi, er hámark hins árlega örorkulífeyris hans jafnhátt ellilífeyri þeim, er hann hefði öðlazi rétt til, ef hann hefði gegnt stöðu sinni til 65 ára aldurs. Endranær miðast hámark örorkulífeyrisins við starfstíma og meðallaun 10 síðustu starfsár öryrkjans með sama hætti og segir í 12. gr. — Örorkulífeyrir hvers einstaks er sami hundraðshluti af hámarksörorkulífeyri hans samkv. 2. mgr. þessarar gr. sem örorka hans er metin. Enginn getur fengið örorkulífeyri, meðan hann heldur fullum launum þrátt fyrir örorkuna. — Skytt er öryrkja, sem sækir um örorkulífeyri úr sjóðnum eða nýtur hans, að láta stjórn sjóðsins í té allar þær upplýsingar um heilsufar

sitt, sem nauðsynlegar eru til að dæma um rétt hans til örorkulífeyris. — Stjórn sjóðsins er heimilt að lækka eða fella niður örorkulífeyri þeirra öryrkja, sem fá starfsorku sína aftur að nokkru eða öllu leyti. — Sömulciðis ber stjórn sjóðsins að hækka örorkulífeyrinn, ef örorkan vex til muna og án sjálfskaparvita frá því, sem hún var metin við fyrri ákvarðanir, enda hafi öryrkinn á þeim tíma, sem örorkan óx, ekki verið í þjónustu annarra en þeirra aðila, sem tryggja starfsfólk sitt í sjóðnum.

14. gr. Nú andast sjóðfélagi eða sá maður, er nýtur ellilífeyris eða örorkulífeyris úr sjóðnum, og lætur hann eftir sig maka á lífi, og á þá hinn eftirlifandi maki rétt til lífeyris úr sjóðnum, enda hafi hinn látni greitt iðgjöld til sjóðsins í 10 ár eða lengri tíma og hjónabandinu hafi eigi verið slitið að lögum, áður en hann lézt. — Nú andast sjóðfélagi, er greitt hefur iðgjöld til sjóðsins skemmri tíma en 10 ár, og skal þá endurgreiða eftirlifandi maka hans vaxtalaus iðgjöld þau, er hann hefur greitt til sjóðsins. — Upphæð lífeyris hins eftirfarandi maka fer eftir starfstíma hins látna og meðalárslaunum hans síðustu 10 starfsár hans. Ef starfstíminn er 10 ár, er hinn árlegi lífeyrir 20% af meðalárslaununum, en hækkar síðan fyrir hvert starfsár um 1% af meðalárslaununum, unz hámarkinu, 40% af meðalárslaununum, er náð eftir 30 ára starfstíma. — Hafi hinn eftirlifandi maki verið meira en 10 árum yngri en hinn látni, lækkar lífeyrir hans um 1% af meðalárslaununum fyrir hvert ár, sem aldursmunurinn nemur umfram 10 ár. — Verði árlegur lífeyrir maka samkvæmt 3. og 4. málsg. þessarar gr. lægri en 500 kr., skal hann hækkaður upp í þá upphæð. — Nú hefur sjóðfélagi gengið í hjónaband, eftir að hann var orðinn 60 ára, eða á þeim tíma, er hann naut ellilífeyris úr sjóðnum eða hann var lagstur banaleguna, og nýtur þá eftirlifandi maki hans eigi réttar til lífeyris úr sjóðnum. — Réttur til lífeyris samkvæmt þessari grein fellur niður, ef hinn eftirlifandi maki gengur í hjónaband að nýju, en kemur aftur í gildi, sé hinu síðara hjónabandi slitið, enda veiti hið síðara hjónaband eigi rétt til lífeyris úr sjóðnum.

15. gr. Börn eða kjörbörn, sem sjóðfélagi lætur eftir sig, er hann andast, og yngri eru en 16 ára, skulu fá árlegan lífeyri úr sjóðnum, þar til er þau eru fullra 16 ára að aldri, enda hafi hinn látni séð um framfærslu þeirra að nokkru eða öllu leyti. Sama gildir um börn eða kjörbörn, er sá maður lætur eftir sig, er naut elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum, er hann andaðist. — Ef barnið á foreldri eða kjörforeldri á lífi, er sér um framfærslu þess, er lífeyrir þess 25% hærri en meðalmeðlag það, er félagsmálaráðherra hefur ákveðið með barni á sama aldri í Reykjavík á þeim tíma, sem lífeyririnn á að greiðast. Að öðrum kosti er lífeyririnn tvöfalt meðalmeðlag þetta. — Sama rétt öðlast börn og kjörbörn sjóðfélaga, er hann verður öyrki, þó svo, að lífeyrir þeirra skal þá nema jafnmiklum hundraðshluta af lífeyrisupphæð þeirri, sem greinir í 2. málsg. þessarar gr., sem örorka sjóðfélagans er metin.

16. gr. Nú lætur sjóðfélagi í lifanda lífi og af öðrum ástæðum en elli eða örorku af stöðu þeirri, er veitti honum aðgang að sjóðnum, og á hann þá rétt á að fá endurgreidd vaxtalaus iðgjöld þau, er hann hefur greitt í sjóðinn. Hafi hann verið sjóðfélagi í 15 ár, er hann lætur af stöðunni, getur hann með samþykki sjóðsstjórnarinnar valið um, hvort hann fær iðgjöld sín endurgreidd eða hann lætur þau standa inni í sjóðnum.

um. Velji hann síðari kostinn, fellur niður skylda hans til að greiða framvegis iðgjöld til sjóðsins og réttur hans til örorkulífeyris. Ellilífeyrir hans og lífeyrir eftirlátins maka miðast þá við starfstíma hans og meðallaun síðustu 10 starfsár hans samkvæmt 12. og 14. gr. Lífeyrir barna hans skal þá ákveðinn þannig, að full upphæð samkvæmt 15. gr. skal margfölduð með hlutfallinu á milli þess ellilífeyris, sem hann hefur öðlazzt rétt til, og þess ellilífeyris, sem hann hefði öðlazzt rétt til, ef hann hefði gegnt starfinu til 65 ára aldurs. — Sé staða eða starfi sjóðfélaga lagður niður, á hann rétt á að vera áfram í sjóðnum og greiða iðgjöld, sem miðuð séu við laun þau, er hann hafði, er staða hans var lögð niður. Nýtur hann þá sömu réttinda úr sjóðnum sem hann hefði gegnt starfi sinu áfram.

17. gr. Þeir, sem keypt hafa sér og ekkjum sínum lífeyri samkvæmt lögum nr. 51 27. júní 1921, öðlast réttindi eftir lögum þessum, enda greiði þeir iðgjöld sin samkvæmt ákvæðum þeirra frá þeim tíma, er þau öðlast gildi.

18. gr. Ríkissjóður ábyrgist greiðslu lífeyris samkvæmt lögum þessum, og greiðist með $\frac{1}{12}$ árslífeyrisins fyrir fram á hverjum mánuði.

19. gr. Nánari ákvæði um skipulag sjóðsins og starfsemi hans skal setja í reglugerð, er fjármálaráðherra staðfestir, en stjórn sjóðsins semur.

20. gr. Óheimilt er að framselja eða veðsetja lífeyriskröfur samkvæmt lögum þessum, og ekki má leggja á þær löghald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldeheimtumaður í dánarbúi eða þrotabúi hefur rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

21. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1944. Frá sama tíma eru lög nr. 51 27. júní 1921 úr gildi numin.

Lög um lífeyrissjóð ljósmæðra.

(Nr. 86 11. júní 1938.)

1. gr. Sjóðurinn heitir lífeyrissjóður ljósmæðra, og er hann eign ríkisins.

2. gr. [Stofnfé sjóðsins myndast af framlagi ríkissjóðs, 23500 krónum á ári, og árlegum iðgjöldum lögskipaðra ljósmæðra, 4% af launum þeirra samkv. ljósmæðralögum, að meðtalinni dýrtíðaruppbót, og skal iðgjaldinu haldið eftir við útborgun launanna.]¹⁾ — Um iðgjaldagreiðslur sjóðfélaga lífeyrissjóðs ljósmæðra til lífeyrissjóðs Íslands fer eftir ákvæðum síðustu málsgr. 49. gr. laga nr. 74 31. des. 1937, um alþýðu-tryggingar.

3. gr. Ríkissjóður ábyrgist greiðslu lífeyris samkvæmt lögum þessum.

4. gr. Stjórn sjóðsins skipa 5 menn, formaður Ljósmæðrafélags Íslands, ein ljósmóðir, er kosin skal á aðalfundi Ljósmæðrafélags Íslands, en 3 menn í stjórnina skal ríkisstjórnin velja til þriggja ára, og gengur einn úr árlega, í fyrsta sinn eftir hlutkesti. Stjórn sjóðsins skal kjósa formann fyrir sjóðinn á fyrsta fundi, er hún heldur á árinu. — Sjóðsstjórnin skal vinna kauplaust.

1) Sbr. lagabreyt. nr. 114 1940.

5. gr. Tryggingarstofnun ríkisins hefur á hendi reikningshald sjóðsins, heimtir inn tekjur hans og annast greiðslur úr honum, hvorttveggja eftir tilvisun sjóðsstjórnarinnar.

6. gr. Reikningsár sjóðsins er almanaksárið. Ársreikning skal semja jafnframt ársreikningi ríkissjóðs, endurskoða og úrskurða á sama hátt og aðra reikninga ríkisins.

7. gr. Sjóðstjórnin heldur fundi svo oft sem þörf er á, og skal hún halda gerðabók og skrá þar allar samþykktir sínar. Í stjórninni ræður meiri hluti atkvæða, og má ekkert fé greiða úr sjóðnum nema með samþykki sjóðstjórnarinnar.

8. gr. Rétt til lífeyris úr sjóðnum hefur sérhver lögskipuð ljósmóðir, sem starfað hefur sem lögskipuð ljósmóðir í 15 ár eða meira, og hættir störfum, eftir að sjóðurinn tekur til starfa, af ástæðum, er sjóðstjórnin telur lögmæt. Lögmæt ástæða til að hætta störfum er aðeins sjúkdómur eða elli. Upphæð lífeyris skal fara eftir því, sem um getur í 11. gr. Þær fyrrverandi ljósmæður, sem nú fá sérstaklega veitt eftirlaun samkvæmt ákvæðum í fjárlögum eða samkvæmt ákvæðum ljósmæðralaga, fá árlega sömu eftirlaun greidd úr sjóðnum sem þær hafa nú, og þó ekki hærri upphæð en þeim bæri samkv. 10.—13. gr., miðað við núverandi launakjör ljósmæðra.

9. gr. Ljósmæður, er starfa í bæjum og tryggð eru sömu eftirlaun og öðrum föstum starfsmönnum bæjanna, gjalda ekki til sjóðsins og njóta ekki réttinda samkvæmt þessum lögum. Í þeim bæjum, þar sem eftirlaunamálum starfsmanna hefur enn ekki verið skipað, skulu þó þær ljósmæður, sem laun taka af bænnum, hafa frjálsan aðgang að því að njóta réttinda þessara laga, með sömu kjörum og aðrar ljósmæður, þangað til þessum málum hefur verið skipað. Sama gildir um ljósmæður þær, sem starfa við fæðingardeild landsspítalans. [Iðgjald og lífeyrir ljósmæðra, sem njóta réttinda samkv. þessari grein, skal þó aldrei miðast við hærri upphæð en hámarkslaun ljósmæðra samkv. ljósmæðralögum.]²⁾

10. gr. [Upphæð lífeyris miðast við meðalárslaun hlutaðeigandi ljósmóður samkvæmt ljósmæðralögum síðustu 5 árin áður en hún lætur af starfi. Til árslaunanna teljast laun og dýrtíðaruppbót.]³⁾

11. gr. Fullur lífeyrir skal miðaður við árslaun samkv. 10. gr. og við fjölda þeirra ára, er ljósmóðirin hefur starfað sem lögskipuð ljósmóðir, hvort heldur óslitið eða með millibili. Ef ljósmóðir lætur af störfum án þess vegna veikinda sé, verður hún þó að vera fullra 60 ára til þess að njóta lífeyris. Fyrir minna en 15 ára starf greiðist enginn lífeyrir.

Fyrir 15—16 ára starf veitast 30 % af meðallaunum síðustu 5 ára.

—	16—17	—	—	33	—	—
—	17—18	—	—	36	—	—
—	18—19	—	—	39	—	—
—	19—20	—	—	42	—	—
—	20—21	—	—	45	—	—
—	21—22	—	—	48	—	—

Fyrir 22—23 ára starf veitast 51 % af meðallaunum síðustu 5 ára.	
— 23—24 — — — 54 — — —	
— 24—25 — — — 57 — — —	
— 25 — — — eða meira 60% af —	

Standi upphæð lífeyris samkvæmt þessum útreikningi ekki á heilum tug króna, skal hækka hann svo, að standi á tug.

12. gr. Verði ljósmóðir ófær til allra starfa vegna slyss, sem hendir hana sökum starfs hennar sem ljósmóðir, skal hún fá greiddan jafnháan lífeyri úr sjóðnum og þær, er starfað hafa í 25 ár. Verði hún seinna vinnufær, fellur greiðslan niður.

13. gr. Láti ljósmóðir eftir sig föðurlaus börn innan 16 ára aldurs, skulu þau fá úr sjóðnum allt að 200 kr. árlega hvert fram til 16 ára aldurs, eftir úrskurði sjóðsstjórnar. Gildir það jafnt, hvort sem um skilgetin eða óskilgetin börn er að ræða.

14. gr. Í desembermánuði ár hvert semur stjórn sjóðsins skrá yfir þá, er lífeyris skulu njóta á næsta ári, og gerir samþykkt um breytingar jafnskjótt og tilefni er til.

15. gr. Lífeyrir greiðist árlega 1. dag júnimánaðar, og þá beint til hlutaðeigenda. Lífeyri til barna veitir móttöku fjárráðamaður þeirra. Áður en tryggingarstofnunin greiðir lífeyri, skal hún fá uppgefinn embættisaldur viðkomandi hjá sjóðsstjórninni.

16. gr. Umsóknir um lífeyri úr sjóðnum skulu sendar formanni sjóðsins fyrir 1. des ár hvert, og skal tekið fram, hve lengi og hvar viðkomandi hefur starfað.

17. gr. [Nú lætur ljósmóðir af störfum án þess að fá lífeyri úr sjóðnum, og skal þá endurgreiða iðgjöld þau án vaxta, er hún hefur greitt til sjóðsins. Af endurgreiðsluupphæðinni skal fyrst greiða lífeyrissjóði Íslands upphæð þá, sem honum ber samkv. síðustu málsgr. 49. gr. laga nr. 74 frá 31. desember 1937, og síðan afganginn til hlutaðeigandi ljósmóður.]⁴⁾

18. gr. Sjóðurinn tekur til starfa 1. jan. 1940, enda hafi þá iðgjöld verið greidd fyrir yfirstandandi ár og næsta ár (1938 og 1939) og ríkissjóðstillagið fyrir árið 1939. Jafnframt því, sem lög þessi öðlast gildi, fellur úr gildi 5 gr. ljósmæðralaga, nr. 17 19. júní 1933.

[Ákvæði til bráðabirgða.

Á árinu 1940 greiðir lífeyrissjóður ljósmæðra aðeins þeim ljósmæðrum eftirlaun, sem látið hafa af störfum eftir 31. desember 1939, enda greiði ríkissjóður á því ári aðeins 12650 krónur sem framlag til sjóðsins. Sama ár greiðast eftirlaun samkvæmt ákvæðum 5. gr. ljósmæðralaganna á sama hátt og af sömu aðilum og árið 1939. Þær ljósmæður, sem í fyrsta sinn hafa notið eftirlauna samkv. fjárlögum fyrir árið 1940, skulu hafa sama rétt til eftirlauna úr sjóðnum frá 1. janúar 1941 og hinar, sem áður nutu eftirlauna samkvæmt fjárlögum.]⁵⁾

4 og 5) Sbr. lagabreyt. nr. 114 1940.

Lög um lífeyrissjóð hjúkrunarkvenna.

(Nr. 103 30. des. 1943.)

1. gr. Sjóðurinn heitir Lífeyrissjóður hjúkrunarkvenna.

2. gr. Stjórn sjóðsins skipa 3 menn, formaður Félags íslenzkra hjúkrunarkvenna, landlæknir og einn maður tilnefndur af ríkisstjórninni til briggja ára í senn, og er hann formaður stjórnarinnar.

3. gr. Stjórn sjóðsins heldur fund svo oft sem þörf er á, og skal hún halda gerðabók og skrá þar allar samþykktir sínar. Í stjórninni ræður meiri hluti atkvæða. Ekkert fé má greiða úr sjóðnum nema með samþykki sjóðsstjórnarinnar. Sjóðsstjórnin skal vinna kauplaust.

4. gr. Tryggingarstofnun ríkisins hefur á hendi reikningshald sjóðsins, heimtir inn tekjur hans og annast greiðslur úr honum, hvort tveggja eftir tilvisun sjóðsstjórnarinnar. Þóknun fyrir starf tryggingarstofnunarinnar fer eftir samkomulagi milli hennar og sjóðsstjórnarinnar. Náist ekki samkomulag, ákveður félagsmálaráðherra þóknunina.

5. gr. Reikningsár sjóðsins er almanaksárið. Ársreikningur skal birtur með ársreikningum Tryggingarstofnunar ríkisins og endurskoðaður á sama hátt og þeir.

6. gr. Rétt til lífeyris úr sjóðnum hefur sérhver hjúkrunarkona, sem hefur greitt iðgjöld til hans í 10 ár eða lengur og lætur af störfum sökum varanlegrar örorku eða elli. Rétturinn til að hætta störfum sökum elli miðast við 60 ára aldur.

7. gr. Upphæð lífeyris miðast við meðalárslaun síðustu 10 starfsáranna. Sé starfstíminn skemmri, miðast við meðalárslaun alls starfstímans. Ef hjúkrunarkona verður að láta af starfi sínu sökum varanlegrar heilsubilunar, en tekur við öðru starfi lægra launuðu, skal lífeyririnn þó ekki miðast við laun síðara starfsins, heldur við þau laun, er ætla má, að hún hefði haft, ef hún hefði haldið fullri starfsorku. Námstíminn telst með starfstímanum, en meðalárslaun miðast þó aðeins við starfstíma hjúkrunarkonu, eftir að hún hefur lokið námi. — Til launa telst eigi aðeins laun greidd í peningum, heldur og fæði og húsnæði, ef það fylgir stöðunni.

8. gr. Ellilífeyrir miðast við meðalárslaun samkvæmt 7. gr. og starfstíma svo sem hér segir:

Fyrir 10 til 11 ára starf veitist 15 % af meðall. síðustu 10 starfsára.									
—	11	—	12	—	—	—	18	—	—
—	12	—	13	—	—	—	21	—	—
—	13	—	14	—	—	—	24	—	—
—	14	—	15	—	—	—	27	—	—
—	15	—	16	—	—	—	30	—	—
—	16	—	17	—	—	—	33	—	—
—	17	—	18	—	—	—	36	—	—
—	18	—	19	—	—	—	39	—	—
—	19	—	20	—	—	—	42	—	—
—	20	—	21	—	—	—	45	—	—
—	21	—	22	—	—	—	48	—	—

Fyrir 22 til 23 ára starf veitist 51 % af meðall. síðustu 10 starfsára.									
— 23 — 24 — — — — 54 — — — — —									
— 24 — 25 — — — — 57 — — — — —									
— 25 ára starf og lengra veitist 60 % af meðall. síðustu 10 starfsára.									

9. gr. Hjúkrunarkonur, sem eftir að þær urðu sjóðfélagar, verða vegna örorku fyrir launalækkun, er nemur meira en 10 % af launinum, eða verða að hætta störfum sökum varanlegrar örorku, eiga rétt á lífeyri úr sjóðnum, enda sé örorkan metin meira en 10%. Megi rekja aðalorsök-örorkunnar til hjúkrunarstarfsins, er örorkulífeyririnn jafn hámarks-ellilífeyri fyrir viðkomandi starf, ef um fulla örorku er að ræða, en hlutfallslega minni fyrir minni örorku. Í slíkum tilfellum koma ákvæði 6. og 8. gr. um starfstíma ekki til framkvæmda. Í öðrum tilfellum fer hámark örorkulífeyris eftir starfstíma samkvæmt 8. gr. — Örorkumatið skal framkvæmt af tryggingayfirlækni.

10. gr. Ef hjúkrunarkona, er var sjóðfélagi eða fyrrverandi sjóðfélagi, sem naut lífeyris, deyr og lætur eftir sig börn eða fósturbörn, sem eru yngri en 16 ára, fá þau lífeyri úr sjóðnum, unz þau eru fullra 16 ára, enda hafi hin látna séð um framfærslu þeirra að nokkru eða öllu leyti. Eigi börnin foreldri eða kjörforeldri á lífi, sem sér um framfærslu þeirra, er lífeyrir hvers um sig 25% hærri en þær upphæðir, er stjórnarráðið ákveður sem meðalmeðlag með börnum á þeirra aldri í Reykjavík á þeim tíma, er þau njóta lífeyris. Eigi börnin hvorki foreldri né kjörforeldri á lífi, sem sér um framfærslu þeirra, eru lífeyrisupphæðirnar tvöfalt hærri. — Sama rétt öðlast börn og fósturbörn sjóðfélaga við það, að hún verður öryrki, þó með þeim takmörkunum, að lífeyrisupphæðir þeirra skulu vera jafnmörg % af upphæðunum samkvæmt 1. mgr. eins og örorka viðkomandi sjóðfélaga er metin mörg %.

11. gr. Stofnfé sjóðsins er 50000.00 kr., og skal það lagt fram úr ríkis-sjóði.

12 gr. Fyrst um sinn greiða sjóðfélagar og launagreiðendur hvor um sig iðgjald til sjóðsins, er nemur 4% af heildarárslaunum sjóðfélagans, þar með talið fæði og húsnæði, ef það fylgir stöðunni.

13. gr. Hjúkrunarkonum, sem gerast sjóðfélagar við gildistöku þessara laga, reiknast til starfstímans allur sá tími, er þær hafa unnið við hjúkr-unarstörf, sem veita aðgang að lífeyrissjóði hjúkrunarkvenna. Þeim, er síðar koma, reiknast starfstíminn frá þeim tíma, er iðgjaldagreiðslur hefjast. Þó er heimilt að kaupa þeim réttindi fyrir fyrri starfstíma gegn gjaldi, er sjóðsstjórnin ákveður í samráði við tryggingafræðing. — Láti hjúkrunarkona um stundarsakir af starfi, sem veitir aðgang að sjóðnum, án þess að nota endurgreiðsluréttinn samkvæmt 15. gr., reiknast starfs-tími hennar allur sá tími, er hún hefur greitt iðgjöld til sjóðsins. Heimilt er og að greiða iðgjöld fyrir þann tíma, er hún var í burtu, enda hafi hún verið við framhaldsnám eða unnið að hjúkrunarstörfum, sem ekki veita aðgang að sjóðnum.

14. gr. Stjórn sjóðsins skal láta tryggingafræðing athuga fjárhag sjóðs-ins á 5 ára fresti. Leiði slík athugun í ljós, að fært sé að lækka iðgjöldin, getur stjórn sjóðsins ákveðið iðgjaldslækkun. Stjórnin má þó eigi ákveða

læggra iðgjald en 6% af heildarárslaununum. Iðgjaldið skal jafnan greitt að hálfu af hvorum aðila, launþega og launagreiðanda.

15. gr. Hjúkrunarkonur, sem láta af störfum án þess að fá lífeyri, eiga rétt á að fá endurgreidd iðgjöld þau vaxtalaus, er þær hafa greitt í sjóðinn. Þetta gildir þó ekki brottför við dauða.

16. gr. Allar hjúkrunarkonur, sem vinna hjúkrunarstörf í þjónustu ríkis, bæjar- og sveitarfélaga eða annarra opinberra stofnana eða við heilbrigðisstofnanir, sem eru viðurkenndar af heilbrigðisstjórninni, skulu vera skyldutryggðar í sjóði þessum. Heimilt er að taka í sjóðinn aðrar hjúkrunarkonur, er starfa að hjúkrun, enda séu þær eigi ráðnar til skemmri tíma en eins árs, eða með að minnsta kosti þriggja mánaða uppsagnarfresti.

17. gr. Ríkissjóður ábyrgist greiðslu lífeyris úr sjóði þessum, og greiðist hann með $\frac{1}{2}$ árslífeyris fyrir fram á hverjum mánuði.

18. gr. Óheimilt er að framselja eða veðsetja lífeyriskröfur samkvæmt lögum þessum, og ekki má leggja á þær löghald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldheimtumaður í dánarbúi eða þrotabúi hefur rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

19. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1944.

Atriðaskrá.

I. Nokkur atriði, sem flestum skólum eru sameiginleg.

Viðast er vísað til reglugerða — enda þótt einnig séu lög um hlutaðeigandi skóla — þar eð í reglugerðunum eru að jafnaði nánari ákvæði en í lög-
unum. Tölurnar í þessari skrá vísa til blaðsíða í bókinni.

Skólar	Innlöku- skilyrði	Lagmarks- aldur	Lesið, kennt (náms efni)	Stundaskrá	Kennt og leyfi	Prófröfur	Einkunnir	Próftómarar (hver skipar)	Skólanefndir	Kennarar (ráðn. o. þ. h.)	Læknisskóð- un (nem.)	Laun kennara	Rekstursst. eða kostn.
Barnaskólar	-	7	26	31	{ 10 15 }	10	24	25	11	12	{ 19 15 }	230	{ 11 19 }
Búnaðar(bænda)sk.	111	111	111	-	110	113	113	113	-	111	111	252	111
Eiðaskóli	-	-	61	-	62	62	-	-	-	62	-	252	61
Gagnfræðaskólar ..	62	63	63	-	-	-	-	63	63	63	63	-	64
Gagnfr.sk. Rvíkinga	65	65	66	-	-	66	-	-	-	-	65	-	65
Garðyrkjuskólinn .	115	115	116	116	115	117	117	118	115	114	115	252	114
Handiða, myndl.sk.	{ 104 105 }	-	{ 104 106 }	-	-	105	-	-	103	-	107	-	103
Háskólinn	211	-	212	-	212	215	{ 216 221 }	215	208	209	211	251	222
Héraðsskólar	59	59	59	-	59	59	-	59	59	59	-	-	60
Húsm.sk. í kaupst.	57	57	57	-	57	-	-	-	57	57	-	-	57
— í sveitum	55	55	55	-	55	-	-	-	56	56	-	-	56
Húsm.kennarask. .	190	190	190	{ 190 191 }	{ 190 193 }	191	192	192	-	192	190	-	-
Iðnskólar	118	120	-	-	{ 120 123 }	{ 125 134 }	133	132	118	-	-	-	-
Íþróttakennarask. .	189	-	188	-	188	-	-	-	189	189	-	189	189
Kennaraskólinn ..	178	178	{ 178 180 }	180	186	184	185	184	-	179	178	251	179
Kvennask. í Rvík .	52	52	52	52	55	53	53	53	52	54	52	-	-
Málleysingjask. ...	40	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	252	40
Ljósm., hjúkr.kv.sk.	195	195	196	-	195	196	-	197	195	198	195	198	198
Loftskeytaskólinn .	140	-	138	-	-	138	140	141	-	-	140	-	-
Lyfjafræðingask. .	199	-	200	-	-	202	203	202	198	-	200	-	198
Menntask. í Rvík .	{ 66 70 }	66	{ 67 70 }	80	{ 69 74 }	77	76	-	78	79	251	79	-
— á Akureyri ...	82	-	81	-	82	81	81	81	-	82	83	251	-
Samvinnuskólinn .	93	93	94	-	95	94	95	-	-	-	93	-	93
Stýrimannaskólinn .	148	-	147	150	149	153	155	152	-	146	150	252	-
— námskeið	151	151	152	152	151	153	153	152	-	151	152	-	151
Tannlæknaskólinn	208	-	214	-	212	218	214	215	-	208	211	251	208
Tónlistaskólinn ...	101	-	101	-	101	102	-	-	103	103	-	101	100
Unglingaskólar ...	50	-	50	-	50	50	-	50	-	50	50	-	50
Verzlunarskólinn .	90	-	84	84	90	88	88	-	84	84	89	-	84
— lærdómsdeild ..	92	-	91	-	-	92	93	93	-	-	-	-	-
Vélskólinn	162	162	156	164	163	164	168	165	-	163	162	252	156
— námskeið	172	172	174	174	173	174	176	174	-	-	172	-	173

II. Barnafræðslan.

Aldursleyfi til fullnaðarprófs 24
 Aukakennsla, styrkur 15
 Barnafjöldi á kennara 15
 Barnavernd, 43, ýms fyriræli 47
 Barnaverndarnefnd, skipun 43, hlutverk 43—46
 Barnaverndarráð, skipun, hlutverk 46
 Brottrestur barna úr skóla 21
 Burtfararpróf, skirteini 25
 Dagsektir vegna brots á fræðslulögum 11, 14, 24
 Eftirlitskennarar, sjá námsstjórar
 Einkaskólar 14, 18
 Erindisbréf fyrir kennara 22, skólastjóra 20, skólanefndir 17
 Fullnaðarpróf, kröfur 9, 24, skirteini 14, 25
 Fræðsluráð, kosning, starfssvið 11
 Fræðslusjóðir 13
 Heimavistarbörn, hver gr. dvalark. 10
 Kennarar, leyfi frá störfum 21, 23
 Kennararéttindi 246
 Kennarastöður, auglýsing, tillögur skólanefndar 17
 Kennslustaðir, tala í farsk. 15
 Kennslustundafjöldi skólastj á viku 21, kennara 22
 Kennslutæki, útvegur 19
 Kennsluviknafjöldi í skólum 16
 Kostnaður við próf 8, 14, 25
 — við lögboðna skólagöngu 10, 11
 — við skólahald, áætlun, ágreiningur (hver úrskurðar) 19
 Málleysingjakennsla 40

Námsbækur: útvegur 19, námsbókagjald 34, útsending og varðveizla 37
 Námsskrá 26
 Námsstjórar 7, 8, 14
 Námsstími eftir skólafl. 10
 Próf, tilhögun 14, 18, 24
 Prófdómarar, skipun 25
 Prófskylda, undanþágur 24
 Próftími að vori 14, 18
 Ráðskonur við heimavistarskóla 11
 Skólabýggingasjóðir 13
 Skólahald og kennsluskipun 10
 Skólahús, ríkisstyrkur 13
 Skólahúsnæði, útvegur, umsjón, umráð og eftirlit 19
 Skólahverfi, stærð 11
 Skólalóð 13
 Skólanefndir, kosning 11, verkssvið 12, 17
 Skólaráð 7, 8
 Skólaskylda og undanþágur 9
 Skólaskókn, hver sér um, viðurlög vegna vanrækslu 18
 Skýrslur, hver sér um og sendir 19
 Stafsetning, lögboðin 32, undanþága frá að kenna z í barnask. 33
 Starfsfólk við skóla, ráðning 17, 22
 Stundakennarar, ráðning 17, 22
 Stundaskrár 31, hver semur 20
 Sundpróf barna 234
 Teikning að skóla, hver samþ. 13
 Umráð skólahúsa 19, 20
 Vandræðabörn 9, 18
 Vanþroska börn 18, 25

III. Ýmislegt.

Agi (um nemendur): Búnaðarsk. 113, Handiðask. 107, Háskólinn 206, 211, Héraðssk. 61, Húsmæðrakennarask. 193, Iðnskólar 119, Kvinnask. 54, Menntask. í Rvík 80, Samvinnusk. 95, Stýrimannask. 149, Vélaskólinn 163, Verzlunarsk. 89, 95
 Aukauppbót á laun 255
 Bekkjaefingar (leikfimi) 237
 Berklavarnir 226
 Biðlaun (v. berklaveiki) 227
 Bifreiðastjórar, alm. próf 95
 — meira próf 98
 Bindindisfræðsla í skólum 241
 Bókasöfn, yfirumsjón 8.

Byggingarstyrkur til barnaskóla 13, gagnfræðaskóla 62, héraðsskóla 61, húsmæðraskóla 56, 57
 Doktorar 207, 221
 Dósentar, veiting emb. 209
 Dýrtiðaruppbót á laun 248, 253
 Eftirlaun: Barnakennarar 258, embættismenn 262, hjúkrunarkonur 267, ljósmæður 265
 Fávitahæli 42
 Ferming, tilsk. 38, undirbúningur og aldur 39
 Fræðslumálanefndir (skólaráð), 8
 Fræðslumálastjóri, verkssvið, laun 7
 Gagnfræðapróf 63, 65, 69

- Gagnfræðaskólar, tala kennara eftir nemendafjölda 63, 65
 Glima í skólum 230
 Hámarksaldur embættismanna 256
 Handiða- og myndlistanám: kennara-deild 104, myndlistadeild 105, öryrkjadeild 106
 Handavinnukennarapróf 105, 183, 187
 Háskólaráð, skipun 208, verksvið 209
 Háskólinn, deildarforsetar 210
 rektorskjör 204, 208
 Háskólaritari og annað starfsfólk Hásk., skipun, verksvið 205, 209
 Heilbrigðismál, alm. ákvæði 224
 Heimavist: Barnask. 11, búnaðarsk. 110, 111, garðyrkjusk. 115, 117, héraðssk. 60, húsmæðrask. 58, ljós-mæðra- og hjúkrunarkvennask. 197, menntask. á Akureyri 83
 Húsaleigustyrkur til gagnfræðask. 64, húsmæðrask. í kaupst. 58
 Húsvitjanir, tilskipun 37
 Iðnaðarfulltrúar, skipun 118
 Iðnnemar, hver má taka 118, náms-tími 123, starfst. 119, próf 120, 125.
 Íþróttafulltrúi, starfssvið 228
 Íþróttahús 230, baðvarzla, hiti og loft-ræsting 238, útbúnaður 237
 Íþróttaiðkanir utan skólans 235
 Íþróttakennarar, réttindi 183, 188, 231
 Íþróttamál, umsjón 228
 Íþróttamannvirki 232
 Íþróttamerki 230
 Íþróttanefnd, skipun, hlutverk 228
 Íþróttasjóður 228, tekjuöflun 233, umsóknir um styrk 229
 Íþróttastarfsemi, frjáls 231
 Íþróttir í skólum, alm. ákv. 230, 235
 Kennarapróf í sérgreinum 187
 Kennslueftirlit í barnaskólum 7, framhaldsskólum 8
 Kennslustundafjöldi kennara á viku: Barnask. 21, 22, 247, gagnfræðask. 63, menntask. 78, 82
 Kennslukvikmyndir 242
 Laun embættismanns, ef hann gegnir 2 embættum 250
 Leikfimiþróf 237
 Leikfimi í skólum, alm. ákvæði 235
 Leikfimiáhöld 238
 Leikfimitöf 239
 Leikfimitímar á nem. í barnask. 236, framhaldssk. 237
 Leiksvæði og áhöld 239
 Leikvellir 236
 Lestrarfélög, tekjur, skýrslur, styrkur 242, afnotagjöld 243
 Loftskýtamenn, prófkröfur 137
 Læknisvottorð (alm. ákvæði) um kennsluhúsnæði og kennara 224, undanþágu frá námi í einstökum greinum 227
 Menningarsjóður: Tekjur, tilgangur 243, bókaútgáfa 244, kaup á lista-verkum, yfirstjórn 244
 Menntamálaráð, kosning, hlutverk 245
 Námsflokkar: Forstöðumaður, inn-tökuskilyrði, námstillhögun 51
 Námssamningur iðnnema 118, 119, hvenær má slita 121, 122, sektir fyrir brot 122
 Námsскеið: Bifreiðastj. 98, bændask. 110, Eiðask. 61, gagnfræðask. 64, garðyrkjusk. 117, handiðask. 107, héraðssk. 60, húsmæðrask. 56, 57, húsmæðrakennarask. 193, kennara-sk. 178, 187, mótornámsскеið 160, 172, Stýrimannask. 151, Verzlunar-sk. 84.
 Náms-tími iðnnema 123
 Ómagaupbót 253, 254
 Próf bifreiðastjóra 95, 98
 Prófdómarar við bilstjórnarpróf 97, 99
 Próffessor, embættisveiting 209
 Sjúkrleikfimi 236
 Skólabú: Bændask. 108, 110, Eiðask. 61, garðyrkjusk. 114, héraðssk. 60.
 Skólaráð barnask., héraðs- og gagn-fræðaskóla 7, 8
 Stúdentar, skrásetning, takmörkun á innritun í Hásk. 206, 211, skilyrði til kennaraprófs 185
 Stúdentspróf 74, 81, 93
 Sundnám (alm. ákvæði) í barnask. 233, framh. og sérskólum 235
 Sundpróf og einkunnir 234
 Sundprófsskylda 230, 236
 Tannlæknánám í Hásk. 208
 Tónlistarnám 100
 Ungmennadómur, skipun, valdsvið 48
 Ungmennaeftirlit 47
 Útiþróttir 230
 Verðlagsuppbót á laun 253
 Vinnutími unglinga, takmörkun 47
 Yfirkennarar í menntask. 78
 Þjónustualdur embættismanna 251
 Ökuskírteini, skilyrði fyrir, 95, 97

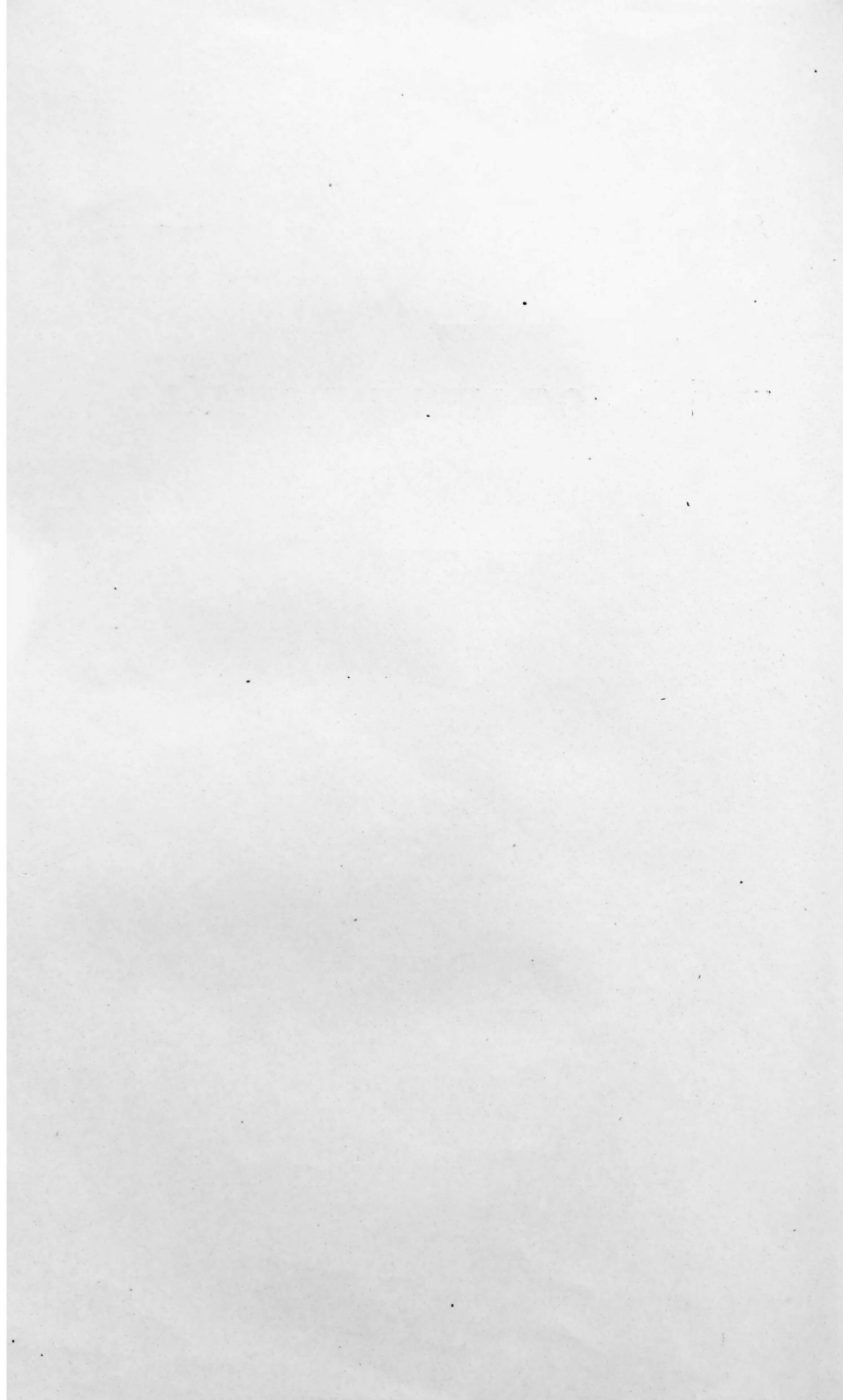
LÖG OG REGLUR

UM

SKÓLA- OG MENNINGARMÁL

VIÐBÆTIR I

HÁSKÓLABÓKASAFN

344.0.70949
78

LÖG OG REGLUR

UM

SKÓLA- OG MENNINGARMÁL

VIÐBÆTIR I

GEFIÐ ÚT AF FRÆÐSLUMÁLASTJÓRNINNI

REYKJAVÍK — 1946

Efnisyfirlit.

Lög um:

skólakerfi og fræðsluskyldu, nr. 22 1946	bls. 3
fræðslu barna, nr. 34 1946	— 4
gagnfræðanám, nr. 48 1946	— 12
menntaskóla, nr. 58 1946	— 20
húsmæðrafræðslu, nr. 49 1946	— 22
laun starfsmanna ríkisins, nr. 60 1945	— 26

Lög um skólakerfi og fræðsluskyldu.

(Nr. 22 10. apríl 1946.)

1. gr. Allir skólar, þeir sem kostaðir eru eða styrktir af almannafé, mynda samfellt skólakerfi.

2. gr. Skólakerfið skiptist í þessi fjögur stig: 1. barnafræðslustig, 2. gagnfræðastig, 3. menntaskóla- og sérskólastig, 4. háskólastig. — Á barnafræðslustiginu eru barnaskólar. Á gagnfræðastiginu eru unglingaskólar, miðskólar og gagnfræðaskólar. Á menntaskóla- og sérskólastiginu eru menntaskólar og sérskólar. Á háskólastiginu er háskóli.

3. gr. Barnaskólar eru fyrir börn á aldrinum 7—13 ára. Barnafræðslunni lýkur með barnaprófi.

4. gr. Unglingaskólar, miðskólar og gagnfræðaskólar taka þegar við að loknu barnaprófi. Þeir greinast í tvenns konar deildir, bóknámsdeild og verknámsdeild, eftir því, á hvort námið er lögð meiri áherzla. — Unglingaskólarnir eru tveggja ára skólar. Námið í þeim jafngildir námi í tveimur neðstu bekkjum gagnfræðaskóla. Því lýkur með unglingaprófi, og veitir það rétt til framhaldsnáms í miðskólum og gagnfræðaskólum. — Miðskólarnir eru þriggja ára skólar. Námið í þeim jafngildir námi í þremur neðstu bekkjum gagnfræðaskóla. Því lýkur með landsprófi, miðskólaprófi. Það veitir rétt til inngöngu í sérskóla og menntaskóla með þeim takmörkunum, er kunna að verða settar í lögum þeirra eða reglugerðum. — Gagnfræðaskólar í kaupstöðum eru fjögurra ára skólar. Gagnfræðaskólar í sveitum veita aðeins tveggja ára fræðslu að loknu unglingaprófi. Þó er fræðslumálastjórn heimilt að veita undanþágu frá þessu ákvæði, ef forráðamenn gagnfræðaskóla óska þess. Nemendur gagnfræðaskóla ganga eftir 2 eða 3 ár undir sama próf, sem nemendur unglingaskóla og miðskóla. Burtfararpróf úr gagnfræðaskóla, gagnfræðapróf, veitir rétt til náms í þeim sérskólum, er þess prófs krefjast, og til starfs við opinberar stofnanir, eftir því sem lög og reglugerðir ákveða.

5. gr. Menntaskólar skulu vera samfelldir fjögurra ára skólar og greinast í deildir eftir því, sem þörf krefur. Burtfararpróf þaðan, stúdentspróf, veitir rétt til háskólanáms. Ákvæði laga þessara haggja ekki rétti Verzlunarskóla Íslands til að brautskrá stúdenta. — Um sérskóla segir í lögum þeirra og reglugerðum hvers um sig.

6. gr. Til inngöngu í háskóla þarf stúdentspróf. Þó getur háskóla-deild krafizt viðbótarprófa, ef þörf gerist. Háskólinn greinist í eins margar deildir og þurfa þykir, eftir því sem ákveðið verður í lögum hans og reglugerð.

7. gr. Kennsla er veitt ókeypis í öllum skólum, sem kostaðir eru að meiri hluta af almannafé.

8. gr. Öll börn og unglingar eru fræðsluskyld á aldrinum 7—15 ára. Þó getur fræðsluráð ákveðið að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar, að fræðsluskylda í einu eða fleiri skólahverfum innan fræðsluhéraðsins skuli aðeins ná til 14 ára aldurs, ef hlutaðeigandi skólanefnd óskar þess. Heimilt er sveitarfélögum með samþykki fræðslumálastjórnar að hækka fræðsluskyldualdur til 16 ára.

9. gr. Nú getur nemandi ekki stundað skyldunám sökum fjárskorts, og skal þá veita styrk til þess af almannafé.

10. gr. Nánari ákvæði um framkvæmd á fræðslu, skipan skóla hvers stigs og fjárframlög ríkis og sveitarfélaga til skólahaldsins skulu sett í lögum og reglugerðum fyrir skóla hvers stigs.

11. gr. Lög þessi taka gildi 1. febrúar 1947 og koma til framkvæmda á árunum 1947—1953, eftir því sem fræðslumálastjórn ákveður í samráði við hlutaðeigandi fræðsluráð.

Lög um fræðslu barna.

(Nr. 34 29. apríl 1946.)

I. kafli. Hlutverk barnaskóla.

1. gr. Barnaskólar skulu leitast við að haga störfum í sem fyllstu samræmi við eðli og þarfir nemenda sinna, hjálpa þeim að öðlast heilbrigð lífsviðhorf og hollar lífsvenjur, vera á verði um líkamshreysti þeirra og veita þeim tilsoðn í lögskipuðum námsgreinum, hverjum eftir sínum þroska.

II. kafli. Skólaskylda.

2. gr. Skylt er að halda barnaskóla í öllum skólahverfum landsins fyrir börn á aldrinum 7—13 ára, sbr. þó 3. gr., og er öllum börnum á þessum aldri skylt að sækja skóla, nema undanþága hafi verið veitt samkv. 3. og 5. gr. — Þegar tilgreindur er aldur barna í lögum þessum, miðast hann ávallt við það almanaksár, er þau ná nefndum aldri.

3. gr. Nú sækir skólanefnd í skólahverfi í sveit um, að skólaskylda hefjist ekki í skólahverfi hennar fyrr en við 8, 9 eða 10 ára aldur, og getur fræðsluráð þá veitt undanþágu að fengnum meðmælum námsstjóra. — Þar, sem þessi ráðstöfun hefur verið gerð, skulu heimilin annast og kosta fræðsluna frá sjö ára aldri barnanna, unz skólaskylda hefst í hverfinu, en hlita um hana eftirliti kennara skólahverfisins. — Nú er vanrækt fræðsla yngri barna í skólahverfi, þar sem undanþága hefur verið veitt, og eigi um bætt þrátt fyrir áminningu fræðslumálastjórnar, og nemur hún þá undanþáguna úr gildi.

4. gr. Heimilisfaðir skólaskylds barns ber ábyrgð á, að það hljóti lögmælt fræðslu og sæki lögskipuð próf.

5. gr. Undanþegin frá að sækja almenna barnaskóla eru: a. börn, sem sækja viðurkennda einkaskóla; b. börn, sem hafa fengið leyfi skóla-

nefndar og skólastjóra til að stunda nám utan skólans, en skylt er þeim að koma til viðtals eða prófs í skólann, þegar skólastjóri óskar þess; c. börn, sem að dómi hlutaðeigandi kennara, skólastjóra og skólalæknis skortir hæfileika til þess að stunda nám í almennum barnaskóla; d. börn, sem að dómi sömu aðila spilla góðri reglu í skólanum og eru miður heppilegt fordæmi öðrum börnum; e. börn, sem að dómi skólalæknis hafa eigi heilsu eða önnur líkamleg skilyrði til að stunda venjulegt barnaskólanám.

6. gr. Þeim börnum, sem um getur í c-, d- og e-liðum 5. gr., skal séð fyrir vist í skóla eða stofnun, sem veitir þeim uppeldi og fræðslu við þeirra hæfi. — Heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða þessum börnum námstíma einu eða tveimur árum lengri en öðrum börnum.

7. gr. Nú kemur barn að ástæðulausu ekki til innritunar, þegar því er skylt, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann þess, svo fljótt sem auðið er. Láti hann eigi skipast við þá áminningu, varðar það dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag eftir úrskurði valdsmanns (í Reykjavík sakadómara), talið frá þeim degi, er áminningin var gerð. — Nú vanrækir barn, sem innritað er í skóla, skólasókn til muna, þrátt fyrir umvöndun skólastjóra bæði við það og forráðamann þess, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann barnsins. Leggist vanrækslan eigi af að heldur, varðar hún dagsektum, er nemi 5—10 kr. eftir úrskurði valdsmanns fyrir hvern vanræksludag, talið frá áminningu skólanefndar. — Ef heimilið á sannanlega sök á vanrækslunni, má barnaverndarnefnd taka barnið af heimilinu og ráðstafa því utan þess, en sannist það, að heimilið fái eigi ráðið við vanræksluna, er henni skylt að vista barnið í stofnun eða á öðru heimili, er nefndin ber traust til.

III. kafli. Skólaskipan og skólahúsnæði.

8. gr. Hver sýsla og hver kaupstaður er fræðsluhérað. Þó skal sameina tvær sýslur í eitt fræðsluhérað svo og hrepp eða hluta úr hreppi fræðsluhéraði annarrar sýslu, þegar fræðslumálastjórn mælir svo fyrir og hlutaðeigandi fræðsluráð samþykkja. Hvert fræðsluhérað er eitt eða fleiri skólahverfi, og er einn barnaskóli í hverju skólahverfi.

9. gr. Fræðslumálastjórn mælir fyrir um, hvernig fræðsluhéraði skuli skipt í skólahverfi, enda samþykki hlutaðeigandi fræðsluráð skiptinguna. Fræðsluráði er skylt að leita álits hlutaðeigandi skólanefnda um skiptingu fræðsluhéraðs í skólahverfi.

10. gr. Í hverju skólahverfi skal vera skólahús á hentugum stað, og fullnægi það þörfum fyrir barnaskólahald í hverfinu. Fræðslumálastjórn setur reglur um lágmarkskröfur til skólahúsnæðis.

11. gr. Heimangönguskólar skulu vera þar, sem staðhættir leyfa, en þar, sem heimangöngu verður ekki við komið sökum mikilla vegalengda, skal reisa heimavistar skóla og keppa að því, að skólahverfi þeirra verði svo fjölmenn, að fullkomið starf verði við þá fyrir tvo fasta kennara eða fleiri.

12. gr. Öll skólahús skulu gerð samkvæmt uppdrætti, er fræðslumálastjórn samþykkir. Enn fremur verður samþykki hennar að koma til um skólastað og skólalóð.

13. gr. Ríkissjóður greiðir allt að helmingi stofnkostnaðar heiman- gönguskóla, en þrjá fjórðu hluta stofnkostnaðar heimavistarskóla og skólastjórabústaða í heimgönguskólum. Hlutaðeigandi sveitarfélög greiða hinn hlutann. Séu tveir eða fleiri hreppar eða hluti úr hreppi um sama skóla, greiða þeir stofnkostnaðinn í hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali fimm síðustu ára. Ríkis- styrkurinn er bundinn því skilyrði, að skólalóðin sé eign skólahverfis- ins eða afnotarétturinn tryggður með óuppsegjanlegum leigusamningi. — Hverju skólahúsi skal fylgja íbúð fyrir skólastjóra, 3 herbergi og eldhús að minnsta kosti. Heimavistarskólum skal einnig fylgja íbúð eða íbúðir fyrir kennara. Íbúðir skólastjóra og kennara teljast með í stofn- kostnaði skóla svo og nauðsynlegustu skólahúsgögn. — Í skólahverf- um, þar sem svo hagar til, að börn geti ekki sótt heimgönguskóla, nema þeim sé ekið til og frá skólastað, er heimilt að greiða styrk til kaupa á skólabíl, er nemi allt að þremur fjórðu hlutum kostnaðarverðs.

14. gr. Viðhald skólahúsa og skólahúsgagna er sveitarfélögum skylt að annast samkvæmt reglum, er fræðslumálastjórn setur. Í kaupstöð- um eru umráð skólahúsnæðis í höndum bæjarstjórna, en eigi er heimilt að leyfa notkun skólahúsnæðis nema samþykki skólanefndar komi til. Utan kaupstaða eru umráð skólahúsnæðis í höndum skólanefnda. Um- ráð húsgagna og annarra muna í þágu skólastarfsins eru í höndum skólastjóra, en eigi má hann ráðstafa þeim til notkunar utan skólans, nema samþykki skólanefndar og sveitarstjórnar komi til.

IV. kafli. Kennarar.

15. gr. Fastir kennarar við barnaskóla eru embættismenn ríkisins og taka laun samkvæmt launalögum.

16. gr. Engan má setja eða skipa kennara við barnaskóla, nema hann hafi lokið viðurkenndu kennaraprófi, sé eigi haldinn næmum sjúkdómi og hafi óflekkað mannorð. — Skólastjórar og kennarar heima- vistarskóla skulu ekki skipaðir fyrr en eftir tveggja ára reynslutíma í heimavistarskóla.

17. gr. Kennara er skylt að kenna að jafnaði 36 kennslustundir á viku, en á því skólaári, sem kennari verður 55 ára, má fræðslumála- stjórn fækka skyldustundum hans um 6 á viku og um aðrar 6, er hann verður sextugur. — Kennslustundafjöldi skólastjóra skal ákveðinn í erindisbréfi. Eigi verður skólastjóri leystur frá þeirri kennsluskyldu, nema samþykki fræðslumálastjórnar komi til. — Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætíð átt við 40 mín. kennslustund.

18. gr. Kennari, sem skipaður er, settur eða ráðinn til starfs við barnaskóla, skal gegna því samkvæmt erindisbréfi, er fræðslumála- stjórn setur.

19. gr. Geti kennari ekki stundað starf sitt við skóla sakir veikinda, skal greiða forfallavinnu fyrir hann samkv. reglum, er fræðslumála- stjórn setur.

20. gr. Skólastjóri fer í skóla sínum með umboð fræðslumálastjórnar og skólanefndar gagnvart kennurum skólans, nemendum og forráða- mönnum þeirra. — Hann stjórnar öllu starfi skólans eftir gildandi

lögum og reglum og ber ábyrgð á því gagnvart fræðslumálastjórn og skólanefnd. — Skólastjóri á sæti á fundum skólanefndar og hefur þar málþreysi og tillögurétt. — Skólastjóri ræður stundakennara með samþykki skólanefndar.

21. gr. Ef sveitarstjórn óskar, getur hún skipað einn af kennurum skóla sem yfirkennara. Skal hann vera skólastjóra til aðstoðar í starfi hans. Allan kostnað við skipun yfirkennara skal greiða úr sveitarsjóði.

22. gr. Í skóla með 20 kennurum eða fleiri getur skólastjóri í samráði við skólanefnd ákveðið, að skyldustundir kennara skuli vera færri en 36 á viku gegn öðru starfi í þágu skólans.

23. gr. Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum barnakennara skal þó veita slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal senda fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsárum skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár. — Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufla ekki störf skólanna eða torveldi þau.

24. gr. Tölu fastra kennara skal miða við það, að 40 börn komi á hvern kennara, sem kennir fulla kennslu í 9 mánuði, en 5 börnum færri fyrir hvern mánuð, er hann kennir skemur. Eftir reglum, er fræðslumálastjórn setur, skal þó ætla nokkru færri börn á kennara í skólum með færri en 150 nemendum. Sérkennurum í sundi og handavinnu skal ætla sem næst helmingi færri börn en öðrum kennurum. — Nú eru fastir kennarar við skóla færri en barnafjöldinn segir til um, en barnafjöldinn þó minni en svo, að skólinn eigi kröfu á kennara til viðbótar, og má þá greiða styrk vegna stundakennslu í hlutfalli við þann barnafjölda, sem umfram er. — Ef nefnd umframtala nær helmingi þess barnafjölda, sem föstum kennurum er ætluð, er fræðslumálastjórn heimilt að setja fastan kennara.

V. kafli. Fræðsluráð og skólanefndir.

25. gr. Í hverju fræðsluhéraði skal vera fræðsluráð, skipað 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu þeir kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða af sýslunefnd. Séu 2 sýslur í fræðsluhéraði, skal sú sýslan, sem fjölmennari er, kjósa 3 fræðsluráðsmenn, en hin tvo. Fræðsluráð kys sér formann úr sínum hópi. Hlutverk fræðsluráðs er að hafa á hendi stjórn sameiginlegra skólamála fræðsluhéraðsins. Fræðslumálastjórn setur fræðsluráði erindisbréf.

26. gr. Í hverju skólakerfi skal vera skólanefnd, skipuð þremur mönnum. Skulu tveir þeirra kosnir af nýkosinni sveitarstjórn, en fræðslumálastjórn skipar einn, og skal hann vera formaður. Hlutfallskosningu skal viðhafa, ef krafa kemur fram um það. Ef tveir eða fleiri

hreppar eru í skólahverfi, setur fræðslumálastjórn reglur um kosningu skólanefndar, sem má þá vera skipuð 5 mönnum. Varamenn skulu kosnir samtímis aðalmönnum. Kjörtímabil skólanefnda og fræðsluráða skal vera hið sama og sveitarstjórnna, og um kjörgengi skulu sömu reglur gilda. — Í kaupstöðum er heimilt að fela fræðsluráði störf skólanefndar, ef fræðslumálastjórn mælir svo fyrir og hlutaðeigandi bæjarstjórn samþykkir.

27. gr. Formaður kallar skólanefnd til funda, svo oft sem þurfa þykir. Skytt er honum að kveðja nefndina saman, ef einn nefndarmanna eða skólastjóri óskar þess. Skólastjóri skal ávallt boðaður á fundi skólanefndar. Skólanefnd getur enga ályktun gert, nema meiri hluti hennar sé á fundi. Allar ályktanir skulu ritaðar í gerðabók. Enginn skólanefndarmanna hefur atkvæðisrétt um þau mál, er varða hann sjálfan.

28. gr. Skólanefnd skal sjá um, að öll skólaskyld börn í skólahverfinu njóti lögboðinnar fræðslu. Hún semur samkvæmt fyrirmælum fræðslumálastjórnar skýrslu um þau börn í skólahverfinu, sem sækja ekki hinn almenna barnaskóla.

29. gr. Þegar kennarastaða losnar í skólahverfinu, skal skólanefnd tafarlaust tilkynna það fræðslumálastjórn, sem auglýsir stöðuna, ef fyrirvari er nægur. Þurfi hins vegar að setja kennara fyrirvaralítið, getur fræðslumálastjórn sett hann í samráði við skólanefnd án undangenginnar auglýsingar, en auglýsa skal þá stöðuna á næsta ári.

30. gr. Skólanefnd veitir viðtöku umsóknum um kennarastöður og skal, er fjöldi umsókna leyfir, tilnefna eigi færri en tvo umsækjendur um hverja stöðu, er hún telur helzt koma til greina. Skytt er skólanefnd að leita álits skólastjóra um umsækjendur, ef velja á kennara, en námsstjóra, ef velja á skólastjóra. Verði ágreiningur um umsækjendur innan skólanefndar eða milli skólanefndar annars vegar og skólastjóra eða námsstjóra hins vegar, getur hver aðili um sig gert tillögur til fræðslumálastjórnar. Rökstudd greinargerð skal ávallt fylgja tillögum skólanefndar, skólastjóra og námsstjóra um val manna í kennarastöður.

31. gr. Skólanefnd skal lita eftir, að skólinn hafi allan nauðsynlegan aðbúnað, svo sem húsnæði, skólalöð, leikvelli, kennslutæki og innanstokksmuni. Sér hún í samráði við skólastjóra um viðhald alls þessa og aukningu eftir þörfum.

32. gr. Skólanefnd gerir tillögur til sveitarstjórnar um fjárframlög til skólahalds. Skólanefnd annast um samningu skýrslna og reikninga samkvæmt fyrirmælum fræðslumálastjórnar. Erindisbréf fyrir skólanefndir skal gefið út af fræðslumálastjórn.

33. gr. Kostnaður við störf skólanefnda greiðist úr sveitarsjóði.

34. gr. Ef fræðslumálastjórn og bæjarstjórn Reykjavíkur verða ásátt um það, skal í Reykjavík skipa fræðslufulltrúa, sem skal hafa með höndum þau störf, er þessir aðilar semja um að fela honum, þ. á m. framkvæmd á ákvörðunum skólanefnda eftir því sem við getur átt. Kostnaður af starfi fræðslufulltrúa greiðist að hálfu af hvorum, ríkissjóði og bæjarsjóði.

VI. kafli. Kennsluskipan og starfstími skóla.

35. gr. Hver barnaskóli skiptist í tvær deildir, yngri deild og eldri deild. Til yngri deildar teljast skólaskyld börn innan 10 ára aldurs, en til eldri deildar 10 ára börn og eldri.

36. gr. Í yngri deild skal kenna eftirtaldar námsgreinar: islenzku, skrift, reikning, áttthagafræði, handavinnu, leikfimi og söng. — Í eldri deild skal kenna: islenzku, skrift, reikning, kristin fræði, Íslandssögu, landafræði, náttúrufræði, teiknun, handavinnu, söng, leikfimi og sund. — Auk þessa er heimilt að kenna eitt erlent mál hinn síðasta vetur eldri deildar þeim börnum, sem bezt eru að sér í móðurmáli. Nánari ákvæði um skiptingu námsefnis og niðurröðun þess skulu sett í námskrá, er fræðslumálastjórn gefur út.

37. gr. Í yngri deild skal ætla börnum að jafnaði 21 kennslustund á viku, en í eldri deild 33.

38. gr. Skólar í kaupstöðum og þorpum með 1000 íbúa eða fleiri skulu starfa sem næst 9 mánuði á ári. Aðrir heimangönguskólar og heimavistarskólar skulu starfa eigi skemur en 7 mánuði á ári, svo fremi að barnafjöldi leyfi það. Nánari ákvæði um starfstíma skóla og skólagöngu barna skal setja í reglugerð hvers skóla.

39. gr. Í heimavistarskólum og heimangönguskólum í sveitum er heimilt að skipta námstímanum í tvennt milli deilda þannig, að hvert barn fái a .m. k. 3½ mánaða kennslu, enda fylgist kennarinn með heimanámi barnanna þann tíma, sem þau sækja ekki skólann að vetrinum. Þar sem þörf krefur og þess er óskað af skólanefnd, má hafa allt að tveggja mánaða námsskeið við heimavistarskóla haust og vor fyrir 7—9 ára börn.

40. gr. Leyfi í barnaskólum skulu ákveðin í reglugerð.

VII. kafli. Próf.

41. gr. Próf í kunnáttu og leikni allra prófskyldra barna skal halda að vorinu ár hvert. Prófskyld eru öll börn á aldrinum 8—13 ára, nema gildar ástæður hamli. Skulu slíkar ástæður skilgreindar nánar í prófreglugerð, er fræðslumálastjórn gefur út.

42. gr. Öll próf nema lokapróf yngri og eldri deildar (próf yngri barna og barnapróf) skal hver skóli um sig annast að öllu leyti. Skylt er ávallt að hafa próf í islenzku, skrift og reikningi, en í öðrum greinum eftir því, sem ákveðið verður í prófreglugerð. — Próf 10 og 13 ára barna, þ. e. lokapróf beggja deilda, skulu fara fram undir eftirliti prófdómenda, skipaðra af fræðslumálastjórn til fjögurra ára í senn að fengnum tillögum námsstjóra. Skulu þetta vera landspróf að minnsta kosti í islenzku og reikningi, og annist fræðslumálastjórn val og út-sendingu verkefna.

43. gr. Barn, sem flyzt úr yngri deild í eldri deild, skal vera sæmi-legt læst, geta skrifað einföld orð skýrt og hreinlega, hafa náð nokkurri leikni í meðferð einskonartalna og kunna skil á algengustu fyrir-brigðum, sem koma fyrir í nánasta umhverfi þess. Í prófreglugerð skal tekið fram, hvernig þessar lágmarkskröfur skulu metnar í einkunnum.

44. gr. Til barnaprófs er krafist: 1) Að geta lesið móðurmálið skýrt og áheyrliga með gallalitlum framburði og sagt munnlega frá því, sem lesið er. Að geta gert skriflega, nokkurn veginn ritvillu- og mállytalausa grein fyrir kunnugu efni. Að geta leyst sæmlega úr réttaritunarverkefni, þar sem fyrir koma dæmi um helztu undirstöðureglur islenzkrar réttaritunar. Að kunna utanbókar nokkur islenzk kvæði, einkum ættjarðarljóð og söguljóð, geta greint frá efni þeirra með eigin orðum og vita nokkur deili á höfundum þeirra. — 2) Að skrifa læsilega og hreinlega rithönd. — 3) Að kunna fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og höfuðatriði almennra brota, tugabrota og prósentureiknings og að sýna nokkura leikni í því að heita þeirri kunnáttu til úrlausnar einföldum dæmum, sem koma fyrir í daglegu lífi, m. a. til að reikna út óbrotið flatarmál. Um prófkröfur í öðrum lögboðnum námsgreinum skulu sett ákvæði í prófreglugerð jafnframt ákvæðum um, hvernig meta skuli í einkunnum lágmarkskröfur til að standast próf.

45. gr. Heimilt er skólanefnd að fengnum meðmælum skólastjóra og kennara að leyfa 12 ára barni að ganga undir barnapróf. Sett skal í prófreglugerð, hvaða einkunn barn, er slíkt leyfi fær, skal ná í höfuðgreinum, svo og aðaleinkunn til þess að standast prófið. Skulu þessar einkunnir vera miklum mun hærri en lágmarkseinkunnir 13 ára barna.

46. gr. Einkunnastigi í barnaskólum skal vera 0—10, og má skipta hverjum heilum í 10 hluta.

47. gr. Nú kemur prófskylt barn að ástæðulausu ekki til prófs, og má þá prófa það á heimili þess á kostnað heimilisföður eða leita aðstoðar lögreglustjóra, til þess að barnið verði prófað.

48. gr. Börn, sem standast ekki tilskilin próf um 10 og 13 ára aldur, skulu að jafnaði sitja ári lengur í hvorri deild, sem um er að ræða, og þreyta prófið ári síðar (sbr. þó 5. gr. c-lið). Standist þau það ekki þá, skulu gilda um þau sérstök reglugerðarákvæði, er fræðslumálastjórn setur.

49. gr. Kostnaður við próf greiðist úr sveitarsjóði. Prófdómendum skal greitt sama kaup og stundakennurum.

VIII. kafli. Kennslueftirlit.

50. gr. Landinu er skipt í 6 eftirlitssvæði, og skal vera einn námsstjóri fyrir hvert þeirra. Skulu námsstjórar hafa eftirlit með kennsluskipan, kennsluaðferðum og árangri kennslunnar. Enn fremur skulu þeir annast leiðbeiningar um skóla- og uppeldismál hver í sínu umdæmi. Skal hlutverk námsstjóra nánar tiltekið í erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

IX. kafli. Kostnaður við skólahald.

51. gr. Hin lögskipaða fræðsla skólaskyldra barna í opinberum skólum veitist ókeypis. Laun fastra kennara greiðast samkvæmt launalögum og styrkur til stundakennslu samkvæmt síðari málsg. 24. gr. Við heimavistarskóla greiðir ríkissjóður einnig laun ráðskonu svo og við heimangönguskóla borgun til bifreiðarstjóra skólábifreiðar, meðan

skóli starfar eftir úrskurði fræðslumálastjórnar. Annan kostnað við skólahaldið greiðir sveitarsjóður, en ríkissjóður endurgreiðir fjórða hluta hans að fengnum skýrslum um fullnægjandi skólahald samkvæmt settum reglum og fyrirmælum. Sveitarstjórn ræður annað starfsfólk en kennara og ráðskonu heimavistarskóla, að fengnum tillögum skólanefndar og skólastjóra.

52. gr. Nú getur framfærandi barns á lögskipuðum skólaaldri fyrir fátæktar sakir að dómi skólanefndar ekki staðizt kostnað þann, er leiðir af lögboðinni skólavist þess, og skal þá sá kostnaður greiddast að einhverju eða öllu leyti úr sveitarsjóði eftir ákvörðun sveitarstjórnar sem önnur gjöld til skólahalds.

X. kafli. Einkaskólar og smábarnaskólar.

53. gr. Heimilt er fræðslumálastjórn að löggilda barnaskóla, sem kostaðir eru af einstökum mönnum eða stofnunum, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda hliti slíkir skólar sama eftirliti og sömu reglum og aðrir barnaskólar. Kennarar við skóla þessa verða að fullnægja öllum settum skilyrðum um rétt til kennslu í barnaskólum. Fyrir börn, sem þessa einkaskóla sækja, þarf ekki undanþágu samkv. 5. gr., en forstöðumaður skal í byrjun hvers skólaárs senda hlutaðeigandi skólanefnd skrá yfir skólabörnin og tilkynna henni allar breytingar, jafnóðum og þær verða. Ekki eiga einkaskólar kröfu til styrks af almannafé.

54. gr. Heimilt er sveitarfélögum að hlutast til um, að settur sé á stofn skóli fyrir 5 og 6 ára börn innan sveitarfélagsins, enda samþykki fræðslumálastjórn námsáætlun, húsnæði og annan aðbúnað skólans. Kennarar skólans skulu hafa lokið viðurkenndu kennaraprófi, og skulu þeir ráðnir og launaðir eftir sömu reglum og kennarar barnaskóla. Að öðru leyti ber ríkissjóður engan kostnað af þessu skólahaldi.

XI. kafli. Heilbrigðiseftirlit.

55. gr. Lækniseftirlit með heilbrigði skólabarna og kennara og hollustuháttum skólanna skal haga eftir reglum, er heilbrigðismálastjórn setur í samráði við fræðslumálastjórn. Skal ráðinn sérfróður læknir, skólayfirlæknir landsins, er skipuleggur og hefur yfirumsjón með heilbrigðiseftirliti í skólum svo og ípróttastarfsemi. Heimilt er skólayfirlækni að fela heilsuverndarstöðvum, þar sem þær eru starfandi, eftirlit þetta.

56. gr. Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 94 23. júní 1936 og lög um breyting á þeim, nr. 44 12. febr. 1940, svo og önnur ákvæði og fyrirmæli, sem fara í bág við þessi lög.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þar, sem ekki eru komnir fullnægjandi heimangöngu- og heimavistarskólar, skal fræðslumálastjórn í samráði við námsstjóra skipa málum í eins nánu samræmi við þessi lög sem kostur er.

Lög um gagnfræðanám.

(Nr. 48 7. maí 1946.)

I. kafli. Gagnfræðastigið. Einkenni og tilgangur.

1. gr. Gagnfræðastigið er annað stig skólakerfisins. Það tengir saman barnaskóla annars vegar og sérskóla og menntaskóla hins vegar. — Skólar þessa stigs eru einkum ætlaðir unglingum á aldrinum 13—17 ára.

2. gr. Tilgangur gagnfræðanámsins er sá, að efla andlegan og líkamlegan þroska unglinga, veita þeim lögbodna fræðslu, búa þá undir framhaldsnám í menntaskólum, sérskólum og sérfræðinámsskleiðum og undir ýmis störf, sem krefjast góðrar almennrar menntunar.

3. gr. Á gagnfræðastiginu eru þrenns konar skólar með samræmdri námssskrá: unglingaskólar, miðskólar og gagnfræðaskólar.

II. kafli. Skólahverfi og skólanefndir.

4. gr. Í hverju fræðsluhéraði starfar einn gagnfræðaskóli hið minnsta. Þó geta tvö eða fleiri fræðsluhéruð staðið saman um einn skóla, ef hlutaðeigandi fræðsluráð óska þess og fræðslumálastjórn samþykkir.

5. gr. Í hverju skólahverfi skal vera að minnsta kosti einn skóli, sem veiti skyldufræðslu gagnfræðastigsins. Þó geta tvö eða fleiri skólahverfi staðið saman um einn slíkan skóla, ef hlutaðeigandi skólanefndir óska þess og fræðslumálastjórn samþykkir.

6. gr. Skólastjórar gagnfræðastigsins eiga rétt til setu á fundum fræðsluráðs í sínu héraði. Hafa þeir þar málfrelsi og enn fremur tillögurétt varðandi mál þess skóla, er hver þeirra starfar við. Heimilt er að veita kennurum gagnfræðastigsins aðgang með sömu réttindum að fundum fræðsluráðs, þegar þeir óska þess.

7. gr. Námsstjórar gagnfræðastigsins geta setið fundi fræðsluráðs og skólanefnda með tillögurétti og málfrelsi. Þeir hafa og rétt til að kveðja fræðsluráð og skólanefndir til funda.

8. gr. Fræðsluráð gera tillögur til fræðslumálastjórnarinnar um stofnun gagnfræðastigsskóla hvert í sínu héraði og um lengd skóla-skyldu. Þau hafa eftirlit með fjárhag og rekstri allra skóla gagnfræðastigsins í héraðinu og geta þess, að þeir ræki þær skyldur, sem á þeim hvíla, samkvæmt lögum og reglugerðum.

9. gr. Við hvern gagnfræðaskóla og miðskóla skal vera skólanefnd skipuð 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu 4 þeirra kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða af sýslunefnd. — Ef tvö eða fleiri fræðsluhéruð standa saman um skóla, kys hver sýslunefnd tvo skólanefndarmenn. Fræðslumálastjórn skipar einn mann í nefndina, og er hann formaður. Skipun hans gildir um sama tímabil. — Þar sem skyldufræðsla gagnfræðastigsins fer fram í barnaskólum, skal vera sama skólanefnd fyrir bæði skólastigin. Nú standa tvö eða fleiri skólahverfi saman um skóla, sem veitir aðeins skyldufræðslu gagnfræðastigsins, og setur fræðslumálastjórn þá reglur um fjölda skóla-

nefndarmanna og hve margir skulu kosnir fyrir hvert skólahverfi, og skal í því efni hafa hliðsjón af fólksfjölda. — Heimilt er að fela fræðsluráði störf skólanefndar við þessa skóla, ef fræðslumálastjórn og hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir eru sammála um það.

10. gr. Skólanefndir hafa eftirlit með fræðslu gagnfræðastigsins, hver i sinu skólahverfi, undir umsjón fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar. Verkefni þeirra er einkum: a) að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til lögboðins skólahalds; b) að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórastöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær; c) að láta fræðslumálastjórn i té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórastöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratillögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar; d) að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur; e) að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki, og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt; f) að hafa eftirlit með skólasókn skólaskyldra unglinga i skólahverfinu og gera nauðsynlegar ráðstafanir, ef fræðsluskylda er vanrækt; g) að gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana i tæka tíð sveitarstjórn og fræðslumálastjórn. — Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið i reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

III. kafli Fræðsluskylda og skólaskylda.

11. gr. Skylt er hverjum, sem lokið hefur barnaprófi, að hefja gagnfræðanám, og lýkur skyldunámi með unglingaprófi á því ári, sem nemandinn verður 15 ára.

12. gr. Heimilt er sveitarfélagi að ákveða, að skyldunám skuli ná til þess árs, er nemandinn verður 16 ára, enda samþykki hlutaðeigandi fræðsluráð og fræðslumálastjórn ákvörðunina. Fræðsluráði er rétt að gera tillögu til fræðslumálastjórnar um, að skyldunámi sé lokið i hlutaðeigandi héraði á því ári, er nemandinn verður 16 ára. Fallist fræðslumálastjórn á slíka tillögu, tekur hún gildi. — Í þeim sveitarfélögum lýkur skyldunámi með miðskólaprófi.

13. gr. Heimilisfaðir unglinga, sem skylt er að stunda gagnfræðanám, ber ábyrgð á, að hann hljóti lögboðna fræðslu og sæki lögskipuð próf.

14. gr. Ef unglingur kemur ekki til innritunar i skóla eða til prófs, þegar skylt er, og eigi eru gildar ástæður fyrir fjarvist, skal skólanefnd áminna forráðamann hans, svo fljótt sem auðið er. Láti hann eigi skipast við þá áminningu, varðar það dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag, eftir úrskurði valdsmanns (i Reykjavík sakadómara), talið frá þeim degi, er áminningin var gerð. — Nú vanrækir skólaskyldur unglingur skólasókn til muna þrátt fyrir umvöndun skólastjóra bæði við hann og forráðamann hans, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann unglinga. Leggist vanrækslan eigi af að heldur, varðar hún dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag, eftir úrskurði valdsmanns (i Reykjavík sakadómara), fyrir hvern vanræksludag, talið frá áminningu skólanefndar. — Ef heimilið á sannanlega sök á vanrækslunni, má barna-

verndarnefnd taka unglinginn burt af heimilinu og ráðstafa honum, en sannist það, að heimilið fái eigi ráðið við vanræksluna, er henni skylt að vista unglinginn utan heimilis sins.

15. gr. Undanþegnir frá því að stunda lögboðið nám í skólum gagnfræðastigsins eru: a. Unglingar, sem stunda nám í viðurkenndum einkaskólum, er veita fræðslu þessa stigs. — b. Unglingar, sem fengið hafa leyfi hlutaðeigandi skólanefndar og skólustjóra til þess að stunda nám utan skóla, en skylt er þeim að koma til viðtals eða prófs í skólanum, þegar skólustjóri óskar þess. — c. Unglingar, sem að dómi skólaáæknis og skólustjóra geta ekki haft not venjulegrar skólagöngu vegna líkamlegra eða andlegra annmarka. — d. Unglingar, sem að dómi skólustjóra og kennara trufla starf skólans með óhlýðni og óviðeigandi framkomu, svo og þeir, sem hætt er við, að leiði aðra nemendur á glapstigu með fordæmi sínu.

16. gr. Heimilisfeður þeirra unglinga, sem æskja undanþágu samkvæmt a- og b-lið 15. gr., skulu senda skriflega beiðni um hana til hlutaðeigandi skólustjóra eigi síðar en mánuði áður en skóli á að hefjast ár hvert. Skólustjóri leggur beiðnirnar fyrir skólanefnd. Á sama hátt skal tilkynna flutning skólaskyldra unglinga milli skólaverfa.

17. gr. Þeim unglingum, sem um getur í c- og d-lið 15. gr., skal séð fyrir vist í skóla eða stofnun, sem veitir þeim uppeldi og fræðslu við þeirra hæfi. — Heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða þessum unglingum námstíma einu eða tveimur árum lengri en öðrum unglingum.

IV. kafli. Skólar gagnfræðastigsins.

18. gr. Unglingaskólar eru tveggja ára skólar, og lýkur námi í þeim með unglingaprófi. Er það landspróf að öllu eða nokkru leyti, eftir því sem ákveðið er í reglugerð.

19. gr. Unglingapróf veitir rétt til framhaldsnáms í miðskólum og gagnfræðaskólum.

20. gr. Miðskólar eru þriggja ára skólar, og lýkur námi í þeim með miðskólaprófi. Er það landspróf að öllu eða einhverju leyti, eftir því sem ákveðið er í reglugerð. Með miðskólaprófi lýkur skyldunámi í þeim sveitarfélögum, þar sem skyldunám nær til 16 ára aldurs. Miðskólar veita einnig unglingapróf.

21. gr. Miðskólapróf veitir rétt til framhaldsnáms í gagnfræðaskólum og ýmsum sérskólum, allt samkvæmt lögum og reglugerðum hvers skóla.

22. gr. Gagnfræðaskólar eru fjögurra ára skólar, og lýkur námi í þeim með gagnfræðaprófi. Þeir veita einnig unglinga- og miðskólapróf.

23. gr. Gagnfræðapróf veitir rétt til ýmissa opinberra starfa, rétt til inngöngu í sérskóla og til þátttöku í sérfræðinámsskeiðum, eftir því sem ákveðið er í lögum og reglugerðum.

24. gr. Allir skólar gagnfræðastigsins skulu starfa í höfuðdráttum eftir samræmdri námsskrá, þannig að fyrsti bekkur unglingaskóla svari sem næst til fyrsta bekkjar í miðskóla eða gagnfræðaskóla, annar

bekkur unglingaskóla til annars bekkjar miðskóla eða gagnfræðaskóla og þriðji bekkur miðskóla til þriðja bekkjar í gagnfræðaskóla.

25. gr. Í fræðsluhéruðum utan kaupstaða, þar sem gagnfræðaskólar eru tveggja ára skólar, starfa þeir samkvæmt námsskrá tveggja efstu bekkja gagnfræðaskólanna. Unglingapróf veitir rétt til inngöngu í fyrri bekk slíkra skóla, en miðskólapróf í annan bekk. Þeir veita einnig miðskólapróf.

26. gr. Skólar gagnfræðastigsins greinast í tvær hliðstæðar deildir, verknámsdeild og bóknámsdeild, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð hvers skóla. Barnapróf veitir rétt til inngöngu í hvora þessara deilda um sig.

27. gr. Í verknámsdeild skal verja allt að helmingi námstímans til verknáms. Til verknáms telst ýmiss konar handavinna, matreiðsla, þjónustubrögð, teiknun, skrift, vélritun, íþróttir o. fl. Leitast skal við að haga verknámi eftir þörfum og hæfileikum hvers nemanda. Að öðru leyti skal námstímanum varið til bóknáms og einkum lögð áherzla á islenzku og islenzk fræði, reikning, stærðfræði og náttúruvísindi.

28. gr. Í bóknámsdeild skal þremur fjórðu hlutum námstímans hið minnsta varið til bóknáms, en allt að fjórða hluta til verknáms. — Megináherzla skal lögð á islenzku, islenzk fræði, reikning, stærðfræði og erlend tungumál, en auk þess skulu kennd önnur hagnýt og menntandi fræði, eftir því sem ákveðið er í námsskrá.

29. gr. Skyld er kennurum gagnfræðastigsins að greiða fyrir þeim nemendum, sem vilja flytjast milli deilda og að þeirra dómi eru til þess hæfir. Má gera þetta með sérstökum námsскеiðum eða á annan þann hátt, er bezt hentar við hvern skóla.

30. gr. Fræðslumálastjórn semur námsskrá fyrir alla skóla gagnfræðastigsins. Er þar tekið fram, hvaða námsgreinar skulu kenndar í hverjum bekk, og hvaða atriði hverrar námsgreinar. Skal í því efni leita tillagna sérfróðra manna, svo sem skólastjóra, kennara og námsstjóra.

31. gr. Skyldunámi má ljúka hvort sem vill í verknámsdeild eða bóknámsdeild. Fræðslumálastjórn setur reglur um efni og magn skyldunáms, um leið og námsskrá samkv. 30. gr. er samin.

V. kafli. Störf skólanna.

32. gr. Skólastjóri og kennarafundur stýra starfi hvers skóla. — Fræðslumálastjórn setur skólastjórum og kennurum erindisbréf og reglur um starfssvið kennarafundar.

33. gr. Skólastjóri gerir ásamt skólanefnd tillögur til fræðslumálastjórnar um val kennara.

34. gr. Fræðslumálastjórn er heimilt að ráða tvo námsstjóra fyrir gagnfræðastigið.

35. gr. Námsstjórar annast eftirlit með öllum skólum gagnfræðastigsins og gefa fræðslumálastjóra skýrslu um þá. Þeir skulu og vera skólastjórum og kennurum til aðstoðar og leiðbeiningar í starfi þeirra. — Fræðslumálastjórn setur námsstjórum erindisbréf.

36. gr. Fræðslumálastjórn skal leita álits námsstjóra um þær um-

sóknir, sem berast um skólastjórastöður við skóla gagnfræðastigsins, þeir gera tillögur um val skólastjóra, svo og vara- og þrautavaratillögur, ef umsækjendur eru svo margir.

37. gr. Til þess að verða skipaður kennari við skóla gagnfræðastigsins, þarf eftirtalin skilyrði: a) að hafa almenna kennaramenntun eða stúdentsmenntun að viðbættu námi í uppeldis- og kennslufræðum, er fræðslumálastjórnin metur gilt; — b) að hafa stundað eins til tveggja ára nám hið minnsta við háskóla í þeirri fræðigrein, sem ætlað er til, að verði aðalkennslugrein hlutaðeiganda, enda sýni hann skilríki fyrir árangri af háskólanáminu; c) að hafa kennt tvö til þrjú ár og hlotið meðmæli hlutaðeigandi skólastjóra; d) að vera hæfur til að kenna fleiri en eina námsgrein. — Heimilt er og að gera að föstum kennurum þá, sem kennt hafa tvö ár hið minnsta með góðum árangri við skóla, sem svara til gagnfræðastigsins, þegar lög þessi taka gildi, enda komi meðmæli skólastjóra til. — Nú sækir enginn, sem fullnægir þessum skilyrðum, um lausa kennarastöðu, skal þá skólanefnd og fræðslumálastjórn leitast við að fá til hæfan mann, og má að tveim árum liðnum gera hann að föstum kennara, enda komi meðmæli hlutaðeigandi skólastjóra til. — Verknámskennarar, þar með taldir iþróttakennarar, þurfa þó ekki að fullnægja skilyrðum b-liðar, en verða að hafa sérmenntun í kennslugreinum sínum, er fræðslumálastjórn metur gilda. — Ákvæði þessarar greinar taka þó ekki til þeirra, er skipa fastar stöður við skóla gagnfræðastigsins, þegar lög þessi koma til framkvæmda.

38. gr. Skýlt er kennara að kenna allt að 30 kennslustundum á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 25, er hann verður 55 ára, og í 20, er hann verður 60 ára. Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Má þá fækka skyldustundum kennara, ef þörf gerist, svo og vegna mikillar heimavinnu, eða taka tillit til slíkra aukastarfa, þegar ákveðin er lengd árlegs starfstíma kennara. Skólanefnd ákveður kennsluskyldu skólastjóra með samþykki fræðslumálastjórnar. — Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætíð átt við 45 mínútna kennslustund.

39. gr. Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjórn með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsárum skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár. — Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

40. gr. Skólar gagnfræðastigsins mega starfa allt að níu mánuðum ár hvert. Að öðru leyti skal miða árlegan starfstíma hvers skóla við

það, að komið verði yfir þá námsskrá, sem honum er sett, með þeim árangri, sem til er ætlað. — Skólanefnd gerir tillögur til fræðslumálastjórnar um starfstíma hlutaðeigandi skóla, en heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða annan skólatíma en í tillögum greinir.

41. gr. Í lok hvers skólaárs skulu fara fram próf, skrifleg, munnleg eða verkleg í öllum námsgreinum hvers skóla. Kennarar annast prófin og eru prófdómendur hver hjá öðrum, nema við landspróf og gagnfræðapróf. Heimilt er skólastjóra og kennurum að hafa próf í einstökum eða öllum námsgreinum svo oft sem þurfa þykir á skólaárinu.

42. gr. Landspróf fara fram samtímis um land allt við sams konar skóla. Þau eru skrifleg eða verkleg. Sérstök prófnefnd, er fræðslumálastjórn setur, velur verkefni, og eru þau hin sömu fyrir sams konar próf við alla skóla. Fræðslumálastjórn skipar prófdómendur við gagnfræðapróf.

43. gr. Skólastjóri ræður starfsmenn skólanna, aðra en fasta kennara, með samþykki skólanefndar. — Öllu starfslíði hvers skóla ber að vinna að félagsþroska og alhliða menningu nemenda.

44. gr. Skólar gagnfræðastígsins eru heimavistarskólar eða heimgönguskólar, eftir því sem henta þykir á hverjum stað og fræðslumálastjórn ákveður.

45. gr. Fræðsluráð getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að búi skuli rekið í sambandi við heimavistar skóla gagnfræðastígsins. Skal búið rekið með hagsmuni skólans og heimavistarinnar fyrir augum, og þar sem henta þykir, skal nemendum skólans gefinn kostur á námsskeiðum í landbúnaðarvinnu á búinu. Bústjóri skal ráðinn af skólanefnd í samráði við skólastjóra.

46. gr. Í reglugerð hvers skóla skulu sett ákvæði um inntöku nemenda í skólann, um aga, skipting námstíma milli námsgreina, um tilhögun prófa, einkunnagjafir og flutning nemenda milli bekkja, svo og um önnur þau atriði í starfi skólans, sem þurfa þykir.

VI. kafli. Fjármál skólanna o. fl.

47. gr. Í hverju fræðsluhéraði skal vera skólahús, er fullnægi þörfum gagnfræðaskólans að dómi fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar. — Í hverju skólahverfi skal vera skólahúsnæði, er nægi fyrir skólaskylda unglunga í hverfinu.

48. gr. Fræðsluráð hvers héraðs semur í samráði við hlutaðeigandi skólanefndir áætlun um, hvar gagnfræðastígsskólar skuli starfa í héraðinu. Náist ekki samkomulag milli fræðsluráðs og skólanefndar, sker fræðslumálastjórn úr ágreiningnum. Ekki verður skóli stofnaður né honum valinn staður, nema samþykki fræðslumálastjórnar komi til.

49. gr. Hlutaðeigandi sveitarfélög skulu leggja unglunga- og miðskólum til ókeypis lóðir fyrir hús, leikvelli og ýmiss konar nauðsynleg störf, allt nægilega stórt og hentugt að dómi fræðslumálastjórnar.

50. gr. Fræðsluhérud skulu leggja gagnfræðaskólunum til ókeypis lóðir fyrir hús, leikvelli og nauðsynlega starfsemi.

51. gr. Fræðslumálastjórn lætur semja og gefa út leiðbeiningar um

byggingu og fyrirkomulag skólahúsa, og skulu fylgja þeim tillögu-uppdættir að ýmsum stærðum og gerðum skólahúsa.

52. gr. Fræðslumálastjórn lætur gera fullnaðarteikningar að skólahúsum, þegar hlutaðeigandi skólanefnd eða fræðsluráð óskar þess. Aldrei má reisa skólahús né gera á því verulegar breytingar, nema samkvæmt teikningu, er fræðslumálastjórn samþykkir.

53. gr. Ríkissjóður greiðir allt að helmingi stofnkostnaðar heiman-gönguskóla, en allt að þrem fjórðu kostnaðar við heimavistarskóla. Hlutaðeigandi sveitarfélög greiða hinn hluta stofnkostnaðarins. Séu tvö eða fleiri sveitarfélög eða hlutar úr sveitarfélagi í skólahverfi eða fræðsluhéraði, skiptist stofnkostnaður milli þeirra í réttu hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali fimm síðustu ára. Nauðsynlegur húsbúnaður og kennsluáhöld teljast til stofnkostnaðar. — Í heimavistarskólum teljast íbúðir skólastjóra, kennara, nemenda og starfsfólks til skólahúsnæðis og byggingarkostnaður þeirra til stofnkostnaðar. Bújörð ásamt nauðsynlegum húsum til búskapar telst til stofnkostnaðar, ef bú er rekið í sambandi við skóla.

54. gr. Fastir kennarar við skóla gagnfræðastigsins eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkv. 55. og 59. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður hinn helminginn. Fræðslumálastjórn ákveður húsaleigu heimavistarnemenda í samráði við skólastjóra og skólanefnd.

55. gr. Tölu fastra kennara við skóla gagnfræðastigsins skal miða við það, að 20—30 nemendur komi á hvern kennara, eftir því hve verknám er mikið. — Ríkissjóður greiðir styrk til stundakennslu hlutfallslega fyrir þá nemendur, sem umfram eru þá tölu, sem ætluð er föstum kennurum.

56. gr. Skólanefndir og skólastjórar annast fjármál og reikningshald skólanna. Sveitarfélög greiða framlög sín til skólans samkvæmt fjárhagsáætlun í byrjun hvers skólaárs eða með hlutfallslegri upphæð í byrjun hvers mánaðar þann tíma, er skólinn starfar. Ef fleiri en eitt sveitarfélag á að greiða kostnað af sama skóla, skal skólanefnd jafna kostnaðinum á sveitarfélögin samkvæmt 54. gr. Ef ágreiningur verður út af skiptingu kostnaðar eða greiðslu, sker fræðslumálastjórn úr. — Reikningar skólanna skulu endurskoðaðir á sama hátt og reikningar hlutaðeigandi sveitarfélaga eða sýslufélaga, og sendir skulu þeir fræðslumálaskrifstofunni.

57. gr. Fræðslumálastjórn skal reikna út árlega meðalkostnað við rekstur gagnfræðaskóla miðað við íbúa í héraðinu. — Nú fer kostnaður fræðsluhéraðs 15% eða meira fram úr meðalkostnaði miðað við landið í heild og rekja má það til þess, að dómi fræðslumálastjórnar, að í héraðinu starfi gagnfræðaskóli, sem sóttur er úr fleiri héruðum,

skal þá endurgreiða úr ríkissjóði þann kostnað, sem fram yfir er meðal-kostnað.

VII. kafli. Ýmis ákvæði.

58. gr. Skólar gagnfræðastigsins skulu vera sérstakir skólar og starfa í eigin húsnæði, þar sem því verður við komið. — Í skólahverfum í sveitum skal þó að jafnaði starfa unglingaskóli í sambandi við barna-skólann. Má þá fela skólastjóra barnaskólans að hafa einnig forstöðu unglingaskólans.

59. gr. Eigi skal starfrækja miðskóla né gagnfræðaskóla með færri nemendum en svo, að 15 nemendur séu í ársdeild af jafnaði. Þó getur fræðslumálastjórn veitt styrk til þess að halda uppi kennslu í námsgreinum þessara skóla, þar sem þeir eru ekki starfræktir, ef ástæða þykir til. Kennslan fari að jafnaði fram í sambandi við unglingaskóla. Styrkur sé miðaður við þann hluta af fullum kennaralaunum, sem næst sé hlutfallinu milli námstíma og nemendafjölda á þeim stað annars vegar móti fullu starfi kennara hins vegar.

60. gr. Ef skólaskyldur unglingur óskar þess að flytjast í annan skóla, skulu forráðamenn unglingsins tilkynna það hlutaðeigandi skólastjóra. Skólastjóri sendir síðan skýrslu um unglinginn til þess skóla, er hann á að flytjast í, ásamt vitnisburði um fyrri skólavist.

61. gr. Skólar gagnfræðastigsins eru sameign ríkisins og hlutaðeigandi sveitarfélaga. — Nú leggst skóli niður, samkvæmt tillögum fræðsluráðs og að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar, og skulu þá skuldausar eignir hans skiptast milli aðila í sama hlutfalli og stofnkostnaður var greiddur.

62. gr. Skólar þeir, sem svara til skóla gagnfræðastigsins, er lög þessi taka gildi, falla undir ákvæði þeirra, ef forráðamenn skólanna óska þess. Tekur ríkið og hlutaðeigandi sveitarfélag við eignum þeirra, réttindum og kvöðum án endurgjalds. Hlutdeild ríkisins og sveitarfélaganna í eignum þessara skóla skal vera í sama hlutfalli og framlög stofnkostnaðar samkvæmt lögum þessum.

63. gr. Almennir kvennaskólar falla undir ákvæði þessara laga, ef hlutaðeigandi fræðsluráð mælir með því og fræðslumálastjórn samþykkir. Fræðslumálastjórn getur sett sérstakar reglur um skipan skólanefnda við þessa skóla.

64. gr. Heimilt er fræðslumálastjórn að löggilda skóla, sem kostaðir eru af fé einstakra manna eða stofnana, til þess að veita fræðslu gagnfræðastigsins, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda hlíti þeir sama eftirliti og aðrir skólar stigsins.

65. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 33 12. febr. 1940, l. nr. 36 26. okt. 1917, l. nr. 59 19. júní 1933, l. nr. 48 19. maí 1930, l. nr. 125 9. des. 1941, l. nr. 5 1. febr. 1936 svo og önnur ákvæði, sem koma í bág við þau. — Ákvæði eldri laga og reglugerða um námsefni og námstílhögun skulu þó taka til nemenda, er byrjað hafa nám í skólum, sem svara til gagnfræðastigsins, þegar lög þessi taka gildi.

Lög um menntaskóla.

(Nr. 58 7. maí 1946.)

I. kafli. Skólarnir, markmið þeirra og skipulag.

1. gr. Menntaskólar eru tveir, annar í Reykjavík, hinn á Akureyri. Stofna skal hinn þriðja í sveit, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum. — Kostnaður við stofnun og rekstur menntaskóla greiðist úr ríkissjóði.

2. gr. Það er markmið skólanna að efla þroska nemenda sinna, veita þeim framhaldsmenntun að loknu miðskólanámi og búa þá undir háskólanám.

3. gr. Í skólanum eru 4 ársbekkir. Greinast 3 efstu bekkirnir í 2 deildir: máladeild og stærðfræðideild. Heimilt er fræðslumálastjórn að stofna fleiri deildir við skólana samkvæmt tillögum hlutaðeigandi skólastjórnar.

4. gr. Skólarnir eru jafnt fyrir pílta og stúlkur.

II. kafli. Um inntöku nemenda í skólana.

5. gr. Skólastjórn úrskurðar um inntöku nemenda í skóla.

6. gr. Þessi eru almenn inntökuskilyrði: 1. að nemandi, sem tekinn er í 1. bekk, sé fullra 16 ára um næstu áramót. Aldursákvæði samkvæmt þessu gilda um inntöku í aðra bekki. Skólastjórn getur veitt undanþágu frá þessum ákvæðum; — 2. að hann hafi engan næman sjúkdóm eða kvilla, sem öðrum geti að meini orðið; — 3. að hann sé óspilltur að siðferði; — 4. að hann leggi fram vottorð þau, sem reglugerð ákveður.

7. gr. Rétt til inngöngu í 1. bekk skólanna veitir miðskólapróf bóknaámsdeildar með lágmarkseinkunn, sem ákveðin er í reglugerð.

8. gr. Til þess að verða tekinn í aðra bekki skólanna, verður nemandi að hafa staðizt miðskólapróf í bóknámsdeild með ákveðinni lágmarkseinkunn og árspróf næsta bekkjar fyrir neðan þann, er hann sækir um inntöku í. Auk þess verður hann að sýna, annaðhvort með prófi eða skilríkjum, er skólastjórn tekur gild, að hann hafi numið það, sem kennt er í þeim bekkjum, er hann kann að hafa hlaupið yfir.

III. kafli. Um kennsluna.

9. gr. Í skólunum skal kenna: íslenzku og íslenzk fræði, dönsku, ensku, þýzku, frönsku, latínu, sögu og félagsfræði, kristin fræði, náttúrufræði, eðlisfræði og efnafræði, stærðfræði og stjórnufræði, bókfærslu, íþróttir og söng. — Heimilt er stjórnnum skólanna að fjölga kennslugreinum eða fækka að fengnu samþykki yfirstjórnar þeirra.

IV. kafli. Um próf og einkunnir.

10. gr. Í hverjum bekk skal að jafnaði halda próf í lok skólaárs, og er próf 4. bekkjar stúdentspróf. Árspróf veitir nemanda, er stenzí

það, rétt til að setjast í næsta bekk fyrir ofan. Það getur verið loka-próf í einstökum greinum, eftir því sem fyrir verður mælt í reglugerð.

11. gr. Stúdentspróf veitir rétt til inngöngu í háskóla, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum hans og reglugerð. — Menntaskólar einir hafa rétt til að brautskrá stúdenta. — Ákvæði 2. málsg. raskar ekki þeim réttindum, sem einstakir skólar hafa þegar fengið.

12. gr. Við árspróf dæma kennarar skólanna um úrlausnir hver hjá öðrum. Við stúdentspróf og próf í þeim greinum, sem fyrr er lokið og til þess teljast, dæma hlutaðeigandi kennarar og prófdómendur, skipaðir af yfirstjórn skólanna að fengnum tillögum háskólaráðs og forstöðumanna skólanna.

13. gr. Próf að öðru leyti og um einkunnir segir í reglugerð.

V. kafli. Um kennara skólanna.

14. gr. Skólastjórar og fastir kennarar eru embættismenn ríkisins og taka laun samkvæmt launalögum. Þeir skulu skipaðir af forseta Íslands. Leita skal áður umsagnar skólastjórnar. — Tölu fastra kennara skal miða við það, að einn fastur kennari komi að jafnaði á hverja bekkjardeild. — Skólastjórar ráða stundakennara og annað starfsfólk skólanna með samþykki fræðslumálastjórnar.

15. gr. Þeir einir geta orðið fastir kennarar skólanna, sem lokið hafa fullnaðarprófi við háskóla eða aðra sambærilega stofnun í aðalgreinum þeim, er þeir eiga að kenna. Þeir skulu einnig hafa numið uppeldisfræði og stundað kennsluæfingar. — Þessi ákvæði ná eigi til þeirra, sem nú eru fastir kennarar skólanna. — Undanþágur frá þessum ákvæðum má enn fremur veita, er sérstaklega stendur á og þörf krefur, samkvæmt nánari fyrirmælum í reglugerð.

16. gr. Skytt er kennara að kenna allt að 27 kennslustundum á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 22, er hann verður 55 ára, og 17, er hann verður 60 ára. — Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Má þá fækka skyldustundum kennara, ef þörf gerist, svo og vegna mikillar heimavinnu, eða taka tillit til slíkra aukastarfa, þegar ákveðin er lengd árlegs starfstíma kennara. Fræðslumálastjórn ákveður kennsluskyldu skólastjóra. — Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætíð átt við 45 mínútna kennslustund.

17. gr. Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár. — Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um

framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufla ekki störf skólans eða torveldi þau.

18. gr. Nánari ákvæði um réttindi kennara og skyldur standa í reglugerð.

VI. kafli. Um stjórn skólanna og yfirstjórn.

19. gr. Fræðslumálastjórn er yfirstjórn skólanna. — Skólastjóri og fastir kennarar skipa skólastjórn, eftir því sem nánara er ákveðið í reglugerð.

VII. kafli. Ýmis ákvæði.

20. gr. Yfirstjórn skólanna skipar, í samráði við skólayfirlækni og skólastjóra, skólalækna til 5 ára í senn og ákveður þeim þóknun fyrir starfann. — Skólalæknar skulu hafa eftirlit með heilbrigði nemenda og hollustuháttum í skólunum.

21. gr. Um skólatíma og leyfi, nemendur, reglu og aga skal ákveðið í reglugerð.

VIII. kafli. Um gildistöku laganna.

22. gr. Lög þessi ganga þegar í gildi. — Eru með þeim numin úr gildi lög nr. 32 19. maí 1930, um menntaskóla á Akureyri, lög um breyting á þeim lögum, nr. 89 19. júní 1933, og lög nr. 19 24. marz 1944, og önnur ákvæði, er fara í bág við þessi lög. Þó skulu gilda ákvæði eldri laga og reglugerða um námsefni og námstílhögun fyrir þá nemendur, er þegar hafa gengið inn í skólana.

Lög um húsmæðrafræðslu.

(Nr. 49 7. maí 1946.)

I. kafli. Húsmæðraskólar, markmið þeirra og skipulag.

1. gr. Markmið húsmæðraskóla er það að veita konum nauðsynlegan undirbúning undir venjuleg heimilisstörf, heimilisstjórn og barnauppeldi.

2. gr. Til stofnunar húsmæðraskóla þarf: 1. Tillögu hlutaðeigandi fræðsluráðs eða fræðsluráða, þar sem jafnframt sé bent á skólastað. — 2. Umsögn hlutaðeigandi kvenfélagasambands eða sambanda. — 3. Samþykki hlutaðeigandi kaupstaðar, sýslufélags eða sýslufélaga. — 4. Samþykki fræðslumálastjórnar á skólastað og uppdrætti að skólahúsi. — 5. Fjárveiting Alþingis til stofnunar skólans.

3. gr. Hver skóli skal vera 1 ársdeild, er starfar 9 mánuði hið minnsta. Þó er heimilt að stytta námstímann um 1 mánuð í þeim kaupstaðarskólum, sem geta ekki komið við garðyrkjunámi né hirðingu húsdýra og búsafurða. — Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að skóli starfi í 2 ársdeildum.

4. gr. Hverjum skóla stjórnar skólanefnd, skipuð sem hér segir: — Þar, sem kaupstaður eða 1 sýsla stendur að skóla, kys bæjarstjórn eða

sýslunefnd 2 nefndarmenn hlutbundinni kosningu á 1. fundi eftir kosningar. Ef 2 eða fleiri sýslur standa að sama skóla, kys hver sýslunefnd 1 nefndarmann. — Kvenfélagasamband hlutaðeigandi kaupstaðar eða sýslu eða kvenfélag, ef slíkt samband er ekki starfandi, sem hefur húsmæðrafræðslu á stefnuskrá sinni, kys jafnmarga menn til sama tíma. Ef þessir aðilar nota ekki rétt sinn að kjósa í nefndina, kjósa hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir tvöfalt fleiri en gert er ráð fyrir í annarri málsgrein þessarar greinar. — Fræðslumálastjórn skipar formann nefndarinnar.

5. gr. Skólanefnd hefur eftirlit með hverjum húsmæðraskóla, undir umsjón fræðslumálastjórnar. Verkefni hennar er einkum: a. að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til skólahalds; b. að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórastöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær; c. að láta fræðslumálastjórn í té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórastöður ásamt tilögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratillögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar; d. að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur; e. að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki og að þeim og öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt; f. að annast fjárreiður skólans og gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana í tæka tíð hlutaðeigandi sveitarstjórn og fræðslumálastjórn. — Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

II. kafli. Fjármál.

6. gr. Hlutaðeigandi sveitarfélag leggur skólanum til ókeypis nægilegt land til starfsemi hans að dómi fræðslumálastjórnar.

7. gr. Ríkissjóður greiðir allt að $\frac{3}{4}$ stofnkostnaðar, en $\frac{1}{4}$ greiðist af hlutaðeigandi sveitarfélögum. Ef 2 eða fleiri sveitarfélög — eða hlutar úr þeim — standa að byggingu húsmæðraskóla, skiptist stofnkostnaðurinn á milli þeirra í réttu hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali 5 síðustu ára. Nauðsynlegur húsbúnaður og áhöld teljast til stofnkostnaðar. — Við heimavistar skóla teljast íbúðir skólastjóra, kennara, nemenda og starfsfólks, sem í skólanum býr, til skólahúsnæðis og byggingarkostnaðar þeirra til stofnkostnaðar. Bújörð ásamt nauðsynlegum húsum til búskapar telst til stofnkostnaðar, ef bú er rekið í sambandi við skólann.

8. gr. Fastir kennarar við húsmæðraskóla eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkvæmt 9. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn.

9. gr. Tölu fastra kennara í heimavistar skólum ber að miða við það,

að 12—16 nemendur hið minnsta komi á hvern kennara, en 16—20 í heimangönguskólum. — Í heimavistarskólum, sem hafa færri nemendur en 36, og í skólum, er starfa í 2 ársdeildum, er þó heimilt að miða tölu fastra kennara við það, að 10—12 nemendur komi á hvern kennara. — Ríkissjóður greiðir styrk til stundakennslu hlutfallslega fyrir þá nemendur, sem umfram eru þá tölu, sem ætluð er föstum kennurum.

10. gr. Kennsla er veitt ókeypis, en heimavistarnemendur greiða húsaleigu, sem ákveðin skal af fræðslumálastjórn í samráði við skólastjóra og skólanefnd.

11. gr. Skólanefndir og skólastjórar annast fjárreiður og reikningshald skólanna. Sveitarfélög greiða framlög sín til skólans samkvæmt fjárhagsáætlun í byrjun hvers skólaárs eða með hlutfallslegri upphæð í byrjun hvers mánaðar þann tíma, er skólinn starfar. Ef fleiri en eitt sveitarfélag á að greiða kostnað af sama skóla, skal skólanefnd jafna honum á sveitarfélögin samkvæmt 8. gr. Ef ágreiningur verður út af skiptingu kostnaðar eða greiðslu, sker fræðslumálastjórn úr. Vangreidd gjöld sveitarfélaga innheimtir hlutaðeigandi sýslumaður eða bæjarfógeti. — Reikningar skólanna skulu endurskoðaðir á sama hátt og reikningar hlutaðeigandi sveitarfélaga eða sýslufélaga, og sendir skulu þeir fræðslumálaskrifstofunni.

III. kafli. Kennarar.

12. gr. Til þess að verða settur kennari við húsmæðraskóla þarf kennarapróf í hússtjórn eða handavinnu, en til skipunar auk þess tveggja ára húsmæðrakennslu og meðmæli skólastjóra. Skólastjóri skal þó hafa kennt 3 ár hið minnsta. — Heimilt er þó við gildistöku þessara laga að setja eða skipa skólastjóra og kennara þá, sem kennt hafa 2 ár hið minnsta í húsmæðraskóla með góðum árangri, enda þótt þeir fullnægi ekki framangreindum skilyrðum. — Nú sækir enginn, sem fullnægir þessum skilyrðum, um lausa skólastjóra- eða kennarastöðu, skal þá fræðslumálastjórn og skólanefnd leitast við að fá kennara, er hún treystir, og má að þremur árum liðnum skipa hann í stöðuna, ef hún telur hann starfinu vaxinn, enda komi meðmæli skólanefndar til. — Ákvæði þessarar greinar taka þó ekki til þeirra, er skipa fastar stöður við húsmæðraskóla, þegar lög þessi koma til framkvæmda.

13. gr. Skylt er kennara að kenna allt að 36 kennslustundir á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 30, er hann verður 55 ára, og í 24, er hann verður 60 ára. Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Kennsluskylda skólastjóra skal ákveðin í reglugerð.

14. gr. Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarakæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum árs-orlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slíkt orlof

nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár. — Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða torveldi þau.

IV. kafli. Nemendur.

15. gr. Þessi eru inntökuskilyrði í húsmæðraskóla: a. að nemandi sé fullra 17 ára fyrir næstu áramót; b. sé óspilltur að siðferði; c. hafi engan næman sjúkdóm; d. hafi lokið skyldunámi.

V. kafli. Um kennsluna.

16. gr. Þessar greinar skulu kenndar í húsmæðraskólum: A. Verklegar greinar: Matreiðsla, ræsting og þvottur, fatasaumur og handavinna, garðrækt, hirðing húsdýra og búsafurða, meðferð ungbarna. — B. Bóklegar greinar: Íslenzka, kristin fræði, uppeldisfræði og sálarfræði barna, manneldisfræði, efnis- og áhaldafæði, búreikningur, heilsufræði og þjóðfélagsfræði. — Heimilt er stjórnnum skólanna að fjölga og fækka kennslugreinum að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar. Þá er og heimilt í húsmæðraskólum í kaupstöðum að sleppa hirðingu húsdýra og búsafurða, sé eigi annars kostur. — Nánari ákvæði um námsefni og próf skulu sett í reglugerð.

VI. kafli. Námsskeið.

17. gr. Heimilt er með samþykki fræðslumálastjórnar að hafa sérstæða vefnaðardeild við húsmæðraskóla. Námsstími þar skal vera 4 mánuðir hið minnsta. Námsskeið í öðrum verklegum greinum, er standa eigi skemur en 3 vikur, skulu styrkt á sama hátt og önnur kennsla í skólanum. Nánari ákvæði skulu sett í reglugerð.

VII. kafli. Stjórn skólanna.

18. gr. Fræðslumálastjórn hefur á hendi yfirstjórn húsmæðrafræðslunnar. Heimilt er að ráða einn námsstjóra til leiðbeiningar og eftirlits með skólunum.

19. gr. Skólastjóri og kennarafundur stýra starfi hvers skóla. — Fræðslumálastjórn setur skólastjórum erindisbréf og reglur um starfsvið kennarafundar.

VIII. kafli. Ýmis ákvæði.

20. gr. Skólanefnd getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að bú skuli rekið í sambandi við húsmæðraskóla. Skal búið rekið sem sjálfseignarstofnun með hagsmuni skólans fyrir augum. Bústjóri skal ráðinn af skólanefnd í samráði við skólastjóra.

21. gr. Ákvæði um leyfi, reglu, aga og fleira, er skólann varðar, skal setja í reglugerð, er fræðslumálastjórn staðfestir.

22. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 60 11. júní 1938, um húsmæðrafræðslu í sveitum, og lög nr. 65 27. júní 1941, um húsmæðrafræðslu í kaupstöðum, svo og önnur ákvæði, sem koma í bág við þau.

Ákvæði til bráðabirgða.

Ráðherra er heimilt að láta rétt til kennaralauna og rekstrarkostnaðar samkvæmt lögum þessum einnig ná til einkaskóla Árnýjar Filipusdóttur í Hveragerði, meðan hann er rekinn sem einkaskóli, svo og til húsmæðraskólans að Löngumýri í Skagafirði, þar til er fyrirhugaður húsmæðraskóli í Varmahlíð tekur til starfa.

Lög um laun starfsmanna ríkisins.

(Nr. 60 12. marz 1945.)

1. gr. Launaflokkar ríkisins eru 16, og ákveðast laun í hverjum flokki þannig:

		Byrjunarlaun: Hámarkslaun:	
I. flokkur		kr. 15000	kr. 15000
II. —		— 14000	— 14000
III. —		— 13000	— 13000
IV. —		— 12000	— 12000
V. —		— 11100	— 11100
VI. —		— 10200	— 10200
VII. —		— 7200	— 9600
VIII. —		— 6600	— 9000
IX. —		— 6000	— 8400
X. —		— 6000	— 7800
XI. —		— 5400	— 7200
XII. —		— 4800	— 6600
XIII. —		— 4800	— 6000
XIV. —		— 4200	— 5400
XV. —		— 3300	— 4800
XVI. —		— 3600	— 3600

2. gr. Launahækkun eftir þjónustu og starfsaldri skal haga þannig:
 Í VII. og VIII. launaflokki árleg hækkun kr. 600 í 4 ár.
 Í IX. launaflokki árleg hækkun — 400 í 6 ár.
 Í X., XI. og XII. launaflokki árleg hækkun — 300 í 6 ár.
 Í XIII. og XIV. launaflokki árleg hækkun — 200 í 6 ár.
 Í XV. launaflokki árleg hækkun — 300 í 5 ár.

— Þegar starfsmenn í XV. launaflokki hafa verið eitt ár á hámarks-launum flokksins, skulu þeir færast í XIV. flokk og taka síðan aldurs-hækkanir þess flokks. — Í XVI. launaflokk koma aðeins iðnkonur eftir 4 ára starf.

3. gr. Laun ráðherra og stjórnarráðsstarfsmanna ákveðast þannig:

	Árslaun
1. Ráðherrar	kr. 15000
2. Skrifstofustjórar og aðalendurskoðandi ríkisins ..	— 12000
3. Ríkisbókari og ríkisféhirðir	— 11100
4. Deildarstjóri í utanríkisráðuneyti	— 10200
5. Fulltrúar I. flokks, skjalavörður í utanríkisráðuneyti og eftirlitsmaður sveitar- og bæjarfélaga ..	— 7200— 9600
6. Fulltrúar II. flokks	— 6600— 9000
7. Ráðuneytisbókarar og bókarar í ríkisfjárhirzlu og bókhaldi	— 6000— 7800
8. Húsverðir	— 4800— 6600
9. Ritarar I. flokks	— 4800— 6000
10. Bifreiðarstjórar	— 4800— 6000
11. Sendimenn	— 4200— 5400
12. Ritarar II. flokks	— 4200— 5400
13. Ritarar III. flokks	— 3300— 4800

4. gr.

	Árslaun
1. Sendiherrar	kr. 12000
2. Sendifulltrúar og aðalræðismenn	— 10200
3. Sendiráðsritarar I. flokks og ræðismenn	— 7200— 9600
4. Sendiráðsritarar II. flokks, attachés og vararæðismenn	— 6600— 9000

5. gr.

	Árslaun
1. Skrifstofustjóri Alþingis	kr. 12000
2. Fulltrúi í skrifstofu Alþingis I. flokks	— 7200— 9600
3. Fulltrúi í skrifstofu Alþingis II. flokks	— 6600— 9000
4. Húsvörður Alþingis	— 4800— 6000

6. gr.

	Árslaun
1. Hagstofustjóri	kr. 12000
2. Fulltrúi	— 7200— 9600
3. Fulltrúi II. flokks	— 6600— 9000
4. Bókarar	— 6000— 7800
5. Ritarar I. flokks	— 4800— 6000
6. Ritarar II. flokks	— 4200— 5400
7. Ritarar III. flokks	— 3300— 4800

7. gr.

	Árslaun
1. Hæstaréttardómarar	kr. 15000
2. Hæstaréttarritari	— 7200— 9600

8. gr. Starfsmenn dómgæzlu, löggæzlu og tollgæzlu hafa að árslaunum:

1. Borgardómari, borgarfégeti, lögreglustjóri, sakadómari og tollstjóri í Reykjavík	kr. 12000
2. Bæjarfégetar, sýslumenn og skattamáladómari ..	— 10200
3. Fulltrúar I. flokks	— 7200— 9600
4. Aðalféhirðir og aðalbókari tollstjóra	— 6600— 9000
5. Skrifstofustjórar lögreglustjóra og sakadómara í Reykjavík og lögreglustjórar í kaupþúnum	— 6000— 8400

6. Fulltrúar II. flokks	kr. 6000— 8400
7. Skattritarar I. flokks, tollritarar og sýsluskrifarar	— 6000— 7800
8. Tollverðir og bátsformenn á tollbát	— 6000— 7800
9. Ríkislögregluþjónar	— 6000— 7800
10. Fangaverðir í Reykjavík og á Litla-Hrauni	— 6000— 7800
11. Skattritarar II. flokks, þar með taldir þeir innheimtumenn hjá tollstjóra, er jafnframt gegna skattritarastörfum	— 5400— 7200
12. Bókari í skrifstofu lögreglustjóra og eftirlitsmaður með útlendingum	— 5400— 7200
13. Gæzlumenn á Litla-Hrauni	— 5400— 7200
14. Gjaldkeri og firmaskrásetjari hjá borgarfégeta ...	— 5400— 7200
15. Innheimtumenn tollstjóra	— 4800— 6000
16. Gjaldkeri borgardómara	— 4200— 5400
17. Ritara I. flokks	— 4800— 6000
18. Ritara II. flokks	— 4200— 5400
19. Ritara III. flokks	— 3300— 4800

9. gr. Eftirtaldir löggæzlu- og eftirlitsmenn hafa að árslaunum:

1. Skipaskoðunarstjóri	kr. 10200
2. Aðstoðarmenn skipaskoðunarstjóra	— 5400— 7200
3. Eftirlitsmaður véla og verksmiðja	— 10200
4. Aðstoðarmaður hans	— 6000— 7800
5. Eftirlitsmaður brunavarna	— 6000— 7800
6. Yfireftirlitsmaður bifreiða	— 6000— 8400
7. Fulltrúi við bifreiðaeftirlit	— 6000— 7800
8. Bifreiðaeftirlitsmenn	— 5400— 7200
9. Forstöðumaður löggildingarstofu	— 6000— 7800
10. Viðgerðarmenn í löggildingarstofu	— 4800— 6000
11. Löggæzlumenn á vegum	— 6000— 7800

Eftir tveggja ára starfstíma færast aðstoðarmenn skipaskoðunarstjóra og bifreiðaeftirlitsmenn í X. launaflokk og njóta þá aldurshækkana þess flokks.

10. gr. Starfsmenn heilbrigðisstjórnar og ríkisspítala hafa að árslaunum:

1. Landlæknir	kr. 13000
2. Berklayfirlæknir	— 12000
3. Yfirlæknar á Vífilsstöðum, Kleppi, Kristnesi, Landsspítala	— 11100
4. Aðstoðarlæknar á ríkissjúkrahúsum og berklayfirlæknis	— 10200
5. Héraðslæknar í Reykjavík og á Akureyri	— 11100
6. Héraðslæknar í héruðum III. flokks	— 10200
7. Héraðslæknar í héruðum II. flokks	— 7200— 9600
8. Héraðslæknar í héruðum I. flokks	— 6000— 7800
9. Aðstoðarlæknar héraðslækna, sbr. lög nr. 52/1942	— 9600

Ráðherra sá, er fer með heilbrigðismál, setur, að fengnum lillögum landlæknis og Læknafélags Ís-

lands, reglugerð um skiptingu læknishéraða í þrjá flokka samkvæmt framansögðu, og skal við þá flokkun einkum farið eftir fólksfjölda, samgöngum og þéttbýli, með hliðsjón af því, hvar erfiðast hefur reynt að fá lækna í héruðin. — Reglugerð þessa skal endurskoða á fimm ára fresti, enda skulu fjárlög jafnan bera með sér, hve margir héraðslæknar eru í hverjum flokki.

10. Landlæknisritari	kr. 6000— 7800
11. Matvælaeftirlitsfulltrúi héraðslæknis í Reykjavík .	— 5400— 7200
12. Yfirhjúkrunarkonur í sjúkrahúsum með yfir 50 sjúklinga	— 8400
13. Aðstoðarhjúkrunarkonur og yfirhjúkrunarkonur í sjúkrahúsum með færri en 50 sjúklinga	— 6000— 7800
14. Ráðskonur í ríkisspítölum og yfirljósmóðir í Landsspítala	— 6000— 8400
15. Deildar-, röntgen-, skurðstofu- og næturhjúkrunarkonur	— 5400— 7200
16. Aðstoðarhjúkrunarkonur	— 4800— 6600
17. Skrifstofustjóri ríkisspítalanna	— 10200
18. Féhirðir	— 6600— 9000
19. Bókari II. flokks	— 5400— 7200
20. Umsjónarmaður Landsspítala	— 4800— 6600
21. Ritari I. flokks	— 4800— 6000
22. Ritari III. flokks	— 3300— 4800
23. Ráðsmaður í Kristneshæli	— 6000— 8400
24. Bústjórar á Kleppi og Vífilsstöðum	— 6000— 7800

11. gr.

Árslaun

1. Yfirdýralæknir	kr. 6000— 8400
2. Dýralæknar	— 6000— 7800

12. gr.

Árslaun

1. Biskupinn yfir Íslandi	kr. 13000
2. Vigslubiskupar, prófastar, biskupsritari og söngmálastjóri þjóðkirkjunnar	— 9000
3. Sóknarprestar	— 6000— 8400
4. Ritari III. flokks í skrifstofu biskups	— 3300— 4800

13. gr. Starfsmenn Háskóla Íslands hafa að árslaunum:

1. Próffessorar í læknisfræði, sem jafnframt eru yfirlæknar við Landsspítalann, og forstöðum. Rannsóknarst. háskólans	kr. 14000
2. Aðrir próffessorar og háskólabókavörður	— 11100
3. Dósentar	— 10200
4. Háskólaritari	— 7200— 9600
5. Húsvörður	— 4800— 6000

14. gr. Starfsmenn eftirtalinnna vísindastofnana hafa að árslaunum:

1. Framkvæmdastjóri rannsóknaráðs	kr. 10200
2. Deildarstjórar í atvinnudeild	— 10200

3. Sérfræðingar í atvinnudeild	kr. 7200— 9600
4. Aðstoðarmenn I. flokks í atvinnudeild	— 6000— 7800
5. 1. aðstoðarlæknir í rannsóknarstofu	— 10200
6. 2. aðstoðarlæknir í rannsóknarstofu	— 7200— 9600
7. Aðstoðarmenn I. flokks í rannsóknarstofu	— 6000— 7800
8. Aðstoðarmenn II. flokks í rannsóknarstofu	— 4800— 6000
9. Gjaldkeri í atvinnudeild	— 4200— 5400
10. Húsvörður í atvinnudeild	— 4800— 6000
11. Ritari III. flokks í rannsóknarstofu	— 3300— 4800
12. Forstjóri veðurstofu	— 11100
13. Fulltrúi	— 10200
14. Veðurfræðingar	— 7200— 9600
15. Loftskeytamenn	— 6000— 7800
16. Ritari III. flokks	— 3300— 4800
17. Landsbóka-, þjóðskjala- og þjóðminjaverðir	— 11100
18. Bóka- og skjalaverðir og aðstoðarmaður þjóð- minjavarðar	— 7200— 9600
19. Húsvörður safnahúss	— 4800— 6000

Ef sérfræðingur atvinnudeildar hefur á hendi kennslu við háskólann án sérstakra launa, er ráðherra heimilt að ákveða, að hann taki sömu laun og prófessorar (11100).

15. gr.	Árslaun
1. Fræðslumálastjóri	kr. 12000
2. Skólastjórar við barnaskóla, þar sem eru fleiri en 20 kennarar	— 10200
3. Fulltrúar fræðslumálastjóra, íþróttafulltrúi, náms- stjórar	— 7200— 9600
4. Skólastjórar við barnaskóla, þar sem eru 10—20 kennarar	— 9600
5. Skólastjórar við barnaskóla, þar sem eru 5—10 kennarar og heimavistarbarnaskólastjórar	— 9000
6. Skólastjórar við barnaskóla, þar sem eru 1—4 kennarar	— 6000— 8400
7. Barnakennarar	— 6000— 7800
8. Ritari II. flokks í fræðslumálaskrifstofu	— 4200— 5400
9. Ritari III. flokks	— 3300— 4800

Farkennarar, sem ekki hafa kennararéttindi, fá $\frac{3}{4}$ af launum annarra barnakennara, miðað við jafnlangan starfstíma. — Af grunnalaunum kennara og skólastjóra endurgreiðist ríkissjóði $\frac{1}{3}$ hluti úr bæjarsjóði og $\frac{1}{4}$ hluti úr sveitarsjóði viðkomandi skólahverfis.

16. gr. Skólastjórar og kennarar menntaskóla og sérskóla hafa að árslaunum:

1. Rektorar (skólameistarar)	kr. 11100
2. Menntaskólakennarar	— 7200— 9600
3. Skólastjórar kennaraskóla, stýrimannaskóla, vél- skóla og búnaðarskóla	— 10200
4. Kennarar sömu skóla	— 6600— 9000

5. Húsverðir kennaraskóla, stýrimannaskóla og menntaskóla	kr. 4800— 6000
6. Skólastjórar við húsmaðrakennaraskólann, iþróttakennaraskólann, daufdumbraskólann og garðyrkju-skóla	— 9600
7. Kennarar sömu skóla	— 6000— 8400
8. Skólastjóri við alþýðuskólann á Eiðum	— 9000
9. Kennarar skólans	— 6000— 7800

17. gr. Starfsmenn við ríkisútvarpið hafa að árslaunum:

1. Útvarpsstjóri	kr. 12000
2. Skrifstofustjórar útvarps og útvarpsráðs	— 9600
3. Fréttastjóri	— 7200— 9600
4. Aðalféhirðir	— 6000— 8400
5. Hljómsveitarstjóri	— 6000— 8400
6. Forstöðumaður viðtækjasmiðju	— 6000— 8400
7. Stöðvarverðir á Eiðum, Vatnsenda, aðalmagnara-vörður, þulir	— 6000— 8400
8. Fréttaritarar	— 6000— 8400
9. Útvarpsvirkjar I. flokks	— 6000— 7800
10. Fulltrúi i skrifstofu útvarpsráðs	— 6000— 8400
11. Fulltrúi i skrifstofu útvarps	— 6000— 8400
12. Bókari i skrifstofu útvarps	— 5400— 7200
13. Afgreiðslumaður og bókari viðtækjasmiðju	— 5400— 7200
14. Gæzlumaður plötusafns, afgreiðslumaður auglýs- inga, iðnaðarmaður, afgreiðslumaður viðtækja- smiðju, útvarpsvirkjar II. flokks	— 4800— 6600
15. Innheimtumenn	— 4800— 6000
16. Ritara II. flokks	— 4200— 5400
17. Ritara III. flokks	— 3300— 4800

18. gr. Starfsmenn skattheimtu hafa að árslaunum:

1. Skattstjóri i Reykjavík	kr. 11100
2. Skattstjórar utan Reykjavíkur og skrifstofustjóri skattstofu Reykjavíkur	— 10200
3. Skrifstofustjóri ríkisskattaneðndar	— 7200— 9600
4. Fulltrúar i skattstofu Reykjavíkur	— 6000— 8400
5. Bókarar i skattstofu Reykjavíkur og hjá ríkis- skattaneðnd I. flokks	— 6000— 7800
6. Bókarar i skattstofu II. flokks	— 5400— 7200
7. Ritari i skattstofu II. flokks	— 4200— 5400
8. Ritari i skattstofu III. flokks	— 3300— 4800

19. gr. Starfsmenn vegamála, vita- og hafnarmála og byggingarmála hafa að árslaunum

1. Vegamálastjóri, vita- og hafnarmálastjóri og húsa- meistari ríkisins	kr. 13000
2. Yfirverkfræðingur, skipulagsstjóri og skrifstofu- stjóri vegamála	— 10200
3. Verkfræðingar	— 7200— 9600

4. Húsameistarar I. flokks	kr. 7200— 9600
5. Húsameistarar II. flokks	— 6600— 9000
6. Féhirðir vegamálastjóra	— 6000— 8400
7. Land- og sjómælingamenn I. flokks	— 7200— 9600
8. Land- og sjómælingamenn II. flokks	— 6000— 8400
9. Bókari og féhirðir vita- og hafnarmálastjóra	— 6000— 8400
10. Birgða- og efnisverðir vega- og vitamála	— 6000— 8400
11. Aðalverkstjórar vega, vita og hafna	— 6000— 7800
12. Bókari II. flokks vegamálastjóra	— 5400— 7200
13. Kafari vitamálastjóra	— 5400— 7200
14. Ritara II. flokks	— 4200— 5400
15. Ritara III. flokks	— 3300— 4800

20. gr. Starfsmenn við rafmagnseftirlit hafa að árslaunum:

1. Forstöðumaður	kr. 11100
2. Verkfræðingur	— 7200— 9600
3. Rafvirkjar	— 6000— 7800
4. Ritara II. flokks	— 4200— 5400
5. Ritara III. flokks	— 3300— 4800

21. gr. Starfsmenn pósts og sima hafa að árslaunum:

1. Póst- og simamálastjóri	kr. 14000
2. Yfirverkfræðingur og skrifstofustjóri landssímans, skrifstofustjóri póstmála, bæjarsímastjórinn í Reykjavík, ritsímastjórinn í Reykjavík og póstmeistarinn í Reykjavík	— 10200
Á meðan yfirverkfræðingur landssímans starfar jafnframt sem yfirverkfræðingur útvarpsins, skal greiða honum 11100 kr. árslaun.	
3. Póstmálafulltrúi, póstmeistarinn á Akureyri, aðal- bókari landssímans, aðalgjaldkeri landssímans, umdæmisstjórnir á Akureyri, Borðeyri, Ísafirði, Siglufirði og Seyðisfirði, símastjórinn í Vestmannaeyjum og verkfræðingar	— 7200— 9600
4. Innheimtuféhirðir landssímans, fulltrúar I. flokks, umsjónarmaður sjálfvirku símastöðvarinnar í Reykjavík, símafræðingar og símastjórinn í Hafnarfirði	— 6600— 9000
5. Varðstjórnir á stuttbylgjustöðinni í Gufunesi og á Vatnsenda, birgðastjóri landssímans í Reykjavík, efnisvörður landssímans, fulltrúar II. flokks, aðal- teiknari, ritsímavarðstjórar, verkstæðisverkstjórar og verkstjórar bæjarsíma Reykjavíkur	— 6000— 8400
6. Símrítara, loftskeytamenn, símvirkjar, pósta- greiðslumenn í Reykjavík, iðnaðarmenn I. flokks, línuverkstjórar, bókarar, bréfitari aðalskrifstofu og umsjónarmaður bíla landssímans	— 6000— 7800
7. Næturvörður við landssímastöðina í Reykjavík ..	— 5400— 7200
8. Iðnaðarmenn II. flokks, teiknara, línumenn og bréfberar í Reykjavík	— 4800— 6600

9. Bilstjórar, ritarar I. flokks, varðstjóri við langlinu-
miðstöð og sendimenn simans í Reykjavík kr. 4800— 6000
10. Talsímakonur og ritarar II. flokks — 4200— 5400
11. Ritarar III. flokks — 3300— 4800

Með reglugerð, sem ráðherra setur að fengnum tillögum póst- og simamálastjórnarinnar, skal, eftir því sem við verður komið, ákveða laun simastjóra á I. fl. B. og II. fl. stöðvum fyrir rekstur stöðvanna svo og laun póstaftgreiðslumanna, sem ákvæði þessarar greinar ná ekki til. Launin séu ákveðin þannig, að þessir starfsmenn fái hlutfallslega sömu laun og aðrir, sem nefndir eru í þessari grein, miðað við þau störf, er þeir hafa með höndum.

22. gr. Starfsmenn Skipaútgerðar ríkisins hafa að árslaunum:

1. Forstjóri	kr.	13000
2. Skrifstofustjóri	—	10200
3. Aðalbókari og aðalféhirðir	—	6600— 9000
4. Afgreiðslustjóri, innkaupastjóri og verkstjóri við
skipaafgreiðslu	—	6000— 8400
5. Bókari I. flokks	—	6000— 7800
6. Bókarar II. flokks	—	5400— 7200
7. Ritarar II. flokks	—	4200— 5400
8. Ritarar III. flokks	—	3300— 4800

23. gr. Starfsmenn við iðnaðarfyrirtæki ríkisins hafa að árslaunum:

1. Forstjóri landssmiðju og ríkisprentsmiðjunnar
Gutenberg	kr.	11100
2. Skrifstofustjórar	—	6600— 9000
3. Féhirðir landssmiðju	—	6000— 8400
4. Bókarar landssmiðju I. flokks	—	6000— 7800
5. Bókarar landssmiðju II. flokks	—	5400— 7200
6. Ritarar Gutenbergs III. flokks	—	3300— 4800

24. gr. Starfsmenn við áfengisverzlun og tóbakseinkasölu ríkisins hafa að árslaunum:

1. Forstjórar og lyfsölustjóri	kr.	11100
2. Útsölustjóri í Reykjavík	—	10200
3. Skrifstofustjórar	—	6600— 9000
4. Lyfjafræðingur	—	6600— 9000
5. Aðalbókarar og aðalféhirðar	—	6000— 8400
6. Bréfritarar	—	6000— 7800
7. Sölumenn	—	5400— 7200
8. Birgðavörður tóbakseinkasölu	—	6000— 7800
9. Afgreiðslumenn tóbakseinkasölu	—	4800— 6600
10. Innheimtumaður tóbakseinkasölu	—	4800— 6000
11. Bókarar III. flokks í tóbakseinkasölu og áfengis-
verzlun	—	4800— 6600
12. Ritarar II. flokks í tóbakseinkasölu og áfengis-
verzlun	—	4200— 5400
13. Ritarar III. flokks í tóbakseinkasölu og áfengis-
verzlun	—	3300— 4800

14. Útsölustjórar áfengisverzlunar á Akureyri, Ísafirði, Vestmannaeyjum, Siglufirði og Seyðisfirði	kr.	6000— 8400
15. Aðalverkstjóri í birgðahúsi áfengisverzlunar	—	6000— 8400
16. Aðstoðarverkstjóri í birgðahúsi áfengisverzlunar .	—	5400— 7200
17. Aðstoðarmenn í birgðahúsi áfengisverzlunar	—	4800— 6000
18. Bifreiðarstjórar	—	4800— 6000
19. Iðnkonur, er unnið hafa 4 ár	—	3600
20. Verkstjóri tóbaksgerðar	—	5400— 7200
21. Blöndunarmaður tóbaksgerðar	—	4800— 6600
22. Aðstoðarmenn	—	4800— 6000

25. gr. Starfsmenn áburðar- og grænmetisverzlunar ríkisins og viðtækjaverzlunar ríkisins hafa að árslaunum:

1. Forstjórar	kr.	10200
2. Skrifstofustjórar	—	9000
3. Útvarpsvirki I. flokks	—	6000— 7800
4. Sölumenn	—	5400— 7200
5. Gjaldkeri áburðar- og grænmetisverzlunar	—	6000— 7800
6. Verkstjóri áburðar- og grænmetisverzlunar	—	5400— 7200
7. Bókari III. flokks og útvarpsvirkjar II. flokks hjá viðtækjaverzlun, afgreiðslum. og iðnaðarmaður ..	—	4800— 6600
8. Aðstoðarmenn í vöruhúsi áburðar- og grænmetisverzlunar og bifreiðarstjóri grænmetisverzlunar ..	—	4800— 6000
9. Ritarar III. flokks	—	3300— 4800

26. gr.

	Árslaun	
1. Fiskimatsstjóri	kr.	10200
2. Yfirfiskimatsmenn	—	5400— 7200
3. Sildarmatsstjóri og freðfisksmatsstjóri	—	8400

27. gr.

	Árslaun	
1. Skógræktarstjóri	kr.	10200
2. Sandgræðslustjóri	—	9600
3. Skógarverðir	—	6000— 7800
4. Loðdýraræktarráðunautur	—	8400
5. Tilraunastjórar	—	6000— 8400

28. gr.

	Árslaun	
Eftirlitsmaður sparisjóða	kr.	6600

29. gr. Skólastjórar og kennarar gagnfræða- og héraðsskóla hafa að árslaunum:

1. Skólastjórar gagnfræðaskóla með yfir 200 nem. . .	kr.	10200
2. Skólastjórar gagnfræðaskóla með 125—200 nem. .	—	9600
3. Skólastjórar gagnfræðaskóla með undir 125 nem. .	—	9000
4. Skólastjórar héraðsskóla með yfir 75 nemendur .	—	9600
5. Skólastjórar héraðsskóla með undir 75 nemendur	—	9000
6. Skólastjórar húsmæðraskóla	—	8400
7. Kennarar gagnfræðaskólanna	—	6600— 9000
8. Kennarar héraðsskóla og húsmæðraskóla	—	6000— 7800

30. gr.

Heilsuverndarhjúkrunarkonur hafa að árslaunum kr. 6000—7800

31. gr. Árslaun kennara samkv. 15., 16. og 29. gr. og barnaskólastjóra eru miðuð við 9 mánaða kennslutíma minnst, en lækka um $\frac{1}{6}$ hluta heildarlaunanna fyrir hvern mánuð, sem kennslutíminn er skemmri.

32. gr. Laun stundakennara skulu ákveðin með reglugerð, er kennslumálaráðherra setur, og vera sem næst 80% af launum fastra kennara við þá skóla, er þeir starfa við, miðað við fullan kennslustundafjölda hjá báðum.

33. gr. Á grunnlaun samkvæmt lögum þessum skal greiða verðlagsuppbót eins og hún er á hverjum tíma samkvæmt útreikningi kauplagsnefndar.

34. gr. Þegar einhver hluti launa er greiddur í friðu, svo sem jarðarafnotum, húsnæði, ljósi, hita, fæði og öðru, skulu þessi hlunnindi metin árlega af yfirséðanefnd í því umdæmi, sem launþegi er búsættur í, og matsverðið dregið frá heildarlaunum. — Ákvörðun yfirséðanefndar má skjóta til ríkisskattaneftndar, sem fellir fullnaðarúrskurð í málinu. Húsnæði ráðherra og risnufé, sem ákveðið er í fjárlögum, telst ekki til embættislauna. Með reglugerð skal ákveða, hverjir ríkisstarfsmenn skulu fá ókeypis einkennisfatnað.

35. gr. Við samning reglugerða samkv. lögum þessum svo og við endurskoðun þeirra skal jafnan gefa Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja kost á að fylgjast með og fjalla fyrir hönd félaga sinna um ágreiningsatriði þau, sem upp kunna að koma.

36. gr. Við skipun í starfsflokka og flutning milli launaflokka skulu konur að öðru jöfnu hafa sama rétt og karlar.

37. gr. Um leið og lög þessu taka gildi, skulu niður falla hvers konar greiðslur fyrir aukastörf, sem rétt er að telja til aðalstarfsins, svo og greiðsla skrifstofufjár embættismanna, sem ætlað hefur verið til launa starfsfólks, er lög þessi taka til. — Ríkisstjórnin, Bandalag starfsmanna ríkis og bæja og hæstiréttur tilnefna einn mann hvert í nefnd, sem skal úrskurða um, hver aukastörf rétt sé að telja til aðalstarfs og hver beri að launa sérstaklega. — Lögmælt innheimtulaun af verðtölli, stimpilgjaldi, skipagjöldum og lifeyrissjóðsgjöldum skulu hér eftir renna í ríkissjóð. — Endurgreiða skal starfsmanni útlagðan kostnað vegna starfs hans eftir reikningi, er ráðherra samþykkir. — Bæjarfógetar, sýslumenn og tollstjórnin í Reykjavík fá gjald af innheimtum ríkissjóðstekjum sem hér segir:

1. Af 100 þús. kr. eða minna greiðist	1 %
2. Af 100—500 þús. kr. greiðist	$\frac{1}{2}$ %
3. Af 500—1000 þús. kr. greiðist	$\frac{1}{4}$ %
4. Af 1—5 millj. kr. greiðist	1 %
5. Af 5—10 millj. kr. greiðist	$\frac{1}{2}$ %
6. Af 10 millj. kr. og þar yfir greiðist	$\frac{1}{4}$ %

Héraðslæknar og prestar taka greiðslur fyrir embættisverk samkvæmt gjaldskrá, er hlutaðeigandi ráðherrar setja. Um leið og gjaldskrá er sett fyrir héraðslækna, skal semja við Læknafélag Íslands um afslátt, þegar sjúkrasamlag annast greiðslu. Gjaldskrár þessar skal endur-

skoða, þegar ástæða þykir til, í fyrsta sinn þegar eftir gildistöku laga þessara.

38. gr. Með lögum þessum er úr gildi numinn II. kafli laga nr. 71 28. nóv. 1919, um laun embættismanna, launaákvæði laga nr. 75 28. nóv. 1919, um skipun barnakennara og laun þeirra, svo og öll önnur lagaákvæði, er fara í bága við lög þessi.

39. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1945.

40. gr. Bráðabirgðaákvæði. Þar til sett hafa verið lög um réttindi og skyldur embættismanna og starfsmanna hins opinbera, skal ríkisstjórnin setja með reglugerð ákvæði um vikulegan vinnutíma starfsmanna ríkisins í sem fyllstu samræmi við það, sem gildir í hverri starfsgrein í árslok 1944. — Ráðningu starfsmanna skal einnig þennan tíma hagað á sama hátt og verið hefur hjá hlutaðeigandi stofnunum. — Launauppbætur greiddar árið 1944 skulu einnig greiðast á árinu 1945, þar til lög þessi öðlast gildi.

